B 352/301

B 352/301
10038
1985

BUDAPESTI HIVATALI ÚTMUTATÓ

NEGYEDIK, ÁTDOLGOZOTT KIADÁS

KÉZIKÖNYV A SZÉKESFŐVÁROSI KÖZHIVATALOKKAL KAPCSOLATOS ÖSSZES KÖZIGAZGATÁSI TUDNIVALÓKRÓL

1939

BORGWARD

(Hansa-Lloyd-Goliath Művek)

és CHEVROLET

SZEMÉLYAUTOMOBILOK:

1100-as 4 hengeres 4 üléses Borgward
2000-es 6 „ 4 „ „
5 üléses luxus kivitelű Chevrolet
7 „ „ „ „

● *Minden typusban cabriolimousine és cabriolet is* ●

VEZÉRKÉPVISELET:

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 47

TELEFON: 114-579 ÉS 115-719

BORGWARD

(Hansa-Lloyd-Goliath Művek)

TEHERAUTOMOBILOK:

750 kg hasznos teherbírású 13 lóerős kis szállítókocsi

1 tonna	,,	,,	33	,,	tehergépkocsi, benzinmotorral
1·5	,,	,,	47	,,	,, ,,
3	,,	,,	75	,,	,, ,,
3	,,	,,	63	,,	,, Diesel motorral

3 tonnás
5 ,,
8 ,,
10 ,,
} gyorsvontató

VEZÉRKÉPVISELET:

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 47

TELEFON: 114-579 ÉS 115-719

BUDAPESTI HIVATALI ÚTMUTATÓ

KÉZIKÖNYV A SZÉKESFŐVÁROSI KÖZHIVATALOKKAL KAPCSOLATOS ÖSSZES KÖZIGAZGATÁSI TUDNIVALÓKRÓL

(NEGYEDIK, BŐVÍTETT ÉS JAVÍTOTT KIADÁS)

A könyv első kiadása a 18.719/1933.—I. sz., a második kiadás a 8797/1935.—I. sz.; a harmadik kiadás a 22.543/1936.—I. sz., a negyedik kiadás a 10.928/1938.—I. sz. polgármesteri rendelet engedélye alapján készült.

A székesfőváros címerének alkalmazását a 63.982/1934.—I. sz. polgármesteri rendelet engedélyezte.

BUDAPEST, 1939
AZ ATHENAEUM R.-T. NYOMÁSA

1976

B 352/301
10 Ex 8
Bibl.Civ.
Budapesti-
ensis

83690. Athenaeum, Budapest
Szerkesztésért és kiadásért felel: Dr. Berecz Sándor

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS VEZETŐI:

Dr. Karafiáth Jenő főpolgármester

Szendy Károly polgármester

Dr. Bódy László alpolgármester

Dr. Morvay Endre alpolgármester

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERI ÜGYOSZTÁLYAIT VEZETŐ TANÁCSNOKOK:

Dr. Keledy Tibor

Király Kálmán

vitéz Becske Kálmán

Dr. Szepesváry Pál

Dr. Babarczy István báró

Dr. Horony-Pálfi Aurél

Dr. Beliczay Imre

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS POLGÁRMESTERI ÜGYOSZTÁLYAIT VEZETŐ TANÁCSNOKOK:

Dr. Rosta János

Dr. Huszty Károly

Dr. Salamon Géza

Dr. Szebeny József

Dr. dorogi Farkas Ákos

Fridrich Lajos

Dr. Némethy Károly

Dr. Felkay Ferenc

A SZÉKESFŐVÁROSI KERÜLETI ELÖLJÁRÓSÁGOK VEZETŐI ÉS HELYETTESEIK:

Dr. Czebe Jenő

Dr. Farkas Lajos

Dr. Lukácsy József

Dr. Hanthy-Haidekker János

Dr. Gergelyi Ernő

Kovácsházy Vilmos

Antalfy Géza

Dr. Remete Viktor

Schara Béla

Dr. Markovich Aladár

Zielinski Tibor

Sztankovits Mihály

Dr. Keresztes Miklós

Michál Jenő

Battlay Imre

Unger Ferenc

Dr. Vigyázó Géza

Morzsányi Károly

Dr. Duday Alajos

Dr. Benedek Szabolcs

Dr. Garancsy László

Dr. Pertik Béla

Jenkey Zsigmond

Dr. Boros Pál

Dr. Rimanóczy Olivér

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI HIVATALAINAK, INTÉZMÉNYEINEK VEZETŐI ÉS HELYETTESEIK:

Dr. Wester Gusztáv

Dr. Szokolay Leó

Dr. Feigler Károly

Dr. Várady Jenő

Dr. Fertsek Leó

Dr. Csordás Elemér

Dr. Szécsi Ernő

Dr. Illyefalvi I. Lajos

Gátonyi Béla

Dr. Gavora Ferenc

Benesch István

Dr. farádi Veres Imre

Enyvvári Jenő

Dr. Budó Jusztin

Dr. vitéz Kiss Lajos

Teasdale Ottó

Kleisz Alajos

Gyenes Alajos

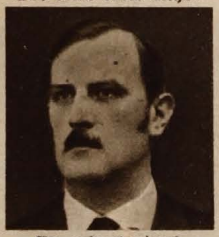
Dr. németprónai Wolff Károly

Kosztolányi Sándor

A POLGÁRMESTERI ÜGYOSZTÁLYOK HELYETTES VEZETŐI:

Dr. Orbay Dénes

Dr. Prokopp Sándor

Zaitz László

Dr. Viola Rezső

Dr. Csanády Gusztáv

Messik Géza

Dr. Kazinczy Gábor

Dr. Szvoboda K. Endre

Dr. Séy Aladár

Dr. Buday-Günther Tivadar

Dr. Homolyay Rezső

Dr. Zobor Miklós

Dr. vitéz Vécsey Kálmán

Dr. Gallner Ferenc

Dr. Bärtl Tivadar

Dr. Rózsavölgyi István

Dr. vitéz Bárány László

Dr. vitéz Horváth László

Dr. Szőnyi László

Dr. Vadon Géza

A POLGÁRMESTERI ÜGYOSZTÁLYOK HELYETTES VEZETŐI, A FŐPOLGÁRMESTERI, POLGÁRMESTERI ÉS ALPOLGÁRMESTERI HIVATALOK VEZETŐI ÉS HELYETTESEIK;

a polgármesteri ügyosztályok magasabbrangú előadói:

Dörre Endre

Füstösy Ede

Dr. Della Donna Mihály

Dr. Kállay Albert

Dr. Szentmiklósi József

Dr. gróf Lázár Imre

Kenessey Gizella

Dr. Korenchy László

Dr. Irányossy-Knoblauch Géza

Dr. Szászy Lajos

Dr. Herrmann Gábor

Dr. Seitovszky János

Dr. Vargha Zsigmond

Dr. Lehoczky Iván

Dr. Schindler Pál

Dr. Oszoly Kálmán

Dr. Tomcsányi Tamás

Dr. Végh Lajos

Demeter Dezső

Zsoldos Pál

A polgármesteri ügyosztályok magasabbrangú előadói

primor Szabó Jenő

Cziprián Gyula

Szabó János

Jánosfi Emil

ifj. Thirring Gusztáv

Dr. Hanák Szilárd

Rózsás Pál

Popelka János

Csizmazia Béla

Kolin Móric

Schuber Gyula

Schuszliler István

Benke Balázs

Dr. Gloetzer László

Dr. Nyers M. László

Dr. Alkér Miklós Ernő

Dr. Csizéri Ferenc

Medgyessy Iván

Dr. Schlosser János

Dr. Dévény Andor

A polgármesteri ügyosztályok magasabbrangú előadói:

Dr. Kiss György

Tichler Ödön

Dr. Wagner-Weiss István Conrád

Dr. Kánya István

Dr. Kintzig János

Dr. Péter Miklós

Dr. Salamonfay Nándor

Dr. Wurmb Gyula

Dr. Kégl Elemér

Dr. Hegedüs Sándor

Dr. Ternyey Árpád

Hodászy Miklós

Dr. Fülöpp Imre

Kállay József

Dr. Purébl Győző

Fodor Kálmán

Dr. Grigássy Béla

Horváth Vidor

Dr. Bajkay Tibor

Dr. Fekete Géza

A polgármesteri ügyosztályok magasabbrangú előadói:

Dr. Széll Lajos

Zeke Aurél

Dr. Melly József

Dr. Born József

Dr. Tőkés Gyula

Dr. Bernáth Gusztáv

Fodor Barnabás

Erdélyi Jenő

Dr. Lukácsy István

Dr. Sándor Dénes

Dr. Sztankay István

Dr. Hajnos László

Tokody Dániel

Reminiczky Lajos

Dr. Lukács Ödön

Dr. Beliczay Oszkár

Jaczó Győző

Bánóczy Béla

Mosdóssy József

Alberti Gyula

A polgármesteri ügyosztályok magasabbrangú előadói és tanácsnoki titkárok:

Hoffer Ferenc

Karády János

Palásthy Béla

Lantos Géza

Dr. Horváthy Béla

Füzy Rezső

Dr. Pacher Béla

Dr. Ambrózi Kálmán

Dr. Zakariás G. Sándor

Dr. Schoen Arnold

Dr. Vásárhelyi Leó

Dr. Fáth Ferenc

Dr. Nagy Gyula

Dr. Dorogsághy Győző

Dr. Takáts Levente

Garabán Lajos

Sztojka József

Dr. Meszler László

Dr. Csupor László

Dr. Péchy-Szilágyi Miklós

Dr. szombatfalvy Majthényi Miklós

Payr Egon

A SZÉKESFŐVÁROSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGOK, NAGYÜZEMEK ÉS INTÉZMÉNYEK VEZETŐI:

Dr. Perczel György

Dr. Márkus Jenő

Csilléry Dezső

Dr. Liptay Lajos

Furtkovits Béla

Plósz Pál

Szaszovszky Ottó

Dr. Véssei Ede

Szigeth Gábor

Pap Ferenc

Molnár Aladár

Dr. Szél Jenő

Dr. bilkei Pap Lajos

Bánlaky Géza

Kállay Sándor

Kurfürst István

A SZÉKESFŐVÁROSI ÜZEMEK, INTÉZMÉNYEK ÉS FONTOSABB HIVATALOK VEZETŐI:

beodrai Baitz József

csukási Gartner Károly

Pogány Zsigmond

Mosch Béla

Dr. Rostagny Achilles

Dr. Gyurkovics Henrik

Székelyhidi Hammer Dezső

Schön Oszkár

Dulácska Jenő

Haury István

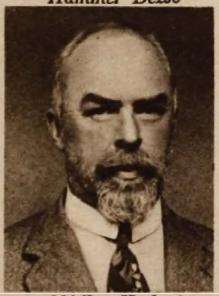
Nádler Herbert

Balló Alfréd

Hornyák János

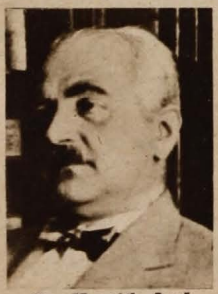
Dr. Horváth Jenő

Dr. Markos Béla

Dr. Hunkár Béla

A SZÉKESFŐVÁROSI HIVATALOK, INTÉZMÉNYEK VEZETŐI:

Dr. Horváth Henrik

Dr. Kopp Jenő

Dr. Kazár Gyula

vitéz Csorda Ferenc

Ivánfi Andor

Novágh Gyula

Morbitzer Dezső

Lány Rezső

Dr. Halász Árpád

Ditrói József

vitéz Herczeg István

Csizmazia László

Veronács Gyula

Guttay Ferenc

Mutzer György

Dr. Szüts Tivadar

A SZÉKESFŐVÁROSI SZÁMVEVŐSÉGEK CSOPORTVEZETŐI ÉS ÜGYOSZTÁLYVEZETŐI:

Czike Ferenc

Placht József

Raáb József

Boros István

Asztalos Gyula

Póczonyi Béla

Huszka Viktor

Rózay Jenő

Udvardy István

Szoyka Emil

Zachara Mátyás

Váray Ignác

Bánfalvy Béla

L'Auné Frigyes

Briestyánszky Sándor

vitéz Kemenesy Sándor

Marthényi József

Bisitz Károly

Amigó József

Futó Gyula

A KÖZPONTI ADÓSZÁMVITELI HIVATAL MAGASABBRANGÚ ELŐADÓI ÉS AZ ÜGYOSZTÁLYOK, SZAKHIVATALOK IRODAVEZETŐI:

vitéz Rónaszéky Ferenc

Leimeter Endre

Vida József

Stokovszky József

Tölgyes Vilmos

Schuchtár Attila

Léczfalvi Frigyes

Hyross Nándor

Mötz Stefánia

Szabó Zsigmond

Gyulay József János

Géber Gyula

Kelndorfer Zoltán

Hajós József Lajos

Szabó Béla

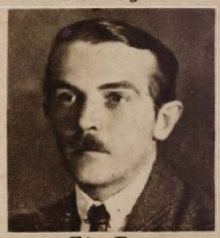
Fáy Ferenc

Bártfai Gusztáv

Nagy Lajos

vitéz Kiss Albert

Gyüre Sándor

A SZÉKESFŐVÁROS KÖZPONTI HIVATALAI, AZOK VEZETŐI ÉS HELYETTES VEZETŐI.

Főpolgármester: Karafiáth Jenő dr.

Főpolgármesteri hivatal és a közigazgatási bizottság segédhivatala (IV., Váci-utca 62—64., távbeszélő száma: 1—841—03 és 1-845-28). Hivatalvezető: Szentmiklósi József dr. tanácsi főjegyző. Irányossy-Knoblauch Géza dr. fogalmazó, Szászy Lajos dr. fogalmazó, Herrmann Gábor dr. fogalmazó, Széll Rózsa irodafőtiszt, Garamvölgyi Ernőné, Dobrzynieczki Stefánia kezelő főtisztek, Kraffszky Endréné, Molnár Tivadarné kezelőtisztek.

Polgármester: Szendy Károly.

Polgármesteri hivatal (IV., Központi városháza, I. em. 94., távbeszélő száma: Városháza 300 mellékállomás): Dr. gróf Lázár Imre főjegyző, Kenessey Gizella segédhivatali igazgató, Vargha Zsigmond dr. fogalmazó, Antal Erzsébet id. hiv., Eiler Rezsőné keresk. isk. tanárnő.

Alpolgármesterek: Bódy László dr. (IV., Központi városháza I. em. 89—90., távbeszélő száma: Városháza 201. mellékállomás). Morvay Endre dr. (IV. Központi városháza II. em. 260., távbeszélő száma: Városháza 202. mellékállomás).

Alpolgármesteri hivatalok: Scitovszky János dr. fogalmazó (201), Pintér Gyula dr. fog. gyakornok (205), Bányai Dezsőné kezelőtiszt (201), Korenchy László dr. tanácsjegyző (447), Vass Katalin kezelőtiszt (202).

Ügyosztályok:

Polgármesteri I. (Elnöki) ügyosztály (IV., Központi városháza I. em. 105., távbeszélő száma: Városháza 101. mellékállomás). Ügyosztályvezető: Dr. Keledy Tibor tanácsnok; helyettese: Orbay Dénes dr. tanácsjegyző.

Polgármesteri II. (Út- és csatornaépítési) ügyosztály (IV., Központi városháza, Kamermayer Károly-utcai rész, II. em. 267—295. és Gerlóczy-utcai rész III. em. 348—349., távbeszélő száma: Városháza 102.). Ügyosztályvezető: Király Kálmán tanácsnok. Műszaki helyettesei: Zaitz László és dr. Viola Rezső műszaki főtanácsosok. Jogi helyettese: Prokopp Sándor dr. tanácsi főjegyző.

Polgármesteri III. (Városrendezési és magánépítési) ügyosztály (IV., Központi városháza, Kamermayer Károly-utcai rész, III. em., távbeszélő száma: Városháza 103.). Ügyosztályvezető: vitéz Becske Kálmán tanácsnok. Műszaki helyettesei: Messik Géza és Kazinczy Gábor dr. műszaki főtanácsosok. Jogi helyettese: Csanády Gusztáv dr. tanácsi főjegyző.

Polgármesteri IV. (Közjogi, katonai és illetőségi) ügyosztály (IV., Központi városháza, Károly király-úti rész, I. emelet, távbeszélő száma: Városháza 104.). Ügyosztályvezető: dr. Szepesváry Pál tanácsnok. Helyettesei: dr. Szvoboda K. Endre tanácsi főjegyző és Séy Aladár dr. tanácsi főjegyző.

Polgármesteri V. (Közlekedési) ügyosztály (IV., Központi városháza, II. számú pavillon, I. emelet, távbeszélő száma: Városháza 105.). Ügyosztályvezető: báró Babarczy István dr. tanácsnok. Helyettese: Buday-Günther Tivadar dr. tanácsi főjegyző.

Polgármesteri VI. (Pénzügyi) ügyosztály (IV., Központi városháza, Városház-utcai rész, II. emelet, távbeszélő száma: Városháza 106.). Ügyosztályvezető: dr. Beliczay Imre tanácsnok. Helyettese: dr. Homolyai Rezső tanácsi főjegyző.

Polgármesteri VII. (Közoktatási) ügyosztály (IV., Központi városháza, II. emelet, távbeszélő száma: Városháza 107.). Ügyosztályvezető: dr. Horony-Pálfi Aurél tanácsnok. Helyettese: dr. vitéz Vécsey Kálmán tanácsi főjegyző.

Polgármesteri VIII. (Közélelmezési) ügyosztály (IV., Központi városháza, II. emelet, Gerlóczy-utcai rész, távbeszélőszáma: Városháza 108.) Ügyosztályvezető: dr. Rosta János tanácsnok. Helyettese: dr. Gallner Ferenc tanácsi főjegyző.

Polgármesteri IX. (Közjótékonysági és szociálpolitikai) ügyosztály (IV., Központi városháza, I. sz. pavillon, távbeszélő száma: Városháza 109. mellékállomás). Ügyosztályvezető: dr. Huszty Károly tanácsnok. Helyettesei: Bártl Tivadar főjegyző és dr. Rózsavölgyi István tanácsi főjegyző.

Polgármesteri X. (Közegészségügyi) ügyosztály (IV., Központi városháza, Gerlóczy-utcai rész, távbeszélő száma: Városháza 110.). Ügyosztályvezető: dr. Salamon Géza tanácsnok. Helyettese: vitéz dr. Bárány László tanácsi főjegyző.

Polgármesteri XI. (Városgazdasági) ügyosztály (IV., Központi városháza, Városház-utcai rész, II. emelet, távbeszélő száma: Városháza 111.). Ügyosztályvezető: Szebeny József dr. tanácsnok. Helyettese: vitéz Horváth László dr. tanácsi főjegyző.

Polgármesteri XII. (Vízvezetéki és világítási) ügyosztály (IV., Központi városháza, II. emelet, keresztfolyosó, távbeszélő száma: Városháza 112.). Ügyosztályvezető: dr. dorogi Farkas Ákos tanácsnok. Helyettese: dr. Szőnyi László tanácsi főjegyző.

Polgármesteri XIII. (Magasépítési) ügyosztály (IV., Központi városháza, Gerlóczy-utcai rész, III. emelet 308—356. Távbeszélő száma: Városháza 113.). Ügyosztályvezető: Fridrich Lajos tanácsnok. Műszaki helyettesei: Dörre Endre és Füstösy Ede műszaki főtanácsosok. Jogi helyettese: Vadon Géza dr. főjegyző.

Polgármesteri XIV. (Közművelődési, tűzrendészeti és légoltalmi) ügyosztály (IV., Központi városháza, I. számú pavillon. Távbeszélő száma: Városháza 114.). Ügyosztályvezető: dr. Némethy Károly tanácsnok. Helyettese: dr. Della Donna Mihály tanácsi főjegyző, a légoltalmi ügyekben: vitéz Kiss Lajos dr. tűzoltófőparancsnok, alosztályvezető.

Polgármesteri XV. (Közgazdasági és ipari) ügyosztály (IV., Központi Városháza, II. sz. pavillon, I. emelet. Telefon: 115.). Ügyosztályvezető: Felkay Ferenc dr. tanácsnok. Helyettese: Kállay Albert dr. főjegyző.

Árvaszék (IV., Központi városháza, I. em. Kamermayer Károly-utcai rész, távbeszélő száma: Városháza 590. és 584.). Árvaszéki elnök: (állás betöltetlen) Árvaszéki elnökhelyettesek: dr. Wester Gusztáv és dr. Szokolay Leó.

Tiszti főorvosi hivatal (IV., Központi városháza, II. pav., I. em. Távbeszélő száma: Városháza 569.). Tiszti-főorvos: dr. Csordás Elemér m. kir. egészségügyi főtanácsos. Tiszti-főorvoshelyettes: dr. Szécsi Ernő m. kir. egészségügyi tanácsos.

Tiszti ügyészség (IV., Központi városháza, I. em., Gerlóczy-utcai rész. Távbeszélő száma: Városháza 540.) Tiszti főügyész: dr. Feigler Károly. Tiszti-főügyészhelyettesek: dr. Várady Jenő és dr. Fertsek Leó.

Főszámvevői hivatal: (IV., Központi városháza. Városház-utcai rész. Földszint 23—29. Távbeszélő száma: Városháza 180.) Gáthonyi Béla főszámvevő. Helyettesei: Gavora Ferenc dr. és Benesch István főszámvevő helyettesek.

Székesfővárosi számszék (IV., Gróf Károlyi-utca 8. sz. Távbeszélő száma: 1—841—02.). Számszéki igazgató: dr. Veres Imre. Számszéki helyettes igazgató: dr. Szmolenszky József.

Levéltár (IV., Központi városháza, I. em. keresztfolyosó. Távbeszélő száma: Városháza 576.). Főlevéltáros: dr. Budó Jusztin.

Központi adószámviteli hivatal (IV., Központi városháza, II. pavillon, II. em. Távbeszélő száma: Városháza 525.). Vezető: Kleisz Alajos adóhivatali igazgató.

Központi pénztár (IV., Központi városháza, I. em. 120. Távbeszélő száma: Városháza 660.). Vezető: Kosztolányi Sándor igazgató.

Polgármesteri központi segédhivatal. (IV., Központi városháza, földszint 6.). Vezető: Hornyák János segédhivatali főigazgató. (Iktató, tudakozó, kézbesítő, irattár, közgyűlési ügyek nyilvántartója, másodfokú rendőri büntető bírósági (kihágási) ügyiratok kezelése.) (Központi Városháza, II. számú kapu, fdszt 6.). Távbeszélő városházi mellékállomások számai: Hivatalvezető: 100, iktató és tudakozó: 513 és 690, kézbesítő: 514, közgyűlési ügyek: 512, irat-

tár: 511. A polgármesteri központi segédhivatal (iktatója) veszi át a polgármesterhez vagy a polgármesteri ügyosztályokhoz címzett összes beadványokat és kérvényeket, továbbá a postán érkezett ügyiratokat, azokat iktatás után az illetékes ügyosztályokhoz továbbítja. (Kivételt képeznek a III. és IV. ügyosztály ügydarabjai, mert ott külön iktatót vezetnek.) A polgármesteri központi segédhivatal (tudakozója) nyilvántartja a benyujtott és iktatott összes kérvényeket, beadványokat. Az ide forduló feleknek ezen ügyekben megfelelő felvilágosítást ad. Továbbá tájékoztatást nyujt, hogy a polgármesterhez benyujtandó beadványokhoz milyen okmányokat kell csatolni és a beadványokra mennyi és milyen okmánybélyeget kell leróni (felragasztani). Továbbá útbaigazítást nyujt, hogy melyik hivatal illetékes a beadványok elintézésére. A polgármesteri központi segédhivatal (kézbesítője) veszi át a kézbesítés céljából érkező ügydarabokat és azok továbbításáról (kézbesítéséről) gondoskodik. A polgármesteri központi segédhivatal (közgyűlési nyilvántartója) a közgyűlés elé kerülő ügyeket nyilvántartja és az ilyen ügyekben felvilágosítást ad. A polgármesteri központi segédhivatal a bizottsági (szakbizottságok) ülések nyilvántartását vezeti. A polgármesteri központi segédhivatal a másodfokú rendőri büntető bírósághoz érkező összes fellebbezéseket (kihágási ügyeket) központilag kezeli. Ezen ügyekben itt felvilágosítással is szolgál. A polgármesteri központi segédhivatal (irattára) az elintézett iratokat megőrzi, további szükség esetén kívánságra hivatalos másolatot ad ki szabályszerű hatósági illeték megtérítése mellett.

A POLGÁRMESTERI ÜGYOSZTÁLYOK ÜGYKÖRE AZ IDŐKÖZI MÓDOSITÁSOK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL.

Elnöki (I.) ügyosztály.

A polgármester részére fenntartott ügyek közül azok, amelyeket más ügyosztály hatáskörébe nem utaltattak; az összes közigazgatási hivatalok és intézetek felügyelete; általános szervezési ügyek, új hivatalok felállítása, új állások szervezése és a meglévők megszüntetése; az alkalmazottak személyzeti ügyei (választás, kinevezés, beosztás, illetményszabályozás és kiutalványozás, nyugdíjazás, segélyek, jutalmak, kiküldetések, az alkalmazottak fegyelmi ügyei, tisztviselőképzés), az alkalmazottak részére, valamint a hivatalok részére szükséges közlekedési (államvasúti és villamosvasúti) jegyek beszerzése, hivatalos használatra közlekedési eszközök engedélyezése és azoknak kezelése, központi gépkocsi vezetőség ügyei; a racionalizálással kapcsolatos ügyek; a hadigondozottak ügyeinek irányítása; kegyúri ügyek, ideértve a személyzet javadalmazási ügyeit is, templomi ének- és zenekari ügyek; a felekezetek egyházi adó ügyében a felszólamlási ügyek, közigazgatási és iskolai altisztek, tűzoltók és javadalmi őrség személyzeti ügyei, sajtóügyek, a sajtórendészeti ügyek kivé-

telével (hírlapok és folyóiratok megrendelése és előfizetése); statisztikai hivatal, székesfővárosi alkalmazottak segítőalapjának ügyei; a főváros által bérelt távbeszélőállomások és a városházi távbeszélő központ ügyei; a Fővárosi Közlöny szerkesztése és kiadása, Házinyomda, Budapest Jogszabályai és a Városi Jog szerkesztése és kiadása.

Út- és csatornaépítési (II.) ügyosztály.

Utak és hidak építése, utak burkolása és csatornázása, burkoló és csatornajárulékok ügyei, csatornaszivattyútelepek, hegyi vizek levezetése, patak- és árokszabályozás, árvízvédelmi ügyek, partvédelem, vízjogi és vízrendőri ügyek, hajólevelek és hajómalmok nyilvántartása; Gellérthegyi kőporbánya, kertészet, nyilvános sétaterek, faültetvények, népligetek és népkertek, fa- és vaspadok, és a nyilvános sétányok kerítéseinek gondozása, helyreállítása, nyilvános illemhelyek, továbbá közterületeken elhelyezett dísz- és szökőkútak kezelése.

Városrendezési és magánépítési (III.) ügyosztály.

A város területének felmérése, nyilvántartása, városszabályozás, telekrendezés, építési engedélyek, ingatlanok szerzése, kisajátítása, elidegenítése, a székesfőváros ingatlan vagyonának és az ingatlanvagyonban beálló változásoknak nyilvántartása, az országos vasútak városi terület elfoglalásával kapcsolatos ügyei, építési és gépfelállítási engedélyek ügyei.

Közjogi, katonai és illetőségi (IV.) ügyosztály.

Közjogi és általános rendészeti ügyek; a törvényhatóság területére és a közigazgatási és választókerületek alakítására vonatkozó ügyek; községi és országgyűlési választók összeírása, sajtórendészeti ügyek, anyakönyvi ügyek (anyakönyvi hivatalok vizsgálata, házasságnak kihirdetés alól való fölmentése, megegyezések a gyermek vallására, felekezeti változások nyilvántartása, törvényesítések, anyakönyvi ügyekben felsőbbfokú határozatok hozatala), névváltoztatások, helyhatósági bizonyítványügyek; büntetőbírósági ítéletekkel kiszabott mellékbüntetések nyilvántartása, politikai jogok gyakorlását igazoló helyhatósági bizonyítványok kiállítása, társadalmi egyesülések, amelyek más ügyosztályhoz nem tartoznak, egyleti ügyek, az ipari, kereskedelmi és jótékonysági egyesületek kivételével (közhivatalnokok egyesületei, kaszinók, társaskörök), a katonai szolgálatra érvényes jogszabályok végrehajtása, a katonaság elhelyezése és beszállásolása, katonai előfogatok biztosítása és kiszolgáltatása, katonai laktanyák építési programmjának megállapítása, költségek biztosítása, a laktanyák kezelése, a katonai szolgálattal kapcsolatos kihágási ügyek; honossági és kivándorlási ügyek, illetőségi ügyek, ideértve a kórházi és szegényházi ápolásban részesült egyének illetőségének meg-

állapítását, illetőségi nyilvántartó vezetése, letelepedési engedélyek, honossági és optálási ügyek, külföldiek nyilvántartása. Azok az ügyek, amelyek más ügyosztályhoz nem tartoznak.

Közlekedési (V.) ügyosztály.

A főváros közlekedési politikájának irányítása, a helyi közlekedés általában és annak egységes fejlesztése; géperejű és egyéb közúti vaspályák, sikló és fogaskerekű vasutak engedélyezésére, építésére és felügyeletére vonatkozó ügyek; a helyiérdekű vasutak engedélyezésénél és üzembentartásánál a főváros közlekedési és vagyoni érdekeinek biztosítása ; ipari vontatóvágányok ; a főváros szerződéses jogainak nyilvántartása és érvényesítése a közlekedési vállalatokkal szemben, különösen a számadások ellenőrzése és a részesedés megállapítása ; a közlekedési vállalatoknak a tarifára és menetrendre vonatkozó ügyei, társaskocsik, bérkocsik, teherkocsik és közhasználatú gépjáróművállalatok ügyei ; a helyi hajó és csavargőzösök közlekedési ügyei ; a légiközlekedéssel kapcsolatos mindazon ügyek, amelyek a fővárost közelebbről érintik ; a dunai rakodópartok kezelése és hasznosítása ; dunaparti felügyelőség ; közterületek és gyalogjárók használatának engedélyezésére vonatkozó ügyek.

Pénzügyi (VI.) ügyosztály.

Költségvetés, zárószámadás, póthitelek engedélyezése és nyilvántartása, kölcsön és hitelügyek, kölcsöntörlesztések és sorsolások, gyümölcsöző pénzkészletek elhelyezése és kivétele, nyilvántartása ; a pénztárak ellátmányairól való gondoskodás, a háztartás vitelével kapcsolatos egyéb ügyek. Az állami egyenes és közvetett adókra, jövedelmekre, illetékekre és egyéb állami közszolgáltatásokra vonatkozó ügyek, az adókivető és felszólamlási bizottságok részére szükséges helyiségek biztosítása és felszerelése, az állami egyenes és közvetett adók után kirótt községi pótlékok, az állami jövedelmekből és illetékekből való részesedés, önálló községi adó és egyéb községi közszolgáltatásrokra és javadalmakra vonatkozó ügyek előkészítése (Községi házbérkrajcár, szemétfuvarozási illeték, kereseti adó, tűzoltási járulék, idegenforgalmi járulék, vigalmiadó, közlekedési adó, községi fogyasztási adó, ebadó, ínségjárulék, városi vámok, ingatlanvagyonátruházási illeték és az állami közvetett adóknak kezelése ; a számviteli és pénztári szervezetre és szolgálatra vonatkozó ügyek ; az állami pénzügyi igazgatásnak községi intézése és az arra szolgáló községi hivatalok szervezetére és szolgálatára vonatkozó ügyek, a községi adók és javadalmak kezelését végző hivatalok szervezetére és szolgálatára vonatkozó ügyek ; a pénztárak vizsgálata és számadása. Beruházási programmok. Az állami tartozások rendezése. Készfizetői és dologi kezességek. Számvevőség, központi pénztár, központi adószámviteli hivatal és Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár R. T.

Közoktatási (VII.) ügyosztály.

Kisdedóvók, elemi iskolák, napközi és óvódai otthonok, polgári iskolák, főreáliskolák, felsőkereskedelmi iskolák, leánygimnáziumok, női kereskedelmi tanfolyamok és kereskedő tanonciskolák és iparrajziskola ügyei általában, ezeknek szervezeti és személyzeti ügyei, ideértve a fegyelmi ügyeket is, elemi és ismétlő iskolakötelesek nyilvántartása és mulasztási ügyei, az énekoktatás és zenetanfolyamok ügyei; pedagógiai szeminárium, tanszerkészítőműhely és tanszerleltározás ügyei, iskolai növénykert, közoktatási épületekben való elszállásolások, diákszállók ügyei, iskolai csukamájolaj és fogkefe-akció, iskolaegészségügyi intézmények (orvosok, fürdők, erdei iskolák) testnevelés, összes sportügyek és játékterek, női iparisklák és tanfolyamok, gyógypedagógiai iskolák, iparostanonciskolák, iparostanoncotthonok, háztartási iskolák, gazdasági iskolák, mindezeknek szervezeti és személyzeti ügyei, ideértve a fegyelmi ügyeket is, közoktatási vonatkozású egyesületek, sportegyesületek és alapítványok ügyei; a községi iskolai cserkészet, az iskolai könyv és folyóiratok megrendelése, az összes községi közoktatási intézetek gazdasági ügyei, iskolák építkezései és az iskolaépítkezési program megállapítása, az építési tervek pedagógiai szempontból való felülbírálása és jóváhagyása.

Közélelmezési (VIII.) ügyosztály.

A közélelmezés és vásárok ügyei élelmicikkekre és állatokra vonatkozó kereskedelmi, forgalmi és tarifaügyek, az élelmiszerkereskedelem és élelmezési ipar ügyei; az élelmicikkek termelésére és ipari előállítására vonatkozó ügyek a közélelmezéssel való vonatkozásukban; az élelmicikkek és italok közforgalmának ellenőrzése, húsvásárok, húsvizsgálat, húsbehozatal, vásári rendészet és a vásárigazgatóság ügyei, állatvásárok és közvágóhidak, fővárosi sertéshízlaló, vásárcsarnokok, nyílt élelmiszerpiacok és az élelmicikkekkel való házalás ügyei, időszaki és különleges állat- és élelmiszervásárok, kiállítások, árverések stb. borvásárok és borközraktárak, déligyümölcsárverések, hűtőházak és egyéb élelmiszerraktárak ügyei, a közélelmezés körébe tartozó áruforgalom árjegyzéki és statisztikai adatainak nyilvántartása, a közfogyasztásra szánt élelmiszerekkel elkövetett kihágások másodfokú elbírálása, a közélelmezési kihágási büntetések központi nyilvántartása, vegyészeti és élelmiszervizsgáló intézet, állategészségügyi és állategészségrendőri ügyek, állategészségügyi telep, fővárosi Tattersall és lóvásártelep, községi lóhúsüzem, községi kenyérgyár, községi élelmiszerárusító üzem, az országos tenyész- és haszonállatvásártelepre vonatkozó ügyek, a főváros intézetei és üzemei által termelt csontoknak értékesítése; javadalmi intézőség (piaci helypénzek kezelése), a mezőgazdasági terméneyk, termékek és cikkek hamisításának ellenőrzésével felmerülő vegyvizsgálati

és eljárási költségek megtérítése; a IX., Soroksári-út 29. sz. alatt levő régi vámépület kezelése és fenntartása. A fővárosi gazdálkodók és kertészek ügyei, a mezőrendőri és a halászati törvénnyel kapcsolatos ügyek, mezőrendőri kihágások ügyei, a gazda és a gazdasági cseléd viszonyát szabályozó törvényen alapuló teendők, az Országos Gazdasági Munkáspénztár ügyei.

Közjótékonysági és szociálpolitikai (IX.) ügyosztály.

Közjótékonysági és szociálpolitikai ügyek általában. A fővárosi anya- és csecsemővédelmi intézmények, bölcsődék, napközi otthonok fentartása és az Országos Stefánia Szövetség védőintézeteinek támogatása. Árvaházak, gyermekotthonok, árvaházi üdülőtelepek és az óvodás gyermekek üdülő-otthonának fentartása. Árvaházi, gyermekotthoni és üdülőotthoni felvételek ügyei. Gyermeknyaraltatás irányítása. A hatósági ínségenyhítő tevékenység, a kerületi szegénygondozás irányítása és ellenőrzése. Felnőttek és gyermekek étkeztetésének jótékonysági élelmiszerutalványok, ingyenkenyérosztás, tejosztás, felnőttek és gyermekek felruházása, tüzelőanyagelosztás és csecsemőkelengyeakciók szervezése, irányítása és ellenőrzése. Munkaképtelen ínségesek támogatása. (Kolduskérdés.) Éjjeli menedékhelyek, melegedőszobák, ínségesek hatósági foglalkoztatójának fentartása és ellenőrzése. Szellemi szükségmunka ügyei. Szegényjogon rendelt gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök engedélyezése, a számlák ellenőrzése és utalványozása. Szeretetotthonok fentartása, szeretetotthoni felvételre való igényjogosultság megállapítása, szeretetotthonba való felvétel, szeretetotthoni ápolásra minősítettek családi gondozásba adása, a szegények lakóhelyének megállapítása, szeretetotthoni ápolásból kifolyólag hozzátartozók vagy közületek terhére felmerült tartásdíjak behajtása. Egyházi karitász szervezeteknek a kerületi elöljáróságokkal együtt fenntartott »kisszeretetotthonok« támogatása. Más hatóságoknál ápolt és különféle jótékonyintézetekben elhelyezett árvákért, elaggottakért, betegekért, valamint idegen hatóságok részéről elhagyottá nyilvánított budapesti illetőségű gyermekekért a főváros terhére felszámított tartásdíjak és Budapest székesfőváros terhére adott közsegélyek megtérítése. A Népszálló, Városházi Diétás Étkező, Népfürdők, Fővárosi Dunafürdők és ingyen strandfürdő fenntartása, kezelése és ellenőrzése, a Népház támogatása és ellenőrzése családi kertbérletek, dunai életmentés ellenőrzése, jótékonycélú alapítványok kezelése. Népjóléti és szegénygondozó társadalmi egyesületek és intézmények nyilvántartása, ellenőrzése és támogatása. Utcai urna- és perselygyüjtések ellenőrzése. Szociális lakáspolitika, szükséglakás építések ügyei. Szükséglakásos telepek, városszéli telep fenntartása, bérleti, illetve használatbaadási ügyei, bér és használati díjhátralékok behajtása. Hajléktalan családok elhelyezése. Társasházak építésével kapcsolatos ügyek.

Közegészségügyi (X.) ügyosztály.

A közegészségügyi és egészségrendészeti ügyek általában; fővárosi kórházak, tüdőbeteggondozó intézetek, közkórházi és tüdőbeteggondozó intézeti orvosi személyzet ügyei (állások szervezése, megszüntetése, kinevezések, választások, beosztások, áthelyezések, szabadságolások, kirendelések, illetmények folyósítása, nyugdíjazások, fegyelmi ügyek, személyzeti nyilvántartás) a segélyezési és jutalmazási ügyek kivételével, tüdőbeteggondozó nővérek személyzeti ügyei, segélyezések és jutalmazások kivételével, járványos és ragadós betegségek elleni védekezés, gyógyszertárak engedélyezésére vonatkozó ügyek, méregszerek, gyógyanyagok tartására, mesterséges ásványvizek gyártására, sacharin behozatalára és gyógyszerkülönlegességek forgalombahozatalára vonatkozó ügyek, fertőtlenítő intézet, bakteriológiai intézet, köztisztasági hivatal, köztisztasági munkásszemélyzet ügyei, kórházi központi műszer- és anyagraktár, kórházi központi gyógyáruraktár, himlőoltó és nyiroktermelő, valamint egyéb közegészségügyi intézetek ügyei, kórházi gazdasági hivatalok, kórházi élelmezőtisztek anyagszámadásainak vizsgálata, betegápolási díjak, az ügyosztály hatáskörébe tartozó intézetek építési programmjának megállapítása és a költségek biztosítása, községi temetkezési intézet, köztemetők; egészségügyi egyesületek és intézmények segélyezése; az I. ker., Retek-utca 56. sz. alatt levő régi vámépület fentartása és kezelése.

Városgazdasági (XI.) ügyosztály.

A főváros ingatlanainak mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi célokra való bérbeadása és hasznosítása, valamint a bérházak, kislakásos bérházak, kislakásos telepek, a kisajátított, alapítványi és gyámpénztári házak fenntartása, bérleti, illetve használatbaadási ügye, azok bér- és használati díj hátralékának behajtása. A főváros ingóvagyonának kezelése, hasznosítása és biztosítása, ingóságok szerzése, elidegenítése és nyilvántartása, tűzkár-elleni biztosítások, ezekre vonatkozó épületbecslések és tűzkárfelvételek, vámépületek, utóbbiak azoknak kivételével, melyek kifejezetten más ügyosztály rendelkezése alá nem utaltattak, vigadók, városligeti és népligeti mutatványos bódék, az ügyosztály ügykörébe tartozó épületek gondozása és fenntartása, felszerelése, a berendezések pótlása és javítása, városi hivatalok elhelyezése, városházi gondnoki hivatal, a főváros erdőinek kezelése, erdő- és mezőgazdasági hivatal, állat- és növénykert, Rudas-fürdő, Szent Gellért-gyógyfürdő és szálló, Széchenyi-gyógyfürdő, Szent Imre-fürdő, gazdasági hivatal, ásványvízüzem, sétányszékek kezelése és értékesítése. Kioszkok. Lóverseny terek, sporttelepek. Idegenforgalommal kapcsolatos ügyek.

Vízvezetéki és világítási (XII.) ügyosztály.

A víz-, gáz- és elektromos művek igazgatásával kapcsolatosan polgármesteri hatáskörben intézendő ügyek: költségvetés, zárszámadás, beruházások, nagyobb beszerzések, személyzeti ügyek (alkalmazások, előléptetések, nyugdíjazások stb.), vízdíjbírságok elleni fellebbezések II. fokú intézése; magánosok vízszolgáltatási kérelmei; közvilágítási ügyek; villanyszerelők helyhatósági engedélyei. Általános üzemi vonatkozású szabályozások: szolgálati-, illetmény és nyugdíjszabályzat; öregségi és rokkantsági ügyek; üzemek ügy- és üzemvitelének racionalizálása; munkabérügyek és munkásügyi statisztika. Anyagszertár.

Magasépítési (XIII.) ügyosztály.

Új épületeknek, valamint épületátalakításoknak az illetékes ügyosztálytól nyert építési programm alapján való tervezése, költségszámítása, építésvezetése, ellenőrzése, felülvizsgálása és leszámolása; pályázat vagy közvetlen megbízás útján történő terv beszerzésénél előmunkálatok teljesítése, megbízólevél kiállítása és az építkezések kivitelének ellenőrzése. A városi épületeknek összes helyreállító- és javítómunkái, amennyiben más ügyosztály hatáskörébe nem tartoznak, az épületeknek világítási, fűtő- és szellőztetőberendezései, népjóléti épületek, bérházak, háztelepek karbantartása, közkórházak műszaki ügyeire és mosódáira vonatkozó ügyek, a székesfőváros oktatási célú épületeiben szükséges javító és helyreállítómunkálatok ügyei, a közélelmezési intézmények épületeinek építése és karbantartása, hatóságok részére építőmunkák egységárainak hitelesítése, az építési és lakásfelszerelési anyagok termelését és forgalombahozatalát szabályozó rendelet végrehajtása, a fővárosi épületekre antennák engedélyezése, pedagógiai filmügyek.

Közművelődési, tűzrendészeti és légoltalmi (XIV.) ügyosztály.

Tudományos, irodalmi, művészeti, képzőművészeti, régészeti ügyek, ilyen célú intézetek és egyesületek ügyei, Fővárosi Nyilvános Könyvtár, a Székesfővárosi Képtár, a fővárosi múzeumok, levéltár, szabadoktatás, iskolánkívüli népművelési bizottság ügyei, filmügyek, *é*zínházügyek, színháznyitási engedélyek, Budai Színkör, a városligeti Budapesti Színház, a Városi Színház és a Népszínház ügyei, a Budapesti Magyar Népszínházi Bizottmány ügyei, fővárosi kiadványok, kivéve a Fővárosi Közlönyt, a főváros részére szükséges könyvek, gyűjtemények stb. beszerzése, kulturális kiállítási ügyek, a székesfőváros közéleti nagy alakjai emlékének festményei, vagy síremlékkel való megörökítése, a főváros és az általa kezelt alapok által állított szobrok és egyéb nyilvános művészeti műtárgyak nyilvántartási és fentartási ügyei; képzőművészeti ügyekben véleményadás; hirdetővállalat; reklámlámpák, táblák, szekrények és korongok engedélyezése, iskolánkívüli testnevelés ügyei, a X., Szentmihály-út 11. számú ingatlan; tűzoltó-

ság (a személyzeti ügyek kivételével), a tűzrendészeti és színházvizsgálati ügyek. Légoltalmi ügyek. A »Légoltalmi Budapest« gáz- és légoltalma, valamint az ezzel összefüggő minden ügy.

Ipari és kereskedelmi (XV.) ügyosztály.

Általában a közgazdaságot érintő ügyek intézése; közraktárak; ipari és kereskedelmi célú alapítványok kezelése; közgazdasági irányú egyesületek és intézmények segélyezése; közgazdasági jellegű kiállítások, árumintavásár; kisipari és kiskereskedelmi hitelügyletek; Budapesti Kisipari Hitelintézet Rt., Budapesti Kisipari Kiviteli Intézet; iparügyek, iparrendészeti ügyek, házalókereskedés és vándoripar; a nyilt árusítási üzletek, valamint az utcai árusok záróraügyei; Teleki-téri zsibárus és ószeres telep, a Gróf Haller-téri zsibárus piac ügyei; a kubikusoknak lakással való ellátása és a kubikusszálló ügyeinek intézése; utcai árusításra vonatkozó ügyek; a munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló törvény végrehajtásával kapcsolatos ügyek; a munkásoknak a munkaszüneti napokon való foglalkoztatására irányuló kérelmek; a sütő- és húsiparban, továbbá a cukrásziparban fennálló munkatilalom ellenőrzése; a cukorkásüzletek és cukrászdák üzleti jellegének megvizsgálása és ellenőrzése; a tüzelőszerek árusításának és szállításának ellenőrzése; a kézi-zálogüzletek (magánzálogházak), bank- és váltóüzletek iparhatósági ellenőrzése; a szállodák és menetjegyirodák ellenőrzése; címerhasználati ügyek; mustrabitorlási ügyek; mértékhitelesítési ügyek; hordójelző hivatal; ipartestületek, valamint az ipari és kereskedelmi célú munkaadói egyesületek (ipartársulatok, szövetségek) s azoknak az iparhatósági felügyeleti jogkörből kifolyó ügyei; ipari és kereskedelmi célú munkaadói egyesületek (ipartársulatok, szövetségek) s azoknak az iparhatósági felügyeleti jogkörből kifolyó ügyei: ipari és kereskedelmi kamarai választások; a kihágási ügyeknél az egyöntetű eljárás biztosítása, általános érvényű rendelkezések kiadása; ipari kihágások; a Közszállítási Szabályzat végrehajtásával kapcsolatos elvi kérdések; cselédbérkövetelési ügyek másodfokon való elbírálása; a Ferencvárosi Helyikikötő ügyei.

A SZÉKESFŐVÁROSI KERÜLETI ELÖLJÁRÓSÁGOK SZÉKHELYEI ÉS A HIVATALOK VEZETŐI.

I. kerületi elöljáróság. (I., Szentháromság-utca 2. sz., távbeszélő száma: 1—606—02.) Vezető: dr. Czebe Jenő főjegyző. Helyettese: dr. Horváthy Béla tanácsi főjegyző.

II. kerületi elöljáróság. (II., Fő-utca 3. sz., távbeszélő száma: 1—560—40.) Vezető: dr. Farkas Lajos tanácsnok. Helyettese: dr. Lukácsy József tan. főjegyző.

III. kerületi elöljáróság. (III., Fő-tér 3., távbeszélő száma: 1—632—39.) Vezető: Hanthy-Haidekker János tan. főjegyző. Helyettese: dr. Gergelyi Ernő tan. főjegyző.

IV. kerületi elöljáróság. (IV., Váci-utca 62—64., távbeszélő száma: 1—845—93.) Vezető: Kovácsházy Vilmos tanácsnok Helyettese: Wirnhardt Ágoston tanácsi főjegyző.

V. kerületi elöljáróság. (V., Honvéd-utca 20., távbeszélő kapcsolószáma: 1—236—85.) Vezető: Antalfy Géza tanácsnok. Helyettese: Remete Viktor tanácsi főjegyző.

VI. kerületi elöljáróság. (VI., Aradi-utca 23., távbeszélő száma: 1—225—70.) Vezető: Schara Béla tanácsnok. Helyettese: dr. Markovich Aladár tanácsi főjegyző.

VII. kerületi elöljáróság. (VII., Csengery-utca 11., távbeszélő száma: 1—345—37.) Vezető: Zielinsky Tibor tanácsnok. Helyettese: Sztankovits Mihály tanácsi főjegyző.

VIII. kerületi elöljáróság. (VIII., Baross-utca 67., távbeszélő állomás száma: 1—461—28.) Vezető: dr. Keresztes Miklós főjegyző. Helyettese: Michal Jenő tanácsi főjegyző.

IX. kerületi elöljáróság. (IX., Bakáts-tér 14., távbeszélő száma: 1—873—07.) Vezető: Battlay Imre tanácsnok. Helyettese: Unger Ferenc tanácsi főjegyző.

X. kerületi elöljáróság. (X., Szent László-tér 29., távbeszélő száma: 1—481—14.) Vezető: Vigyázó Géza dr. tan. főjegyző. Helyettese: dr. Morzsányi Károly főjegyző.

XI. kerületi elöljáróság. (XI., Verpeléti út 3., távbeszélő száma: 2—689—66.) Vezető: dr. Duday Alajos tanácsnok. Helyettese: dr. Benedek Szabolcs tan. főjegyző.

XII. kerületi elöljáróság. (Megszervezése előkészületben.) Szervezési ügyek vitelével megbízva: dr. Garancsy László főjegyző.

XIII. kerületi elöljáróság. (XIII., Béke-tér 1, távbeszélő száma: 299—940.) Vezető: dr. Pertik Béla főjegyző. Helyettese: Jenkey Zsigmond főjegyző.

XV. kerületi elöljáróság. (XIV. Újvidék- és Péterváradutca sarkán, távbeszélő száma: *2—979—20.) Vezető: dr. Boros Pál főjegyző. Helyettese: Rimanóczy Olivér dr. tanácsi főjegyző.

A KERÜLETI ELÖLJÁRÓSÁG ELJÁR A KÖVETKEZŐ ÜGYEKBEN:

Az építési engedélyek tárgyalásának, kiadásának és az építési vonal, valamint a lejtszínvonal kitűzésének kivételével minden magánépítési ügyben, nevezetesen: az építkezések felügyelete, az építési rendtartás végrehajtása, építkezési állványok

felállításának engedélyezése, az építési anyag lerakóhelyek kijelölése, az ezek használatáért fizetendő díjak megszabása és beszedése; a lakhatási és használhatósági engedélyek; polgármesteri építkezési engedélyt nem igénylő építkezések és átalakítások; nemkülönben épületek lebontásának bejelentése és az ezzel kapcsolatos intézkedések; kútásások engedélyezése.

A kerületi elöljáró hatáskörébe tartozik és a kerületbe beosztott szakmérnökök, mint szakelőadók közreműködésével végzi:

A közterületeken folyó összes közmunkák, ú. m. útépítések, csatorna, víz-, gáz-, elektromos-, távbeszélő földalatti hálózatok építésének ellenőrzését és nyilvántartását; már megépült és vállalkozóktól átvett útburkolatok fentartását, állandó felügyeletét és javítási munkálatait; közterületeken folyó ideiglenes és hosszabb keletű helyfoglalások, mint építkezési anyaglerakások, kávéházi, vendéglői járdafoglalások engedélyezését, nyilvántartását és ellenőrzését, építésekből kifolyólag végzett úttestbontások engedélyezését, ellenőrzését, vízművek, iparvágányok építésének ellenőrzését és nyilvántartását — ipartelepek létesítésének engedélyezését és megépülése után annak nyilvántartását, ellenőrzését; közterületek részére kisajátított telkek átvételét, nyilvántartását, fővárosi telkek bérleteinek nyilvántartását, átadási eljárás lefolytatását.

Megtorló és kihágási eljárásoknál a kerületi elöljáró a szakelőadók véleményét meghallgatja.

A vásárrendészet és felügyelet gyakorlása piacokon, vásártereken és más elárusító helyeken; az elárusító helyek kijelölése és a megszabott díjak beszedése; ideiglenes elárusító helyek engedélyezése különös alkalmatosságra; mint vásárok, búcsúk, körmenetek, ünnepélyek stb., a helyek tekintetében a fővárosi rendőrséggel egyetértve; a díjak megállapítása és beszedése — a javadalmi intézőség hatáskörében; — állategészségügyi és származási bizonyítványok kiadása, — a kerületi állatorvos hatáskörében — mindez a fennálló szabályok értelmében.

A tanköteles és kisdedovódákba vagy gyermekmenhelyekbe való járásra kötelezett gyermekek összeírása és állandó nyilvántartása; a felügyelet a tanköteles gyermekeknek az iskolába való beiratására és járására, az iskolát mulasztók szüleinek (gyámok, mesterek, gondviselők) megbüntetése. A kerületben lakó szegény betegek, lelencek, gyámoltalanok orvosoltatásáról és ápoltatásáról való gondoskodás; a kórházi ápolásra szorult szegény betegek elszállítása; azon halottak eltemetése, kiknek hátramaradottjaik nincsenek, vagy a temetésről vagyontalanságuk következtében gondoskodni képtelenek; mindez a fennálló szabályok értelmében.

A közsegélyezésre szorult fővárosi szegények és az elárvult vagyontalan gyermekek nyilvántartása; ezen utóbbiak ápoltatásáról és neveltetéséről való gondoskodás, rögtöni segélyek nyujtása; mindez a fennálló szabályok értelmében.

Szegénységi és kerületben lakók személyi viszonyairól szóló mindennemű bizonyítványok kiállítása.

Felügyletet gyakorol az épületek, udvarok, lakások, szállók, menhelyek, istállók, csatornák, emésztőgödrök és árnyékszékek, kutak, folyó- és állóvizek, ipartelepek, üzletek, raktárak, gyárak, műhelyek egészségügyi viszonyai fölött és gondoskodik, hogy ezek állapota a közegészség követelményeinek megfeleljen.

Ezen célból joga van az itt felsorolt helyeken, járványok idején sürgősség és veszély esetén éjnek idején is szemlét és vizsgálatot tartani; a közegészség ellenes vagy a közegészségre veszélyes állapotnak záros határidő alatt való megszüntetését, illetve elhárítását elrendelni és rendeletének nem teljesítése esetén az elrendelt intézkedést a kötelezett terhére végrehajtani és a felmerült költségeket közigazgatási végrehajtás útján beszedni.

A kerületi vásárfelügyelők utján felügyel, hogy az élelmi és élvezeti cikkeknek, tápszereknek, italoknak, áruknak, előállítására, minőségére és forgalombahozatalára a főző- és más edények minőségére vonatkozó törvények, miniszteri rendeletek és törvényhatósági szabályrendeletek a piacokon, vásártereken, vásárcsarnokokban, tejcsarnokokban, utakon, utcákon, tereken, mindennemű termelő helyeken, mindennemű elárusító helyeken, vendéglőkben, kocsmákban stb. megtartassanak.

Ezen célból a kerületi vásárfelügyelőnek joga van az itt felsorolt helyeken és üzletekben, sürgősség és veszély esetén éjnek idején is, szemlét és vizsgálatot tartani, a szabályok szerint intézkedni és a törvény, miniszteri rendelet, vagy törvényhatósági szabályrendeletek által megállapított esetekben a fentebb felsorolt cikkeket, árukat és edényeket elkobozni.

Végrehajtja a járványos betegségek elfojtása céljából alkotott törvényeket és rendeleteket.

Végrehajtja a himlőoltásra vonatkozó törvényeket és rendeleteket.

Végrehajtja a halottkémlésre vonatkozó törvényeket és rendeleteket, engedélyezi a hulla kiásását, valamint a hullaszállítást más törvényhatóság területére.

Nyilvántartja a kerületekben lakó orvosi és egészségügyi személyzetet és felügyel az orvosi, szülésznői, valamint a jogosulatlan gyógyászati gyakorlatokra vonatkozó szabályok megtartására.

Felügyel a kerületekben lévő gyógyszertárakra és teljesíti azok hatósági vizsgálatát; végrehajtja a mérgek forgalombahozatalára, a gyógyszerekkel való kereskedésre és ásványvizek töltésére és kezelésére vonatkozó szabályokat, ellenőrzi a fertőtlenítő anyagok gyártását és elárusítását; ellenőrzi a mesterséges ásványvizek készítését.

Felügyel a kerületben lévő kórházakra, gyógyintézetekre, orvosi rendelőintézetekre, szülőházakra, fürdőkre és gyógyfürdőkre; időszaki vizsgálatot tart azokban és gondoskodik, hogy a fennálló szabályok végrehajtassanak.

ELSŐ MAGYAR
általános biztosító
TÁRSASÁG

Budapest csodás rádiumos THERMÁIBAN

visszanyerheti egészségét, ifjúságát, életkedvét

9 thermálfürdő, 80 rádiumos gyógyforrás (23°—74° C-ig), 200 glaubersós forrás áll a fürdővendégek rendelkezésére. — Fürdőidény egész éven át. — Olcsó pausálárak

Bővebb felvilágosítást ad a Gyógyhelyi Bizottság:

BUDAPEST, V. KER., VIGADÓ-TÉR 3. SZÁM

Telefon: 181-280

Fa-Li-Ka

konzervek a legjobbak!

Felügyel a kerületben létező nyilvános és magános tanintézetekre, ovódákra, gyermekkertekre és gyermekmenhelyekre és teljesíti azokban a hatósági egészségügyi vizsgálatot.

Nyilvántartja a kerületben lévő lelenceket és dajkaságba adottakat, valamint a nyilvános intézeteken kívül lévő elmekórosokat, hülyéket, vakokat, siketnémákat, nyomorékokat és felügyel ezek ápolására.

Eljár továbbá mindazon közegészségügyi ügyekben, melyek valamely törvény vagy miniszteri rendelet által hatáskörébe utaltatnak.

Javaslatba hozza a törvényhatósági bizottságnak a tapasztalatai szerint szükséges egészségrendőri szabályrendeletek megalkotását.

A kerületi előljáró rendőri büntetőbíró a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalt mindazon esetekben, melyekben a törvény, miniszteri rendelet vagy törvényhatósági szabályrendelet kihágást állapít meg.

Állategészségi ügyekben az állategészség rendezéséről szóló 1928. évi XIX. törvénycikk végrehajtása tárgyában kiadott 100.000/932. számú földmívelésügyi miniszteri rendelet alapján.

Kereskedelmi és iparügyekben az 1884. évi XVII. az 1922. évi XII. és az 1936. VII. törvénycikkben iktatott ipartörvény a kézi zálogkölcsön ügyletről szóló 1881. évi XIV. törvénycikk, illetőleg ipartörvénynovella, a részletügyletről szóló 1883. évi XXXI. törvénycikk, az ipari és gyári alkalmazottaknak betegség esetében való segélyezéséről szóló 1891. évi XIV. törvénycikk, az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset elleni védelméről és az iparfelügyelőkről szóló 1893. évi XXVIII. törvénycikk, a csomagokban árult cikkek mennyiségtartalmának helyes megjelöléséről szóló 1893. évi XXXIV. törvénycikk és az 1852. évi augusztus 15-én kelt királyi patens, valamint az ezek kiegészítő részét képező rendeletek és szabályrendeletek alapján.

Az árva- és gyámügyekben az 1877. évi XX. törvénycikk és az ezt kiegészítő miniszteri rendelet alapján.

Közgazdasági ügyekben a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-c., a vízjogról szóló 1885. évi XXIII. t.-c., a halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-c. és a vadászatról szóló 1883. évi XX. t.-c. és az ezeket kiegészítő miniszteri rendeletek alapján.

Egyesületi ügyekben az 1873. évi április hó 29-én kelt 1394. számú belügyminiszteri rendelet alapján olykép, hogy a hivatkozott szakasz 1. pontjában felsorolt teendők az előljárók a 2. és 3. pontokban elrendelt kimutatások vezetése és bemutatása elsősorban az előljárók, másodsorban a polgármester, végül a 4. pontban szabályozott teendők továbbra is a polgármester hatáskörébe tartoznak.

Tűzrendészeti ügyekben a tűzrendészetről szóló 193/881. kgy. sz. szabályrendelet alapján.

1895. évi XLVI. t.-c. és általában az élelmiszerhamisítások ügyében a IV. kerületi elüljáró, mint rendőri büntetőbíró jár el.

Ex Bibl. Civ. Budapestiensis

A SZÉKESFŐVÁROSI KÖZPONTI SZÁMVEVŐSÉGI ÜGYOSZTÁLYOK ÜGYKÖRE.

Központi számvevőség.

Vezető: Gátonyi Béla főszámvevő.

Főszámvevőhelyettesek: dr. Gavora Ferenc és Benesch István.

Számvevőségi csoportvezetők: Czike Ferenc, Placht József, Raab József, Boros István számvevőségi főtanácsosok.

Főszámvevői hivatal.

Helyisége: Központi Városháza, fszt 23—29. Ügyköre: A főszámvevő hatáskörébe utalt ügyek előkészítése és ellátása. Az ingatlan vagyonleltár. Kegyúri számadások felülvizsgálata. A községi háztartás, az alapok és alapítványok zárószámadási ügyei. Üzemi számviteli és zárószámadási ügyek. Villamos vasutak beruházási tőkéinek felülvizsgálata. Utalványozási jegyzékek. Havi zárószámadások. Számvevőség személyzeti ügyei. A számvevőségi személyzet nyilvántartása.

A központi számvevőség I. ügyosztálya.

Vezető: Asztalos Gyula számv. tanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, III. em. 357, 364. Ügyköre: A közigazgatási alkalmazottak (végleges, ideiglenes és szerződéses tisztviselők és hivatalnokok, altisztek, tűzoltók, javadalmi őrök, városbírók, szülésznők) fizetése, lakáspénze, családi pótléka, közlekedési segélye, hadipótléka, munkadíja, fizetési előlege és segélyének nyilvántartása és számfejtése. Ugyanezek nyugdíja, özvegyi díja, nevelési járuléka és az ezekkel járó pótlékok és segélyek nyilvántartása és számfejtése. A volt alkalmazottak és nyugdíjasok, özvegyek temetési segélyeinek számfejtése. A volt alkalmazottak és hozzátartozóik havi és egyszeri segélyének nyilvántartása és számfejtése, valamint az ezzel kapcsolatos igazolások ellátása. Fent felsorolt alkalmazottak végkielégítése. Közkórházi orvosok és közigazgatási személyzeti illetmények nyilvántartása és számfejtése. A székesfőváros kegyuraságához tartozó egyházi személyzet, kántorok és egyházfiak illetményeinek nyilvántartása és számfejtése. A fővárosi fűtőellenőrök illetményeinek nyilvántartása és számfejtése. Az idegennyelvű tanfolyamok előadói tiszteletdíjainak számfejtése. Közkórházi közp. Anyagraktár, Közkórházi közp. Gyógyáruraktár és az Útügyi Intézet személyzeti illetményeinek számfejtése. Üzemek és intézményekhez beosztott közigazgatási alkalmazottak illetményének nyilvántartása és megtérítése. A fenti illetményeket terhelő bírói letiltások nyilvántartása és számfejtése. A Székesfőv. Gázművek által az alkalmazottak részére

hitelre nyujtott tüzelőszer nyilvántartása és a havonta esedékes összegek levonása. Az osztály kezelésébe utalt hitelösszegek nyilvántartása. A székesfővárosi gépkocsik személyzeti illetményeinek nyilvántartása és számfejtése. A házinyomda személyzeti illetményeinek nyilvántartása és számfejtése. A kegyurasági templomok és plébániaépületek, gépkocsik, házinyomda épületfenntartási és egyéb üzemi szükségleteinek a számfejtése. A házinyomdában készült nyomtatványok stb. ellenértékének elszámolása. A templomi ének és zenekarok költségeinek (személyi és dologi) nyilvántartása és számfejtése. A felekezeti segélyek számfejtése. A Fővárosi Közlöny személyi és dologi kiadásainak nyilvántartása és számfejtése. A székesfővárosi telefonállomások és a központi telefonberendezés személyi és dologi kiadásainak számfejtése. A kedvezményes gáz- és villanykérelmek igazolása. A közigazgatási alkalmazottak, nyugdíjasok és özvegyek kedvezményes vasúti igazolványainak érvényesítése. A Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapjához benyujtott kérelmek igazolása. Az alkalmazottak illetményeinek, nyugdíjaknak, özvegyi díjaknak megállapítása és a vonatkozó utalványtervezetek elkészítése. Az alkalmazottak által illetőségi, adó stb. ügyben kért illetményigazolások.

A központi számvevőség II. ügyosztálya.

Vezető: Póczonyi Béla számv. tanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, II. em. 243. Ügyköre: Hitelnyilvántartás. A székesfőváros költségvetési hiteleinek megterhelésével járó intézkedéseknek (engedélyezéseknek, utalványoknak, megrendeléseknek, stb.) följegyzése és nyilvántartása.

A központi számvevőség III. ügyosztálya.

Vezető: Huszka Viktor számv. főtanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, III. pavillon, I. em. 35—38. és II. em. 56. Ügyköre: Kiadási rész: útépítési, csatornaépítési, köztisztasági hivatali, kátrányozó és bitumenező telepi, kertészeti, anyagvizsgáló intézeti, vízvédelmi, városépítési, ingatlanok vételárának, számláknak és utalványoknak előírása és számfejtése és ezekre vonatkozó adatszolgáltatások, jelentések, könyvelések. Bevételi rész: Útburkolási és csatornaépítési járulékok előírása, számfejtése és behajtása. Ürijogelismerési díjak, fővárosi ingatlanok eladásából származó bevételek, építési engedélydíjak, mérnöki eljárási díjak. A városligeti mutatványos bódék, trafikok, tejeskocsik helyfoglalási díja. A Fővárosi Pénzalap terhére eszközölt telekvásárlások vételárának és telekeladások vételárának kifizetése, illetve bevételezése, Jelentések, adatszolgáltatás, számfejtés, könyvelés.

A központi számvevőség IV. ügyosztálya.

Vezető: Rózay Jenő számv. tanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, III. 380. ajtószám. Ügyköre: Kiadási és bevételi számfejtés. Katonai szolgáltatások. Laktanyák ügyei. Országgyűlési, valamint községi választásokkal kapcsolatos költségek. Községi kötelékbe való felvételi díjak. Illetőségi bizonyítványokért szedett díjak. Anyakönyvi kivonatok díjai. Házassági hirdetések alóli felmentések díja. Házassági iratok másolási díja. Közterületek használata. Géperejű bérkocsik helyfoglalási díja. Iparvágányok által elfoglalt közterületek díjai. Benzintöltőállomások helyfoglalási díjai. Földesúri jogelismerési díjak. (A polgárm. V. és XI. ü. o. keretében levők.) Vigadók, kioszkok és különálló vendéglőhelyiségek bevétele és kiadásai. Haszonbérbe adott fővárosi rétek, szántóföldek és üres telkek bérbevétele. Idegenforgalmi hivatal. Erdőgazdaság. Jánoshegyi Erzsébet-kilátótorony. Mezőrendészet. Hivatali épületek és helyiségek. Bérházak, kislakásos bérházak, kislakásos telepek, kisajátított házak. Állat- és növénykert. Városligeti tó bérei. Sétányszékek kezelése. Ingóságok értékesítése. Iskolánkívüli népművelés. Tűzoltóság és tűzjelzőállomások használati díjai. Légoltalom. Fővárosi nyilvános könyvtár. Fővárosi Múzeum. Gróf Zichy Jenő Múzeum. Aquincumi Múzeum. Városi Színház. Budai Színkör. Budapesti Színház. Színészeti jutalomdíjak. Műtárgyak vásárlása. Művészeti pályadíjak és ösztöndíjak. Szobrok, díszkutak és műemlékek. Petőfi-ház. Halászbástya. Közraktárak. Árumintakiállítási csarnok. Dunaparti felügyelőség. Dunaparti bérek. Kikötési díjak. Rakodóhely díjak. Hordójelző hivatal. Sütőipari éjjeli munkatilalom ellenőrzése. Anyagszertár. Gazdasági hivatal. Ferencvárosi kikötő. Zsibáruspiac.

A központi számvevőség V. ügyosztálya.

Vezető: Udvardy István számv. főtanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, III. emelet 345. és 362. ajtószám. Ügyköre: A székesfőváros hivatalaiban és intézményeiben fekvő ingóvagyonnak leltározása és ellenőrzése, az új beszerzések és selejtezések nyilvántartása.

A központi számvevőség VI. ügyosztálya.

Vezető: Szoyka Emil számv. tanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, III. emelet. Ügyköre: Adókezelési költségek számfejtése; a kerületi adószámviteli osztályok által behajtott (beszedett) együttesen kezelt adók (községi pótadó, általános %-os kereseti adó, házbérkrajcár, szemétfuvarozási illeték), továbbá forgalmi adó, fényűzési forgalmi adó, alkalmazottak kereseti adójának, italmérési illeték, községi

fogyasztási adó, városi vám szállításainak csoportos számfejtése és elszámolása. Városi ingatlanvagyonátruházási illeték (átírási és engedelmi díj) kiszabása, számfejtése, behajtása és elszámolása, valamint az ezzel kapcsolatos betáblázások és ezek telekkönyvi törlése. Régi, a közúti adót megelőző közlekedési adókból még fennálló hátralékok és bírságok, továbbá Budapest területén a személyszállítási közforgalmat lebonyolító közúti jellegű vállalatok által szedett és a központi pénztárba szállított közlekedési adók számfejtése, behajtása és elszámolása. Nyilvános helyiségekben tartandó szórakozások után járó vigalmi adók és azok járulékainak kiszabása, számfejtése, behajtása és elszámolása. A vigalmi adóval kapcsolatos adójegyek kezelése és árusítása. A biztosító vállalatok, esetleg magánosok által fizetendő községi tűzoltási járulékok bevételezése. Szállodákban és penziókban bérbeadott szobák bére után fizetendő idegenforgalmi járulék elszámolása. Városi bélyegellátmányoknak fővárosi hivatalok részére való kiszolgáltatása. A színháznyitási engedélyek után járó hatósági díjak kiszabása és beszedése. A főváros által vásárolt értékpapírok nyilvántartása és az ezek után esedékes kamatok elszámolása. A fővárosi intézmények és üzemek részére nyujtott beruházási összegek tőke- és kamattörlesztő részleteinek nyilvántartása és elszámolása, valamint ezen intézmények fölöslegeinek és hiányainak számfejtése és elszámolása. A kerületi adószámviteli osztályok részéről az adózó feleknek készpénz ellenében árusított nyomtatványok kezelése, nyilvántartása és elszámolása. Beruházási célokra felvett kölcsönök terhére kiutalt számlák és kereseti kimutatások kifizetésével kapcsolatos számfejtések. Beruházó kölcsönök programszerű lebonyolításának központi nyilvántartása. A községi háztartás pénzfölöslegének és a kölcsönpénzek gyümölcsöztetésével kapcsolatos pénzelhelyezések és felvételek számfejtése és elszámolása, valamint az ezekre vonatkozó folyószámlák felülvizsgálata. A kerületi előljáróságoknak a községi háztartás keretében teljesítendő kiadások fedezésére nyujtott ellátmányok és a kerületi pénztáraknál jelentkező községi feleslegek szállításainak számfejtése és elszámolása. A központi pénztárhoz postautalványon és postatakarékpénztári befizetési lapon érkező ismeretlen rendeltetésű pénzösszegek ideiglenes bevételezése, nyilvántartása, a pénz rendeltetésének felderítése és elszámolása. Az 1929. évet megelőző időben elszámolt italmérési illeték és fogyasztási adó ügyében nyujtandó felvilágosítások. A tiszti ügyészség peres és perenkívüli ügyeinek lebonyolításához szükséges ellátmányok és azok javára megtérülő bevételek számfejtése.

A központi számvevőség VI/a ügyosztálya.

Vezető : Zachara Mátyás számv. főtanácsos.

Helyisége : Közp. Városháza, Károly király-úti rész, II. em. Ügyköre : A főváros kölcsöneinek tőke- és kamattörlesztésével kapcsolatos kiadások és bevételek számfejtése. Tőketörlesztés és

szelvénybeváltások nyilvántartása. A kölcsönökkel kapcsolatos belföldi és külföldi pénzintézetek folyószámláinak vezetése. Talonok beváltása, kötvények kicserélése. Kötvények és szelvények bírói letiltásának és megsemmisítésének nyilvántartása. Clearing tartozások nyilvántartása és törlesztése. A függőkölcsön váltóinak kezelése. Katonatiszti házassági biztosíték címén a közp. pénztárban letétbe helyezett városi kölcsönkötvények nyilvántartása.

A központi számvevőség VI/b ügyosztálya.

Vezető: Váray Ignác számv. tanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, I. em. 120. ajtószám. Ügyköre: A fővárostól járó követeléseket érintő engedményezések s letiltások nyilvántartása és azok foganatosítása, a gyámi és személyi kiadásokra vonatkozók kivételével. A központi pénztárnál követelés felvétele végett megjelenő összes feleknek igazoltatása, személyazonosság, nyugtázó aláírás valódisága, továbbá a pénzfelvételi meghatalmazások érvényessége tekintetében. A felek köztartozásai miatt a visszatartási jog gyakorlása. A visszatartott összegeknek a vonatkozó tartozások javára való megtérítése. A fővárosnak az 1927. évi XXI. t.-c. 26. §-ából eredő felelőssége folytán, a vállalkozói követelésekből — az Országos Társadalombiztosító Intézet javára — felmerült munkásbiztosítási járulékoknak egyéni folyószámlákon való nyilvántartása melletti visszatartása és az Intézethez való elszámolása. A kifizetésre kerülő követelések után járó illetékek lerovásának ellenőrzése. A Postatakarékpénztár útján kifizetésre kerülő követelések utáni illetékeknek a járandóságból készpénzben való levonása és az így levont összegeknek a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatalhoz való átutalása. A főváros szállítói és vállalkozói javára a költségvetés terhére engedélyezett követelések (az előljárósági és üzemi rendelések kivételével) név, kelet és összeg szerinti, valamint kiutalás szerinti nyilvántartása. A pénzintézeteknél elhelyezett készpénz és értékvagyon változásaira vonatkozó bankügyleteket elszámoló bankértesítéseknek, számadás- és naplószerű keresztülviteléről való gondoskodás. A székesfővárosi községi takarékpénztár r.-t.-nál kezelt fővárosi folyószámlák pénzkészletei terhére — a központi pénztár által — kiállított csekkek ellenjegyzése és az ezzel kapcsolatos kezelés ellenőrzése. A székesfőváros ellen indított perek nyilvántartása. A fővárosi kölcsönkötvényekben letett katonatiszti házassági biztosítékok kezelése és nyilvántartása.

A központi számvevőség VII. ügyosztálya.

Vezető: Bánfalvy Béla számv. tanácsos.

Helyisége: Közp.Városháza, III. pav., I. em. 12—31. ajtószám. Ügyköre: A végleges és helyettes oktatószemélyzet, az iskolaaltisztek és takarítónők, az iskolai fűtők, a törvényesen elismert

egyházak hitoktatói, az iskolaorvosok és iskolanővérek, továbbá a közoktatásügyi nyugdíjasok illetményeinek, valamint az iskolai műhelyekben és gazdaságokban alkalmazott munkások bérének számfejtése és könyvelése, illetményletiltások végrehajtása, fizetési előlegek és kölcsönök számfejtése, tüzelőanyag megrendelések igazolása, féláru vasúti jegy váltására jogosító igazolványok érvényesítése, lakáspénzengedményezés, a tanügyi dologi kiadások, valamint a tandíj- és egyéb iskolai bevételek számfejtése és könyvelése, ösztöndíjak folyósítása, a tandíjelszámolások felülvizsgálása, az iskolaigazgatók tandíjkezelésének helyszíni ellenőrzése, a személyi és dologi vonatkozású költségvetési adatok szolgáltatása és a közoktatásügyi zárszámadás elkészítése. Továbbá az árva- és szeretetházak, a gyermekotthonok, a napközi kisdedotthonok, az iskolai gyermeknyaraltatás, tejkiosztás és az iskolánkívüli népművelés személyi kiadásainak számfejtése, valamint a kapcsolatos tennivalók ellátása.

A központi számvevőség VIII. ügyosztálya.

Vezető : L'Auné Frigyes számv. főtanácsos.

Helyisége : Központi Városháza, III. em., 381—384. ajtószám. Ügyköre : Vegyészeti és élelmiszervizsgáló intézet, vegyvizsgálati díjak és tejellenőrzési illetékek. Marhaközvágóhíd és vásár. Sertésközvágóhíd és vásár. Vásárcsarnokok. Állategészségügyi telep, szappanfőzőműhely. Helypénzek, javadalmi intézőség. Vásárdíjak. Lóvásár. Őstermelői igazolványok, növényvédelmi, szállítási és eladási igazolványok. Állat- és élelmiszerkiállítások, vásárok tiszteletdíjai és egyéb költségek. Szeretetotthonok (Erzsébet, jobbparti, kamaraerdei szeretetotthonok), jog- és engedélydíjak, nyilvános színíelőadások, mutatványok, táncvigalmak helydíjai, bírságpénzek, lóversenyfogadást közvetítő vállalatok járuléka (bokkmaker- és totalizateurforgalom után), a szeretetotthoni ápoltak nyilvántartása és tartásdíjainak előírása, elszámolása és behajtása. Szegénysegélyek, tartásdíjak (más hatóságoknál ápolt helybeliekért, Budai Szent Erzsébet apácarend kórházában elhelyezettekért, Vakokat Gyámolító Országos Egyesülete intézetében elhelyezett vakokért, Nagypénteki Református Társaságnak árvák tartásáért, Klotild Szeretetház Egyesületnek árvák tartásáért, Irgalomházban elhelyezett betegek tartásáért, Izraelita Siketnémák Intézetében elhelyezett növendékek tartásáért). Hatósági inségenyhítő tevékenység (inségmunka, étkeztetés, ruhaosztás, tüzelőanyagosztás, hajléktalanok elhelyezése, háziipari foglalkoztatás). Hajléktalanok menhelyei (II., Menhely-u., VI., Angyalföldi-úti, VII., Rottenbiller-utcai menhely, Menház a szenvedő emberiségnek). Árva- és szeretetházak (vitéz nagybányai Horthy Miklósné fiúárvaház, József fiú-, Erzsébet leány-, Mayer Ferenc fiú-árvaház, Községi szeretetház, Községi Árvaház, gr. Zichy Béla árvaházi üdülőtelep, Leányárvaházi üdülőtelep), az árvaházi növendékek nyilvántartása és

tartásdíjainak előírása, elszámolása és behajtása. Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem (Bölcsődék, Stefánia Szövetség védőintézeteinek támogatása, Horthy Miklósné gyermekotthon (Hidegkúti-út) III., Kórház-utcai napközi kisdedotthon, Alapítványi fiúotthon és ipari nevelőotthon, (III., Szél-utca és Kerék-utca sarok). III., Kavics-utcai ovodás gyermekek üdülőotthona, iskolai gyermeknyaraltatás és tejosztás. Szükséglakások és a városszéli telep kiadásainak és bevételeinek elszámolása, továbbá a gondnoki elszámolások felülvizsgálata. Népszálló. Népotthon. Városházi étkező. Népfürdők (VI., Palotai-úti népfürdő, IX., Dandár-utcai népfürdő, IV., Dunafürdő, Ingyenes Dunafürdők). Szegényjogon rendelt gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök, családi kertbérletek, dunai életmentés, a főváros által létesített alapítványok, népjóléti és szegénygondozó intézmények segélye, ingyenes hatósági orvosi rendelő költségei, népjóléti és szegénygondozó intézmények és egyesületek ellenőrzése és vizsgálata, közjótékonysági intézmények tanulmányozása, szegény betegek részére gyógyfürdőjegyek beszerzése, Magyar Vöröskereszt Egylet segélye, a totalizatőradó és a szegényügyi kiadások javára szedett helyi díjak stb. kezelési költségeinek előírása, számfejtése, könyvelése, a fentiekre vonatkozólag költségvetési adatok szolgáltatása és a zárószámadás elkészítése.

A központi számvevőség IX. ügyosztálya.

Vezető: Briestyánszky Sándor számv. főtanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, I. emelet 114. Ügyköre: Árvaszéki ügyek. Kiskorúak és gondnokoltaknak a székesfővárosi központi pénztárnál mint gyámpénztárban elhelyezett készpénz és értékvagyonának nyilvántartása, illetve a székesfővárosi árvaszék számadásainak vezetése. A gyámpénztári (árvaszéki) jelzálogkölcsönök nyilvántartása. A belügy- és pénzügyminisztérium részéről az árvaszéknél kezelésben volt hadikölcsönkötvények után megállapított támogatási összegeknek nyilvántartása. A központi pénztár, mint gyámi pénztár, vagyonának kezelése, ezzel kapcsolatos bankelhelyezések, értékpapírok vételének és eladásának nyilvántartása.

A központi számvevőség X. ügyosztálya.

Vezető: vitéz Kemenesy Sándor számv. tanácsos.

Helyisége: Központi Városháza, III. emelet, 373. ajtószám. Ügyköre: Közkórházak, közegészségügyi és bakteriológiai intézet, fertőtlenítő intézet, egészségügyi gondozó intézetek (tüdőbeteggondozó intézetek) a köztemetők, köztisztasági hivatal és a Kórházi Műszer- és Gyógyáruraktár részére történt szállítások számláinak számfejtése. Sírhelydíjak visszatérítése és sírboltdíjak befizetése. Magánkórházak, egészségügyi intézmények és egészségügyi egyesületek segélyeinek számfejtése. Alapok és alapít-

ványok. Alapítványi házak kezelése. Alapítványi ösztöndíjak. Alapítványi segélyek. Kiházasítási segélyek és közcélú tömegek. A bánatpénzek bevételi és kiadási számfejtése. Biztosítékok. Vállalati, bérleti, magánbizományi, bontási, magáncsatorna építési stb. biztosítékok pénztári számfejtése. A letétek számfejtése.

A központi számvevőség XI. ügyosztálya.

Vezető : Marthényi József számv. tanácsos.

Helyisége : Közp. Városháza, II. em. 243. Ügyköre : A középítkezésekkel (út-, csatorna- és magaspítkezés) és a meglévő építmények fenntartásával kapcsolatos kereseti kimutatások. Számlák. Hetijegyzékek (útfenntartás, úti gőzhengerlők, csatornafenntartás, kertészet, árvízvédelem, hegyi- és belsővizek elleni óvintézkedések). Előlegelszámolások (a polgármesteri II., III. és XIII. ü. o. előlegei, kórházak előlegei, iskolaépületek és bérházak karbantartására adott előlegek). Közigazgatási számfejtés (érvényesítés) és utalványtervezetek készítése.

A központi számvevőség XII. ügyosztálya.

Vezető : Bisitz Károly számv. főtanácsos.

Helyisége : Központi Városháza, II. emelet, 243. ajtószám. Ügyköre : Az építési, gépészeti, fenntartási és első felszerelési számlákon kívül minden számla, a szegényjogon rendelt gyógyszerszámlák közigazgatási számfejtése (érvényesítése). A műszaki és építési hetijegyzéken kívül minden hetijegyzék, az élelmezési és különmunkadíj jegyzék érvényesítése. Az összes közigazgatási és közlekedési kiadásokra, valamint jutalmazásokra kiutalt előlegek elszámolásának felülvizsgálata (közkórházi előlegek kivételével). Iskolák, intézetek, intézmények, árvaházak, menhelyek és szeretetotthonok előlegeinek és naplószámadásainak felülvizsgálata. A gondnoki hivatal, gazdasági hivatal és a központi anyagszertár áruszámadásainak felülvizsgálata. Az inségakciókkal kapcsolatos mindennemű elszámolás felülvizsgálása. A kórházak, árvaházak és szeretetotthonok havi élelmezési számadásainak felülvizsgálata és érvényesítése. Adománygyüjtések, jótékonycélú előadások és hangversenyek számadásainak vizsgálata. Kárbiztosítási díjak érvényesítése. Mindezek tárgyában utalvány és felmentvénytervezetek készítése.

A központi számvevőség XIII. ügyosztálya.

Vezető : Amigó József számv. tanácsos.

Helyisége : Központi Városháza, Gerlóczy-utca 4. szám. földszint. Ügyköre : A székesfőváros községi háztartásához tartozó hivataloknál, intézeteknél és intézményeknél szolgálatban álló alkalmazottaknak betegségi és baleseti, öregségi és rokkantsági, valamint az alkalmazottak hozzátartozóinak

özvegység és árvaság esetére való kötelező biztosításával kapcsolatban szükséges adatok központi nyilvántartása. A nyilvántartás céljaira szükséges adatgyüjtés. A levont járulékok egyénenkénti nyilvántartása. A járuléktartalékok megállapítása és átutalása. A járadékok kiszámítása és általában a biztosítással kapcsolatos összes számviteli teendők ellátása.

A központi számvevőség kezelő osztálya.

Vezető : Gyüre Sándor segédhivatali igazgató.

Helyisége : Központi Városháza, III. em. 375. ajtószám. Ügyköre : Számlák és kereseti kimutatások átvétele, iktatása és kezelése. A központi számvevőséghez érkező iratok, ügydarabok, rendeletek és határozatok nyilvántartása és kezelése, valamint szétosztása. A szabályok és szerződések iktatása, nyilvántartása és kezelése. A központi pénztárra szóló utalványok kezelése és kézbesítése. A számvevőségi irattárak kezelése. A külszámadóknak naplókkal való ellátása, a számadási könyvek hitelesítése. Naplónyilvántartás vezetése. A számvevőségi nyomtatványok kezelése, pótlása és nyilvántartása. Az ezekkel járó összes kézbesítések.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TÖRVÉNYHATÓSÁGI BIZOTTSÁGA TAGJAI.

Aichner Albert dr. ügyvéd, IX., Ferenc-körút 2—4.
Apponyi György gróf orszgy. képv., I., Verbőczy-u. 17.
Babarczy István báró dr. tanácsnok, XI., Verpeléti-út 3.
Baján Ferenc dr. ügyvéd, VIII., Rákóczi-út 29.
Barcs Kálmán kötélgyártómester, XIII., Petneházy-u. 56.
vitéz Bartha László ny. tábornok, IV., Semmelweis-u. 4.
Bánóczi László dr. tisztviselő, VIII., Tisza Kálmán-tér 16.
Bárczy István dr. v. miniszter, III., Gülbaba-u. 27.
Bechtler Péter titkár, XI., Bocskay-út 93—95.
vitéz Becske Kálmán tanácsnok, XI., Horthy Miklós-út 39.
Bednárz Róbert prelátus esp., plébános, IV., Eskü-tér 2.
Beliczay Imre dr. tanácsnok. VIII., Bethlen Gábor tér 3.
Berkes Jenő dr. orvos, VIII., Rákóczi-út 53.
Bessenyey Zenó dr. orszgy. képv., VII. Madách Imre-út 8.
Bényi Károly dr. posta-főig., II., Pálffy-u. 1.
Bocsáry Spur Kálmán dr. ügyvéd, I., Gömbös Gyula-u. 7/b.
Bódy László dr. alpolgármester, X., Simor-u. 43/b.
Boros László dr. főszerkesztő, V., Báthory-u. 20.
Botzenhardt János dr. ügyvéd, III., Lajos-u. 172.
Bródy Ernő dr. ügyvéd, VI., Podmaniczky-u. 21.
Brózik Bódog dr. ügyvéd, II. Széll Kálmán-tér 21.
Burchard Bélaváry Rezső dr. ny. min. tan., I., Mészáros-u. 12.
Büchler József m. tisztv., VIII., Conti-u. 4.
K. Császár Ferenc iparisk. tanár, XI., Horthy Miklós-u. 25.
Cselényi Pál dr. bankfőtitkár, I., Gömbös Gyula-u. 39/a.
Csepregi Horváth János dr. gazd. főtan., VIII., Mátyás-tér 16.
Vitéz Csik László dr. főorvos, V., Lipót-körút 17.
Csilléry András dr. v. miniszter, VIII., Baross-u. 28.
Csilléry Béla dr. szfőv. pénzügyigazgató, V., Szalay-u. 10.
Csoma Zsigmond ny. isk. szakfel., IX., Mester-u. 33.
Csordás Elemér dr. tiszti főorvos, VIII., Szentkirályi-u. 31.
Darányi Gyula dr. egy. tanár, orvos, IV., Mária Valéria-u. 1.
Deményi Aladár dr. ügyvéd, II., Garas-u. 12.
Deutsch Jenő titkár, I., Feszty Árpád-u. 2.
Dési Géza dr. kormányfőtan., V., Báthory-u. 5.
Diószeghy János h. államtitkár, VIII., Sándor-tér 4.

Divényi Károly dr. ügyvéd, II., Szilágyi Dezső-tér 7.
Dongó Orbán c. igazgató, IX., Ónodi-u. 8.
Dorner Gyula ny, min. tan., XI., Budafoki-út 15—17.
Duday Alajos dr. tanácsnok, XI., Verpeléti-út 4—6.
Esterházy Móric gróf v. miniszterelnök, I., Bécsikapu-tér 8.
Éliássy Sándor dr. főkapitány, V., Ferenc József-tér 7.
Farkas Ákos dr. tanácsnok, II., Margit-körút 31—33.
Farkas Zoltán dr. ügyvéd, X., Állomás-u. 18.
Fábián Béla dr. ügyvéd, orszgy. képv., VI., Teréz-körút 43/a.
Feigler Károly dr. tiszti főügyész VI., Aréna-út 84.
Felkay Ferenc dr. tanácsnok, I., Maros-u. 23.
Frankl Kornél kereskedő, V., Klebelsberg Kuno-u. 6.
Fridrich Lajos tanácsnok, X., Mester-u. 37.
Friedrich István v. miniszterelnök, I., Mátyás király-út 32.
Gaár Vilmos dr. felsőházi tag, IV., Fővám-tér 2.
Gazdy Jenő ny. postafőig., VIII., József-u. 15.
Gál Benő szakszerv. titkár, VII., Thököly-út 17.
Gál Jenő dr. ügyvéd, V., Szent István-körút 12.
Gáldy Béla gimn. igazg., III., Zsigmond-u. 114.
Gidró László dr. rt. igazgató, II., Margit-körút 3.
Gulner Elemér m. kir. gazd. főfelügyelő, Vármegyeháza.
Gyürey Rudolf titkár, VIII., Német-u. 41—43.
Hajnóczy Béla dr. vállalkozó, IX., Ráday-u. 41.
Halász Alfréd ügyv. titkár, XI., Vak Bottyán-u. 3.
Halmay Zoltán titkár, IV., Ferenc József rakpart 27.
Halter Károly tkp. vezérig., X., Állomás-u. 6.
Harrer Ferenc dr. v. miniszter, II., Garas-u. 6.
Hatolkay Kázmér ref. lelkész, X., Ihász-u. 15.
Hedry Aladár dr. kir. közjegyző, IV., Vörösmarty-tér 2.
Hegedűs Amand cisztercita tanár, XI., Szent Imre herceg útja 3.
Hegedüs Bertalan dr. frontharcosszöv. elnök, XIII., Hún-u. 6.
Hencz Lajos dr. postaigazg., I., Bürök-u. 33.
Homonnay Tivadar dr. kormányfőtan., I., Tamás-u. 37.
Horony-Pálfi Aurél tanácsnok, IX., Boráros-tér 2.
Horovitz Gábor főtitkár, VII., Rottenbiller-u. 4/b.
Huszár Aladár dr. OTI elnök, VIII., Fiumei-út 18.
Huszty Károly dr. tanácsnok, IV., Molnár-u. 26.
Hüttl Károly dr. ügyvéd, V., Szent István-körút 15.
Ilovszky János kormányfőtan., VIII., József-körút 59.
Illyefalvy I. Lajos dr. stat. hiv. igazg., XI., Serleg-u. 13.
v. nemes Juhász Jenő dr. ügyvéd, I., Mártonhegyi-út 52.
Kabakovits József dr. ügyvéd, II., Báró Liptay-u. 5.
Kartsoke Alajos dr. ügyvéd, V., Alkotmány-u. 20.
Kasics Margit ny. főv. tanítónő, I., Ráth György-u. 18.
Katona János mérnök, VIII., Baross-u. 86.
Kállay Tamás cs. és kir. kamarás, IV., Párisi-u. 1.
Keledy Tibor dr. tanácsnok, VI., Hunyadi-tér 7.
Kertész Elemér szerkesztő, VII., Thököly-út 44.
Király Kálmán tanácsnok, VII., Columbus-u. 56.
vitéz Kiss Lajos tűzoltófőparancsnok, VIII., Kún-u. 2.

Klár Zoltán dr. főorvos, V., Szent István-körút 7.
Kossalka János dr. műegy. tanár, XI., Mészöly-u. 5.
Kovácsházy Vilmos tanácsnok, II., Városmajor-u. 32.
Kozma Jenő dr. kormányfőtan., ügyvéd, II., Corvin-tér 6.
Körmendy Elemér keresk. tanácsos, VII., Munkás-u. 3/b.
kövesligeti Kövesligethy Miklós dr. ügyvéd, IX., Bakáts-tér 9.
Krizs Árpád dr. plébános, VIII., Stáhly-u. 7.
Kronberg József kereskedő, IV., Váci-u. 15.
Kuncze Lajos dr. ügyvéd, III., Bécsi-út 95.
Láng Lajos dr. bankigazg., felsőh. tag, IV., Deák Ferenc-u. 16.
Lázár Emil titkár, VII., Damjanich-u. 5.
Lázár Ferenc dr. közjegyző, felsőh. tag, V., Gr. Tisza István-u. 16.
Lédermann Mór rt. igazgató, VII., Király-u. 11.
Lévai Sándor lapszerkesztő, VII., Rottenbiller-u. 3.
Lotz Antal magántisztviselő, I., Zugligeti-út 25.
Magyar Miklós rt. igazgató, XIV., Közép Hungária-körút 147.
Mandl Oszkár dr. ügyvéd, II., Margit-körút 40.
Mihalovits Zsigmond kanonok, plébános, XIV., Kassai-tér 1.
Miklós Ferenc dr. ügyvéd, IV., Veres Pálné-u. 19.
Millok Sándor tisztv., I., Gömbös Gyula-u. 34.
Mohaupt Gyula dr. ügyvéd, I., Ugocsa-u. 6.
Molnár László esperes plébános, II., Batthyány-tér 7.
Morvay Endre alpolgármester, VIII., Rákóczi-út 16.
Müller Antal országy. képv., VIII., József-körút 60.
Nagy Andor bankár, V., Bálvány-u. 19.
Nagy Antal gyáros, felsőházi tag, VIII., Víg-u. 32.
Nagy Ferenc kormányfőtan., IV., Szarka-u. 7.
Nagy László dr. ügyvéd, V., Szent István-körút 17.
Németh Béla dr. kormányfőtan., ügyvéd, I., Naphegy-u. 19.
Német Gyula szabó, IV., Váci-u. 36.
Némethy Károly dr. tanácsnok, II., Udvarhely-u. 19.
Nyáry Miklós dr. ügyvéd, V., Szent István-körút 17.
Orova Zsigmond dr. ügyvéd, III., Szentendrei-u. 23.
Orphanides János kormányfőtan., II., Csalán-u. 33.
Ősz Béla dr. szkf. kir. tanfelügyelő, VIII., Sándor-u. 22.
Pakányi Ferenc magánzó, I., Krisztina-tér 9.
ifj. Paulheim Ferenc építészmérnök, XIV., Nürnberg-u. 56.
Payr Hugó országy. képv., X., Hölgy-u. 13.
Párkány Frigyes dr. ügyvéd, IV., Bécsi-u. 8.
Pásztor Imre titkár, XIV., Czobor-u. 102.
Petracsek Lajos dr. ügyvéd, I., Attila-u. 11.
Petrovácz Gyula kormányfőtan., XIV., Gyarmat-u. 4.
Petzrik Jenő dr. kormányfőtan., ügyvéd, II., Fő-utca 9.
Peyer Károly v. miniszter, V., Tátra-u. 20/b.
Pfeifer Ignác dr. ny. műegy. tanár, XI., Budafoki-út 9.
Pintér Jenő dr. tanker. főig., V., Széchenyi-u. 14.
Pollatschek Elemér dr. főorvos, VI., Eötvös-u. 6/b.
Pollákné Stern Szerén m. tisztv., II., Margit-rakpart 38—39.
Raffay Sándor dr. ev. püspök, IV., Deák Ferenc-tér 3.
Rassay Károly dr. v. államtitkár, II., Bólyai-u. 9.

Reisz Mór szerkesztő, VII., Nagyatádi Szabó István-u. 22.
Reisz Sándor mérnök, VI., Hunyadi-tér 4.
Révész Mihály dr. lapszerkesztő, IX., Üllői-út 63.
Ripka Ferenc dr. ny. főpolgármester, I., Gellérthegy-u. 13.
Rosta János dr. tanácsnok, II., Csopaki-út 5.
Rupert Rezső dr. országy. képv., VI., Vilmos császár-út 33.
Salamon Géza dr. tanácsnok, X., Simor-u. 43.
Sárkány Ferenc üzemtulajdonos, VII., Damjanich-u. 28/a.
Schmidt Richárd malomtulajdonos, IV., Kossuth Lajos-u. 3.
Schoditsch Lajos építészmérnök, XIV., Mexikói-út 50.
Scholtz Kornél dr. ny. belügyi államtitkár, az Orsz. Közegészs. Tanács elnöke, Belügyminisztérium.
v. Somogyi Béla dr. kir. közjegyző, I., Lovas-u. 31.
Steinherz Simon villanyszerelő, VII., Király-u. 27.
Struczky Sándor kereskedő, IV., Károly király-út 28.
Szabó Géza dr. főorvos, IV., Városház-u. 14.
Szabó Imre ref. lelkész, VII., Vilma királyné-út 7.
Szabó József főtitkár, XIV., Thököly-út 160.
Szakál Antal dr. ügyvéd, VI., Andrássy-út 31.
Szántay István állomásfőnök, XI., Kelenföldi pályaudvar.
Szebeny József dr. tanácsnok, V., Szent István körút 17.
Szendy Károly polgármester, II., Harangvirág-u. 7.
Szentesi József rt. igazgató, XI., Németvölgyi-út 84.
Szentjóby Staub Elemér ny. h. államtitkár, IX., Ferenc-körút 23.
Szepessy Albert titkár, VI., Gyöngyösi-út 6.
Szepesváry Pál dr. tanácsnok, I., Ruszti-út 7.
Szőke Gyula dr. felsőházi tag, IV., Veres Pálné-u. 28.
Tauffer Gábor dr. gyógyszerész, VI., Hegedüs Sándor-u. 17.
Temesváry László külkereskedelmi hivatal osztályfőnöke, I., Fürj-utca 22/a.
Terbócz Imre országy. képv., II., Apostol-u. 11.
Toperczer Ákosné h. államtitkár neje, III., Árpád fejedelem-útja 3—4.
Tóth Gábor kereskedő, I., Pauler-u. 7.
Ugron Gábor dr. ny. miniszter, I., Pauler-u. 20.
Usetty Béla dr. ügyvéd, IX., Üllői-út 115/b.
Vas Imre nagykeresk., II., Pasaréti-út 77.
Vály Ferenc dr. vegyészmérnök, I., Fery Oszkár-u. 3.
Vályi Lajos dr. ügyvéd, XI. Társ-u. 9.
Veres Imre dr. szfőv. számszéki igazg., Gróf Károlyi-u. 8.
Viczián István dr. ny. államtitkár, X., Rezső-tér 7/a.
Vitéz Aladár szabóm., VIII., Vas-u. 3.
Vörösváry Miklós dr. ügyvéd, III., Flórián-tér 14.
Wellisch Andor műépítész, V., Kossuth Lajos-tér 4.
Wenczel Árpád dr. ügyvéd, VIII., József-körút 37—39.
Windisch Ödön dr. kórh. főorvos, VIII., József-körút 35.
Wittenberg István kereskedő, VI., Lázár-u. 14.
Zsitvay Tibor dr. v. miniszter, VI., Liszt Ferenc-tér 10.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI BIZOTTSÁGI PÓTTAGOK

(Pártonként és választókerületenként csoportosítva.)

I. választókerület. Községi Ripka Párt: Abt Albin, ifj. Tóth Ernő dr., Lénárd Gusztáv, Kodnár Dömötör, Bulya Pál, Gulden Richárd, özv. Kovácsi Béláné, Hautler Ferenc, Zelliger Ágoston, Szabó Károly, dr. Dobák Ferencné, Alm Gyula. Nemzeti Egység Pártja: Nyulászi Alajos dr., Munkó Rezső, Kosztolányi Gusztáv, Gavora Jenő, Kovács Béla dr., Szörényi Dezső dr., Reiner Ferenc dr., Domján István, Németh Mihály. Keresztény Községi Párt: Szőcs László dr., Váczy Ferenc, Puskás István, Jakobsen Géza, Barabás Endre, Zibrinyi Kálmán, Stieglmayer László, Stankovics István, Hutter Lajos, Schmiczkó Gyula.

II. választókerület. Nemzeti Egység Pártja: sz. Szilágyi Ferenc, Raggambi Fluck András dr., Juhász Ödön dr., Grenyó Bertalan, Hivert Dezső dr., Lédeczy Sándor, Kerekes Endre dr., Jancsó Lajos, Menczer Gusztáv, Fodor Rezső dr., Szabó Imre. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Mandl Oszkár dr., idősb Knurr Ferenc, Egger Lajos, Krieg Albert, Schaner Károly Lajos, Latkóczy Lajos, Egri Árpád, Pless József, Rohrbeck Ferenc, Pollák József, Pollák Lipót, Nagy Albert. Keresztény Községi Párt: Riesz Lajos dr., Vagács Géza, Dvorcsák Antal dr., Huszti József, Sülle József dr., Meszlényi Sándor, Andor György, Balogh Károly dr., Németh István. Egyesült Polgári Ellenzék: Rátkai Béla dr., Garzó Zoltán, Román Ernő, Hoffmann Lajos, Lissauer Emil, Kardos Márk, Nemes István, Schultheiss Ernő, Magyar László, Weinfeld Artúr dr., Mészáros Miklós, Kabakovits József dr.

III. választókerület. Egyesült Polgári Ellenzék: Schlemmer Oszkár, Milkovits Vazul, Radó Sándor dr., Gattein Henrik, Kovács Ernő, Kis J. Jenő, Bartal János, Reisz Gyula, Preisinger Ferenc, Szigeti Miklós, Váradi Ágoston, Eisler Rezső. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Kaszás József dr., Faragó Dezső, Csinos István, Furták Ede, Kurcz Mihály, Flórián László, Farkasinszky Imre, Fábián Sándor, Krieger Sándor, Galambos Mihály, Nagy György, Bauer Ágoston. Keresztény Községi Párt: Seidl József, Pethő Béla dr., Schődl Ferenc, Hajnal Henrik, Hollós Istvánné, Mödlinger Gusztáv dr., Schröder Sándor, idősb Reisz Péter, Battay István, Gebhardt József, Zaratin Károly. Keresztény Ellenzék (Friedrich Párt): ifj. Schlosser Károly, Pach János, Gerlach Jenő, Lieszkovszky András, Laczay Ágoston, Benda Károly, Dömötör Péter, Bíró Árpád, Wikhardt Ferenc, Maklári (Müller) László, Kőszegi János, Stoffel András. Nemzeti Egység Pártja: Sárközi Sándor dr., vitéz Komárnoky Gyula, Ganpp József, Kézdy-Kovács László, Hartay (Hübner) János, Kovácshegyi Kálmán, Kováts Károly, Foerk Ernő, Tatay Boldizsár, Czeglédy László, Krasznai Károly.

IV. választókerület. Nemzeti Egység Pártja: Girardi Tibor, Szende Dezső dr., Bernáth István, Feszler Károly, Pákozdy Árpád, Mihályhegyi Géza dr., Kátser Árpád, Raffay Sándor, vitéz Bogyay Károly Géza, Biróczky Károly, ifj. Németh István, Mentsik Viktor. Egyesült Polgári Ellenzék: Frankl Kornél, Garzó Zoltán, Lukács Ferenc, Szücs Richárd, Fülöp Gyula, Wolf Pál, Kegyes Antal, Hofbauer Dezső, Mészáros Ferenc, Hoffmann Ádám, Schönauer Béla. Keresztény Községi Párt: Vucsenik István, Ferenczy Károly dr., Rieder Ottó, Laczka Sándor dr., Csató István, Egri Bónis Pál dr., Koroknay Ferenc, Nagy Faragó László, Rácz Béla.

V. választókerület. Nemzeti Egység Pártja: Krompaszky Miksa, Loskay István, Nyáry Miklós dr., vitéz Szalai László, Sömjén Zsigmond, Fodor Lajos dr., barsi Rónay Jenő dr., vitéz Ferenczy István, Maksay Gyula, Wottitz Pál, Szunyogh Sándor, Székely Lajos. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Pintér János, Hoslinger István, Török László dr., Deszankó György, Tauszk Erzsébet dr., Pajor Ferenc, Goldner Viktor dr., Radó Gyula, Novák László, Ernst István, Rác Ferencné szül. Ruttkai Jolán, Vályi István. Keresztény Községi Párt: Kartsoke Alajos dr., Kornitzky Frigyes, Fridrich Jakab, Martinovits Vendel, Muschek György, Kiss Ágoston, Soós Barna, Preszter Rezső, Fehér Károly. Egyesült Polgári Ellenzék: Scheuer Róbert, Zsolt Béla, Heller Béla dr., Vajda József, Sárközy István, Stark Miklós dr., Scheiber Pál, Szilvássy István, Molnár Ernő.

VI. választókerület. Nemzeti Egység Pártja: Wittenberg István, Boros András dr., Bihar Tibor dr., Groák László dr., Homola Rezső, Raffay István, Szuromy József, Tóth István, Démusz János, Zoltán Jenő dr., Pápay Frigyes dr., Fehér Elemér dr., Czinder Antal, Böcs János, Csókás János. Egyesült Polgári Ellenzék: Kleiner Artúr dr., Tarr Béla, Zimmermann Géza dr., Krausz Ferenc, Torda József, Nemes Ákos Kálmán, Weisz Jenő, Neu Soma, Gyenes Ferenc dr., Rácz János, Pólya Albin, Rácz Ottó, Reisz József dr., László Béla. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Szilágyi Antal, Kiss Roland, Steppinger Alajos, Horváth József, Madaras József, Raffay János, Mudrony Gáborné szül. Kopinich Irén, Gáll Sándor, Bedő Ödön, Ádám László, Csatári Ferenc, Benedek Imre, Szombati Antal, Bíró Leó, Fábián János. Keresztény Ellenzék (Friedrich Párt): Pazdera Ferenc, Beierl József dr., Sverteczky István, Kovács Károly, Major János, K. Aczél István, Pirisi Antal, Zsigray Dezső, Palenyik Mihály, Castelli Adolf, Sajnovits Mihály, Manzer Pál Nándor, özv. Schlegel Istvánné, Ács Sándor, Vajda Ferenc, Kropacsek Aladár. Keresztény Községi Párt: Minich Jenő dr., Kemény Lajos, Schmidt József, vitéz Vágvölgyi Ferenc, Tolléené Nagy Rózsi dr., ifj. Dániel Sándor dr., Széchy Endre, Sille József, Király Sándor, Ipach Ede, Zimburg Arthur dr., Matocza István, Beregszászy Dezső, Weiszenpacher József, Schieder János, Koller János.

MERCUR

MŰSZAKI
ÉS VEGYIPARI RT.

Budapest, IX., Illatos-út 9. sz.
Telefon: 142-285, 142-332

Gyártja
a polgári légoltalom céljaira rendszerezett munka- és népgázálarcokat

Minden hölgynek egyéni frizurát kreál, tartóshullámot új eljárással készít

ECKERT

VIII., Múzeum-körút 10

Telefonbejelentés: 134-529

A megnagyobbított helyiségben a legnagyobb kényelem

ALAPITVA 1897.
TJVL
TÖRV. VÉDVE.

Tichler János

papiráru, papirzacskó és gyógyszerészeti papiráruk gyára

Budapest, VI., Ó-utca 37. sz.

Telefon 129-748

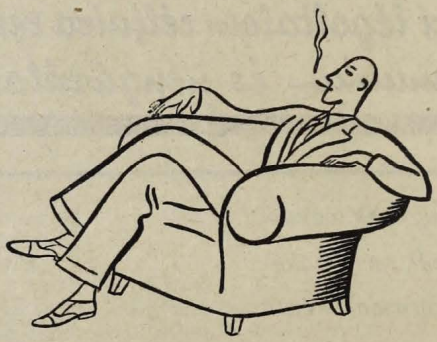

Nem ül mindig fotelben

de azért nem kell lemondani a kényelemről. Ellenkezőleg! A testnek, léleknek, idegeknek szükségük van a kényelemre. Legfárasztóbb útjait is kényelmesen végezheti, ha segítségül hívja a

PALMA KAUCSUKSARKOT

VII. választókerület. Keresztény Községi Párt: Munkácsy Gyula, Keszler Károly, Tobler János, Erlesbek Györgyné, Fratricsevics Ernő, ifj. Leipold Lajos, Juhász Dániel, Dancsa István, Konta Ferenc, Németh István, Szelényi Károly, Párkányi János, Domokos Imre, Pék Géza, Kopacsy Pál, Martin Sándor. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Farkas Sándor, Deák Lajos, Weisz Béla, Kőműves Józsefné szül. Orbán Julia, Kocsárd Jenő, Váradi Imre, Ungár Sándor, Hap János, Czitrom Béla, Anhalt Adolf, Elek Hugó, Weiner László, Braun Balassa Ernő, Sternberg Zoltán, Axmann Gyula. Egyesült Polgári Ellenzék: Dénes Lajos dr., Schmidl Dávid dr., Bálint Lajos, Székely Gyula dr., Brieger Sándor, Nagyfalusi Andor dr., Frank Jenő, Székely Béla, Wiener József dr., Sellő Miksa, ifj. Horváth László, Wahrmann Sándor dr., Hönig Nándor, Krausz Jenő dr., Hajdu Mihály. Keresztény Ellenzék (Friedrich Párt): Landy István, Vida Istvánné szül. Jobbágyi Ilona, Fuit Ignác, Márkus Aladár, Homolya József, Takács István dr., Fischer Pálné, Zuber Károly, Tavasz Gábor, Doloviczényi Lajosné szül. Binczér Mária, Molnár József, Petrovics Antal, Kapitány Péter, Faragó János, Csernyánszky József, Winterhalter József, Almássy Béla. Független Frontharcosok, Demokraták, Szabad Polgárok és Munkások Blokkja (Szabadságfront): Lengyel Zoltán dr., Perley Lajos, Halmágyi Lajos, Beutum Antal, Keményi Adolf, Ehrenthal Jenő, Gerő Sándor, Fogel Henrik dr., Solti József, Rotschild Sándor, Hauzinger Kálmánné, Huszóczy István, Braun Pál dr., Mannheim Miklós, Szabados Ármin, Sipos Zoltán, Bátor Ferenc, Berger Dezső. Nemzeti Egység Pártja: Körmendy Elemér, Benesch Ferenc, Rendek Károly dr., Elek Arthur, Tóth József, vitéz Kocsárd Ferenc, Fejes Ferenc dr., Seszták József, Horváth László, Dinner A. Emil, vitéz Berta János, Szilágyi Emil, Vámos Henrik, Graff Lajos, Stuchlick Károly dr.

VIII. választókerület. Keresztény Községi Párt: Szabados János dr., Lillin József, Csák Boldizsár, Cholnoky Jenőné dr., Schaller Sándor dr., Zsilla Kálmán, Nagy Ferenc, Buzadics József, Binjung Mihály, vitéz Balogh Dezsőné, Schober Ferenc, Bárány Ferenc, Hegedüs László, özv. Józsa Károlyné, Böröczfy Péterné, Katona Lajos, Zombori István. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Schmarilla Géza, Tuba Károly, Tausz István, Dióssy László, Hanek János, Rónai Jolán, Rácz Sándor, Hermánszky János, Abella Mihály, Hegyi János, Kiss Hugóné szül. Wolf Irma, Bányász András, Németh Sándorné szül. Németh Júlia, Ágoston József, Kollár István, Józan János, Márkus Sándor, Greiner János. Egyesült Polgári Ellenzék: Görög Frigyes dr., Dévai Jenő, Szabó Károly, Weisz A. Lajos dr., Erdős Dezső, Rónai Soma, Kálmán Imre dr., Sebők Géza, Klein Izidor, Krets Gyuláné szül. Barok Júlia, Fried József, Grünhut Ödön, Fekete Mihály, Seiller Dezső, Balassa József, Goldner

Nándor, Tausig Gyula, Gárdos József, Eisler Hugó, Majdik Zoltán. Nemzeti Egység Pártja: Füredy Lajos, Süsz Ödön, Bolyos István, Biró Károly dr., Molnár László dr., Zsigmond László, özv. Karkas Rezsőné sz. Lukács Irma, Pártényi János, tordaturi Jobbágy Lajos dr., Szent-Andrássy József, vitéz Mátyási Brunó, Fürst Rezső, Előd István, Ignáth Géza, Major Károly, Majercsik Kálmán, Sarok Lajos, Stricker Lajos.

IX. választókerület. Keresztény Községi Párt: vitéz Hárs Károly, Szieben József, Bukova Lajos, Jauernik Ferenc, Bobkó Béla dr., Miszkiewicz János, Kolos Ferenc dr., Szendrőy József dr., Vári Antal, id. Machán Gusztáv, Blaskó János, Nagy Alajos, Kecskeméti István. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Szakasits Antal, Kalauz Bertalan, Pápai László, Kolonits Ferenc, Csömör Gábor, Aszódi Adolf, Wilbrandt Pál, Schudhoff István, Olasz Lajosné szül. Németh Janka, Margitta Salamon, Tihanyi Lajos, Moravszki Károly, Glásner Sándor, Dorn Sándor, Perler József. Egyesült Polgári Ellenzék: Breitner Ödön dr., Lukácsovich Lajos, Patzauer Rezső dr., Dömölky Mihály, Kun László, Harti Sebestyén, Kleiner Artúr dr., Kotzó Dezső, Vermes Lajos, Kerkai Antal, Ehrenthal Aladár dr., Tornya Ignác, Fisch József, Benedek Henrik, Markovits József, Heller Ignác. Nemzeti Egység Pártja: Studinka Béla dr., Lázár Béla, Kemény Ödön, Krausz Gusztáv, vitéz Fodor Árpád, Kronits Frigyes, Baranyai Aladár, Zupka Lajos, Hock János, Mike Béla, özv. Czencz Mátyásné szül. Wágner Margit, Csörgey Gábor, Czakó Pál, Rontó György.

X. választókerület. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Kristóf Anna, Fock Jenő, Vincze Imre, Viasdi András, Maticza István, Csorba János, Ürögdi Mihály, Dinnyés Illés, Streich János, Sipos Kálmán, Wottava Rezső. Egyesült Polgári Ellenzék: Hanasiewicz Hajnády Oszkár, Ehrnthal Aladár dr., Endrédi János, Nagy Lajos, Gauszál István, Átal István, Jellinek Arthur, Kármán Dezső, Lendvay Márton, Csaba Aladár, Koch Sándor, Navratil Gyula. Keresztény Községi Párt: Pillis Károly, Ránky Kálmán dr., Fodor István, Hoffer Lajos, G. Képes Ferenc dr., Szabó Elek, Reibl József, Madarász István, Karácsonyi Geyza, Grázl Lajos. Nemzeti Egység Pártja: vitéz Berencsy Béla, Gáspár Béla, Reithauser Róbert, Pintér József, Égető Gyula dr., Szabó Béla, Mátyássy Antal, vitéz Simon László, Ferenczy György, Szüts József.

XI. választókerület. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Millok Sándor, Karsay Lajos, Laboranovits János, Rajki Sándor, Lengyel Gáborné szül. Schwartz Irén, Villám János, Behán András, Karner Ferenc, Harezga János, Vulkovits János, Illés Ferenc, id. Schön Józsefné szül. Palaczka Julianna. Egyesült Polgári Ellenzék: Borbás Gáspár dr., egerszalóki Czigler Béla, Szongoth János,

id. Metzger József, Faragó József dr., Halmos Aladár, Klein Miklós dr., Schmidt József, Varsányi Elemér dr., Rotschild Tibor, Káldor Miksa, id. Metzger Antal. Keresztény Községi Párt: Szentgáli Antalné, Léber János dr., Bana István dr., Horváth Ferenc, Krehnyay Ede, Nagy József dr., Barits Ferenc, Misik Ferenc, Jenisch Vince. Nemzeti Egység Pártja: vitéz Nagy Iván dr., Boér Lajos dr., vitéz Olchváry Jenő, Schwarcz Samu, Margittai Gyula, Bánhelyi Ferenc dr., Boncz Sándor, Tuzsán Tibor, Baktay Ervin dr., Altorjai Ede, Németh Béla. Keresztény Ellenzék (Friedrich-párt): Kovács Géza dr., Müller Gyula, Sármezey Endre, Takács István dr., Kubista Lajos, Kovács A. Andor, Zakara István, Csapó Ferenc dr., Kemény József, Hoffmann Károly, Keller Pál, Wallendums János.

XII. választókerület. Keresztény Községi Párt: Bihari Ferenc, Huszár Zoltán dr., Kappéter Géza, Rothnagel János, Vigh László, Puskás Kálmánné, Schuld László dr., Grof Béla, Kostyál Lajos. Nemzeti Egység Pártja: vitéz Tóthy János, Dörögdhy Antal, Petrovich Ferenc dr., Gábor Szabó József dr., Porcs István dr., id. Hajdu János, Kozma Antalné dr. szül Drost Lily, vitéz Horky Ferenc, Torma Dezső, Mezei Mihály, Székely János.

XIII. választókerület. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Csapó Sámuel, Horváth Pál, Huszár István, Muli István, Popik János, Igaz Mária Juliánna, Burdai Vince, Truxa Frigyes, Stuller Béla, Hajnal Zsigmond, Tivadar Miklós. Nemzeti Egység Pártja: Babicz Gyula, Susztrovits Károly, Molnár Péter, Csurgay Ernőné szül. Baum Viktória, Lőcsey Miklós, Szekeres János dr., Varga Imre, Széll Elemér dr., Bánki Jenő, Wischet Béla, Tamássy Károly. Keresztény Községi Párt: Peregriny Sándor, Barca Kálmán, Várady János, Mengl Ferenc, Répold Károly, Paulik Elemér dr., Müller Ferenc dr., Krohn János dr., Horn József, Karaszek Ferenc, Lendvai József.

XIV. választókerület. Keresztény Községi Párt: ifj. Paulheim Ferenc, Drégely Dezső, Pálfy József, Wihart Ferenc, Gáll Henrik, Lázár Géza, Krieger László, Vándory Dezsőné, Batta Béla dr., Fischer Ferenc. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Kiss Roland, Türk Ödön, Herczka Sándor, Kaltenecker József, Nikléczy Lajos, Galambos József, Konta Benjámin, Müller Nándor, Varga József, Vanczák Gyula, Horváth Imréné szül. Málik Mária. Egyesült Polgári Ellenzék: Timár Dezső dr., Diószeghy János, Klein Fülöp, Oroszpataki Feledy Tibor, Hegyi Flórián, Eckstein Ignác, Benyó Antal, Kertész Imre, Hajdu József, Beck Jenőné dr. szül. Grosz Ilona, Zilahi Jenő. Nemzeti Egység Pártja: Meister József, Kovács Gusztáv Mihály, Révai Milán dr., Szétsi Mihály, Páll Vencel, Diósy István, Sélley Antal, Szabó Mihály, Földesi Vince, Tolnai Nándor, Dreszmann Károly.

A VÁLASZTOTT KERÜLETI VÁLASZTMÁNYI RENDES TAGOK NÉVJEGYZÉKE.

I. közigazgatási kerület. Községi Ripka Párt: Szitár Endre dr., Kemény Ferenc, Pásztory Béla, özv. Brozin Ferencné, Witkovszky Sándor. Nemzeti Egység Pártja: Halwa Sándor, Dimsits Miklós, Kosztolányi Gusztáv, vitéz Mányi Sándor, Czére Kálmán. Keresztény Községi Párt: Spur Istvánné, Váczy Ferenc, Szőcs László dr., Tóth Ferenc, Jakobsen Géza, Zibrinyi Kálmán.

II. közigazgatási kerület. Nemzeti Egység Pártja: Sz. Szilágyi Ferenc, Hivert Dezső, dr. Lendvay Béla, Dullien Tibor, Királyfalvy Gusztáv. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: idősb. Knurr Ferenc, Latkóczy Imre dr. Keresztény Községi Párt: Patócs Istvánné, Éden Ferenc József, Máder Béláné, Beer István, Dobos Istvánné, Szlávy Kálmán. Egyesült Polgári Ellenzék: Aczél Gyula, Apor Albertné, Kálmán Sándor.

III. közigazgatási kerület. Egyesült Polgári Ellenzék: Radó Sándor dr., Hencze Béla. III. kerületi Nemzeti Reformpárt: Kőszegi István. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Tóth Ferenc, Killer Richárdné, szül. Einwachter Teréz, Váradi Sándor, Pintér (Kohn) Béláné, szül. Weisz Kató. Keresztény Községi Párt: Telkessy Ivánné dr., György Andor, Gungl Márton, Gebhard József. Keresztény Ellenzék (Friedrich Párt): Kakuk József, Kőszegi János. Nemzeti Egység Pártja: Halaman János, Nádas Béla dr., Olaj Jánosné sz. Gévay Terézia.

IV. közigazgatási kerület. Nemzeti Egység Pártja: Csukássy Loránd dr., Ember Károly dr., özv. Bakó Gézáné, Szénásy Ilona, Németh Antal dr. Egyesült Polgári Ellenzék: Pólencz Károly, Kiss János, Weisz József, Schwarz Ede, Hegedüs Oszkár, Hornos Péter. Keresztény Községi Párt: Payerl József, Toperczer Margit, Konta József Ferenc, Markovits Ferenc dr., Bajza Márton, Tapolcsányi Károly.

V. közigazgatási kerület. Nemzeti Egység Pártja: Zarándy Aladár dr., Géber Mihály dr., Radnothy István. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Török László dr., Hoslinger István, Freudinger Sándorné, szül. Gonda Cecilia. Keresztény Községi Párt: Ortvai Rezső, Bereczky Albert, Magócs Károly. Egyesült Polgári Ellenzék: Heller Béla dr., Schlesinger Miklós, Wilheim Ferenc, Szilvássy István, Lemberger Oszkár, Barta Bertalan, Farkas Pál.

VI. közigazgatási kerület. Nemzeti Egység Pártja: Resch Aurél dr., Dóczy Imre dr., Békeffi László. Egyesült Polgári Ellenzék: Kramer Arnold, Komlós Sándor, Weisz Lipót, Eskenázy Gyula, Deutsch Károly. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Király Vilmos,

Grünfeld Hermann Sándor, Hirschler István, Grosz Jenő, Weintraub Jenő. Keresztény Ellenzék (Friedrich Párt) Kruisz Gyula. Keresztény Községi Párt: Laurentzy Vilmos dr., küllői Rhorer Zoltánné.

VII. közigazgatási kerület. Keresztény Községi Párt: Erdős Dezső, Frey Ottó dr. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Földes Samu, Elek Hugó, Rajcsányi Károlyné, szül. Feruşz Berta, Lévai Miklós. Egyesült Polgári Ellenzék: Györy Ernő dr., Somló Bernát, Huszt (Heimbach) Egon dr., Weisz Rezső. Keresztény Ellenzék (Friedrich Párt): Vaszy György. Független Frontharcosok, Demokraták, Szabad Polgárok és Munkások Blokkja (Szabadságfront): Ehrenthal Jenő, Keményi Adolf. Nemzeti Egység Pártja: Méhes Gyula, Tarján Vilmos, Ferenczi Zoltán.

VIII. közigazgatási kerület. Keresztény Községi Párt: Schaller Sándor dr., Szalóki Mészáros Gyula, Sárándy Lajos, Horányi (Hechst) Károly, Zimmermann Lajos. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Tarnóczy Mária, Schreiber Ede, Lévay Zsigmondné, szül. Hercz Irma, Marczievicz Lajos. Egyesült Polgári Ellenzék: Majdik Zoltán, Iványi Lajos, Markovits Gyula. Nemzeti Egység Pártja: Ságvári Sándor dr., vitéz Kapuváry Gusztáv, Wagner Gyula dr., özv. Szlovák Jenőné, Neubauer Ilona.

IX. közigazgatási kerület. Keresztény Községi Párt: Gregersen Lujza, Fényffy Gábor, Vass Béláné, Menich István. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Olasz Lajos, Virág Lajos, Löwenstein Szilárd, Miskey József. Egyesült Polgári Ellenzék: Patzauer Rezső dr., Lukácsovich Lajos. Nemzeti Egység Pártja: Oláh Imre dr., Budinszky László dr., Krausz Gyula, Sánta Antalné, Burday Ilona, vitéz Zentay Ágoston dr., Kintzler Gyula.

X. közigazgatási kerület. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Erdélyi János, Mérő (Morgenstern) Ignác, Harustyák József, Rácz József. Egyesült Polgári Ellenzék: Nagy Lajos, Wáger János. Keresztény Községi Párt: Pillis Károly, Hoffer Lajos, Ránky (Ránits) Kálmánné dr., Loksay Jenőné, Valkony Ferenc dr. Nemzeti Egység Pártja: Sziberth Imre, idősb Francisci Béla, Ajkay József dr., Jóba László, özv. Lengyel Arthurné sz. Bruckner Ilona.

XI. közigazgatási kerület. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Villám János, Karsay Lajos. Egyesült Polgári Ellenzék: Borbás Gáspár dr., Bartha Károly. Keresztény Községi Párt: Zsögön Béla dr., Kelecsényi Mihályné, Farkas Alberik, izeri Izsák Gyula, Vaits Sándorné, Nagy József dr. Nemzeti Egység Pártja: Mikecz Károly, Tóbiás Kornél dr., Ulmer Ágoston dr.,

Kolling Oszkár. Keresztény Ellenzék (Friedrich Párt): Wallendums János, Kovács Jánosné sz. Kutassy Ida.

XII. közigazgatási kerület. Keresztény Községi Párt: Szánthó Antal, Wolff Lajos, Haspel Ferencné, Vály (Snassel) Ferenc dr., Huszár Zoltán dr., Becker Jenő, Rothnagel János, Puskás Kálmánné. Nemzeti Egység Pártja: Porcs István dr., Budinszky Sándor, Ravasz László, Szücs József, Dénes János, Tóth István, Paluzsa László dr., Bócz Lajos dr.

XIII. közigazgatási kerület. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Baumann Károly, Igaz Mária Julianna, Huszár István, Stuller Béla, Czál János, Martin Gyula, Topor József. Nemzeti Egység Pártja: Susztrovits Károly, Sarkady Sándor, vitéz Balkay Andor, Kovács László. Keresztény Községi Párt: Dyckiss Antal, Helmich Dezső, Splivallo Lajos, Sásdi János, Zdencsár József.

XIV. közigazgatási kerület. Keresztény Községi Párt: Drégely Dezső, Makovszky Ferenc, Mészáros Imre, Szentgyörgyi Ferenc, Penkala Jánosné dr. Magyarországi Szociáldemokrata Párt: Kaltenecker József, Csernák Pál, Uhirek Ferenc, Talpos Lászlóné, szül. Mészár Eszter. Egyesült Polgári Ellenzék: Steiner Izsó dr., Körmendi-Frim Jenő. Nemzeti Egység Pártja: Kubinyi László dr., Kosztandy István, vitéz Rákosfalvy János, vitéz Tömössy Miklós, Lukács György.

A kerületi választmányoknak ezenkívül még tagjai: hivatalból a kerületi előljáró, meghívás útján: a törvényesen bevett vallásfelekezeteknek az illető kerületben lakó és ott működő vezetőlelkészei, valamint a kerületben levő községi iskolák legfeljebb 10 igazgatója.

A Székesfővárosi Közigazgatási Bizottság tagjai. Elnök: Karafiáth Jenő dr. m. kir. titkos tanácsos, főpolgármester. Hivatali állásuknál fogva tagok: *a)* székesfővárosiak: Szendy Károly polgármester, Bódy László dr. alpolgármester, Morvay Endre dr. alpolgármester, Csorna Kálmán dr. árvaszéki elnök. Feigler Károly dr. tiszti főügyész, Csordás Elemér dr. tiszti főorvos; *b)* államiak: Baróthy Pál dr. királyi főügyész, a budapesti királyi ügyészség elnöke, Csilléry Béla dr. miniszteri tanácsos, magyar királyi pénzügyigazgató, Éliássy Sándor dr., a budapesti m. kir. államrendőrség főkapitánya, Gadits Béla min. tan., a m. kir. államépítészeti hivatal vezetője. Ősz Béla dr. szfőv. kir. tanfelügyelő, Gulner Elemér gazd. főfelügyelő, a m. kir. gazd. felügyelőség vezetője. Választott tagok: Bánóczi László dr., Csilléry András dr., Fábián Béla dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr., Lázár Ferenc dr., Petrovácz Gyula, Peyer Károly, Usetty Béla dr., Terbócz Imre, Nagy László dr., Vályi Lajos dr. A bizottság jegyzője: Szentmiklósi József dr. főjegyző.

A közigazgatási bizottság albizottságai:

Fegyelmi választmány: Elnök: Karafiáth Jenő dr. főpolgármester. Rendes tagok: Baróthy Pál dr., Csilléry Béla dr., Csilléry András dr., Vályi Lajos dr. Póttagok: Nagy László dr., Ősz Béla dr.

Gyámhatósági fellebbviteli küldöttség: Elnök: Karafiáth Jenő dr. főpolgármester. Rendes tagok: *a)* állásuknál fogva: Szendy Károly, Bódy László dr., Csorna Kálmán dr., Feigler Károly dr.; *b)* választott tagok: Nagy László dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr.; *c)* kinevezett tagok: Lázár Ferenc dr., Bánóczi László dr. Választott póttag: Fábián Béla. Kinevezett póttag: Vályi Lajos dr.

Adóügyi albizottság: Elnök: Karafiáth Jenő dr. főpolgármester. Rendes tagok: *a)* állásuknál fogva: Szendy Károly, Csilléry Béla dr., Feigler Károly dr.; *b)* választott tagok: Usetty Béla dr., Vályi Lajos dr., Peyer Károly, Petrovácz Gyula. Póttagok: Lázár Ferenc dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr.

Gazdasági albizottság: Elnök: Bódy László dr. alpolgármester. Rendes tagok: Usetty Béla dr., Pfeiffer Gyula, Szentjóby-Staub Elemér, Czillinger János, Wollner Endre, vitéz nemes Juhász Jenő dr. A bizottság mezőgazdasági ügyeinek előadója: Gulner Elemér. A bizottság erdészeti ügyeinek előadója: Surjánszky Kálmán.

Népoktatásügyi albizottság: Elnök: Morvay Endre dr. alpolgármester. Rendes tagok: *a)* állásuknál fogva: Ősz Béla dr., Csilléry Béla dr., Gadits Béla; *b)* választott tagok: Bánóczi László dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr, Nagy László dr.

Utügyi albizottság: Elnök: Bódy László dr. alpolgármester. Rendes tagok: *a)* állásuknál fogva: Feigler Károly dr., Gadits Béla; *b)* választott tagok: vitéz nemes Juhász Jenő dr., Nagy László dr.

Kisajátítási albizottság: Elnök: Bódy László dr. alpolgármester. Rendes tagok: *a)* állásuknál fogva: Feigler Károly dr., Gadits Béla; *b)* választott tagok: Vályi Lajos dr., Lázár Ferenc dr.

Telepítési albizottság: Elnök: Morvay Endre dr. alpolgármester. Rendes tagok: *a)* állásuknál fogva: Feigler Károly dr., Gadits Béla; *b)* választott tagok: Petrovácz Gyula, Usetty Béla dr.

Közegészségügyi albizottság: Elnök: Morvay Endre dr. alpolgármester. Rendes tagok: *a)* állásánál fogva: Csordás Elemér dr., Ősz Béla dr., Gadits Béla; *b)* választott tagok: Bánóczi László dr., Csilléry András dr., Vályi Lajos dr.

Az 1878. évi V. t.-c. 43. §-a értelmében működő felügyelő-bizottságba kiküldöttek: Bánóczi László dr., Usetty Béla dr., Csilléry András dr., Fábián Béla dr., Lázár Ferenc dr., Peyer Károly, Petrovácz Gyula, vitéz nemes Juhász Jenő dr., Vályi Lajos dr., Nagy László dr.

Központi választmány: Elnök: Szendy Károly, h. elnök: Bódy László dr. Tagok: Aichner Albert dr., Baján Ferenc, Bechtler Péter, Bényi Károly, Bródy Ernő dr., Brózik Bódog dr., Cselényi Pál dr., Dévényi Károly dr., Dongó Orbán, Farkas Zoltán dr., Gaár Vilmos dr., Halmay Zoltán, Hedry Aladár dr., Kabakovits József, Kartsoke Alajos dr., Kertész Elemér, Kunze Lajos dr., Láng Lajos dr., Miklós Ferenc dr., Millok Sándor, Nagy Ferenc, Nagy László dr., Petracsek Lajos dr., Révész Mihály dr., Szentesi József, Szepessy Albert, Szőke Gyula dr., Terbócz Imre, Usetty Béla dr., Vályi Lajos dr., Vörösváry Miklós dr., Wenczel Árpád dr.

Igazolóválasztmány: Elnök: Cselényi Pál dr.; elnökhelyettes: Vályi Lajos dr.; tagok: Bocsáry-Spur Kálmán dr., Diószeghy János, Farkas Zoltán dr., Hajnóczy Béla dr., Kartsoke Alajos dr., Szakál Antal, Vörösváry Miklós dr.

Kijelölő választmány: Elnök: Karafiáth Jenő dr. főpolgármester. A választmány megalakítása esetenként történik.

Szavazatszedő-küldöttség: Elnök: Szakál Antal dr.; elnökhelyettes: Szántay István. Tagjai: Baján Ferenc dr., Bechtler Péter, Dongó Orbán, Hüttl Károly dr., Kabakovits József dr., Paulheim Ferenc, Payr Hugó, Steinherz Simon és Szentesi József.

Közgyűlési I. felebbezési albizottság: Aichner Albert dr., Farkas Zoltán dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr., Lázár Ferenc dr.; póttagok: Hüttl Károly dr., Kuncze Lajos dr., Szőke Gyula dr., Kabakovits József dr.

Közgyűlési II. felebbezési albizottság: Brózik Bódog dr., Nyáry Miklós, Szakál Antal dr., Diószeghy János; póttagok: Baján Ferenc, Hegedűs Bertalan dr., vitéz Somogyi Béla dr., Révész Mihály dr.

AZ EGYES ÜGYOSZTÁLYOK MELLÉ RENDELT ÁLLANDÓ SZAKBIZOTTSÁGOK TAGJAI;

Elnöki szakbizottság: Elnök: Bódy László dr., h. elnök: Keledy Tibor dr. Tagok: Baján Ferenc, vitéz Bartha László, Bródy Ernő dr., Hatolkay Kázmér, Hegedűs Armand, Molnár László, Lotz Antal dr., Hencz Lajos dr., Nagy Ferenc, Gál Benő, Gyürey Rudolf, Lévai Sándor, Vörösváry Miklós dr., Petzrik Jenő dr., Tóth Gábor.

Ut- és csatornaépítési szakbizottság: Elnök: Morvay Endre dr., h. elnök: Király Kálmán. Tagok: Bényi Károly dr., Dorner Gyula, Frankl Kornél, Halter Károly, Hegedűs Bertalan dr., ijf. Paulheim Ferenc, Petzrik Jenő dr., K. Császár Ferenc, Kuncze Lajos dr., Müller Antal, Németh Gyula, Bechtler Péter, Millok Sándor, Pásztor Imre, Pfeiffer Ignác.

Városrendezési és magánépítési szakbizottság: Elnök: Morvay Endre dr., h. elnök: v. Becske Kálmán. Tagok: K. Császár

Ferenc, Dorner Gyula, Kuncze Lajos dr., Mandl Oszkár dr., Vörösváry Miklós dr., Miklós Ferenc dr., Schoditsch Lajos, Harrer Ferenc dr., Katona János, Petracsek Lajos dr., Wellisch Andor, Büchler József, Farkas Zoltán dr., Kronberg József.

Közjogi, katonai és illetőségi szakbizottság : Elnök : Morvay Endre dr., h. elnök : Szepesváry Pál dr. Tagok : Aichner Albert dr., v. Bartha László, Hegedűs Bertalan dr., Kertész Elemér, Nyáry Miklós, Divényi Károly dr., Hedry Aladár dr., Szakál Antal dr., Viczián István dr., Farkas Zoltán dr., Révész Mihály dr., Szepessy Albert, Apponyi György gróf, Rupert Rezső dr., Hüttl Károly dr.

Közlekedési szakbizottság : Elnök : Bódy László dr., h. elnök : báró Babarczy István dr. Tagok : Botzenhardt János dr., Lázár Emil, Vály Ferenc dr., Halfer Károly, Halász Alfréd, Homonnay Tivadar dr., Kabakovits József dr., Kartsoke Alajos, Kövesligethy Miklós dr., Kronberg József, Magyar Miklós, Millok Sándor, Kertész Elemér, vitéz Somogyi Béla dr., Szántay István.

Pénzügyi szakbizottság : Elnök : Bódy László dr., h. elnök : Beliczay Imre dr. Tagok : Bessenyey Zénó dr., Homonnay Tivadar dr., Harrer Ferenc dr., Kozma Jenő dr., Petracsek Lajos dr. vitéz Somogyi Béla dr., Terbócz Imre, Zsitvay Tibor dr., Csilléry András dr., Bényi Károly dr., Lázár Ferenc dr., Müller Antal, Raffay Sándor dr., Szőke Gyula dr., Cselényi Pál dr., Petrovácz Gyula, Bánóczi László dr., Büchler József, Horovitz Gábor, Peyer Károly, Révész Mihály dr., Rassay Károly dr., Láng Lajos dr., Bródy Ernő dr., Párkány Frigyes dr.

Közoktatási szakbizottság : Elnök : Bódy László dr., h. elnök : Horony-Pálfi Aurél dr. Tagok : Bednárz Róbert, Csoma Zsigmond, Gáldy Béla, Kasics Margit, Raffay Sándor dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr., Kertész Elemér, Nagy Ferenc, Dongó Orbán, Bánóczi László dr., Pollák Ferencné, Szepessy Albert, Apponyi György gróf, Brozik Bodog, Pfeiffer Ignác.

Közélelmezési szakbizottság : Elnök : Bódy László dr., h. elnök : Rosta János dr. Tagok : Sárkány Ferenc, Szentjóby-Staub Elemér, Schmidt Richárd, Usetty Béla dr., Magyar Miklós, Struczky Sándor, Tóth Gábor, Eszterházy Móric gróf, Pakányi Ferenc, Vályi Ferenc dr., Viczián István dr., Deutsch Jenő, Lévai Sándor, Reisz Móric, Vas Imre.

Közjótékonysági és szociálpolitikai bizottság : Elnök : Morvay Endre dr., h. elnök : Huszty Károly dr. Tagok : Aichner Albert dr., Mihalovics Zsigmond, Szabó Imre, Toperczer Ákosné, Gaár Vilmos dr., Hegedüs Bertalan dr., Hencz Lajos dr., Szentesi József, Sárkány Ferenc, Gál Benő, Halász Alfréd, Pollák Ferencné, Vörösváry Miklós dr., Hüttl Károly dr., Hegedűs Amand.

Közegészségügyi szakbizottság : Elnök : Bódy László dr., h. elnök : Salamon Géza dr. Tagok : Dongó Orbán, Kertész Elemér, dr., Darányi Gyula, Kasits Margit dr., Nyári Miklós, Szentesi József, Csilléry András dr., Krizs Árpád dr., Szabó Géza

dr., Windisch Ödön dr., Berkes Jenő dr., Lázár Emil, Pollatschek Elemér dr., Diószeghy János, Tauffer Gábor dr.

Városgazdasági szakbizottság : Elnök : Morvay Endre dr., h. elnök : Szebeny József dr. Tagok : Bocsáry-Spúr Kálmán dr., Ledermann Mór, Lotz Károly dr., Kartsoke Alajos dr., Hüttl Károly dr., Nagy László dr., Homonnay Tivadar dr., Szakál Antal dr., Gazdy Jenő, vitéz nemes Juhász Jenő dr., Halász Alfréd, Horovitz Gábor, Reisz Móric, Boros László dr., Ripka Ferenc dr.

Vízvezetéki és világítási szakbizottság : Elnök : Morvay Endre dr., h. elnök : dorogi Farkas Ákos dr. Tagok : Aichner Albert dr., Barcs Kálmán, Frankl Kornél, Nagy Ferenc, Nyári Miklós dr., Szentesi József, Petracsek Lajos dr., Petzrik Jenő dr., Gidró László dr., Kossalka János dr., Szabó József, Pásztor Imre, Szepessy Albert, Steinherz Simon, Pfeiffer Ignác.

Magasépítési szakbizottság : Elnök : Morvay Endre dr., h. elnök : Fridrich Lajos. Tagok : Kronberg József, Petrovácz Gyula, Schoditsch Lajos, Katona János, Németh Béla dr., Wellisch Andor, Gyürey Rudolf, Steinherz Simon, Diószeghy János, Gidró László dr., Bródy Ernő, Nagy Antal, Paulheim Ferenc, Szántay István.

Közművelődési szakbizottság : Elnök : Morvay Endre dr., h. elnök : Némethy Károly dr. Tagok : Bárczy István dr., Kövesligethy Miklós dr., Orphanides János, Terbócz Imre, Bednárz Róbert, Divényi Károly dr., Lázár Ferenc dr., Petrovácz Gyula, Bánóczi László dr., Deutsch Jenő, Révész Mihály dr., Boros László dr., Pollatschek Elemér dr., Dongó Orbán, Wenczel Árpád dr.

Ipari és kereskedelmi szakbizottság : Elnök : Morvay Endre dr., h. elnök : Felkay Ferenc dr. Tagok : Barcs Kálmán, Brózik Bodog dr., Burchard-Bélaváry Rezső dr., Deutsch Jenő, Gál Benő, Gidró László dr., Horovitz Gábor, Ilovszky János, Kartsoke Alajos, Müller Antal, Nagy Antal, Szentesi József, Tóth Gábor, Vas Imre, Vitéz Aladár.

Kegyúri bizottság : Elnök : Szendy Károly dr., h. elnök : Bódy László dr. Tagok : Apponyi György gróf, Bednárz Róbert, Bényi Károly dr., Bocsáry-Spur Kálmán dr., Gaár Vilmos dr., Homonnay Tivadar dr., Halmay Zoltán, Harrer Ferenc dr., Baján Ferenc, Cselényi Pál dr., Gidró László dr. Walter Károly, Hencz Lajos dr., Szepessy Albert, Kövesligethy Miklós dr., Kabakovits József dr., Krizs Árpád dr., Mihalovics Zsigmond, Molnár László, Nagy László dr., Payr Hugó, Petracsek Lajos dr., Petrovácz Gyula, Rassay Károly dr., Ripka Ferenc dr., Schmidt Richárd, Szántay István, Szőke Gyula dr., Terbócz Imre, Usetty Béla dr., Zsitvay Tibor dr.

Munkásügyi különbizottság : Elnök : Nagy Antal. Helyettes elnök : Szabó József. Tagjai : Bocsáry-Spur Kálmán dr. Burchard-Bélaváry Rezső dr., Gál Benő, Barcs Kálmán,

Katona János, Lotz Antal dr., Gyürey Rudolf, Hegedüs Bertalan dr., Kövesligethy Miklós dr., Lázár Emil, Pásztor Imre, Steinherz Simon, Vály Ferenc dr.

Népszínházi bizottmány. Elnök: Szendy Károly polgármester, vagy helyettese; tagjai: Bánóczy László dr., Bárczy István dr., Harrer Ferenc dr., Ilovszky János, Divényi Károly, Kozma Jenő dr., Bocsáry-Spúr Kálmán, Pollatschek Elemér dr. Jegyző: Pacher Béla dr.

Sportügyi különbizottság: Elnök: Homonnay Tivadar dr., h. elnök: Usetty Béla dr. Tagok: vitéz nemes Juhász Jenő dr., Botzenhardt János dr., Gidró László dr., Mihalovics Zsigmond, Berkes Jenő dr., Szepessy Albert, Gáldy Béla, Kertész Elemér, Párkány Frigyes dr., Petracsek Lajos dr., Pollatschek Elemér dr., vitéz Somogyi Béla dr., Halmay Zoltán.

Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapja intézőbizottsága. Elnök: Bódy László dr. alpolgármester. — A törvényhatósági bizottság által kiküldött tíz törvényhatósági bizottsági tag; Bednárz Róbert, vitéz Hajnóczy Béla dr., Kabakovits József dr., Nagy László dr., Gazdy Jenő, Kertész Elemér, Lázár Emil, Millok Sándor, Pollatschek Elemér dr., Szabó Géza dr. — A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége Tisztviselő Osztálya részéről: Duday Alajos dr. tanácsnok, Fazekas Béla dr. árvaszéki ülnök. — A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége Oktató Osztálya részéről: Erődy Kálmán dr. c. tankerületi kir. főigazgató, Dausz Gyula elemi iskolai igazgató. — A Nyugdíjas Fővárosi Tisztviselők Egyesülete részéről: Szente Miklós. — A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége Altiszti Osztálya részéről: Viasz Gyula altiszt. — Hivatalból tagjai a bizottságnak: Keledy Tibor dr. tanácsnok, dorogi Farkas Ákos dr. tanácsnok, Horony-Pálfi Aurél dr. tanácsnok, Dulácska Jenő segítőalapi igazgató, Csordás Elemér dr. tisztifőorvos, Kaposy Ferenc dr. segítőalapi helyettes főorvos, Szabados János dr., Párkányi Emil dr.

Tabáni-gyógyszálló bizottság Boros László dr., Darányi Gyula dr., K. Császár Ferenc, Cselényi Pál dr., Hencz Lajos dr., Gáldy Béla, Kertész Elemér, Párkány Frigyes dr., Petracsek Lajos dr., Pollatschek Elemér dr., vitéz Somogyi Béla dr., Halász Alfréd, Harrer Ferenc dr., Katona János, Pakányi Ferenc, Petrovácz Gyula, Peyer Károly, Rassay Károly dr., Ripka Ferenc dr., Szabó Géza dr., Vályi Lajos dr.

A Budapesti Központi Gyógy- és Üdülőhelyi bizottságba a törvényhatósági bizottság által delegált tagok: Boros László dr., Csilléry András dr., Darányi Gyula dr., Gazdy Jenő, Gidró László dr., Halász Alfréd.

Testnevelési bizottság: Elnök: Szendy Károly polgármester. Helyettes elnök: dr. Némethy Károly tanácsnok. A törvényhatósági bizottság által választott tagok: dr. Botzenhardt János, dr. Homonnay Tivadar, Katona János, Kertész Elemér, dr. Pollatschek Elemér és Szepessy Albert. A főpolgármester

előterjesztésére az Országos Testnevelési Tanács elnöke által kinevezett tagok: vitéz Barcsay Ádám, gróf Festetich Pál, Halmay Zoltán, Juhász István, vitéz Mátyásfalvy Erich és vitéz Sallay István. Hivatali állásuknál fogva tagok: dr. Csordás Elemér, tiszti főorvos, dr. Ősz Béla, kir. tanfelügyelő, Rahoty István ezredes, Budapest székesfőváros m. kir. katonai parancsnoka, dr. Korpás Ferenc, tanker. kir. főigazgató helyettes,továbbá dr. Duday Alajos, tanácsnok, Schara Béla, tanácsnok, Battlay Imre, tanácsnok, Zielinsky Tibor, tanácsnok, dr. Farkas Lajos, tanácsnok, Antalfy Géza, tanácsnok, dr. Hanthy-Haidekker János, főjegyző, Unger Ferenc, főjegyző, dr. Vigyázó Géza, főjegyző, dr. Keresztes Miklós, főjegyző, dr. Pertik Béla, főjegyző, dr. Czebe Jenő, főjegyző, dr. Garancsy László, főjegyző dr. Boros Pál, főjegyző, ker. elöljárók. Jegyző: dr. Ravasz Árpád, fogalmazó.

Összeférhetetlenségi bizottság. Aichner Albert dr., Baján Ferenc dr., Bechtler Péter, Bednárz Róbert, Bényi Károly dr., Botzenhardt János dr., Bródy Ernő dr., Divényi Károly dr., Fábián Béla dr., Gazdy Jenő, Gidró László dr., Hajnóczy Béla dr., Halász Alfréd, Halter Károly, Hedry Aladár dr., Hencz Lajos dr., Hüttl Károly dr., vitéz nemes Juhász Jenő dr., Láng Lajos dr., Lázár Ferenc dr., Mandl Oszkár dr., Nyáry Miklós dr., Párkány Frigyes dr., Rupert Rezső dr., Szabó Imre, Szakál Antal dr., Szepessy Albert, Tauffer Gábor dr., Wenczel Árpád dr., Windisch Ödön dr.

A székesfővárosi alkalmazottak szabályszerű elbánás alá vonását megelőző eljárás lefolytatására alakult bizottságok. I. bizottság: Rendes tag: Hedry Aladár dr., Terbócz Imre, h. tag: Bánóczi László dr., gróf Apponyi György. II. biz. rendes tag: Vályi Lajos dr., Viczián István, h. tag: Kabakovits József, Pollákné Stern Szerén. III. biz. rendes tag: Homonnay Tivadar dr., Dési Géza dr., h. tag: Révész Mihály dr., Láng Lajos dr. IV. biz. rendes tag: Gazdy Jenő, Szakál Antal dr., h. tag: Payr Hugó. V. biz. rendes tag: Bednárz Róbert, vitéz nemes Juhász Jenő dr., h. tag: Szepessy Albert, Párkány Frigyes dr. VI. biz. rendes tag: Kövesligethy Miklós, Cselényi Pál, h. tag: Vörösváry Miklós dr., Bechtler Péter. VII. biz. rendes tag: Lázár Ferenc dr., Szentesi József, h. tag: Millok Sándor, Pollatschek Elemér dr.

Városfejlesztési különbizottság: Elnök: Harrer Ferenc dr., h. elnök: Schoditsch Lajos. Tagok: K. Császár Ferenc, Katona János, Kuncze Lajos dr., Lévai Sándor, Mandl Oszkár dr., Paulheim Ferenc, Petrovácz Gyula, Bényi Károly dr., Dorner Gyula, Zsitvay Tibor dr., Farkas Zoltán dr., Magyar Miklós, Pfeiffer Ignác.

AZ ÜZEMI VÁLASZTMÁNYOK TAGJAI:

Budapest Székesfőváros Elektromos Műveinél: Elnök: Kossalka János dr., h.-elnök: Kövesligethy Miklós dr., Steinherz Simon, Magyar Miklós, Füredi Lajos, Preszter Dezső.

Budapest Székesfőváros Gázműveinél: Elnök: Nagy László dr., h. elnök: Hüttl Károly dr., Horovitz Gábor, Pfeiffer Ignác, Finály István dr., Székely János.

Budapest Székesfőváros Vízműveinél: Elnök: Szőke Gyula dr., h. elnök: Hencz Lajos dr., Szepessy Albert, Vörösváry Miklós dr., Domonkos Gyula dr., Farkas Sándor.

Budapest Székesfőváros Gyógyfürdői- és Gyógyforrásainál: Elnök: Kállay Tamás dr., h.-elnök: K. Császár Ferenc, Lázár Emil, Apponyi György gróf, Izsák Gyula, Weszelszky Gyula dr.

A Községi Élelmiszerárusító Üzemnél: Elnök: vitéz nemes Juhász Jenő dr., h. elnök: Pakányi Ferenc, Reisz Móric, Pető Béla, Diószeghy János, Hivert Dezső.

A Községi Kenyérgyárnál: Elnök: Vályi Ferenc dr., h.-elnök: Szentesi József, Bechtler Péter, Vitéz Aladár, Szilágyi Ferenc, ifj. Pfeiffer János.

A Községi Lóhúsüzemnél: Elnök: Struczky Sándor, h.-elnök: Hegedüs Bertalan dr., Reisz Móric, Vas Imre, Lóskay István, Wayand Miklós.

A Községi Temetkezési Intézetnél: Elnök: Kertész Elemér, h.-elnök: Krizs Árpád dr., Halász Alfréd, Kabakovits József dr., Kosztandy István, Seidl József.

A Hirdetővállalatnál: Elnök: Szakál Antal dr., h.-elnök: Katona János, Deutsch Jenő, Vörösváry Miklós dr., Munkó Rezső, Magyary Kossa Aladár.

AZ ADÓFELSZÓLAMLÁSI BIZOTTSÁGOK TAGJAI AZ 1938—1940 ÉVRE.

I. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Dereanó István dr., h. elnök: Pakányi Ferenc, rendes tagok: Prinner Ede, Tóth Gábor, póttagok: Puskás István, Stark Ferenc, Nyulászy Alajos dr., a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Vály Ferenc, póttag: Brózik Bódog dr., a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Fenyő József, Ruzicska Ede, póttagok: Szabó Sámuel, Faluhelyi József, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: vitéz Mátyásfalvy Erich dr., póttag: Hunyadvári Arányi László dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: János Áron, póttag: Badics József dr.

II. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Végh Mihály dr., h. elnök: Kruck Elemér dr., rendes tagok: Divényi Károly dr., Szentpétery István dr., póttagok: Vikár János, Grenyó Bertalan, lovag Fehrentheil Gruppenberg László dr., a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Gidró László dr., póttag: Mandl Oszkár dr., a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Aczél Gyula, Dembitz Gyula, póttagok: Deák József, Ilkovits Antal, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Pénzes Mihály dr., póttag: Dvorcsák Antal dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Sajóhelyi István, póttag: Witthen Béla dr.

III.. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Botzenhardt János dr., h. elnök: Vida Gyula, rendes tagok: Prósz István, Szemkő Barna dr., póttagok: v. Kovács Aladár, Kőszegi István, Kékessy Imre, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Vörösváry Miklós dr., póttag: Millok Sándor, a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Prósz István, Halaman János, póttagok: Kiss Pintér János, Hokky István, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Petheő Béla dr., póttag: Szarvas Géza dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Prack László dr., póttag: Krén György.

IV. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Gaár Vilmos dr., h. elnök: Kernhoffer József dr., rendes tagok: Konta Jenő, Dajkovits István dr., póttagok: Várnagy István, Bokányi István, Lukács Ferenc, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Kronberg József, póttag: Nagy Ferenc, a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Platschek Vilmos, Chmura László, póttagok: Diószeghy Viktor, Bajza Márton, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Szentiványi János dr., póttag: Sándor Árpád dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Gaylhoffer István, póttag: Szende Dezső dr.

V/a kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: dr. Kartsoke Alajos, h. elnök: dr. Fábián László, rendes tagok: Alexi György, Kiss Endre, póttagok: Domokos Gyula dr., Muschek György, Lóskay István, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Nagy Andor, póttag: vitéz Somogyi Béla dr., a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Laczkó Sándor, Félix Aladár, póttag: Herzog József, Herrling Vilmos, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Horváth Sándor dr., póttag: Géber Mihály dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Kaffka Dezső, póttag: Éber Ernő dr.

V/b kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Krudy Andor dr., h. elnök: Brezovszky Emil dr., rendes tagok: Diera Ignác, Krayer-Krausz Arnold, póttagok: Martinovics Vendel, Csipkó Elek, Tamula György, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Hüttl Károly dr., póttag: Párkány Frigyes dr., a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: v. Lebőcz Ferenc, Herzog József, póttagok: Róna Zoltán, Somody Károly, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Fodor

Lajos dr., póttag : Sternberg Géza dr., a mezőgazdasági kamara részéről : rendes tag : Krausze Kornél, póttag : Glaser Géza.

VI/a kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok : elnök : Molnár Lajos dr., h. elnök : Homonnay Jenő, rendes tagok : Lemle János, Oszwald Róbert, póttagok : Hondl József, Németh Aladár, Czinder Antal, a törvényhatósági bizottság részéről : rendes tag : Szakál Antal dr., póttag : Sárkány Ferenc, a kereskedelmi és iparkamara részéről : rendes tagok : Boros András dr., Árvai Henrik, póttagok : Komlós Sándor, Katzer Attila, az ügyvédi kamara részéről : rendes tag : Buday Béla dr., póttag : Bárdoli Sándor dr., a mezőgazdasági kamara részéről : rendes tag : Pap-Szász Tamás dr., póttag : Zsivánovits Béla.

VI/b kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok : elnök : Schillinger Endre, dr. h. elnök : Fraknói Floxberger Károiy, rendes tagok : Schmidt József, Szekeres Kálmán dr., póttagok : László Ferenc, Király Sándor, Ordódy Béla, a törvényhatósági bizottság részéről : rendes tag : Tauffer Gábor dr., póttag : Halász Alfréd, a kereskedelmi és iparkamara részéről : rendes tagok : Haintz Géza dr., Domonkos Lajos, póttagok : Szabó Kálmán, Széchényi József,az ügyvédi kamara részéről : rendes tag : Várkonyi Kálmán dr., póttag : Drottner Elemér dr., a mezőgazdasági kamara részéről : rendes tag : Polnik Zoltán dr., póttag : Polgár Lajos.

VII/a kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök : Martin István, h. elnök : Ferry Aladár dr., rendes tagok : Kalán Gyula, Janits Dezső dr., póttagok : Székelyhidi József, Fratricsevics Ernő, Wintermantel József, a törvényhatósági bizottság részéről : rendes tag : Lázár Emil, póttag : Nyáry Miklós dr., a kereskedelmi és iparkamara részéről : rendes tagok : Messik Ödön, Spelter Henrik, póttagok : Kátai Ernő, Mika István, az ügyvédi kamara részéről : rendes tag : Vidovich Ödön dr., póttag : Hámor Ármin dr., a mezőgazdasági kamara részéről : rendes tag : Schöffer Pál dr., póttag : Jilek József.

VII/b kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok : elnök : Bogdán Gyula dr., h. elnök : Munkácsy Gyula, rendes tagok : Körössy Albert, Ocskay Rudolf, póttagok : Szentgyörgyi Gyula dr., Tamás József, Jajczay Imre dr., a törvényhatósági bizottság részéről : rendes tag : Lévai Sándor, póttag : Magyar Miklós, a kereskedelmi és iparkamara részéről : rendes tagok : Horváth Sándor, v. Kocsárd Ferenc, póttagok : Szimper József, Müller Nándor, az ügyvédi kamara részéről : rendes tag : Bessenyei László dr., póttag : Reinhardt Sándor dr., a mezőgazdasági kamara részéről : rendes tag : Geiger Jenő, póttag : Papp Gábor dr.

VIII/a kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok : elnök : Ilovszky János, h. elnök : Molnár Béla dr., rendes tagok : Hódy János, Sturm Károly, póttagok : Kiss Ödön dr., Dömötör Lajos, Bóné Tamás, a törvényhatósági bizottság részéről : rendes tag : Wenczel Árpád dr., póttag : Vitéz Aladár, a kereskedelmi és iparkamara részéről : rendes tagok : Fejér Lajos, Füredy Lajos,

póttagok: Szederjessy Tibor, Mohácsy Pál, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Ocskay Rezső dr., póttag: Korányi Dezső dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Stolp Ödön, póttag: Czeider István dr.

VIII/b kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Lázár Mihály, h. elnök: Major János, rendes tagok: Vaszary István dr., Bárány Ferenc, póttagok: Nagy Zoltán, Dán János, Kapus Mihály, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Müller Antal, póttag: Katona János, a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Tomasik István, Szilágyi Antal, póttagok: Hauer Rezső, Csillag Pál, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Ries István dr., póttag: Uhlwurm Ödön dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Héjj Imre dr., póttag: Csapó Lóránd Pál dr.

IX/a kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Csury Jenő dr., h. elnök: Barna Aladár dr., rendes tagok: Jánosfy Jaczkovits Iván dr., Hamang József, póttagok: Bukova Lajos, Kolarits Béla dr., Fényffy Nándor, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Révész Mihály dr., póttag: Kövesligethy Miklós dr., a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Marschalek István, Bálint Menyhért, póttagok: Wimmer Mór, Páczer János, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: vitéz Mensáros Zoltán dr., póttag: Csocsán László dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Vantsó Gyula dr., póttag: Mérey Ernő.

IX/b kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Zupka Lajos, h. elnök: Fürstner József, rendes tagok: Steger Károly, Kintzler Gyula, póttagok: Fehér András dr., Dömök Lajos, Tscheuke Hermann, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Diószeghy János, póttag: Aichner Albert dr., a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Solt Nándor, Jauernik Ferenc, póttagok: Bárdos-Féltoronyi Olivér, Kleisz János, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Budinszky László dr., póttag: Jalsoviczky Béla dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Rege Károly, póttag: Kepes József dr.

X. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Dongó Orbán, h. elnök: Pillis Károly, rendes tagok: Reithauser Róbert, Koltay Károly, póttagok: Keresztény Béla, Pink Béla, Kuzén Ferenc, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Farkas Zoltán dr., póttag: Szabó József, a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Kutasy Jenő, Leimeter Ferenc, póttagok: Pfeifer János, Eggendorfer Károly, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Ruszinkó Béla dr., póttag: Vargha László dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Rédly Gyula, póttag: Reibl József.

XI. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Seidl Aurél dr., h. elnök: Szentgyörgyi Elemér dr., rendes tagok: Wehrmann Béla, dr. Mikecz Károly, póttagok: Pernyés István, dr. Radó Sándor, Várnay Alajos, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Szántay István, póttag: Halmay

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS VÍZMŰVEI

közleményei a vízszolgáltatásról

Budapesten a háztulajdonosoknak kell gondoskodniok arról, hogy a házaikban levő vízvezetéki berendezések mindig jó és használható állapotban legyenek és a lakások vízellátásában zavar ne álljon elő. A háztulajdonosokat ebbeli kötelességük teljesítésében a Vízművek azzal támogatja, hogy az esetleges panaszokat a helyszínen azonnal megvizsgáltatja. Ezenkívül a házakban előforduló csőtörések felkutatásában is segédkezik, mert ezek a hibák nemcsak a vízdíjszámlát növelik meg, hanem nagy károkat és veszedelmeket is okozhatnak.

Ha a vízhiányt vagy zavart a ház vezetékének hibája okozza, a háztulajdonos köteles a hibát kijavíttatni, ha pedig a közcsőhálózatban támadt a zavar, annak megszüntetéséről a Vízművek gondoskodik. Az utcai közcsőben keletkező hibák vagy csőtörések sürgős rendbehozatala céljából a Vízművek *éjjel is ügyeletes szolgálatot tart.* Az ilyen eseteket tehát éjszaka is be lehet jelenteni.

Vízvezetéki vízzel csak olyan ingatlanokat lehet ellátni, amelyek a közcsőhálózat mentén fekszenek. Új épületek emelése előtt tehát ajánlatos a Vízműveknél érdeklődni, hogy az illető utcában van-e már vízvezetéki közcső, amelyből a ház vízellátást kaphat.

Olyan ingatlanok számára, amelyek előtt vízvezetéki közcső még nincsen, előbb a közcsőfektetés elrendelését kell kérni. A kérelmet a főváros polgármesteréhez kell intézni.

Igen sok fővárosi ingatlanra telekkönyvileg be van kebelezve az a kötelezettség, hogy a közművek (idetartozik a vízvezetéki közcső is) létesítésének költségei a mindenkori ingatlantulajdonost terhelik. Ha ilyen ingatlan tulajdonosa kér közcsőfektetést, az összes költségeket neki kell viselnie.

Ha a vízvezetéki közcső mentén fekvő ingatlan tulajdonosa a Vízművek vizét be akarja házába vezetni, ezt az üzemnél írásban kell kérelmeznie. A beadvány céljára szolgáló nyomtatványok a Vízműveknél díjtalanul kaphatók. A közcsőbe való bekötés, valamint a közcsőépítési hozzájárulás költségeit előre kell befizetni, ennek megtörténte után a Vízművek elvégzi a munkát és erről részletes számlát állít ki. A magánterületen szükséges vezetékek felszerelését már nem a Vízművek végzi, hanem azt önálló szerelőiparossal kell végeztetni.

Az egyes ingatlanok vízfogyasztását az ott felszerelt vízmérők jelzik.

Az olyan bérelt helyiségek részére, amelyek nagy vízfogyasztásuk (havi 5 m³-nél több) miatt erősen megterhelnék a ház vízdíjszámláját (pl. üzemek stb.), a háztulajdonos kérelmére a Vízművek külön vízmérőt szerel fel. A vízmérők felszerelése díjtalan, csupán az előkészítő munkálatokat kell szerelőiparossal elvégeztetni. A külön vízmérővel ellátott helyiség bérlőjének változását, a kiköltözést és az új bérlő beköltözését 8 napon belül írásban be kell jelenteni a Vízműveknél, mert különben a helyiség vízdíjáért és egyéb kötelezettségekért a háztulajdonos a bérlővel egyetemlegesen felelős.

A fogyasztónál beépített vízmérő a Vízművek tulajdona.

A vízmérőket felszerelésük előtt államilag hitelesítik s ezért azokat meg kell védeni minden illetéktelen beavatkozás ellen ; erre szolgál az ólompecséttel lezárt sodronykötés.

A vízmérőket önhatalmúlag leszerelni, vagy máshova áthelyezni — bírság terhe mellett — tilos. A vízmérő sértetlen megőrzéséért a háztulajdonos, illetve a külön vízmérővel ellátott helyiség bérlője anyagilag is felelős.

Ha a háztulajdonos úgy látná, hogy a vízmérő nem mutatja a helyes fogyasztást, joga van a mérő hivatalos kipróbálását írásban kérni. Ilyen esetekben a vízmérőt az üzem az állami mértékhitelesítő hivatallal vizsgáltatja meg. Ha a vizsgálat eredménye szerint a vízmérő a fogyasztó kárára 5%-nál nagyobb eltérést mutat, a vízmérőnek utolsóelőtti leolvasása óta mért fogyasztást a megállapított % arányában helyesbítik, illetve a vízdíjkülönbözetet a fogyasztónak visszatérítik. Ha ellenben a vízmérő helyesen vagy éppen a Vízművek kárára mutatja a fogyasztást, a felszólalónak meg kell fizetnie a hitelesítési eljárással kapcsolatos összes költségeket és munkadíjakat.

A vízvezetékre vonatkozó mindennemű kérelemmel, bejelentéssel vagy érdeklődéssel a Vízművek igazgatóságának IV., Egyetem-utca 2. sz. alatt lévő hivatalához kell fordulni. A hivatal telefonszáma : 185—855.

VERES A. PÁL

Gyermekfénykép specialista, főhercegi udv. és kam. szállító

BUDAPEST, V., DOROTTYA-U. 1

TELEFON: 182-413

VERES

FOTO
OPTIKA
KINO

TÖKÉLETES AMATŐR MUNKA

SZEMÜVEG-SPECIALITÁSOK

BUDAPEST, V., VÖRÖSMARTY-TÉR 6.

TELEFON: 181-477

Zoltán, a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Halmos István, Margittay Gyula, póttagok: vitéz Ács József, Markovics Endre, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Kabakovits József dr., póttag: Bánáty Péter dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Fabriczius Endre dr., póttag: ifj. Leopold Lajos.

XIII. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Zathureczky Miklós, h. elnök: Csapláros Ferenc dr., rendes tagok: Krohn János dr., Prohászka János, póttagok: Baranyai István, Babitz Gyula, Ács Mihály, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Szepessy Albert, póttag: Szentessi József, a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Vas Imre, Barcs Kálmán, póttagok: Töltéssy Imre, Jáni Ferenc, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Parragh Sándor dr., póttag: Soós József dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: Hencz Ferenc, póttag: Dörschug Tibor.

XIV. kerület: A pénzügyminiszter által kinevezett tagok: elnök: Klösz Pál, h. elnök: Szép Sándor, rendes tagok: Zsellér Imre, ifj. Paulheim Ferenc, póttagok: Vass Kálmán, Kovács Gusztáv, Nagy Géza, a törvényhatósági bizottság részéről: rendes tag: Schoditsch Lajos, póttag: Pásztor Imre, a kereskedelmi és iparkamara részéről: rendes tagok: Vass Kálmán, Reinisch Tivadar, póttagok: Eppinger Lóránt, Blaskó József, az ügyvédi kamara részéről: rendes tag: Bihar Tibor dr., póttag: Homonnay Andor dr., a mezőgazdasági kamara részéről: rendes tag: vitéz Mikolay József, póttag: Petrányi György.

FŐVÁROSI KÖZMUNKÁK TANÁCSA.

VII. ker., Madách Imre-tér 3—4. Telefon: *127-310.

Elnök: nagybessenyői Bessenyey Zénó dr. **Alelnök:** vitéz Irsy László. — **Elnökség:** alsóvisói és szaplonczai Szaplonczay Ödön dr. min. tanácsos, az elnöki osztály vezetője, abafalvi és felsőlehotai Abaffy Miklós dr. min. osztálytanácsos, Helle László dr min. osztálytanácsos, szentpéteri Kun László dr. min. osztálytan. cím- és jelleggel felruházott miniszteri titkár, kövecsesi Lukács Géza dr. min. titkár, Lyachovich László dr. min. segédtitkár, Marinovich Sándor dr. min. fogalmazó, Veszprémy Lóránd dr. min. segédfogalmazó. — **Mérnöki osztály:** Fodor Sándor miniszteri osztályfőnöki cím- és jelleggel felruházott min. tanácsos, a mérnöki osztály vezetője, Hofhauser Elek min. tanácsosi cím- és jelleggel felruházott min. o. tanácsos, stahlbergi ifj. Holl Gyula min. tanácsosi cím- és jelleggel felruházott min. o. tanácsos, farczádi Lázár Jenő min. osztálytanácsosi cím- és jelleggel felruházott min. műszaki tanácsos, ábrahámfalvi Machula Zoltán min. műsz. tanácsosi cím- és jelleggel felruházott min. főmérnök, Kaffka Péter min. műszaki tanácsosi cím- és jelleggel felruházott min. főmérnök, Bajzát Imre min. főmérnök, Acsay László dr. min. mérnök, Richter Béla min. mérnök, Vertse Dezső min. s. mérnök, Lux Kálmán min. s. mérnök, miklósvári Gyengő Tibor min. s. mérnök, Huber Géza min. s. mérnök, Pogány Frigyes min. s. mérnök, Tattay Pál min. s. mérnök, Varga István min. s. mérnök, Kislégi Nagy István min. s. mérnök, Trokán Ferenc min. műszaki főtiszt, Zöllner Ottó min. műszaki segédtiszt. — **Számvevőség:** Sólyom Aladár I. oszt. min. számv. főtanácsosi cím- és jelleggel felruházott II. oszt. min. számv. főtanácsos, a számvevőség vezetője, Culi Nándor II. oszt. min. számv. főtanácsosi cím- és jelleggel felruházott min. számv. tanácsos, Várkonyi Gyula min. számellenőr, Sztareczky Attila min. számtiszt, Bognár Sándor min. számgyakornok, Schrammel Benedek min. számgyakornok. — **Segédhivatal:** Prudits Géza min. irodasegédtiszt, a segédhivatal vezetője, lovászi Lovászy Margit min. irodafőtiszt, Sándorfi Sándor min. irodasegédtiszt.

A Fővárosi Közmunkák Tanácsa tagjai. Rendes tagok: Álgyay-Hubert Pál dr., bárcziházi Bárczy István dr., Blaha Sándor dr., Bocsáry-Spur Kálmán dr., K. Császár Ferenc, Fidy Béla, Harrer Ferenc dr., Hütl Dezső dr., Kertész K. Róbert, Kozma

Jenő dr., Morvay Endre dr., Lamotte Károly dr., Münnich Aladár, Nagy Andor, Petrovácz Gyula, Peyer Károly, Szendy Károly, dr., Tantó Pál, Vladár Gábor dr., Wälder Gyula, Zsitvay Tibor. Pest vármegye részéről rendes tagok: Bolváry Emszt Antal, vitéz Endre László dr., Fehér János, Hankovszky Zoltán dr., Karay-Krakker Kálmán dr., Koncz János dr., Szigethy Gyula, Zsidy Béla dr., Weiss István dr. — **Szavazattal nem bíró tanácstagok:** (A székesfőváros részéről) báró Babarczy István, vitéz Becske Kálmán, Fridrich Lajos. (A szfőv. városrendezési és magánép. szakbiz. részéről): Büchler József, Pfeiffer Ignác dr., Schoditsch Lajos, Wellisch Andor. (Budapest székesfőváros környéke részéről): Chikán Béla dr., Furgyik György, Gadits Béla, Molnár József dr., Pohl Sándor dr., Tildy Árpád, Záborszky Nándor.

Létesítette az 1870: X. t.-cikk mint hatóságot és közhivatalt, Budapestnek, mint egyúttal az ország központjának és fővárosának nagyvárosi rendezése és kialakítása érdekében.

Elnökét és alelnökét a minisztérium nevezi ki; 18 rendes (szavazatjogos) tagjából paritásos alapon 9 tagot a minisztérium nevez ki, 9 tagot a székesfőváros törvényhatósági bizottsága közgyűlésileg választ. Tanácskozási joggal 4 tagot a székesfőváros polgármestere küld a tanácsba, ugyancsak tanácskozási joggal 4 tagot a székesfővárosi polgármesteri műszaki ügyosztályok mellé rendelt szakbizottságok együttes ülésben saját tagjaik közül választanak és küldenek a tanácsba. A rendes tagsági 18 hely három csoportban három évenkinti kilépéssel 9 évi tartamra van beosztva. Tanácskozásaira szakértőket is meghívhat.

A rendes tagokból alakított előkészítő bizottságok: a mérnöki, szépészeti, pénzügyi, jogi, egyeztető, utcaelnevező (kisajátítási és telekrendezési ügyekben) és Szent-Margitszigeti bizottság.

A tanács mellett működő hivatal elnöki, mérnöki osztályra, számvevőségre és segédhivatalra tagozódik. A hivatali személyzetet — az állami hivatalok módjára — az államfő és a miniszterelnök nevezi ki.

Hatósági hatás-, jog- és működési köre:

1. A városszabályozási tervek megállapítása, fejlesztése, reviziója és módosítása. Ezzel kapcsolatban az utak, utcák felszínének megállapítása. Ha a szabályozási munkálat szomszédos város vagy község területére is kiterjed, az illető szabályozási munkálatot illetően e terület is a Fővárosi Közmunkák Tanácsa hatósága alá van rendelve s arra nézve a szomszédos helyiháttóság előzetesen meghallgatandó.

2. Az egész fővárosra vagy egyes városrészekre kiterjedő nagyobb szabályozási munkák végrehajtása (ilyen volt pl. az Andrássy-út, a pesti nagy Körút, a Palota-út, Halászbástya, Országház környéke, a katonai laktanyák kitelepítése, Szabadságtér, az új hidak körüli rendezés, Kossuth Lajos-utca, Lipótvárosi-park, ilyen az Óbuda-Hungária-körúti tervezett, valamint a Boráros-tér–Lágymányos között épülő híd körüli szabályozás).

3. A magántelkek szabályozási, rendezési, felosztási ügyei másodfokon, de részben előzetesen is.

4. Az építési szabályok megállapítása (Építésügyi Szabályzat alkotása, kiegészítése, módosítása). A mai szabályzat 1914. március 1. lépett életbe és az 1926. évi II. kiadás szerint van hatályban az azóta történt kiegészítésekkel és módosításokkal (I. és II. Pótlékkal).

5. Az építési engedélyi ügyekben másodfokú hatósági jogkör. Ha a székesfőváros polgármestere az építésügyi szabályzattól eltérést engedélyez, ilyen határozata másodfokon való elbírálás végett hivatalból felterjesztendő.

6. Az építésrendészeti ügyekben másodfokú hatósági jogkör.

7. Gőzmozdonyú vasút vagy annak pályaudvara mentén 60 méteren belül tervezett építkezés esetében az építési engedélynek a tűztávlat szempontjából való megadása első fokon (1881 : XLI. t.-c. 16—20. §.). Másod- és végsőfok a kereskedelemügyi miniszter.

8. Felügyeleti jogkör minden építési és építésrendészeti ügyben, úgy a városi hatóság, mint a magánosok fölött.

9. Az utcák, utak, terek elnevezése.

10. A székesfőváros hatóságának a következő tárgyú határozatai és terveire nézve elbírálás és jóváhagyás : a Dunapartok mentén bármily építmény, rakpart, közraktár ; út, híd építése ; útburkolás; közúti vasutak építése ; csatorna, vízvezeték ; parkok és faültetvények ; utaknak, utcáknak tereknek, parkoknak építményekkel, műtárgyakkal való igénybevétele ; közvilágítás. Véleménykülönbség esetében a belügyminiszter dönt.

11. Kézi, lóüzemű, továbbá géperejű vasutakra vonatkozó, a 21016/1930. ker. min. sz. rendeletben részletezett ügyekben részben elsőfokú, részben másodfokú hatósági jogkör. Közigazgatási és műtanrendőri bejárásokban közreműködés.

12. Túlzsúfolt lakásokban másodfokú hatóság (1876 : XIV. t.-c. 157. §.). Ártalmas üzlettelepek kisajátítása kérdésében hatósági eljárás (1884 : XVII. t.-c. 37. §.). Iparhatósági telepengedélyezési eljárásban közreműködés.

13. Állami és kormánymegbízások alapján állami építkezések céljára telektömbök kisajátítása, megalakítása (pl. királyi palota, egyetemi klinikák, pénzügyminiszteri palota, budai törvénykezési épület, szentháromságtéri kincstári tömb, tervezett óbudai Árpádemlék, budai új postapalota).

14. Az 1870 : X. t.-c.-kel alkotott Fővárosi Pénzalap és az ennek tulajdonába tartozó vagyontárgyak (telkek, házak, Szent-Margitsziget) kezelése.

A Fővárosi Pénzalapról évenkint zárszámadást készít és azt bemutatja a törvényhozásnak s a minisztériumnak, valamint megküldi a székesfővárosnak.

Az 1937 : VI. t.-c. a Fővárosi Közmunkák Tanácsának hatáskörét Budapest környékére is kiterjesztette.

A

Adóbizonylat. Az állami kötelékből való elbocsátáshoz szükséges adóbizonyítvány díja 9.60 P, állami illetéke 1 P (okmánybélyeg). A kérelmet vagy a polgármesteri IV. ügyosztálynál, vagy a polgármesteri VI. ügyosztálynál kell előterjeszteni. Az adóbizonyítványt a kerületi adószámviteli osztályok jelentései alapján a polgármesteri VI. ügyosztály állítja ki és küldi rendszerint hivatalból további eljárás végett a polgármesteri IV. ügyosztálynak.

Adófelügyelőségek székhelyei: I. ker. I., Fortuna-u. 4. Tel. 1-608-28; II. ker. II., Fő-u. 34. Tel. 1-513-28; III. ker. III., Fő-tér 1. Tel. 1-626-04; IV. ker. IV., Eskü-tér 8. Tel. 1-835-06; V/a. ker. I. Pénzügyigazgatóság székesf. központja, V., Szalay-u. 10—14. Tel. 1-152-73; V/b. ker. V., Szent István-körút 22. Tel. 117-401; VI/a. ker. VI., Vilmos császár-út 7. Tel. 1-121-07; VI/b. ker. VI., Aradi-u. 16. Tel. 1-212-95; VII/a. ker. VII., Sip-u. 23. Tel. 1-425-80; VII/b. ker. VII., Sip-u. 23. Tel. 1-369-48; VIII/a. ker. VIII., Mária-u. 26. Tel. 1-323-03; VIII/b. ker. VIII., Baross-utca 66—68. Tel. 1-324-95; IX/a. ker. IX., Fővám-tér 1. Tel. 1-877-08; IX/b. ker. IX., Mester-u. 65. Tel. 1-459-56; X. ker. X., Állomás-u. 26. Tel. 1-482-04; XI. ker. XI., Orlai-utca 1. Tel. 2-693-03; XIII. ker. XIII., Lehel-u. 1. Tel. 2-938-93; XIV. ker. XIV., Thököly-út 152. Tel. 2-963-14.

Adófizetések esedékessége. Az együttesen kezelt adók mindig a naptári évnegyed első napján esedékesek, de a naptári negyed közepéig — február 15-ig, május 15-ig, augusztus 15-ig és november 15-ig — kamatmentesen fizethetők be. Az az adózó, akinek előző évi hátráléka nincsen és a folyó évi előírását minden hó 15-én 12 havi részletben befizeti, kamatot szintén nem fizet. Az általános és fényűzési forgalmi adót vallomás mellett fizetők minden hó 15-én tartoznak az előző havi forgalom után adójukat befizetni. A forgalmi adóváltságot a kimenő számlák alapján fizetők az adójuk 50%-át a vallomás beadását követő hó 15.-éig, a fenmaradó 50%-ot pedig az ezután következő hó 25.-éig tartoznak befizetni. Kivétel a vegyi és az építési váltság, melyet 25.-e helyett, 15.-éig kell fizetni. Az alkalmazottak utáni kereseti adót minden hó 25.-éig kell befizetni.

Adófőkönyvi kivonat. Az egyes adózóknak a kerületi elöljáróságok mellett működő adószámviteli osztályok főkönyvi számlát nyitnak, amelyeken az összes adókat nyilvántartják. Minden adófizető főkönyvi számlájáról számlakivonatot kérhet.

ADÓK :

Községi pótadó. A községi pótadó szedésének jogát a székesfővárosra vonatkozólag az 1930 : XVIII. t.-c. hatálybalépése előtt az 1872. évi XXXVI. t.-c. 19. §-a biztosította, amely kimondotta, hogy a főváros összes önkormányzati és közigazgatási költségei a közvagyon egyenlő elvek szerint értékesítendő jövedelmeiből és az államadó után szedendő pótlékokból fedeztetnek. Az 1930 : XVIII. t.-c. 73. §-a a községi pótadó szedésére vonatkozó jogot újból biztosította s egyben változatlanul átvette az 1872. évi XXXVI. t.-c. 19. §-ának azt a rendelkezését, hogy a községi pótadót a törvényhatóság egész területén — ugyanazon adóalap és adókulcs szerint — az illető állami adók után egységesen megállapított százalékban kell kivetni. A községi pótadó kivetésének alapjául a földadó, a házadó, a társulati adó, valamint az igazgatósági, felügyelőbizottsági és választmányi tagok javadalmazása után kivetendő különadó, az úgynevezett tantiêmeadó szolgál. Az egyenes államadók után kivethető községi pótadó jelenleg az adóalapok 50%-a.

Kereseti adó. A kereseti adó az 1922. évi XXIII. t.-c. alapján illeti meg a székesfővárost. A kivetés módozatait az 1927. évi 300. P. M. számú hivatalos összeállítás szabályozza. A kereseti adónak két neme van, ú. m. az általános kereseti adó és az alkalmazottak kereseti adója. Általános kereseti adót a szabadfoglalkozásúak fizetnek az előző évben elért tiszta keresetük után, amelynek összegét a kerületi adófelügyelőségek állapítják meg. Kulcsa 5%, ha azonban a főváros szükségletei 5%-os kulcs mellett sem lennének fedezhetők, a pénzügyminiszter hozzájárulásával az adó kulcsa 10%-ig emelhető. Az alkalmazottak kereseti adóját az alkalmazásban lévők fizetik szolgálati illetményeik után munkaadóik útján. Az adó kulcsát a pénzügyminiszter rendeletileg állapítja meg oly módon, hogy az adó kulcsa a kivetés alapjául szolgáló kereseti összegeknek megfelelően 0·5%-tól 7·5%-ig tételenként progresszíve emelkedik. A kivetett általános kereseti adó ellen az adó fizetésére kötelezett a fizetési meghagyás kézbesítését követő 15 nap alatt az adófelszólamlási bizottsághoz fellebbezéssel élhet. Az adófelszólamlási bizottság határozata ellen a közigazgatási bírósághoz van panasznak helye. Az alkalmazottak kereseti adója ellen a székesfőv. m. kir. pénzügyigazgatósághoz lehet fellebbezni.

Házbérfillér. A székesfőváros a területén levő épületek bérjövedelme (haszonértéke) után a 68/1938. kgy. sz. szab. rend. alapján községi házbérfillért szed. A házbérfillér alapja ugyanaz

a nyersházbérjövedelem (haszonérték), ami a házadó kivetésénél alapul szolgált. A házbérfillér az adó alapjául szolgáló nyersbérjövedelem, a bérbe nem adott épületeknél pedig az adó alapjául szolgáló haszonérték 3%-a.

Szemétfuvarozási illeték. A háziszemét kifuvarozási illeték rendeltetése: a háztartásokban összegyűlt szemét kifuvarozásával, elszállításával és az egészségügyi követelményeknek megfelelő kezelésével járó költségeknek a biztosítása és fedezése. A 69/1938. kgy. sz. szab. rend. szerint szemétfuvarozási illetéket kell fizetni minden olyan épület bérjövedelme (haszonértéke) után, amely a főváros területének azon a részén (utcájában) van, ahonnan a székesfőváros a háziszemetet rendszeresen eltávolítja. A községi szemétfuvarozási illeték jelenleg az alapjául szolgáló nyers bérjövedelemnek (haszonértéknek) 1·5%-a.

Városi ingatlanvagyonátruházási illeték. A székesfőváros a városi ingatlanvagyonátruházási illetéket az 1921. évi 347. és 1.177/kgy. számú szabályrendelet alapján szedi. A fővárosnak az illeték szedéséhez való jogosultságát és erre vonatkozó jogszabályalkotási jogát az 1920. évi XXXIV. t.-c. állapította meg. A szabályrendelet rendelkezései értelmében a székesfőváros a területén lévő minden ingatlant és az ezekre vonatkozó jogok átruházása esetében az idézett törvényben meghatározott 1·5%-os illetéket szed. Az 1931. év folyamán lépés történt az illeték kulcsának megváltoztatása ügyében. A Boráros-téri és óbudai új Dunahidak létesítésének kérdésével kapcsolatban ugyanis a kormány az építési költségek túlnyomó részét a fővárosra hárította, aminek folytán erre a célra új jövedelmi forrásokról kellett gondoskodni. A törvényhatósági bizottság közgyűlése elhatározta, hogy a hidak építési költségeinek $^2/_3$-ad részét elvállalja és ennek fedezeteként a városi ingatlanvagyonátruházási illeték kulcsát átmenetileg, amíg a fővárosnak a hidak építésére vállalt kötelezettsége fedezetet nem nyert, 1·5%-ról 2·75%-ra felemeli. Minthogy az illeték fölemelésére az 1931. évi XIII. törvénycikk a felhatalmazást megadta, az illeték 2·75%-os fölemelt kulcsa 1931. évi július hó elsejével életbe lépett. Az 1935. január 1. előtti jogügyleteknél az illetéket a központi számvevőség, míg az ezután keletkezett jogügyletek után a m. kir. Illetékkiszabási Hivatal veti ki. A fizetési meghagyás ellen a kézbesítéstől számított 30 nap alatt birtokon belül, ezen túl további 60 nap alatt birtokon kívül fellebbezésnek van helye a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához. Ennek határozata ellen a határozat kézbesítésétől számított 15 nap alatt panasznak van helye a közigazgatási bírósághoz.

Engedelmi díj. A székesfőváros az ingatlanvagyonátruházási illeték kiszabása alkalmával az ingatlanok tulajdonjogának bekebelezése után ősi — az 1754., illetve az 1779. évekre visszanyúló és az uralkodó által is megerősített — jogosítványa alapján engedelmi díjat is szed. Az engedelmi díj összege 1927. évi január hó 1-étől 4·35 pengő.

Részesedés a forgalmiadóból. A székesfővárost a befolyt általános forgalmiadóból az 1921. évi XXIX. t.-c. 36. §-a, továbbá az azt módosító 1925. évi XXIII. t.-c. 7. §-a értelmében részesedés illeti meg, melynek fejében a forgalmiadó kezelését ellátni tartozik. Az általános forgalmiadó kulcsa 1931. évi szeptember hó 14. óta 3%, melyből a székesfőváros — az előző 2%-os kulcsnál nyert egynegyed részesedés helyett — egyelőre csak egyhatod részesedést kap, mert az általános forgalmiadó kulcsát 2%-ról 3%-ra felemelő 4.800/1932. M. E. sz. rendelet 10. §-ának az az intézkedése, hogy az egyhatod és az egynegyed rész közötti különbözetnek az egyes törvényhatóságok közötti szétosztása egy központi számláról fog történni, a székesfővárost illetően ezideig végrehajtva nem lett. A pénzügyminiszter 1927. évi 163.416. P. M. számú rendelete folytán 1928 február 1-től kezdődően a fényűzési forgalmiadót is a székesfőváros kezeli részesedés ellenében.

Inségjárulék. A főváros az inségakciók fenntartása céljára a társulati adó, a jövedelemadó és a kereseti adó pótlékolásaként járulékot szed. A járulékot a kerületi adószámviteli osztályok vetik ki. A fizetési meghagyás ellen a kézbesítést követő 15 nap alatt a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához felebbezésnek, a bizottság határozata ellen pedig a közigazgatási bírósághoz panasznak van helye.

Italmérési illeték. Bornak, bormustnak, gyümölcsbornak, sörnek és égetett szeszesitaloknak a kimérése, kismértékben való elárusítása, valamint égetett szeszesitaloknak nagyban való eladása fölött kizárólag az állam rendelkezik. Ezen rendelkezési jog alapján az említett italokat csak az mérheti ki és árusíthatja, aki erre a pénzügyi hatóságtól engedélyt nyer. Ezen engedélyek kiadását legutóbb az 1921. évi IV. t.-c. szabályozta, amely törvénycikk 2. §-a szerint az engedélyesek illetéket tartoznak fizetni azon jogosítványért, hogy italmérést gyakorolhatnak. Az italmérési illeték mérve az italmérés forgalmától és jövedelmezőségétől függ. Az italmérési illetéket a m. kir. pénzügyigazgatóságok vetik ki. A befolyó jövedelem 1924. évi január hó 1-ig az államkincstárt illette meg és a községek abból csak bizonyos részesedést kaptak. 1924. évi január hó 1-től kezdődőleg az italmérési illetékekből befolyó jövedelmek a 8.700/1923. M. E. számú kormányrendelet értelmében a községeket illetik meg, azonban a kivetést továbbra is a pénzügyigazgatóságok végzik. ellenben azok előírása és behajtása a községek feladata. Az illetékek kivetése 3 évenként történik s a kivetés ellen az italmérési illetékek elleni felszólamlási bizottsághoz lehet fellebbezni, amely bizottság tagjait a belügyminiszter nevezi ki. A felszólalóbizottság másodfokú határozata ellen a m. kir. pénzügyminiszterhez van jogorvoslatnak helye. A községeknek az italmérési illetékek megállapításánál csak a tekintetben van beleszólásuk, hogy az italmérési illeték megállapítására javaslatot tehetnek és mint a jövedelem élvezői, a nézetük szerint alacsonyan megállapított illetékek ellen jogorvoslattal élhetnek.

Községi fogyasztási adó. Az 1923. évi XXXIII. t.-c. eltörölvén az állami bor-, ital és húsfogyasztási adót és az ezek után szedett községi adópótlékokat, felhatalmazta a községeket, hogy ezen cikkek után — a pénzügyminiszter által időszakonként megállapítandó adótételek keretében — önálló községi fogyasztási adókat, a sör- és az égetett szeszesitalok és folyadékok után pedig fogyasztási pótadókat szedhessenek. E törvényen és az ennek alapján hozott 395/1938. kgy. számú határozattal alkotott szabályrendeleten épül fel a fővárosi községi fogyasztási adóztatás mai rendszere. Ezt a szabályrendeletet a m. kir. belügyminiszter az 1938. évi december 21-én 107.681/1938. IV. B. M. sz. alatt kelt leiratával hagyta jóvá és a székesfőváros polgármestere 1939. évi február hó 1. napjával léptette életbe. Ez a szabályrendelet a fogyasztási adó- és adópótlékok lerovását és beszedését a kor követelményeinek megfelelően egyszerűbbé és az adózó polgárok részére könnyebbé teszi. Az eddig nyujtott kedvezmények fenntartása és kibővítése mellett az adómentességek kiterjesztése, az adóvisszatérítés lehetőségének rendszeresítése és az adó átalányozás eseteinek tágítása révénjelentkező könnyítések mind az adózó közönség előnyét és kényelmét szolgálják. Az adóztatási rendszernek lényeges alkateleme a feltételes adómentesség intézménye, amely abból áll, hogy az adótárgyak termelése és raktározása a főváros jövedéki ellenőrzése mellett történik s az adót csak akkor kell megfizetni, ha az adótárgy a főváros területén szabadforgalomba kerül: ellenben a feltételesen adózónál rendszeresen nyilvántartott adótárgyak a szabályszerű jövedéki ellenőrzés mellett az adó lefizetése nélkül szállíthatók ki idegen községbe, úgyszintén az egyik feltételesen adómentes helyiségből a másik ilyen helyiségbe. A feltételes adómentességre való jogosultság megilleti az adóköteles cikkek termelésével, illetőleg gyártásával és feldolgozásával, nagybani árusításával és raktározásával foglalkozó adózókat. Az adóztatási rendszert az ú. n. letétbárcával való adózás, valamint az adóhitel intézménye egészítik ki. Fogyasztási adó, illetőleg adópótlék tételei és az adózás alá eső cikkek a következők:

	Pengő
Bor 100 l után	9·50
Bormust és szőlőcefre 100 l után	6·80
Borseprő 100 l után	3·40
Gyümölcsbor 100 l után	3·40
Élő marha 100 kg-ként	4·10
Élő sertés után 100 kg-ként	5·80
A leölt állapotban behozott vágómarhák, borjúk, sertések és ezeknek friss húsa, azután besózott, füstölt, pácolt-hús kolbászfélék, végre szalonna után 100 kg-ként	6·80
Szalámi és szelencehús 100 kg-ként	13·60

Házi szárnyasok:

a) lúd, pulyka után drb-ként	—·34
b) kacsa (réce), kappan után drb-ként	—·16

	Pengő
c) csirke, tyúk után drb-ként	—·11
d) baromfi feldarabolt részei után kg-ként	—·14
e) libamáj után kg-ként	—·34

Vadak:

a) szarvas darabonként	10·—
b) dámvad, őz, zerge drb-ként	5·—
c) vadmalac 20 kg-ig drb-ként	2·—
d) vaddisznó 20 kg-on felül drb-ként	6·—
e) nyúl drb-ként	—·30
f) kivágott vagy feldarabolt vad 100 kg-ként	10·—

Vadszárnyasok:

a) fácán drb-ként	—·40
b) süket- és nyirfajd, hófajd, császármadár, erdei szalonka drb-ként	—·60
c) egyéb szalonkák drb-ként	—·35
d) túzok	1·—
e) fürj és fenyőmadár, vadliba, vadkacsa, fogoly drb-ként	—·10
f) szárcsa és vadgalambok drb-ként	—·05

Halak:

a) fogas, süllő, kecsege, harcsa, továbbá bádogszelencében konzervált hal után 100 kg-ként	13·60
b) keszeg, gárda után 100 kg-ként	2·—
c) minden egyéb hal után 100 kg-ként	6·80
Rákok után drb-ként	—·068
Sör 100 l után	—·96
Az olyan égetett szeszesitalok és folyadékok, amelyeknek alkoholtartalma a közönséges 100 fokú szeszmérővel megállapítható 100 hl fok után	20·—
Az olyan égetett szeszesitalok és folyadékok, amelyeknek alkoholtartalma a közönséges 100 fokú szeszmérővel meg nem állapítható, 100 l után	16·—

Városi vámok. Buda és Pest vámszedési jogát, amelyet régi királyi kiváltságleveleik alapján gyakoroltak, az egyesítésről szóló 1872. évi XXXVI. t.-c. 10. §-a is fenntartotta. A vámszedési jog tárgya minden cikk, amelyet a főváros területére beszállítanak. A városi vám tehát autonóm behozatali vám, amely, mint ilyen, lényegesen különbözik a közutaktól és vámokról szóló 1890. évi I. t.-c. 81. §-án alapuló vámszedési jogtól, amely szerint a közutak, közforgalomra szolgáló hidak, kompok, révek, hajóhidak használatáért a kormányhatóságtól nyert engedélyokirat alapján úgy közhatóságok, mint természetes és jogi személyek vámot szedhetnek. A városi vám szedésének jogát a székesfőváros törvényhatósága többízben, legutóbb pedig a 127/1899. kgy. számú szabályzattal rendezte, a szabályzat kiegészítő részét képező díjjegyzéket azonban azóta többízben is módosította, így legutoljára az 1939. évben. A díjjegyzékben megállapított vám-

tételek árucsoportonként emelkedő tételekben vannak megállapítva. Ez árucsoportok: a nyersanyagok, tömegcikkek, különleges nyersanyagok, félgyártmányok, közönséges iparcikkek és különleges iparcikkek. A vámtételek a vasúton és hajón érkező szállítmányoknál 1—1 q-ra, a tengelyen érkező szállítmányoknál pedig 0.10—1, 1—10, 10—20, 20—30 q-ig és 30 q-n felüli súlykategóriákra vannak megállapítva. A vámtételek mérsékelteknek mondhatók és árucsoportok szerint a vasúti és hajó szállítmányoknál 6/10 fillértől 231 fillérig, egyéb szállítmányoknál pedig az 1 q-ig terjedő súlykategóriában 82 fillértől 280 fillérig emelkednek. A városi vámszabályzat a fizetési kötelezettség alól különböző mentességeket állapít meg, a helybeli iparosok, kereskedők és gazdálkodók javára különböző kedvezményeket biztosít és különösen biztosítja a tranzitó-vámmentességet (vámvisszatérítést) az igazoltan átkelő szállítmányok után. A vasúton és hajón érkező szállítmányok után az egyes közlekedési vállalatok (MÁV, BHÉV, MFTR, DGT) beszedési jutalék ellenében, egyéb vízijárműveken és tengelyen érkező szállítmányok után pedig a székesfővárosi fogyasztási adóhivatalok a javadalmi őrség közreműködésével szedik be a városi vámokat. Vitás, konkrét vámügyekben I. fokon az illetékes kerületi elöljáróság, II. fokon a székesfőváros közigazgatási bizottságának adóügyi albizottsága határoz, mely utóbbinak határozata ellen panasszal lehet fordulni a m. kir. közigazgatási bírósághoz. A fellebbezés határideje 15 nap. A városi vám visszatérítése iránti igények a vám beszedésével megbízott vállalatnál érvényesítendők: a) ha az a szállítmány, mely után városi vámot szedtek, csak átkelő lévén, a fővárosból akár egészben, akár részben ismét elindíttatott anélkül, hogy ez alkalommal a főváros utait érintette volna, ami az érkezésre és elindulásra nézve az eredeti szállítólevéllel és a helybeli feladóvevénnyel, az utóbbi körülményre nézve pedig a vasúti és gőzhajózási társaság arra hivatott közegei részéről kiállított igazolvánnyal kellőképpen beigazolandó; b) ha valamely szállítmány után nyilvánvaló tévedés folytán illetéktelen vagy az illetékesnél több vámot szedtek. Ha valamely szállítmány után a díjjegyzék téves magyarázatánál fogva az illetékesnél több vámot szedtek, akkor a városi vám visszatérítése iránti igény a polgármesternél érvényesítendő.

Közlekedési adó. Szedését a székesfőváros törvényhatósága a 72/928. kgy. sz. szabályrendeletével határozta el a háztartás egyensúlyának biztosítása érdekében. A közlekedési adóról alkotott szabályrendeletnek ezidőszerint érvényben levő rendelkezései értelmében a főváros adószedési joga a következő keretek között mozog: Budapest területén a személyszállítási közforgalmat lebonyolító közúti jellegű közlekedési eszközöket, tehát a villamosvasutat, az autobuszt, a siklót, a fogaskerekű vasutat, a helyihajókat stb. igénybevevő utasok a mindenkori viteldíj 10%-át fizetik közlekedési adó fejében. Az adót a közlekedési vállalatok kötelesek beszedni és a székesfőváros központi pénztárába beszolgáltatni. Az adót a székesfőváros számvevő-

sége veti ki, írja elő és hajtja be. A kivetés ellen a fizetési meghagyás kézbesítését követő 15 nap alatt a közigazgatási bizottság adóügyi albizottságához fellebbezésnek, ennek határozata ellen pedig a közig. bírósághoz panasznak van helye.

Vigalmi adó. Budapest székesfőváros közgyűlése 1938 június 22-én (283/1938. kgy. sz.) elhatározta, hogy Budapest székesfőváros szegényügyi és népjóléti céljaira vigalmi adót szed. Vigalmi adót tartozik fizetni, aki a székesfőváros területén hatósági engedély alá eső bármiféle előadáson (színi-, opera-, operett-, orfeum-, kabaré-, varieté-, mozi-, hangverseny-, balett-, cirkusz-, artista-, élőkép-, némajáték- stb. előadás), mulatóhelyen, táncvigalomban (bál, táncünnepély), zenével, tánccal szórakoztató kávéházban, vendéglőben, korcsmában, bármiféle versenyen (lóverseny, ügetőverseny), sportmérkőzésen (labdarúgás, vívás, box stb.), kiállításon megjelenik, aki kávéházban, vendéglőben vagy egyesületben (kaszinó, kör, klub, társulat stb.) kártyajátékban részt vesz.

Mentesek a vigalmi adó alól:

1. az intézetek, egyesületek, egyházközségek és iskolák által rendezett tudományos, közművelődési, nemzetvédelmi, vagy oktatási célokat szolgáló előadásoknak, hangversenyeknek, kiállításoknak;

2. az amatőr sportversenyeknek és mérkőzéseknek;

3. az állami színtársulatok saját helyiségeiben tartott előadásainak;

4. a székesfőváros és intézményei által rendezett előadásoknak, hangversenyeknek, kiállításoknak látogatói, hallgatói.

Az 1. és 2. pontokban megjelölt előadások, versenyek látogatói azonban csak akkor mentesek az adó alól, ha az előadás, a verseny rendezése nem haszonszerzés céljából történik.

A vigalmi adó a belépődíjnak (a belépőjegy árának) a következő százaléka:

bálokon, táncvigalmakon, önálló táncelőadásokon 10%;

bemutató (elsőhetes) filmszínházakban 400 személy befogadóképességig 5%, azonfelül 6%;

másodhetes (utánjátszó-) filmszínházakban 600 személy befogadóképességig 4%, azon felül 5%;

ügető- és lóversenyeken 4%;

a professzionisták labdarúgómérkőzésén 3%;

a magánszínházak előadásain ½%, idegennyelvű vagy felemelt helyárú előadásain azonban 5%;

a hangversenyeken 4%, a külföldi művész felléptével rendezett hangversenyeken azonban 5%;

minden más helyen 5%, kivéve a mulatóhelyeket, ahol a vigalmi adó tekintet nélkül a belépődíj nagyságára, személyenként 50 fillér.

A filmszínházakban május 1-től szeptember 30-ig a vigalmi adó fele az előzőkben megállapított százalékoknak.

Ha belépődíj nincsen, ellenben a ruhatár vagy a műsor stb.

megváltása kötelező, akkor a ruhatár vagy a műsor után kell 5% vigalmi adót fizetni.

Aki belépődíjat nem fizet, az a legmagasabb belépődíj után számított vigalmi adót tartozik fizetni.

Ahol belépődíjat nem fizetnek, a vigalmi adó személyenként a következő: kávéházban, vendéglőben, korcsmában, ahol cigányzene játszik, négy fillér, ahol bármilyen más zene (jazz, szimfonikus, sramml stb.) játszik, nyolc fillér, ahol a közönség táncolhat, 24 fillér.

Mulatóhelyeken 50 fillér.

A kártyajátékosok vigalmi adója a fizetett kártyapénz 25%-a.

A vigalmi adót az köteles a közönségtől a székesfőváros részére szavatosság mellett beszedni, aki a belépődíj bevétele felett rendelkezik, vagy ahol nincsen belépődíj, az engedélyes, akinek jogán a szórakozóhely üzemben van (a következőkben »vállalkozó«).

A vigalmi adót a belépődíjjal (belépőjegy árával) együtt kell megfizetni. Azért a belépődíjat úgy kell megállapítani, hogy abban a belépődíjon felül a vigalmi adó is bennfoglaltassék.

Ahol nincs belépődíj, ott a vigalmi adó lerovása adójegyek ellenében történik. A vállalkozó tartozik erre a célra szükséges adójegyeket, az adójegy árának befizetése ellenében, a székesfőváros pénztárától beszerezni.

A vállalkozó az adójegyet akkor köteles a fizetésre kötelezettnek átadni, amikor az a kávéházban, vendéglőben, mulatóhelyen, kártyaszobában helyet foglal.

A polgármester a vigalmi adót, kivételes esetekben, átalányban állapíthatja meg és a vállalkozó kérésére, a megelőző hónap (hónapok) eredménye alapján legfeljebb egy-egy év tartamára rögzítheti. Ha az átalányozás (rögzítés) adójeggyel fizetendő vigalmi adóra vonatkozik, adójegyeket kiszolgáltatni nem kell. A beszedett adóval a vállalkozó havonként tartozik elszámolni és az adót a következő hónap 15-ig köteles a székesfőváros pénztárába beszolgáltatni. Késedelem esetében a hátralék után a közadókra megállapított késedelmi kamatot kell fizetni. Az átalányozott (rögzített) adót minden hónap 15-ig előre kell megfizetni. A beszolgáltatott adó helyességének ellenőrzése céljára a vállalkozó az adó beszolgáltatásával egyidejűen kimutatást tartozik adni a székesfőváros számvevőségének a kiadott belépőjegyekről és az adóköteles bevételekről. A vállalkozó köteles a belépőjegyekről nyilvántartást és a jegybevételekről szabályszerű üzleti könyvet vezetni, azokat legalább 2 évig megőrizni és a székesfőváros részéről megbízott ellenőrző tisztviselőinek bármikor megmutatni. Ha az adózás adójegyekkel történik, akkor az adózó az adójegyet ellenőrzés céljából kívánatra felmutatni tartozik. Az adójegyek felhasználásáról a vállalkozó napi kimutatást tartozik vezetni. Ha a vállalkozó nem mutatja be kellő időben a kimutatást, vagy ha nem a helyesen kiszámított adóösszeget szolgáltatja be a székesfővárosnak, akkor az adót a székesfőváros számvevősége állapítja meg és veti ki a vállalkozó terhére.

A kivetett adó összegét fizetési meghagyáson kell az adózóval közölni. A fizetési meghagyással kivetett adót a kézbesítéstől számított 15 nap alatt kell megfizetni.

Az adó visszatérítésére, behajtására és biztosítására a közadók kezelésére vonatkozó rendelkezések az irányadók.

Azt, aki a szabályrendeletben előírt kimutatást nem mutatja be idejében és mulasztását elfogadhatóan ki nem menti, 200 pengőig terjedő, elzárásra át nem változtatható pénzbírsággal, azt pedig, aki a székesfővárost adóbevételében megrövidíti, vagy a megrövidítés veszélyének teszi ki, — amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik — a tényleg megrövidített, vagy a megrövidítés veszélyének kitett adó tízszeres összegéig terjedhető pénzbírsággal kell büntetni.

A befolyt bírságpénzeket szegényügyi célokra kell fordítani.

A pénzbírságot közadók módjára kell behajtani.

Az adó kivetése ellen a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap alatt a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához lehet fellebbezni. Ennek határozata ellen az 1896. évi XXVI. t.-c. alapján a m. kir. közigazgatási bírósághoz panasznak van helye.

A pénzbírság ügyében I. fokon a polgármester, II. fokon a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága határoz. A másodfokú határozat ellen az 1929. évi XXX. t.-c. korlátai között felülvizsgálati kérelemmel lehet a m. kir. belügyminiszterhez fordulni.

Tűzoltási járulék. A törvényhatósági bizottság közgyűlése az 1938. évi február hó 18-i 70/1938. kgy. számú határozatával alkotta meg a tűzoltási járulékról szóló szabályrendeletet. A járulék kivetése, beszedése, biztosítása vagy visszatérítése, továbbá az adómentesség kérdésében felmerült vitás esetekben elsőfokon a polgármester, másodfokon a közig. bizottság adóügyi albizottsága dönt. Az utóbbinak véghározata ellen a közig. bírósághoz panasznak van helye. A jelenleg érvényes jogállapot szerint a Budapest székesfőváros területén székhellyel, vagy állandó képviselettel bíró biztosító vállalatok a székesfőváros területén levő ingatlanok és ingók után beszedett tűzkár elleni biztosítási díjbevételei 10%-át kötelesek községi tűzoltási járulék fejében fizetni. Kivételesen a biztosított fizeti a járulékot abban az esetben, ha a székesfőváros területén levő ingatlanát, vagy ingóságát a székesfőváros területén székhellyel, vagy állandó képviselettel nem bíró biztosító vállalatnál biztosítja tűzkár ellen és pedig a biztosítási díj 10%-át, ha hazai és 50%-át, ha külföldi a biztosító vállalat.

Idegenforgalmi járulék. Budapest széekesfőváros közgyűlése 71/1938. kgy. számú szabályrendeletével elhatározta, hogy az idegenforgalom előmozdítása és növelése érdekében, az e célból szükséges anyagi eszközök előteremtése és biztosítása végett a székesfőváros területén levő szállodákban és penziókban bérbeadott szobák bére (ára) után idegenforgalmi járulékot

szed. Az idegenforgalmi járulék a bérbeadót (a szálloda, a penzió tulajdonosát) terheli és azt a bérbevevőre semmiféle címen áthárítani nem szabad. Az idegenforgalmi járulék kivetési alapja a szállodákban (penziókban) bérbeadott szobák hatóságilag láttamozott bére (ára), amelyből azonban az igazolt engedményeket, továbbá a fűtésért és a külön fürdőszobahasználatért számlázott díjakat levonásba kell hozni. A különágyért külön felszámított használati díj járulékköteles. Az idegenforgalmi járulék általában a megállapított bérösszeg 5%-a. A bérbeadó köteles az idegenforgalmi járulékot havonként utólag, mindig a következő hónap 8. napjáig a székesfőváros központi pénztárába befizetni. A járulék kivetése ellen a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap alatt a közigazgatási bizottság adóügyi bizottságához lehet fellebbezni. Ennek határozata ellen az 1896. évi XXVI. t.-c. alapján a m. kir. közigazgatási bírósághoz panasznak van helye.

Ebadó. A jelenleg érvényben levő 690/1927. kgy. számú ebadószabályrendelet rendelkezései szerint az adó összege a haszoncélra tartott eb után évi 2 pengő, a telivér ebtenyésztés, vagy vadászat céljára tartott fajtiszta eb után évi 15 pengő és a kedvtelésből tartott eb után évi 35 pengő. A szabályrendelet pontosan meghatározza, hogy az adózás szempontjából mely ebek nyilváníttatnak haszoncélra, tenyésztés vagy vadászat céljára, illetve kedvtelésből tartott ebnek s ugyanakkor a tisztafajúság igazolását is szabályozza. A főváros szabályrendelete általában megfelel azoknak a rendelkezéseknek, amelyeket az új állategészségügyi törvény az ebadóra vonatkozólag előír. Az ebadó megállapítása, kivetése, beszedése, az adómentesség kérdésében és a bírságolási ügyekben elsőfokon a ker. előljáró, másodfokon a közig. biz. adóügyi bizottsága határoz. Jogorvoslati határidő 15 nap. 1940 január 1-én új szabályrendelet lép életbe és az adótételek is módosulnak.

Községi hatósági díjak. A székesfőváros hatósági díjat szed a székesfőváros hatóságai részéről kiadott bizonyítványok, engedélyek és jogosítványok után, továbbá a különböző hatósági cselekmények és hivatalos eljárások után is, abból az elvből kiindulva, hogy helyes és jogos mindazon hatósági ténykedések után díjat kiróni, ahol magánérdekből hatósági szolgáltatás vétetik igénybe vagy ahol a hatóság cselekményéből, engedélyéből a kérelmezőre jogi vagy anyagi előny származik. A hatósági díjak mértékét a törvényhatóság bizottságának közgyűlése a 188/1927., illetve a 176/1937. kgy. számú határozatával állapította meg. A jogorvoslatok tekintetében az érvényben levő jogszabályok rendelkezései az irányadók.

Rendkívüli adók. Az 1931. évi 4750. M. E. sz. rendelet értelmében 1932 július hó 1-től kezdődően — az addig érvényben volt szükségadó helyett — rendkívüli pótlékot kell fizetni. A háztulajdonosok a nyersbérjövedelem 6·7%-át, a jövedelemadó alanyok a jövedelemadónak 60%-át, a vagyonadó alanyok a vagyonadónak 100%-át, a társulati adóalanyok a társulati adó 40%-át

fizetik e címen. Az alkalmazottak kereseti adóját fizetők k ü l ö n a d ó t tartoznak fizetni, progresszív táblázat szerint. Ugyancsak »k ü l ö n a d ó t« fizetnek a tantiém-adó alanyai.

Adók behajtása. Lásd: Közadók c. a.

Adókerületek beosztása Budapesten a 24/1927. és 175.249/1934. P. M. számú pénzügyminiszteri rendeletek alapján: Az **I. adókerület** területe egyezik az I. és a XII. közigazgatási kerület területével. — A **II. adókerület** területe egyezik a II. közigazgatási kerület területével. — A **III. adókerület** területe egyezik a III. közigazgatási kerület területével. — A **IV. adókerület** területe egyezik a IV. közigazgatási kerület területével. — Az **V/A. adókerület** területe az V. közigazgatási kerületnek a Deák Ferenc-utca és a Markó-utca közötti része. — Az **V/B. adókerület** területe az V. közigazgatási kerületnek a Markó-utca és Dráva-utca közötti része. — A **VI/A. adókerület** területe a VI. közigazgatási kerületnek a Vilmos császár-út és Csengery-utca közötti része a Nyugati p. u. kivételével. — A **VI/B. adókerület** területe a VI. közigazgatási kerületnek a Csengery-utca és Aréna-út közötti része, a Nyugati p. u. területével. — A **VII/A. adókerület** területe a VII. közigazgatási kerületnek a Károly király-út és Csengery-utca, Almássy-tér, Almássy-utca és Hársfa-utca közötti része. — A **VII/B. adókerület** területe a VII. közigazgatási kerületnek a Csengery-utca, Almássy-tér, Hársfa-utca és az Aréna-út közötti része. — A **VIII/A. adókerület** területe a VIII. közigazgatási kerületnek a Muzeum-körút és Aggteleki-utca, Kender-utca, Táncsics-utca, Szűz-utca és Thék Endre-utca közötti része. — A **VIII/B. adókerület** területe a VIII. közigazgatási kerületnek az Aggteleki-utca, Kender-utca, Táncsics-utca, Szűz-utca, Thék Endre-utca, Lóvásár-utca, Juranics-utca és Fiumei-út, illetőleg Orczy-út közötti része. — A **IX/A. adókerület** területe a IX. közigazgatási kerületnek a Vámház-körút és Ferenc-körút közötti része. — A **IX/B. adókerület** területe a IX. közigazgatási kerületnek a Ferenc-körút és Budapest közigazgatási határa közötti része. — A **X. adókerület** területe a X. közigazgatási kerületnek a belügyminiszter úrnak 2130/1930. B. M. eln. számú rendeletével újonnan megállapított területe. — A **XI. adókerület** területe a XI. közigazgatási kerület. — A **XIII. adókerület** területe a m. kir. belügyminiszter úrnak a 2130/1930. B. M. eln. számú rendeletével megállapított XIII. közigazgatási kerület. — A **XIV. adókerület** területe a belügyminiszter úrnak 2130/1930. B. M. eln. számú rendeletével megállapított XIV. közigazgatási kerület.

Adókivetés elleni fellebbezés. A földadó, a házadó és a társulati idó kivetése elleni fellebbezéseket a pénzügyigazgatósághoz kell címezni; az általános kereseti adó, továbbá a jövedelem- és vagyonadó elleni fellebbezéseket az adófelszólamlási bizottsághoz kell intézni. A földadó kivételével valamennyi adónemről fizetési

meghagyást kézbesítenek az adózónak, a fellebbezést a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 15 nap alatt az illetékes kerületi m. kir. adófelügyelőhöz kell benyujtani, a földadóra vonatkozóan az adóív kézbesítésétől számított 15 nap alatt kell a fellebbezést szintén az illetékes m. kir. adófelügyelőhöz benyujtani. Az adókivetés elleni fellebbezés, valamint az ahhoz mellékelt igazoló iratok bélyegmentesek. A pénzügyigazgatóság, illetve az adófelszólamlási bizottság döntése ellen az adózó a közigazgatási bírósághoz élhet panasszal. A panaszt a fellebbezésre illetékes hatóság végzésének kikézbesítésétől számított 15 nap alatt kell mindig a kir. pénzügyigazgatóságnál benyujtani, a panasz azonban már bélyegköteles. A bélyegilleték összege a megfellebbezett adó összegéhez igazodik, még pedig 2000 pengőig 2 pengő, minden további megkezdett 1000 pengő 1 pengő bélyegilleték alá esik. Melléklet egyenként 30 fillér bélyegilleték alá esik.

Adománygyüjtések engedélyezése. Készpénzadományok gyüjtéséhez, utcai gyüjtés engedélyezéséhez belügyminiszteri engedély szükséges. A belügyminiszterhez címzett kérvényt Budapesten a központi városháza IX. ügyosztályába kell benyujtani, ahonnan a polgármester véleményével felterjesztik a belügyminiszterhez. A főváros területén történő utcai gyüjtések engedélyezése iránti kérvényt március hó 1-ig kell beadni. Kizárólag a főváros területére kért gyüjtésre az engedélyt az utcai gyüjtések kivételével a polgármester adja meg. A kérvényben meg kell jelölni a gyüjtés célját, módját, időtartamát, helyét és a felelős elszámoló nevét. A polgármester csak gyüjtőkönyvvel és postán szétküldött és postatakarékpénztári befizető lappal ellátott felhívásokkal való gyüjtést engedélyezhet.

Ajánlati feltételek a székesfőváros polgármestere által kiírt nyilvános versenytárgyalásokhoz. Szállításra vagy munkálatra az tehet ajánlatot, akiknek arra jogosító iparigazolványa vagy iparengedélye van. (Közszállítási Szabályzat 4. §. 1.) Magasépítési munkáknál az ipari képesítés elbírálása tekintetében a Közszállítási Szabályzat 4. §. 1—6. pontjaiban körülírt rendelkezések irányadók. Iparjogosítvány nélkül is ajánlatot tehet: *a)* a saját üzemében vagy tagjai által termelt árura a háziiparos, háziiparosok egyesülete, mezőgazda, erdőbirtokos, bánya- és kohóvállalat; *b)* kisiparosok alkalmi egyesülései, ideértve az ipartestületek szállító csoportját is, ha az egyesülés vagy a csoport valamennyi tagjának a szóbanlévő iparra szóló iparjogosítványa van, amely körülmény az ipartestület bizonyítványával igazolandó. (Közszállítási Szabályzat 4. §. 2—3.) Társvállalkozóknak ajánlatukban ki kell jelenteniök, hogy az ajánlatért egyetemlegesen felelősek s az ajánlatot mindegyik társnak személyesen vagy közjegyzőileg felhatalmazott megbízottja útján kell aláírnia. Jogi személyek, nem önjogú személyek, társaságok és társvállalkozók tartoznak ajánlatukban olyan megbízottat bejelenteni, ki nevükben és javukra pénzt vagy más értéket felvenni vagy nyugtázni jogosult. Ugyanez a kötelezettség terheli a nem helybenlakó ajánlattevőt is abban az esetben, ha kereseti járandóságait, vagy

az őt megillető egyéb értékeket nem kívánja személyesen felvenni. Társaságok és társvállalkozók a pénzfelvételre vonatkozó megbízást csak együttesen vonhatják vissza és csak együttesen jelölhetnek ki a pénzfelvételre más megbízottat. Fővállalkozók kötelesek az ajánlatukban megnevezni azokat az önálló iparosokat, akik mint alvállalkozók a munkálatok elvégzését elvállalják és csatolniok kell az alvállalkozók ily értelmű nyilatkozatait, valamint ipari jogosultságukat igazoló okirataikat. Csatolni kötelesek továbbá egy oly értelmű nyilatkozatot, amely szerint feljogosítják a székesfővárost, hogy a munkálatnál közreműködő alkalmazottak és alvállalkozók igazolt járandóságát, ha szükséges, saját követelésük terhére folyósíthassa. Pályázni csak a székesfőváros által kiadott hivatalos nyomtatványokon (ajánlati, költségvetési ürlap stb.) lehet és pedig mindegyik versenytárgyalási hirdetménnyel kapcsolatban külön-külön. Ha valamely versenytárgyalási hirdetményben többféle munka vagy szállítás van megjelölve, az egyes munkálatokra (munkanemekre) külön-külön is lehet ajánlatot tenni. Az ajánlatot lepecsételt és felirattal (címzés, versenytárgyalási hirdetmény száma, munka vagy szállítás megjelölése), ellátott sértetlen borítékban kell benyujtani az illető versenytárgyalási hirdetményben megjelölt helyen és időben. Az ajánlati ürlap első íve a 158.762/1932. P. Ü. rendeletben körülírt fokozatos bélyegilleték alá esik, az ajánlat többi ívét, az ajánlat kiegészítő részeit (költségvetés, tervek stb.), valamint mellékleteit ugyanennek a miniszteri rendeletnek az értelmében csak a munka elnyerése esetén utólag, az ajánlat elfogadásától szóló értesüléstől számított 15 nap alatt kell megfelelően felbélyegezni. A fővárosi illetékjegyek lerovása szempontjából mindenkor a fennálló rendelkezések az irányadók. Budapesti ajánlattevő ajánlatát postán nem küldheti be. Az ajánlati nyomtatványok valamennyi rovatát tisztán és olvashatóan, magyar nyelven kell kitölteni. — Az ajánlatokat cégszerű aláírással kell ellátni. — Ha az ajánlattevő nem kereskedő, úgy sajátkezűleg írt ajánlatát tanuzás nélkül, idegen kézzel vagy géppel írt ajánlatát pedig 2 tanuval előttemezve kell aláírnia. Ugyanígy kell aláírni az ajánlat esetleges mellékleteit (költségvetés, minták, tervek stb.). Az ajánlatban kihúzásnak, törlésnek, vakarásnak, beszúrásnak vagy egyéb javításnak nem szabad előfordulnia. Ha az ajánlaton annak benyujtása előtt javításra mégis szükség van, ezt az ajánlat végén külön záradékban a javított tételek tüzetes felsorolása mellett ugyanúgy kell aláírni, mint magát az ajánlatot. Ott, ahol az ajánlati nyomtatványokon összegeket kell beírni, ezeket betűkkel is ki kell fejezni és pedig nemcsak az ajánlati végösszeget, hanem a költségvetésben szereplő egységárakat is. Az ajánlattevőnek ki kell jelentenie, hogy a hirdetett munka vagy szállítás teljesítésére vonatkozólag érvényben lévő általános és részletes vállalati feltételeket, továbbá a terveket, a helyi (telek stb.) viszonyokat ismeri s hogy az említett feltételeket, valamint a székesfőváros szokásos elszámoló szabályzatát magára nézve mindenben kötelezőnek elfogadja. A több ívből álló ajánlatot esetleges mellékleteivel (kivéve a bánatpénz letételét igazoló

okiratot) együtt zsinórral egybe kell fűzni, a zsinór végét az ajánlat hátlapján cégszöveget tartalmazó pecséttel ellátni. A fentiektől eltérőleg kiállított ajánlat a közszállítás odaítélésénél nem jön figyelembe. Az ajánlathoz bánatpénzképpen készpénzt vagy más értéket (takarékbetéti könyvecskét, értékpapírt stb.) mellékelni nem szabad és az ilykép netán előálló károsodásért a székesfőváros semminemű felelősséget nem vállal. Bánatpénz gyanánt a 250.000 pengő értéket meg nem haladó munka vagy szállítás után az ajánlati végösszeg (ajánlat szerinti érték) 2%-át, ennél nagyobb értékű munka vagy szállítás esetében 250.000 pengőig a 2%-át, azonfelül pedig 1%-át kell letenni. A bánatpénzt, ha netán a százalékos számításnál filléres összeg is állana elő, felfelé pengőre kell kikerekíteni. A készpénzben letett bánatpénz után csak az odaítéléstől számított egy hónap elteltétől kezdve van kamatigénylésnek, kezességi levél esetében költségmegtérítésnek helye. A készpénzben letett bánatpénzt a székesfőváros által óvadékképesnek elismert értékpapirossal vagy takarékbetéti könyvecskével bármikor ki lehet cserélni. Hasonló árura kötött előzetes szerződés kapcsán készpénzben vagy értékpapírban letett biztosíték bánatpénzül leköthető, ha az előző szerződés teljesítésének biztosítására a biztosíték egész összege már nem szükséges. Ha az ajánlatban foglalt végösszeg (ajánlat szerinti érték) a 15.000 pengőt meg nem haladja, bánatpénzt nem köteles letenni a saját szakmájában vállalkozó kisiparos, kisiparosok szövetkezete, alkalmi egyesülése és szállító csoportja, háziiparos, háziiparosok egyesülete és jótékony intézet, mezőgazda és erdőbirtokos, továbbá a közszállítás értékére való tekintet nélkül az 1923 : XI. t.-c. 1. §-ában említett és szakmájában vállalkozó földmunkás szövetkezet. A bánatpénzt az illető versenytárgyalási hirdetmény ügyszámára hivatkozva minden egyes bánatpénzköteles ajánlat után különkülön kell a központi számvevőségnél történő előzetes számfejtés mellett az ajánlat benyujtása előtt a központi pénztárnál letenni. Bánatpénzül, ha azt nem készpénzben teszik le, a mindenkor érvényben levő kormányrendeletek alapján a székesfőváros által kiadott határozatban (jelenleg a 153.297/1929. VI. sz. tan. határozatban) megjelölt egyéb értékek, valamint értékpapírok, betétkönyvek és kezességi nyilatkozatok fogadhatók el a szóbanlevő határozatban közölt módozatok és értékszámítás szerint. Az idevonatkozólag szükséges felvilágosítást az érdekelt ajánlattevő kívánságára a központi számvevőség X. ügyosztálya (IV., Központi városháza III. em.) adja. Azok az ajánlattevők, akiknek ajánlatát a székesfőváros az odaítéléskor nem fogadta el, bánatpénzeiket rövid úton visszakapják. A bánatpénzt az ajánlattevő még az odaítélés előtt is visszakaphatja, ha ezt ajánlatában kifejezetten kéri arra az esetre, ha ajánlata nem a három elsősorban figyelembejövő ajánlat között van. A bánatpénz visszautalása esetén azonban az ajánlattevő a közszállítás odaítélésére nem tarthat igényt. Az ajánlattevők a végleges döntés megtörténtéig (odaítéléséig), illetve amennyiben az odaítélés időpontja tekintetében az illető versenytárgyalási hirdetményben külön kikötés nin-

csen, az ajánlatok felbontási napjától a Közszállítási Szabályzat 44. §-ában meghatározott határidőig a székesfővárossal szemben kötelezettségben maradnak. Kivételesen visszavonható az ajánlat, ha a Közszállítási Szabályzat 63. §-ában fölsorolt terhek az ajánlat benyujtása után emelkedtek. Ha az ajánlattevő bejegyzett cég, csatolnia kell a cégjegyzésre vonatkozó adatok igazolására szolgáló okiratokat. Csatolni kell továbbá az ajánlatokhoz az ajánlattevő iparjogosítványát egyszerű másolatban. Kisiparosok a versenytárgyalásban hirdetett munkára való jogosultságukat ipartestületek bizonyítványával is igazolhatják. Magasépítésnél az építés végrehajtására jogosító iparjogosítvánnyal nem rendelkező ajánlattevő köteles ajánlatában megnevezni azt az iparjogosítvánnyal rendelkező önálló iparost, aki a munkát tényleg végre fogja hajtani. Az ajánlathoz csatolni tartozik az illető iparos iparjogosítványát egyszerű másolatban és az illető munka elvállalására vonatkozó sajátkezűleg aláírt nyilatkozatát. Az ajánlattevő tartozik az ajánlathoz csatolni a társadalombiztosítási köztartozásról szóló és a Közszállítási Szabályzat 40. §. (2) bekezdés 7. pontjában, továbbá 46. §. (1) bekezdés 11. pontjában körülírt kimutatást, esetleg az ugyanott körülírt és a 70.932/1932. B. M. sz. rendeletnek megfelelően 2 tanuval előttemezett joghatályos engedményt. Az ajánlattevő köteles ajánlatában megjelölni a legkisebb munkabéreket, melyeket a vállalati összeg 20%-ig terjedhető kötbér terhe mellett munkásainak fizetni fog. Az a vállalkozó, aki több cikkre vagy munkanemre tesz ajánlatot, köteles kinyilatkoztatni, vajjon egyes cikkekre vagy munkanemekre vonatkozó megbízást is vállal-e. Azok az ajánlattevők, akik közszállítást már teljesítettek, kötelesek ezt ajánlatukban a megrendelő megnevezésével a szállítás vagy munkálat mineműsége, értéke és a teljesítés ideje megjelölésével megemlíteni. Akik több éven át nagyszámú közszállítást teljesítettek, csak az utolsó két évben teljesített szállításaikat vagy munkáikat sorolják fel, de jelöljék meg a még folyamatban levőket. A nyertes ajánlattevő a biztosítékot a hozzá intézett felhívás vételétől számított 8 nap alatt köteles letenni. Jogában áll bánatpénzét, ha ez biztosítékul felhasználható, a biztosítékul előírt százalék összegéig kiegészíteni. Ha ezt elmulasztja, a közszállításra való minden igényét és bánatpénzét elveszti. Ha a vállalati összeg 15.000 pengőt nem halad meg, vagy a leteendő biztosíték 750 pengőnél kevesebb, az ajánlattevő szakmabeli kisiparos, kisiparosok szövetkezete, alkalmi egyesülete és szállító csoportja, háziiparos, háziiparosok egyesülete, jótékony intézet, mezőgazda vagy erdőbirtokos vállalakozó kérheti a biztosíték letételének elengedését. Az 1923 : XI. t.-c. 1. §-ában említett földmunkás szövetkezetek biztosíték letételére ugyane törvény 5. §. 1. pont. 3. bekezdésének rendelkezései az irányadók. A biztosíték letételének módja, a biztosíték kamatozása, a készpénz helyettesítése, a kamatszelvények kiadása s a régi biztosíték felhasználása tekintetében a bánatpénznél mondottak megfelelő alkalmazást nyernek. A székesfőváros a munkára (szállításra) előleget nem nyujt, azonban a beadott időközi keresetekre a tel-

jesítés arányában megfelelő kereseti részösszegeket folyósít. (Közszállítási Szabályzat 80. §.) Az elfogadott ajánlatban feltüntetett egységárak utólagos fölemelését a vállalkozó sem időközi munkabér- vagy anyagáremelkedés címén, sem bármi egyéb címen nem kérheti, csupán a K. Sz. 62—63. §-aiban körülírt kivételes esetekben. A kisiparosokat, vitézeket, hadirokkantakat stb. illető kedvezmények felsorolását a Közszállítási Szabályzat 51. §-a tartalmazza. E kedvezményekre való igényt a következőképpen kell igazolni : 1. a kisipari kedvezményre való igényt az illetékes ipartestület bizonyítványával. Aki ipartestület kötelékébe nem tartozik, annak az elsőfokú iparhatóság bizonyítványát kell becsatolnia ; 2. a helyi ipar előnyére vonatkozó igényt annak, aki a Szabályzat szempontjából kisiparosnak tekintendő, az 1. pontban megjelölt módon, másnak, ha ipartestület kötelékébe tartozik, az ipartestület bizonyítványával, ha ipartestület kötelékébe nem tartozik, az elsőfokú iparhatóság — őstermelőknek az elsőfokú közigazgatási hatóság — bizonyítványával kell igazolnia ; 3. a vitézi kedvezményre való igény igazolására a Vitézi Rend illetékes szervének igazolványa, a hadirokkant kedvezményre való igény igazolására a hadigondozási igazolvány szolgál ; 4. a földmunkás vállalkozó szövetkezeteknek a kedvezményre való igényét a cégjegyzés igazolja ; 5. a Közszállítási Szabályzat 51. §. 6. bekezdésében felsorolt előnyökre való igény igazolása a következőképpen történik ; az 1. és 2. pontok eseteiben a fentebb 2. alatt megjelölt módon, illetve amikor magyar mérnöki munka eredményének igazolásáról van szó, a Budapesti Mérnöki Kamara bizonyítványával ; a 3. pont esetében az illetékes Kereskedelmi és Iparkamara igazolványával ; a 4. pont esetében az illetékes Kereskedelmi és Iparkamara, illetve az illetékes Mezőgazdasági Kamara igazolványával ; a 6. pont esetében az elsőfokú iparhatóság bizonyítványával ; az 1—5. pont alatt fölsorolt okiratokat az ajánlathoz kell csatolni, a Közszállítási Szabályzat 51. §. (6) bekezdés 5. pontjában említett kedvezmény elnyerése végett az ajánlatban csak bejelentést kell tenni. Annak megállapítását, hogy közmunkavállalás szempontjából kik tekintendők kisiparosoknak, a Közszállítási Szabályzat 3. §-ának 6. pontja foglalja magában. A közszállítást elnyert vállalkozó köteles a Közszállítási Szabályzatnak a hazai beszerzésre vonatkozó rendelkezéseit (85—94. §.) az azokban foglalt megtorló intézkedések terhe mellett pontosan megtartani. A vállalkozói járandóság kifizetése a Közszállítási Szabályzat 80—81. §-ai szerint történik. Azt, hogy a vállalati járandóságból annak kifizetése alkalmával milyen levonások eszközölhetők, a Közszállítási Szabályzat fentebb említett §-ai állapítják meg. A vállalkozó ajánlatában köteles nyilatkozni aziránt, hogy esedékes járandóságainak a lejárattal 8 napon belül való lefizetése esetén hány százalék engedményt ad. Nyilatkozni köteles arra nézve is, hogy ellene csődönkívüli kényszeregyezségi vagy csődeljárás vagy bűncselekmény miatt kizáró ok nem forog fenn. Az ajánlatban előirányzott végösszeg után a székesfőváros terhére bélyeg- és illetékköltséget, adót stb. külön felszámítani nem

lehet, hanem mindennemű költséget az egységárba kell beilleszteni. Az ajánlattevők vagy igazolt képviselők az ajánlatok felbontásánál jelen lehetnek. Az az ajánlat, mely a kellő aláírásokkal nincsen ellátva, amely nincs összefűzve és pecséttel lezárva, amely nincs lepecsételt és sértetlen borítékban, amely a megkívánt lényeges adatokat nem tartalmazza, vagy a feltételeknek meg nem felelő kikötéseket foglal magában, amelyhez bánatpénzkötelezettség esetén a bánatpénz letétét igazoló letéti nyugtát az ajánlattevő az előírt idő alatt nem csatol, az az ajánlat, melyben a vállalkozó saját eredeti ajánlatát utólag módosítja, amely a benyujtási határidő után érkezik, amelynél az egységárakra vagy a végösszegre kiható kihúzás, törlés, vakarás, beszúrás vagy egyéb javítás van és a szövegjavítást igazoló záradék hiányzik, amely számszerűleg meghatározott árat nem tartalmaz, amely a munkálat teljesítésére vagy szállítás vállalására nem jogosult ajánlattevő részéről adatik be, amely mellől a társadalombiztosítási járulékok előírt mértékben történt kiegyenlítést igazoló kimutatások, vagy az ezekre vonatkozó joghatályos engedmény hiányzik, az odaítélésnél figyelembe nem vehető. A felsoroltakon kívül még figyelembe jövő egyéb kizáró okokat a Közszállítási Szabályzat 46. §. (1) bekezdésének 12—18. pontjai tartalmazzák. A székesfőváros polgármestere fenntartja magának a jogot, hogy a Közszállítási Szabályzat rendelkezéseinek szemelőtt tartásával a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson és hogy az elosztható munkanemeket (szállításokat) több vállalkozó között megoszthassa, illetőleg egyik ajánlatot sem fogadja el és új versenytárgyalást tartson anélkül, hogy emiatt az ajánlattevők a székesfőváros vagy annak közegei ellen kártérítési vagy bármiféle más igényt támaszthatnának. A most felsoroltakban nem érintett esetekben a Közszállítási Szabályzatban, valamint a Közszállítási Szabályzat 38. §-a értelmében a m. kir. iparügyi miniszter úr 1936. évi 25.000, 26.000 és 28.000 számú rendeleteivel megállapított általános, részletes és különleges feltételekben foglalt rendelkezések az irányadók. Mindaddig, amíg az előző szakaszban említett 26.000 és 28.000 számú rendeletekkel kibocsátott részletes vállalati feltételeken felül szükséges, egyéb munkanemekre vonatkozó részletes vállalati feltételeket a m. kir. iparügyi miniszter úr meg nem állapítja, e munkanemekre a fővárosnál jelenleg érvényben levő részletes munkafeltételek rendelkezései kötelezők, amennyiben azok a Közszállítási Szabályzattól eltérő vagy azzal ellenkező rendelkezést nem tartalmaznak. Ez utóbbi esetekben a vonatkozó rendelkezések helyett a Közszállítási Szabályzat megfelelő rendelkezései nyernek alkalmazást. A fővárostól elnyert munkáknál elsősorban olyan munkásokat kell alkalmazni, akik vagy rendőrségi bejelentőlapjukkal vagy a kerületi elöljáróságok inségigazolványaival igazolják, hogy az alkalmazást közvetlenül megelőzően legalább egy év óta állandóan Budapesten laknak. Ha ilyen munkásokat a budapesti munkaközvetítők közvetíteni nem tudnak, csak akkor lehet sorrend szerint rövidebb idő

óta Budapesten lakó, azután budapestkörnyéki, végül, ha ilyenek sem találhatók, vidéki munkásokat alkalmazni. — A z 1939 : IV. t ö r v é n y c i k k 13. §-a szerint : Közszállítást (1931 : XXI. t.-c. 21. §.) zsidóknak csak annyiban lehet odaítélni, hogy a zsidóknak odaítélt közszállítások vállalati összege együttvéve a hatóság, hivatal, intézet, vállalat, üzem vagy más intézmény évi költségvetésébe, úgyszintén megállapított beruházási tervébe (munkatervébe) a közszállítások fedezésére felvett egész összegnek az 1939. és az 1940. években húsz, az 1941. és az 1942. években tíz, az 1943. évtől kezdve pedig hat százalékát meg ne haladja. Ettől a szabálytól csak abban az esetben lehet eltérni, ha a közszállításra más nem jelentkezik, vagy ajánlata lényegesen kedvezőtlenebb. Nem szabad közszállításban részesíteni azt, akit a bíróság a jelen törvényben meghatározott vétség miatt jogerősen elítélt. Nem szabad közszállításban részesíteni azt a nemzsidót, aki a maga neve alatt zsidó részére, úgyszintén azt a zsidót, aki nemzsidónak a neve alatt a maga részére szerez meg közszállítást vagy ezt megkísérli.

Alkalmazás iránti kérelmeket a fővároshoz a polgármesterhez címezve a központi iktató útján kell beadni. A kérvényeket 2 pengős állami bélyeggel kell felülbélyegezni. Kívánatra az iktató hivatal a beadott kérvény iktatószámát megadja. A kérvényben fel kell tüntetni, hogy a folyamodó milyen állást óhajt elnyerni. Az alkalmazás iránti kérvényekhez okmányokat csatolni nem szükséges, hanem a kérvényben meg kell jelölni a folyamodó születési helyét és idejét, iskolai végzettségét, valamint illetőségi helyét és lakhelyét. Alkalmazás esetén a folyamodót okmányainak bemutatása végett a polgármesteri I. (elnöki) ügyosztály behívja.

Alkalmi árusok. Lásd : Utcai árusítás c. a.

Alkalmazottak kereseti adója. Lásd : Adók c. a.

Alkalmazottak nyugdíjazása. A közigazgatási és közkórházi alkalmazottak nyugdíjügyeivel a polgármesteri I. (elnöki) ügyosztály foglalkozik. A nyugdíjazási eljárás vagy az alkalmazott kérelmére vagy hivatalból indul meg. A nyugdíjazási eljárást, ha azon a címen indul meg, hogy az alkalmazott elaggottság, betegség, testi vagy szellemi fogyatkozás miatt állásának betöltésére tartósan képtelen, a tiszti-főorvos vagy helyettesének vizsgálata előzi meg, akinek a véleménye ebben a kérdésben döntő. Az eljárás során közlik az alkalmazottal a szolgálatára vonatkozólag hivatalból megállapított adatokat, amelyre az alkalmazott észrevételeket tehet. A nyugdíjazásra vonatkozó véghatározat megfellebbezhető. Ha az érdekelt alkalmazott beszámítható szolgálati ideje a 10 évet el nem éri, csak végkielégítésre tarthat igényt. Az eljárás ugyanolyan, mint a nyugdíjazás esetében. Az ellátásra jogosító állásban elhúnyt alkalmazott özvegyét és gyermekeit özvegyi és nevelési díj, amennyiben pedig az elhúnyt alkalmazott beszámítható szolgálati ideje az 5 évet el nem éri, végkielégítés illeti meg. Az erre vonatkozó eljárás csak az érdekeltek kérelmére indítható meg. Az ilyen ügyekből kifolyólag

hozott véghatározatok megfellebbezhetők. Tényleges vagy nyugdíjas alkalmazott elhúnyta esetén hátrahagyott özvegyét vagy árváját vagy ha ilyen nem volna, azt, aki a temetési költségeket viseli, kérelmére temetési segély illeti meg. Budapesten lakó alkalmazott elhúnyta esetén legcélszerűbb a temetési segély összegéről egy igazolványt kérni, amelyet az ügyosztály azonnal kiszolgáltat és amelyet a Községi Temetkezési Intézet készpénzfizetés helyett a hozzátartozóktól elfogad. A nyugdíj, illetőleg özvegyi nyugdíj az érdekelt kérelmére egyösszegben megváltható. A nevelési díjat megváltani nem lehet. A megváltásra vonatkozó határozat nem fellebbezhető meg. A fenti ügyekben a beadványok bélyegmentesek.

Alkalmazottak szövetsége. Lásd: Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége c. a.

Alkalmazotti járadékok kiegészítése. Lásd: Járadékot élvező alkalmazottak c. a.

Altiszti felvételre irányuló kérelmet IV., Központi Városháza fldsz. 6. szám alatt lehet benyujtani. A kérelemre 2 P okmánybélyeg ragasztandó. Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén a kérvényre bélyeg nem kell. A kérelemhez okmányokat mellékelni nem kell, mert az abban felsorolt adatok csak alkalmazás esetén igazolandók. Alkalmazási kellékek: 4 elemi iskolai végzettség, magyar honosság, lehetőleg budapesti illetőség, az alsó korhatár 18, a felső korhatár pedig 40 év.

Altiszti üdülőtelep. Lásd: Balatonszabadi altiszti c. a.

ANYA-, CSECSEMŐ- ÉS GYERMEKVÉDELEM.

Bölcsődék, napközi otthonok. A főváros hat helyen és pedig a III., Bécsi-út 88—92., a VI., Váci-út 159., a IX., Gróf Haller-utca 16—18., a X., Üllői-út 120—122., a X., Kolozsvári-út 49. és a XI., Lenke-út 93—95. szám alatt épült székesfővárosi bérházakban anya- és csecsemővédő intézetet, továbbá bölcsődét és napközi otthont állított fel. Ezekben az intézetekben közös vezetés alatt együtt van a védőintézet, a bölcsőde és a három éven aluli gyermekek részére szolgáló napközi otthon. A gyermekek itt teljesen szakszerű kezelés és gondozás mellett egész nap otthont és ellátást nyernek. Ezen a hat intézeten kívül a székesfőváros nagyobbmérvű anyagi támogatásával az Országos Stefánia Szövetség a fővárosban jelenleg még 14 védőintézetet tart fenn, ahol minden egyes újszülöttet nyilvántartanak, a védőnők azokat lakásukon felkeresik és amennyiben szükségesnek látják, úgy az újszülöttet az anyával együtt a védőintézetben orvosi kezelésre utalják, sőt szükség esetén anyagi támogatást is nyujtanak. A bölcsődékben és napközi otthonokban 48 anya, 150 csecsemő és 204 kisded gondozására van férőhely.

Vitéz nagybányai »Horthy Miklósné« gyermekotthon. A székesfőváros tanácsa alakította és berendezte a magy. kir. népjóléti és munkaügyi minisztériumtól használatra kapott I.,

Hidegkúti-út 107. szám alatt levő ingatlant, a rajta fekvő épületekkel. Az intézet célja hosszabb-rövidebb ideig átmeneti otthont nyujtani olyan gyermekeknek, még pedig 18 éves korig leányoknak, 6 éves korig pedig fiúknak is, akik addigi környezetükben az erkölcsi züllés vagy az elpusztulás veszélyének voltak kitéve. Az intézetben eltöltött idő alatt pedig vagy családi helyzetük javulhat meg, vagy pedig intézkedni lehet végleges elhelyezésük iránt. Az intézetben a gyermekek nemcsak testi gondozásban, hanem megfelelő tanerők által iskolai oktatásban és valláserkölcsi nevelésben is részesülnek, sőt a rendelkezésre álló idő arányában megfelelő háztartási vagy egyéb gyakorlati kiképzést is kapnak. Az intézet tehát nem javítóintézet jellegével bír, mert oda már elzüllött gyermekeket nem is vesznek fel. A férőhelyek száma 180, melyből 60 kisded-férőhely.

Kórház-utcai napközi kisdedotthon. (III., Kórház-utca 35.) Az 3—6 éves gyermekek nappali gondozására és ellátására szolgál. A gondozott gyermekek létszáma 35.

Óvodásgyermekek üdülő otthona. (III., Kavics-utca 9.) Özv. Mahunka Imréné 923 négyszögöl telket és villát adományozott azzal, hogy az ingatlant a székesfőváros gyermeküdülő céljára használja. A főváros az alapítványt elfogadta és az ingatlanon levő épületet a szükséges átalakítások, tatarozás és berendezés után 1931. év folyamán átadta rendeltetésének. Az alapító oklevél szerint az üdülőben olyan 3—6 év körüli gyermekek nyerhetnek társadalmi és vallaskülönbség nélkül elhelyezést, akik erre rászorultak és akiknek testi és szellemi fejlődése a gondos felügyeletet megkívánja. Az intézetben üdülő gyermekek száma 50.

Anyagszertár. Lásd: Bp. székesf. intézményei és üzemei c. f. a.

Anyagvizsgáló intézet. Lásd: Bp. székesfőv. intézményei és üzemei c. f. a.

Anyakönyvi bejegyzések. Minden születés legkésőbb a születéstől számított egy hét alatt — illetve a halvaszülöttek és a szülés közben elhaltak a legközelebbi hétköznapon — bejelentendő annál a kerületi anyakönyvvezetőségnél, amelynek területén a születés történt. A bejelentésre fokozatosan, sorrendszerint kötelesek: *a)* a törvényes atya, *b)* a szülésnél közreműködött bába, *c)* a szülésnél segédkezett orvos, *d)* mindazok, akik a szülésnél jelen voltak, *e)* az, akinek lakásán a születés történt, *f)* az anya, mihelyt erre képes. A fokozatos kötelezettség úgy értendő, hogy a később következő akkor köteles a bejelentésre, ha előtte felsorolt nincs, illetve a bejelentésben akadályozva van. Aki a születést bejelenti, vigye magával törvényes gyermek születése esetén a szülők házassági anyakönyvi kivonatát (házasságlevél), törvénytelen gyermek születése esetén az anya születési anyakönyvi kivonatát, vagy munka- (cseléd) könyvét. A szülőházakban, kórházakban, letartóztatási intézetekben és egyéb közintézetekben történt születések bejelentése az intézet elöljáróságának

kizárólagos kötelessége. E helyeken született gyermekek anyakönyvi kivonatai az intézet helyére illetékes anyakönyvvezetőnél kérelmezendők.

Anyakönyvi bejegyzés kiigazítását szóval vagy írásban, vagy az illető anyakönyvi bejegyzést nyilvántartó, vagy a lakóhely szerinti anyakönyvvezetőnél kell kérni. A kiigazításhoz szükséges a helyes adatot igazoló megfelelő alapokmány (születési vagy házassági, vagy halotti anyakönyvi kivonat, vagy illetőségi bizonyítvány stb.). A kiigazítást az anyakönyvvezető felterjesztésére a polgármesteri IV. ügyosztály rendeli el. Az eljárás díj- és bélyegmentes.

Anyakönyvi kivonatok. Minden bejegyzésről, amely 1895. szeptember 30. s ezt megelőző időből származik, az illető felekezeti lelkészi hivatal, 1895 október 1. s azóta történt bejegyzésről pedig az illető állami anyakönyvvezetőség ad közokirat jellegű kivonatot. (1895 október 1. utáni bejegyzésről egyházi hatóságok által kiállított keresztlevél, házasságlevél, halottlevél, hitközségi bizonyítvány az állami anyakönyvi kivonatot a hivatali eljárásnál nem pótolja!) Aki 1895 szeptember 30-át megelőző bejegyzésről anyakönyvi kivonatot kér, ahhoz a felekezeti lelkészi hivatalhoz, aki pedig 1895 október 1. óta történt bejegyzésről kér kivonatot, ahhoz az állami anyakönyvvezetőséghez forduljon, amelynél az illető bejegyzés (vagyis melynek területén a születés, házasságkötés, halálozás) történt. Az anyakönyvi kivonatokat 1 pengős állami okmánybélyeggel kell ellátni, ha csak a fél szegénységi bizonyítványt fel nem mutat. Ezenkívül külön 2 pengő kiállítási díjat is kell fizetni. Közhivatalnok saját személyére vonatkozó anyakönyvi kivonatnál díjkedvezményben részesül. Névváltoztatás céljára díj- és bélyegmentes tanusítványokat állít ki az anyakönyvvezetőség minden születési esetről és házasságkötésről. Házasságkötés céljára az anyakönyvi kivonatok szegénységi bizonyítvány felmutatása nélkül is bélyegmentesek. Születési, házassági vagy halotti anyakönyvi kivonatot kérhet bárki, bármennyit, bárki részére, szóval vagy írásban. Levélbeli megkereséshez mellékelni kell a bélyeg, kiállítási díj és postaköltség árát, vagy postautalványon küldhető be a megfelelő összeg.

Anyakönyvi kivonatok felülhitelesítését külföldi felhasználás céljából a polgármesteri IV. ügyosztály végzi. Szegénységi bizonyítvány felmutatása esetében a hitelesítés illetékmentes, A m. kir. belügyminiszter részéről történt hitelesítés után a belügyminiszter aláírását a m. kir. külügyminiszter hitelesíti, a m. kir. kir. külügyminiszterét pedig annak az államnak a követsége, amelyben az anyakönyvi kivonatot fel kívánják használni.

Anyakönyvi ügyekben felszólamlás. Ha az anyakönyvvezető a házassági kihirdetés vagy a házasságkötésnél való közreműködés kivételével valamely hatáskörébe tartozó cselekményt megtagad, a fél emiatt az anyakönyvi közvetlenül felügyelő hatóságnál (Budapesten a polgármester) akár közvetlenül, akár az anyakönyvvezető útján szóval, vagy írásban panaszt emelhet. Az ily ügyekben a polgármesteri IV. ügyosztály intézkedik.

Anyakönyvvezetőségek helyiségei: I., Krisztina-körút 155. Telefon: 3-535-60. II., Szilágyi Dezső-tér 5. Telefon: 3-515-85. III., Fő-tér 3. Telefon: 1-626-57. IV., Váci-u. 62—64. Telefon: 1-832-95. V., Honvéd-u. 20. Telefon: 1-163-97. VI., Aradi-utca 23. Telefon: 1-154-74. VII., Csengery-utca 11. Telefon: 1-345-65. VIII., Baross-u. 67. Telefon: 1-461-28. IX., Bakáts-tér 14. Telefon: 1-883-56. X., Szent László-tér 29. Telefon: 1-490-22. XI., Verpeléti-út 3. Telefon: 2-689-68. XIV., Ujvidék-utca és Pétervárad-utca sarok. Telefon: 2-979-20.

Aquincumi múzeum. Lásd: Budapest Székesfőváros Múzeumai és Múzeumok c. a.

Atyai hatalom megszüntetése és felfüggesztése. Az atyának atyai hatalma megszüntethető, akkor, ha az atya gyermeke tartását és nevelését teljesen elhanyagolja, vagy erkölcsiségét vagy testi jólétét, vagy gyermeke vagyonát rossz kezelés által veszélyezteti. Erre vonatkozóan az árvaszék intézkedését az anyán kívül kérhetik a rokonok, valamint a serdülőkorban lévő gyermekek is. De az atyának kötelességellenes magatartására panasz vagy feljelentés alakjában más hatóságok, továbbá a lelkész, az iskola és idegenek is felhívhatják az árvaszék figyelmét. Az árvaszék a tényállás kiderítése és magának az atyának és a rokonoknak meghallgatása után határoz. Az árvaszék véghatározata ellen az atya, a közeli rokonok és a tiszti ügyész is fellebezhetnek. Ha azonban az atyai hatalom megszüntetését kimondó véghatározatot a belügyminiszter is helybenhagyta s ebben a döntésben az atya nem nyugszik meg, jogában áll kérését a gyámhatósági véghatározat jogerőre emelkedésétől számított 3 hónap alatt a rendes bíróságnál előterjeszteni. Az atyai hatalom gyakorlatát felfüggeszti az árvaszék: *a)* ha az atya gondnokság alá kerül, *b)* ha bűntettért vagy vétségért 1 évnél hosszabb szabadságvesztés büntetésre ítéltetett.

Autobusz, BSzKRt és HÉV hirdetések felvétele: a BSzKRt akácfautcai székházában levő hirdetőirodában történik. (Akácfa-utca 15. I. em. 143.)

Autobuszjárat engedélyezése ügyében, amennyiben a járat kizárólag egy város vagy község belterületére van korlátozva, a polgármester, illetve a főszolgabíró illetékes elsőfokon eljárni; a helyközi közlekedést lebonyolító autobuszjáratok ügyében a m. kir. kereskedelemügyi miniszter határoz. A 20·— P okmánybélyeggel ellátott, engedélyért benyujtott kérvénynek a következő adatokat kell tartalmaznia: folyamodó nevét (cégét) és lakóhelyét, (telephelyét); annak megjelölését, hogy folyamodó milyen gépjárművel kíván fuvarozói vállalatot létesíteni. Társaskocsi, áru- vagy vegyesfuvarozási, beteg- vagy hullaszállítói gépjáróművállalatot, továbbá rendszeres járatot, vagy csak esetenkénti járatot kíván fenntartani; a használatba venni kívánt gépjárómű számát, típusát, minőségét, felszerelését, berendezését, gyártmányának megnevezését; társaskocsinál a férőhelyek számát; tehergépjáróműveknél a befogadóképességet, végül annak megjelölését, hogy a folyamodó arra az esetre, ha a gépjárómű használhatat-

lanná válik, az üzem folytonosságát milyen módon fogja biztosítani. A létesíteni kívánt vállalat telephelyének, rendszeres járatnál a járat útvonalának, a község beépített területén az utcák és terek neveinek említésével való megjelölését, az útvonal kilométerekben kifejezett hosszának, a megállóhelyeknek, a végállomásoknak; áru- és vegyesfuvarozási járatoknál az ügynökségeknek, érdekképviseleteknek és hasonló létesítményeknek a megjelölését; a beruházások nagyságára nézve tájékoztatást nyujtó költségelőirányzatot; rendszeres járatokra nézve a menetrend-tervezetét; menet- és fuvardíjat; annak megokolását, hogy a tervbevett vállalkozás közgazdasági és közforgalmi szempontból szükséges; az érdekelt közlekedési vállalatok megnevezését; az üzem megindításának tervbevett időpontját. A kérelemhez csatolni kell folyamodó erkölcsi bizonyítványát, továbbá nagykorúságának, valamint annak igazolását, hogy vele szemben az 1930. évi XVI. t.-c. 7. §-ának említett egyik kizáró ok sem forog fenn; ha a vállalat üzemvezetőt alkalmaz, a fentemlítetteket az üzemvezetőre vonatkozólag is igazolni kell; bejegyzett cégnél a Központi Értesítő cégbejegyzést tartalmazó számának megjelölését, vagy pedig a cégbejegyzést elismerő bírósági végzés hiteles kiadványát; a vállalat létesítéséhez szükséges anyagi eszközök kimutatását; az engedélyokirat illetékének leróvására szükséges okirati bélyeget. Az előterjesztett kérelem alapján, amennyiben az engedélyezésre nem a kereskedelemügyi miniszter illetékes, az engedélyező hatóság nyilvános engedélyezési eljárást tart, melyre úgy a kérelmezőt, mint a köztudomás szerint érdekelteket, m. kir. kereskedelemügyi miniszter képviselőjét, az illetékes rendőrhatóság képviselőjét, az érdekelt már meglévő közforgalmi közlekedési vállalatokat meghívja. Ha az engedély megadása ügyében a kereskedelemügyi miniszter illetékes határozni, az előbb említett érdekelt hatóságokon kívül, a telephely szerint illetékes, illetőleg a rendszeres járatoknál mindazon városokat és községeket, melyeknek területét a járat útvonala érinti, a kereskedelemügyi miniszter meghallgatja. Az elsőfokú közigazgatási hatóság az általa tartott engedélyezési eljáráson felmerült észrevételek figyelembevételével határoz az engedély megadása tárgyában. Ezen ügyben hozott határozat jogerőre emelkedése után adható csak ki kérelmezőnek az engedélyokirat. Kérelmező pedig az engedélyokirat kézhezvétele előtt vállalkozását nem kezdheti meg. Vállalkozásában az 1930 évi XVI. t.-c. rendelkezése értelmében csak magyar gyártmányú gépjáróművet jogosult felhasználni. Ezen rendelkezése alól felmentést csak esetről-esetre a m. kir. kereskedelemügyi miniszter adhat. Az alsófokú közigazgatási hatóságoknak az engedélyezés ügyében hozott elsőfokú határozata ellen, törvényes határidőn belül előterjeszthető fellebbezésnek van helye. A közhasználatú gépjáróművállalatok ügyében végső fokon a m. kir. kereskedelemügyi miniszter határoz. A rendszeres járatok közlekedési idejét, menetrendjét, továbbá ezek, nemkülönben a beteg- és

hullaszállító vállalatok által szedhető menet- és fuvardíjak tételét, az engedélyező hatóság állapítja meg.

Autóbuszjáratok viteldíja. Lásd: Autobuszjárat engedélyezése c. a.

Autóbusz különjáratok bérelhetők a BSzKRt székházában: VII., Akácfa-utca 15., II. em. 236. sz. alatt. A bérleti díj a kocsik befogadóképessége és a kívánt útvonal figyelembevételével különböző.

Autóbuszon talált tárgyak. Lásd: Villamoson, autóbuszon c. a.

Autóbuszüzem. Lásd: Budapest székesfőváros üzemei és intézményei c. f. a.

Autóbuszüzem díjszabása. Kisszakaszjegy a 11, 17 és 19-es viszonylaton egy kisszakasz-távolságra 10 fillér. Szakaszjegy rövidebb távolságra és a trolleybuszon 16, nagyobb távolságra 24 fillér. Vonaljegy a főváros határán belül 34 fillér, vonaljegy a sporttelepekhez és éjszakai járatokra 44 fillér. Átszállójegy (érvényes 1 órán belül háromszori átszállásra) a főváros határán belül 36 fillér, villamosvasúti átszállással kombinálva 50 fillér, a fővárosból a külterületre 44, 52, 60 fillér, a tenyészállatvásárra és szilveszteri járatokra 60 fillér, temetői járatokhoz 44, az Újlóversenytérre 60 fillér. Napijegy 2 pengő. (Érvényes egynapi korlátlan utazásra a BSzKRt összes, valamint az autóbusz összes járatain, a 20-tól 25-ig terjedők, valamint a betűjelzésű, a különjáratok és a 27-es járat Sasadi-úton kívül fekvő részének kivételével.

Autóőrzés. Lásd: Közterületi járműőrzés c. a.

Autótaxi állomáshelyek ügyében a polgármester határoz. A kérelmet írásbelileg kell előterjeszteni, a beadvány bélyegköteles. Illetéke 2 P-s állami okmánybélyeg. A polgármester a kérelem elintézése előtt a m. kir. rendőrség főkapitányságának véleményét kikéri esetről-esetre. Ez ügyben helyszíni eljárást is tart, melynek eredménye alapján elhatározását kérelmezővel határozatilag közli. Az ez ügyben hozott határozat a belügyminiszterhez fellebbezhető. A fellebbezés bélyegilletéke 4 P-s állami okmánybélyeg.

Autótaxi iparűzése. Gépjáróművel közterületen űzött bérkocsi vállalat alatt, előre meg nem állapított útvonalon esetenként, ellenszolgáltatás fejében fuvarozó oly vállalatot kell érteni, melynek közhelyeken (közterületen), a közönség rendelkezésére tartott gépjáróművét csak egészben lehet fuvarozásra igénybe venni. A kiadható autotaxi iparűzésére jogosító engedélyek száma Budapesten 1480-ban van maximálva. (394/1934. kgy. sz. határozat.). Az autotaxi iparűzésére jogosító iparengedélyt az elsőfokú iparhatóság, Budapest székesfőváros területén a polgármester adja ki. Az engedélyért folyamodónak kérvényben kell feltüntetni családi és utónevét, életkorát, születési helyét és évét, állampolgárságát és lakását, részvénytársaságoknál és szövetkezeteknél a bejegyzett céget, közkereseti és betéti társaságoknál a bejegyezni kívánt céget és ezenkívül a társtagok, illetve beltagok nevét és személyi adatait. A használatba

venni kívánt gépkocsi típusát, kis vagy nagy típusú, azt a körülményt, hogy az ipart űzni szándékozó személyesen vezeti-e a gépkocsit, vagy gépkocsivezető alkalmazottat fog tartani. Kérelmezőnek végül csatolni kell a rendőrhatóság által kiadott erkölcsi bizonyítványát. A kérelem előterjesztésekor a kérvényre 5·— P-s állami okmánybélyeget, a mellékletekre ívenkint 30 fill. állami okmánybélyeget kell felragasztani, azonkívül gépjáróművenkint iparhatósági díj fejében 13 P 92 fill. hatósági díj fizetendő. Az autótaxiipar űzéséhez az 1930. évi XVI. t.-c. rendelkezései értelmében csak magyar gyártmányú gépjáróművet szabad felhasználni. Ezen kötelezettség alól felmentést csak a m. kir. kereskedelemügyi miniszter adhat.

Autótaxi-viteldíjszabás. A kiskocsik I. díjszabása: Egy, kettő, legfeljebb három személy után nappal Budapest területén, úgyszintén Újpest, Pestújhely, Rákospalota, Kispest, Pestszenterzsébet, Csepel és Albertfalva községek kiépített belterületére teljesített fuvaroknál a díjszabás és az azzal kapcsolatos szabályok a következők: Az első 1000 m (alapdíj) 75 f. Minden további 500 m (távolsági díj) 20 f. A várakozási idő díja 6 percenként 20 f. Egyszerre háromnál több személyt fuvarozni tilos. Karonülő gyermek, vagy olyan gyermek, akinek magassága az egy métert nem haladja meg, külön személynek nem számít. Két egy méternél alacsonyabb gyermek pedig egy felnőtt személynek számít. A kiskocsik II. díjszabása: Egy, kettő, legfeljebb három személy után az éjjel teljesített fuvaroknál, valamint napszakra való tekintet nélkül a pályaudvarok, hajóállomások, a lóverseny- és sportpályák mellett kijelölt várakozó állomásokról vállalt, továbbá temetési menetben résztvevő, valamint Budapest területén és az előbb felsorolt városok és községek területén kívül teljesített fuvaroknál a politikai határtól kezdődően, kivéve az I. díjszabásban felsorolt helységek kiépített belterületét. Az első 850 m (alapdíj) 75 fillér. Minden további 425 méter (távolsági díj) 20 f. A várakozási idő díja 6 percenként 20 f. A nagykocsik I. díjszabása: Legfeljebb három személy után nappal: az első 1000 m (alapdíj) 75 f., minden további 500 m (távolsági díj) 25 f, a várakozási idő díja 6 percenként 25 f. A nagykocsik II. díjszabása: Négy, vagy legfeljebb öt személy után nappal, továbbá utasszámra való tekintet nélkül, az éjjel teljesített, a pályaudvarok, hajóállomások, a lóverseny- és sportpályák mellett kijelölt várakozóállomásokról vállalt, továbbá temetési menetben résztvevő és a Budapest területén és az előbb felsorolt városok és községek területén kívül teljesített fuvaroknál a politikai, illetve a hegyvidéki határtól kezdődően, kivéve az I. díjszabásban felsorolt helységek kiépített belterületét: Az első 850 m (alapdíj) 75 f. Minden további 425 m (távolsági díj) 25 f. A várakozási idő díja 6 percenként 25 f. Éjjeli fuvaroknak úgy a kis, mint a nagy gépkocsiknál az este 11 órától reggel 6 óráig teljesített fuvarok tekintendők. A politikai határokon túl, vagyis külső területre való utazásnál, ha a gépkocsit az utas visszautazásra nem hasz-

nálja, a politikai határig visszafelé meg nem tett út fuvardíját is meg kell fizetni. A politikai határon való áthaladás alkalmával a gépkocsi vezetője köteles az utast figyelmeztetni, hogy a viteldíjjelző-készülék által mutatott viteldíjösszeget figyelje meg, mert a politikai határtól az utazás végpontjáig mutatkozó viteldíjkülönbséget visszafelé a politikai határig terjedő útért is meg kell fizetni.

Á

Állami alkalmazottak egészségügyi vizsgálatát a szolgálatképesség, munka- és keresőképesség szempontjából a tiszti főorvosi hivatal végzi. A vizsgálat megejtését a beteg hivatali főnökének írásban kell kérelmeznie. (75.168/1903. B. M. kr.) A tiszti főorvosi hivatal a vizsgálat eszközlése végett az érdekelteket behívja, a fekvőbetegeket a tiszti orvos felkeresi. Az orvosi vizsgálat eredményét hivatalos úton írásban közlik a megkereső hivatallal.

Állampolgári kötelékből való elbocsátás. Lásd: Elbocsátás c. a.

Állampolgársági bizonyítvány. Lásd : Honosítás c. a.

Állandó beszállásolási (katonai) ügyek. Lásd : Laktanya c. a.

Állandó havi közsegély. Az eltartásukra köteles és képes hozzátartozók nélküli munka és keresetképtelen szegények a lakásuk szerint illetékes kerületi elöljárótól rendszeres havi pénz- és természetbeni segélyezésben részesülnek. Az állandó segélyezés további feltétele a megállapított budapesti lakóhely, értvén alatta azt, hogy a segélyre szoruló a legutóbbi 5 év alatt leghosszabb ideig Budapesten lakott. Amennyiben a kerületi elöljáró mint elsőfokú szegényügyi hatóság a segélyezést megtagadja, ez ellen az elsőfokon eljárt kerületi elöljáróságnál szóban (jegyzőkönyv) vagy írásban a vonatkozó véghatározat kézbesítésétől számított 15 napon belül a székesfőváros polgármesteréhez fellebbezni lehet, akinek másodfokú véghatározata ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

Állatárverések. Rendszeresített állatárveréseket a székesfőváros területén nem tartanak, azonban időnként a rendőrség, a honvédelmi minisztérium, a földmívelésügyi minisztérium lovait és a bíróilag lefoglalt lovakat a lóvásártelepen, a hivatalos lapban való közzététel után árverezik el. Magánosok részére az állatárveréshez az állatvásár és közvágóhidak igazgatósága ad engedélyt.

Állategészségügyi gondozást a főváros területén az állatorvosi egyetem és magánosok által létesített és fenntartott állatkórházak és rendelők látják el.

Állategészségügyi közigazgatás. A hasznos állatok összeírását, illetve vizsgálatát a ker. elöljárók minden évben tavasszal

tartják, vagy egy kitűzött helyen, vagy az állattulajdonos telepén. Állati fertőző betegségek megállapítása esetén a fertőtlenítést a ker. állatorvos utasítása és felügyelete mellett az állattulajdonos köteles elvégezni saját költségén. Géperejű kocsikon történő állatszállításhoz az engedélyt a ker. állatorvos közbenjöttével a kerületi elöljáró adja meg. Állatszállításokat az elszállítás előtt 6 órával a hivatalos órák alatt a ker. állatorvosnál kell kérni. Sürgős esetekben a kiszállás, illetve vizsgálat azonnal is megtörténik. Az állati nyersterminyek (termékek) nemzetközi forgalmához szükséges származási és egészségi bizonyítványokat a ker. állatorvos állítja ki.

Állategészségügyi rendészet. Szabályozza az 1928. évi XIX. t.-c. és a 100.000/1932. F. M. sz. rendelet.

Állategészségügyi telep. Lásd: Bp. székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Állatkert. Lásd: Bp. székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Állat- és Növénykerti belépődíjak. Felnőttek vasárnap 50 fillért, hétköznap 70 fillért, gyermekek mindennap 30 fillért fizetnek. Minden hónap első vasárnapján filléres belépődíjak: felnőtteknek 40 fillér, gyermekeknek 20 fillér. Akvárium, pálmaház, kígyóház belépődíjai: felnőtteknek 20—20, gyermekeknek 10—10 fillér. Évi bérlet: felnőtteknek 12 pengő, gyermekeknek és tanulóknak 6 pengő.

Állatok bejelentése. Mindenki köteles összes hasznos állatát (ló, öszvér, szamár, szarvasmarha, bivaly, sertés, juh, kecske és kutya) a ker. állatorvosnál bejelenteni. Ugyancsak tartozik bejelenteni minden ilyen állat elhullását. Budapesten lovat, szarvasmarhát, juhot, kecskét, sertést közfogyasztásra csak a vágóhídon szabad levágni; sertésnek nem iparszerű, magánfogyasztásra való házi vágását az illetékes ker. állatorvosnak kell bejelenteni. Házi öléseknél a levágott súly után a fogyasztási adó szintén megfizetendő. Vendéglős, korcsmáros, hentes, mészáros házi ölést nem eszközölhet, csak a vágóhídon.

Állatorvosi vizsgálati és eljárási díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Állatszállítás. Lásd: Állategészségügyi közigazgatás c. a.

Állatvásárok igazgatósága. Lásd: Bp. székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Általános kereseti adó. Lásd: Adók c. a.

Ápolásban részesült egyének illetőségének megállapítása. Gyermekmenhelyi gondozásban részesülők, budapesti szegényházakban élő külföldi honosoknak mutatkozó ápoltak és külföldön kórházi ápolásban állott állítólag magyar honosok állampolgárságát vagy illetőségét hivatalos megkeresésre a polgármesteri IV. ügyosztály tárgyalja. Lásd még: Kórházi és szegényházi ápoltak illetőségének megállapítása. Szegényházi ápoltak illetőségének megállapítása c. a.

Ápolási díjak a fővárosi kórházakban. Lásd: Kórházi ápolási díjak c. a.

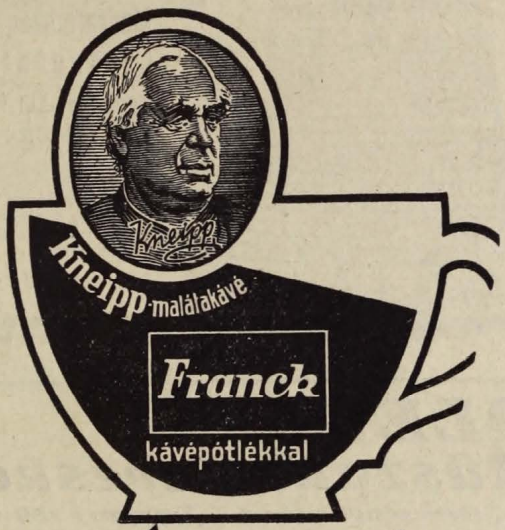

nem luxus!

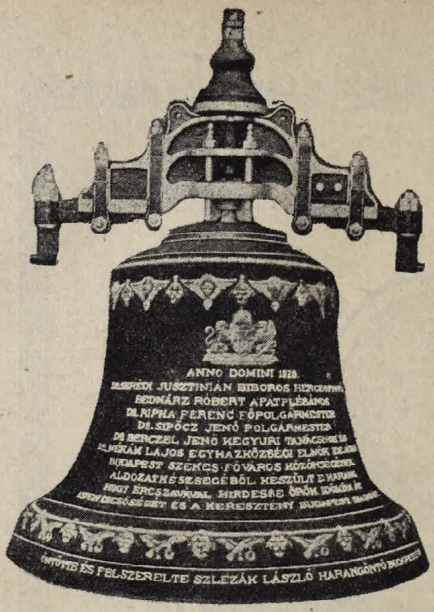

Szlezák László

Magyarország aranykoszorús harangöntő-mestere

Budapest, XIII. Petnehází-u. 78
Telefon: 291-353

Kitüntetések:

Az 1900. évi párizsi világkiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 nagy ezüstéremmel és több állami díszoklevéllel kitüntetve.

Számtalan egyházi elismerőlevél.

Budapest-belvárosi főplébániatemplom 2400 kg súlyú „Polgármester-harang"-ja.

OLEUM
Műszaki Kereskedés

XI., Bercsényi-utca 1 — Telefon: 269-010

Autó-, gőzhenger-, gép-, transzformátor- és turbinaolajok. Gépzsír. Kocsikenőcs. Izzólámpa. Villamossági cikkek. Gépszíj. Water Pen vízzel tölthető toll

A **„TUDOR"** Accumulatorgyár Rt, Budapest gyártmányai		**TUDOR** rendszerű helyhez-kötött és hordozható accumulator-telepek
VARTA gyártmányú hordozható accumulatorok	**DEAC** rendszere szerint előállított **alkalikus fém-accumulatorok**	**PERTRIX** szalmiák- és savmentes **szárazelemek és telepek**

Áruforgalmi és árjegyzési statisztika. Az élelmiszeráruknak Budapest területére való behozataláról, illetve az élelmiszer nagyvásártelepről viszonteladók részére eladott árukról a vásárcsarnokok igazgatósága készít kimutatásokat, míg a közvágóhidakon levágott állatok és vidékről felhozott forgalombakerülő húsneműekről a közvágóhidak igazgatósága. A főváros területén lévő piacokon és az élelmiszer nagyvásártelepen kialakult árakról a vásárcsarnokok igazgatósága olyképen vezet statisztikát, hogy a kerületi vásárcsarnokok és piacok vezetői hetenkint kedd és pénteki napokon a valóságban szereplő árakról jelentéseiket beküldik. Az ezen alapon kialakult átlagárakról a vásárcsarnokok igazgatósága heti hivatalos árjegyzéket ad ki nyomtatásban minden hét csütörtökén. Az árjegyzék közli az élelmiszer nagyvásártelepen és a közvágóhídi húsvásárokon kialakult nagybani árakat, a kicsinybeni árakat, valamint Budapest területén forgalomba került szálastakarmányok árát is.

Árufuvarozási iparengedély gépkocsi felhasználásával. Lásd: Autobuszjárati engedély c. a.

Árufuvarozási iparigazolvány. Lófogatú kocsikkal való árufuvarozáshoz az iparigazolványt az elsőfokú iparhatóság adja ki. Budapest székesfőváros területén tehát az illetékes kerületi elöljáró. A kérelem bélyegköteles, az iparigazolvány csak az iparhatósági díj lefizetése után adható ki.

Áruhely igénylés a vásárcsarnokokban. A vásárcsarnokokban megüresedett áruhelyeket a csarnok felügyelősége körözés útján a vásárcsarnokok igazgatóságának előzetes elbírálása és utasítása alapján adja ki használatra. A köröző ívek aláírására a vásárcsarnok vezetőjénél kell jelentkezni, aki a vásárcsarnokban egyfolytában eltöltött árusítási idő figyelembevételével a legrégebben árusító igénylő részére adja át az áruhelyet. Minden árus csupán egy áruhellyel rendelkezhet. Amennyiben a régi árusok közül a megüresedett helyre nem pályáznak, úgy a vásárcsarnok felügyelője a csarnoki áruhelyet a jelentkezési sorrend szerint a többi pályázóknak adja ki. A kerületi piacokon áruhelyelnyerés iránti kérelemmel az elöljárósághoz kell fordulni. Áruhely eladását vagy albérletbeadását tiltja a vásárcsarnoki szabályrendelet és az ezt szigorító 22.924/1933.—VIII. polgármesteri határozat.

Árusítás utcán, közterületen. Az 1100/1922. Kgy. sz. szabályrendelet alapján kerületenként megalakított bizottságok minden évben megállapítják azokat a közterületeket (utakat, utcákat, tereket) ahol kosárból, asztalról vagy kézikocsiról utcai árusítás folytatható. Az így megállapított helyeken csak az 1100/1922. szabályrendelet végrehajtási utasításában megállapított cikkek árusíthatók. A helyfoglalási engedélyt az illetékes kerületi elöljáró adja egy évre. A kérelem előterjesztésével egyidejüleg igazolni kell, hogy a kérelmező hadigondozott, vagy hogy egészségi állapotánál fogva más (nehezebb) testi munkára képtelen a létfenntartását csak ily módon tudja biztosítani. Az utcai fagylaltárusítás kizárólag hadirokkantak részére van fenntartva.

A helyfoglalási engedélydíj naponként és m²-ként 8 f, amelyet a szfőv. javadalmi intézőség szed be. A kerületi elöljáró helyfoglalási engedély ügyben hozott határozatai ellen a szfőv. polgármesteréhez (p. m. XV. ü. o.) lehet fellebbezni. Vásárcsarnokok és piacok környékén utcai árusítás nem engedélyezhető. Lásd még Közterület elfoglalása c. a.

Árusítási rend a vásárcsarnokokban. Lásd: Vásárcsarnokok árusítási rendje c. a.

ÁRVAHÁZAK.

A székesfőváros öt árvaházat és két üdülőtelepet tart fenn árvagyermekek elhelyezésére. Az üdülőtelepek az árvák nyári elhelyezésére szolgálnak. A háború előtt az árvaházak csaknem összes kiadásait az alapítványi tőkék kamatai fedezték, de mióta az alapítványok vagyona elértéktelenedett, e kiadások túlnyomórészt a fővárost terhelik.

József-fiúárvaház. (VIII., Üllői-út 76.) A székesfőváros legrégibb és legnagyobb árvaháza, 180 árvának otthona. Létesítését 1837-ben határozták el a beteg József nádor felgyógyulásának emlékére. Az árvaház a főváros polgárságának adományából épült fel az Üllői-úti kb. négy holdas telken, melyet gróf Festetich Antal adományozott. Az árvaház 1842-ben nyílt meg. Az árvák elemi iskolát végeznek és ipari pályára készülnek. Közülük mintegy 40 kiváló szorgalmú, tehetséges és jómagaviseletű növendék magasabb iskolát (középiskolát, egyetemet) látogat.

Erzsébet-leányárvaház. (XI., Szent Imre herceg-útja 29.) Az Erzsébet királynéról elnevezett árvaház 150 árva befogadására alkalmas. Az alapszabályok értelmében a teljesen vagyontalan árvák, vagy apátlan félárvák 3—10 éves korukban vehetők fel az intézetbe. A növendékek ellátásban és nevelésben részesülnek; elemi és polgári iskolai tanulmányaik befejezése, valamint a háztartási munkák és varrás elemeinek elsajátítása után, a 15. életévük betöltésével, hagyják el az intézetet.

Mayer Ferenc-fiúárvaház. (I., Városmajor-u. 31.). Az árvaház nevét Mayer Ferenc cs. és kir. tábornoktól nyerte, aki 1857-ben 370.000 koronát hagyományozott az intézet alapítására. Az alapító oklevél szerint 6—10 éves budapesti illetőségű, keresztény árvák vehetők fel az intézetbe, amely 68 árva befogadására alkalmas. Az árvák 14 éves korukig a külső (elemi és polgári) iskolákat látogatják, azután rendszerint ipari pályára lépnek. A tehetséges, szorgalmas és jómagaviseletű növendékeknek az intézet arra is módot ad, hogy középiskolát végezzenek. Egyébként az intézet megszüntetése van tervbevéve.

Vitéz nagybányai Horthy Miklósné fiúárvaház. (Bicske község.). 1935. év nyarán a m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztériumtól használatra kapott volt gróf Batthyányi ingatlanon van elhelyezve. Az intézet célja 3—10 éves fiúárvák és 3—7 éves leányárvák óvódai és elemi iskolai gondozása és oktatása, vala-

mint valláserkölcsi nevelése. Az iskolai tanítás az intézetben történik. A felügyelő, óvónői és tanítói teendőket a Szent Keresztről elnevezett irgalmas nővérek látják el. Az árvaházban 60 óvódás kisded és 140 árva, összesen tehát 200 árva nyerhet elhelyezést. Az intézet nagykiterjedésű kertjében az 1936. évben 120 gyermek befogadására alkalmas nyaraló épült a székesfővárosi gyermekek üdültetésére. Ugyanekkor úgy az intézeti növendékek, mint a nyaraló gyermekek részére lubickolómedence létesült.

Községi árvaház. (Bernfeld Mór-féle fiúotthon.) (VII., Erzsébet királyné-út 6.) Az árvaház 42 növendék befogadására alkalmas. A növendékek (főleg árvák) a szokásos árvaházi nevelésen túl közép- vagy felsőiskolát is látogathatnak és 20 éves korukig is benntarthatók az intézetben.

Gróf Zichy Béla árvaházi üdülőtelep. (Fonyód-Bélatelep.) A székesfővárosi árvaházak testileg gyönge, vérszegény fiúárváinak nyári üdültetésére szolgál a gróf Zichy Béla árvaházi üdülőtelep, amely Fonyód-Bélatelepen a gróf Zichy Béla adományozta 4560 négyszögöl villatelken 1925-ben épült a főváros költségén, adománypénzekből. Férőhelyeinek száma 100. 1929-ben az intézet területe a szomszédos 2200 négyszögöles villatelkekkel gyarapodott.

Leányárvaházi üdülőtelep. (Balatonfonyód.) A fiúárvaházi üdülőtelep mintájára a leányárvák részére is létesült Balatonfonyódon üdülő. Az üdülőtelep a Basch-örökösöktől megvásárolt 1600 négyszögöles telken épült és 1929 nyarán nyílt meg. Befogadóképessége 70 növendék.

Árvaházba való felvétel iránti kérelmet a polgármesterhez címezve, a polgármesteri iktatóhivatalban (Központi városháza, földszint 6. sz.) kell beadni és ahhoz a következő okmányokat kell csatolni: 1. a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, 2. oltási bizonyítványát, 3. ha iskolába jár, utolsó iskolai bizonyítványát, 4. hatósági orvosi bizonyítványt arról, hogy a gyermek ép és egészséges, 5. az apa vagy mindkét szülő halotti anyakönyvi kivonatát, 6. szegénységi bizonyítványt, 7. a gyermek nevére kiállított, budapesti illetőséget igazoló bizonyítványt. A beadvány bélyegmentes s elintézése a polgármesteri IX. ügyosztály hatáskörébe tartozik. A fiúárvaházakba rendszerint 3-tól 10 éves korú gyermekek vehetők fel, a Községi Árvaházba azonban kivételes esetekben 12 éves korukig is beutalhatók. A leányárvaházba a felvételi korhatár 3-tól 12 év. Úgy a fiú-, mint a leányárvaházba felvett növendékek rendszerint 14 éves korukig maradhatnak az intézetben. Kiváló tehetségű, jó magaviseletű, szorgalmas növendék azonban ezen koron túl is lehet az intézet gondozottja s ebben az esetben további megfelelő kiképeztetéséről is gondoskodás történik.

Árvaszék hatásköre. Általánosságban minden árvaszéknek és így a székesfőváros árvaszékének is arra terjed ki a hatásköre, hogy az illetékessége alá tartozó kiskorúak és gondnokoltak szellemi, erkölcsi és anyagi érdekeit megóvja és előmozdítsa. Mint-

hogy azonban az árvaszékek sem pénz, sem egyéb anyagi eszközök fölött nem rendelkeznek, sem intézeteik nincsenek, a kiskorúak és gondnokoltak anyagi támogatásáról, intézeti elhelyezéséről saját hatáskörükben nem gondoskodhatnak. Az árvaszék hatásköre a következő intézkedésekre, illetve ügyekre terjed ki: kiskorúak részére gyámrendelés; gondnokság alá helyezettek részére gondnokrendelés; nagykorúsítás; az atyai hatalom megszüntetése; a gyámi tiszttől való elmozdítás; törvényes kiskorúak elhelyezési, tartási és szüleikkel való érintkezési ügyei; súlyos visszaélés esetén a gyermekek elvétele gondozójuktól, továbbá visszaadásuk a jogosult gondviselőnek; a házasságon kívül született (törvénytelen) gyermeket természetes atyjával szemben megillető tartási igény biztosításának hatósági szorgalmazása, e gyermekek törvényesítésének vagy örökbefogadásának előmozdítása; az erkölcsi romlásnak kitett vagy züllésnek indult kiskorúak gyámhatósági védelme; a kiskorúak és gondnokoltak vagyonának kezelése, illetve a vagyon kezelésének felügyelete; a kiskorúakat és gondnokoltakat érintő fontosabb jogügyletek (hagyatéki osztály, csere, örökbefogadási, adásvételi, társasági, haszonbérleti stb. szerződés, engedmény, kölcsön, zálogjog törlése stb.), jóváhagyása, illetve annak megtagadása; bizonyos esetekben a kiskorúak házasságkötéséhez szükséges gyámhatósági jóváhagyás, valamint a szülői beleegyezést pótló beleegyezés megadása; kiskorúak vallásváltoztatásához, névváltoztatásához, útlevélváltásához hozzájárulás; gyámpénztári kölcsönök engedélyezése.

Árvaszék illetékessége. A főváros árvaszéke illetékes az eljárásra azoknak a kiskorúaknak és gondnokoltaknak az ügyeiben, akik budapesti községi illetőségűek. Ha azonban a budapesti községi illetőség megállapítva nincs is, tartozik a székesfővárosi árvaszék a sürgős intézkedéseket megtenni azoknak a magyar állampolgár kiskorúaknak és gondnokoltaknak érdekében, akik Budapesten tartózkodnak.

Árvaszéki beadványok alakja, beadása, bélyegkötelezettsége. Az árvaszékhez intézendő beadványok semmi különös formasághoz nincsenek kötve. A kérvények megírásánál a következőket kell szem előtt tartani. A megszólítás (Tekintetes Árvaszék!) után lehető röviden és világosan elő kell adni a kérést és annak okait; ha gyermekek érdekében szól a kérvény, azok vezeték- és keresztnevét, szüleik nevét, lakását és foglalkozását pontosan fel kell tüntetni, ha a szülők elhaltak, az elhalálozás helyét és idejét meg kell említeni. A kérvényező olvashatóan írja alá nevét, foglalkozását és lakását. Ha az ügy egyszer már előfordult az árvaszéknél és az előző intézkedés árvaszéki száma ismeretes, azt is rá kell a kérvényre írni. Úgynevezett külzetet írni nem szükséges. De pontosan címezni kell a kérvényt így: A székesfőváros tekintetes árvaszékének, Budapest, IV., Központi Városháza. Az nem kielégítő címzés: Az árvaszéknek, Budapest, mert itt két árvaszék van: a székesfővárosi és a vármegyei. A kérvényeket vagy postán lehet elküldeni, vagy személyesen beadni az árvaszék iktató hivatalába,

hétköznaponkint d. e. 11—2 óráig. Központi Városháza, I. em. 152. sz. alatt. Az atyának, az anyának, mint törvényes és t. gyámnak, a kirendelt gyámnak, gondnoknak azok a beadványai, amelyeket törvényes kötelezettségükből folyóan a kiskorú vagy gondnokolt érdekében terjesztenek elő bélyegmentesek, egyébként a beadványok bélyegkötelesek, kivéve azokat, amelyekben az árvaszéktől kapott hivatalos felszólításra kell válaszolni. A bélyegköteles beadványok első ívére 2 P állami okmánybélyeget, a többi ívekre és a többi példányokra 1—1 P állami okmánybélyeget kell ragasztani. A föllebbezésre 4 P, a felülvizsgálati kérelemre 8 P, a nagykorúsítási kérvényre 5 P bélyegilleték jár. Örökbefogadási kérvényre, ha a gyermek törvényes 2 P, a szerződésre 5 P állam, okmánybélyeget kell ragasztani, ha pedig a kiskorú törvénytelen-hadiárva vagy teljes árva, akkor a bélyegilleték 50 fillér. A mellékletek bélyege 30 fillér. Szegénységi bizonyítvány alapján a bélyegköteles beadványok is bélyegmentesen adhatók be. Egyébként a beadványok bélyegkötelezettségéről és a bélyegilleték nagyságáról az árvaszék iktatóhivatala az érdeklődőknek pontos felvilágosítást ad. Szegénysorsú és a beadványok elkészítésében járatlan felek új kérelmeiket szóval is előterjeszthetik, az árvaszék tudakozó irodájában (Központi Városháza, III. Pavillon, II. 49. sz. a.) hétköznaponkint d. e. 9—2 óráig.

Árvaszéki határozatok elleni fellebbvitel. Fellebbezni csak véghatározat ellen lehet. A fellebbezési jog megilleti azokat, akik az illető árvaszéki ügyben jogilag érdekelve vannak és a tiszti (árvaszéki) ügyészt. A fellebbezést a véghatározat kézbesítését követő naptól számított 15 napon belül kell az árvaszékhez beadni. A fellebbezést az árvaszék vagy előterjesztésnek veszi és a fellebbezésben fölhozott új körülmények és bizonyítékok alapján saját véghatározatát módosítja vagy pedig a fellebbezést a másodfokú gyámhatósághoz: a törvényhatósági közigazgatási bizottság gyámügyi küldöttségéhez felterjeszti. A fellebbezésre 4 P állami okmánybélyeget kell ragasztani. A másodfokú gyámhatóság véghatározata ellen fellebbezési jog csak a főpolgármestert és a tiszti főügyészt illeti meg. Az érdekeltek csak egy szűkebb körre terjedő jogorvoslatot, ú. n. felülvizsgálati kérelmet terjeszthetnek elő. Ennek a jogorvoslatnak akkor van helye, ha az alsófokú hatóságok eljárásuk során valamely jogszabályt megsértettek, vagy hatáskörüket túllépték. A felülvizsgálati kérelmet a másodfokú véghatározat kézbesítését követő 15 napon belül kell az árvaszéknél beadni, amely azt az iratokkal együtt a harmadfokú gyámhatósághoz: a m. kir. belügyminiszterhez felterjeszti. A felülvizsgálati kérelemre 8 P állami okmánybélyeget kell ragasztani. Abban az esetben, ha a felülvizsgálati kérelemben felhozott panasz alapos, a belügyminiszter megsemmisítheti az alsófokú véghatározatokat, sőt azokat érdemben is megváltoztathatja. Ha azonban az alsófokú hatóságok részéről jogszabálysértés vagy hatásköri túllépés nem történt és valamely érdekelt a véghatározatot egyéb szempontból (pl. ténymegállapítás, célszerűségi kérdések, tartásdíj összegszerűsége stb.) kifogá-

solja, a felülvizsgálati kérelemnek a belügyminiszter nem adhat helyet. A másodfokú véghatározatot rendszerint végre lehet hajtani még akkor is, ha ellene felülvizsgálati kérelmet adtak be. Azonban helyrehozhatatlan kár elhárítása céljából a végrehajtást akár az árvaszék, akár a felsőbb gyámhatóság felfüggesztheti. Az árvaszék véghatározatát, ha az ellen fellebbezést adtak be, rendszerint nem lehet végrehajtani. Kivételképen fellebbvitelre való tekintet nélkül végrehajthatók az árvaszéknek azok a véghatározatai, amelyek tartást állapítanak meg, továbbá azok, amelyeknek haladéktalan végrehajtását az árvaszék helyrehozhatatlan kár elhárítása céljából kimondotta.

Ásványvízüzem. Lásd: Bp. székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Átalakítások engedélyezése. Lásd: Építési engedélyek c. a.

Átmeneti gyermekotthonokba fiúgyermekek 6, leánygyermekek 18 éves korukig vehetők fel. Az átmeneti leánygyermekotthonba általánosságban azok a leányok vehetők fel, akik az alábbi csoportok valamelyikébe sorozhatók: 1. ha a leánygyermek olyan körülmények között él, amely körülmények között való megmaradása ránézve veszélyt rejt, 2. ha a leánygyermek öntudatlan bűnöző s ezt a körülményt a gyermekbíróság megállapította, 3. ha a szülő annyira beteg, hogy gyermekéről gondoskodni nem képes, 4. ha a szülő kórházban van és a gyermek felügyelet nélkül marad, 5. ha a szülő igazságszolgáltatási eljárás alatt áll és a gyermek erre az időre másutt sehol sem helyezhető el, 6. ha a gyermek szülője vagy gondozója a gyermeket a bíróság megállapítása szerint kiuzsorázza akár fejlettségét meghaladó munkára, akár pedig koldulásra való kényszerítés által, vagy ha a gyermeket erkölcstelen életre akarja rábírni. A gyermeknek az átmeneti otthonba való felvétele céljából a polgármesteri IX. ügyosztályban az illetékes előadónál kell jelentkezni, aki a kérelmet jegyzőkönyvbe foglalja s azt a bemondott adatok valóságának ellenőrzése, valamint a szükséges egyéb körülmények megállapítása és a felvételre vonatkozó javaslattétel végett az Iskolanővéri Intézményhez továbbítja. A beutalást javasolhatják még a felekezeti patronage egyesületek, a Fiatalkorúak Felügyelő Hatósága, a Gyermekbíróság s a Gyermekrendőrség.

B

Bakáts-téri kórház. Lásd: Közkórházak c. a.

Bakteriológiai intézet. Lásd: Bp. székesf. intézményei és üzemei c. f. a.

Balatonkenesei Fővárosi Üdülőhely. Budapest székesfőváros Bárczy István polgármester kezdeményezésére 1917-ben egy 50 hold terjedelmű ingatlant vett Balatonkenesén azzal a céllal, hogy ott a fővárosi tisztviselők részére üdülési lehetőséget biztosítson. A terület felhasználására több terv merült fel, amíg végre

Panzióárak a Balatonkenesei Fővárosi Üdülőhelyen.

Főidény: június hó 20-tól augusztus hó 31-ig.

Szobák fekvése szerint	Alapár		Kedvezményes ár közalkalmazottak részére		Kedvezményes ár segítőalapi tagok részére		Ha a kétágyas szobát egy személy bérli ki, a következő pótárak fizetendők		
	elő-utó idény	főidény	elő-utó idény	főidény	elő-utó idény	főidény	elő-utó idény	elő-utó idényben főünnepeken	főidény
II. számú (Új) szálló.									
Északkeleti fekvésű szoba	7·50	9·50	6·50	8·—	5·—	6·—	1·—	2·—	3·—
Déli és délkeleti fekvésű szoba	8·—	10·—	7·—	8·50	5·50	6·50	1·50	2·50	3·50
Déli fekvésű szoba, terrasz	8·50	10·—	7·50	9·—	6·—	7·—	1·50	2·50	3·50
Különböző fekvésű szoba, fürdőszoba	9·50	11·50	8·50	10·—	6·50	7·50	1·50	2·50	3·50
Déli fekvésű szoba, előszoba, fürdőszoba és terrasz a második emeleten	10·—	12·50	9·—	11·—	7·—	8·—	2·—	3·—	4·—
Déli fekvésű szoba, előszoba, fürdőszoba és terrasz az első emeleten	10·50	13·50	9·50	12·—	7·50	8·50	2·—	3·—	4·—
Déli fekvésű szoba, előszoba, fürdőszoba, W. C. és terrasz az első emeleten	12.—	15.—	10.—	13.—	8.—	9.—	2.—	3.—	4.—
Északi fekvésű szoba, fürdőszoba, W. C., 1 ágyas	10·—	12·—	9·—	11·—	7·—	8·—	—	—	—
I. számú (Régi) szálló.									
Északkeleti fekvésű szoba	6·50	8·50	5·50	7·—	4·50	5·—	1·—	2·—	3·—
Déli és délnyugati fekvésű szoba	7·—	9·—	6·—	7·50	4·70	5·50	1·—	2·—	3·—

1924-ben megépült a 160 ágyas szálloda és ezzel az üdülőtelep fejlődése is megkezdődött. Négy éven belül felépült a külön vendéglő-épület, a játékház. Gazdasági épületek emelkedtek és 1928-ban megépült a telep második szállodája, a 160 ágyas modern szállodaépület. Az üdülőtelep fejlődése azonban ezzel sem ért véget. 1929-ben megépültek a partvédőművek és a kikötő, míg 1932-ben a telep külön vasúti állomást kapott. A további fejlődés egyik fontos állomása az 1933. esztendő, amikor a m. kir. belügyminiszter a telepet üdülőhellyé nyilvánította. Ezzel kapcsolatban épült fel 1934-ben a korszerű strand és sporttelep, míg 1935-ben mindkét szállóépületben és a vendéglőben modernizáló építkezések történtek, amellyel kapcsolatosan a két szállóépületet zárt folyosó, illetőleg hall köti össze a vendéglővel. 1917-ben, húsz esztendővel ezelőtt, 50 hold buckás, mocsaras, sivár pusztaság terült el azon a helyen, ahol ma a főváros bölcs belátással párosult szociális érzékével, nagy pénzáldozattal és fáradhatatlan munkával megteremtett Balatonkenesei Fővárosi Üdülőhely fekszik. A mocsaras rétség hatalmas és gyönyörű parkká alakult át, amelyben a minden kényelemmel berendezett szállóépületek, modern és mégis magyaros kiképzésükkel vonzó látványt nyujtanak. Az üdülőhely strandfürdője egyike a legszebb és legnagyobb balatoni strandoknak. Főépülete minden igényt kielégít, tágas előcsarnokával, kényelmes kabínjaival és vetkőzőszekrényeivel. Biztos azonban, hogy az üdülőhely még nem állott meg fejlődésében. Mindig többen és többen fogják felfedezni, mindig többeket fog szépségével magához láncolni, amíg az üdülni vágyók tömege további szálló építését fogja szükségessé tenni.

Balatonszabadi altiszti üdülőtelep. A Segítőalap altisztjtagjainak és családtagjainak üdülésére szolgál a balatonszabadi altiszti üdülőtelep. Kisebb méretű ugyan a balatonkeneseinél, de ez is teljes kényelemmel, 2 hold fenyveskertben szolgálja az altiszti alkalmazottak egészségügyi érdekeit. Az egész üdülőtelep, különösen a tóról nézve, festői szépségű, nagy árnyas fákkal, az utcai rész pedig szép fenyvessel. Ma már 2 szálloda fekszik rajta, folyóvízzel és villanyvilágítással ellátott 28 szobával. Külön étkezőhelyiség, olvasószoba, játszótér, fedett kuglizó és megfelelő csónakpark szolgálja az altisztek kényelmét. Az altisztek és családtagjaik naponként 1·50 pengőt fizetnek, gyermekekért két éven alul semmit, kétévestől tízévesig napi egy pengőt. A kiszolgálásért és takarításért naponta és személyenként 10%-ot kell fizetni. Az így megállapított panzióár természetesen nem fedezi még a nyersanyagköltségeket sem, de a tényleg felmerülő és az így megállapított panzióár-különbözetet figyelemmel az altisztek csekély jövedelmére, a Segítőalap viseli. Ez összegért az altisztek lakást, reggelit, ebédet és vacsorát, valamint kiszolgálást, ingyen balatoni fürdőt kapnak. Szobafoglalás a Segítőalap irodájában Calvin-tér 2. (5. számú szoba) történik. A szobafoglaláskor személyenként 5.— pengő előleget kell fizetni.

Baptista egyházközség. Lásd: Egyházi hivatalok c. a.

Baromfihúsvizsgálat. A székesfőváros területén levágott állapotban közfogyasztásra forgalombahozott baromfiak húsát 1939. április hó 1-től kezdődően a forgalombahozatalt megelőzően hatósági állatorvosi vizsgálatnak kell alávetni és csakis a kedvező eredményű vizsgálatot igazoló hatósági húsbélyegzővel szabad forgalombahozni vagy értékesítés céljából fölhasználni. A közfogyasztásra szánt vágott baromfiak vizsgálatát a vásárcsarnokokban és a közvágóhidon létesített baromfihúsvizsgáló kirendeltségekhez beosztott állatorvosok végzik. A vizsgálatért húsvizsgálati díjat kell fizetni, éspedig tyúk (csirke, jérce, tojó, kakas, kappan) és gyöngytyúk után 4 fillért, kacsa után 6 fillért, lúd és pulyka után 12 fillért. Aki baromfihúst a kötelező vizsgálat elmulasztásával bélyegezetlenül közfogyasztásra forgalomba hoz, kihágást követ el.

Bál, jótékonycélú engedélyezése. A jótékonycélú bál, mulatság, hangverseny, matiné megtartására az engedélyt, illetve a jótékonysági mivoltának az igazolását a polgármester adja. A kérvény 5 pengős állami bélyeggel, az engedélyező hatóságnál nyujtandó be. Lásd még: Jótékonycélú hangverseny c. a.

Bánatpénz. Lásd: Ajánlati feltételek c. a.

Bánatpénzül elfogadható értékpapírok. Lásd: Óvadékul és bánatpénzül c. a.

Beépítési módok megállapítására és megváltoztatására irányuló kérelmek. Lásd: Szabályozásmódosítás iránti kérelmek c. a.

Beiratási díjak a fővárosi iskolákban. Lásd: Tandíjak c. a.

BEIRATÁSOK A FŐVÁROSI ISKOLÁKBA.

Az elemi iskolai rendes beírást rendszerint június hó végén, az évzárást (bizonyítványkiosztást) követő 2—3 napon tartják. A rendes beírásokon kívül szeptember hó első napjaiban pótbeírást is tartanak azon tanulók számára, akik az évvégi rendes beírás alkalmával nem jelentkeztek, vagy időközi lakásváltoztatás következtében más iskolába kell átiratkozniok. Úgy a tanévvégi rendes, valamint a pótbeírás idejét Budapesten a polgármester jelöli ki és a beírások idejéről a város lakosságát hirdetményeken tájékoztatja. Az elemi iskola I. osztályába beíratkozó tanulókat szülőik tartoznak a beíráshoz elkísérni és kötelesek a beíratni kívánt gyermek születési anyakönyvi kivonatát-himlőelleni oltási bizonyítványát és lakásbejelentő lapjukat fel, mutatni. Minden elemi iskolának a szfőv. polgármestere külöa beírási körzetet szab ki. Hogy valamely épület, utca mely beírási körzethez tartozik, arról az iskolák kapuin a beírások idején kifüggesztett beirási körzet-kimutatások tájékoztatják a szülőket. Az elemi iskola II. vagy magasabb osztályába beíratkozó gyermekek a beiratkozás alkalmával megelőző évi iskolai bizonyítvá-

nyukat és lakásbejelentő lapjukat tartoznak bemutatni. Az a tanuló, aki a tanév folyamán május hó 1-ig 10-ik életévét betöltötte, újraoltásra köteles és a következő esztendőben a beiratásnál újraoltási bizonyítványát is tartozik bemutatni. Tanköteles az a gyermek, aki hatodik életévét szeptember 15-ig bezárólag betölti. Az egy vagy két tárgyból elégtelen osztályzatot nyert elemi iskolai tanuló a következő tanévi beiratkozás előtt javítóvizsgálatot tehet. Javítóvizsgát ugyanabban az iskolában kell tenni, melyben a tanuló az előző tanévben járt. A gondviselő, szülő jogosult a gondjaira bízott tankötelest házi vagy magánoktatásban részesíteni. A szülő vagy gondozó ebben az esetben kötelező nyilatkozatot állít ki, hogy a gyermekét hazafias és vallásos szellemben, magyar nyelven szóban és írásban oktatóképességgel bíró egyénnel fogja taníttatni vagy valamely magánintézetben neveltetni. A házi vagy magánoktatásban részesítendő tanulókat a rendes tanulókkal egyidőben kell beiratni és ugyanez alkalommal kell az iskola igazgatója útján a kir. Tanfelügyelőséghez kérvényt benyujtani a gyermeknek a mindennapi rendes iskolai oktatás alól való felmentése iránt. Amíg a kir. Tanfelügyelő nem dönt, a gyermek rendes tanulónak tekintendő és a mindennapi elemi iskolai oktatásban részt kell vennie. Ugyanezen alapon újabb felmentést csak akkor nyerhet a tanuló, ha tanévi magánvizsgálata sikerrel járt. Házi, illetőleg magánoktatásra minden tanévben külön kell engedélyt kérni. Elemi iskolai magántanulókat rendszerint a tanév végén bocsátják magánvizsgálatra. Egy ízben általában csak egy osztályról tehető magánvizsga. A vizsgálat díja az állami illetékkel, valamint a vizsgáztató tanítók és hitoktató díjával együtt 32.40 P. A magánvizsgálatot tenni kívánó tanulónak a gondos előkészítésen kívül illetékes lelkészi hivatal bizonyítványával azt is igazolnia kell, hogy a tanév folyamán a vasár- és ünnepnapi istentiszteleteken rendesen részt vett.

A községi polgári iskolákra vonatkozólag a június végén megtartandó rendes beírások, úgyszintén a szeptember elején megtartandó pótbeírások pontos idejét a vall. és közoktatásügyi miniszter évről-évre állapítja meg. A beírások idejéről a közönség az iskolai hirdető táblákon közzétett értesítésből szerezhet tájékozódást. A beírásnál felmutatandó okmányok: 1. iskolai bizonyítvány, 2. anyakönyvi kivonat, 3. himlőoltási bizonyítvány, 4. lakásbejelentőlap. A rendes beírásokra szabott idő elmulasztása esetén a szeptemberi pótbeírások alkalmával — a javító- és pótlóvizsgálatra utaltakon kívül — csak az a tanuló vehető fel, aki a rendes beírások idejének elmulasztását és a késedelem okát elfogadhatóan igazolja. A községi polgári iskolákba csak az a tanuló vehető fel, aki az iskolának az iskolai hirdetőtáblán is közzétett beírási körzetébe tartozó területen lakik. Javítóvizsgálatot az a tanuló tehet, aki legfeljebb két tantárgyból nem felelt meg. A javítóvizsgálatok szeptember első napjaiban még a pótbeírások előtt tartatnak meg. Pótlóvizsgálatot tesznek azok a tanulók, akik betegségük miatt annyit mulasztottak, hogy az összefoglaló ismétléseken nem vehettek részt és így nem voltak osztályozhatók. A pótló vizsgálatok

ideje ugyancsak szeptember első napjai. A másfajta iskolákból (az elemi iskola V. vagy VI. osztályából, vagy a középiskola alsó osztályaiból) a polgári iskola megfelelő osztályába átlépni kívánó tanulók felvételi, vagy tantárgykülönbözeti vizsgát tesznek. A felvételi vizsga tárgyai az elemi iskolából történő átlépés esetén: magyar—német—számtan. A felvételi vizsgáért a vallás- és közoktatási miniszter által megállapított díjat kell fizetni. A rendkívüli tárgyak (idegen nyelvek, gyorsírás stb.) tanfolyamaira a beiratások alkalmával vétetnek fel a jelentkezők. A rendkívüli tárgyak díjait a már felvett tanuló az iskolaév egész tartamára megfizetni tartozik. A gyermekek, akik a tanköteles kort még be nem töltötték (15. év), csak az esetben lehetnek magántanulók, ha betegség miatt az előadásokat nem látogathatják. Ezt hatósági orvosnak kell megállapítania. Magánvizsgálatok évente kétszer, december és június hónapokban tartatnak. A finomabb kivitelű rajz, a torna, esetleg csak szertorna és az ének, valamint a kézimunka alól orvosi bizonyítvány alapján egyes tanulók felmentést kaphatnak. A felmentést a rendes tanulókra vonatkozólag az iskolaorvos, a magántanulókra vonatkozólag hatósági orvos javasolja.

Középiskolákban a rendes beiratás idejét a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelettel állapítja meg. A fővárosi középiskolákban a beiratások alkalmával minden beiratkozó tartozik a következő okmányokat felmutatni: 1. Az I. osztályba iratkozók: *a)* születési anyakönyvi kivonatot, *b)* himlőoltási bizonyítványt, *c)* IV. oszt. elemi iskolai bizonyítványt. 2. A többi osztályba iratkozók: *a)* mult évi bizonyítványt, *b)* a szülő állását és keresetét igazoló okmányt, *c)* a hadirokkantak és gyámolítottakezen állapotukat igazoló irataikat, *d)* az árvaházak és szeretetházak növendékei, a fővárosi tápdíjasok, állami gyermekmenhelyek ápoltjai és a Gyermekvédő Liga gondozottai erről szóló bizonylatot tartoznak benyujtani, *e)* ha a szülő betegbiztosítás alá esik, azt igazolni köteles. A 2. *(b—e)* pont alatt felsorolt okmányok a tandíjfokozat, illetőleg a tandíjmentesség megállapítása végett szükségesek. A pótbeiratások a középiskolákban azon tanulók részére tartatnak fenn, akik betegség miatt a tanév végén nem iratkozhattak, avagy javító-, pótló- vagy magánvizsgálat után léptek fel magasabb osztályba. A pótbeiratásokat szeptemberben, a tanév megnyitása előtt tartják. Javítóvizsgálatra csak az egy tárgyból bukott tanulók mehetnek, amit az iskola igazgatójától írásban tartoznak kérelmezni. Ez a folyamodvány bélyegtelen és legkésőbben június végéig adandó be. A tanuló csak abban az iskolában vizsgázhat, ahol eddig tanult. Megokolt esetben a tankerületi kir. főigazgató megengedheti, hogy a tanuló javítóvizsgálatot más intézetben tehessen, de ebben az esetben tanulmányait ugyancsak abban az intézetben folytathatja. A javítóvizsgálat díjtalan, kivéve, ha más intézetben teszi a vizsgálatot, amikor vizsgálati díjat tartozik fizetni. A két tárgyból bukott tanulók javítóvizsgálati engedélyért nem folyamodhatnak. Azok az osztályt ismételni tartoznak.

Különbözeti vizsgálatot tesz az a tanuló, aki egyik iskolafajból egy másik iskolafaj megfelelő osztályába lép át. A különbözeti vizsgálat anyaga, ideje és módja, úgyszintén a fizetendő díj esetenként különböző és ezért célszerű a tanév végén az illetékes iskola igazgatóságánál tájékozódni. Némely esetekben a különbözeti vizsgálat anyagát a főigazgatóság, sőt a vallás- és közoktatásügyi minisztérium állapítja meg (más országok iskoláiból átlépő tanulóknál), amikor a vizsgálatot a főigazgatóságtól, illetőleg a vallás- és közoktatásügyi minisztertől kell kérelmezni. Pótló vizsgálatot tesz az a tanuló, aki a tanév végén két vagy három hónapot mulasztott s így az összefoglalásokon nem jelenhetett meg, amennyiben betegségét tisztiorvosi bizonyítvánnyal igazolta és évközi előmenetele a kívánalmaknak megfelelt, az engedélyt az illető iskola tanári kara adja meg. Pótló vizsgálatot is csak saját intézetében teheti le a tanuló. A vizsgálat rendesen szóbeli, de szükség esetén azt írásbeli vizsgálat előzi meg. Ebben a tárgyban is a tanári értekezlet határoz. Ha a vizsgázó tanuló valamelyik tárgyból elégtelen osztályzatot nyert, akkor két hónap mulva javítóvizsgálatot tehet. Ez alatt az idő alatt saját iskolájába bejárhat, de az addig elvégzett tanítási anyagból felvételi vizsgálatra köteles. A pótló vizsgálat díjtalan. A javító-, különbözeti és pótló vizsgálatok mindig szeptember első napjaiban tartatnak. Minden iskola vezetősége erre a célra rendesen három napot tűz ki. A sikerrel vizsgázott tanulók a szeptemberi pótbeiratásokra jelentkezhetnek. A szeptemberi javító és pótló érettségi vizsgálatok a tanker. kir. főigazgató rendelete értelmében mindig szeptember első napjaiban valamelyik középiskolában tartatnak meg. Az érdekelteknek részletes utasításokat csak az illetékes iskola igazgatósága adhat. Magántanuló a középiskolai újabb rendtartás értelmében csak az a tanuló lehet, aki túlkoros, vagy betegségét tiszti orvosi bizonyítvánnyal igazolja, vagy megszállt területen lakik, illetőleg olyan vidéken tartózkodik állandóan, ahol a megfelelő iskolafaj nincs. Túlkoros az a tanuló, aki az illető osztály tanulóinak megkívánható koránál három évvel idősebb. Betegség miatt csak olyan tanuló nyerhet magánvizsgálati engedélyt, aki hatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy betegsége három hónapnál hosszabb ideig tartott és az őt munkaképtelenné tette. A megszállt területen vagy vidéken lakó tanulók folyamodványukat a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz címezik. A többiek a tankerületi kir. főigazgatóhoz. Minden magántanuló igazolni tartozik, hogy a kért vizsgálatot még sehol meg nem kísérelte. Tartozik illetőségi, illetőleg helyhatósági bizonyítványt, születési bizonyítványt és összes iskolai bizonyítványait csatolni. Amennyiben tanulmányaiban megszakítás volna, akkor a hiányzó időt hivatalos bizonylattal kell igazolnia. Az a magántanuló, aki más iskolatípusból lép középiskolába, előzetesen különbözeti vizsgálatot tesz. Ugyanez áll a szakiskolákra és a kereskedelmi iskolákra. A felsőkereskedelmi iskolát végezett tanuló előzetesen az I—VII. osztályról különbözeti vizsgálatra köteles. Azután a VIII. osztályról magánvizsgálatot tartozik tenni és csak

azután léphet érettségire. A magánvizsgálatra jelentkező tanuló a székesfővárosi iskolákban ugyanolyan beiratási díjat és tandíjat fizet, mint a rendes tanuló. A vizsgálati díj 150 P. Leányiskolákban és a felsőkereskedelmi iskolákban 170 P.

Felső kereskedelmi iskolába készülő tanulók beiratási feltételei. A kultuszminiszter 37.600/1932. VI. sz. rendelete értelmében a júniusi első felvételi napon csak azok vehetők fel a felső kereskedelmi iskola I. évfolyamába, akik a középiskola IV. osztályát javítás és ismétlés nélkül végezték s azok, akiknek a polgári iskolai IV. osztálybeli bizonyítványában legalább annyi jeles és jó osztályzat van, mint elégséges. A júniusi második felvételi napon és a szeptemberi felvételkor, ha még hely van, felvehetők azok is, akik a polgári iskola IV. osztályát több elégséges, mint jeles és jó osztályzattal — de javítás vagy ismétlés nélkül — végezték és ha ezek felvétele után, a 40-es létszámon belül még lenne hely, felvehetők még azok is, akik a közép- vagy polgári iskola IV. osztályát csak ismétléssel vagy javító vizsgálattal végezték el. A beiratáshoz szükséges okmányok azonosak a középiskolákéval. Javító vizsgálatot tehet az a tanuló, aki legfeljebb két rendes tárgyból kapott elégtelen osztályzatot. A pótló vizsgálat engedélyezése azonos a középiskolákéval. A felső kereskedelmi iskolában magántanulók nincsenek, csak magánvizsgázók, akik vizsgálatukat csak az erre a célra alakított állami felső kereskedelmi iskolai központi vizsgáló bizottság előtt tehetik le. Ez a bizottság valamelyik budapesti felső kereskedelmi iskolában működik, tehát minden folyamodás ennek az iskolának igazgatóságán keresztül intézendő a tankerületi királyi főigazgatósághoz (V., Széchenyi-utca 14. sz.). Magánvizsgálati engedélyt az nyerhet az I. évfolyamra, aki magánvizsgálatának letételéig legalább 17. életévét betölti. Különbözeti magánvizsgálatra az kaphat engedélyt, aki másfajta tanintézetben legalább egy olyan osztályt sikeresen elvégzett, amelybe való felvételhez a közép- vagy polgári iskola IV. osztályának eredményes befejezése kívántatott meg, feltéve, hogy a magánvizsgálati korkövetelményeknek megfelel. A középiskola VIII. osztályát vagy a hadapródiskolát, vagy a felső ipariskolát sikeresen elvégzettek, vagy tanítói oklevéllel rendelkezők, ha közgazdasági pályán működnek, korra való tekintet nélkül kaphatnak különbözeti magánvizsgálati engedélyt. Különbözeti érettségi vizsgálatra az kaphat engedélyt, aki középiskolai érettségi vizsgálatot tett és közgazdasági pályán működik. A magán-, különbözeti magán- vagy különbözeti érettségi vizsgálat iránti kérvényhez csatolni kell *a)* születési bizonyítványt, *b)* a legutóbbi iskolai bizonyítványát, *c)* ha ez külföldi intézetről szól, annak az intézetnek szervezeti szabályzatát, *d)* a folyamodó személyazonosságának és állandó lakhelyének igazolására arcképes helyhatósági bizonyítványt, illetve erkölcsi bizonyítványt, *e)* a folyamodónak közgazdasági pályán való működéséről szóló hiteles bizonyítványt. Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén a folyamodvány és mellékletei bélyegmentesek.

Községi iparrajziskola. A Székesfőváros és Magyarország legrégibb iparoktatási intézete, amelyet Mária Terézia uralkodásának utolsó éveiben, 1778-ban alapítottak. Hosszú fennállása alatt többször ment át a haladó élet követelményeinek megfelelő szervezeti változáson. Mai szervezetében: I. képesítést nyujtó szakosztályokra, II. képesítést nem nyujtó szakosztályokra, III. iparostovábbképző esti tanfolyamokra, IV. esetről-esetre rendezett tanfolyamokra tagozódik.

A képesítést nyujtó szakosztályok a következők: 1. Agyagipari-, 2. díszítőfestőipari-, 3. faipari-, 4. könyvkötőipari-, 5. bőrdíszműipari-, 6. ötvösipari- és 7. sokszorosítóipari szakosztály. Ezek III. évfolyamának elvégzése és a záróvizsga sikeres letétele után kiadott »végbizonyítvány« munkakönyv váltására és egy évi szakbavágó gyakorlat kimutatása után az illetékes Kereskedelmi és Iparkamaránál szervezett mestervizsgáló bizottság előtt a mestervizsga letételére jogosít: a IV. évfolyam (mesterképző tagozat) elvégzése és a mestervizsga sikeres letétele után kiadott bizonyítvány szakbavágó gyakorlat kimutatása nélkül az iparigazolvány kiváltására, tehát önálló iparűzésre és a mester cím használatára jogosít. A képesítést nyujtó szakosztályokra felvehetők, akik valamely közép- vagy polgári iskola négy osztályát sikerrel elvégezték, a 14. életévüket már betöltötték és iparukra alkalmas egészséges testalkatuak, amit hiteles orvosi bizonyítvánnyal kell igazolniok. A felvételre jelentkezőknek alakrajzból és ékítményes rajzból felvételi vizsgát kell tenniök (a faiparra jelentkezők kivételével), amelynek eredménye alapján a felvételi vizsgabizottság dönt, hogy a jelentkező a választott szakosztályra felvehető-e. A mesterképző tagozatra (IV. évfolyam) a szakosztály három évfolyamát eredményesen elvégzett növendékein felül felvehetők: 1. akik az iparágnak megfelelő más hazai ipari szakiskola elvégzését szabályszerű végbizonyítvánnyal igazolják, továbbá 2. a 18. életévüket betöltött és egy évi segédi szakbavágó gyakorlatot munkakönyvvel igazoló iparos segédek, ha magyar nyelvből, számtanból, könyvvitelből, szabadkézi- és mértani rajzból, valamint szakrajzból sikeres felvételi vizsgát tesznek. Idegen állampolgárok, valamint külföldi iskolai bizonyítvánnyal jelentkezők csak a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével vehetők fel. A felvételi kérvény a miniszterhez címezve az intézetnél nyujtandó be. A jelentkezésnél a következő okmányokat kell benyujtani: 1. a születési anyakönyvi kivonatot, 2. az újraoltási bizonyítványt, 3. a közép- vagy polgári iskola 4. osztályának elvégzését tanusító, illetőleg az utolsó iskolai bizonyítványt, 4. a választott ipari pályára való testi alkalmasságot igazoló hatósági orvosi bizonyítványt. A mesterképző tagozatra jelentkezőknél a 2—4. pontokban felsorolt okmányok bemutatása elmarad, ellenben kötelesek: ipari szakiskolai végbizonyítványokat vagy segédlevelüket és a legalább egy évi szakbavágó gyakorlatukat igazoló munkakönyvüket bemutatni. A képesítést nyujtó szakosztályokon fizetendő díjak a következők: 1. beíratási díj P 10·—, 2. az évvégi értesítő díja P 2·—,

3. ifj. tanulmányi kirándulási díj P 1·—, 4. filmoktatási díj P 1·— és az első ízben iratkozók részére, 5. tanulmányi értesítő díj P —·80 ; ezen díjak a beíráskor egyösszegben fizetendők. Az évi tandíj P 64·—, amely 8 részletben, októbertől májusig minden hónap 5-ig fizetendő. Felvételi vizsgadíj tárgyanként P 3·—. Hadirokkantak és hadiözvegyek gyermekei, valamint árvaházi növendékek, amennyiben jeles vagy legalábbis jó előmenetelüek, a beírási díj valamint a tandíj fizetése alól mentesek. Szegénysorsú és megfelelő tanulmányi eredményt felmutató növendékek tandíjkedvezményben részesülhetnek, indokolt esetben a tandíj fizetése alól korlátolt számban felmenthetők. Az első ízben beiratkozottaknak tandíjkedvezmény általában csak a második félévtől kezdődőleg adható.

A képesítést nem nyujtó szakosztályok, amelyek képesítés igazolásához nem kötött, iparigazolvány alapján gyakorolható iparokat tanítanak, a következők : 1. díszítőszobrászati-, 2. nőiruha tervező-, 3. textil szakosztály, amely utóbbi felöleli a szőnyegcsomózást, a gobelinszövést, bútorszövet szövést, fonal- és szövetfestést, a szövetékítést és a géphímzést. Ezen szakosztályokra felvehetők, akik valamely közép- vagy polgári iskola négy osztályát sikerrel elvégezték és a 14. életévüket már betöltötték. A felvételre jelentkezőknek alakrajzból és ékítményes rajzból a ruhatervező szakosztályon ezen felül divatvázolásból felvételi vizsgát kell tenniök, amelynek eredménye alapján a felvételi vizsgabizottság dönt a felvételről. A nőiruhatervező szakosztály III. évfolyamára felvehetők, akik egy székesfővárosi vagy állami nőiipariskolát sikerrel elvégeztek vagy akik a női szabóiparban segédlevelet nyertek, ezek azonban kötelesek a szakosztály első két évfolyamának rajzi anyagából felvételi vizsgát tenni. Idegen állampolgárok valamint külföldi iskolai bizonyítvánnyal jelentkezők csak Budapest Székesfőváros Polgármesterének engedélyével vehetők fel. A felvételi kérvény Budapest Székesfőváros Polgármesteréhez címezve az intézetnél nyujtandó be. A jelentkezésnél a következő okmányokat kell benyujtani : 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. az újraoltási bizonyítványt, 3. a közép- vagy polgári iskola négy osztályának elvégzését tanusító, illetőleg az utolsó iskolai bizonyítványt. A nőiruhatervező szakosztály III. évfolyamára jelentkezők a nőiipariskolai végbizonyítványt tartoznak csak bemutatni. A képesítést nem nyujtó szakosztályokon fizetendő díjak a következők : 1. beírási díj P 10·—, 2. az évvégi értesítő díja P 2.—, 3. ifjúsági tanulmányi kirándulási díj P 1.—, 4. filmoktatási díj P 1.— és az első ízben iratkozók részére 5. tanulmányi értesítő díj P —.80. Ezen díjak a beíráskor egy összegben fizetendők. A tandíj évi 80.—, amely 8 részletben, októbertől májusig minden hónap 5-ig fizetendő. Felvételi vizsgadíj tárgyanként P 3.—. A nyujtható kedvezmények azonosak a képesítést nyujtó szakosztályoknál említettekkel. A szakosztályokon a tanítás szeptember elején kezdődik és június végéig tart még pedig heti 46 órában (a ruhatervező szakosztályon heti 42 órában). A szakosztályok magánúton nem végezhetők

el és azokon magánvizsgák sem tehetők. Az intézet felvesz *rendkívüli növendékeket,* akik a szakosztályokon tanított tárgyakra szabad választás szerint iratkozhatnak be. Ezek azonban legalább heti 8 órát kötelesek venni. A fizetendő díjak a következők: 1. beírási díj P 5.—, 2. az évvégi értesítő díja P 2.—, és az elsőízben iratkozók részére 3. a látogató könyv díja P 2.—; ezen díjak a beíráskor egy összegben fizetendők. A tandíj heti egy óra után évi 4.— pengő, amely négy részletben, még pedig október, december, február és április 5-ig fizetendő. Úgy a szakosztályi, mint a rendkívüli növendékek kötelesek a beírás alkalmával egy fényképet, a rendkívüli növendékek ezen felül két darab 50 filléres bélyeget beadni.

Az iparos továbbképző esti tanfolyamok az érdeklődők általános rajzi készségének kifejlesztését valamint iparosmesterek, segédek és a szerződésükben megállapított tanidő utolsó évében lévő tanoncok szakszerű és művészi irányú, a haladó ipari technika követelményeinek megfelelő továbbképzését szolgálja. A tanfolyamok a következők: 1. alakrajzi (három éves), 2. díszítőfestőipari, 3. faipari, 4. könyvkötő- és bőrdíszműipari, 5. mintázó, 6. nőiszabászati és divattervező, 7. ötvös, 8. kovácsműves, 9. sokszorosító ipari, 10. textil, 11. üvegipari. Az alakrajzi és divattervező tanfolyamra felvételi vizsga alapján bárki felvehető. A többi tanfolyamokra csak azok vehetők fel, akik a választott tanfolyamok képviselte iparágban vagy annak rokoniparaiban szerzett szakképzettségüket igazolják. Kivételesen és korlátolt számban felvehetők még a tanszerződésük utolsó évében lévő tanoncok, ha a tanfolyam látogatására mesterüktől írásbeli engedélyt nyernek. Az így felvett tanoncok azonban tanonciskolát továbbra is kötelesek látogatni. A jelentkezésnél a következő okmányokat kell bemutatni: 1. a születési anyakönyvi kivonatot, 2. az utolsó iskolai bizonyítványt, 3. a szakképzettséget igazoló iratokat, a tanoncok a tanszerződésüket. A tanfolyamokon fizetendő díjak a következők: beírási díj P 5.—, amely a beíráskor egy összegben fizetendő; tandíj évi P 32.—, amely 8 részletben, még pedig októbertől májusig minden hónap 5-ig fizetendő. Hadirokkantak és hadiözvegyek valamint azok önálló keresettel nem bíró gyermekei, amennyiben jeles vagy jó előmenetelüek, beírás- és tandíjmentesek. Tanoncok tandíjat nem fizetnek. Iparossegédeket a másodfokú tandíjkedvezmény illeti meg. Szegénysorsú és megfelelő tanulmányi eredményt felmutató növendékek tandíjkedvezményben, indokolt esetben tandíjmentességben részesülhetnek. Az iparostovábbképző esti tanfolyamokon a tanítás szeptember közepétől június közepéig tart, akik valamely tanfolyamot legalább hat hónapon át látogatták, bizonyítványt kapnak, ellenkező esetben látogatási bizonyítvány állítható ki részükre. Az esetről-esetre szervezett tanfolyamok általában az iparostanonciskolai tanítóság szak- és továbbképzését szolgálják.

A községi női gazdasági és háztartási iskola (X., Maglódi-út 8. sz.) Felvehetők négy középiskolát végzett, legfeljebb 20 éves

ÖN IS igényelje az OLCSÓ takarék-GÁZT!

Ha tűzhelyén kívül vízmelegítésre, fűtésre, vagy hűtésre is gázt használ — szobánként havi 20 m³-en felül — a „TAKARÉKGÁZ" 40%-kal olcsóbb: m³-ként csak 12 fillér. Az itt következő néhány szám biztosan meggyőzi Önt is arról, hogy a háztartás olcsó tüzelőanyaga a **GÁZ**

20 filléres gázzal:

	fillér
Egy négytagú család főzési költsége naponta kb	20
Egy liter víz felforralása	1·2
Egy órai vasalás	4—5

12 filléres takarékgázzal:

	fillér
A gázhűtőszekrény 24 órai üzemköltsége a külső hőmérséklettől függően	8 —12
Egy fürdő készítése (100—150 liter fürdővíz)	12 —18
Egy mosdáshoz szükséges meleg víz (10—15 liter)	1·2— 1·8
Félórai fürdőszoba-fűtés	6 — 8

TERMOKOKSZ

ÚJRENDSZERŰ KOKSZTÜZELÉSŰ CSERÉPKÁLYHA

KEVÉS PÉNZÉRT SOK MELEGET AD!

Folytonégő — Kényelmes — Higiénikus — Gazdaságos
Egyenletesen fűt — Bármelyik cserépkályhás felépíti

Bővebb felvilágosítást nyújt:

Budapest Székesfőváros Gázművei Melléktermék és Tüzelőszer Osztálya (VIII., Tisza Kálmán-tér 20) — Telefon

Olajfestmények legolcsóbban

Hoffmannál

Budapest IV, Károly király-út 28

(Központi Városháza) **Telefon: 189-239**

Offenberger Miksa

Grafikai szaküzlet

Budapest, IV., Dalmady Győző-utca 7

Telefon: 185-398

Új és használt nyomda- és könyvkötészeti gépek és berendezések •

Monotype *szedőgépgyár vezérképviselete*

Nógrádmegyei Kőszénbánya R. T.

Vilmosbánya

Mátranovák — Homokterenye

Központi iroda: Budapest, IV., Múzeum-körút 31. szám

Telefon: 189-681

Szállít: 4850 kalóriás Ia darabos és aknaszenet, szobafűtési, mezőgazdasági és ipari célokra.

leányok. A felvételhez szükséges okmányok: a megkívánt előképzettség igazolása iskolai bizonyítvánnyal, születési anyakönyvi kivonat és orvosi bizonyítvány arról, hogy a felvételt kérő gazdasági pályára alkalmas.

A községi kertészképző iskola. (XIV., Egressy-út 73. sz.) Az iskola négy évfolyamú. A felvételhez szükséges okmányok: 1. születési bizonyítvány, 2. iskolai bizonyítvány (a megkívánt előképzettség igazolására), 3. orvosi bizonyítvány (a felvételt kérőnek a kertészeti pályára való alkalmasságáról), 4. szülői beleegyező nyilatkozat, 5. illetőségi bizonyítvány (mert elsősorban budapesti illetőségű gyermekek vétetnek fel). A felvételre jelentkezés ideje július hó 1-től 15-ig. Az iskola növendékeinek nagy része bent lakik az intézettel kapcsolatos internátusban, de vannak bejáró növendékek is.

A községi mezőgazdasági középiskola. (XIV., Kövér Lajos-u. 5. szám.) Az iskola négy évfolyamú. A felvételhez szükséges okmányok: 1. születési bizonyítvány, 2. a középfokú iskola IV. osztályának sikeres elvégzését tanusító iskolai bizonyítvány, 3. hatósági orvosi bizonyítvány arról, hogy a felvételt kérő növendék testi munkára alkalmas, 4. a községi elöljáróság igazolása, hogy a gyermek szülői mennyi saját földterülettel rendelkeznek (ha a tanuló szülői saját földterülettel nem rendelkeznek, a felvételhez elegendő bárkinek hiteles akaratnyilvánítása arról, hogy a felvételt kérő növendéknek az iskola sikeres elvégzése esetére legalább két hold földet biztosít), 5.erkölcsi bizonyítvány az esetben, ha a középfokú iskola elvégzése és a mezőgazdasági középiskola megkezdése között a rendes nyári szünidőnél hosszabb időköz van.

Bejelentőlap. Mindenki köteles lakcímét Budapesten a beköltözést követő 24 órán belül a kerületi rendőrőrszobákon bejelenteni. A bejelentés az ott beszerezhető űrlapokon történik, ennek egyik fele a jelentkezőnél marad. A bejelentést elsősorban a háztulajdonos, illetve megbízottja, a lakás főbérlője, szállodás, a közvagy magánintézet vezetője köteles eszközölni. Ugyancsak köteles a bejelentett egyén kiköltözését kijelentőlapon eszközölni.

Belépési (Katonai) bizonyítványok (Nyilatkozatok). Lásd: »Katonai« c. a.

Belépés vagy kilépés, bevett vagy elismert vallásfelekezetbe. A kilépési szándékot az elhagyni szándékozott felekezet lelkészénél két tanú előtt kell bejelenteni, illetve ezt a bejelentést ugyancsak két tanu előtt az első bejelentéstől számítandó, legkorábban a 15-ik, legkésőbben a 30-ik napon meg kell ismételni. A bejelentésekről vagy a lelkész, vagy — ha ő megtagadja — a tanuk adnak külön-külön bélyegmentes bizonyítványt, amelyekkel azon vallásfelekezet lelkészéhez kell menni, amelybe az érdekelt belépni szándékozik.

Benzinkút engedélyezés. *a)* Közterületen történő benzinkút felállítására 1942. december 31-ig engedélyt nem adnak ki. *b)* Magánterületen felállítandó benzinkút engedélyezéséhez a

polgármesteri III. ügyosztálynál helyszínrajzzal, tervrajzzal, műszaki leírással felszerelt kérelmet kell benyujtani, a kérelem benyujtásakor az építési engedélyért fizetendő díjak lerovandók, a kérvény 2 P okmánybélyeggel látandó el. A polgármesteri III. ügyosztály ezen kérvényt érdemi elintézés előtt véleményezés végett a polgármesteri V. ügyosztálynak és esetenként a Fővárosi Közmunkák Tanácsának küldi meg. Az építési engedély elutasítása tárgyában rendelkező polgármesteri határozat ellen a Fővárosi Közmunkák Tanácsához címzendő és a polgármesteri hivatalban benyujtandó felebbezésnek van helye. A felebbezésre 4 P állami okmánybélyeg ragasztandó.

Benzintároló és adagolóberendezések felállítása. Lásd: Gépfelállítási engedélyek c. a.

Beszállásolás, katonai. Lásd: Katonai c. a.

Betegápolási pótadó. Lásd: Nyilvános betegápolási c. a.

Betegszállító gépjárművállalat engedélyezése. Lásd: Autóbuszjárat engedélyezése c. a.

Bevett vagy elismert felekezetből kilépés, belépés. Lásd: Belépés vagy kilépés c. a.

Bécsi magyar idegenforgalmi hivatal. Lásd: Bp. székesf. intézményei és üzemei c. f. a.

Bérautó ügyek. Garázsból (telephelyről) megrendelésre géperejű kocsival való személyfuvarozás engedélyhez kötött ipar. Az engedélyt Budapest székesfőváros területén a polgármester adja. A polgármesterhez intézendő kérvényben meg kell jelölni, hogy a kérelmező iparát hány darab gépkocsi felhasználásával kívánja űzni, továbbá be kell jelenteni telephelyét is. A kérvény előterjesztésével egyidejűleg a kérelmezőnek nagykorúságát, állampolgárságát és erkölcsi megbízhatóságát is igazolnia kell. A kérvényre 5 pengős állami okmánybélyeg, a mellékletekre 30 filléres okmánybélyeg és az üzemben felhasználandó gépkocsi mindegyike után 13 P 92 fillér ipardíj fizetendő. Az iparengedély elnyerése után engedélyes bérkocsiját biztosíttatni tartozik.

Bérleti pótdíjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Bizományos. Lásd: Magánbizományos c. a.

Bizonyítvány díjak a fővárosi iskolákban. Lásd: Tandíjak c. a.

Biztosíték. Lásd: Ajánlati feltételek c. a.

Biztosítéki illeték. Lásd: Illetéktáblázat c. a.

Biztosítékul elfogadható értékpapírok. Lásd: Óvadékul és bánatpénzül c. a.

Bódéfelállítási engedély. A földbe nem rögzített bódék utcán való felállításának engedélyét Budapesten a polgármester adja meg. A kérvényt a polgármesterhez kell címezni és a felállításra kiszemelt hely szerint illetékes kerületi elöljáróságon kell benyujtani. A kérvényhez csatolni kell: 1. a folyamodó személyi okmányait, 2. a felállítandó bódé tervrajzát, 3. a felállítandó bódé környékére vonatkozó helyszíni rajzot, 4. helyfoglalási engedélyt. A 31.052/1929. V. számú tanácsi határozat értelmében új bódé felállítása nem engedélyezhető, tehát csak a meghatározott lét-

szám keretén belül, üresedés esetén. A vásárcsarnokok és piacok közelében bódék nem állíthatók fel.

Boltkapuzatok felállítását a polgármesteri III. ügyosztálynál kell kérni. A beadvány bélyegköteles (2 pengős állami okmánybélyeg). Szükséges okmányok: 1. Terv, két példány 1 : 20 léptékben, alaprajz, metszet, nézet. 2. Helyszínrajz-vázlat. 3. Az egész épületről fényképfelvétel. Vonatkozó törvény: Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához (4 pengős állami okmánybélyeg). A beadványok kiállítási módja: A kérvény a polgármesterhez címzendő. Meg kell említeni a kérvény szövegében, hogy az építkezés hol történik, kerület, utca, házszám, új és régi helyrajzi szám feltüntetésével, a felelős jogosult tervező nevét és lakáscímét, az érdekelt szomszédok nevét és lakáscímét. A kérvényt aláírja az építtető (megrendelő) és az összes telekkönyvi tulajdonosok. A kérvényt külzettel kell ellátni.

Bölcsődék. A bölcsődéknek célja, hogy azok az anyák, akik a nap nagy részét házon kívül, munkában töltik, gyermeküket ez idő alatt olyan helyen tarthassák, ahol azok az anya távollétében is kellő gondozásban részesülnek. Bölcsődékbe 0—1 éves korig vesznek fel csecsemőt, nappali gondozásra és ellátásra. Ha az anya maga táplálhatja csecsemőjét, úgy napközben, meghatározott időben jelentkeznie kell a bölcsődében, a szoptatás végett. Ha valamely okból nem képes csecsemőjét táplálni, úgy a gyermek a bölcsődében a csecsemőgondozónő felügyelete mellett, orvos által előírt mesterséges táplálásban részesül. Az anya reggel, mikor munkába megy, csecsemőjét a bölcsődében leadja és munkája végeztével hazaviszi. Aki gyermekét bölcsődébe kívánja helyezni, jelentkezzék a lakásához legközelebb eső bölcsődénél, hol orvosi vizsgálat után és férőhely esetén a gyermek nappali gondozásra elhelyezést nyer. A bölcsődék vagy ingyen, vagy csekély fizetésért veszik a csecsemőt gondozásba. Budapest székesfőváros hat bölcsődét tart fenn, melyek az Országos Stefánia Szövetség védőintézetei mellett működnek. A székesfővárosi bölcsődékben a napi ellátási díj 30 fillér, ezt az összeget a vezető főorvos jogosult leszállítani, vagy teljesen el is engedni. Lásd még: Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem c. a.

BSE. Lásd: »Budapest« Sport Egyesület c. a.

BSZKRT-díjszabás. Kisszakaszjegy, egy kisszakasz távolságra 8 fillér. Szakaszjegy két kisszakasz távolságra 16 fillér, három kisszakasz távolságra 24 fillér. Átszállójegy (Érvényes egy órán belül háromszori átszállásra) felnőttek részére 30 fillér, gyermekjegy 12 fillér. Átszállójegy az autobusz 1—19. jelzésű vonalaira 50 fillér. Menettértijegy hétköznapokon reggel 8 óráig 48 fillér. Napijegy 2 pengő. Érvényes 1 napi korlátlan utazásra a BSZKRT összes és az autobusz összes járatain a 20-tól 25-ig terjedők, valamint a betűjelzésű, a különjáratok és a 27-es járat Sasadi-úton kívüli részének kivételével. Kiegészítőjegy a BSZKRT átszállójegyhez (Pestszentlőrinc Szarvascsárdától Vecsés határáig) 10 fillér. Hetibérletjegy a BSZKRT

bármely vonalára (a kalauz által megjelölt héten 1—1 órán belül napi 2 utazásra) kivéve a Szarvascsárda—Vecsés között 4.30 P. Általános hetikártya három viszonylatra 3.40 P. Hetikártya a külterületi vonalakon 2.30 P. Tanuló- és tanonc-hetikártya személyazonossági igazolvány alapján 1.70 P. Havibérletjegy arckép nélkül 50 P. Havibérletjegy arcképpel 40 P. A HÉV-re való átszállásra a BSZKRT kalauznál váltható menetjegy a főváros határán belüli érvénnyel 30 fillér, gyermekjegy 12 fillér. Menettértijegy a HÉV bármely vonalára a főváros határán belül reggel 8 óráig 48 fillér.

Budai Hegypálya díjszabása. Kisszakaszjegy hegy- vagy lejtmenetre 8 fillér. Menettérti füzetjegy 10 menettérti utazásra 80 fillér. Havi bérletjegy egy naptári hónapon belül korlátlan utazásra 3.52 pengő.

Budapest felsőházi tagjai. Lásd: Budapest székesfőváros felsőházi tagjai c. a.

Budapest Jogszabályai. A székesfőváros szabályrendeleteinek, szabályzatainak, szolgálati utasításainak és elvi határozatainak rendszeres évi gyüjteménye. Szerkeszti: dr. Oszoly Kálmán tanácsjegyző. Közp. Városháza, I. pavillon, I. em. 42. A »Budapest Jogszabályai« úgy egyes példányai, mint évfolyamai megjelenésük után, hivatalos áron, Központi Városház, I. pavillon, I. em. 42. szám alatt a hivatalos órák alatt kaphatók. Ugyancsak itt kapható »Budapest Székesfőváros Jogszabályainak jegyzéke« (ára 1.60 P), az 1936-ig megjelent érvényes jogszabályokról, betűsoros évszám-, szám- és tárgymutatóval, kiegészítve a régebbi szabályrendelet-kiadványok (R. és Ek.) érvényben és forgalomban levő füzeteinek mutatójával.

Budapest képviselői. Lásd: Budapest székesfőv. országgyűlési képviselői c. a.

»Budapest« Sport Egyesület. (Központi Városháza. Telefon: 189-200.) A székesfővárosi tisztviselők, tanszemélyzet és üzemi alkalmazottak sportegyesülete 1913-ban alakult. Célul tűzte ki, hogy a fővárosi alkalmazottak hatalmas tömegeinek sportolási lehetőségét előmozdítsa, az egymáshoz tartozandóságot és az ideális értelemben vett kollegiáliis barátságot a sport révén is fejlessze és ápolja. Ezen célnak az egyesület 25 évi fennállása alatt teljes mértékben megfelelt. A sport minden ágában számos nemzetközi sikerrel tette népszerűvé a főváros színeit. Sportlétesítményei közül felemlítjük a hármashatárhegyi turistaházat és a Millenáris sporttelep újjáépítését. Az egyesület tisztikara: Díszelnök: Szendy Károly polgármester. Elnök: Bódy László dr. alpolgármester. Társelnökök: Kovácsházy Vilmos, Salamon Géza dr., Felkay Ferenc dr., dorogi Farkas Ákos dr. tanácsnokok és Gallner Ferenc dr. főjegyző. Alelnökök: Morvay Endre dr. alpolgármester, Beliczay Imre dr. tanácsnok, Gátonyi Béla főszámvevő, Kleisz Alajos adóhivatali igazgató, Jánossy Imre szakfelügyelő. Főtitkár: Leitgib János könyvtári felügyelő. Titkárok: Buzay Árpád dr. és Borsos Szabó László. Szakosztályi elnökök: Céllövő: Beliczay Imre dr. tanácsnok. Fotó: Huszty

Károly dr. tanácsnok. Férfitorna: Szebeny József dr. tanácsnok. Női torna: Jánossy Imre szakfelügyelő. Motor: Kazinczy Gábor dr. műszaki főtanácsos. Repülő: báró Babarczy István dr. tanácsnok. Sí: Kazinczy Gábor dr. műszaki főtanácsos. Tennisz: Gallner Ferenc dr. főjegyző. Turista: Goszleth Ernő dr. ny. tanácsnok. Úszó: Felkay Ferenc dr. tanácsnok. Vívó: Gátonyi Béla főszámvevő. Yacht: Keledy Tibor dr. tanácsnok. Az egyesület jelenleg működő szakosztályai és azok titkárai, akik a szakosztályra vonatkozó mindennemű felvilágosítással szolgálnak: — **Céllövő**: titkár: Potoczky Jenő dr. tanácsjegyző, XIV. elöljáróság. Lőgyakorlatok: minden kedden d. u. a »Horthy Miklós« levente lőtéren. — **Fotó**: titkár: Reminiczky Lajos dr. tanácsjegyző. Polgm. XII. ü. o. — **Férfitorna**: titkár: gróf Lázár Imre dr. főjegyző. Polgármesteri hivatal. Tornaórák: hétfő, szerda, péntek d. u. 6—9-ig, a IV., Reáltanoda-utcai gimnázium tornatermében. — **Női torna**: művezető: dr. Wein Dezsőné, Brunner Éva tanárnő. Tornaórák: kedden és pénteken este 6—9 óráig a IV., Cukor-utcai elemi iskola tornatermében. — **Motor**: titkár: Kertész István, Tanszerkészítő műhely VII., Nagydiófa-utca 8. Összejövetel minden kedden este 8 órakor a Bandl-étteremben (VIII., József-körút és József-utca sarok). — **Repülő**: titkár: Buzay Árpád dr. fogalmazó. Közforgalmi repülőtér. Pilótakiképzés a budaörsi repülőtéren. — **Sí**: titkár: Pásztory János számv. főtiszt. Segítőalap. — **Tennisz**: titkár: Gallner Dénes. Szám. V. ü. o. Tenniszpályák a Népligetben. — **Turista**: titkár: Romhányi Károly dr. fogalmazó, VIII. elöljáróság. Kirándulások minden vasárnap és ünnepnap, előre közölt programm szerint. — **Úszó**: titkár: Kertész István, Tanszerkészítő műhely VII., Nagydiófa-u. 8. Úszó- és vízipólótréningek a Fedett- és Császár-uszodákban. — **Yacht**: titkár: Liber Endre mérnök. Gázgyár.

Budapest Székesfőváros Diétás Étterme a Központi Városháza III. sz. pavillónjának földszinti helyiségeiben működik, orvosi felügyelet mellett és diétás nővérek közreműködésével. Célja: diétás étkezésre szoruló betegeknek ellátása polgári áron, vendéglői rendszer keretében. Az étterem kezdetben »Városházi Étkező« név alatt működött, 1930 novemberében bővült ki diétás konyhával, majd 1935 május 1-ével a polgári étkeztetés teljesen megszűnt és azóta kizárólag diétás ebédet szolgáltat ki. Az ebédek árai: Hústalan diétás ebéd: —.80 P; húsos diétás ebéd: 1.40 P; cukorbetegek ebédje: 1.70 P. A vendégek túlnyomó része orvosának ajánlatára keresi fel a diétás éttermet. A klinikák és kórházak részletes orvosi lelettel és étrendi előírással látják el a diétás étkezésre küldött betegeiket.

Budapest székesfőváros felsőházi tagjai: 1. vitéz Barcy Gábor, 2. Gaár Vilmos dr., 3. Botzenhardt János dr., 4. Harrer Ferenc dr., 5. Láng Lajos dr., 6. Lázár Ferenc dr., 7. Szőke Gyula dr. Póttagok: Viczián István dr., vitéz Somogyi Béla dr., Becsey Antal.

Budapest Székesfőváros Gyógyfürdői és Gyógyforrásai. Lásd: Bp. székesf. üzemei és intézményei c. a.

Budapest székesfőváros múzeumai. Budapest Székesfőváros Képtára (IV., Egyetem-u. 6. sz.) nyitva hétfő és csütörtök kivételével mindennap ½10 és ½2 óra között. Belépődíj 30 fillér. Vasárnap 11 óráig díjtalan. A képtár a zárási napokon is megtekinthető 1 P különdíj ellenében. Katalógus 50 fillér. — Aquincumi Múzeum (III., Szentendrei-út) megtekinthető egész nap, belépődíj nincs. Katalógus 1 P, illusztrált (német nyelvű) 3 P. — Régi római katonai fürdő (Hypocaustum,) (III., Flórián-tér) megtekinthető egész nap, az őrnél való jelentkezés mellett. Belépődíj ismertetéssel együtt 30 fillér, minden további személy 20 fillér. Csütörtök délután 3 és 6 óra között és vasárnap délelőtt 9 és 1 óra között belépődíj (ismertetéssel) 20 fillér, minden további személy 10 fillér. — Középkori Kőemléktár (I., Vár, Halászbástya) megtekinthető egész nap, belépődíj 20 fillér. Vasárnap délelőtt 9 és 2 óra között díjtalan Katalógus 50 fillér. — Történeti Múzeum (VI., Városliget, Stefánia-út). Átrendezés miatt hosszabb ideig zárva. — Lásd még: Múzeumok c. a.

Budapest székesfőváros országgyűlési képviselői. (Az 1939. évben megtartott országgyűlési képviselőválasztások szerint.) I. Választókerület. (Budai) 1. Csilléry András dr., 2. Vály Lajos dr., 3. Cselényi Pál dr., 4. Bocsáry-Spur Kálmán (MÉP), 5. Hubay Kálmán, 6. Csia Sándor dr., 7. Mokcsay Dezső (Nyilaskeresztes), 8. gróf Apponyi György (Polg. Szabadság Párt). II. Választókerület. (Északi) 1. Homonnay Tivadar dr., 2. Nagy László dr. (MÉP), 3. Rátz Kálmán dr., 4. vitéz szendrői Kovách Gyula dr. (Nyilaskeresztes), 5. Gratz Gusztáv, 6. Rupert Rezső dr., 7. vitéz Makay Miklós (Polg. Szabadság Párt), 8. Peyer Károly, 9. Kéthly Anna (Szoc. dem.). III. Választókerület. (Déli) 1. Müller Antal, 2. vitéz Tóth András dr., 3. Makkai János dr., 4. Donáth György dr. (MÉP), 5. gróf Széchenyi Lajos, 6. Vágó Pál dr., 7. ifj. Zimmer Ferenc, 8. Wirth Károly (Nyilaskeresztes), 9. Kabók Lajos (Szoc. dem.), 10. Bródy Ernő dr. (Polg. Szabadság Párt).

Budapest Székesfőváros Útügyi Intézete. Lásd: Bp. székesf. üzemei és intézményei c. f. a.

Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. Lásd: Bp. székesf. üzemei és intézményei c. f. a.

Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár. Lásd: Bp. székesf. intézményei és üzemei c. f. a.

Budapesti Helyiérdekű Vasút Rt. Lásd: Bp. székesf. üzeme és intézményei c. f. a.

Budapesti illetőségűek nyilvántartása. Lásd: Illetőségi (budapesti) nyilvántartó c. a.

Budapesti illetőségű, vidéken lakó szegények segélyezése. A 6000/1931. M. E. sz. kormányrendelet életbeléptével (1931. november 1.) megszűnt a községi illetőség a segélyezés feltételéül szolgálni. Ennek helyébe a fentebbi értelemben vett budapesti

lakóhely lépett. Ennek alapján a székesfőváros polgármestere (polgármesteri IX. ü. o.) segélyezi azokat a vidékre költözött rászorultakat, akik a segélyezést megelőzően eltelt utolsó öt év alatt Budapesten egyhúzamban három évig laktak, vagy legalább itt a leghosszabb időt töltötték.

Budapesti Kisipari Hitelintézet R.-T. Lásd: Bp. székesf. intézményei és üzemei c. f. a.

Burkolási járulék. A székesfőváros által első ízben eszközölt mindennemű burkolás után, mégpedig kocsiutaknál egy-egy oldalon legfeljebb 8 méter szélességig a burkolás összes költségeinek felerésze, a gyalogútnál a szegélyezésen kívül legfeljebb 3 méter szélességig a felmerülő egész burkolási költség az illető közterület mentén fekvő ingatlanokat és azok hozadékait terheli s a fővárosnak burkolási járulék címén megtérítendő. Gyalogutaknál a szegélyezés költsége a fővárosnak teljes összegben megtérítendő. Az úttest és gyalogút kellő szintre helyezéséhez szükséges földmunkák költségei egészben a fővárost terhelik. A Duna balpartján a III.—VIII. építési övezetekben, a Duna jobbpartján pedig a II.—VIII. építési övezetekben a be nem épített saroktelkek tulajdonosai ezen szabályrendelet szerint kivetendő burkolási járulékok összegének csak 30%-át fizetik; ha a telek területét elosztva a homlokzatok hosszúságának ugyanazon mérték szerint számított összegével, az így nyert hányados a 3 egységet meg nem haladja; 40%-át fizetik, ha a hányados a 4 egységet meg nem haladja; 50%-át fizetik, ha a hányados az 5 egységet meg nem haladja; 60%-át fizetik, ha a hányados a 6 egységet meg nem haladja. Ha pedig a hányados a 6 egységet meghaladja, az egész járulékot tartoznak fizetni. Ha a saroktelken felépítmény van ugyan, de annak a házbéradó kivetésének alapjául vett tiszta bérjövedelme a kivetést megelőző évben 464 pengőt meg nem haladt, az ingatlan a burkolási járulék kivetése szempontjából úgy vétetik, mintha beépítetlen telek volna. Az építésügyi szabályzat értelmében önállóan beépítésre nem használható telekkönyvezett telek után a szabályrendelet szerint kivetett burkolási járulék fizetési határideje a fél kérelmére mindaddig elhalasztandó, amíg a telek beépítésre használhatóvá lesz, a kivetéssel egyidejűleg azonban a járulék telekkönyvi bekebelezés útján biztosítandó. A székesfőváros a középítési bizottság alapján évről-évre egységesen állapítja meg egy-egy négyzetméter burkolat után a különböző burkolatnemek szerint fizetendő burkolási járulékokat, a burkolathoz és alapépítményhez felhasználtatni szokott összes anyagok és a munkabér legutóbbi tényleges költségei alapján. Ha valamely közterület burkolása azon érdekelt ingatlantulajdonosok kérelmére történik, akik az illető közterületre eső homlokzatok hosszaságának legalább kétharmadrészét képviselik, a burkolás összes költsége egészben az illető közterület mentén fekvő ingatlanokat terheli. Ha valamely burkolat helyett, amely után már a szabályrendeletben megállapított burkolási járulék volt fizetendő, olyan új burkolat fektettetik, amely magasabb járuléktétel alá esik, az új burkolat után burkolási járulék címen annyi fizetendő, amennyi

egyrészt a régi, másrészt az új burkolat után esedékes burkolási járulék összege között különbözetként jelentkezik. Az első rendelkezések szerint megtérítendő burkolási költség az egyes ingatlanokra a burkolt közterületre eső homlokzat hosszasága arányában vetendő ki s az ekként kivetett burkolási járulék bárminemű adómentességre való tekintet nélkül a székesfőváros részére minden körülmények között és feltétlenül megfizetendő. Ha az úttest egy része templomok, iskolák, kórházak vagy más középületek körül, ezek érdekéből drágább burkolatnemmel láttatik el, mint az úttest többi része, akkor az ezen drágább burkolat által érintett magántelek tulajdonosai csak az úttest többi részén alkalmazott olcsóbb burkolási nem után meghatározott burkolási járulékot kötelesek fizetni. A burkolási járulékok arra vetetnek ki, aki a kivetés idejében az ingatlan tulajdonosa. A burkolási járulékok közadók módjára a fennálló törvények és szabályok szerint közigazgatási úton hajtandók be. A burkolási járulék a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 30 nap alatt fizetendő, amely határidő lejárta után a burkolási járulék, tekintet nélkül a netalán közbevetett felszólamlásra, panaszra, nyert fizetési halasztásra vagy részletfizetési engedélyre telekkönyvi bekebelezés útján biztosíttatik s ugyanezen határidőtől kezdve a burkolási járulék összege után a tényleges fizetés napjáig a törvényes késedelmi kamat fizetendő. A kibocsátott fizetési meghagyás ellen annak kézbesítésétől számított 15 nap alatt felszólamlásnak van helye a székesfőváros polgármesteréhez. A felszólamlás azonban a burkolási járuléknak telekkönyvi bekebelezés útján leendő biztosítását nem akadályozza. A polgármester határozata ellen, annak kézbesítésétől számított 15 nap alatt fellebbezésnek van helye a székesfőváros közigazgatási bizottságához és ennek határozata ellen panasszal lehet élni az 1896 : XXIV. t.-cikk alapján a m. kir. közigazgatási bírósághoz. A burkolási járulékokról a főváros központi számvevősége külön nyilvántartást vezet, amelyet a felek is megtekinthetnek és amelynek adatairól a számvevőség az érdekelt szóbeli felvilágosítást és kívánságukra írásbeli igazolványt is adni köteles arról, hogy valamely ingatlant burkolási járulék terheli-e és mennyi. Ez az igazolvány bélyegköteles. A székesfőváros a felek kérelmére az esedékessé vált burkolási járulékok befizetésére előzetes telekkönyvi biztosítás s az esedékesség napjától járó törvényes késedelmi kamatok fizetésének kötelezettsége mellett az esedékességtől számított, rendszerint legfeljebb két évre terjedő fizetési halasztást, illetőleg részletfizetési halasztást, illetőleg részletfizetési engedélyt adhat. Ezen két éven túl fizetési halasztás, részletfizetés kivételesen és csakis oly feltétel alatt engedhető, ha a burkolási járulék telekkönyvi bekebelezéssel jelzálogilag kellően fedezve van.

C

Ciánozás. Lásd: Fertőtlenítés c. a.

Cipőtisztítási engedélyért a kérelmező a lakása szerint illetékes kerületi elöljárósághoz folyamodjék. Az engedélyt az elöljáróság a kerületi rendőrkapitányság véleményezése után adja meg. A kérvényhez csatolandó a kérelmező bejelentő lapja, személyi viszonyait igazoló okmányok és megbízhatóságát igazoló bizonyítványok. A kérvényre 2 pengős okmány bélyeget kell tenni. Mellékletre 16 filléres állami bélyeget. Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén bélyegmentes.

Cukor, cukorka vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Cukrászüzletek minősítésének eljárási díja. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Cs

Családi pótlék fővárosi alkalmazottak részére. Lásd: Közigazgatási alkalmazottak c. a.

Csatornahálózat és csatornázási intézmények. Budapest székesfőváros csatornáinak hossza a 50 km főgyüjtőcsatornával és a 675 km mellékcsatornával együtt kereken 725 km. A meglevő csatornák karbantartását és tisztítását a székesfővárosi csatornafenntartási és tisztítási kirendeltség végzi. A csatornákban összegyűlő szenny- és csapadékvizek a végleges jellegű Központi- és III. kerületi, valamint az ideiglenes jellegű XI., Kelenföldi és Andor-utcai, továbbá a VI., Angyalföldi csatornaszivattyútelepek közvetítésével jutnak a Dunába. A központi csatornaszivattyútelep IX., Soroksári-út 31. szám alatt 10.037 négyszögöl nagyságú területet foglal el és 1893 óta van üzemben. A szenny- és csapadékvizeknek a Dunába való szivattyúzására 12 darab centrifugál szivattyú szolgál, amelyeknek összes teljesítőképessége közepes dunavízállás mellett másodpercenként 31.200 liter. A szivattyúk közül 10 darab közvetlenül 9 darab (összesen 1740 LE teljesítményű) elektromotorral van kapcsolva; 2 darab szivattyúhoz pedig a hajtóerőt egy 450 LE teljesítményű Dieselmotor szolgáltatja. Az utóbbi gépegység (áramkimaradás esetére) tartalékul szolgál. A szennyvíz a Dunába való szivattyúzás előtt a folyam elszennyeződésének meggátlása végett ülepítő medencén halad keresztül, ahol a nehéz és ülepedő anyagok lerakodnak, majd innen a szennyvíz egy automatikusan mozgó szűrőrácson folyik át, mely a lebegő és úszó anyagokat fogja fel. A III., Zsigmond-tér 1. szám alatt az Óbudai csatornaszivattyútelep hasonló célt szolgál, mint a balparti telep és Óbuda szenny-

vizeit szivattyúzza a Dunába. A telepen 6 darab, összesen 930 LE teljesítőképességű elektromotor látja el az üzemet, 7 darab centrifugálszivattyúval, melyek másodpercenként 9.85 m³ szennyvizet emelnek át a Dunába. A telepre érkező szennyvíz a lebegő alkatrészeket az iszapmedencében ülepíti le és aztán 2 darab »Geiger«-rendszerű szennyvíztisztító keréken ömlik át, melyek minden 3 m/m-nél nagyobb úszó szennyeződést kiszűrnek. A budai rész általános csatornázásának kiépülése esetén az óbudai telep is ebbe a hálózatba kapcsolódik bele és mint átemelőtelep fog működni. Az ideiglenes szivattyútelepek közül a bővített XIII., Magdolnavárosi telep a Rákosvölgyi főgyüjtő és a Vezér-utcai mellékgyüjtőcsatorna szennyvizeit emeli át a Dunába. Erre a célra 4 darab, összesen 448 LE teljesítményű elektromotorral közvetlenül kapcsolt szivattyúegység áll rendelkezésre 3100 liter összteljesítménnyel. A XI., Kelenföldi szivattyútelep a Budafoki-úti főgyüjtő szennyvizeit emeli át a Dunába. A telepen 4 darab, összesen 193 LE teljesítményű elektromotorral közvetlenül kapcsolt 4 darab, összesen 2225 lit/sec. teljesítményű centrifugálszivattyú látja el az üzemet.

Csatornázási járulék. A csatornákról alkotott 164/1906. kgy. számú szabályrendelet, valamint az azt módosító 329/1936. főpolgármesteri számú határozat szerint: I. Kizárólag a székesfőváros terhelik: *a)* az olyan gyüjtőcsatornák építésének teljes költsége, amelyekbe a polgármester a házicsatornának közvetlen bekötését nem engedélyezi; *b)* a csapadékokat a közcsatornába levezető oldalcsatornák, víznyelők és felszereléseiknek (bűzelzárók, rostélyok és iszapkosarak) teljes költsége, *c)* azon utcai közcsatornák összes költségei, amelyeket építésük befejezte után a hatóság által történt átvételtől számított 50 éven belül hasznavehetetlenné válásuk folytán kellett kicserélni, vagy amelyeket városrendezés, szabályozás vagy útrendezés miatt kellett 50 éven belül átépíteni; *d)* azon utcai közcsatornák átépítésének teljes költsége, amelyeket a hatóság által történt átvételtől számított 10 éven belül a főgyüjtő építése folytán kellett átépíteni; *e)* az utcakeresztezésekre eső csatornarészek teljes költsége; *f)* a székesfőváros által létesített gyüjtőcsatornák és utcai közcsatornák fenntartása és tisztítása és *g)* általában mindazok a költségek, amelyekkel a szabályrendeletben foglaltak szerint az ingatlantulajdonosok meg nem terhelhetők. II. A szabályrendelet korlátain belül kizárólag az ingatlantulajdonosokat terhelik: *a)* az utcakeresztezésekre eső csatornarészek kivételével az új utcai közcsatornák, leszállóaknáik és fedőlapjaik, valamint azoknak a gyüjtőcsatornáknak összes költsége, amelyekbe a polgármester a házicsatornák közvetlen bekötését engedélyezi, *b)* azon utcai közcsatornák összes költségei, amelyeket építésük befejezte után, a hatóság által történt átvételtől számított 50 éven túl hasznavehetetlenné válásuk folytán kellett kicserélni, vagy ugyancsak 50 éven túl városrendezés, szabályozás, útrendezés vagy főgyüjtő-építés miatt kellett átépíteni. III. Részben a székesfőváros és részben az ingatlantulajdonosok viselik a költségeket abban az esetben, ha valamely

utcai közcsatornát a hatóság által történt átvételtől számított 10 éven túl, de 50 éven belül főgyűjtőcsatorna-építés miatt kellett átépíteni, illetve újjal kicserélni. Ebben az esetben a Szabályrendelet korlátain belül kivethető összköltségeknek 50%-át az ingatlantulajdonosok viselik, a többi pedig a székesfővárost terheli. A csatornázási költségek, amelyek az ingatlantulajdonosok által megtérítendők, a közcsatornával ellátott út, utca vagy tér mentén a csatorna hosszvonalának mindkét oldalán fekvő ingatlanok között homlokzataik hosszúságának arányában felosztatnak és az egyes ingatlanokra így eső csatornázási járulékokat az illető ingatlantulajdonosok kötelesek a székesfővárosnak megfizetni. Az ingatlantulajdonosokra legfeljebb az a költség vethető ki, amibe a csatorna 60/90 cm szabványos szelvénnyel, a térszín alatt 4 m fenékmélységgel, fenékburkolással, portlandcementbetonból, különleges építési módszerek alkalmazása nélkül kerül, illetőleg került volna. Ennek figyelembevételével a polgármester a csatornaépítési anyagok és munkabérek valóságos költségei alapján évről-évre megállapítja azt a legnagyobb kivethető járulékegységet, amelyet az ingatlantulajdonosok 1 fm homlokzathosszúság után abban az esetben tartoznak fizetni, ha a közcsatorna mentén mindkét oldalon vannak helyrajzi számmal ellátott ingatlanok. Ha a csatornát nem betonból, hanem valamely különleges anyagból (kőagyagcső, klingertégla stb.) kellett építeni, úgy az említett járulékegység legfeljebb 25%-kal emelkedhet. A csatornázási járulék kivetésénél a csatornaépítés kezdetének időpontjában érvényes legnagyobb kivethető járulékegységet kell, mint maximumot figyelembe venni. Ha valamely ingatlannak több utcára van homlokzata, az ingatlantulajdonos az egyes homlokzatok előtt épült közcsatorna költségeit az alább megállapított mértékben viseli: 1. Ha a több homlokzattal bíró ingatlannak csak az egyik homlokzata előtt épült csatorna, az illető ingatlantulajdonost a Szabályrendelet korlátain belül a csatorna teljes költsége terheli. 2. Ha az 1. pontban említett homlokzaton kívül később a többi homlokzat előtt is épül csatorna, e csatornák költségeinek felét — legfeljebb azonban 20 (Húsz) fm homlokzathosszúságig — a székesfőváros, a többit pedig az ingatlantulajdonos viseli. 3. Ha a több homlokzattal bíró ingatlannak egyik homlokzata előtt sem volt csatorna és ha az ilyen ingatlan több homlokzata előtt egyidőben épül csatorna, a székesfővárost terhelő 20 fm feleköltséget az egyes csatornák között a homlokzatok hosszúságához mérten arányosan kell elosztani. 4. A 2. pont esetében a 20 fm csatorna feleköltségének kiszámításánál a 3. pontban foglaltakat kell megfelelően alkalmazni. 5. Ha a 2. pontban említett csatornákat különböző időpontokban létesítik és ha ezek közül a csatornák közül az előbb épült csatorna a 20 fm hosszúságot el nem érte, a 20 fm feléből fennmaradó hosszúságot a későbben épülő csatornáknál kell a székesfőváros terhére elszámolni. Az ingatlanra kivetett járulékok összege az ingatlan hatósági bizonyítvánnyal igazolt forgalmi értékének 50%-át nem haladhatja meg. A forgalmi érték megállapításánál

a közcsatornaépítés végrehajtása előtti forgalmi értéket kell alapul venni. A Duna partjain, tereken és általában ott, ahol a közcsatorna mentén csak az egyik oldalon vannak helyrajzi számmal ellátott ingatlanok, a csatornaépítési költségek 25%-át a székesfőváros, a többit az egy oldalon fekvő ingatlanok tulajdonosai fizetik. Az ingatlan 1 fm homlokzathosszúságára eső járulékösszeg azonban a megállapított legmagasabb járulékegység másfélszeresét meg nem haladhatja. A járulék kiszámításánál ebben az esetben az egyik oldalon fekvő ingatlanok homlokzathosszúságait kell számításba venni. Ha a székesfőváros valamely közterületen több közcsatornát épít, az egy-egy oldalon fekvő ingatlanok tulajdonosait az előbbi pontban megállapított mértékben az odaszolgáló csatorna összes költségeinek csupán 75%-a terheli. Ez esetben tehát az ingatlantulajdonosok a kivethető járulékegységnek legfeljebb másfélszeresét tartoznak a székesfővárosnak megtéríteni. Ha az előbbi bekezdésben említett közcsatornák különböző időben létesülnek és a korábban létesített közcsatorna költségeit a mindkét oldalon fekvő ingatlanok tulajdonosaira kivetették, a később létesített közcsatorna költségei is a mindkét oldalon fekvő ingatlanok tulajdonosait közösen terhelik. A csatornázási járulék a munkálat befejezése után, annak a hatósági átvételétől számított 18 hónap alatt kivetendő és a fizetési meghagyás ugyanazon határidő alatt kibocsátandó. A csatornázási járulék arra vettetik ki, aki a kivetés idejében az ingatlan tulajdonosa. A csatornázási járulék közadók módjára a fennálló törvények és szabályok szerint közigazgatási úton hajtandó be. A csatornázási járulék a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 30 nap alatt fizetendő, amely határidő lejárta után a csatornázási járulék, tekintet nélkül a netalán közbevetett felszólamlásra, panaszra, fellebbezésre, nyert fizetési halasztásra vagy részletfizetési engedélyre, telekkönyvi bekebelezés útján biztosíttatik s ugyanezen határidőtől kezdve a csatornázási járulék után a tényleges fizetés napjáig a törvényes késedelmi kamat fizetendő. A kibocsátott fizetési meghagyás ellen annak kézbesítését követő naptól számított 15 nap alatt felszólamlásnak van helye a székesfőváros polgármesteréhez. A felszólamlás azonban a csatornázási járuléknak telekkönyvi bekebelezése útján leendő biztosítását nem akadályozza. A polgármester határozata ellen, annak kézbesítését követő naptól számított 15 nap alatt fellebbezésnek van helye a törvényhatósági bizottság fellebbezési albizottságához és ennek határozata ellen panasszal lehet élni az 1896. XXVI. t.-c. alapján a m. kir. közigazgatási bírósághoz. A csatornázási járulékokról a székesfőváros központi számvevősége külön nyilvántartást vezet, amelyet a felek is megtekinthetnek és amelyek adatairól a számvevőség az érdekelt feleknek szóbeli felvilágosítást ad és kívánságukra írásbeli igazolványt is kiállít arról, hogy valamely ingatlant csatornázási járulék terhel-e és mennyi. Ezen igazolvány bélyegköteles. A székesfőváros a felek kérelmére az esedékessé vált csatornázási járulék befizetésére előzetes telekkönyvi biztosítás s az esedékesség napjától járó törvényes kése-

delmi kamatok fizetésének kötelezettsége mellett, az esedékességtől számítva rendszerint legfeljebb két évre terjedő fizetési halasztást, illetőleg részletfizetési halasztást adhat. Ezen két éven túl fizetési halasztás, vagy részletfizetés kivételesen és csakis oly feltétel alatt engedhető, ha a csatornázási járulék telekkönyvi bekebelezéssel jelzálogilag kellően fedezve van.

Csecsemő ingyenes ambulatórium. Az V. ker. Madarász-utcai csecsemő- és gyermekkórház azok részére a szegénysorsú csecsemők és gyermekek részére, akik a kórházban kezelés alatt állottak, ingyenes rendelést tart fenn.

Csecsemőkelengye ellátás. Az inséges helyzetben lévő anyák részére az Országos Stefánia Szövetség által kiadott csecsemőkelengye utalványokra a főváros vándor-kelengyéket szolgáltat ki, 8 hónapi használatra, kölcsöndíj nélkül.

Csecsemővédelem. Lásd: Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem c. a.

Cselédkönyvet minden 12 évet betöltött férfi vagy nő kaphat, ha személyazonosságát okmányokkal kellőleg igazolta és ha egészségi okok (trachoma, stb.) ezt nem gátolják. Evégett születési bizonyítványával vagy házasságlevelével, illetőségi, vagy községi bizonyítvánnyal, stb., továbbá rendőrségi bejelentőlappal és két darab fényképpel köteles megjelenni a lakása szerint illetékes kerületi rendőrkapitányságon, ahol orvosi vizsgálat után a könyvet kiállítják. Budapesten a cselédkönyv kiállítási díja 50 fillér és 10 filléres okmánybélyeget kell rá tenni.

D

Dajkaságbaadás. Ha valaki gyermekét dajkaságba akarja adni, a dajkával (tápanyával) együtt a ker. elöljáróságnál kell megjelennie. A ker. elöljáróság a dajka (tápanya) egészségi állapotának, valamint lakás- és egyéb körülményeinek megvizsgálása után dajkasági engedélykönyvet állít ki. Engedélykönyv nélkül gyermeket dajkaságba fogadni nem szabad. A dajkaságba adott gyermeket a ker. elöljáróság a ker. orvosok útján állandóan ellenőrizteti. Ha akár egészségügyi, akár a lakásviszonyok tekintetében kifogás merül fel, a további gyermektartást a ker. elöljáróság a tápanyától megvonja. Ha a tápanya lakást, vagy kerületet változtat, köteles azt annak az elöljáróságnak, ahol eddig lakott és annak, ahová költözik, bejelenteni. Ugyancsak a lakhely szerint illetékes kerületi elöljáróságnál kell panasz esetében jelentkezni.

Diákjóléti intézmények segélyezése. Lásd: Sportegyesületek segélyezése c. a.

Diákszállók létesültek három fővárosi iskolaépületben: II., Toldy Ferenc-utca 64.; III., Áldás-utcai iskola; és X.,

Szapáry-u. 29. A diákszállók jelenlegi ágylétszáma 425. Ezek a szállók egyrészt a tanulmányútra Budapestre érkező vidéki és külföldi diákság elszállásolására létesültek, másrészt azért, hogy a székesfőváros a gyermeknyaraltatási akcióval kapcsolatban a vidéken nyaralásra vállalt gyermekek elhelyezéséért ellenszolgáltatásképpen a vidéki tanulókat is bizonyos kedvezményben részesítse. A diákszállók vezetősége gondoskodik a tanulmányi programm összeállításáról, kedvezményes vasúti jegyek megszerzéséről, élelmezi és kalauzolja a vendégdiákokat, gondoskodik ingyen, vagy kedvezményes belépőjegyekről az egyes látnivalók megtekintésére. A diákszállóba való beutalásért a polgármesteri VII. (Közoktatási) ügyosztályhoz kell fordulni. Fizetendő díjak: *a)* csak szállásért személyenként és naponként 40 fillér; *b)* teljes penzió napi 2·90 P. *c)* lepedőmosatási díj az itt-tartózkodás tartamára személyenként 60 fillér. *d)* az ebéd és vacsora árának 10%-a kiszolgálási díj fejében.

Diétás étterem. Lásd: Budapest Székesfőváros Diétás Étterme c. a.

Díjvisszatérítés építési engedélyeknél. Lásd: Építési engedelmi és műszaki c. a.

Dispensaire. (Tüdődispensaire.) Lásd: Tüdőbeteggondozó intézetek c. a.

Diszpenzáció. Lásd: Házasság kihirdetése alóli felmentés c. a.

Dunai életmentés megszervezése az 1876. évi XIV. t.-c. 41. §-án alapszik. Hivatkozott szakasz *a)* pontja a helyi hatóságok kötelességévé teszi, hogy »mentő intézetek állíttassanak«. A Dunai Életmentés hajóparkja, őrbódéi és egyéb felszerelései a főváros tulajdonát képezi. Az életmentési szolgálatot és a gazdasági ügyek ellátását — ez utóbbit átruházott hatáskörben — a főváros által rendelkezésre bocsátott fedezet terhére — a m. kir. államrendőrség végzi.

Dunapartok hasznosítása évről-évre nyilvános pályázati hirdetmény útján történik. A fizetendő partbéreket a főváros a rakpartok fekvéséhez és használhatóságához képest szakaszonként állapítja meg; évi összegük ezidőszerint 8—80 P között váltakozik. A rakpartok egyéb jövedelmeit képezik még a kikötési díjak, amelyeket mind a bérelt rakpartokon, mind a szabadkikötőkben kikötő mindennemű hajók és úszó egységek után fizetni kell, azonkívül a szabadkikötőkben szedett karóengedélydíjak és rakodóhelydíjak. A rakpartokon levő s a székesfőváros tulajdonát képező kisebb házak és raktárak ugyancsak bérlet útján évről-évre hasznosíttatnak. A kikötési, karóengedély- és rakodóhelydíjakat a Dunaparti Felügyelőség (IX., Fővám-tér 15. Telefon: 182-012.) szedi be s egyben a székesfővárosban kikötő összes hajókról s azoknak áruforgalmáról rendszeres nyilvántartást vezet. A felügyelőség ezenkívül állandóan ellenőrzi, hogy a rakodópartok használata az általános és különös partbérleti feltételeknek megfelelően történik-e.

E

Ebadó. Lásd: Adók c. a.

Ebtartás. Minden ebtulajdonos köteles ebét minden év január havában a ker. elöljáróság nyomtatvány-ürlapján bejelenteni és az ebadót április hó 30-ig a ker. pénztárnál befizetni. Az ezidőszerint megállapított adó: házőrző eb után 2 pengő, tenyész eb után 15 pengő, luxus eb után 35 pengő. Mindegyik esetben még 1 pengő vizsgálati díj is fizetendő. Aki adóját nem fizeti ki, annak adóköteles ebét a ker. elöljáróság intézkedésére az állategészségügyi telep kiürtja. Minden 3 hónapos kort elért ebet gyakorlatra jogosult állatorvossal be kell oltatni veszettség ellen, az oltást évente meg kell ismételni, de az nem teszi feleslegessé az ebtartással kapcsolatos óvatossági rendszabályokat (póráz, szájkosár). Az oltás díja az ebtulajdonos lakásán 2.87 P és az esetleges útiköltség, az állatorvos rendelőjében vagy hivatali helyiségében 1.87 P; ugyanazon tulajdonos több ebének egyidejű beoltása esetén az első ebet követő minden eb darabonkénti oltási díja 0·87 P. Hatósági szegénységi bizonyítvánnyal rendelkező tulajdonos ebét a kerületi állatorvos díjmentesen oltja. Ebzárlat esetén az ebek udvarokban megkötve tartandók, — házon kívül pedig pórázon, szájkosárral ellátva vezetendők. Ennek elmulasztása esetén az ebtulajdonos ellen kihágási eljárás indíttatik. Az ebzárlat alatt a gyepmesteri hivatal által befogott ebek az állategészségügyi telepen 90 napi megfigyelés alá kerülnek, de érzékeny vagy nagyértékű ebek házi megfigyelését is engedélyezheti a ker. elöljáróság. Ez esetben a ker. állatorvos az ebet az ebtulajdonos lakásán háromhetenként megvizsgálja. A vizsgálat díja 12 pengő, mely összeg a ker. elöljáróság pénztárába előzetesen befizetendő.

Ecet, ecetsav vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszervizsgálatok c. a.

Egészségügyi gondozóintézetek. Budapest székesfőváros a tüdőbeteggondozók működésének nagy jelentőségét felismerve, már 1914-ben elhatározta a központi tüdőbeteggondozó intézet létesítését. Ez az intézet a VI., Dévai-utcában épült fel és 1917 július 1-én nyílt meg. A központi intézet felállítását követte a III. ker. elöljárósági épületben berendezett és 1918 március 26-án megnyitott III. kerületi intézet, valamint az ugyanebben az évben június 10-én megnyitott X. kerületi intézet a Mázsa-téren. Időrendben következett a VIII. kerületi intézet, amelyet a főváros 1921 január 1-én vett át az államtól saját kezelésébe. Utóbb az államkincstár az épület tulajdonjogát is átengedte a fővárosnak és így 1930-ban a főváros az intézetet modern intézetté építtette át. Az I. kerületi belső (Pauler-utcai) intézet 1928 január 1-én jutott a főváros kezelésébe és ugyanezen a napon nyílt meg a IX. kerületi intézet a Mester-utcai székesfővárosi bérházban. A XIV. kerületi (Újvidék-utcai) intézet 1929 november 29-én

nyílt meg a székesfőváros tulajdonát képező kislakásos bérházban. A XI. kerületi (Kökörcsin-utcai) és a VII. kerületi (Rózsáktere) intézet 1931. évi május 1-én nyílt meg. A hálózat teljessé tételéhez a II. kerületi (Tölgyfa-utcai) intézet csatlakozott és ezzel az intézettel a székesfőváros mostani lakottságának megfelelően — átlag százezer lakosra számítva egy intézetet — a hálózat teljesen kiépült. Ezt a hálózatot szervesen egészíti ki a központi tüdőbeteggondozó intézet keretében épült és 1931. évben megnyílt fekvőcsarnok, ahol a fővárosi kertészet által létesített parkban májustól a hideg idő beálltáig — váltakozva — harminc, nem súlyos tüdőbeteg szabadlevegős fekvőkúrát tarthat. Az intézetek a hatósági orvosokkal, iskolaorvosokkal, anya- és csecsemővédelmi szervekkel történő szoros együttműködés útján megragadnak minden alkalmat és módot arra, hogy a lehetőséghez képest minden gümőkóros eset tudomásukra jusson. Az intézetek tehát nem egyszerű ambulanciák, amelyek csak a beteggel foglalkoznak, hanem az intézet gondoskodásának a betegen keresztül el kell jutnia a beteg családjához is és a beteggel együttélő család minden egyes tagját is állandóan figyelemmel kell kísérnie. Ezért az intézetek nemcsak a kórjelzésnek, betegségmegállapításnak és a gümőkórosnak talált betegek állandó ellenőrzésének és kezelésének munkáját végzik, hanem végik a beteg otthonának, a beteg körül élő egész családnak prophilactikus gondozását, sőt, ahol erre szükség van, a betegnek és hozzátartozóinak részben az intézetek saját eszközeivel, részben a szegénygondozó szervekkel karöltve történő anyagi segélyezését is. Az intézeteknél az igazgatófőorvos vezetése alatt 29 orvos, 30 végleges és 14 ideiglenes gondozónővér, valamint 22 altiszt teljesít szolgálatot. A jelenleg fenntartott 10 tüdőbeteggondozó intézet működési körzete a következő: 1. Központi Intézet (VI., Dévai-u. 15/a. Telefon: 4-939-42) ellátja az V., VI. és VIII. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. Egyúttal a tüdőbeteggondozó intézetek igazgatóságának székhelye. 2. I. kerületi intézet (Pauler-utca 22. Telefon: 3-537-49) ellátja az I. és XII. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 3. II. kerületi intézet (Tölgyfa-u. 10. Telefon: 1-578-23) ellátja a II. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 4. III. kerületi intézet (Szentendrei-ut 21. Telefon: 3-623-37) ellátja a III. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 5. VII. kerületi intézet (Rózsák-tere 2. Telefon: 1-438-83) ellátja a VII. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 6. VIII. kerületi intézet (Kistemplom-u. 6. Telefon: 1-302-32) ellátja a VIII. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 7. IX. kerületi intézet (Mester-u. 33/35. Telefon: 1-349-61) ellátja a IX. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 8. X. kerületi intézet (Mázsa-tér 9. Telefon: 1-483-88) ellátja a X. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 9. XI. kerületi intézet (Kökörcsin-u. 5. Telefon: 2-597-64) ellátja a XI. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. 10. XIV. kerületi intézet (Újvidék-u. 5. Telefon: 2-961-13)

ellátja a XIV. közigazgatási kerületben lakó tüdőbetegek gondozását. Az összes intézetekben hétköznapokon délelőtt 8—10-ig és délután 6—7-ig az intézet működési körzetének területén lakók jelentkezhetnek tüdővizsgálatra.

Egészségügyi panaszok. Mindennemű, az egészséget veszélyeztető ártalomra vonatkozó panasszal a kerületi tiszti orvoshoz lehet fordulni beadvánnyal vagy szóbelileg, utóbbi esetben a panaszról jegyzőkönyvet vesznek fel. Ilyen panasz nagyon sokféle lehet (nedves lakás, elromlott illemhely, felhalmozott szemét, piszkos udvarok, folyosók, egészségre ártalmas ételek, italok, műhelyek, eltitkolt fertőző bajok, fertőző betegek, ahol a környezet nem tartja be az előírt óvórendszabályokat, stb.). A tiszti orvos a panaszt megvizsgálja és a kerületi elöljáró végházatattal intézkedik.

Egészségügyi vizsgálatok az 1876 : XIV. t.-c. alapján történnek. A vegyvizsgálatok végzésére Budapesten kizárólag a székesfővárosi Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézet (Központi városháza) illetékes. Hivatalos mintát annak a kerületnek a tisztiorvosa, esetleg vásárfelügyelője vehet, akinek kerületében van az az üzlet, ahol a kifogásolt cikket vásárolták. Magánmintavétel is lehet hiteles, de ez oly körülményes, hogy panasz esetén legcélszerübb az illetékes tisztiorvoshoz vagy vásárfelügyelőhöz fordulni.

Egyesületek alapítására az alapszabálytervezet egyidejű bemutatása mellett, a polgármesternél benyujtott és a belügyminiszterhez címzett beadványban kell az alapszabályok láttamozását kérni. A beadványban részletesen felsorolandók az egyesület megalakításának és működésének indokai. A kérvényhez négy-négy példányban mellékelni kell az alakuló közgyűlésnek jegyzőkönyvét a jelenvoltak névsorának feltüntetésével, az egyesület képviseletére jogosult szervek által aláírt alapszabályokat, három példányban az alapítótagok és az ideiglenesen megválasztott tisztikar és egyéb szervek tagjainak névsorát, lakcímeit és foglalkozását. Azon egyesületek alapszabályait, melyek működési körüknél fogva a belügyminiszteren kívül más szakminiszter ügykörét is érintik, öt példányban kell bemutatni. A polgármester véleményével kerül fel az alapszabály láttamozás végett a belügyminiszterhez.

Egyesületek, intézmények nyilvántartása, ellenőrzése, vizsgálata, alapszabályok láttamozása. A jótékonycélú egyesületek és intézmények alapszabályait a belügyminiszter láttamozza. A 77.000/1922. belügyminiszteri rendeletben foglaltak alapján elkészített alapszabályt jóváhagyás végett a polgármesterhez, illetőleg az elsőfokú hatósághoz kell benyujtani véleményadás és a belügyminiszterhez való továbbítás céljából. A jóváhagyott alapszabályokkal bíró egyesületeket a polgármesteri IV. ügyosztály és a székhelyeik szerint illetékes kerületi elöljáróságok tartják nyilván. A jóváhagyott alapszabályokkal bíró jótékonycélú egyesületek és intézmények a székhelyük szerint illetékes kerületi elöljáróságoknál és a polgármesteri IX. ügyosztályban vannak nyilvántartva. Ezen egyesületek ellen-

őrzését és vizsgálatát elsőfokon a kerületi elöljáróság, második fokon a polgármester és legfelsőbb fokon a belügyminiszter látja el. Akik bármilyen célú egyesületet óhajtanak alapítani, kötelesek a rendőrhatóságnak is bejelentett alakuló közgyűlést egybehívni. Ha az alakuló közgyűlés az alakítandó egyesület alapszabályait elfogadta, azokat a m. kir. belügyminiszterhez címzett kérvény kapcsán a polgármesterhez kell beterjeszteni. A kérvényhez 4—4 példányban csatolni kell: 1. az alakuló ülés jegyzőkönyvét, 2. az alapszabályokat, 3. három példányban az alapító tagok és a megválasztott tisztikar és egyéb szervek nevét, lakását, foglalkozását tartalmazó névjegyzéket. Az alapszabályok jóváhagyása után a ker. elöljáróság az egyesületet nyilvántartja és annak ügymenetét, illetve alapszabályszerű működését és pénzkezelését állandóan ellenőrzi. Az egyesületben beállott székhelyváltozást a polgármesternek be kell jelenteni.

Egyéni lap, hadigondozási igazolvány, a hadigondozottak személyi adatait tartalmazó nyilvántartási lap, melyet a kerületi elöljáróságokon működő igénymegállapító bizottságok, állítanak ki és őriznek. Egyéni lapról szóló másolatot a fél kérésére a hatóság díjmentesen állít ki.

Egyházi adó megfellebbezése. Ha valamely izr. vallású, budapesti lakos terhére több izr. autonóm hitközség vet ki egyházi (hitközségi) adót, az 1888. évi 1191. számú vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet értelmében a polgármester hivatott elsőfokon eldönteni, hogy melyik autonóm izr. hitközség jogosult az adóztatásra. Az elsőfokon hozott véghatározat ellen beadott fellebbezés alapján, az 1932. évi 4470. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri körrendelet értelmében másodfokon és végérvényesen a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter dönt. Ugyanez az eljárás az izr. hitközség által kivetett adó jogalapjának megtámadása esetén. A r. kat. és a protestáns hitfelekezetek adóügyeit az egyházközségi autonóm fellebbviteli hatóságok intézik.

Egyházi hivatalok. — Római katolikus plébániák: Várpalotai plébániahivatal Kir. várban, Mészáros János dr. plébános, prelátus, kanonok, érseki helytartó; Várbeli plébániahivatal, I., Tárnok-u. 2., Kátay Béla dr. plébános; Tabáni plébániahivatal, I., Hadnagy-u. 6., Tille Gyula dr. plébános, apát; Kelenföldi plébániahivatal, XI., Szent Imre herceg útja 7., Farkas Alberik plébános; Külső kelenföldi Szent Gellért plébániahivatal, XI., Kelenföldi-út 21., Takács János dr. plébános; Szent Adalbert helyi lelkészség, XI., Fehérvári-út 88., Milbich Tamás helyi lelkész; Krisztinavárosi plébániahivatal, I., Mészáros-u. 1., Knebel Miklós dr. pápai kamarás, plébános; Felsőkrisztinavárosi helyi lelkészség, XII., Németvölgyi árok, Szelényi István helyi lelkész; Lipótmezei lelkészi hivatal, XII., Hidegkúti-út 72., Huszár Elemér dr. lelkész; Városmajori plébániahivatal, I., Csaba-utca 3., Kriegs-Au Emil plébános, pápai kamarás; Istenhegyi helyi lelkészség, Svábhegy, XII., Diana-út 15/a, Szabó János dr. helyi lelkész; Alsó víziváros plébániahivatal,

II., Fő-u. 32., Kapucinusrend ; Felső vízivárosi plébániahivatal, II., Batthyány-tér 7., Molnár László dr. plébános, pápai kamarás, dunajobbparti ker. esperes ; Országúti plébániahivatal, II., Margit-körút 23., Ferencrendiek ; Ujlaki plébániahivatal, III., Bécsi-út 32., Pálfy Lajos dr. plébános ; Óbudai plébániahivatal, III., Lajos-u. 168., Leiner Mihály plébános ; Rómaifürdői helyi káplánság, III., Zaránd-u. 35., Madaras Aurél helyi lelkész ; Kövi Szűz Mária helyi lelkészség, III., Szentendrei-út 57—59., Peisz Lajos helyi lelkész ; Belvárosi plébániahivatal, IV., Eskütér 2., Bednárz Róbert pápai prelátus, apát, pesti-belső ker. esperes ; Szent István-bazilika plébániahivatal, Witz Béla prépost, plébános, ; Lipótvárosi lőportár-dűlői plébániahivatal, V., Váci-út 48/a szám, Zaymus Gyula dr. plébános ; Angyalföldi plébániahivatal, XIII., Béke-tér, Schuszter Antal plébános ; Külső Váci-úti plébániahivatal, XIII., Babér-u., Mester Jenő plébános ; Szent Család plébániahivatal, VI., Szondy-utca 67., Sármány Ferenc plébános ; Terézvárosi plébániahivatal, VI., Érsek-u. 2., Hévey Gyula dr. plébános, pápai kamarás ; Erzsébetvárosi plébániahivatal, VII., Rózsák-tere 8., Hauzer Ignác dr., plébános; Zuglói plébániahivatal, XIV., Bosnyák-utca 26., Barkóczy Sándor ker. esperes, plébános ; Thököly-úti plébániahivatal, XIV., Thököly-út 51., Domonkosrend ; Regnum Marianum plébániahivatal, VII., Damjanich-utca 40., Némethy Ernő dr. plébános ; Herminamezei plébániahivatal, XIV., Kassai-tér, Mihalovics Zsigmond plébános, c. kanonok ; Törökőri plébániahivatal, X. Kerepesi-út, Török Zoltán dr. plébános ; Budai görög kath. plébániahivatal, II., Pálfy-tér 5. Balogh Bálint plébános ; Pesti gör. kath. plébániahivatal, VII., Rózsák-tere 9—10, Krajnyák Gábor dr. plébános, tb. kanonok, szentszéki tanácsos ; VIII., ker. Szt József plébániahivatal, VIII., Mária Terézia-tér 7., Blieszner Ágoston plébános, prépost ; Szt Rókus-kórházi plébániahivatal, VIII., Gyulay Pál-u. 2., Krizs Árpád dr. c. apát-plébános, Belső józsefvárosi Krisztus király plébániahivatal, VIII., Reviczky-u. 9, Varjas Tivadar dr. plébános, Ferencvárosi plébániahivatal, IX., Bakáts-tér 13., Ferenczy Géza plébános ; Középferencvárosi plébániahivatal, IX., Gát-utca 6., Töttössy Miklós dr. plébános, pápai kamarás ; Külsőferencvárosi plébániahivatal, IX., Ecseri-út, Farda Adolf plébános ; Soroksári-úti helyi lelkészség, IX., Kén-utcai elemi iskola, Katona Imre helyi lelkész ; Kőbányai plébániahivatal, X., Szt László-tér 31., Károlyi Károly dr. plébános ; Tisztviselőtelepi plébániahivatal, X., Simor-u. 49., Légrády János plébános ; Rákosfalvai plébániahivatal, XIV., Templom-tér 1., Zádor József plébános ; Kada-utcai helyi lekészség, X., Kada-u. 25., Pulay István helyi lelkész. — Református egyházközségek: Budapesti ref. egyházközség, IX., Kálvin-tér 7., Budapest—Kelenföld—Lágymányosi ref. egyházközség, XI., Lenke-út 44., Budai ref. egyházközség, II., Szilágyi Dezső-tér 3., Budahegyvidéki ref. egyházközség, I., Királyhágó-u. 16. I. em. 1., Óbudai ref. egyházközség, III., Calvin-u. 4., Pesti német ref. egyházközség, V., Hold-u. 18., Felső lipótvárosi ref.

egyházközség V., Báthori-u. 24. I. em. 4., Külső lipótvárosi ref. egyházközség, VI., Tutaj-u. 15., Angyalföldi ref. egyházközség, VI., Frangepán-u. 43., Fasori ref. egyházközség, VI., Vilma királynő-út 5—7., Baross-téri ref. fiók egyházközség, VII., Bethlen-u. 11., Zuglói ref. egyházközség, XIV., Róna-u. 75., Józsefvárosi ref. egyházközség, VIII., Salétrom-u. 5., Külső Józsefvárosi ref. fiók egyházközség, VIII., Salétrom-u. 5., Kálvin-téri ref. egyházközség, IX., Kálvin-tér 7., Kőbányai ref. egyházközség, X., Ihász-u. 15. Tisztviselőtelepi ref. egyházközség, X., Család-u. 8. — Evangélikus egyházközségek: Kelenföldi ág. h. ev. egyházközség, XI., Lenke-út 56., Budai ág. h. ev. egyházközség. I., Verbőczy-u. 28., Óbudai ág. h. ev. egyházközség, III., Zichy-u. 7., Pesti evangélikus magyar egyházközség, IV., Deák-tér 4., Pesti ágostai német egyházközség, IV., Deák-tér 4., Fasori ág. h. ev. lelkészi kör, VII., Damjanich-utca 28/b, Pesti ágostai (Rákóczi-úti tót) egyházközség, VIII., Rákóczi-út 57., Kőbányai ág. h. ev. lelkészi kör, X., Kápolna u. 14. — Unitárius egyház lelkészi hivatala: V., Koháry-u. 4. — Görögkeleti egyházközségek: Budai görög keleti szerb egyház, I., Attila-körút 51., Pesti görög keleti szerb egyházközség, IV., Veres Pálné-u. 23., Pesti görög keleti görög és macedón oláh egyházközség, IV., Petőfi-tér 1., Pesti görög keleti román egyházközség VII., Holló-u. 8. — Izraelita hitközségek: Budai izr. hitközség, II., Főutca 12., Újlaki izr. hitközség, II., Margit-körút 5/a, Óbudai izr. hitközség, III., Lajos-u. 163., Pesti izr. hitközség, VII., Síp-u. 12., Pesti izr. hitközség (orthodox), VII., Dob-u. 35., Kőbányai izr. hitközség, X., Cserkész-u. 12. — Baptista egyházközség: VIII., Kistemplom-u. 12.

Elbocsátás a magyar állam kötelékéből. Elbocsátható az állam kötelékéből az a magyar állampolgár: 1. aki rendelkezési képességgel bír, aminek hiányát atyja, gyámja vagy gondnoka gyámhatóságilag jóváhagyott beleegyezése pótolja; 2. aki állami és községi adóhátralékban nincs; 3. aki nem áll büntető vizsgálat, vagy még végre nem hajtott büntető bírói ítélet alatt. Ezen előírt kellékek fennforgását az eljáró polgármesteri IV. ügyosztály hivatalos megkeresések útján hivatalból állapítja meg. A kérelmező kérvényét a belügyminiszterhez tartozik címezni. Mellékelni kell a budapesti illetőségi bizonyítványt, esetleg a magyar honosság igazolását, valamint a személyi okmányokat, kiskorúaknál szülői vagy gyám, gondnokoltaknál a gondnok beleegyezését. A beadványra 2 pengős okmánybélyeget kell tenni, azonkívül lerovandó 13 pengő, szegényjogon 9 pengő 70 fillér díj, mely a nemleges adóbizonyítvány hatósági díja és bélyegköltsége. E bizonyítványt a polgármesteri VI. ügyosztály állítja ki a polgármesteri IV. ügyosztály megkeresésére. Az elbocsátási okiratot külföldön lakóknak a m. kir. belügyminisztérium a külképviseleti hatóságok útján kézbesítteti ki, Budapesten lakók a polgármesteri IV. ügyosztályban személyesen vehetik át. Utóbbiaknál csak abban az esetben szűnik meg a magyar állampolgárság, ha

az ország területét elhagyják az okirat átvételét követő egy éven belül. Ellenkező esetben az elbocsátási okirat hatályát veszti.

ELEKTROMOS ÁRAMDIJSZABÁS.

Az áramfogyasztás elszámolása. Az áramfogyasztás elszámolása, ha külön megállapodás nincs, az alábbi árszabás szerint történik: Általános érvényű árszabás kilowattóránként 54 fillér. Háztartási árszabás. A fogyasztók a háztartás lakószobáinak számától függő alapdíjat és a fogyasztott árammennyiségért áramdíjat fizetnek. Alapdíj. Az alapdíj két számításba jövő lakószobáig szobánként és havonként 50 fillér, három és ennél több lakószoba után szobánként és havonként 60 fillér. Az alapdíj megállapítása szempontjából lakószobának számít minden helyiség, amely bentlakásra alkalmas, ha alapterülete 8 m²-nél nem kisebb, akár el van látva villamosberendezéssel, akár nincs. Az 50 m²-nél nagyobb alapterületű helyiség két lakószobának számít. Nem számítanak lakószobának az úgynevezett mellékhelyiségek: az előszoba, a hall sem, — amennyiben ez utóbbi alapterülete 15 m²-nél kisebb — a konyha, a kamra, továbbá minden megkezdett és számításba vett négy lakószoba után egy személyzeti (cseléd)-szoba, végül a fürdő- vagy mosdószoba, W. C., mosókonyha, kocsiszín (garázs), raktárhelyiség (garderobe) és általában minden olyan helyiség, amelynek alapterülete 8 m²-nél kisebb. Oly fogyasztók, akiknek külön téli és nyári lakásuk van, a használatban nem levő lakás ideiglenes (idény) kikapcsolását igényelhetik. Ezek a fogyasztók az idénykikapcsolás tartamára eső alapdíj megfizetése alól mentesülnek. Áramdíj: Az áramdíj a havi fogyasztási tömbig kilowattóránként 30 fillér, a havi fogyasztási tömbön felül ugyanabban a hónapban kilowattóránként 20 fillér. A havi fogyasztási tömb, az alapdíj megállapításánál számításba vett minden helyiség után helyiségenként január, február, november és december hónapokban 9 kilowattóra, március, április, szeptember és október hónapokban 6 kilowattóra, május, június, július és augusztus hónapokban 3 kilowattóra. Az alapdíj megállapítása — a számításba vehető lakószobáknak számához képest — hivatalból történik. A megállapítás ellen a fogyasztó felszólamlással élhet, az újabb megállapításnak azonban visszaható ereje nincsen. A fogyasztásmérő, illetve önműködő kikapcsoló erősségének felső határát B. Sz. E. M. az arra kapcsolt berendezés igénybevételéhez képest egyoldalúan állapítja meg és ha a fogyasztónál még önműködő kikapcsoló felszerelve nincsen, azt hivatalból szereli fel. Az önműködő kikapcsolónak hivatalból való felszereléseért vagy kicseréléseért a díjszabásban feltüntetett hozzájárulási díjat csak abban az esetben kell megfizetni, ha a fogyasztó a felszerelést vagy cserét soron kívül kéri. — Átmeneti árszabás egyszobás lakások részére: Oly

fogyasztóknál, ahol a számításba vett lakószobák száma egy, 1939. évi szeptember hóban történő leolvasásig a fogyasztás teljes mennyisége után az egységár — hacsak a fogyasztó ezen árszabás alkalmazását kifejezetten nem igényli — kilowattóránként 35 fillér. Ennél az átmeneti árszabásnál alapdíj nincsen. — Háztartásokkal egybekapcsolt helyiségek árszabása: Azoknál a fogyasztóknál, akiknél kereskedelmi, ügyvédi, mérnöki vagy egyéb iroda, orvosi , vagy egyéb rendelő, továbbá műhely, üzlet vagy raktárhelyiség stb. mellett a bennlakás céljaira szolgáló helyiségek vannak túlsúlyban, a háztartási illetve vegyes árszabás nyer alkalmazást. Ha a lakás helyiségei kizáróan, vagy nagyobb részben fentebb felsorolt (nem lakó) célokra szolgálnak, bár ezek mellett a helyiségek egy része a takarító- vagy felügyelő személyzet lakhelye, az áramfogyasztás elszámolására a háztartási árszabás nem alkalmazható. Akiknek lakásában a felsorolt (nem lakó) helyiségek nagyobb részben vannak, ha villamosberendezésüket saját költségükön kettéválasztják és a bennlakás céljára szolgáló helyiségek villamosberendezését külön fogyasztásmérőre kapcsoltatják, ezeknek a helyiségeknek áramfogyasztására a háztartási, illetve vegyes árszabás alkalmazását igényelhetik. Üzlet- (műhely) helyiségeknél a háztartási, illetve vegyes árszabás nyer alkalmazást, ha az üzlet (műhely) egy helyiségből áll, amely egyúttal lakóhelyiség is. Annak megállapítása, hogy milyen célra szolgáló helyiségek vannak túlsúlyban, a helyiségek alapterülete szerint történik. — Villamos tűzhelyek (főző- és sütőberendezések) részére szolgáltatott áram egységára, ha a fogyasztás külön e célra felszerelt fogyasztásmérőn át történik, kilowattóránként 12 fillér. — Forróvíztárolók részére (kizárólag éjjel 21 órától 6 óráig, vagy 22 órától 7 óráig, vagy 23 órától 8 óráig, továbbá kívánságra délben 12 órától 13½ óráig is) történő áramfogyasztás után, ha a fogyasztás havonként 100 (egyszáz) liternél kisebb ürtartalmú készülékeknél legalább 50 kilowattóra, 100 literes vagy ennél nagyobb ürtartalmú készülékeknél pedig legalább 100 kilowattóra, a kilowattóránkénti egységár 6 fillér. Ha a havi fogyasztás 100 liternél kisebb ürtartalmú készüléknél 38 és 50 kilowattórák között van, a fogyasztásért 3.— pengő összeget, 100 literes vagy nagyobb ürtartalmú készüléknél pedig, ha a havi fogyasztás a 76 és 100 kilowattórák között van, a fogyasztásért 6·— pengő összeget kell fizetni. Ha a havi fogyasztás 37, illetve 75 kilowattóra, vagy ennél kevesebb, az egységár kilowattóránként 8 fillér. — A bérházak közhasználatú világítása részére az egységár kilowattóránként 40 fillér. Oly családi házakban, ahol a személyzet (például házmester) részére szolgáló lakással együtt legfeljebb négy lakás van legfeljebb 20 lakószobával, a közhasználatú világítási berendezés a háztulajdonos (bérlő) részére felszerelt világítási fogyasztásmérőre lehet kapcsolni, amely esetben a berendezés áramfogyasztása is a háztulajdonos (bérlő) részére megállapított ház-

tartási árszabással nyer elszámolást. — Különféle készülékek árszabása. Bérházak felvonói, vacuum cleanerjei és központi fűtés mótorjai, továbbá háztartásokban, orvosi és hasonló rendelőkben, üzletekben, irodákban, hivatalokban és iskolákban nem világítás céljára szolgáló készülékek fogyasztásának elszámolása, amennyiben a fogyasztás jelzésére külön fogyasztásmérő szolgál, továbbá építkezéseknél, az építkezéshez szükséges erőátvitel és világítás részére megállapított egységár kilowattóránként 30 fillér. — Csengő- és jelzőberendezés fogyasztásáért, ha a fogyasztásmérőre van kapcsolva, a vonatkozó polgármesteri határozattal jóváhagyott árszabásban foglalt átalánydíj fizetendő. — Világítási lépcsős árszabás. Az évi első 500 kilowattóra kilowattóránként 54 fillér, a további 500 kilowattóra kilowattóránként 49 fillér, a további 500 kilowattóra kilowattóránként 48·5 fillér, a további 1000 kilowattóra kilowattóránként 48 fillér, a további 1500 kilowattóra kilowattóránként 46·8 fillér, a további 2000 kilowattóra kilowattóránként 45·8 fillér. — Kisipari fogyasztók mótorjainak áramfogyasztása 4 kw berendezésig kilowattóránként 25 fillér. — Fogyasztásmérőkezelési és karbantartási díj. A fogyasztók áramfogyasztásának jelzésére felszerelt a B. Sz. E. M. tulajdonában levő fogyasztásmérők kezelése és karbantartása fejében a következő kezelési és karbantartási díjat kell fizetni: — Háztartások fogyasztásánál. Azok a háztartási fogyasztók, akiknél a fogyasztásmérő legfeljebb 0·8 kw. teljesítményű, havi 0·40 aranypengő kezelési és karbantartási díjat, akiknél pedig 0·8 kw-nál több, havi 0·50 aranypengő kezelési és karbantartási díjat fizetnek. Ha valamely lakásban háztartási célra egynél több fogyasztásmérő van, úgy az összes ilyen mérőkért együttesen havi —·50 aranypengő kezelési és karbantartási díjat kell fizetni. — Egyéb fogyasztásnál. Azok a fogyasztók, akik nem háztartási célokra veszik igénybe a villamos áramot és fogyasztásmérőjük teljesítménye

		0·5	kw-ig	terjed	havi	—·40
0·5	kw-on felül	1·0	»	»	»	—·50
1·0	» »	1·5	»	»	»	—·60
1·5	» »	2·0	»	»	»	—·80
2·0	» »	5·0	»	»	»	1·—
5·0	» »	10·0	»	»	»	2·—
10·0	» »	15·0	»	»	»	3·—
15·0	» »	25·0	»	»	»	4·—
25·0	» »	40·0	»	»	»	5·—
40·0	» »	50·0	»	»	»	8·—
50·0	» »	van	.....		»	10·—

aranypengő kezelési és karbantartási díjat fizetnek. Ezen díjak minden fogyasztásmérő után külön-külön számíttatnak; a kétárszabású, továbbá maximális fogyasztásmérők után 20%-kal magasabbak. — Csatlakozási díjak. A házi és

egyéb csatlakozások létesítéséért a vonatkozó díjszabás szerinti hozzájárulási összeget, illetve átalánydíjat kell fizetni. A hátralékos hozzájárulási összegért, illetve átalánydíjért a házi és egyéb csatlakozást igénybevevő új fogyasztó a megrendelővel egyetemlegesen felelős. — Hozzájárulási díj a rendelkezésre bocsátott teljesítményért. A bejelentett berendezésnek, vagy a meglévő berendezés bővítésének megfelelően a fogyasztó teljesítményi hozzájárulási díjat tartozik fizetni, ha a kívánt teljesítmény 3 kilowattnál nagyobb. Abban az esetben, ha a teljesítmény 3 kilowattnál nagyobb, de 100 kilowattnál kisebb, úgy a hozzájárulás kilowattonként 12 aranypengő. 100 kilowattnál nagyobb teljesítménynél a megfelelő méretű transzformátor beszerzési költségének 50%-át kell megtéríteni. Egyenáramú, vagy oly váltóáramú berendezéseknél, amelyek egy nagy transzformátor-szekunder hálózatába kapcsoltatnak, ugyanezeket az összegeket kell fizetni. 3 kilowattnál kisebb teljesítmény, illetve bővítés esetén hozzájárulási díj nincs. Ha egy éven belül a bővítés több részletben ugyan, de összesen a 3 kilowattot meghaladja, a bővítés teljes egyenértéke után megfizetendő a teljesítményi hozzájárulás. — Hozzájárulási díj fogyasztásmérők, korlátozók és tartozékaik után. A fogyasztásmérő, korlátozó vagy önműködő kikapcsoló költségeihez való hozzájárulás címén a következő díjakat kell fizetni: 5 kilowatt berendezésig minden egyárszabású normál fogyasztásmérő hozzájárulási díja a szükséges anyagokkal, munkaköltségekkel és bekapcsolással 27·— ar. P. A fogyasztásmérőhöz szerelt önműködő kikapcsoló díja 10 amperig 8·— ar. P; 11—25 amperig 10·— ar. P. Átírás esetén az egyárszabású normál fogyasztásmérő után (5 kw-ig) 21·50 ar. P; önműködő kikapcsolóval együtt 10 amperig 27·50 ar. P; önműködő kikapcsolóval együtt 11—25 amperig 29·— ar. P díjat kell hozzájárulás címén fizetni; ezek az összegek az 1·50 aranypengő beiktatási díjat is magukban foglalják. A fogyasztók azon csoportjánál, akiknél a világítási, erőátviteli, vagy bármely más célra szolgáló berendezés igénybevétele 5 kilowattnál nem nagyobb, a fogyasztásmérő és önműködő kikapcsoló hozzájárulás díjai helyett egyszerű fogyasztásmérő szerelése esetén havi —·40 ar. P; kétárszabású, vagy ehelyett két fogyasztásmérő szerelése esetén havi —·80 ar. P fogyasztásmérő használati díjat is lehet fizetni. Akik ezeket a díjakat fizetik, jelentkezésük, vagy a fogyasztásmérő átírása alkalmával 1·50 ar. P beiktatási díjat is tartoznak fizetni. A befizetett díjból az áramvétel megszűnése, illetve kiköltözés után a B. Sz. E. M. 5 kilowatt nagyságú, vagy kisebb mérőberendezés esetén visszatérít a fogyasztónak, ha a mérőberendezéseknél nincs önműködő kikapcsoló 20·— ar. P-t, ha a mérőberendezéseknél önműködő kikapcsoló is van, úgy minden önműködő kikapcsoló után 10 amperig még 6 ·—ar. P-t, 11—25 amperig még 7·50 ar. P-t. A fogyasztó a fogyasztásmérő-visszatérítési díj kifizetését az áramvételezés megszűntétől számított három éven belül igényelheti. Amennyiben visszatérítési igényét ez időpontig

nem érvényesítené, úgy kell tekinteni, mint aki e követelésének B. Sz. E. M.-mel szemben történő érvényesítéséről lemondott. Akik mérőért, vagy önműködő kikapcsolóért a fentebb meghatározott díjakat fizetik, azoknak visszatérítésre igényük nincs. A fogyasztó, átköltözés esetén, az 5 kilowattnál nagyobb, illetőleg különleges fogyasztásmérő berendezések átszerelését — a költségek megtérítése ellenében — igényelheti. A fentebb meghatározott fogyasztásmérőktől eltérő mérő, kapcsolóberendezés hozzájárulási és visszatérítési díját a B. Sz. E. M. az érvényben levő rendelkezések szerint, illetve esetenként állapítja meg. A fogyasztásmérő, korlátozók és tartozékaik a B. Sz. E. M. tulajdonában maradnak. A fogyasztó éppen ezért köteles azokat sértetlenül megőrizni, a fogyasztásra bejelentett helyiségből való elköltözés, vagy az áramszolgáltatásnak bármely okból való beszüntetése esetén sértetlenül visszaadni. A B. Sz. E. M. gondoskodik a készülékek fenntartásáról; belső hiba, vagy természetes elhasználódásból eredő hiányok esetén a készülékeket kicseréli. — D í j f i z e t é s i k ö t e l e z e t t s é g. Az alapdíj, az esetleges fogyasztásmérő használati díj, valamint a fogyasztásmérő berendezések kezeléséért és karbantartásáért megállapított díj még abban az esetben is megfizetendő, ha valamelyik elszámolási időszakban fogyasztás nem volt. E díjak havonta előre fizetendők. Az előző pontokban fel nem sorolt, esetenként fizetendő egyéb díjakról hatósági rendelet intézkedik.

Elektromos erős- vagy gyengeáramú vezetékek engedélyezése magánosok részére. A kérvény a polgármesterhez címezve, 4 drb egyforma terv, alaprajz és keresztszelvénnyel és műszaki leírással adandó be. A kérvényre 2 pengős okmánybélyeg, a mellékletekre egyenként 16 filléres okmánybélyeg teendő. Megszüntetése külön bélyegköteles kérvénnyel kérendő.

Elektromos közvilágítás iránti kérvények a polgármesterhez címezve, lehetőleg rajzmelléklettel vagy a világíttatni kívánt hely pontos megjelölésével adandók be. Közvilágításról lévén szó, a kérvény bélyegmentes.

Elektromos légvezeték iránti kérvényüket magánosok a polgármesterhez címezve, 2 pengős okmánybélyeggel felülbélyegezve adják be. A kérvényhez 4 darab terv, alaprajz és keresztmetszet csatolandó, 16 filléres okmánybélyeggel felszerelve. Közterület használatáért úrijogbér köttetik ki. A magánvezeték megszűnése szintén a polgármesterhez címzett és felülbélyegzett kérvényben bejelentendő.

Elektromosművek. Lásd: Bp. székesfőv. intézményei és üzemei c. f. a.

Elektromos szerelési helyhatósági engedélyt a fél a polgármesterhez címzett, 20 pengős okmánybélyeggel felülbélyegzett, kérvényre az időnként megtartott szakvizsga alapján határozat alakjában nyeri. A kérvényhez iparengedély, kétévi segédi gyakorlatot igazoló irat vagy gépészmérnöki oklevél csatolandó. A szakvizsgáért a vizsga letétele előtt 20 P vizsgadíj fizetendő a

központi pénztárba. Ha a fél erősáramú elektromos szerelői bizonyítvánnyal rendelkezik, szakvizsgát nem kell tennie; a polgármesterhez címzett 20 pengős okmánybélyeggel felülbélyegzett kérvényre, a fenti bizonyítvány és iparengedély csatolása mellett, a helyhatósági engedélyt azonnal elnyeri.

Elektromos vezetékfeszítéseknek közterület érintésével való felszerelése esetén a fél szóbeli vagy írásbeli előterjesztésére a polgármesteri XII. ügyosztály ad helyszíni bejárás, vagy az Elektromos Művek előterjesztése alapján engedélyt. Tekintettel az ideiglenes jellegű engedélyre, a kérvény bélyegmentes. Közterület érintése nélküli esetben az Elektromos Művek saját hatáskörében intézkedik.

Elemi iskolák. Lásd: Iskolák c. a.

Elhagyottsági ügyek. Az újabb gyermekvédelmi jogszabályok kétféle elhagyottságot különböztetnek meg: anyagi és erkölcsi elhagyottságot. Anyagi okból elhagyottá nyilvánítható az a vagyontalan 15 éven aluli gyermek, akinek eltartásra köteles hozzátartozói (szülők, nagyszülők, természetes atya) nem élnek, vagy ha életben vannak, a gyermek eltartására nem képesek. Az anyagi okból való elhagyottá nyilvánítási ügyekkel a székesfőváros árvaszéke a gyermek tartózkodása szerint illetékes kerületi elöljáróságokat bízta meg. Ezekben az ügyekben tehát közvetlenül a kerületi elöljáróséghoz kell fordulni, amely a vizsgálat lefolytatása után a véghatározatot meghozza és az elhagyottá nyilvánított gyermeket az állami gyermekmenhely kötelékébe végleg beutalja. A kerületi elöljáróság elhagyottá nyilvánító vagy megtagadó véghatározata ellen az érdekelt, a község (város), az állami gyermekmenhely és a tisztiügyész a kézbesítést követő naptól számított 15 nap alatt közvetlenül a belügyminiszterhez fellebbezéssel élhetnek. Az érdekelteknek, ha szegénységi bizonyítványt csatolni nem tudnak, a fellebbezésre 4 pengős állami okmánybélyeget kell ragasztaniok. Erkölcsi elhagyottság címén elhagyottnak lehet nyilvánítani, anyagi helyzetére tekintet nélkül, azt a 15 éven aluli gyermeket, aki nevelésének elhanyagolása vagy környezetének káros befolyása következtében az erkölcsi romlás veszélyének van kitéve, vagy aki a most említett okok miatt vagy pedig hajlamai következtében már erkölcsi züllésnek indult. Ezekben az ügyekben közvetlenül az árvaszékhez kell fordulni, amely szakszerű vizsgálat és az érdekeltek meghallgatása után határoz. Ha az árvaszék az erkölcsi elhagyottságot kimondotta, a gyermeket az állami gyermekmenhelybe utalja be és ha a gyermek szülei vagy gondozói ennek a rendelkezésnek önként eleget nem tesznek, az árvaszék a gyermeket a dunai kerületi kapitányság útján szállíttatja be a menhelybe. A véghatározat ellen a fentebb felsoroltak ugyancsak közvetlenül a belügyminiszterhez fellebbezhetnek. A fellebbezésre 4 pengős okmánybélyeget kell ragasztani.

Elismert vagy bevett vallásfelekezetből kilépés, belépés. Lásd: Belépés vagy kilépés c. a.

Eljárási díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Elmebetegek zárt intézeti elhelyezése a lakhely szerint illetékes kerületi elöljáróság tisztiorvosi beutalásával történik.

Előadások jótékonycélú engedélyezése. Lásd: Bál jótékonycélú engedélyezése c. a.

Elöljárósági hatósági díjak. Lásd: Építési engedélyek díjai c. a.

Elveszett tárgyak a kerületi rendőrkapitányságoknál vagy a főkapitányság központi ügyeleténél jelenthetők be. Ez alkalommal meg kell jelölni a tárgy leírását és azt, hogy hol és mikor veszett el. Villamoson, autobuszon elhagyott tárgyak a BSzKRt igazgatóságánál, Budapest, VII., Akácfa-u. 15. sz. vehetők át. Személyazonossági igazolványt kell elvinni és pontosan kell megjelölni, hogy milyen tárgy mikor és milyen kocsin veszett el.

Elvi építési engedély. Minden olyan esetben, amikor valamely tervbevett építkezés akár rendeltetésénél, akár elhelyezésénél, építési módjánál, külső magassági méreteinél stb. fogva az Építési Szabályzat általános rendelkezéseitől részben vagy egészben eltér, viszont azonban városrendezési szempontból, vagy az általános városkép kialakulása szempontjából előnyösnek látszik, vagy létesítését közszükséglet indokolja, célszerű a konkrét tervek elkészíttetése és a konkrét építési engedély kérelmezése *előtt elvi* építési engedélyt kérni, hogy a folyamodó már előre tudja, foglalkozhatik-e a kivitel gondolatával és érdemes-e részletes terveket készíttetnie. Kéri tehát a hatóságot, hogy nyilatkozzék, fog-e a szándékolt építkezésre egyáltalán engedélyt adni és jelölje meg azokat az irányelveket, amelyek figyelembevételével a konkrét tervek elkészítendők lesznek. A kérelmet, amelyben a Fővárosi Közmunkák Tanácsa a polgármesterrel együttesen dönt, a polgármesteri III. ügyosztálynál kell előterjeszteni éppen olyan módon, díjelőírással kezdve, mint a konkrét építési engedély iránti kérelem esetében A beadványokra 2 pengős állami okmánybélyeg jár. Szükséges okmányok: 1. Telekkönyvi kivonat. 2. Vázlatterv, 1 : 200 léptékben. 3. Hivatalos helyszínrajz. Az elvi építési engedélyeket a főváros előzetes elbírálás végett a Fővárosi Közmunkák Tanácsához hivatalból megküldi. Vonatkozó törvény: Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához (4 pengős állami okmánybélyeg).

Emeletráépítés. Lásd: Építési engedélyek c. a.

Emléktábla felállításának engedélyezését a polgármestertől kell kérni. A kérelem a polgármesteri XIV. ügyosztályhoz tartozik. A bélyegköteles beadványban meg kell jelölni az emléktábla állíttatóját, az emléktábla tervezőjét és az emléktábla helyét. Mellékelni kell a háztulajdonos beleegyezését az emléktábla elhelyezéséhez, továbbá az emléktábla tervét, esetleg fényképét. Mellékelni kell végül az emléktábla szövegét, hivatkozva azokra a forrásokra, amelyekből a szöveg történeti hitelessége megállapítható. A művészeti szaktanácsadó testület albizottsága bírálja el a tervet, az engedélyt a közművelődési szakbizottság esetleges meghallgatása után a polgármester adja.

Emléktábla költségeihez való hozzájárulás nagy vonásokban a szoborfelállítás költségeihez való hozzájárulás iránti benyujtott kérelmeknek megfelelően kerül elintézés alá. Lásd: Szoborfelállítás c. a.

Engedelmi díj. Lásd: Adók c. a.

Engedményezés. A vállalkozók a székesfővárostól járó követeléseiket engedményezhetik. Az engedményezés mindig közjegyzői okiratban történhet csak, mert különben a főváros az engedményezési bejelentést nem veszi tudomásul és az engedményezett összeget vagy bírói letétbe helyezi, vagy pedig az engedményes és engedményező közös nyugtájára fizeti ki. Az engedményezés, amennyiben kísérő irat nélkül nyujtják be, beadványi illeték alá nem esik, csak az engedményezett összeg ½%-át kell engedményezési illeték címén az engedményezési okiratra fölragasztandó okmánybélyegben leróni. Az engedményezés iránti bejelentést a központi segédhivatalba (Központi Városháza, fldsz. 6.) kell benyujtani. Amennyiben az engedményezési okirathoz az engedményező kísérőlevelet is csatol, úgy ez a szokásos beadványi illeték alá esik.

Erdő- és mezőgazdasági hivatal. Lásd: Bp. székesfőv. intézményei és üzemei c. f. a.

Erdőgazdaság. A székesfőváros erdőterülete részben Buda város tulajdonából vétel útján került a székesfőváros tulajdonába és jelenleg 3.942 kat. hold kiterjedésű, melyből 2451·3 kat. hold a budai erdőterületre, 1.123·40 kat. hold Budakeszi község területére és 367·3 kat. hold a pesti erdőövre esik. A székesfőváros az erdőket különösen azzal a célzattal tartja fenn, hogy a székesfőváros közönségének üdülőhelyül szolgáljanak s a város levegőjét javítsák. Főleg ebből a célból alkották a dunabalparti (pesti) erdőövet is. Az erdőket az erdő- és mezőgazdasági hivatal az 1935. évi IV. törvénycikk alapján üzemtervszerűen kezeli. Az új erdőgazdasági részletes üzemtervek az 1932—1941. évekre érvényesek.

Erkölcsi bizonyítványt a kerületi rendőrkapitányságok állítanak ki. A félnek lehetőleg személyesen kell megjelennie, hol jegyzőkönyvet vesznek fel kéréséről. Csatolandó okmányok: 1. születési bizonyítvány, 2. férjezett vagy özvegy nőnél házassági anyakönyvi kivonat, 3. lakbizonylat. Nem személyes megjelenés esetén a jelentkezőnek adott meghatalmazás (két tanú aláírásával) és a kérelmező helyett jelentkező személyazonossága is igazolandó. A jegyzőkönyre 2 pengős, a bizonyítványra 1 pengős okmánybélyeget kell tenni. Szegénységi bizonyítvány alapján díjmentes.

Evangélikus egyházközség. Lásd: Egyházi hivatalok c. a.

Exhumálás. Halottaknak valamely budapesti temetőben lévő sírból vagy sírboltból más sírba, sírboltba való újbóli eltemetése vagy vidékre való szállítása — csakis engedély alapján történhetik. Az erre vonatkozó engedély iránti kérelem annál az I. fokú közegészségügyi hatóságnál nyujtandó be, amelynek területén a temető fekszik. A tabáni, németvölgyi, vizivárosi, farkasréti temető az I. ker., a táborhegyi, óbudai a III. ker., a

kerepesi és újköztemető a X. ker. elöljárósághoz tartoznak. Halottnak külföldre történendő szállításánál követendő eljárás a következő: exhumálási kérvény az illetékes kerületi elöljárósághoz nyujtandó be, a halottszállítási engedély iránti kérelem pedig a polgármesteri hivatalhoz. Exhumált hamvaknak sírból-sírba való betemetésénél leforraszthető fémkoporsó nem szükséges, sírboltba, vidékre, vagy külföldre menő hamvak azonban csakis légmentesen lezárt érckoporsókban szállíthatók. Fertőző betegségben, mint pl. difteria, sarlach stb. elhunytak földimaradványait az eltemetés után csak egy év mulva engedi meg a hatóság kiföldelni, — pestis, kolera, lepra stb. betegségben elhunytak tetemei egyáltalában nem exhumálhatók. Kiföldelésnél a következő exhumálási, illetve hatósági díjak fizetendők: Kiürítendő sírtáblánál (exhumálás) földimaradványok után, amennyiben a hamvak ugyanazon temetőben maradnak, vagy másik temetőbe vitetnek (Pestről-Budára) 32 P, temetőfőkönyvi kivonat (2 drb) 3.—, illetve 6 P, sírból-sírboltba, vidékre vagy külföldre történendő szállításnál 67 P, temetőfőkönyvi kivonat 6 P, kiürítés alatt nem álló sírtáblából való exhumálás — sírból-sírba ugyanazon temetőben vagy más temetőbe, sírboltba, vidékre, vagy külföldre való szállításánál 67 P, temetőfőkönyvi kivonat 6 P.

É

Éjjeli menedékhelyek. A székesfőváros a X., Pillangó-u. 13/a. és a X., Kerepesi-út 29. szám alatt összesen 1455 ággyal éjjeli menedékhelyet tart fenn. A menedékhelyeken minden jelentkező közös teremben szalmazsákkal, szalmával tömött fejvánkossal, lepedővel és pokróccal fölszerelt éjjeli nyughelyet, legszükségesebb kézi podgyászának megőrzésére megfelelő helyet és a reggeli mosdáshoz törülközőt kap. 1932. évi december hó 24 óta a főváros hálódíjat nem szed. 1932. év december havától a székesfőváros által fenntartott menedékhelyekre a hajléktalan felnőtt magánosokat egy központi iroda utalja be, rendszerint egyhavi időre és pedig a munkaképeseket a rájuk rótt könnyebb természetű munka elvégzése ellenében, a munkaképteleneket pedig ingyenesen. A központi iroda a beutalt hajléktalanokat ebédjeggyel és jótékonysági utalvánnyal látja el. A munkaképes hajléktalanok ellátásuk fejében kötelesek havonta 10 napon át, naponkint 6 órai munkát végezni azokon a munkahelyeken, melyeket a kerületi elöljáróságok vagy a székesfővárosi kertészet kijelölnek. A központi iroda a X., Pillangó-u. 13/a sz. alatt levő éjjeli menedékhely épületében van elhelyezve, vezetője a menedékhely gondnoka: Borbiró Elek székesfővárosi tanító. (Telefon: 2-966-76.).

Élelmezésre vonatkozó egészségügyi rendészet. A vásárcsarnokokban az élelmiszeráruk ellenőrzése a vásárcsarnokokat vezető

felügyelő közvetlen hatáskörébe tartozik, míg a nyílt piacok, üzletek, vendéglők, szállodák, éttermek a ker. elöljáró vezetése alatt működő vásárfelügyelő hatáskörébe. Az említetteken kívül a kerületi tisztiorvosok, kerületi állatorvosok hatásköre is kiterjed az élelmiszerek árusítására vonatkozó egészségügyi rendelkezések ellenőrzésére. Másodfokon a felügyeletet a polgármester látja el. Az ellenőrzés kiterjed az élelmezési cikkek hamisításának megakadályozására és az általános közegészségügyi szempontok szabályainak szigorú betartására. A kerületi vásárfelügyelő és a vásárcsarnokok vezetője a különböző törvények, így különösen az 1876 : XIV. t.-c. közegészségügyi törvény, az 1895 : XLVI. t.-c. az élelmiszerhamisításról, az élelmiszerek forgalmára vonatkozó különböző, újabban kiadott miniszteri rendeletek alapján járnak el. Azon kereskedők, csarnoki, piaci árusok ellen pedig, akik a fentemlített törvények és rendeletekben foglaltak ellen vétenek, amennyiben cselekményük egyéb büntető rendelkezésbe nem ütközik, úgy ellenük a főváros egész területén a IV. ker. elöljárónál a kihágási eljárás megindítandó. A fentemlített ellenőrző közegeken kívül a húsneműeknek egészségügyi és egyéb rendelkezéseknek megfelelő voltát a közvágóhidak igazgatóságának keretében létesült külön szerv »Központi Húsvizsgáló Állomás« állatorvosai útján is ellenőrzi, a tej- és tejtermékek ellenőrzését pedig a »Székesfővárosi Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézet«-be olvadt ú. n. tejhivatal közegei útján is folytatja, különösen a tejvállalatok telepein, vámokon és pályaudvarokon.

Élelmiszerárusító Üzem. Lásd : Bp. székesfőv. intézményei és üzemei c. f. a.

Élelmiszerek ellenőrzése. Lásd : Élelmezésre vonatkozó egészségügyi rendészet c. a.

Élelmiszerekkel elkövetett kihágások. Az élelmiszerekkel úgy rendészeti, mint közegészségügyi szempontból elkövetett kihágások elbírálására elsőfokon a IV. ker. elöljáró illetékes. Az eljárás úgy a vizsgálatokat megejtő hatósági közegek, ú. m. tiszti orvos, kerületi állatorvos, vásárfelügyelő, vásárcsarnok vezető, Központi Húsvizsgáló Állomás által kiküldött állatorvosok, vegyészeti intézet kiküldött szakközegei, mint magánosok által tett feljelentés, illetve panaszok útján indul meg. A hamisításra vagy egészségre ártalmas élelmiszerekből vizsgálat céljából minta vétetik, amelyről hivatalos jegyzőkönyvet vesznek fel. Az érdekelt félnek jogában van ellenminta vételét kérni s azt valamely más hatósági intézetben megvizsgálni. Ezen ellenmintát is hivatalos pecséttel zárolt edényben helyezik el, hogy a minta azonossága kétségkívül megállapítható legyen. A minta vizsgálatát a székesfővárosi vegyészeti és élelmiszervizsgáló intézet, illetve a hústermékekre nézve a közvágóhídon levő laboratórium is ellátják. A vizsgálat eredményéről az intézet értesíti a IV. ker. elöljáróságot, amely, amennyiben a vett minta kifogás alá esik, az ügyfelet tárgyalásra megidézi. A tárgyalást a kerületi elöljáró, illetve a kerületi elöljárósághoz beosztott rendőri büntetőbíró vezeti.

A tárgyalás menetéről külön jegyzőkönyvet vesznek fel. A tárgyalás nyilvános, a terhelt és tanuk részvételével, a tiszti ügyész csupán a közérdek különös fennforgása esetén vesz részt. A tárgyaláson kihirdetett, vagy a féllel írásban közölt ítélet ellen úgy a fél, mint a tiszti ügyész — akit az ítéletről az elöljáróság haladéktalanul értesít — fellebbezéssel élhetnek. A fél fellebbezési jogát akár szóban, akár írásban a kihirdetés vagy az ítélet kézbesítésétől számított 15 napon belül gyakorolhatja. Minden, a kihágás keretében levő beadvány, fellebbezés, felfolyamodás, díj- és illetékmentes. Élelmiszerkihágási ügyek másodfokú elbírálására a polgármester illetékes. A másodfokú eljárásban az érdemi intézkedés csupán írásban történik, a rendelkezésre álló adatok alapján. Ha a másodfokon az ügy elbírálására nem állanak kellő adatok rendelkezésre, úgy azokat az elöljáróságoknak kell pótlólag közölni. A másodfok új eljárás lefolytatását is elrendelheti. A másodfokú ítélet ellen a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló 1929. évi XXX. t.c. 60. §-a értelmében erősen korlátoztatott a harmadfokra fellebbezhető kihágási ügyek száma. Az élelmiszerek vizsgálata körül felmerülő költségeket mindenkor az elsőfok állapítja meg, az esetben, ha a fél elmarasztaltatott ennek terhére. Ellenkező esetben a vizsgálati költségeket részben a földmívelésügyi miniszter, részben pedig a főváros viselik. A kihágási büntetésből befolyt összegek egynegyed része a főváros szegényalapját, egynegyed része az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézetet, felerésze pedig az államkincstárt illeti.

Élelmiszervizsgálatok. Az élelmiszerek forgalmát és a mintavételi eljárást, valamint az esetleges büntetéseket az 1895. évi XLVI. t.-c. szabályozza. Vegyvizsgálatok végzésére Budapesten a székesfővárosi Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézet (Központi Városháza) illetékes. Hivatalos mintát annak a kerületnek a vásárfelügyelője, esetleg tiszti orvosa vehet, akinek területén azon üzlet van, ahol a kifogásolt cikket vásárolták. Magánfél is vehet hivatalos mintát, azonban ennek módja pontosan előírt és szigorúan betartandó ; a mintavétel módját a 38.286/1896. sz. F. M. rendelet szabályozza. A magánmintavétel körülményessége miatt panasz esetén célszerűbb a fentebb említett illetékes kerületi vásárfelügyelőhöz, illetőleg tisztiorvoshoz fordulni.

Élelmiszervizsgáló és Vegyészeti Intézet. Lásd : Bp. székesfőv. intézményei és üzemei c. f. a.

Élesztő vegyvizsgálata. Lásd : Élelmiszervizsgálatok c. a.

Építési engedelmi és műszaki eljárási díjak után, díjvisszatérítésnek csak akkor van helye : *a)* ha a kért építési engedély nem adatik meg, mely esetben a befizetett engedélydíjak 80 %-át kell visszatéríteni, *b)* ha a folyamodó kérelmét az engedély kiadása előtt visszavonja, mely esetben a befizetett engedélydíjak 75 %-a jár vissza, *c)* ha a folyamodó a megadott építési engedéllyel nem él, mely esetben a befizetett díjak 50 %-át kell visszaadni.

Építési engedélyek. (Új és toldaléképítkezés, emeletráépítés, lábazatos kerítés-, támfal-, gyárkémény-építés, átalakítás, födémközbeiktatás, -kicserélés, -felemelés, -lesüllyesztés, -áttörés). A bead-

ványok 2 pengős állami okmánybélyeggel ellátva, a polgármesteri III. ügyosztályhoz adandók be. Szükséges okmányok: 1. Telekkönyvi kivonat. 2. Terv két példány, ideiglenes engedély esetén 3 példány (1 példány vászonra ragasztva). 3. Hivatalos helyszínrajz 2 példány. 4. Statikai számítás 2 példány, esetleg részletrajz. 5. A IV. építési övezetben történő építkezések esetén kilátási nyilatkozat az érdekelt szomszédoktól. Vonatkozó törvény: Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához (4 pengős állami okmánybélyeg). A beadványok és okmányok kiállítási módja: 1. A kérvény a polgármesterhez címzendő. Meg kell említeni a kérvény szövegében, hogy az építkezés hol történik, kerület, utca, házszám, új és régi helyrajzi szám feltüntetésével, az építkezés rendeltetését vagy milyenségét (lakóház, gyárépület vagy átalakítás, módosítás stb.) a felelős jogosult tervező nevét és lakáscímét, az érdekelt szomszédok szemben, hátul és oldalt levők nevét és lakáscímét. A kérvényt aláírja az építtető (megrendelő) és az összes telekkönyvi tulajdonosok. Ikerházas építkezés esetén az ikerszomszédnak egy olyan szövegű nyilatkozata szükséges, mely szerint azonos kiképzésű, azonos lábazatpárkány és gerincmagasságú épületet fog építeni. Új építés esetén a kérvényben meg kell említeni, hogy az utcában van-e köz- vagy magáncsatorna. A kérvényt külzettel kell ellátni. 2. A telekkönyvi kivonat keltezése 30 napnál nem lehet régibb. Budai telkek telekkönyvi kivonatát az I—III. kerületi járásbíróság, a pesti telkekét pedig a budapesti Központi kir. járásbíróság telekkönyvi hivatalában lehet megszerezni. 3. A terv tussrajzról készült pozitív fénymásolat egy példánya vászonra ragasztva. A tervlapok felírásában szerepeljen az építtető neve, az építkezés helye (kerület, utca, házszám, új és régi helyrajzi szám). Annyi homlokzati rajz szükséges, amennyiből az épület külső kiképzése megítélhető. A metszet rendszerint a lépcsőn keresztül veendő fel és itt a magassági méreteket kell feltüntetni, új épületnél a födémekhez beirandó, hogy milyen rendszerű födém terveztetik, fedélszék fagerendáinak méretét is be kell írni. Az alaprajzon a vízszíntes kiterjedés méreteit kell feltüntetni, födém vastartók kék színnel jelölendők be és rájuk irandó a szelvényszám és hosszméret, vasbetongerendák zöld színnel és ráírandó a statikai számításban használt jele. Színezésről színmagyarázatot kell adni. Általában új fal = vörös, új beton = zöld, vas = kék, kő = világoskék, fa = barna, megmaradó fal = szürke, lebontandó = sárga stb. Módosított tervet úgy kell kiállítani, mint az új épület tervét. A tervet aláírják: építtető, felelős (jogosult) tervező és ha külön személy, a telekkönyvi tulajdonos vagy tulajdonosok. 4. A helyszínrajzba lépték helyesen be kell jelölni a saját és a szomszédos telkeken levő építményeket feketével, a tervezett épületet pedig vörös színnel, az üres telkeket a helyszínrajzon fel kell tüntetni. Az érdekelt szomszédtelkek tulajdonosainak nevét és lakáscímét a megfelelő helyre kell beírni. Hivatalos helyszínrajz megrendelhető a Központi Városháza, III. em. 430. — 5. Statikai számítást kell bemutatni minden

BUDAFOKI, CSEPELI, DIÓSGYŐRI, FŰZFŐI PAPÍRGYÁRAK VÉDJEGYEZETT VÍZJELEI:

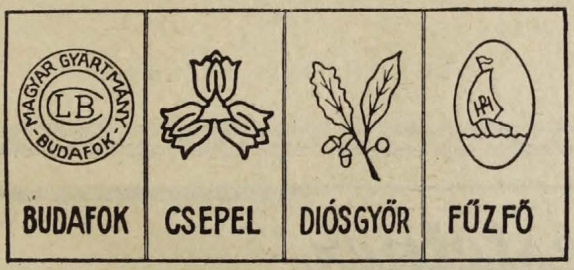

Első Magy. Cartonlemezgyár Rt.	Neményi Testv. Papírgyár Rt.	Diósgyőri Papírgyár Rt.	Hazai Papírgyár Rt.

Krayer festékek, lakkok legjobbak

Budapest, V., Váci-út 34. *Telefon: *290-573*

MAGYAR LESZÁMITOLÓ- ÉS PÉNZVÁLTÓ-BANK

EZELŐTT: MALVIEUX C. J.

V., DOROTTYA-UTCA 6

TELEFON: 183-880

Gestetner sokszorositógépek

VI., Andrássy-út 9

Telefon: 111-716, 119-220

födémről, kiváltásról, nagyobb megterhelésű vagy exponáltabb pillérről, különleges fedélszékről, rácsos szerkezetekről, vasbetonszerkezetekről, támfalakról, ez utóbbiakról részletrajzokat is kell bemutatni. Különleges alapozásokról. Felvonó szerkezetekről. A statikai számítást csak a felelős szakértő írja alá. Amennyiben az építési engedély harmadik oldalán elő van írva, hogy a lakhatási, illetve használhatási engedély kiadása hivatalból megindított telekszabályozási ügy telekkönyvvezésétől függ, akkor a kérelmező saját érdekében jelentkezzék a polgármesteri III. ügyosztály telekszabályozási alosztályán a szabályozási ügyhöz egy *A. B. C.* lappal ellátott telekkönyvi kivonat csatolása és a telekrendezési eljárási díj lefizetése céljából.

ÉPITÉSI ENGEDÉLYEK ÉS TERVBIRÁLATOK HATÓSÁGI DIJAI

Az engedélydíjak alábbi megállapításánál az építmények rendeltetése vétetik alapul s az építmények, rendeltetésük szerint, a következő három csoportba foglaltatnak össze: *A)* épületcsoport. Egyszerű kivitelű, legfeljebb öt és pedig 30 négyzetméternél nem nagyobb alapterületű lakószobát és a legszükségesebb mellékhelyiségeket magában foglaló földszíntes, vagy egyemeletes családi házak, munkáslakóházak, kisipari műhelyek, kisebb üzletek, valamint a hozzájuk tartozó kisebb gazdasági és melléképületek, továbbá: a székesfővárosi és az állami középületek, munkásjóléti intézmények s az amatőrsport céljára szolgáló építmények. *B)* épületcsoport. Szokásos kivitelű bérházak, áruhelyiségek, gyárak vagy gyárjellegű iparüzletek céljára szolgáló épületek, valamint a hozzájuk tartozó gazdasági és melléképületek, továbbá mindazon építmények, amelyek rendeltetésüknél fogva sem az *A)*, sem a *C)* épületcsoportba szorosan bele nem illeszthetők. *C)* épületcsoport. Magánszínházak, mulatók, mozgófénykép- vagy más efféle előadások, mutatványok céljára szolgáló építmények, gazdag kiképzésű s a keletkező helyiségek számánál, méreteinél vagy rendeltetéseinél fogva az *A)* épületcsoport körébe nem sorolható családi házak, nyaralók, paloták, valamint a hozzájuk tartozó gazdasági és melléképületek. Az *A)* csoport körébe sorolható építmények építési, átalakítási stb. engedélydíjának összege 4·— pengőnél, a *B)* csoportba sorolt épületeknél 6·50 pengőnél és a *C)* csoportba sorolt épületeknél 9·— pengőnél kevesebb nem lehet.

Új építkezések. Szilárd épületek, a beépített térfogat minden köbmétere után az *A)* csoportba foglalt épületeknél 3, a *B)* csoportba foglalt épületeknél 5, a *C)* csoportba foglalt épületeknél 10 fillér. Favázás szerkezetű (nem kifalazott) építmények a beépített térfogat minden köbmétere után az *A)* csoportba foglalt épületeknél 1, a *B)* csoportba foglalt épületeknél 2, a *C)* csoportba foglalt épületeknél 3 fillér.

Átalakítások. Amennyiben az átalakítás nem jár egyúttal a helyiségek használati módjának lényeges megváltoztatásával,

emeletsoronként 4 pengő. Amennyiben az átalakítással a helyiségek korábbi rendeltetésének olyan megváltoztatása is terveztetik, amely a helyiségek jövedelmezőbb kihasználásával jár: Szilárd épületekben minden köbmétere után: ha a helyiségek lakócélokra alakíttatnak át 1, ha a helyiségek közép- és nagyipari, vagy üzleti célokra alakíttatnak át 3, ha a helyiségek a *C)* épületcsoport rendeltetése körébe sorolható luxuscélokra alakíttatnak át (színház, mulató, mozgófényképterem, nyaraló, palota stb.) 5 fillér. Favázás szerkezetű épületekben, a helyiségek térfogatának minden köbmétere után: ha a helyiségek lakócélokra alakittatnak át 5, ha a helyiségek közép- és nagyipari, vagy üzleti célokra alakíttatnak át 1, ha a helyiségek a *C)* épületcsoport rendeltetése körébe sorolható luxuscélra alakíttatnak át (szinház, mulató, mozgófényképterem, nyaraló, palota stb.) 15 fillér.

Meglévő helyiségeknek közbeiktatott mennyezettel való megosztása. A mennyezetbeiktatás által keletkező helyiség (és az uj mennyezetszerkezet) térfogatának minden köbmétere után: Tűzbiztos mennyezetek építése esetében 2 és 3 fillér. Fagerendás mennyezetek építése esetében 1, 2 és 3 fillér.

Meglévő favázás építményeknél a faváz közeinek kifalazása. Annak a helyiségnek térfogatát véve számításba (a favázas szerkezet térfogatának hozzáadásával), amelynek számára a kifalazás készült, a térfogat minden köbmétere után 1, 2 és 3 fillér.

Pincemennyezet emelése, áttörése, vagy lesüllyesztése 4·—, 6·50 és 9·— pengő.

Nyugtani számítások, mint az engedélyek iránti kérelmek mellékletei. Terjedelem szerint 5.—, 10.—, 20.— pengő.

A nyugtani számításokkal kapcsolatos helyszíni vizsgálatok. A munka szakszerű végrehajtásának, vagy a felhasznált anyagok jóságának az építtető, vagy a hatóság által kívánt megállapítására (nem ellenőrzésére) vonatkozó szakértői véleményezéssel kapcsolatos minden egyes helyszíni vizsgálatért: 4·—, 6·50 és 9·— pengő. A fenti munkálatokkal kapcsolatos jegyzőkönyvek kiállításáért, irásba foglalt véleményekért, félívenként 2·50, 5·— és 8·— pengő számítandó fel.

Újabb építési anyagok és szerkezetek elvi engedélyezése. A kérvény benyujtásakor 4·— pengő díj fizetendő. Ezenkívül, a kérelem érdemi elbírálására fordított munka arányában, utólag, de még az engedély kiadása előtt fizetendő: minden félnapi irodai munka után 4.—, minden egyes helyszíni vizsgálatért 8·—, Budapest székesfőváros területén kívül végzett minden egyes napi munkáért 20·— pengő, azonkívül az eljáró mérnök útiköltsége és ellátása is megtérítendő. A fenti munkálatokkal kapcsolatos jegyzőkönyvek kiállításáért, írásba foglalt véleményekért, félívenként 4·—, 6·50 és 9·— pengő számítandó fel.

Szilárdan épített kerítések (ideszámítva a lábazatos kerítéseket is) és támasztófalak. A kerítés vagy támasztófal által beépített alapterület négyzetmétere után (kerítéseknél a környező talaj

szintjében, támasztófalaknál pedig a fal középmagasságában mérve) olyan telkek bekerítésére, amelyeken az *A)* csoportba sorolt épületek állanak fenn, vagy amelyekre ilyenek terveztetnek —·40, a *B)* csoportba sorolt épületek állanak fenn, vagy amelyekre ilyenek terveztetnek —·65, a *C)* csoportba sorolt épületek állanak fenn, vagy amelyekre ilyenek terveztetnek 1.30 pengő. Üres telek bekerítése esetén a díjtétel magassága a telek rendeltetéséhez, jövedelmezőségéhez, esetleg övezeti fekvéséhez képest a fenti három fokozat egyikének megfelelően állapíttatik meg.

Szilárdan épített gyárkémények. A kéményterek talpától mért magasságnak minden folyómétere után —·80 pengő, az engedélydíj összege azonban 9·— pengőnél kevesebb nem lehet.

Világító aknák. Az utcai gyalogjáróban 2·00 m² alapterületig 4·—, 6·50 és 9·— pengő. Minden további megkezdett 2·00 m² alapterület után 2·50 pengővel több.

Gépberendezések. Motorok (elektro-, gáz-, benzin-, gőz-, nyersolajmotorok) és munkagépek legfeljebb 3 munkagép, motoronként 2·50, gépenként —·30, 4—10 gép motoronként 5·—, gépenként 0·60, 10-nél több munkagép motoronként 8·—, gépenként —·80 pengő. Kisebb elektromotorral felszerelt munkagép darabonként 1·30 pengő. Az engedélydíj összege kisipari műhelyeknél 4·— pengőnél kevesebb nem lehet; minden egyéb esetben legalább 6·50 pengő.

Ipari gőzkazánok. Legfeljebb hat légkörnyomású és 500 liternél kevesebb víztartalmú, úgynevezett álló- vagy kiskazánok darabonként 4·— pengő. Hat légkörnyomáson felüliek darabonként 9·— pengő.

Központi fűtés- és szellőztetőberendezés. Kazánonként 8·—, ezenkívül minden egyes fűtendő emeletsor után 4·— pengő.

Felvonók. Személyfelvonók darabonként 8·—, ezenkívül minden emeletsor után 4·— pengő. Teherfelvonók, kézi üzemű, darabonként 5·—, ezenkívül minden emeletsor után 2.50 pengő Teherfelvonók, villamos üzemű, darabonként 8·—, ezenkívül minden emeletsor után 2·50 pengő.

Benzintároló berendezés, egyúttal a benzintartás engedélydíja. Ezerliterenként 2·— pengő. Vas- vagy vasbádog olajtartályok köbméterenként 5 fillér.

Boltkapuzatok és kirakatszekrények. Ha a homlokfelület 15 négyzetméternél nem nagyobb 9.—, 15—40 m² négyzetméterenként —·60 pengő. Ha 40 négyzetméteren felül van, négyzetméterenként —·90 pengő. Egy darab kirakatszekrény 5 négyzetméternél nem nagyobb felületű 4·— pengő.

Módosított tervek jóváhagyása. Az *A)* csoportba tartozó épületeknél 4·—, a *B)* és *C)* csoportba tartozó épületeknél 9·— pengő. Amennyiben az eredetileg engedélyezett beépítéstől eltérőleg több, vagy kevesebb térfogatbeépítés történik, megfelelő különbözeti díj fizetendő, illetve térítendő vissza.

Lejárt építési engedélyek újból való megadása 4·—, 6·50 és 9·— pengő. Olyan építési engedély újból való megadásá-

nál, amelynek díja valamely korábbi, az ennél a díjszabásnál alacsonyabb díjszabás szerint állapíttatott meg, az építési engedélydíjat a jelen díjszabás szerint megállapítandó összegre kell kiegészíteni, az engedélydíj összege azonban 4·—, 6·50 vagy 9·— pengő alapdíjnál kevesebb nem lehet.

Ideiglenes építmények további fennállhatása 4·—, 8·— és 16·— pengő.

Elvi építési engedélyek. Minden megkezdett 1000 m³ térfogat tervezett új beépítése után 4·— pengő.

Homlokzati változtatás utcai lábazat, egy-egy sütőkemence, füstölő- vagy szárítókamra, vihartető: az *A)* épületcsop. körébe sorolható építményeknél 4·—, a *B)* és *C)* épületcsop. körébe sorolható építményeknél 9·— pengő.

Minden egyéb, az előbbi szakaszokban fel nem sorolt építkezési munkálat engedélydíja 9·— pengő.

Tervek másolása. Ha a fél maga végzi, laponként 1·30 pengő. Ha a hivatal által készítteti: Alap-, metszet- és homlokzatrajzok másolása: alapdíj 4·—, ezenkívül minden egyes lemásolandó lapért 1·30, további minden berajzolt □-deciméter 4·— pengő. Részletrajzok másolása: alapdíj 6·50, ezenkívül minden egyes lemásolandó lapért 1·30, további minden berajzolt □-deciméter —·25 pengő.

Tervhitelesítési díjak. Ha a hitelesítendő tervlapok száma háromnál nem több: alapdíj 4·—, ezenkívül a rajzterület minden négyzetdeciméter után —·14 pengő. Háromnál több lap hitelesítése esetén alapdíj 4·—, ezenkívül a rajzterület minden négyzetdeciméter után —·14, további minden egyes lap után —·65 pengő.

Műszaki eljárási díjak.

Térrajzok másolásáért területkimutatással együtt. Szabályozás nélkül alapdíj 10·— pengő. Ezenfelül a térrajz területének minden dm² után 50 fillér. Továbbá minden egészben ábrázolt telek 50 fillér.

Építési vonalak és talajmagasságok kitűzéséért. Helyszíni kijelölés (szemle) mérés nélkül 13.— pengő. Helyszíni kijelölés méretek alapján, ha egy napnál több időt nem vesz igénybe, igazolvánnyal együtt 27·—, 34·— és 40·— pengő.

Szabályozási és felosztási tervek díjai. Helyszíni munkát nem igénylőknél: szobai munkáért naponta 14·— pengő. Helyszíni munkával kapcsolatos ügyeknél a megelőző díjakon felül minden napi külső munka után még 34·— pengő. Térrajzok másolatának hitelesítéséért: alapdíj 10·— pengő. Minden, ezen díjszabás föntebbi pontjaiban nem foglalt műszaki műveletekért, milyenek például: helyszíni felmérés, telekfelosztások kitűzése, kitűzés kerítkezés céljából, határvonalak vizsgálása és kiigazítása, helyszíni hitelesítés, kitűzések felülvizsgálatának céljából tartandó bizottsági eljárások, kivételes bérszámításokért különdíjak fizetendők, és pedig: irodai munkálatokért minden nap után 14·—,

helyszíni munkálatokért minden nap után 34·—, telekkitűzések elleni felszólalás, illetőleg fellebbezés esetén tartozik a felszólaló vagy fellebbező 40·— pengő eljárási díjat letétbe helyezni, amely összeg a felszólalás, illetőleg fellebbezés jogossága, illetve alapossága esetén a felszólaló vagy fellebbező részére visszatérítendő.

Színházvizsgálati eljárások díjai. Színházak tűzrendészeti évadnyitó és záróvizsgálatért, továbbá az esetleg felmerülő évközi vizsgálatokért 10·— pengő. Színházak rendkívüli előadásaiért engedélyezési díj előadásonként 8·— pengő.

A kerületi elöljáróságok, mint építésrendőri hatóságok hatáskörébe eső engedélyezések díjai.

Az *A)* csoport körébe sorolható építmények lebontási, lakhatási, használati, közterületfoglalási engedélydíjának összege 4·—, a *B)* csoportba tartozó épületekre vonatkozó engedélyek díja 6·50, a *C)* csoportba tartozó épületeknél pedig 9.— pengőnél kevesebb nem lehet.

Épületek lebontása. Szilárd épületek. Minden megkezdett 500 m³ térfogat lebontása után 4.— és 6.50 pengő. Favázas szerkezetű (nem kifalazott) építmények. Minden megkezdett 1000 m³ térfogat lebontása után 4·— és 6·50 pengő.

Különböző engedélyek és eljárások. Kútásás (ivóvíz és öntözés céljára) darabonként, gazdasági célra használt telken 10 m²-nél nem nagyobb terjedelmű kamra, szőlőkunyhó, baromfi- és sertésól építése, valamint mászható kémény lebontása és helyébe hengerkémény építése külön-külön, válaszfal eltávolítása vagy építése, ablaknak ajtóvá alakítása, válaszfalban ajtó nyitása, vagy befalazása, épülettatarozás, ha a munka végrehajtásához bármely szerkezetű állvány szükséges, külön-külön, esetleg csoportosan is; leégett tető helyreállítása, cégtábláknak épületekre, kerítésekre, építési állványokra való felfüggesztése, virágtartók és zászlórudak elhelyezése, továbbá mérnöki eljárási díj (építésrendőri ügyekben) 4·— és 9·— pengő.

Lakhatási és használati engedélyek. Szilárd vagy favázas falazatú új épületeknél a beépített térfogat minden köbmétere után 1, 2 és 3 fillér. Favázas szerkezetű új építmények a beépített térfogat minden köbmétere után 0.5, 1 és 1.5 fillér. Átalakítás útján keletkező helyiségek lakhatási, illetve használati engedélye 4·— és 9·— pengő.

Közterületfoglalás. Új építkezéseknél: minden elfoglalt négyzetméter közterület után: emeletsoronként évenként 25 fillér. Bontásoknál és átalakításoknál minden elfoglalt négyzetméter közterület után 7, 14 és 25 fillér.

Meglévő helyiségek használati módjának megváltoztatása. Amennyiben a helyiségek használati módjának megváltoztatása nem jár egyúttal a helyiségek értékemelkedésével, 4·— és 9·— pengő.

Homlokzattatarozás emeletsoronként 2·50 pengő.

ÉPITÉSI ENGEDÉLYEK IRÁNTI BEADVÁNYOK KIÁLLITÁSI MÓDJA.

1. **A kérvény** a polgármesterhez címzendő. Meg kell említeni a kérvény szövegében, hogy az építkezés hol történik, kerület, utca, házszám, új és régi helyrajzi szám feltüntetésével, az építkezés rendeltetését vagy milyenségét (lakóház, gyárépület vagy átalakítás, módosítás stb.), a felelős jogosult tervező nevét és lakáscímét, az érdekelt szomszédok: szemben, hátul és oldalt levők nevét és lakáscímét. A kérvényt aláírja az építtető (megrendelő) és az összes telekkönyvi tulajdonosok. Ikerházas építkezés esetén az ikerszomszédnak egy olyan szövegű nyilatkozata szükséges, mely szerint azonos kiképzésű, azonos lábazat, párkány és gerincmagasságú épületet fog építeni. Új építés esetén a kérvényben meg kell említeni, hogy az utcában van-e köz- vagy magáncsatorna. A kérvényt külzettel kell ellátni.

2. **A telekkönyvi kivonat** keltezése 30 napnál nem lehet régibb. Budai telkek, telekkönyvi kivonatát az I—III. kerületi járásbíróság, a pesti telkekét pedig a budapesti központi kir. járásbíróság telekkönyvi hivatalában lehet megszerezni.

3. **A terv** tusrajzról készült pozitív fénymásolat egy példánya vászonra ragasztva. A tervlapok felírásában szerepeljen az építtető neve, az építkezés helye (kerület, utca, házszám, új és régi helyrajzi szám). Annyi homlokzati rajz szükséges, amennyiből az épület külső kiképzése megítélhető. A metszet rendszerint a lépcsőn keresztül veendő fel és itt a magassági méreteket kell feltüntetni; új épületnél a födémekhez beírandó, hogy milyen rendszerű födém terveztetik; a fedélszék fagerendáinak méretét is be kell írni. Az alaprajzon a vízszintes kiterjedés méreteit kell feltüntetni, a födém vastartók kék színnel jelölendők és rájuk irandó a szelvényszám és hosszméret, a vasgerendák zöld színnel és ráirandó a statikai számításban használt jele. Színezésről színmagyarázatot kell adni. Általában: új fal = vörös, új beton = zöld, vas = kék, kő = világoskék, fa = barna, megmaradó fal = szürke, lebontandó = sárga stb. Módosított tervet úgy kell kiállítani, mint az új épület tervét. A tervet aláírják: építtető, felelős (jogosult) tervező és ha külön személy, a telekkönyvi tulajdonos vagy tulajdonosok.

4. **A helyszínrajzba** léptéket helyesen be kell jelölni a saját és a szomszédos telkeken levő építményeket feketével, a tervezett épületet pedig vörös színnel, az üres telkeket a helyszínrajzon fel kell tüntetni. Az érdekelt szomszéd telkek tulajdonosainak nevét és lakáscímét a megfelelő helyre kell beírni. Hivatalos helyszínrajz megrendelhető a Központi Városháza III. em. 430.

5. **Statikai** számítást kell bemutatni minden födémről, kiváltásról, nagyobb megterhelésű vagy exponáltabb pillérről, különleges fedélszékről, rácsos szerkezetekről, vasbetonszerkezetekről, támfalakról, ez utóbbiakról részletrajzokat is kell bemutatni. Különleges alapozásokról. Felvonó szerkezetekről. A statikai számítást csak a felelős szakértő írja alá.

6. A műszaki leírásban a következő adatok tüntetendők fel:

a) **Gép felállításánál:** Elektromotor adatai: lóerő, feszültség, fordulatszám, gyártmány és az áram neme. Gáz-, benzin-, nyersolajmotor, gőzgép adatai: lóerő, elrendezés (álló vagy fekvő), ütem (motoroknál), hengerátmérő, hengerszám, fordulatszám, lökethossz, gyártmány, kipuffogó edény és hangtompító méretei, az üzemanyag tárolásának módja és a tárolt mennyiség. A munkagépek megnevezése és meghajtása motoronként csoportosítva. Közlőmű és annak elhelyezési módja.

b) **Központi fűtéseknél:** A fűtés neme: gőz, melegvíz, lég, a kazán adatai: nyomás, fűtőfelület, kazán faja: öntöttvas, kovácsoltvas, tűzcsöves, vízcsöves stb. gyártmány, tüzelőszerkezete és tüzelési módja, esetleg a meghajtó erőgép leírása. Minden emeletsorról kell alaprajz, ezenkívül egy függőleges csőhálózati terv a kazánok, boylerek és fűtőtestek feltüntetésével két példányban.

c) **Ipari kazánoknál:** A kazán adatai: nyomás, fűtőfelület, kazán faja, gyártmány, tüzelőszerkezete és tüzelési módja és az esetleges meghajtó erőgép leírása. A kazánház tetőszerkezetének és héjazatának neme, a kazánalapozásnak minősége és módja, továbbá a szomszéd határfaltól és lakott helyiségtől való távolsága. Az alacsonynyomású öntöttvas elemes fűtési kazánok kivételével minden egyéb kazánról részletrajzot kell három példányban bemutatni a füstemésztő szerkezet berajzolásával együtt, ugyancsak három példány elhelyezési terv szükséges.

7. Bélyegilletékek jelenleg a kérvényre 2 pengő állami okmánybélyeg, a mellékletekre minden megkezdett ív után 30 fillér okmánybélyeg.

ÉPITÉSI ENGEDÉLYEKHEZ SZÜKSÉGES KELLÉKEK.

I. Új és toldaléképítkezésnél, emeletráépítésnél, kerítés-, támfal- és gyárkéményépítésnél. 1. Kérvény. 2. Telekkönyvi kivonat. 3. Terv két példány, sürgős esetben három példány (1 példány vászonra ragasztva 1 : 100 léptékben, minden emeletsorról külön alaprajz, metszet és homlokzat). 4. Hivatalos helyszínrajz két pld. 5. Statikai számítás két példány, esetleg részletrajz. 6. A IV. építési övezetben kilátási nyilatkozat az érdekelt szomszédoktól.

II. Átalakításnál, födémközbeiktatásnál, kicserélésnél, felemelésnél vagy süllyesztésnél: 1. Kérvény. 2. Terv két példány, 1 : 100 léptékben, minden emeletsorról külön alaprajz és metszet. 3. Statikai számítás két példány.

III. Gépfelállításnál, központi fűtőberendezésnél, ipari gőzkazán-, motor-, benzintároló berendezés felállításánál: 1. Kérvény. 2. Terv két példány, 1 : 100 léptékben alaprajz és metszet, az alaprajzban a gépek arab számmal, a motorok római számmal sorszámozandók, melyekre a műszaki leírásban hivatkozni kell. 3. Műszaki leírás 2 példány. 4. Helyszínrajzvázlat két példány. 5. Esetleg telepengedély.

IV. Boltkapuzat és kirakati szekrény felállításánál: 1. Kérvény. 2. Terv két példány, 1 : 20 léptékben alaprajz, metszet és méret. 3. Helyszínrajzvázlat, az egész épületről fényképfelvétel.

V. Felvonó építésénél: 1. Kérvény. 2. Terv két példány, 1 : 20 léptékben alaprajz és metszet. 3. Statikai számítás két példány, műszaki leírással.

VI. Tervmódosításnál: 1. Kérvény. 2. Módosított terv két példány 1 : 100 léptékben, ugyanúgy kiállítva (színezve) mint az eredeti beadványnál. 3. Engedélyezési záradékkal ellátott összes eredeti (jóváhagyott) tervek. 4. Engedélyezési záradékkal ellátott eredeti helyszínrajz is.

VII. Homlokzatváltoztatáshoz: 1. Kérvény. 2. Terv két példány, 1 : 100 léptékben, esetleg kisebb épületnél 1 : 50 léptékben. Szükség esetén a várbeli építkezéseknél, homlokzatváltoztatásoknál, tatarozásoknál minden esetben a régi homlokzatról fényképfelvétel.

VIII. Elvi építési engedélyhez: 1. Kérvény. 2. Telekkönyvi kivonat. 3. Vázlatterv 1 : 200 léptékben. 4. Helyszínrajzvázlat.

IX. Reklámberendezésnél, vihartető építésnél: 1. Kérvény. 2. Terv három példány, 1 : 20 léptékben. 3. Statikai számítás két példányban. 4. Helyszínrajzvázlat, nagyobb és tető reklámberendezéseknél fénykép az épületről.

X. Közterületen felállítandó árubódék, illemhelyek, telefonfülkék építésénél: 1. Kérvény. 2. Közterületfoglalási engedély. 3. Terv két példány, 1 : 50 léptékben alaprajz, metszet, homlokzat. 4. Hivatalos helyszínrajz két példány.

XI. Lejárt engedélyek újbóli megadásánál: 1. Kérvény. 2. Telekkönyvi kivonat. 3. Engedélyezési záradékkal ellátott összes (jóváhagyott) eredeti terv és helyszínrajz.

Építési engedélyek módosítását a polgármesteri III. ügyosztály intézi. A beadványra 2 pengős állami okmánybélyeg ragasztandó. Szükséges okmányok: 1. Módosított terv két példányban ugyanúgy kiállítva (színezve), mint az eredeti beadványnál. 2. Az engedélyezési záradékkal ellátott összes eredeti (jóváhagyott) tervek és eredeti helyszínrajz. 3. Ha időközben telektulajdonos-változás állott elő, új telekkönyvi kivonat. (A többi részre nézve lásd: Építési engedélyek c. a.

Építési engedélyek újbóli megadása a polgármesteri III. ügyosztály hatáskörébe tartozik. A beadványra 2 pengős állami okmánybélyeg ragasztandó. Szükséges okmányok: 1. Telekkönyvi kivonat. 2. Engedélyezési záradékkal ellátott összes (jóváhagyott) eredeti tervek és hivatalos helyszínrajz. Vonatkozó törvény: Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához (4 P-ős állami okmánybélyeg). Az építési, gépfelállítási, stb. engedélyek hatályukat vesztik, ha a jogerőre emelkedésük napjától számítva a munkát egy év alatt meg nem

kezdik, vagy ha a megkezdett munka egy éven át szünetel. (Építésügyi Szabályzat 42. §.)

Építési pótdíjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Étkeztetés. Lásd: Hatósági inségenyhítő tevékenység c. a.

F

Fa- és növényvédelem. A kaliforniai (San José) pajzstetű ellen való kötelező védekezés ellenőrzése céljára a székesfővárosban a faiskolai felülvizsgáló helyi bizottság szolgál. A bizottság hivatalos helyisége: IV., Központi városháza, II. em. Közélelmezési ügyosztály. A helyi bizottság minden év őszén megvizsgálja azokat a faiskolákat, falerakatokat és gyümölcsösöket, amelyek a nyilvántartás szerint faiskolai termesztvények eladásával foglalkoznak. Ezenkívül kérelemre vagy feljelentésre, továbbá saját kezdeményezésére magánkertekben is tart vizsgálatot. A helyi bizottság eljárása díjmentes. A székesfőváros területén vagy területéről faiskolai termesztvényeket (gyümölcsfák, gyümölcsbokrok, díszfák, díszbokrok, kivéve a tűlevelűeket, szőlővessző és az erdei rózsabokrot) csak igazolvánnyal szabad szállítani. A fertőzött termesztvényt ciánnal való fertőtlenítése után szabad forgalombahozni. A ciánozást 24 órával előbb be kell jelenteni a helyibizottságnak, amely azután a fertőtlenített áru forgalombahozatalának engedélyezését javasolja. Az ilyen árut is csak szállítási igazolvánnyal szabad forgalombahozni. Az igazolványok egységesek. A szállítási igazolványt a helyi hatóság adja ki igazolványonként 6 fillér díj ellenében.

Fagylalt, parfé vizsgálatok. Lásd: Élelmiszervizsgálatok c. a.

Faiskolai felülvizsgáló helyibizottság. Kötelessége minden olyan ügyben és munkában, amelyek a kaliforniai pajzstetű tárgyában kiadott F. M. rendeletek a helyihatóságra (polgármesterre) ruháznak, ennek rendelkezésére álljon és segítségére legyen. A m. kir. földmívelésügyi minisztérium szakszervének, az úgynevezett m. kir. Növényegészségügyi Szolgálatnak (V. ker., Kossuth Lajos-tér 11. fsz. 6.) kiküldött szakembereit működésükben minden tekintetben támogatnia kell. A bizottság különös feladatata a főváros területén levő faiskolák és faiskolai lerakatok állandó ellenőrzése. Minden új faiskola, illetve lerakat létesítéséhez a földmívelésügyi miniszter engedélye szükséges, aki ezen engedélyt az említett szakszerve útján adja ki, előzetes vizsgálat elrendelésével, mely vizsgálatnál a bizottság és a helyihatóság kiküldöttje is közreműködik. A bizottság feladatához tartozik az engedéllyel működő faiskolák és faiskolai lerakatok ellenőrzése azon célból, hogy az érvényben levő rendelkezéseiket mindenben betartják-e. A rendeletek ellen vétőket pedig a helyihatóságnak feljelentik, amely aztán a megfelelő megtorló

eljárást (kihágási eljárást) haladéktalanul megindítja. Tagjait a polgármester nevezi ki. Elnöke: Gallner Ferenc dr. főjegyző, akadályoztatása esetén Kállay József tanácsjegyző, tagjai: Rátz Gyula dr. ny. államtitkár, kerttulajdonos, Varga Márton szfőv. kertészképző iskolai igazgató, Buzáth Imre dr. szfőv. fogalmazó, aki egyúttal a bizottság jegyzői teendőinek ellátásával is meg van bízva.

Faiskolai szállítási igazolványok. Az egész ország területén mindennemű faiskolaiterméknek (kivéve a tűlevelűeket, hasonlóképpen eper- és akáccsemetéket, rózsatöveket) a termelés helyéről való elviteléhez szállítási igazolvány szükséges. Ezen igazolványt a helyihatóság (Budapesten: Közp. Városháza, Közélelmezési ügyoszt. II. 218.) adja ki azok részére, akiknek a földmívelésügyi minisztérium kijelölt szerve a »M. kir. Növényegészségügyi Szolgálat« (V. ker., Kossuth Lajos-tér 11. fsz. 6.) a faiskolai felülvizsgáló helyibizottsággal egyetemben végzett vizsgálat után úgynevezett faiskolai, illetve faiskolai lerakati növényegészségügyi igazolványt ad ki. A szállítási igazolványokat, tehát a helyihatóságoktól (polgármestertől) azok igényelhetik, akiknek telepére a M. kir. Növényegészségügyi Szolgálat egészségügyi igazolványt adott ki. Ezen igazolvány díja szállítmányonként, tehát nem facsemeténként, 6 fillér. Ezen igazolványon kívül a helyihatóság azok részére díjmentesen külön igazolványt adhat ki, akik termesztvényeiket nem akarják forgalomba hozni, hanem csak a főváros területén különböző helyen levő saját tulajdonukban levő telkeikről vermelés, eladás előkészítése, ciánozás céljára akarják elvinni. Mindazok, akik növényegészségügyi igazolvánnyal nem rendelkeznek, a helyihatóságtól szállítási igazolványt nem igényelhetnek, hanem előzetesen kertjeik, telepeik megvizsgálását a m. kir. Növényegészségügyi Szolgálattól kell kérniök.

FANSZ. Lásd: Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége c. a.

Felekezeti segélyek kiutalására a törvény nem kötelezi a székesfővárost; az 1868. évi LIII. t.-c. csupán azt rendeli, hogy amennyiben a község valamely felekezetet segélyez, úgy a segélyezésben az összes ottlevő felekezetek igazságos arányban részesítendők. Méltányolva a különböző egyházak áldásos és hasznos tevékenységét, a székesfőváros közönsége évenként rendes, vagy a viszonyok által kívánt rendkívüli segélyekkel régi idők óta mégis támogatja az egyházakat hivatásuk teljesítésében.

Felekezetnélküliek belépése, kilépése, nyilvántartása. A felekezetből való kilépésnek a Belépés, vagy kilépés c. a. részletezett módon való megtörténte után az érdekelt születési anyakönyvi kivonatával, bejelentőlapjával és a tanuk által kiállított kétrendbeli bizonyítvánnyal a polgármesternél (IV. ügyosztály) bejelenti azt a szándékát, hogy más vallásfelekezetbe nem óhajt belépni. Erről jegyzőkönyv készül, melynek másolatát az érdekelt is megkapja. Az illeték 1 pengő. A jegyzőkönyv felvételével a felekezetenkívülivé válás befejezettnek tekinthető. Felekezeten kívül

állók születési anyakönyvi kivonatukkal, bejelentőlapjukkal és a felekezetenkívüliséget igazoló polgármesteri jegyzőkönyvvel megjelennek a polgm. IV. ügyosztályban, ahol bejelentik azt a szándékukat, hogy valamely bevett vagy elismert vallásfelekezetbe be óhajtanak lépni. Erről jegyzőkönyv készül, melynek egy példányát az érdekeltek is megkapják. Az illeték 1 pengő. Ezzel a jegyzőkönyvvel kell elmenni azon vallásfelekezet lelkészéhez, amelybe az érdekelt belépni szándékozik.

Felmentés házassági kihirdetés alól. Lásd: Házassági kihirdetés alóli mentesség c. a.

Felmérések. Lásd: Telekkitűzések c. a.

Felnőttek felruházása rendszerint a tél közepén bonyolíttatik le és 2—3 hónapig tart. Az egyes ruhadarabok átvételéhez szükséges utalványokat a kerületi elöljáróságok posta útján kézbesítik ki a rászorultaknak. Lásd még: Hatósági ínségenyhítő tevékenység c. a.

Felsőházi tagok Budapesten. Lásd: Budapest székesfőv. felsőházi tagjai c. a.

Felügyelők iskoláknál. Lásd: Iskolafelügyelők c. a.

Felvonók építése iránt benyujtott kérelmeket a polgárm. III. ügyosztály intézi. A beadványra 2 pengős állami okmánybélyeg jár. Szükséges okmányok: 1. Terv, két példány 1 : 20 léptékben, alaprajz, metszet. 2. Statikai számítás két példányban műszaki leírással. Vonatkozó törvény: Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához (4 pengős állami okmánybélyeg). A beadványok és okmányok kiállítási módja: 1. A kérvény a polgármesterhez címzendő. Meg kell említeni a kérvény szövegében, hogy az építkezés hol történik, kerület, utca, házszám, új és régi helyrajzi szám feltüntetésével, a felelős jogosult tervező nevét és lakás címét, az érdekelt szomszédok nevét és lakáscímét. A kérvényt aláírja az építtető (megrendelő) és az összes telekkönyvi tulajdonosok. A kérvényt külzettel kell ellátni.

Ferencvárosi kikötő a soroksári Dunaág legészakibb, tehát a fővároshoz legközelebb eső pontján 860 folyóméter hosszúságú függőleges rakodópartból áll, 3 vasúti sínpárral és 4 villamos mozgó daruval felszerelve, mely partvonal középen a technika legmodernebb berendezéseivel felszerelt emeletes, hat különálló részre osztott betóntárház áll, összesen 4500 négyzetméter raktárterülettel, a Duna felőli oldalon közvetlen vasúti rakodóval, a kocsiút felől pedig közvetlen kocsirakodóval felszerelve. Az emelődaruk úgy vannak elrendezve, hogy azokkal az áruk a hajóból közvetlenül kiemelhetők a tárházhoz vagy pedig a rakodópart egész hosszában felállítható vasúti vagy más kocsira és viszont. Az áruknak daruval való ki-, be- vagy átrakását a főváros végezteti, melyért métermázsánként 4—5 fillér díjat kell fizetni. Rakodópart területekért négyzetméterenként a következő helypénz fizetendő. 1. A tárházban: *a)* a földszinten napi 4 fillér, a pincében vagy emeleten napi 3 fillér; *b)* a földszinten heti 24 fillér, a pincében vagy emeleten heti 18 fillér; *c)* a földszinten

havi 80 fillér, a pincében vagy emeleten havi 60 fillér. 2. A szabadban a part terület fekvése szerint: *a)* a daru működési vonala mentén és a vasúti vágánytól 12 méter szélességig napi 1.5, heti 9, havi 27 fillér; *b)* a daru működési vonalán túl a függőleges part végéig, valamint az *a)* alatt megjelölt területnek a Raktári-útig terjedő további 12 méter szélességű részén napi 1, heti 6, havi 18 fillér; *c)* a kikötő egyéb belső part területein (a rézsüs part mentén és a Raktári-úton túl levő területen) napi 0·5, heti 3, havi 9, évi 80 fillér; *d)* a kikötő összes külső területein (nyers partok mentén, stb.) havi 5, évi 40 fillér. A kikötőben a felek részére a tárház mellett a főváros irodahelyiségeket is bocsát rendelkezésre igen mérsékelt díj ellenében. A kikötő és annak minden berendezése az érdeklődők által bármikor megtekinthető és mindennemű felvilágosítást akár telefon, akár személyes érdeklődésre a főváros Javadalmi Intézősége ad (IX., Vámház-körút 1—3, IV. em. Telefon: 3-801-63).

Fertőtlenítés. Bizonyos fertőző bajok (kolera, himlő, hastifusz, vérhas, vörheny, diftéria, stb.) után a fertőtlenítés kötelező és pedig akkor, ha a beteget kórházba szállították, vagy ha otthon ápolták és a beteg meggyógyult vagy ha a beteg otthon meghalt és a halottasházba szállíttatott. Csak azt a fertőtlenítést tekinti a hatóság megfelelőnek, amelyet a székesfőváros Fertőtlenítő Intézete végez. A fertőtlenítés szükségességét a ker. tisztiorvosnál kell bejelenteni, a tisztiorvosok telefonján, vagy írásban. A fertőtlenítést ilyen esetekben a ker. tisztiorvos rendeli el. Azt, hogy az otthon kezelt és meggyógyultnak jelzett fertőző betegnél mikor és hány helyiséget kell fertőtleníteni, a fertőtlenítésről szóló 427/1930. kgy. számú szabályrendelet határozza meg és az illetékes kerületi tisztiorvos rendeli el. A kötelező fertőtlenítés alá eső betegségeknél a fertőtlenítés díjtalan. A nem kötelező fertőtlenítés alá eső betegségeknél szükséges fertőtlenítéseket, vagy esetleg féregirtásokat (ciánozást) a Fertőtlenítő Intézet díj fizetése ellenében végzi. Nagyon tetves lakásokban a féregirtást a ker. tisztiorvos, ha a panasz alaposságáról meggyőződött, díjtalanul is elrendelheti. A székesfőváros fertőtlenítő intézete az V., Váci-út 174. szám alatt van, telefonszáma: 2-922-44. Ez a szám éjjel-nappal hívható.

Fertőtlenítő intézet. Lásd: Budapesti székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Fertőző állatbetegség bejelentése. Lásd: Állategészségügyi közigazgatás c. a.

Fertőző betegek kórházba szállítása. A székesfőváros területén a fertőző betegeket csakis a székesfővárosi Fertőtlenítő Intézet (V., Váci-út 174. Telefon: 2-922-44 éjjel-nappal hívható) szállíthatja. A vörhenyes és diftériás beteget a Fertőtlenítő Intézet közvetlenül a kezelőorvos bejelentésére is beszállítja a Szent László-kórházba, a többi betegségben szenvedőket a kezelőorvosnak a lakhely szerint illetékes kerületi tiszti orvosnál kell bejelentenie. Telefon-értesítésre azonnal megtörténik a beszállí-

tás és ha a baj természete ezt megköveteli, még aznap vagy másnap a lakás fertőtlenítése. A kötelező fertőtlenítés alá eső betegségben szenvedők (kolera, himlő, hastifusz, vérhas, vörheny, diftéria, stb.) kórházba szállításáért és a lakás fertőtlenítéséért díjazás nem jár ; azoknál a fertőző betegségeknél azonban, melyeknél a fertőtlenítés nem kötelező, a betegszállítás díját a Fertőtlenítő Intézet a beteg, vagy fizetőköteles hozzátartozói terhére felszámítja. Amennyiben a kórházba szállítást a ragályozás veszedelme miatt az elsőfokú közegészségügyi hatóság megbízásából a lakhely szerint illetékes kerületi tisztiorvos rendelte el, a beteg hozzátartozói a kórházban ápolási díjat nem fizetnek. A beszállítás szükségességét azonban kizárólag a lakhely szerint illetékes kerületi tisztiorvos állapítja meg és ez mindig a baj természetétől, a lakás zsúfoltságától, az elkülönítés lehetőségétől stb. függ. Magánorvos vagy a kerületi elöljáróságokon szolgálatot teljesítő ú. n. kerületi orvos rendelkezése alapján kórházba szállított fertőző beteg ápolási díjainak behajtása a rendes betegségek után felmerült ápolási költségek behajtására előírt szabályok szerint történik. A kerületi tisztiorvosok a szükséges intézkedések megtételére a hivatalos órákon túl is inspekciós szolgálatot tartanak és a kerületi elöljáróságok portásai a nap bármely szakában közlik az inspekciót tartó tisztiorvos lakcímét és telefonszámát. A kezelőorvos, ha a fertőző bajt megállapítja, köteles ezt, az erre szolgáló bejelentőlapon posta útján az elöljáróságnak azonnal bejelenteni s a borítékra ráírni : »az 1876. évi XIV. t.-c. alapján«, akkor a bejelentést a posta soronkívül intézi el. Ezenkívül a fontosabb bajokat (vörheny, diftéria, hastifusz, vérhas) az elöljáróság tisztiorvosi telefonján is azonnal be kell jelenteni. Ha a kezelőorvos — kinek bejelentése portómentes — nem kap bejelentéséről posta útján elismervényt, az annak a jele, hogy bejelentése nem érkezett meg és ez esetben ötödnapra azt meg kell ismételnie. A székesfőváros Fertőtlenítő Intézete az V. ker. Váci-út 174. sz. alatt van, telefonszáma : 2-922-44. Ez a szám éjjel-nappal hívható.

Féregirtás. Lásd : Fertőtlenítés c. a.

Fogaskerekű vasút tarifája. Lásd : Svábhegyi c. a.

Fogyasztási adó. Lásd : Adók c. a.

Forgalmi adó. Lásd : Adók c. a.

Forgalmi adó átalányozás iránti kérelmeket az illetékes adókerületi forgalmi és kereseti adóosztálynál kell benyujtani. Bármikor kérhető, bélyegmentes beadványban. Kétféle forgalmi adóátalány van : egyezségszerű és kivetésszerű. Kérni csak az egyezségszerű átalányozást kell, a kivetésszerű átalányozást — bizonyos foglalkozáscsoportokra — hivatalból eszközlik. Az átalányozás iránti kérvény felett a forgalmi adóosztály »átalánytárgyaláson« dönt.

Földbérlet a fővárosnál. Lásd : Haszonbéres földek és telkek (fővárosi) bérbeadása c. a.

Fővárosi alkalmazottak illetményei. Lásd : Közigazgatási alkalmazottak c. a.

FŐVÁROSI ALKALMAZOTTAK NEMZETI SZÖVETSÉGE.

TISZTVISELŐ-OSZTÁLY. Elnök: Bódy László dr. tanácsnok. **Ügyvezető alelnök:** Duday Alajos dr. tanácsnok. **Alelnökök:** Csorna Kálmán dr. árvaszéki elnök, Wossala Sándor tanácsnok, Szécsi Ernő dr. tiszti főorvoshelyettes, Kleisz Alajos adóhivatali igazgató, Kosztolányi Sándor pénztári igazgató. **Főtitkár:** Fazekas Béla dr. árvaszéki ülnök. **Titkár:** Schlosser János dr. tanácsjegyző, Varjas László dr. fogalmazó, Prámer József dr. árvaszéki s. fogalmazó. **Főpénztáros:** Kiss Ferenc pénztári aligazgató. **Pénztáros:** Rákóczi Jenő főpénztáros. **Főellenőr:** Benesch István számvevőségi főtanácsos. **Ellenőr:** Marthényi József számvevőségi tanácsos. **Jegyzők:** Wurmb Gyula dr. tanácsjegyző, Kertay Mihály számvevőségi főtiszt, vitéz Rónaszéky Ferenc adóhivatali tanácsos. **Ügyész:** Szelle József dr. tiszti ügyész. **Könyvtáros:** Vavrinecz Dezső dr. főkönyvtáros. **Háznagy:** B. Axmann Gyula ny. főigazgató. **Gazda:** Duday Kálmán dr. kezelő. **Tiszteletbeli tagok a megválasztásuk sorrendjében:** † Sipőcz Jenő dr. főpolgármester, † Folkusházy Lajos ny. alpolgármester, † Buzáth János dr. ny. alpolgármester, Ilovszky János m. kir. kormányfőtanácsos, örökös th. biz. tag, † Barczen Gyula ny. tanácsnok, Wurmb Elemér ny. árvaszéki elnökhelyettes, † Borvendég Ferenc főpolgármester, Budó Jusztin dr. főlevéltáros, † Dingha Árpád ny. pénztári igazgató, Klázer Kálmán ny. főszámvevőhelyettes, Szendy Károly polgármester, Lamotte Károly dr. ny. alpolgármester, Schuler Dezső dr. ny. alpolgármester, Szente Miklós dr. ny. tanácsnok, Végh János dr. ny. tiszti főorvos, Gárdonyi Albert dr. ny. főlevéltáros. **Igazgatótanácsi tagok:** Balló Alfréd köztisztasági hivatali igazgató, Bánóczy Béla műszaki tanácsos, Boldizsár Béláné kezelőfőtiszt, Budó Jusztin dr. főlevéltáros, Csizmazia László erdőfőtanácsos, Dulácska Jenő segítőalapi igazgató, Enyvvári Jenő könyvtári igazgató, Erdélyi Jenő gazdasági főfelügyelő, Felkay Ferenc dr. tanácsnok, Feigler Károly dr. tiszti főügyész, Futó Gyula adóhivatali főtanácsos, Gátonyi Béla főszámvevő, vitéz Gonda Jenő gazdasági főfelügyelő, Gyürki Tibor dr. tiszti orvos, Hornyák János segédhivatali főigazgató, Hunkár Béla dr. a vegyészeti intézet igazgatója, Illyefalvi I. Lajos statisztikai hivatali igazgató, Ivánfi Andor közélelmezési főtanácsos, Kaszper Károly dr. igazgató-főorvos, Király Kálmán tanácsnok, vitéz Kiss Lajos dr. tűzoltó-főparancsnok, L'Auné Frigyes számvevőségi főtanácsos, Morbitzer Dezső kertészeti igazgató, Papp Gyula műszaki főtiszt, Papp Ilona kezelőnő, Pohl Ágoston, Radványi Károly pénztári aligazgató, Salamon Géza dr. tanácsnok, Steinbeisz Jenő adószedő ellenőr, Szokolay Leó h. árvaszéki elnök, vitéz Szombathelyi László adóhivatali tanácsos, Teasdale Ottó tűzoltómásodfőparancsnok.

OKTATÓ-OSZTÁLY. Elnök: Erődi Kálmán dr. főigazgató. **Főtitkár:** Dausz Gyula szakf. igazgató. **Ügyvezető elnök:** Ölveczky Pál szakf. igazgató. **Társelnökök:** vitéz Koronpay Sándor

igazgató, Hézser Aurél igazgató, Leschdorfer János szakf. igazgató, Ekamp Nándor szakf. igazgató, Jánossy Imre szakf. igazgató, Stelly Gizella főóvónő. **Pedagógiai bizottság elnöke:** Komáromi Károly dr. főigazgató. **Közgazdasági bizottság elnöke:** Bankó Lajos főigazgató. **Vigalmi bizottság elnöke:** Antóny Károly tanár. **Titkárok:** vitéz Ghymes Béla igazgató, Kiss János dr. tanár, Babirák Mihály igazgató, Albrecht Vilmos igazgató, Mahács Lajos tanár, Ágotay Margit óvónő. **Főpénztáros:** Ekker Imre igazgató. **Pénztáros:** Háray István igazgató. **Főellenőr:** Oberle Alajos tanár. **Ellenőr:** Kubinyi Bertalan tanár. **Háznagy:** Magyary Lajos igazgató. **Könyvtáros:** Baán Gézáné tanárnő. **Igazgatótanácsi tagok. Gimnáziumok:** Bodnár Gyula dr. tanár, Németh Sándor dr. igazgató, Freyberger Miksáné igazgató, Horváth Károly dr. igazgató, Grabits Lajos tanár, Párkányi Norbert igazgató. **Felsőkereskedelmi iskolák:** Havadi Barnabás igazgató, Sztankovics Anna igazgató, Pongrácz Elemér tanár, Ráth Tivadar dr. tanár, Vértes József dr. igazgató, Pécsi Albert dr. tanár. **Polgári iskolák:** Békásy Károly igazgató, Czeck Valdemár dr. igazgató, Palócz Endre felügy. igazgató, Stéger Ferenc igazgató, Petrusz János tanár, Castiglione László igazgató, ifj. Gaár Vilmos igazgató, vitéz Sághelyi Lajos dr. szakf. igazgató, Dús Ferenc szakf. igazgató. **Elemi iskolák:** Háros Antal szakf. igazgató, Bartalus András igazgató, vitéz Sándor István igazgató, Szabó Gizella tanítónő, Boromisza Ferenc igazgató, Bárdi Lajos igazgató, Till Géza igazgató, Móra József igazgató, vitéz Gévay Károly felügy. igazgató, Urbányi C. József felügy. igazgató, Reischl Sándor igazgató, Albrecht István felügy. igazgató, Jovicza I. Sándor igazgató, Baracsi Lajos tanító, Stolmár László dr. igazgató, vitéz Sándor István igazgató. **Iparostanonciskolák:** Lengyel Gyula igazgató, Walter István igazgató, Abonyi Sándorné igazgató. **Óvódák:** dr. Papperth Gézáné, Brettschneider Matild, Papp Mária óvónő. **Hitoktatók:** Harza Lajos dr., Sztreda Rezső dr., Gaudy László dr., Árokháty Béla. **Ének- és zenetanárok:** Karvaly Viktor szakfelügyelő, Geszler Ödön igazgató. **Pedagógiai Szeminárium:** Haltenberger Mihály dr. főigazgató. **Gyógypedagógiai intézetek:** Vida Lajos igazgató. **Iskolanővérek:** dr. Kósa Ferencné. **Számvizsgálók:** Farkas László tanár, Hermann Béla dr. tanár, Hock János igazgató.

Fővárosi bérházak, lakások. Lásd: Lakásügyi intézmények c. a.

Fővárosi Képtár. Lásd: Budapest Székesfőváros Múzeumai és Múzeumok c. a.

Fővárosi kölcsönök. Lásd: Kölcsönkötvények c. a.

Fővárosi Könyvtár. Lásd: Fővárosi Nyilvános Könyvtár c. a.

Fővárosi Közlöny. A főváros hivatalos lapja. Szerkesztősége és gyorsirodája: IV., Központi városháza 1½ emelet 232. és 233. szám. Szerkesztőség és gyorsiroda telefonszáma: 1-895-66 és Városháza 573. Szerkesztő: dr. Halász Árpád (Telefon: 572). Kiadóhivatal: IV., Központi városháza, Városház-utcai rész,

földsz. 8. Telefon: Városháza 199. Felelős kiadó: Ditrói József irodafőtiszt. Előfizetési ára egy évre 42 pengő. Közli a közgyűlések, bizottsági ülések jegyzőkönyveit, a polgármesteri határozatokat, rendeleteket, a székesfőváros alkalmazottaira vonatkozó személyi intézkedéseket, pályázati, versenytárgyalási hirdetményeket, stb. A Fővárosi Közlöny rendszerint hetenként kétszer jelenik meg, a szükség mérve szerint többször is.

Fővárosi Múzeum. Lásd: Budapest Székesfőváros Múzeumai és Múzeumok c. a.

Fővárosi Nyilvános Könyvtár (VIII., Reviczky-u. 1.) szervezete szerint két részből és pedig a tudományos jellegű központi könyvtárból és a fiókkönyvtárak hálózatából áll. A könyvtár nyilvános olvasótermeit mindenki használhatja. A könyvkölcsönzés tagsághoz van kötve, amelynek további feltételei helyszínen tudhatók meg. A fiókkönyvtárak a következők: 1. sz. IV., Királyi Pál-u. 11., 2. sz. VII., Almásy-tér 3., 3. sz. X., Százados-u. 10., 4. sz. VI., Aréna-út 150., 5. sz. VI., Állatkert, 6. sz. II., Szilágyi Dezső-tér 5., 7. sz. V., Vág-utca 12., 8. sz. III., Fő-tér 2., 9. sz. VIII., József-körút 70., 10. sz. VI., Andrássy-út 52., 11. sz. I., Krisztina-körút 155., 12. sz. X., Kolozsvári-u. 28., 14. sz. IV. Királyi Pál-u. 11. A Fővárosi Nyilvános Könyvtár ügyeit a polgármesteri XIV. (Közművelődési) ügyosztály intézi, a személyzeti ügyek kivételével, melyek az elnöki ügyosztályhoz tartoznak. A könyvtár szervezeti szabályzatát a 838/925. kgy. sz. határozat állapította meg. A könyvtárral kapcsolatos beadványok bélyegmentesek.

Fővárosi nyugdíjasok egyesülete. Lásd: Nyugdíjas Fővárosi Tisztviselők c. a.

Fővárosi rovatvezetők. Központi Városháza I. em. 88. sz. (Sajtóiroda). Telefon: 1-896-50 és 1-896-66. (642. mellékállomás). Dénesfay-Dinich Vidor (Események Lapja) VI., Bajza-u. 40. (1-110-60), Fehéri Armand (Pesti Hirlap) V., Pozsonyi-út 12. V., 24 (1-164-57), Gábor Áron dr. (8 Órai Ujság) II., Csalogány-utca 4/c, Gárdonyi Jenő (Magyar Tudósító) VIII., Népszínház-u. 31. (1-374-24), György Endre (Ujság) V., Pannonia-utca 33. I. 1. (2-924-32), Hegedüs István (Esti Ujság) XI., Lenke-tér 5. II. 1. (4-591-60), Kelemen Géza (Uj Nemzedék) II., Pasaréti-út 113. I. 1. (1-649-96), Lázár József (Magy. Orsz. Tudósító) VIII. Üllői-út 34. I. 1. (1-439-59), Lippay Gyula dr. (Kis Ujság) II. Bem József-utca 7. (1-516-07), Nagy György (A Mai Nap) III. Szépvölgyi-út 25. (1-510-01), Ormos Ede dr. (Friss Ujság) V. Újpesti-rakpart 5. (1-194-74), Paizs Ödön (Az Est-lapok) VI. Hegedüs Sándor-utca 18., IV., 2 (1-131-95), Pakots György (Az Est-lapok) IV., Ferenc József-rakpart 2. IV. 3 (1-820-74), Pap Jenő (Uj Magyarság) XI., Somorjay-utca 12. (4-577-99), Pártos Szilárd dr. (Függetlenség) VIII., Rákóczi-út 11. IV. 2. (1-418-75), Pogány Béla (Magyar Főváros) V., Csáky ucca 15. (1-145-75), Rátkai Károly dr. (Esti Kurir, Uj Főváros.) VIII., József-körút 26. III. (1-443-07), Schwet Henrik (Pester Lloyd) VI., Izabella-utca 49. I. 7. (1-186-97), Szigeti

Starter accumulator és autóvillamossági szaküzem

Cégtulajdonos: VAJDA BÉLA mérnök
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 34. sz. — Telefon: 141-210

Accumulatorok gyártása, javítása
Autó világítási berendezések javítása, szerelése, eladása

VARTA SERVICE

Fényképezzen

Agfa

anyagokkal!

Schnur Henrik

Budapest,
VIII., Rákóczi-út 15
Telefon: 142-086

angol úri szabóság
és különleges készítményű
férfiruha nagyáruház

Budapest Székesfőváros Elektromos Művei

bemutató helyiségeiben

V., Honvéd-utca 22. sz. II., Margit-körút 15. sz.
VIII., Baross-tér 2. sz. IX., Ferenc-körút 9. sz.

készséggel szolgálnak tanáccsal:

villamos készülékek vásárlása ügyében, építkezéseknél, átalakításoknál a villamos vezetékek szereltetésére vonatkozólag, világítási berendezések készítésére, javítására.

Felvilágosítást adnak a villamos készülékek fogyasztásáról, használatáról.

Villamos tűzhelyek, kettős főzőlapok, forróvíztárolók, háztartási hűtőszekrények

részletfizetésre vásárolhatók!

Bemutatók nyitva: télen d. e. 8-tól 2 óráig és d. u. 4-től 6-ig, nyáron d. e. 8-tól 3 óráig, V., Honvéd-utca 22. sz. alatt ismertető előadások a villamos főzésről, a villamos készülékekről, a jó világításról

Endre (Nemzeti Ujság, Nagy Budapest) XI., Fürj-utca 38/a. (4-577-90), Szirmay Ödön dr. (Magyar Nemzet) XI., Fürj-utca 14. (4-569-38), Varjas Imre (Magy. Orsz. Tudósító) II., Kapás-u. 24. III. 2. Wertz Béla (Neues Politisches Volksblatt) VI., Szabolcs-utca 29., II., 1 (2-903-39).

Főzőedények vizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Fűárverést az üres fővárosi telkeken, vagy dülőutak mentén termett fű értékesítése végett, minden év tavaszán rendeznek a kerületi elöljáróságok. Az erre vonatkozó árverési hirdetmények falragaszokon és a Fővárosi Közlönyben jelennek meg.

Fürdődíjszabás a székesfőváros gyógyfürdőiben: Szent Gellért Gyógyfürdő: *Fürdők:* Termálfürdő 1·60, kádfürdő 1·60, szénsavas fürdő 3·—, sósfürdő 2·50, díszfürdő 3·—, napfürdő 1·—; hullámfürdő: belépő 1·80, kabinjegy 1·20, szekrényjegy —·40, kabinnal délután 3-tól 2·—, szekrénnyel délután 3 órától 1·50; fedettuszoda (pezsgőfürdő): belépő 1·20, kabinjegy —·60, szekrényjegy —·30; fedettuszoda: kabinnal délelőtt 9-ig 1·20, szekrénnyel délután 5-től 1·—. *Kezelések:* Iszappakolás: külön helyiségben 3·—, közös helyiségben 2·—, vízgyógykezelés 1·50, bélfürdő 8·—, fürdős massage 1·20/—·80. *Orvosi szolgáltatások:* Rövidhullám 8·—, diathermia-hystamin 4·—, Galvan, Farad, Tonisator, 4 rekeszes villany 3·—, Quarz, sollux, Vitalux, ultrakombinátor 3·—, Zander 1·20, Inhalatio sóskamrában, készüléken 2·—/1·50, pneumatikus kamra 3.—, Hőlég 3·—/1·50, gyógymassage 3·—, laboratórium, röntgen, cardiograf vizsgálatok külön megállapodás szerint. **Széchenyi-gyógyfürdő**: *Fürdők:* Termálfürdő 1·60, kádfürdő 1·60/1·30, szénsavas fürdő 2·50, sósfürdő 2·50, népfürdő —·68; strandfürdő: kabinnal 2·30/1·80, szekrénnyel 1·50/1·20, ruhafogassal 1·20/1·—, gyermekjegy —·50/—·50. *Kezelések:* Iszappakolás: külön helyiségben 2·50, vízgyógykezelés 1·50, fürdős massage 1·20/—·80. *Orvosi szolgáltatások:* Rövidhullám 7·—, diathermia-hystamin 4·—, Galvan, Farad, Tonisator, 4 rekeszes villany 3·—, quarz, sollux, Vitalux, ultrakombinátor 3.—, Zander 1·20, hőlég 3·—/1·50, laboratórium, röntgen, cardiograf vizsgálatok külön megállapodás szerint. *Gyógyvizek:* ½ literes pohár forrásvíz —·08, 1 liter forrásvíz elvitelre —·08. **Rudas-gyógyfürdő**: *Fürdők:* Termálfürdő 1·40, Juventus rádiumos kádfürdő 3·—, uszoda kabinnal 1·20, uszoda szekrénnyel —·80, szénsavas fürdő rádiumos kádban 4·—. *Kezelések:* Iszappakolás: rádiumos kádban 4·—, fürdős massage 1·20/—·80, *Orvosi szolgáltatások:* Diathermia-hystamin 4·—, Galvan, Farad, Tonisator, 4 rekeszes villany 3·—, quarz, sollux, Vitalux, ultrakombinátor 3·—, laboratórium, röntgen, cardiograf vizsgálatok külön megállapodás szerint. **Szent Imre-gyógyfürdő**: *Fürdők:* Termálfürdő 1·20/1·—, kádfürdő 1·60/1·20/1·—, kőfürdő I. o. —·80, kőfürdő II. o. vagy kádfürdő II. o. —·50. *Kezelések:* Iszappakolás: külön helyiségben 1·60, fürdős massage —·40, köpülyözés 2·50. *Gyógyvizek:* ½ literes pohár forrásvíz —·08, 1 liter forrásvíz

elvitelre —·08. Ásványvíz : »Harmatvíz«: 2 literes üveg —·24, 1 ½ literes üveg —·18, 1 literes üveg —·14, ½ literes üveg —·10. — (A fenti árakból a fürdőszállók vendégei, valamint a közalkalmazottak engedményben részesülnek.)

Fűszerek vegyvizsgálata. Lásd : Élelmiszervizsgálatok c. a.

Fűtőberendezés felállítása. Lásd : Gépfelállítási engedélyek cím alatt.

G

Gazdasági Hivatal. Lásd : Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Gázesőfektetések engedélyezését a polgármesteri XII. ügyosztálynál, vagy közvetlenül a Gázműveknél lehet kérelmezni. A kérelem felett a polgármester határoz, akinek intézkedése ellen fellebbbezésnek helye nincs.

Gáz és elektromosáram egységáraiból kedvezményt csak közérdekű és jótékonycélú egyesületek, továbbá fővárosi alkalmazottak kaphatnak. Ezirányú kérelmeket a polgármesteri XII. ügyosztályhoz kell benyujtani. Az igényjogosult egyesületek a kérvénnyel egyidejüleg tartoznak bemutatni alapszabályaikat, legújabb költségvetésüket és zárszámadásukat.

Gáz egységára köbméterenként 20 fillér. Azok a gázfogyasztók azonban, kik gáztűzhelyen (vagy főzőn és sütőn) kívül legalább egy gázvízmelegítőt, gázfűtőkályhát, vagy gázhűtőszekrényt használnak, szobánkint 20 m³-en felüli fogyasztásukért 40%-kal olcsóbb árat, köbméterenként 12 fillért fizethetnek, ha ezirányú igényüket írásban bejelentik és a Gázművek az igényjogosultságot elismeri. A Gázművek az ipari árkedvezményeket az összes ipari fogyasztókra kiterjesztette, miért is a rabbat-kedvezményben részesülő ipari fogyasztókat 3 új fokozatba sorozta. A központi fűtésnél és melegvízellátásnál felhasznált gáz 10 fillér. Azok a fogyasztók, akik lakásukat, illetve üzletüket kizárólag gázzal fűtik, a gázt köbméterenként 10 fillérért kapják.

Gázfogyasztási bérleti tárgyak és azok havi bérleti díjai a következők: Nagy vízmelegítő készülék (fali gázfürdőkályha) percenként 10 és 15 l melegvízszolgáltatással, havi bére 15 literesé 1·50 P, 10 literesé 1·— P. Kis vízmelegítő (pillanat vízhevítő) a vízcsap helyébe szerelhető, alkalmas azonban mosogató, mosdók, laboratóriumok, orvosi rendelők, stb. részére is, percenként 3—5 l melegvízszolgáltatással, havi bére 0·60 P. Gáztűzhely 3 főzőnyílással, 1 sütővel, 1 ételmelegítővel, havi bére 1·— P. Gázfőző 2 főzőnyílással, kis háztartások részére, havi bére 0·24 P. Gázsütő 1 sütőszekrénnyel, havi bére 0·40 P. Rostsütős főző 2 főzőnyílással, 1 rostsütővel garszonlakások, főzőfülkék részére, havi bére 0·60 P.

Gázvasalókészlet hevítőállvánnyal, 2 darab nikkelezett vasalóval, havi bére 0·24 P. Gázfűtőkályha (fali fűtőkályha) fürdőszobák és kisebb helyiségek fűtésére, havi bére 0·40 P. Díjtalan tanácsadással és költségvetéssel szolgál a Gázművek Központi Városi Irodája és bemutató mintaterme: VII., Rákóczi-út 18. Telefon: 1-461-66. Budai Városi Irodája: I., Alagút-utca 3. Telefon: 1-501-10. Újpesti Városi Irodája: Újpest, Királyi-út 1. Telefon: 2-946-61. Előadóterme és kiállítási helyisége: VI., Vilmos császár-út 3., I. em.

Gázművek. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Gellért-fürdő. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Géperejű kocsik és bérkocsik. Lásd: Autótaxi iparűzése c. a.

Gépfelállítási engedély eljárási díja. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Gépfelállítási engedélyek. (Központi fűtőberendezés, ipari gőzkazán, motor, benzintároló- és adagoló berendezés felállítás.) A 2 P állami bélyeggel ellátott beadványt a polgármesteri III. ügyosztálynál kell beadni. Szükséges okmányok: 1. Terv, két példány. 2. Helyszínrajz, két példány. (Kivonatos helyszínrajz csak benzinkutak építési engedélyezéséhez szükséges.) 3. Műszaki leírás ,két példány. 4. Esetleg telepengedély. Vonatkozó törvény: Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához. A beadványok és okmányok kiállítási módja: A kérvény a polgármesterhez címzendő. Meg kell említeni a kérvény szövegében, hogy az építkezés hol történik, kerület, utca, házszám, új és régi helyrajzi szám feltüntetésével, a felelős jogosult tervező nevét és lakáscímét, az érdekelt szomszédok: szemben, hátul és oldalt levők nevét és lakáscímét. A kéri vényt aláírja az építtető (megrendelő) és az összes telekkönyvi tulajdonosok. A kérvényt külzettel kell ellátni. A műszaki leírásban a következő adatok tüntetendők fel: *a)* Gépfelállításnál: Elektromotor adatai: lóerő, feszültség, fordulatszám, gyártmány és az áram neme. Gáz-, benzin-, nyersolajmotor, gőzgép adatai: lóerő, elrendezés (álló vagy fekvő), ütem (motoroknál), hengerátmérő, hengerszám, fordulatszám, lökethossz, gyártmány, kipuffogóedény és hangtompító méretei, az üzemanyag tárolásának módja és a tárolt mennyiség. A munkagépek megnevezése és meghajtása motoronként csoportosítva. Közlőmű és annak elhelyezési módja. *b)* Központi fűtéseknél: A fűtés neme (gőz, melegvíz, lég), a kazán adatai (nyomás, fűtőfelület, kazán faja: öntöttvas, kovácsoltvas, tűzcsöves, vízcsöves stb. gyártmány, tüzelőszerkezete és tüzelési módja, esetleg a meghajtó erőgép leírása). Minden emeletsorról kell alaprajz, ezenkívül egy függőleges csőhálózati terv a kazánok, boylerek és fűtőtestek feltüntetésével két példányban. *c)* Ipari kazánoknál: A kazán adatai: nyomás, fűtőfelület, kazán faja, gyártmány, tüzelőszerkezete és tüzelési módja és az esetleges

meghajtó erőgép leírása. A kazánház tetőszerkezetének és héjazatának neme, a kazánalapozásnak minősége és módja, továbbá a szomszéd határfaltól és lakott helyiségtől való távolsága. Figyelmeztetés! Az alacsonynyomású öntöttvas-elemes fűtési kazánok kivételével minden egyéb kazánról részletrajzot kell három példányban bemutatni a füstmentességet biztosító tüzelőberendezés berajzolásával együtt, ugyancsak három példány elhelyezési terv szükséges.

Gondnok elmozdítása. Lásd: Gyám és gondnok c. a.

Gondnoki hivatal. Lásd: Budapest székesfőváros üzemei és intézményei c. f. a.

Gondnoki kirendelés. Lásd: Árvaszék hatásköre c. a.

Gondnokoltak vagyonának kezelése és annak kiadása. Lásd: Kiskorúak és gondnokoltak c. a.

Gondnoksági ügyek. Gondnokoltak azok, akiket a bíróság vagy a gyámhatóság gondnokság alá helyez. Az elmebetegeket, a magukat jelekkel megértetni nem tudó siketnémákat, a gyengeelméjüeket és a tékozlókat a legközelebbi rokonok kérelmére vagy tékozlás esetén kivételesen az árvaszéki ügyész keresete alapján is a bíróság (kir. törvényszék) helyezi gondnokság alá. Legalább egy év óta ismeretlen helyen távollevőknek s a börtönbüntetésre ítélteknek, amennyiben megbízottjuk nincsen és vagyonuk kezelésében gátolva vannak, gondnokság alá helyezését az árvaszék hivatalból is elrendeli. A bíróság a gondnokság alá helyező jogerős ítéleteket az árvaszékkel hivatalból közli és az árvaszék a gondnokoltak részére gondnokot rendel. Az anyán és a házastárson kívül nő nem lehet gondnok. Azok részére, akik elmebetegség miatt bírói végzés alapján elmegyógyintézetbe felvétettek, vagy akiknek elmebetegségét hatósági orvos megállapította, az árvaszék szükség esetén a gondnokság alá helyezés előtt is ideiglenes gondnokot rendel. A gondnok ugyanúgy tartozik a vagyonkezelésről évenként számadást adni és gondnokoltjának személyi (ellátási, egészségi, ápolási stb.) viszonyairól jelentést tenni az árvaszékhez, mint a gyám gyámoltjára vonatkozóan. A gondnoknak az árvaszékhez intézett beadványai rendszerint bélyegmentesek.

Gondnokságról való lemondás. Lásd: Gyámságról c. a.

Görögkeleti egyházközség. Lásd: Egyházi hivatalok c. a.

Gy

Gyalogjárdák elfoglalását bármilyen célból a polgármesteri XV. ügyosztálynál kell kérelmezni. A beadványra 2 P állami bélyeg ragasztandó. Gyalogjárdákon való árusításra csak hadirokkantak, illetve hadigondozottak kaphatnak engedélyt megfelelő igazolás nyomán. Lásd még: Utcai árusítás c. a.

Gyámkirendelés. Ha a székesfőváros területén halálozás történik és a halálesetnél kiskorúak vannak érdekelve, az illetékes ker. elöljáróság a halálesetfelvételi ívet két példányban állítja ki és az ú. n. másodpéldányt az árvaszékhez terjeszti be. Ha az érdekelt kiskorúak atyjukat vesztették el, az árvaszék az anyát természetes és törvényes gyámi tisztében külön kérelem nélkül megerősíti, mindkét szülő elhalálozása esetén pedig a rokonok nyilatkozatának és a ker. elöljáróság javaslatának figyelembevételével elsősorban a férfi rokonok közül, ilyenek hiányában a polgári társadalom tagjai sorából (a ker. választmányi tagok, népjóléti megbízottak stb. közül) a kiskorúak részére ugyancsak hivatalból gyámot rendel. A gyám a kiskorúak vagyonáról az árvaszékhez évenként számadást, tanítási, nevelési, egészségi és egyéb személyi viszonyaikról pedig jelentést tartozik az árvaszékhez évenként bemutatni. Az anyán és az örökbefogadó anyán kívül nő nem lehet gyám. Ha valamely kiskorú részére az árvaszék hivatalból nem rendel gyámot, akkor gyám kirendelését bárki (maga a kiskorú, valamely rokon vagy idegen személy) kérheti az árvaszéknél. Ilyenkor azonban a szülőknek vagy az előző gyámnak elhalálozását igazolni kell. A gyámnak az árvaszékhez intézett beadványai rendszerint bélyegmentesek.

Gyám és gondnok elmozdítása. Gyámi vagy gondnoki tisztből való elmozdításnak akkor van helye: *a)* ha a gyám a kiskorú tartását és nevelését elhanyagolja; *b)* ha a gyám a kiskorú erkölcsiségét vagy testi jólétét veszélyezteti; *c)* ha a gyám vagy gondnok a kiskorúnak vagy gondnokoltnak vagyonát hűtlenül vagy hanyagul kezeli; *d)* ha a gyám vagy gondnok a kiskorú vagy gondnokolt képviseletének elmulasztásával kárt okoz; *e)* ha a számadás beadása körül nagyobb hanyagsággal jár el. Ebben a kérdésben az árvaszék, ha a gyám vagy gondnok kötelességellenes magatartását hivatalból észleli, hivatalból jár el, egyébként pedig a rokonok vagy kiskorúak kérelme vagy más hatóság vagy idegenek feljelentése alapján intézkedik. Az árvaszék véghatározata ellen a gyámot, a gondnokot, a közeli vérrokonokat és a tiszti ügyészt fellebbezési jog illeti.

Gyámhatósági jóváhagyás kiskorúak házasságához. Lásd: Kiskorúak házasságához c. a.

Gyámpénztári kölcsönök. Az irányadó székesfővárosi szabályrendelet szerint gyámpénztári kölcsönök csak a székesfőváros határán belül lévő ingatlanokra, értékük egyharmada erejéig, jelzálogi biztosíték mellett adhatók. Egy ingatlanra 50.000 pengőnél nagyobb összegű kölcsön nem adható. Az ingatlanon lévő esetleges előző terheket szintén háromszorosan kell figyelembe venni a biztosíték megállapításánál. Az ingatlannak egy vagy több részére nem lehet gyámpénztári kölcsönt engedélyezni. A gyámpénztári kölcsönök 10 évre szólnak és félévenként a kamatokon felül tőketörlesztést is fizetni kell. A kölcsönöket az árvaszék a hites szakértő és az árvaszéki kiküldött által végzett becslés

alapján teljes ülésben állapítja meg. Ezidőszerint az árvaszék kölcsönöket nem folyósít.

Gyámságról vagy gondnokságról lemondás. Gyámság és gondnokság viselése polgári kötelesség, azt a törvényben megállapított esetek és okok kivételével elutasítani nem lehet. Gyámságot és gondnokságot viselni nem tartoznak s e tiszt alól kérelmükre felmentendők: *a)* kik 60. évüket betöltötték; *b)* kik már egy terhesebb vagy két kisebb gyámságot vagy gondnokságot viselnek; *c)* kik öt gyermeknek viselik gondját; *d)* a miniszterek; *e)* az országgyűlési képviselők; *f)* a tényleges katonák, továbbá köztisztviselők, világi papok és tanítók, ha elöljáróik bizonyítványával igazolják, hogy állásukkal járó tennivalóik a gyámi vagy gondnoki kötelességekkel össze nem egyeztethetők; *g)* azok, akik a kiskorú lakóhelyétől vagy birtokától távol laknak; *h)* bírák és kir. ügyészség tagjai vagyonkezeléssel, számadással, hatóság előtti képviselettel járó gyámságot vagy gondnokságot csak akkor viselhetnek, ha ez a tisztség őket törvény alapján vagy végrendeletnél fogva illeti; *i)* az anya gyermekei, a nő férje fölött gondnokságot viselni nem köteles. A gyámságot azonban az anya gyermekei fölött elfogadni köteles, arról le nem mondhat, csak vagyont kezelni nem tartozik. A felsoroltak gyámi vagy gondnoki tisztükről lemondhatnak, illetve felmentésüket bélyegmentes beadványban kérhetik az árvaszéktől. Az árvaszék véghatározata ellen fellebbezéssel élhetnek.

Gyermekek vallására megegyezés. Lásd: Vallásegyesség c. a.

Gyermekmenhely kötelékébe való felvétel. Állami gondozásra, illetve gyermekmenhelyi beutalásra jogosultak: 1. Talált gyermekek, akiknek hozzátartozóit nem sikerült kinyomozni; 2. azok a gyermekek, akiknek szülői elhaltak, tehát teljesen árvák, eltartásukra kötelezhető nagyszülőik meghaltak, vagy olyan vagyoni és kereseti viszonyok között élnek, hogy unokáikat eltartani nem tudják; 3. a félárva gyermekek, akiknek apja vagy anyja munkaképtelen, vagy keresetük oly csekély, hogy abból gyermekeiket eltartani nem tudják; 4. a leányanyák gyermekei, ha az anyának nincs keresete, a természetes apa ismeretlen vagy tartásdíj fizetésére nem szorítható; 5. a nagyszámú családdal élő szülők gyermeke, figyelembe véve a különösebb méltánylást érdemlő körülményeket. Az állami gondozás a m. kir. állami gyermekmenhelyekben történik. Az újabb rendeletek értelmében a gyermek semmiesetre sem maradhat természetes anyjánál, illetve szüleinél, mert a menhely a gyermeket nevelőszülőknél helyezi el. A gyermek elhelyezése még hozzátartozóknál sem engedhető meg, sőt abban a községben sem, ahol hozzátartozók laknak. Menhelybe való elhelyezést csakis személyes jelentkezéssel lehet kérni a ker. elöljáróságnál. A kérelem jegyzőkönyvi felvételénél át kell adni a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, a szülők házassági vagy elhalálozási anyakönyvi kivonatát is. Ezek hiányában azokat a ker. elöljáróság hivatalból szerzi be, ami az ügy elintézését késleltetni fogja. Ugyancsak beszerzi a ker. elöljáróság a mindkét ágbeli nagyszülők házassági, elhalálozá-

suk esetén halotti anyakönyvi kivonatait. A szülők és az eltartásra köteles nagyszülők vagyoni és kereseti viszonyainak kivizsgálása után indokolt esetben a ker. elöljáróság a gyermeket elhagyottá nyilvánítja és a menhelybe beutalja, vagy indokolatlan kérelem esetén a beutalást megtagadja. A beutalást megtagadó véghatározat ellen a kézbesítést követő naptól számított 15 napon belül a ker. elöljáróságnál fellebbezni lehet. A menhelyben gondozott gyermeknek kiadatását is a ker. elöljáróságnál kell kérni. Ez esetben a ker. elöljáróság vizsgálattal megállapítja, hogy a gyermek anyagi és erkölcsi nevelése a szülőknél biztosított-e s indokolt esetben a gyermeket visszautalja. Abban az esetben, ha a gyermek nevelése a szülőknél erkölcsi szempontból kifogás alá esik s a kiskorú az elzüllés veszélyének van kitéve, a gyermeket »erkölcsi elhagyatottság« címén az árvaszék utalja állami gondozásba. A menhelyi gondozás költségekkel jár. A ker. elöljáróság minden esetben vizsgálattal állapítja meg, hogy a fizetésre köteles szülők, vagy mindkét részről nagyszülők a gondozással felmerült költségeket meg tudják-e téríteni? Ha erre képesek, a költségek közigazgatási úton végrehajtással vagy kereseti letiltással is behajtatnak.

Gyermekotthon. Lásd: Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem c. a.

Gyermekotthonba való felvétel. Lásd: Átmeneti gyermekotthon c. a.

Gyermeküdültetés. Budapest székesfőváros gyermeküdültetését 1922-ben indította meg és ma már szerves kiegészítő intézménye a főváros gyermekvédelmi szervezetének. Munkaköre: óvódás-, iskolásgyermekek évközi és nyári, valamint iparostanonc leányok nyári üdültetése, hazai és külföldi diákcsere, a nyári iskolai napközi otthonokban gondozott gyermekek, valamint iparostanonc leányok nyári kirándulásaival kapcsolatos étkeztetés, iskolai ingyen reggeli és tejtízórai; a főváros diákszállóinak irányítása, vezetése. A gyermeküdültetés (a polgármesteri IX. ügyosztály vezetése alatt) célja a testileg leromlott, fejletlen, betegségekből felépült, egészségtelen környezetben élő, szegénysorsú óvódás- és iskolásgyermekek évközi és nyári üdültetése. Üdülésre mindkét nembeli 3—14 éves, jó magaviseletű, egészségi és szociális szempontokból egyaránt ráutalt gyermekek ajánlhatók. Nem ajánlhatók fertőző betegségben, állandó orvosi kezelést igénylő, súlyos testi hibában szenvedő, valamint szellemileg fogyatékos gyermekek. Az ajánlást az osztálytanító vagy osztályfőnök, a szociális viszonyok megállapítását az iskolanővér, az egészségvonatkozású megállapításokat pedig az iskolaorvos végzi. A gyermekek részben a székesfőváros saját kezelésű üdülőtelepein nyaralnak. Ez a nyaralás, a gyermekek ráutaltságának mértéke szerint, általában három hétig tart. A főváros azon teljesen szegénysorsú szülők gyermekeit, kik munka- és keresetnélküliségüket a kerületi elöljáróságok szegénykataszteri lapjával igazolják, teljesen ingyenesen üdülteti. Ezzel szemben azok a

szülők, kiknek havi 200 pengőn aluli jövedelmük van, gyermekeik háromhetes nyaraltatásáért 20 pengő, azok pedig, kiknek havi jövedelme ezt meghaladja, 40 pengő megtérítést tartoznak fizetni. A felvétel azonban ezen utóbbi esetekben is, szociális szempontok mérlegelésével történik. A külföldön nyaraló gyermekek szüleinek 100 pengő hozzájárulást kell fizetniök. Mint fentebb említettük, a gyermekeket az iskolában írják össze az üdültetésre. Így tehát azok a szülők, akik gyermekeiket az ismertetett üdültetésre felvétetni kívánják, forduljanak kérésükkel gyermekük osztályvezető tanítójához, illetve osztályfőnökéhez. E jelentkezésnek április hó közepéig kell megtörténnie. Az említett külföldi nyaraltatás végett a főváros Gyermeküdültetése központjához (IV., Cukor-utca 6, telefon: 1-852-94 és 1-864-67) kell fordulni. Az intézmény vezetője: Petik Kálmán m. kir. kormánytanácsos, igazgató.

Gyermekvédelmi ügyek. A különböző gyermekvédelmi ügyek különböző hatóságok és hivatalok hatáskörébe tartoznak. A gyermekmenhelybe való sürgős elhelyezést (beutalást) a lakóhely szerint illetékes kerületi elöljáróság gyermekvédelmi előadójánál kell kérni. A kérelmet élőszóval lehet előterjeszteni. Ha a gyermeknek Budapesten lakása nincs (esetleg a székesfőváros környékén levő valamelyik városból vagy községből jött be) és itt felügyelet nélkül kóborol, koldul vagy erkölcsi szempontból olyan veszélynek van kitéve, amelytől haladéktalanul meg kell védeni, a gyermeknek a menhelybe való azonnali beutalása iránt a dunai kerületi kapitányság, mint rendőri gyermekbíróság (IV., Szerb-utca 3.) intézkedik. Az anyagi elhagyottsági ügyekben a lakóhely szerint illetékes kerületi elöljáróság intézkedik és ugyanoda kell fordulni az anyagi elhagyottság címén gyermekmenhelybe utalt gyermekek kiadása iránt is. A kiadatási kérelmet az illetékes állami gyermekmenhelynél (Budapesten, X., Üllői-út 86. sz. a.) is elő lehet terjeszteni, a kiadatás iránt azonban véglegesen a kerületi elöljáróság határoz. Az erkölcsi elhagyatottsági ügyek, a házasságonkívül született gyermekek védelme az árvaszék gyermekvédelmi osztályához (IV., Központi Városháza, III. pav., II. em.) tartozik. Ugyanez az osztály minden egyéb gyermekvédelmi ügyben felvilágosítást ad. A kihágást elkövető kiskorúak ügyében a dunai kerületi kapitányság, mint rendőri gyermekbíróság intézkedik. A bűnöző fiatalkorúak (12—18 év között) ügyei a fiatalkorúak bírósága (V., Markó-u. 27.) alá tartozik; ebben a hatáskörében a bíróságot a fiatalkorúak felügyelő hatósága (V., Markó-utca 16.) támogatja. A csecsemőknek és a 3 éven aluli gyermekeknek szociális védelmét az Országos Stefánia Szövetség, illetve a székesfővárosi anya- és csecsemővédelmi központ (VIII., Vas-utca 10.) látja el. Az óvodás korú és iskolás gyermekek szociális védelmét a székesfővárosi iskolanővéri intézmény (IV., Prohászka Ottokár-u.) irányítja. A népjóléti igazgatással kapcsolatos általános gyermekvédelmi kérdések a székesfőváros polgármesteri IX. ügyosztályához (IV., Központi Városháza, I. pav.) tartoznak. Lásd még: Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem c. a.

Gyógyáruraktár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Gyógyászati segédeszközök szegény betegek részére. Lásd: Szegénybetegek részére gyógyászati segédeszköz engedélyezése c. a.

Gyógydíjak megtérítése. Az ápolási költség megtérítése tekintetében a községi illetőségnek nincsen jelentősége. Nem a székesfőváros által fenntartott közkórházban történt ápolással kapcsolatos ügyek csak annyiban tartoznak a polgármester hatáskörébe, amennyiben az ápolási költség viselése ügyében az érdekelt fél (intézmény) jogorvoslattal él. Ebben az esetben ugyanis a jogorvoslat elbírálására a 6000/1931. M. E. rendelet 7. §-a értelmében annak a törvényhatóságnak első tisztviselője (Budapesten a polgármester) illetékes, amely törvényhatóság területén a kórház fekszik. A székesfőváros közkórházaiban (felsorolást lásd: Közkórházak c. a.) felmerült ápolási költségek elengedése, részletfizetése, fizetési halasztás adása, telekkönyvi biztosítása, túlfizetések visszautalása, mentőszállítások költségeinek kifizetése a polgármesteri X. ügyosztály (IV., Központi Városháza, I. em. 173—175. sz.) hatáskörébe tartozik. Az erre vonatkozó kérelmeket 2·— pengő állami bélyeggel kell ellátni és a polgármesterhez címezve az ápolást nyujtó kórházcsoport (a kórházak csoportbeosztását lásd: Közkórházak c. a.) számvevőségi kirendeltségénél kell benyujtani. A kérelemben a kórházi ápolás törzskönyvi számára hivatkozni kell. Amennyiben az ügyben már polgármesteri intézkedés történt, a kérelmet a polgármesteri határozat számára való hivatkozással a Központi Városháza iktatóhivatalánál (fsz. 6.) kell benyujtani.

Gyógyfürdő szegénybetegeknek. A közegészségügyi törvény alapján a szegénybetegek gyógykezelésére beszerzett gyógyfürdőjegyekért az igénylő szegénybetegeknek a lakhely szerint illetékes kerületi elöljáróság tiszti orvosánál személyesen kell jelentkeznie.

Gyógyintézetek felállítását és működését a m. kir. belügyminiszter az 1300/1932. N. M. M. sz. rendelet alapján engedélyezi. Az engedély elnyerése iránt benyujtott kérelmet a polgármester a kerületi elöljáró és a tiszti főorvos meghallgatásával véleményezi és így terjeszti fel a m. kir. belügyminiszterhez.

Gyógypedagógiai intézet. Lásd: Iskolák c. a.

Gyógyszerek vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Gyógyszertár áthelyezés. Lásd: Gyógyszertár felállítása c. a.

Gyógyszertár felállítása iránt a kérelmeket a m. kir. belügyminiszterhez kell címezni és a Központi Városházán az iktatóhivatalban (földszint 6.) kell benyujtani. Általában mindenféle gyógyszertári ügyben a kérvények a Városházán nyujtandók be. A kérvényhez csatolni kell 1. a záradékolt gyógyszerészmesteri oklevelet eredetiben, vagy közjegyzőileg hitelesített másolatban; 2. legújabb keletű erkölcsi bizonyítványt; 3. a testi épséget és az érzékszervek hiánytalanságát igazoló tiszti főorvosi bizonyítványt;

4. a megjelölt területre vonatkozó térképet, továbbá 5. a minősítvényt a működési bizonyítványokkal. A kérvényben pontosan meg kell határozni a területet, amelyre a kérelem irányul. Egy kérvényben több helyre folyamodni nem lehet. A polgármester az új gyógyszertár felállítása iránt benyujtott kérelmeket javaslattétel végett kiadja az illetékes kerületi elüljárónak, mint elsőfokú közegészségügyi hatóságnak és a tiszti főorvosnak, akiknek véleménye alapján előterjesztést tesz a törvényhatósági bizottságnak a pártoló vagy elutasító javaslattal való felterjesztésre. Az új gyógyszertár létesítésének engedélyezését vagy a kérelmek elutasítását a m. kir. belügyminiszter dönti el és erről az illetékes törvényhatóságot értesíti. Ma már csak személyjogú gyógyszertárak engedélyeztetnek, melyek nem örökölhetők és el nem adhatók, hanem a tulajdonos — életében — a jogot csupán átruházhatja belügyminiszteri engedéllyel egy másik gyógyszerészre. Az átruházást az eladó és a vevő együttesen benyujtott és közjegyzői hitelesítés mellett sajátkezűleg aláírt közös kérvényben köteles kérni. Ez a kérelem is a m. kir. belügyminiszterhez címezve, a polgármesterhez adandó be és felszerelendő a vevő előbb felsorolt személyi okmányaival. A kérelmet az illetékes kerületi elöljáró és a tiszti főorvos véleményezése alapján a polgármester terjeszti fel a m. kir. belügyminiszterhez döntés végett. A reáljogú gyógyszertárak szabadon eladhatók, örökölhetők, ennélfogva a tulajdonjogban beállott változást a polgármester a bejelentő kérvényhez csatolt szerződés, vagy egyéb okirat alapján tudomásul veszi és ennek a levéltárban vezetett törzskönyvbe való följegyzése iránt intézkedik, valamint erről a m. kir. belügyminiszterhez jelentést tesz. A jelentéshez csatolandó a tulajdonosok által bejelentett új felelős vezető személyi okmánya is. Az átruházás alkalmával 160 pengő hatósági díj fizetendő a székesfőváros központi pénztárába. A gyógyszertárakban alkalmazott személyek az okleveles vagy oklevélnélküli segédek és a gyakornokok. A gyakornokok felvételét a vallás- és közoktatásügyi miniszter által szervezett felvételi bizottság dönti el, mely előzetesen ujságokban hírdetményt tesz közzé az iskolai tanév megkezdése előtt, melyben fel vannak sorolva a kívánt személyi okmányok, melyeket a kérvényhez kell csatolni. A felvételi bizottság elnöke a folyamodót a döntésről értesíti és fölvétel esetén az illető törzslapot kap, melyet a gyógyszertárba való belépéssel egyidejűen a törvényhatóság tiszti főorvosánál láttamoztatni tartozik. Helyváltoztatás alkalmával a törzslapon ugyanilyen módon történik az átvezetés, illetőleg bejegyzés, melynek megtörténte után az a bizottságnál is bemutatandó. Az a gyógyszertártulajdonos, vagy felelős vezető, aki gyakornokot kíván tartani, köteles a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől erre engedélyt kérni. Az erre irányuló kérelem a törvényhatóság első tisztviselőjénél nyujtandó be, aki azt a tiszti főorvos véleményével terjeszti fel. A gyógyszertár vezetője az okleveles és nem okleveles segédeket, valamint a gyakornokokat a belépéstől számított 8 nap alatt és ugyancsak a kilépésüktől számított 8 nap alatt is köteles be-, illetve kijelenteni a tiszti

főorvosnál, ahol a gyógyszertári személyzetről állandó nyilvántartás van. Előfordul, hogy a gyógyszertárak áthelyezése iránt nyujtanak be kérelmet, melyet a belügyminiszterhez címezve a polgármesternél kell benyujtani. Ez esetben is a kerületi elöljáró és a tiszti főorvos meghallgatása után a polgármester javaslatával kerül fel a kérelem a m. kir. belügyminiszterhez. Az ilyen kérelmeket rendkívül nyomós indokokkal kell alátámasztani.

Gyógyszertári személyzet. Lásd : Gyógyszertár felállítása c. a.

Gyógyszertári személyzet be- és kijelentése az I. fokú közegészségügyi hatóság, a kerületi elöljárónál, illetve a kerületi tiszti orvosnál történik. A bejelentésre megfelelő ürlapok szolgálnak. A bejelentésnél be kell mutatni az alkalmazott eredeti okmányait. (252.627/1934. B. M. r.)

Gyógyszert ingyen szegénybetegeknek a lakóhelyük szerint illetékes kerületi elöljáróságnál szegénységi bizonyítványt kell előzően kérniök. A szegénységi bizonyítvány alapján a gyógykezeléshez szükséges gyógyszert a kerületi orvosok rendelik. A kerületi orvos által felírt gyógyszer bármelyik, de lehetőleg a kerületben levő gyógyszertárban szerezhető be. A kerületi orvosok csakis azokat a gyógyszereket rendelhetik, amelyeknek a közalap terhére való rendelését a m. kir. belügyminiszter engedélyezte. OTI, MABI vagy más az 1927. évi XXI. t.-c. hatálya alá eső betegségélyző intézeti tagok az ingyenes gyógyszert igénybe nem vehetik. (Vonatkozó rendeletek : 6000/1931. M. E. és 400/1932. N. M. M.)

Gyógyszert külföldről magánszemélyek az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének engedélyével hozhatnak be, aki az engedélyt a 117.378/1902. B. M. és az 1926. évi 92.000 P. M. sz. rendelet »C« melléklet H. II. fejezet 1. pont, 4. bekezdés alapján a tiszti főorvos meghallgatásával, véghatározattal adja meg. A véghatározat ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Gyógytornaoktatás azon tanulók részére szolgál, akik vagy születésüknél fogva, vagy pedig egyéb okoknál fogva testi hibában szenvednek, de különösen azon tanulók számára, akik gerincelferdülésre hajlamosak. Jelenleg 57 tornateremben 133 gyógytornacsoportot tartanak fenn, ahol testegyenészorvosi ellenőrzés alatt 37 szakképzett gyógytornatanár és 2 szakorvos vezetése mellett 5200 hibás testalkatú gyermek részesül gyógytornában.

Gyöngyösi-úti szülészeti kórház. Lásd : Közkórházak c. a.

Gyüjtés könyöradományra. Lásd : Könyöradománygyüjtési c. a.

Gyümölcsízek, levek, szörpök vegyvizsgálata. Lásd : Élelmiszervizsgálatok c. a.

H

Hadifogoly temető. Lásd: Hősi- és hadifogoly c. a.

Hadipótlék fővárosi alkalmazottak részére. Lásd: Közigazgatási alkalmazottak c. a.

Hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvák. A hadirokkant-törvény és végrehajtási utasítás értelmében minden Budapesten lakó hadigondozott nyilvántartó hatósága a lakása szerint illetékes kerületi elöljáróság, ahol a kerületi elöljáró által megállapított hadigondozó bizottságok foglalkoznak ezekkel az ügyekkel. Hadirokkant (hadiözvegy, hadiárva) igényt a ker. elöljáróságnál írásban kell benyujtani vagy szóbelileg előterjeszteni és csak az támaszthat, aki eredeti régi kórházi iratokkal tudja igazolni bajának harctéri eredetét. Tanuvallomásokat a ker. elöljáróság nem fogad el. A kérelmeket a ker. hadigondozó bizottság címére az elöljáróságon kell benyujtani. A hadigondozó bizottság tagjai: a kerületi elöljáró, mint elnök, a hadigondozási ügyek előadója, hadviselt orvosszakértő és két hadirokkant kiküldött. A bizottság megállapítását a kerületi elöljáró a honvédelmi miniszterhez terjeszti fel, akinek döntése ellen jogorvoslat nincs. Hadirokkant az, aki igazolja, hogy legalább 25%-ban csökkent keresetképességű; hadiözvegy, aki igazolja, hogy férje a világháborúban esett el, vagy holttányilváníttatott, vagy mint hadirokkant halt el és a házasság legkésőbb a szolgálat megszűnését követő két éven belül köttetett; hadiárva, akinek az előbb említett igényjogosultságú szülei elhaltak és más, eltartásra kötelezhető hozzátartozói nincsenek. 1933. évi július hó 1. után semilyen új címen új hadigondozotti ellátási igényt nem lehet bejelenteni. A hadigondozás nemei: rokkantjáradék, nevelési pótlék, hadiözvegyi járadék, árvajáradék, járadéksegély, járadékmegváltás, temetési segély, gyógykezelés és mesterséges testrészpótlóval való ellátás, rokkantotthoni ellátás, kiképzés új életpályára, nevelőintézeti ellátás, ösztöndíj- és egyéb kedvezmények, jogok előnye. Ez utóbbiak közé tartoznak: adó- és illetékkedvezmények, kedvezmények a rászorultság mértékének elbírálásánál, közszolgálati és alkalmaztatási kedvezmények, tanulmányi kedvezmények, közlekedési kedvezmények, kereskedelmi és ipari kedvezmények, hasznothajtó jogosítványok, stb. A hadigondozási járulékok a következők: I. járadékosztály (100%) tiszti 240·—, altiszti 120·—, legénységi 80·— pengő. II. járadékosztály (75%) tiszti 64·—, altiszti 32·—, legénységi 24·— pengő. III. járadékosztály (50%) tiszti 32·—, altiszti 24·—, legénységi 16·— pengő. IV. járadékosztály (25%) tiszti 4·—, altiszti 2·—, legénységi 2·— pengő. Az igénymegállapítás után a ker. hadigondozó bizottság a jogosultakat hadigondozási igazolvánnyal látja el. A hadigondozottakat a bizottság időközönként, de legalább három évenként felülvizsgálja, mikor is a rokkantság fokát újból megállapítja. Ettől eltekintve a hadirokkant külön is kérhet felülvizsgálatot,

ha saját költségén beszerzett orvosi bizonyítvánnyal igazolja, hogy a felülvizsgálat indokolt. Hadigondozattak gyermekei nevelési pótlékban is részesülnek. A hadigondozottak érdekképviselete ezidőszerint egyedül a »Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége« (VI., Benczur-utca 2. sz., telefon: 148—65 és 310—59). Minden hadigondozott tehát a HONSz-nál illetékes felvilágosítást kaphat, azonkívül minden kerületi elöljáróságon külön előadó foglalkozik a hadigondozottak ügyével.

Hagyatéki leltározási díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Hagyatéki ügyek. Minden halálesetről, abban a kerületben, ahol a halálozás történt, a ker. elöljáróság halálesetfelvételt állít ki a hozzátartozók, vagy ezek hiányában a viszonyokkal ismerős házbeli kihallgatása alapján. Ha kiskorú, gondnokság alá helyezett, vagy ismeretlen helyen tartózkodó hátramaradottak, illetve érdekeltek vannak, a hagyatéki eljárás hivatalból indul meg, ellenesetben akkor, ha azt a hozzátartozók kérik. Ez esetben a hagyatéki vagyont (az ingatlant és ingóságokat) a ker. elöljáróság közege leltározza. A leltározást a hagyaték értéke szerint a kir. bíróság által megállapított leltározási és bélyegilleték díjak a leltározás alkalmával fizetendők. A ker. elöljáróság a halálesetfelvétel egy példányát az illetékes kir. közjegyzőnek, kiskorúak vagy gondnokolt hozzátartozók esetén az illetékes árvaszéknek is megküldi. A hagyatéki tárgyalást a kir. közjegyző folytatja le a vagyonérték szerint megállapított díjtételek felszámítása mellett. Elmebetegeknél, gondokoltaknál, vagy a vagyontárgyak veszélyeztetése esetén azokat a ker. elöljáróság biztosítási zár alá veszi, illetve az esetleg talált készpénz, értékpapirok, ékszerek bírói letétbe helyezése mellett további intézkedésig a lakást hatóságilag lezárja, lepecsételi.

Hajléktalanok elhelyezése. Lásd: Hatósági inségenyhítő tevékenység c. a.

Hajóhíd engedélyezése a polgármesteri V. ügyosztály hatáskörébe tartozik. Engedélyért folyamodó állampolgárságát, szakértelmét igazolni, erkölcsi bizonyítványát és a tervbe vett hajóhídra vonatkozó műszaki terveket köteles bemutatni. Eljárás az 1890. évi I. t.-c. szerint. Beadvány bélyegköteles.

Hajómalom engedélyezése a polgármesteri V. ügyosztály hatáskörébe tartozik. Engedélyezése ügyében előterjesztett kérelem bélyegköteles. Bélyegilleték 2 P-ős állami. Szükséges okmányok: állampolgársági, szakértelem igazolása, erkölcsi bizonyítvány bemutatása és műszaki tervek csatolása. Eljárási szabály 35.177/1888. M. E. rendelet.

Hajózási engedélyek nem gőzerejű hajóknál. Ez ügyben a polgármesteri V. ügyosztályhoz előterjesztett kérelem bélyegköteles. Bélyegilleték 2 P-ős állami okmánybélyeg. Csatolandó okmányok: állampolgárság, szakértelem igazolása, erkölcsi bizonyítvány, műszaki tervek. Eljárási szabály 2362/1869. M. E. rendelet és 1883. évi hajózási rendszabályok.

Haláleset alkalmával a lakásban történt halálesetnél a következő az eljárás: 1. Beszerzendő a kezelőorvostól bizonyítvány arról, hogy az elhunytat meddig, milyen betegségben kezelte. 2. Ezen bizonyítvány családtag vagy hozzátartozó által azon kerületi elöljáróság tisztiorvosi hivatalánál bemutatandó, mely kerületben a haláleset történt. 3. A bejelentett halálesetet az elöljáróságon felveszik, a bemutatott kezelőorvosi bizonyítvány alapján a tisztiorvos megejti a halottkémlést, ugyanakkor a lakáson hagy két darab halottvizsgálati bizonyítványt. 4. Ezen két darab halottvizsgálati bizonyítványt az illetékes kerületi anyakönyvi hivatalnál a halotti anyakönyvekbe való bevezetése végett be kell mutatni. A halott és a bejelentő fél személyazonosságának igazolására vigyen magával születési, házassági levelet. Ugyanezen eljárás követendő a magánkórházakban, szanatóriumokban elhaltaknál is. A fővárosi közkórházakban és klinikákon elhaltaknál a hozzátartozóknak semmiféle bejelentési kötelezettségük nincs. A tisztiorvos a halottvizsgálati bizonyítványra rávezeti a temetés napját, ezen időpontban a halott feltétlenül eltemetendő, kivételes esetekben a tisztiorvos engedélyezheti 24 vagy több órával való elhalasztását a temetésnek, ez esetben légmentesen lezárt fémkoporsó alkalmazandó. A család a tisztiorvosi hivatalból kapott két darab anyakönyvelt halottvizsgálati bizonyítvány egyik példányát köteles a Községi Temetkezési Intézet embereinek, kik a halottat a lakásból a temetőbe kiszállítják, a temetőfelügyelőség részére átadni, míg a másik bizonyítvány az illető felekezet lelkészéé. Amennyiben a család a tisztiorvos által megejtett halottkémlés után a temetésről nem intézkedik, a Községi Temetkezési Intézet tisztiorvosi rendeletre a halottat a lakásból kiviszi az egyik köztemető halottasházába. Az elhalálozás után nyolc nappal az elhunyt hozzátartozóját behívják az elöljáróságra a hagyaték leltározása tárgyában s amennyiben a hátramaradott kiskorú, gyengeelméjű vagy ismeretlen, úgy az elöljáróság hagyatéki előadója hivatalból leltározza a hagyatékot. Más esetekben a leltározás elrendeléséért a kir. járásbírósághoz kell folyamodni.

Halászati engedélyért a kerületi elöljáróséghoz kell folyamodni. Elsősorban az ország egész területére érvényes állami halászjegyet kell kiváltani. Az elöljáróság előadója a jelentkezővel a kérelemről jegyzőkönyvet vesz fel. Budapest határán belüli halászathoz az állami halászjegyen kívül fővárosi halászati bérletjegyet is kell váltani. Különböző nagyságú haszonbért kell az elöljárósági pénztárnál készpénzben lefizetni aszerint, hogy a fél csak horoggal való horgászásra vagy hálóval való halászásra is jogosító bérletjegyet vált. Aki segédmunkással óhajt halászni, minden egyes segédje részére is köteles az állami és városi halászati bérletjegyet kiváltani. A városi bérletjegyekre állami okmánybélyeg is ragasztandó. Úgy az állami, mint a fővárosi halászjegyek csakis egyévi időtartamra, május 1-től a következő év április 30-ig érvényesek.

Halottkiföldelés. Lásd: Exhumálás c. a.

Halottszállítás külföldre. Külföldre hullát csak kettős koporsóban lehet szállítani. A belső koporsót az elhalálozás helyéhez

legközelebb eső halottasházban a Községi Temetkezési Intézet légmentesen lezárja. A szállítás vonaton és gépkocsin történhetik. A vonaton való szállítás esetén a kettős koporsót még egy koporsóvédő faládába is el kell helyezni, gépkocsin való szállításoknál pedig csak Itália, Anglia és Amerika kívánja a faburkolat alkalmazását. Budapesten a külföldre való halottszállítás esetén az engedélyt a polgármester adja meg. A kérvényt a központi városháza központi iktatójában (földszint 6. ajtószám alatt) kell beadni. Külön kérvény adandó be a tisztifőorvosi hivatalhoz, feltüntetve abban a halott neve, melyik temetőben fekszik, a koporsó betétek mikor forrasztattak s melyik napon és órában történik az elszállítás. A tisztifőorvosi hivatal gondoskodik a szállítmány közegészségi vizsgálatáról, s ha a vizsgálat a szállítmányt közegészségi szempontból útbaindíthatónak találja, a halottszállítási engedély kiadását a tisztiorvos egyidejűleg kieszközli. Gépkocsin való szállításra a halottaknak géperejű járműveken való szállítására engedélyt nyert vállalkozók jogosítottak, akik minden megtett kilométer után 50—70 fillér díjat számítanak. Vasúton való szállítás esetén a mindenkori vasúti díjszabás irányadó. A szállítási díjon felül meg kell fizetni a kísérők díját és a következő engedélyi díjakat: Tisztifőorvosi vizsgálati díj 30·— P. Hatósági távirat díja 2·— P. Hullaszállítási engedély 18·60 P, vízum és határátlépési költségek kísérővel együtt a mindenkori érvényben levő árszabás szerint. A halottszállítási engedélyek lefordítási és hitelesítési illetéke 10—15 P.

Haszonbéres földek bérbeadását a polgármesteri XI. ügyosztály intézi. Haszonbéres földek mezőgazdasági, vagy konyhakerti célokra átlagosan két magyar hold terjedelemben hatévi időtartamra adatnak bérbe, mégpedig minden év őszén nyilvános árverésen. Az árverés a helyszínen történik az erre vonatkozó hirdetményben közölt időpontban s részletesen körülírt helyen. A bérletet a legtöbbet igérő árverező nyeri el, aki tartozik a bérleti biztosítékot (a megajánlott évi bér felét), valamint a szerződési és jegyzőkönyvi bélyegilletéket a helyszínén a bérleti szerződés egyidejű aláírásával kifizetni. Az árverés alkalmával kijelölt területet a bérlő ugyanazon év november hó 1-ével használatba veszi.

Haszonállat összeírás. Lásd: Állategészségügyi közigazgatás c. a.

Hatósági díjak. Lásd: Adók és illetékek c. a.

HATÓSÁGI ELJÁRÁSI DÍJAK.

A hatósági eljárások esetei. Hatósági eljárásnak akkor van helye, ha azt valamely jogszabály elrendeli vagy megengedi. A hatósági eljárásokat vagy hatósági közegekből álló bizottság, vagy pedig hatósági közeg (tisztviselő) foganatosítja. Ha a hatósági eljárást hatósági közegnek kell foganatosítani, az illetékes hatóságnak ügyelnie kell arra, hogy a foganatosítással megbízott

hatósági közeg az illető ügyben szakértelemmel bírjon. A hatósági eljárásokat az erre irányuló kérelmek előterjesztésének sorrendjében és lehetőleg az előterjesztés napjától számított 8 napon belül kell foganatosítani. A székesfőváros a hatósági eljárásokért olyan esetekben, amikor azt jogszabály vagy szabályrendelet elrendeli vagy megengedi, közadók módjára behajtható eljárási díjat szed. Jövedelmet nem hajtó középületek — ideértve a közkórházakat, a székesfővárosi és állami iskolákat, a bevett és elismert vallásfelekezetek iskoláit és templomait is — építésével vagy átalakításával kapcsolatos eljárásokért eljárási díjat szedni nem szabad. A székesfővárost az eljárási díjon felül az eljáráson alapuló hatósági intézkedésért külön hatósági díj is megilleti. Az eljárási díjat a kérelmező (érdekelt) fél tartozik viselni. Az eljárási díjak az eljárást megelőzően esedékesek. A hatóság az eljárást csak a díjak befizetése esetén teljesítheti. Ha az eljárási díj pontos összege csak az eljárás foganatosítása után állapítható meg, a fél az eljárás foganatosítása előtt olyan összeget köteles az eljárásra illetékes hatóság pénztáránál ideiglenesen letétbe helyezni, amelyből az eljárás díjai előreláthatóan fedezhetők lesznek. Ha a fél az eljárás megtartására irányuló kérelmétől visszalép és azt olyan időpontban jelenti be, hogy visszalépése legkésőbb az eljárás foganatosítására kitűzött időpontot megelőző napon az illetékes hatóság tudomására jut, a befizetett eljárási díjakat vissza kell utalni. Ha az eljárást bizottságnak kell foganatosítani és ha a kitűzött eljárás a bizottság bármely tagjának távolmaradása vagy idő előtt történt eltávozása miatt meghiúsult vagy befejezést nem nyert, az újabb eljárásért hatósági eljárási díjat követelni nem szabad.

A telepengedélyezéssel kapcsolatos eljárás díja. A telepengedélyek megadását megelőző helyszíni bizottsági eljárás díja a 888/1936—I. B. M. számú rendelethez csatolt »Hatósági orvosi díjszabás«-ban megjelölt díjon felül: *a)* azoknál az üzemeknél, amelyekben elemi erővel hajtott, de legfeljebb hat lóerős munkagépet használnak és állandóan tizenötnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak vagy elemi erővel hajtott munkagépet nem használnak és állandóan húsznál kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak 40 pengő, *b)* a többi üzemeknél 72 pengő. A telepengedélyt kérelmező fél a megjelölt eljárási díjon, a »Hatósági orvosi díjszabás«-ban megjelölt és a hatósági külön díjakon felül az engedélyezéssel kapcsolatban felmerülő hirdetési és nyomdaköltséget is megtéríteni tartozik.

A tűzrendészeti eljárások díjai: *a)* egy gépkocsi, illetve csónak befogadására alkalmas magángarázsok, illetve magáncsónakgarázsok tűzrendészeti engedélyének megadásához szükséges eljárásnál 10·— P, *b)* több gépkocsi, illetőleg csónak befogadására alkalmas magán- és bérgarázsok, benzinkutak, magán- és bércsónakgarázsok, strandfürdők, sporttelepek, film-, celluloid- és robbanóanyagokat raktározó és feldolgozó telepek tűzrendészeti engedélyének megadásához szükséges eljárásnál 20 P, *c)* mozgófényképszínházak és mutatványos telepek hasz-

nálhatósági engedélyének megadásához szükséges eljárásoknál: 1. 1—400 személy befogadó képességű helyiség esetében 20 P, 2. 400—700 személy befogadó képességű helyiség esetében 30 P, 3. 700 személyen felüli befogadó képességű helyiség esetében 40 P, *d)* magánházakban és lakóépületekben elhelyezett pótimaházakban évenként egyszer megtartandó tűzrendészeti vizsgálat alkalmával felszámítható eljárásoknál: 1. 1—50 személy befogadó képességű helyiség esetében 24 P, 2. 50—100 személy befogadó képességű helyiség esetében 40 P, 3. 100—200 személy befogadó képességű helyiség esetében 60 P, 4. 200—400 személy befogadó képességű helyiség esetében 70 P, 5. 400 személyen felüli befogadó képességű helyiség esetében 80 P. A 4. bekezdés rendelkezésében említett eljárási díjak csak abban az esetben szedhetők, ha az eljárást új vagy folytatólagos tűzrendészeti engedély kiadása teszi szükségessé. Időközi tűzrendészeti ellenőrzésekért hatósági eljárási díj felszámításának helye nem lehet.

Közterület elfoglalásával kapcsolatos eljárások díjai: *a)* tíz napnál tovább tartó tatarozások, épületbontások alkalmával anyaglerakások, továbbá áru lerakása céljára közterület elfoglalásának engedélyezését megelőző hatósági eljárás esetében 12 P, *b)* kávéházak, vendéglők, cukrászdák, fagylaltelárusító-üzemek stb. előtt közterületnek a nyári idényre (májustól—októberig) való elfoglalásának engedélyezését megelőző hatósági eljárás esetében 12 P, *c)* új építkezéseknél állványozásra és anyaglerakásra szolgáló közterület elfoglalásának engedélyezését megelőző hatósági eljárás esetében, ha az elfoglalandó közterület: 1. 200 m²-ig terjed 16 P, 2. 200—500 m²-ig terjed 20 P, 3. 500—1000 m²-ig terjed 28 P, 4. 1000 m²-nél több, 1000 m²-ig 28 P, az ezt meghaladó minden további megkezdett 500 m² után 6 P.

Lakhatási (használhatási) engedéllyel kapcsolatos eljárások díjai. A 888/1936—I. B. M. számú rendelethez csatolt »Hatósági orvosi díjszabás«-ban megjelölt díjon felül: *a)* 100 m²-ig terjedő területű építkezéseknél 14·40 P, *b)* 100—200 m²-ig terjedő területű építkezéseknél 21·60 P, *c)* 200—500 m²-ig terjedő területű építkezéseknél 28·80 P, *d)* 500—1000 m²-ig terjedő területű építkezéseknél 43·20 P, *e)* 1000 m²-en felül beépítés esetén 1000 m²-ig 43·20 P, minden további megkezdett 500 m² után 7·20 P. A díjak számításánál a pince és a padlás a tényleg elfoglalt mérettel számítandó, egyébként pedig minden emeletsornál az emeletek térmértékét kell alapul venni. Egy szobából és legfeljebb még mellékhelyiségekből álló lakóházak lakhatási engedélyének kiadását megelőző hatósági eljárás (helyszíni szemle) után eljárási díjat felszámítani nem szabad.

Gépek, fűtőberendezések, kemencék használhatási engedélyével kapcsolatos eljárások díjai: *a)* hajtógépek (elektro-, benzin-, gázmotorok, gőzgépek stb.) és munkagépek esetében az egy lóerőnél kisebb hajtóerővel rendelkező hajtó- és munkagépek használati engedélyének kiadását megelőző eljárás díjtalan,

b) az 1—5 lóerős hajtóerővel működő üzem hajtó- és munkagépei használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 8·— P, *c)* az 5—10 lóerő hajtóerővel működő üzem hajtó- és munkagépei használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 12 P, *d)* a 10—20 lóerő hajtóerővel működő üzem hajtó- és munkagépei használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 25 P, *e)* 20 lóerőnél nagyobb hajtóerővel működő üzem hajtó- és munkagépei használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 20 lóerőig 25 P, minden további 5 lóerő után 5 P úgy azonban, hogy az összes díj a *b)* alatti díj huszonötszörösét meg nem haladhatja. Központi és etage-fűtőberendezésének esetében: *a)* melegvíz-kazánok után 3 m² kazánfűtőfelületig a használhatási engedély kiadását megelőző eljárás díjtalan, *b)* 10 m² kazánfűtőfelületig a fűtőberendezések használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 20 P, *c)* 10—20 m² kazánfűtőfelületig a fűtőberendezések használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 30 P, *d)* 20 m²-nél nagyobb kazánfűtőfelületnél a fűtőberendezések használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 20 m²-ig 30 P, minden további 10 m² után pedig 2 P. Ipari célra szolgáló kazánok és kemencék esetében: *a)* ipari célra szolgáló kazánok, illetve kazántelepek használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 10 m² kazánfűtőfelületig 25 P, *b)* ipari célokra szolgáló kazánok, illetve kazántelepek használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 10—20 m² kazánfűtőfelületig 35 P, *c)* ipari célokra szolgáló 20 m²-nél nagyobb fűtőfelületű kazánok, illetve kazántelepek használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 20 m- kazánfűtőfelületig 35 P, minden további 10 m² fűtőfelület után 2 P, *d)* 20 dcm²-nél nagyobb rostélyfelületű tűzhely (kemencék) használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 20 P eljárási díjat kell fizetni.

Cukrászüzletek minősítésével kapcsolatos eljárások díjai. Ujonnan létesített vagy mástól átvett vagy áthelyezett cukrászüzletek vagy pedig cukrászdává átalakítani kívánt cukorkás-, illetve fagylaltárusító-üzletek cukrászda-jellegének megállapítását — minősítését — célzó bizottsági eljárás díja 16 pengő. Az üzletek időközi ellenőrző vizsgálataiért eljárási díjat felszámítani nem szabad.

Ingatlanok értékének becslése. Az ingatlanok értékének szakértői becslés útján való megállapítása alkalmával felszámítható eljárási (szakértői becslési) díjak tekintetében a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

A kerületi mérnök által végzett eljárások. A kerületi mérnök által végzett hatósági eljárások díja: *a)* rozzant épületek felülvizsgálása, kiürítése körüli eljárásokért 6·40 P, *b)* rozzant épületek helyreállításának vagy kiürítésének vagy felülvizsgálásával kapcsolatos eljárásért 6·40 P, *c)* válaszfalak felállításának, bontásának, eltávolításának vagy építésének, valamint mászható kémények

lebontásának és helyébe hengerkémények építésének, a válaszfalba ajtó nyitásának vagy befalazásának stb., valamint cég- és reklámtábláknak boltkapuzatokra, kirakatszekrényekre, épületekre, kerítésekre, építési állványokra való felfüggesztésének, virágtartók és zászlórudak elhelyezésének, tatarozásoknál függőállványok használhatásának engedélyezésével kapcsolatos eljárásokért 6·40 P, *d)* 10 napnál rövidebb ideig tartó építkezések állványai felállításával kapcsolatos eljárásért 6·40 P, *e)* leégett tető helyreállításának felülvizsgálatával kapcsolatos eljárásért 6·40 P, *f)* adózással kapcsolatos, továbbá a telekkönyv részére nyujtandó és a helyszínen megtartandó műszaki eljárásért : 1. földszintes épületeknél 6·40 P, 2. emeletes épületeknél 12 P, *g)* telekátadással vagy telekátvétellel kapcsolatos eljárásért 8 P, *h)* épületek lebontásának engedélyezésével kapcsolatos eljárásért épületenként és emeletsoronként 6·40 P, *i)* kutak létesítésének, gazdasági célra használt telken 10 m²-nél nem nagyobb terjedelmű kamra, mezőgazdasági őrház, szőlőkunyhó, baromfi- és sertésól építésének engedélyezésével kapcsolatos eljárásért 6·40 P, *j)* kéményseprői számlák felülvizsgálatával kapcsolatos eljárásért: 1. 20 kéményig 6·40 P, 2. 20 kéményen felül 12·80 P, *k)* felvonók használhatási engedélyének kiadását megelőző eljárásért 6·40 P, *l)* felvonóvezetői gyakorlati vizsgával kapcsolatos eljárásért : 1. egy vizsgáló személy után 3·20 P, 2. két vizsgáló személy együttes vizsgáztatása esetén összesen 4·80 P, 3. családok felvonóvezetői vizsgáztatásával kapcsolatos eljárásért családonként 8 P, *m)* közszolgálati alkalmazottak lakásépítési kölcsöneinek (LÁB kölcsön) folyósításához szükséges becslésekkel kapcsolatos eljárásért 6·40 P, *n)* magánosok által végzett útépítési munkálatoknál kisebb, legfeljebb 100 m² területű gyalogút vagy kocsifelhajtó építésével, átalakításával vagy ezzel kapcsolatos munka ellenőrzésével, továbbá gyalogjáró átkövezésének, szegélykő fektetésének ellenőrzésével kapcsolatos eljárásokért 6·40 P, *o)* 15—100 m hosszig terjedő útépítéseknél a munka ellenőrzésével kapcsolatos eljárásért 24 P, minden megkezdett további 100 m hossz után 8 P, *p)* magánosok által végzett csatornázási munkálatoknál a házi csatorna betorkolásának és a burkolat helyreállításának ellenőrzésével kapcsolatos eljárásért 6·40 P, q) vízjogi engedélyek hatósági felülvizsgálatáért 6·40 P.

Építési, műszaki és bérleti pótdíjak. A székesfővárosi községi hatósági díjakról szóló 188/1927. kgy. számú szabályrendelethez fűzött díjjegyzék 20. tétele I. részének (Építési engedélyek és tervbírálatok) 1—82. pontjai, II. részének (Műszaki eljárási díjak) 1—12. pontjai alatt felsorolt díjak, továbbá az ipari, kereskedelmi és egyéb célokra bérbe vagy használatba adott és a székesfőváros tulajdonát képező területek után a bérleti vagy használati jogviszony alapján fizetendő bér vagy használati díj után 3 (három) % pótdíjat tartozik az érdekelt (építtető, bérlő stb.) fizetni. Ez a rendelkezés az évente tartott nyilvános árverések alkalmával tömegesen bérbeadott haszonbéresföldek haszonbérlőivel szemben alkalmazást nem nyer.

Tiszti orvosi vizsgálatok és eljárások. A hatósági orvosok feladatkörébe utalt s a magánfél érdekében kifejtett teendők ellátásáért fizetendő díjak tekintetében a 888/1936—I. B. M. sz. rendelet és a rendelet mellékletét képező »Hatósági orvosi díjszabás« intézkedései az irányadók. A rendelet, illetve »Hatósági orvosi díjszabás« szerint fizetendő díjon felül sír vagy sírbolt kinyitása esetén: *a)* a sír vagy sírbolt kinyitásánál közreműködő temetőigazgató eljárásáért 8 P, *b)* a koporsó kiásását végző két sírásó munkájáért összesen 4 P eljárási díjat kell fizetni.

Állatorvosi vizsgálatok és eljárások. (1) A kerületi állatorvos által végzett teendők közül: *a)* a már bejelentett ebeknek évenkénti — az újonnan szerzetteknek vagy behozottaknak a beszerzéstől, illetve a behozataltól számított három napon belüli bejelentésekor —, a hatósági állatorvos helyiségében megtartott vizsgálatáért állatonként 1 P, *b)* veszettséggel való fertőzésre gyanús, valamint az ebzárlat alatt befogott kutyák és macskák 90 napos házi megfigyelése céljából szükséges összes vizsgálatokért állatonként 12 P vizsgálati díj, *c)* az *a)* pontban felsorolt ebeknek veszettség ellen történő oltásáért ebenként: 1. a kerületi állatorvos hivatalos helyiségében történő oltás esetén 1·14 P, 2. a kérelmező fél lakásán történő oltás esetén 2·14 P oltási díj fizetendő. (2) Az (1) bekezdés *c)* pontjában említett díjakon felül az oltóanyagok ára is megtérítendő. (3) Az állati eredetű nyersterméneyk (termékek), vészterjesztő tárgyak, anyagok stb. nemzetközi forgalmához szükséges származási és egészségi bizonyítványok kiállításával kapcsolatban szükséges vizsgálatokért: *a)* 25 kg súlyig —·50 P, *b)* 26—100 kg súlyig 1·— P, *c)* 101—500 kg súlyig 1·50 P, *d)* 501—1000 kg súlyig 2·— P, *e)* 1000 kg súlyt meghaladó szállítmánynál minden megkezdett 1000 kg súly után 1·— P, de legfeljebb 10·— P eljárási (vizsgálati, szemle) díj fizetendő. (4) Az (1)—(3) bekezdésben foglalt díjakon és költségeken felül egyéb költség (közlekedési stb.) a fél terhére fel nem számítható. (5) Vasúton, hajón vagy gépkocsin szállított állatok vizsgálata alkalmával felszámítható eljárási díjak tekintetében a vonatkozó jogszabályok rendelkezései az irányadók.

Leltározás. A hagyatéki eljárással és gondnokság alá helyezéssel kapcsolatosan felszámítható leltározási költségek tekintetében a vonatkozó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Tárgysorsjátékok ellenőrzése. Magánosok (egyesületek, ligák stb.) által rendezett tárgysorsjátékok elrendelt ellenőrzése esetében a nyereménytárgyak eredetének megállapítása céljából tartott vizsgálat, valamint a megtartott sorsolás ellenőrzésének díja: *a)* hétköznapon tartott sorsolás esetén naponként 24 P, *b)* ünnep- vagy vasárnapon vagy hivatali szűnnapon tartott sorsolás esetén naponta 40 P.

Hatósági étkeztetésért jelentkezni a lakhely szerint illetékes kerületi elöljáróság népjóléti osztályán lehet. A jelentkezést követi a népjóléti megbízott által foganatosítandó környezettanulmány, amelynek eredményéhez képest — ha a ráutaltság megállapítást nyert — az illető felvétetik a kerületi elöljáróság szegénykataszterébe. A szegénykataszterbe való felvétel képezi a hatósági segélyezés alapját, tehát étkeztetésben is csak ezek részesülhetnek. A 2, vagy 4 heti időtartamra érvényes ebédjegyeket a kerületi elöljáróságok posta útján kézbesítik az inségeseknek. Az ebédjegyeken annak a főzőhelynek a címe is fel van tüntetve, ahol az ebédjegyet érvényesíteni lehet. A kézhez vett ebédjeggyel legkésőbben vasárnap délig kell jelentkezni a főzőhelyen, mert különben a következő héten nem részesülhet ebédben.

HATÓSÁGI INSÉGENYHITŐ TEVÉKENYSÉG.

Étkeztetés. A téli hónapokban 91 főzőhely működik, a nyári hónapokban 55—60. Naponta kb. 2—3000 felnőtt fizet a kapott ebédért térítést és pedig 7 napra 1·60 pengőt, 6 napra 1·20 pengőt, naponként váltva húsos ebédért 48 fillért, hústalan ebédért 24 fillért. A térítésekből befolyó összegek legnagyobb részét jótékonykodó egyesületek és intézmények fizetik be az általuk vásárolt jegyekért, melyeket a hozzájuk forduló ínségesek közötosztanak szét. Az iskolásgyermekek az iskolaigazgatók és az iskolanővérek javaslata alapján részesülnek ínségebédben. Ezek közül mintegy 30% ebédadagonként 4 fillér térítést fizet, a többi teljesen ingyenes. A felnőttek ingyenebédjegyeit a kerületi elöljáróságok szegényügyi nyilvántartójuk alapján küldik el az inségeseknek. Kivételt csak az Országos Stefánia Szövetség gondozásában levő anyák képeznek, akik részére a szövetség adja ki a jegyeket. A rendes főzőhelyeken kívül az elszegényedett középosztálybeliek részére 6 külön főzőhely működik, ahová az ingyenebédjegyeket szintén a kerületi elöljáróságok adják ki. Ezeken a főzőhelyeken heti 2 pengőt fizetnek azok, akik ebédjükért térítést kötelesek adni.

Szellemi szükségmunka. Az állásnélküli tisztviselők felsegítésére az 1926. évben felmerült szellemi szükségmunka gondolata csak 1928-ban valósult meg. A szellemi szükségmunkások egy része a volt önkéntes szolgálatot teljesítő kerületi népjóléti megbízottak megnövekedett munkáját végzi, másik részét a kerületi elöljárók népjóléti osztályai irodai segédmunkálatainak elvégzésére, továbbá statisztikai adatok felvételére használják fel. Foglalkoztatási idejük és számuk évenként a rendelkezésre álló fedezet nagysága szerint változik. A munkanélküliség következtében egyre nagyobb számban jelentkező szegénybetegek gyógykezelését a kerületi orvosi kar megfelelően ellátni nem tudta, miért is a törvényhatósági tanács 1933 január hó 1-től 10 orvos-

nak és melléjük 10 vöröskeresztes gondozónővérnek a szellemi szükségmunka keretében kisegítő munkaerőként való foglalkoztatását engedélyezte. Időközben az orvosok száma 14-ben, a vöröskeresztes gondozónővéreké 9-ben nyert megállapítást. A szellemi szükségmunkások munkájuk ellenében közsegélyjellegű, pénzbeli támogatást kapnak, melyet a 892/1932. törvényhatósági tanácsi számú határozat családi állapot szerint havi 60, 70, illetve 80 P-ben állapított meg. A vöröskeresztes gondozónővérek havi 110, az orvosok havi 200 pengő díjazásban részesülnek.

Inségmunka. 1934. évi október hó 8-tól kezdődően a székesfőváros bevezette a munkakészség igazolása ellenében való segélyezés rendszerét. Ennek értelmében a munkaképes ínségesek félévenként 18 munkanapra terjedő, napi 6 órai díjtalan munkával, úgynevezett ínségmunkával biztosíthatják csak a maguk és családjuk hatósági segélyezését. A székesfőváros az ínségesekkel kizárólag olyan munkálatokat végeztet, amelyek a főváros közönségének érdekeit szolgálják és amelyeket egyébként belátható időn belül a költségvetés keretében elvégeztetni nem tudna. Ilyen munkálatok: telekegyengetés, kertészeti művelés céljára talajelőkészítés, útkaparás, útfeltöltés, ároktisztítás stb. Az ínségeseket a szegénynyilvántartás alapján a kerületi elöljárók küldik ki munkára a polgármesteri II. ügyosztály által a polgármesteri IX. ügyosztállyal egyetértésben kijelölt munkahelyekre. A munkára beosztott ínségesek a rendes segélyezésen felül a munkateljesítés tartamára naponta a munka megkezdése előtt 1 db lóhúsáru, a munka befejezése után pedig 1 db hentesáru kiváltására jogosító élelmiszerutalványt kapnak. Ezenkívül azok az ínségesek, kik a félévenként 18 munkanapra terjedő ínségmunkájukat elvégezték, 8 P pénzbeli munkajutalomban is részesülnek. A menedékhelyen elhelyezett hajléktalanok a hálóhelyen kívül élelmezésben is részesülnek. Ellátásuk ellenében a munkaképesek kötelesek havonta 10 napon át napi 6 órát dolgozni, nevezetesen könnyebb természetű kertészeti közmunkát végezni. Az Inségesek Székesfővárosi Hatósági Foglalkoztatója, mely az 1924. évben Háziipari Foglalkoztató néven a Régi Képviselőház épületében (VIII., Sándor-utca 8.) létesült és 1931 óta a VIII., Dologház-utca 3. sz. alatt működik, főképpen a középosztályhoz tartozó nőknek ad otthon végezhető varrási munkát. A Foglalkoztató műhelye minden megrendelésről előbb szabványt készít és a kiszabott textilanyagot adja ki varrásra. Az intézmény célja, hogy emberséges bérért az otthonában gyermekeit gondozó anya is keresethez jusson. A varráson kívül játékáruk és díszműáruk előállításával, továbbá hasábfa aprításával és ruhajavítással is foglalkoznak az ínségesek.

Tejosztás. A hatodik hónapban levő terhes és szoptatós anyák, valamint a 3 éven aluli csecsemők és kisdedek csekély összegű térítés ellenében ½—½ liter tejet kapnak. A rászoruló igénylőket az Országos Stefánia Szövetség védőintézetei válogatják ki, ahol a tejsegélyben részesülőknek 3 hetenként kell a gyermekkel jelent-

kezni. A tejen kívül az anyatej összetételét legjobban megközelítő tejkészítményeket is kapnak teljesen ingyen azok a csecsemők, akiket anyjuk valamilyen orvos által megállapított ok miatt maga táplálni nem tud.

Ingyenkenyér. Azok az ínségesek, akik vagy egyáltalában nem részesülnek ingyenebédben, vagy annyira ínséges helyzetben vannak, hogy nagy családjuk részére még a legszükségesebbet sem tudják nyujtani, a téli hónapokban naponta fél kg kenyeret kapnak. Ide tartoznak a jótékonysági élelmiszerutalványok is, amelyekben a nagy családdal bíró ínségesek részesülnek. A jótékonysági utalványok ellenében az erre kijelölt tejcsarnokok fél liter tejet és 20 dkg kenyeret, a hentesüzletek pedig 5—8 dkg hentesárut és 17 dkg kenyeret adnak ki. A jótékonysági utalványok kiosztása is a kerületi elöljáróságok útján történik.

Ruhaosztás. A ruhaosztásban az ínségesek gyermekei részesülnek. A gyermekek számára a ruhaosztást az iskolanővérek útján a Hatósági Inségenyhítő Tevékenység raktára végzi. A ruhák átvételére jogosító utalványokat az iskolaigazgatók javaslata alapján az iskolanővérek vizsgálják felül és adják ki. A gyermekek kapnak fehérneműt, felsőruhát, télikabátot, cipőt és harisnyát. Azok a gyermekek, akiknek a cipője még megjavítható, nem kapnak új cipőt, hanem csak cipőjavítást, főleg talpalást.

Csecsemőkelengye kölcsönzés. Szegény anyák 8—10 havi használatra vándor-csecsemőkelengyét kapnak. A visszahozott kelengyéket tisztítás után újból kölcsönadják. Az igényjogosultságot az Országos Stefánia Szövetség védőintézetei állapítják meg.

Tüzelőanyagosztás. A tél beálltával a legínségesebb családok részére a kerületi elöljáróságok népjóléti osztályai tüzelőszert osztanak ki. Főleg vitéz nagybányai Horthy Miklósné Őfőméltósága akciójából átengedett, továbbá a székesfővárosi Gázművek és egyes szénbányák útján adományozott tüzelőszerek kerülnek kiosztásra.

Hajléktalanok elhelyezése. A családi kereteken kívül élő egyedülálló hajléktalanok gondozására a főváros 1935-ben felállította a Hajléktalanok Központi Irodáját (XIV., Pillangó-utca 13/*b*). Ettől kezdve magános hajléktalan csak ezen az irodán keresztül részesülhet azokban a segélyekben, amit a főváros a szegényeknek általában nyujtani szokott. A hajléktalanokat a Központi Iroda utalja be a főváros éjjeli menedékhelyeire, illetve ha ott már nincs hely, a Magyar Vöröskereszt Egylet menedékhelyeire. A Hajléktalanok Központi Irodája által támogatott munkaképes ínségesek a kapott segélyekért munkaszolgáltatással tartoznak, a munkaképtelen szegények pedig minden ellenszolgáltatás nélkül nyernek ellátást. A menedékhelyeken felül menedékszobák is állnak a hajléktalanok rendelkezésére, ahol minden igazolás nélkül bárki jelentkezhetik és naponta kétszer egy-egy adag levest és kenyeret kapnak. Az önhibájukon kívül kilakoltatott családok elhelyezésére szükséglakások szolgálnak.

A szükséglakásokban elhelyezett családok használati díjat tartoznak a fővárosnak téríteni.

Háziipari foglalkozás. Az 1924. évben megindított háziipari foglalkoztatást főképen a középosztályhoz tartozó nőknek ad otthon végezhető varrási munkát. A műhely minden megrendelésről előbb szabványt készít és azután adja ki varrásra. Az intézmény célja, hogy emberséges bérért az otthonában gyermekeit gondozó anya is keresethez jusson.

Hatósági hússzék. A húsvizsgálat alkalmával a korlátlan közfogyasztás alól elvont, illetve feltételes fogyasztásra utalt húsok árusítása a hatósági hússzékben történik, amely a sertésközvágóhídon van (Gubacsi-út). A hatósági hússzékben egyrészt csekélyelyebb tápláló és élvezeti értékű húsokat, másrészt a párolás folytán feltételes fogyasztásra alkalmas húsokat árusítják. A hússzékbe utalt húsok árát a közvágóhidak igazgatósága állapítja meg és pedig oly mértékben, hogy az ugyanazon fajú állatok húsának mindenkori árának 70%-ánál magasabb nem lehet. Csak magánháztartás céljaira egy-egy vásárló részére kiadható maximális mennyiség napi 3 kg. Az eladott árukból befolyt vételárat az adminisztrációs költségek levonása után a közvágóhidak igazgatósága pénztára útján számolja el a hús tulajdonosával.

Hatósági közvetítő hatósági felügyelet mellett a vidékről beküldött árukat bizományba köteles átvenni, eladni és a hatóság által megszabott jutalék levonásbavételével közvetlenül a beküldőnek elszámolni.

Hatósági orvosi bizonyítványt a kerületi elöljáróság adja ki, részben az egészség, részben a betegség bizonyítására. A bizonyítvány kiállítása végett személyazonosság igazolásával ahhoz a kerületi elöljáróséghoz kell fordulni, amely kerületben az illető lakik. A kérelemről jegyzőkönyvet vesznek fel és a bizonyítványt a tisztiorvosi vizsgálat után kiadják. A hatósági orvosi bizonyítványhoz 3.— P-s okmány, 3 P 20 f-es városi bélyeg kell, orvosi vizsgálati díj pedig a hatósági orvosi díjszabás szerint fizetendő. Szegénységi bizonyítvány alapján díjmentes.

Hatósági orvosi díjszabás. (A 60/1932. B. M. sz. rendelet szerint.) **Lakhatási (használhatási) engedélyek kiadása előtt helyszíni szemléért**: *a)* 100 m³-ig terjedő területű építkezéseknél emeletenként 4 P, *b)* 100—200 m²-ig 6 P, *c)* 200—500 m²-ig 8 P, *d)* 500—1000 m³-ig 12 P, *e)* 1000 m³-en felüli beépítés esetén minden további 500 m² után 2 P. A 25 m²-nél kisebb területű pincehelyiségek, valamint a lakásokhoz hozzátartozó közönséges padlás céljára szolgáló padlásterek felülvizsgálata után díj nem számítható fel. A 25 m²-nél nagyobb pincehelyiségeket és a közönséges padlástól eltérő, lakó- vagy egyéb használati helységek céljára (cselédszoba, cselédfürdő, műterem, mosókonyha, mángorló stb.) beépített padlástereket a tényleg elfoglalt

alapterülettel kell számítani. Tízezernél kisebb lélekszámú megyei városokban és községekben a fenti díjtételeknek csupán félösszege számítható fel. Középületek után — ideértve a bevett és elismert felekezetek által fenntartott iskolákat, továbbá templomokat is — díj nem számítható fel. Egy szobából és legfeljebb még mellékhelyiségekből álló lakóházak után lakhatási engedélydíj nem számítható fel. Lakás helyszíni vizsgálatáért magánfél kérelmére 10 P. Magánkórház, gyógyintézet, rendelőintézet engedélyezése előtti helyszíni eljárásért 30 P. Gyógyfürdő, éghajlati gyógyintézet megnyitásának engedélyezése körüli eljárásért 15 P. Gyógyvíz vagy ásványvíz megnevezésének vagy ily víz forgalombahozatalának engedélyezése körüli eljárásért 10 P. **Telepengedélyezési eljárásoknál:** *a)* azoknál az üzemeknél, amelyekben elemi erővel hajtott, de legfeljebb hatlóerős munkagépet használnak és állandóan tizenötnél kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak, vagy elemi erővel hajtott munkagépet nem használnak és állandóan húsznál kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak 15 P, *b)* a többi üzemeknél 25 P. **Hatósági orvosi bizonyítványok kiállításáért a megelőző vizsgálattal együtt**: *a)* személyjogú gyógyszertári jogosítvány átruházásánál 20 P, *b)* személyjogú gyógyszertári jogosítvány engedélyezéséért folyamodásnál 20 P, *c)* fejletlenkorú házasuló vizsgálatánál 10 P, *d)* közalkalmazott betegszabadságolási és nyugdíjazási ügyében, valamint pályázatoknál 2.50 P, *e)* tanoncszerződéseknél 1 P, *f)* iskolai (internátusi) felvételnél tanulmányi célokra 4.— P, *g)* minden egyéb esetben, amennyiben jogszabály kifejezetten díjmentességet nem állapít meg 8 P. **Nem orvos halottkém vizsgáztatásáért** személyenként 20 P. **Halottszállítást ellenőrző** tevékenységért: *a)* ország területén belül 20 P, *b)* külföldre vagy külföldről 30 P. **Sír, vagy sírbolt létesítésénél** és kinyitásánál közreműködésért 20 pengő.

Házadómentességet (ideiglenes) az illetékes adókerületi adófelügyelőségnél kell kérni az épületnek egészben vagy részben való használatbavételétől számított 30 nap alatt. A kérvényhez csatolni kell a tervrajzot és a lakhatási engedélyt. (Házadóról szóló Hivatalos összeállítás 19. §.) Az 1930. évi 126.000 P. M. sz. rendelet megengedi, hogy azokban a községekben (városokban), ahol az új épületek használatba vételéhez lakhatási engedély szükséges, tehát Budapesten is a lakhatási engedély iránt benyujtott kérvényt egyúttal házadómentesség engedélyezése iránti kérvénynek kell tekinteni. A házadómentességet tehát külön kérni nem lehet. Az átalakítás címén kért adómentesség iránti kérvényt legalábbis 8 nappal az átalakítási munkálatok megkezdése előtt kell beadni a kiviteli tervekkel és a költségvetéssel Budapesten a kerületi adófelügyelőségnél, más városban a községi elöljáróságnál. Az átalakítási munkálatok befejezését legkésőbb 30 nap alatt ugyanitt be kell jelenteni a számlákkal együtt.

Házaláshoz házalókönyvet kell váltani a VII. kerületi elöljáróságon. A kérelmező személyesen jelentkezzék és igazolja:

1. anyakönyvi kivonattal, hogy legalább 30 éves, 2. illetőségi bizonyítvánnyal, hogy magyar állampolgár, 3. erkölcsi bizonyítvánnyal, hogy büntetve nem volt. Ezenkívül csatolandó a házalási adó befizetését igazoló nyugta, melyet szintén a kerületi elöljáróságon kell befizetni. (Budapesten 12 P.) A fővárosban legfeljebb százhetven házalási engedély adható ki. A házalási engedélyeket évről-évre újra kell kiadni. Az új kiadásnál elsősorban az előző évben házalási engedéllyel rendelkezőket kell kielégíteni. A megállapított létszámon belül még fennmaradó, vagy bármely okból később megüresedő házalási engedélyeket mindaddig, amíg a házalók ötven százaléka nem hadigondozott, másnak, mint hadigondozottnak kiadni csak akkor szabad, ha a házalókra vonatkozó jogszabályokban előírt feltételeknek megfelelő hadigondozott nem jelentkezik. A házalási engedélyek megújításáért minden évben január hó 1—31-e között kell az elsőfokú iparhatóságnál jelentkezni. Aki az előző évi engedélyesek közül e határidőn belül nem jelentkezik, annak engedélye megüresedettnek tekintendő. Az engedélyek kiadása ügyében az elsőfokú iparhatóság a közhírrétételtől számított tizenöt nap után határoz. A házalási engedélyeket mindig csak a legközelebbi január hó 31-én lejáró érvénnyel lehet kiadni.

Házasság. A házasság, megkötése előtt kihirdetendő. A kihirdetés 14 napig tart, de letelte után még 3 napig nem lehet a házasságot megkötni. A kihírdetést a házasulandók valamelyikének kérelmeznie kell a lakása szerint illetékes kerületi anyakönyvvezetőségnél. A kérelem előadásakor a következő okmányokat kell bemutatni: 1. a vőlegény és menyasszony születési anyakönyvi kivonatát, 2. mindkettőjük részére kiállított legújabb keletű lakbizonylatot. Ezeken az okmányokon kívül esetleg még más okmányok is bemutatandók, a házasulandók körülményeihez képest (pl. ha özvegy — az elhalt házastárs halotti levele, ha elvált — a jogerős válóperi ítélet, ha elszakított területen születtek állampolgársági vagy illetőségi, vagy optálási bizonyítvány, külföldi állampolgároknál hazájuk illetékes hatóságának bizonyítványa, hogy itt megkötendő házasságuk hazájuk törvényei szerint akadályokba nem ütközik stb.). A kihírdetés megtörténte után az anyakönyvvezetővel megbeszélt időben megtörténhetik a házasság. A házasságkötéskor a felek két 16 évnél idősebb tanu jelenlétében kötelesek megjelenni.

Házasság kihírdetése alól felmentés. Ha a házasulandók valamely nyomós ok miatt a kihírdetési időt nem várhatják meg, a polgármestertől kihírdetés alóli felmentést kérhetnek. A kérelem indokát okirattal kell igazolni. E végett a felek Központi Városháza IV. ügyosztályán jelenkezzenek, bemutatva ugyanazokat az okmányokat, melyek a házasságkötéshez szükségesek. Ott jegyzőkönyvet vesznek fel a kérésről és ha korán reggel jelentkeznek, még aznap délben megkapják a felmentést, okmányaikkal együtt. Ezzel aztán az illetékes anyakönyvvezetőhöz mennek a házasság megkötése céljából. A felmentésért a bélyegilleték

12·— pengő és a mellékletre 30 f-es állami bélyeg. Szegénységi bizonyítvány alapján díjmentes.

Házassági felmentés fejletlen kor akadálya alól. 18 évnél fiatalabb vőlegény vagy 16 évnél fiatalabb menyasszony, ha házasságot kíván kötni, a fejletlen kor akadálya alól való felmentését kell kérnie. A kérvényt a m. kir. igazságügyminiszterhez (Budapest, V., Markó-u. 16. sz.) kell címezni, az alábbi okmányok csatolásával: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. a kerületi elöljáró által kiállítandó hatósági orvosi bizonyítvány, 3. szülői (árváknál árvaszéki) beleegyezés a házassághoz. Ha a vőlegény és a menyasszony is a fenti kornál fiatalabb, a felmentést közös kérvényben is kérhetik, ez esetben mindkettő fenti okmányai csatolandók. A felmentés kiállítási díja 5 P, ezenkívül a kérvényre 5 pengős, a mellékletre 30 f-es okmánybélyeget kell tenni. Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén díjmentes.

Házassági várakozási idő alól felmentés. Ha a nő előbbi házasságának megszűnésétől számított 10 hónapon belül kíván újból házasságot kötni, a várakozási idő alól való felmentésért kell folyamodnia. A kérvényt a m. kir. igazságügyminiszterhez (Budapest, V., Markó-u. 16. sz.) kell címezni, az alábbi okmányok csatolásával): 1. özvegy nőnél (az engedélyt csak 3½ hónappal férje halála után kérheti) az elhalt férj halotti anyakönyvi kivonatát, elvált nőnél a válóperi ítéletet és az ennek jogerősségét kimondó végzést, 2. a kerületi elöjáró hivatalában kiváltandó hatósági orvosi bizonyítványt, (elvált nőnél a jogerős ítélet utánról keltezve), mely igazolja, hogy a nő nincs terhes állapotban (ha a nő teherben van s a vőlegény az anyakönyvvezető előtt jegyzőkönyvileg elismeri, hogy a nő tőle van teherben, a felmentés ebben az esetben is megadható), 3. esetleg az állampolgárság igazolását. A felmentés kiállítási díja 5 P, ezenkívül a kérvényre 5 pengős, a mellékletekre 30 filléres okmánybélyeget kell tenni. Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén díjmentes.

Házasságonkívül született (törvénytelen) gyermekek védelme. A házasságonkívül született gyermek nem vérszerinti atyjának, hanem anyjának nevét viseli. A törvénytelen születés jogi és erkölcsi hátrányainak utólagos megszüntetése vagy lehető enyhítése céljából s általában a törvénytelen gyermekek jogvédelme érdekében az árvaszék a következő intézkedéseket teheti: *a)* kezdeményezi és elősegíti a gyermeknek a szülők utólagos házasságkötése útján való törvényesítését, vagy kormányzói kegyelemmel való törvényesítését vagy örökbefogadását; *b)* a gyermeknek természetes apjával fennálló tartási igényét, elsősorban egyességileg igyekszik biztosítani, ha pedig erre mód nincs, akkor a peres úton való biztosítását szorgalmazza. Minden Budapesten született házasságonkívüli gyermek születéséről az anyakönyvvezetőség értesítést küld az árvaszékhez s az árvaszék minden Budapesten házasságonkívül szülő anyát az Ország-

gos Stefánia Szövetség védőnői útján a szülőintézetben vagy lakásukon jegyzőkönyvileg meghallgattat. Az árvaszék a nagykorú anyákat, hacsak nem külföldi állampolgárok, t. és t. gyámi tisztükben megerősíti, őket jogaikról és kötelességeikről tájékoztatja, a kiskorú anyák gyermeke részére pedig rendszerint a hivatásos gyámot rendeli ki gyámul. Az árvaszék ugyancsak hivatalból ellenőrzi, hogy az anya vagy a gyám biztosítja-e a természetes atyával szemben a gyermektartási igényét. Ha a természetes anyával egyesség jön létre és az megfelel a gyermek érdekének, az árvaszék jóváhagyja, ellenkező esetben a jóváhagyást megtagadja és a gyámot a tartásdíjnak per útján való biztosítására utasítja. Az anya, mint t. és t. gyám tetszésszerint választhat ügyvédet, ha azonban ismerős ügyvédje nincs, akkor a gyermekvédelmi osztálynál szóval előterjeszthető kérelmére s az általa kiállított meghatalmazás alapján, az árvaszék kiadja az ügyet perlésre az erre vállalkozott ügyvédek egyikének. Ha az árvaszék a törvénytelen gyermekek ügyében hivatalból bárminő okból nem intézkedett, akár az anya, akár a rokonok vagy idegenek is kérhetik az intézkedést a gyermekvédelmi osztályban (IV., Központi Városháza, III. pav. II.), ahol egyébként gyermekvédelmi ügyekben útbaigazítást kaphatnak.

Házasulandó külföldi állampolgároknak felmentés. Ha külföldi állampolgár (Magyarországtól elszakított területen született is, ha nem optált) hazájának illetékes hatóságától nem tud felmutatni olyan bizonyítványt, amely szerint Magyarországon megkötendő házassága hazájának törvényei szerint akadályba nem ütközik, akkor e bizonyítvány felmutatásának kötelezettsége alóli felmentését kell kérnie. A kérvényt a m. kir. Igazságügyminiszterhez (Budapest, V., Markó-u. 16. sz.) kell címezni A kérvényhez csatolandók úgy a menyasszonynak, mint a vőlegénynek mindazok az okmányai, amelyek a házasság kihirdetéséhez szükségesek, valamint állampolgárságukat igazoló valamennyi okmány. Ha a házasulandók mindketten idegen állampolgárok, a felmentést közös kérvényben kérjék. A megkapott felmentéssel és a visszakapott okmányokkal ezután kérelmezendő a kihirdetés alóli felmentés, illetve a házassági kihirdetés az illetékes anyakönyvvezetőségnél. A felmentés kiállítási díja 5 P, ezenkívül a kérvényre 5 pengős, a mellékletekre 30 filléres okmánybélyeget kell tenni. Mindkét fél szegénységi bizonyítványa csatolása esetén díjmentes.

Házbérek a fővárosi bérházakban. Lásd: Lakásügyi intézmények c. a.

Házbérkrajcár. Lásd: Adók c. a.

Háziesatornák bekötését a közcsatornákba az illetékes kerületi elöljárósághoz címzett helyszínrajzvázlattal ellátott beadványban kell kérelmezni. A vázlatterv előzőleg a bekötés helyének és a csatorna anyagának megállapítása végett a polgármesteri II. ügyosztálynál bemutatandó. A bekötéshez szükséges biztosítékot a kerületi elöljáróság állapítja meg. A bekötés mély-

ségére és módjára nézve a városházi csatornaépítési ügyosztály ad részletes felvilágosítást. Az engedélyt a kerületi elöljáróság adja meg és határozata ellen nem lehet fellebbezéssel élni.

Háziipari foglalkoztatás. Lásd: Hatósági inségenyhítő tevékenység c. a.

Házinyomda. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Házszámok megállapítása érdekében: Bélyegköteles beadvány (2 P állami okmánybélyeg) intézendő a polgármesteri III. ügyosztályhoz. Okmányokra szükség nincs. A házszámkérések szóbelileg is történhetnek, kivéve a házszámazonosság megállapítását, mely után 15 pengő mérnöki eljárási díj fizetendő a polgárm. III. ügyoszt. segédhivatalában. A házszámozási kérvények elintézése határozattal történik, amit egyúttal az összes érdekelt hatóságoknak is megküldenek. A házszámozást szabályozó határozatok: 34.331/1880. tan. sz., 12.622/1876. tan. sz., 1114/1878. mh.—7805/1878. tan. sz. A házszámozási határozatok ellen fellebbezésnek helye nincs.

Háztartási alkalmazottakat a gazda tartozik 24 órán belül a kerületi rendőrőrszobán a Bejelentő lappal bejelenteni, illetve eltávozását a Kijelentő lappal kijelenteni. A rendőrőrszobáknál beadott bejelentő-, illetve kijelentő lapokon levő szelvényt lebélyegezve, a bejelentés igazolásául a félnek visszaadják.

Háztartási iskola. Lásd: Iskolák c. a.

Helyfoglalási engedély. Aki az utcán vagy piacon akár élelmiszert, akár iparcikket óhajt árusítani, annak helyfoglalási engedélyt kell kérni, attól a kerületi elöljáróságtól, melynek területén árúsítani kíván. A kérvényhez csatolni kell az iparigazolványt vagy iparengedélyt. Budapesten a járva-kelve árúsítás tilos. A kérvényre 2 pengős okmány bélyeget kell tenni (mellékletekre 16 f-es állami bélyeget). Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén bélyegmentes. Az engedélyt elsősorban hadirokkantak, hadiözvegyek kapják. Lásd még: Járdafoglalások c. a.

Helyhatósági bizonyítványokat a kerületi elöljáróság különböző ügyekben állít ki. Olyan körülmények igazolását, melyet a kerületi elöljáróság hivatalból nem tud megállapítani, két tanu személyes megjelenése, illetve egybehangzó vallomása alapján kell kérni. Ha a kérelmező jövedelme a szokásos napszámbért nem haladja meg, a bizonyítvány illetékmentes, ellenesetben 6·20 P illeték rovandó le. Minden bizonyítványt csakis előzetes vizsgálat alapján lehet kiadni, illetve annak kiadását indokolatlan esetben a kerületi elöljáróság megtagadja. Házasságbontó peres ügyekben a következő helyhatósági bizonyítványokat állítja ki a kerületi elöljáróság: 1. Az utolsó együttlakásra vonatkozó bizonyítvány. 2. Bizonyítvány arról, hogy a házastársak a házassági életközösséget bírói felszólítás dacára sem állították helyre. Bizonyítványt mindenki csak saját céljaira kérhet. A kérelemről az elöljáróságon jegyzőkönyvet vesznek fel, 2 P

40 f-es okmány-, 1 P 60 f-es városi bélyeg és 4 P hatósági díj szükséges hozzá. Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén, bélyeg- és díjmentes. Annak igazolására szóló helyhatósági bizonyítványt, hogy valaki politikai jogainak gyakorlásától felfüggesztve és hivatalvesztésre ítélve nincs, a székesfőváros polgármesteri IV. ügyosztály állít ki.

Helyiséghasználati engedélyek a kerületi elöljáróságon kérelmezendők. Mozgófényképbemutató helyiségek, filmfelvételi és filmraktárhelyiségek, garázsok, mutatványos előadásokkal kapcsolatos mulatóhelyiségek és egyéb termek, ideiglenes izraelita imaházak, tömeges forgalomra szánt kiállítási és gyűléstermek, tűzveszélyes áruházak, műhelyek és telepek állandóan a kerületi tűzrendészeti bizottság felügyelete alatt állanak. Minden ilyen célra használandó helyiség a tényleges igénybevétel előtt tűzrendészeti szempontból felülvizsgálandó s a kerületi elöljáróságnak, mint elsőfokú tűzrendészeti hatóságnak írásbeli engedélyével vehető igénybe. A tűzrendészeti felülvizsgálatot a használatbavevő írásban tartozik kérelmezni s a kérvényt a mindenkori ingatlantulajdonossal is láttamoztatnia kell. A kérvényre a ker. mérnök vezeti rá a fizetendő hatósági díjat, bizottsági költségeket, melyek a kérvény felbélyegzése és iktatása után a kerületi pénztárnál fizetendők be. Minden, előadásokra és nagyobb tömeg befogadására szolgáló helyiségről méretezett, legalább 1 : 50 arányú rajz készítendő, amelyen az előadóhely, a székek elhelyezése s a közlekedésre szánt utak, kijáratok méretezve, pontosan feltüntetendők. Amennyiben az előadóhely is nagyobb megterheléssel jár, arról szerkezeti részletrajzok is mellékelendők. A helyiségek és azok berendezései a kerületi tűzrendészeti bizottság által vizsgáltatnak felül s annak javaslata alapján az elöljáróság írásban adja meg az engedélyt. Állandó színi- és kabaréelőadások tartására szolgáló helyiségeknél a polgármester adja meg az engedélyt.

Helypénzdíjszabás és egyéb díjak a vásárcsarnokokban, zártvásárokon, az Élelmiszernagyvásártelepen és a Teleki-téri élelmiszerpiacon.

I. Áruhelypénzek.

	I.		II.		III.		Árunemre való tekintet nélkül	
	helypénzosztályba tartozó áruk után m²-ként							
	pengő							
	hóra	napra	hóra	napra	hóra	napra	hóra	napra
1. a Vámház-körúti, Rákóczi-téri, Klauzál-téri, Hunyadi-téri, Hold-utcai és Belvárosi (városházi kerületi (detail) vásárcsarnokokban	9·00	0·50	6·00	0·30	3·60	0·16	—	—
2. a Batthyány-téri vásárcsarnokban, az Óbudai- és Vérmezői zártvásárokon	4·80	0·16 0·50[1]	4·20	0·16 0·30[1]	3·00	0·16	—	—
3. a Garay-téri zártvásáron	6·00	0·20[2] 0·40[3]	4·20	0·14[2] 0·24[3]	3·00	0·10[2] 0·14[3]	—	—
4. a Széna-téri zártvásáron	—	—	—	—	—	—	4·80	0·16
5. az Élelmiszernagyvásártelepen a földszinten és karzaton	—	—	—	—	—	—	4·20	0·16
az Élelmiszernagyvásártelepen az élőbaromfi vásáron	—	—	—	—	—	—	3·60	0 12
az Élelmiszernagyvásártelepen az alagsori áruhelyeken	—	—	—	—	—	—	3·00	0·12
6. a Teleki-téri élelmiszerpiacon: *a)* állandó bódéval vagy sátorral elfoglalt területért	—	—	—	—	—	—	2·40	0·08
b) a földön lévő áruhelyért ideiglenes állvánnyal vagy sátorral elfoglalt területért	—	—	—	—	—	—	—	0·10[4]

[1] Csak a VI. sz. Batthyány-téri vásárcsarnokban. — [2] Állandó bérlőknél. — [3] Futóárusoknál, (batyusoknál) de legkevesebb 30, illetve 20 f. — [4] De legkevesebb 16 f.

Az I. helypénzosztályba a következő áruk tartoznak: Hús, húsneműek, kolbászfélék (bárminő állapotban), vad- és vadhús, húskonzervek (bárminő állapotban), élőmalac 10 kg élősúlyig, élő- és tisztítottbaromfi, baromfi-aprólék, édesvízi és tengeri halak jegelt és konzervált állapotban, rákok és puhányok (bárminő állapotban), kaviár, cukorkák, csokoládé, cukrozott (kandírozott) befőtt-gyümölcs és gyümölcsíz, mustár, konzervált zöldségfélék, friss és szárított gomba, etiquettirozott (vignettás) palackborok és házi pálinka (kizárólag termelőktől), élő-, levágott és művirág, ezekből való készítmények, csokrok, koszorúk, virágkötészeti dísztárgyak és egyéb ilyen cikkek, ásványvizek, háztartási cikkek és konyhaszerek. A II. helypénzosztályba a következő áruk tartoznak: Gyümölcs (és pedig belföldi és déli-

gyümölcs), belföldi fűszer, mák, ecet, szalonna és sertészsír, töpörtyű, csőtészta (makaróni), méz, tejszín, vaj, sajt, állati zsigerek, sütőipari cikkek: úgymint péksütemény, levestészta, tarhonya, élesztő stb., malomipari cikkek: úgymint dara, kása, liszt stb., növényi és műzsírok (margarin), madár- és baromfieledel. A III. helypénzosztályba a következő áruk tartoznak: Tojás, tej, tejfel, túró, zöldség és zöldfélék, zöld tengeri, paradicsom befőzve, savanyított uborka, káposzta, paprika és fehérrépa, házi- és pékkenyér, száraz péksütemény, száraz és szárított hüvelyesfőzelék. A Vámház-körúti és Batthyány-téri vásárcsarnokok karzatán levő áruhelyekért állandó árusoknál a fenti díjtételek fele fizetendő. A Vámház-körúti és Hunyady-téri vásárcsarnokok pincéiben a havibérlők ugyanazt a helypénzt fizetik, mint a földszinti árusok. Gyümölcs, gomba vagy békacomb árusítással is foglalkozó zöldség- és főzelékárusok csak ezekkel a II., illetve I. helypénzosztályba tartozó árukkal elfoglalt terület után fizetik havibérben a magasabb helypénzt és nem egész áruhelyük után. A Batthyány-téri, Óbudai, Vérmezői és Garay-téri vásárcsarnokokban, illetőleg zárt vásárokon, a szabad területen árusító iparcikkárusok helypénze m²-ként és naponként 10 fillér, de az egyalkalommal fizetett díj 16 fillérnél kevesebb nem lehet. **II. Pince- és rakhelypénzek:** az összes vásárcsarnokokban és zártvásárokon m²-ként nyilt rakhelyen egy hóra P 1·20, egy napra P —·06; elzárható rekeszekben egy hóra P 1·80, egy napra P —·06. **III. Hűtődíj:** a Vámház-körúti vásárcsarnokban és a Nagyvásártelepen 1m² hűtőkamraterület nyilt helyen vagy elzárható rekeszben egy hónapra 16.— P, egy napra P —·70; 1 húsfogas 1 napra P —·40. Az Óbudai, a Vérmezői és a Garay-téri zártvásárokon m²-ként egy hónapra P 25·—, egy napra P —·84. A Vámház-körúti vásárcsarnokban és a Nagyvásártelepen a hűtő rendkívüli használatáért 10 percenként P 2·— hűtő nyitási díj fizetendő (90.108/1927. VIII. tan.) **IV. Halmedencék vízhasználati díja:** az árusítóhelyeken felszerelt minden víznyomókészülék után darabonként egy hónapra P 48·—, egy napra P 2·—. A haltároló medencékben, a pincékben m²-ként egy hónapra P 24·—, egy napra P 1·—. **V. Kézikocsik:** Taligák, targoncák után darabonként egy hónapra P 2·50 **VI. Mérlegdíj:** a hatósági mérlegek használatáért minden megkezdett 100 kg után P —·04. Üres vagy lófogatú kocsiért és gépkocsiért P —·04. A rakodói hídmérlegdíj az eddigi 100 kg-kénti 4 fillér helyett 2 fillér, mégpedig akként, hogy ezen díjtétel a hordárkocsik mérlegelésénél 20 fillérnél több, a szekérkocsik mérlegelésénél pedig 20 fillérnél kevesebb és 1 pengőnél több nem lehet. (168.968/1929—VIII.) **VI. Kocsiról való árusításért:** a Nagyvásártelepen egylovas kocsi után egy napra P —·60, kétlovas kocsi után egy napra P —·90; gépkocsiért egy napra P 2·—, gépkocsi pótkocsijáért egy napra P 1·—. Az Óbudai zártvásáron (aprított faárusítás) egylovas kocsi után egy napra P —.70, kétlovas kocsi vagy gépkocsi után egy napra P 1·—. **VIII. Kikötési díj:** a Nagyvásártelep nagykikötőjében

Budapest Székesfővárosi

Községi Takarékpénztár

Részvénytársaság

KÖZPONT: Budapest, V., Dorottya-u. 4

Alapíttatott: 1846-ban. Sürgönycím: FŐTAKARÉK

Alaptőke: **P 21,600.000.–**

Betétek összege **104 millió pengő**

Alapítása: Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi Részvénytársaság

Érdekkörében: Parkváros Részvénytársaság

BUDAPESTI FIÓKOK:

I., Krisztina-körút 133
II., Margit-körút 4
II., Fő-utca 2
III., Fő-tér 2
IV., Apponyi-tér 3
IV., Károly király-út 30
V., Szent István-körút 29
V., Szabadság-tér 1
VII., Madách Imre-tér 3—4
VII., Erzsébet-körút 58
VII., Baross-tér 23
VIII., Rákóczi-út 11
IX., Vámház-körút 1
IX., Soroksári-út 58
IX., Gubacsi-út 6
IX., Ferenc-körút 9—11
XI., Horthy Miklós-út 1

Kirendeltség a Budapesti Közforgalmi Repülőtéren

Betétek. Takarékpénztári és banküzletek

Menetjegyiroda. Idegenforgalmi csekkek beváltása

SVÉD és TÁRSA

Finommechanikai és elektrotechnikai cikkek, preciziós szerszámok és készülékek gyára

Gyárt: **Budapest, XIII., Karmelita-u. 17. Telefon: 498-167**

Preciziós készülékeket, mérőeszközöket, kalibereket, idomszereket, szerszámokat és tömegcikkeket. — Ujdonságok és szabadalmak kidolgozását vállaljuk.

A m. kir. honvédség szállítója

60-ik évfolyam

VÁLLALKOZÓK LAPJA

Építőipari, közszállítási és közgazdasági hetilap

Állandó mellékletei:

Építőipari anyagártáblázat
Építőipari Szemle

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Teréz-körút 56. szám

Telefon: 112-069 és 124-992

Roessemann és Kühnemann
Epp és Fekete
Egyesült Gépgyárak R.T.

Keskenyvágányú és iparvasutak, szabványos nyomtávú váltók, sodronykötélpályák, siklók. Emelődaruk, felvonók, rakodó- és szállítóberendezések. Vasszerkezetek.

Budapest, III., Római-fürdő. Telefon: *162-140

és dereglyekikötőjében (rakparton) megrakott vízijárművekért darabonkint, egy napra P —·40, üres vízijárművekért, ha 10 méternél rövidebb, egy napra P —·20, üres vízijárművekért, ha 10 méternél hosszabb, egy napra P —·30, a kikötőben dangovázó dereglyék kikötődíja egy napra P —·30. A nagy Dunaágon levő kikötőben a gőzhajók kikötődíjmentesek. **IX. Országos borvásárok:** a Vámház-körúti vásárcsarnok pincéjében tartott borvásárokra hozott borok, házipálinka és szesz minden hektoliterje után 14 napra 20 fillér. **X. Irodahelyiségek helypénze:** az Élelmiszernagyvásártelepen m²-kint és évenkint P 25·—. **XI. Fűtés:** az Élelmiszernagyvásártelep irodahelyiségeiben m²-kint és évenkint P 5·—. A Vérmezői és Garay-téri zártvásárokon a virágárusok fülkéiben egy fülke egy napra —·25. **XII. Kutya és kisállatok vásárján:** a Belvárosi fedettvásár udvarán eladható élőállatok: kutyák, galambok, tengerimalacok, tenyésztett és exotikus madarak, házinyulak, majmok, madárétkek: hangyatojás, kukacok után m²-kint, egy napra P —·12. **XIII. A Vámház-körúti vásárcsarnok munkásöltözőjében egy szekrény** használati díja havonként (a munkaadó fizeti) P —·30. **XIV. Villamosáram használati díja:** *a)* nyári idényben (április hó 1-től szeptember hó 30-ig) 1. 25 w tos izzólámpa után egy hóra 1·60, egy napra —·06, 2. 40 wattos izzólámpa után egy hóra 2·60, egy napra —·10, 3. 60 wattos izzólámpa után egy hóra 4·—, egy napra —·15, 4. 75 wattos izzó lámpa után egy hóra 5·20, egy napra —·20, 5. 100 wattos izzólámpa után egy hóra 6·60, egy napra —·25 pengő. *b)* téli idényben (október hó 1-től március hó 31-ig) 1. 25 wattos izzólámpa után egy hóra 2·50, egy napra —·10, 2. 40 wattos izzólámpa után egy hóra 4·—, egy napra —·15, 3. 60 wattos izzólámpa után egy hóra 6·—, egy napra —·20, 4. 75 wattos izzólámpa után egy hóra 8·—, egy napra —·30, 5. 100 wattos izzólámpa után egy hóra 10·—, egy napra —·35 pengő. A National kaszszák után egész évben egy hónapra 4·— pengő, egy napra 14·— pengő. Árammérő óra szerint fizetendő villanyáram hektowattonként P —·06. **XV. Melegvíz:** a Vámház-körúti vásárcsarnok gépházából 1 veder P —·06. **XVI. Pótdíjak:** Előnyös helyek (főútvonalmenti helyek 2 méter mélységig) a Vámház-körúti, a Rákóczi-téri, a Klauzál-téri, a Hunyadi-téri, a Hold-utcai, a Batthyány-téri vásárcsarnokokban és a Belvárosi fedettvásárban 50% pótdíjat fizetnek.

Helypénzek. Budapest székesfőváros a piacokon és egyéb közterületeken, továbbá a búcsúkon, országos és hetivásárokon, valamint egyes népünnepélyeken is helyet foglaló árusoktól a 953/1925. kgy. számú fővárosi szabályrendelet alapján helypénzt szed. Lásd még: Javadalmi intézőség c. a.

Helyszínrajz. Lásd: Hivatalos helyszínrajz c. a.

HÉV-TARIFA

Budapesti Helyiérdekű Vasutak díjszabása.

Kilométer	Menetjegy		Mérsékeltárú menettérti jegy		Havi bérletjegy		Tanuló havijegy		Munkás heti-jegy
	2	3	2	3	2	3	2	3	
	osztályban pengőben								
1—3	—·24	—·20	—·44	—·36	9·60	8·—	2·40	2·—	1·80
4	—·36	—·30	—·70	—·58	14·40	12·—	3·60	3·—	2·20
5	—·40	—·34	—·72	—·60	14·40	12·—	3·60	3·—	2·20
6	—·50	—·40	—·90	—·74	18·—	15·—	4·80	4·—	2·60
7	—·56	—·46	1·04	—·86	18·—	15·—	4·80	4·—	2·60
8	—·72	—·60	1·32	1·10	21·60	18·—	6·—	5·—	2·60
9	—·74	—·62	1·38	1·14	21·60	18·—	6·—	5·—	2·60
10	—·82	—·68	1·50	1 26	21·60	18·—	6·—	5·—	2·60
11	—·96	—·80	1·80	1·50	24·—	20·—	8·40	7·—	3·50
12	1·—	—·82	1·84	1·54	24·—	20·—	8·40	7·—	3·50
13—15	1·10	—·90	2·04	1·70	24·—	20·—	8·40	7·—	3·50
16—20	1·30	1·10	2·52	2·10	26·40	22·—	10·80	9·—	4·—
21—25	1·44	1·20	2·76	2·30	27·60	23·—	13·20	11·—	4·50
26—35	1·56	1·30	3·—	2·50	33·60	28·—	15·60	13·—	6·—
36—45	1·70	1·40	3·24	2·70	4 0·80	34·—	19·20	16.—	7·20

Mérsékelt menetdíjak.

	Menetjegy ára		Menettérti jegy ára	
	2. oszt.	3. oszt.	2. oszt.	3. oszt.
	arany pengőben			
Budapest Vágóhíd—Pestszenterzsébet	—·24	—·20		
» » —Csepel	—·44	—·34	—·84	—·60
Bpest-Kerepesi-út —Zsivora-u., Rflva	—·36	—·30		
» » —Rsztmihály belt.	—·74	—·62	1·38	1·14
» » —Nádastó	—·74	—·62	1·38	1·14
Budapest-Pálffy-tér—Hajógyár	—·24	—·20		
» » —Filatórigát	—·24	—·20		
» » —Aquincum	—·36	—·30		
» » —Római fürdő ...	—·36	—·30		
» » —Csillaghegy	—·68	—·56	1·12	1·02
Bpest-Gellértfürdő —Kábelgyár	—·24	—·20		
» » —Albertfalva kit...	—36	—·30		

A Szentendre—Visegrádi autobuszjáratok viteldíja.

Autobusz-menetjegyek:

Állomások	Menet	(10 drb) Füzet	Bérlet	Menet	(10 drb) Füzet	Bérlet	Menet	(10 drb) Füzet	Bérlet	Menet	(10 drb) Füzet	Bérlet	Menet	(10 drb) Füzet	Bérlet	Menet	(10 drb) Füzet	Bérlet	Menet	(10 drb) Füzet	Bérlet	Helyi jegyek*
	jegyek ára pengőben																					
	Sziget-monostor			Leányfalu			Tahi			Duna-bogdány			Kisoroszi			Visegrád község			Visegrád Horthy telep			
Szentendre	—·40	3·—	10·—	—·60	5·—	16·—	—·80	7·—	22·—	1·10	10·—	32·—	1·50	14·—	45·—	1·60	14·—	45·—	1·90	17·—	55·—	—·20*
Szigetmonostor	—	—	—	—·30	—	—	—·80	—	—	1·10	—	—	1·50	—	—	1·60	—	—	1·90	—	—	—
Leányfalu	—	—	—	—	—	—	—·30	—	—	—·50	—	—	—·80	—	—	1·—	—	—	1·30	—	—	—
Tahi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—·30	—	—	—·70	—	—	—·80	—	—	1·—	—	—	—
Dunabogdány	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—·30	—	—	—·50	—	—	—·70	—	—	—
Kisoroszi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—·30	—	—	—·50	—	—	—
Visegrád község	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—·50	—	—	—

* Ez a jegy csak a kalauznál váltható és csak a rendelkezésre álló férőhelyekhez képest kerülhet kiadásra Szentendre és Orbánkereszt között. Gyermekjegyek a Hévre és az autóbuszra külön-külön féláron adatnak ki.

Átszállójegyek a helyiérdekű vonatokról az autobuszra vagy viszont:

Állomások	Menet-	(10 drb) Füzet-	Bérlet-				Menetjegyek ára pengőben												Menetjegyek ára pengőben					
	jegyek ára pengőben																							
	Buda-Pálffy-tér						Hajógyár		Filatorigát		Aquincum		Róm. fürdő		Csillaghegy				Békásmegyer		Budakalász		Pomáz	
	2.o.	3.o.	2. o.	3. o.	2. o.	3. o.	2.o.	3.o.	2.o.	3.o.	2.o.	3.o.	2.o.	3.o.	2.o.	3.o.			2.o.	3.o.	2.o.	3.o.	2.o.	3.o.
Szigetmonostor	1·50	1·30	12·—	10·—	37·—	32·—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Leányfalu		1·20	1·10	1·—	0·90	0·90	0·80
Leányfalu	1·60	1·40	14·—	12·—	43·—	38·—	1·40	1·20	1·40	1·20	1·20	1·10	1·20	1·10	1·20	1·10	Tahi		1·50	1·30	1·30	1·20	1·10	1·—
Tahi	1·60	1·50	15·—	13·—	49·—	45·—	1·60	1·50	1·60	1·50	1·50	1·30	1·50	1·30	1·50	1·30	Dunabogdány		1·80	1·50	1·60	1·40	1·30	1·20
Dunabogdány	2·10	1·80	19·—	17·—	59·—	55·—	2·—	1·80	1·90	1·70	1·80	1·50	1·80	1·50	1·80	1·50	Visegrád község							
Visegrád közs. és Kisoroszi	2·30	1·90	22·—	18·—	70·—	65·—	2·20	1·90	2·10	1·80	2·—	1·70	2·—	1·70	2·—	1·70	és Kisoroszi		2·—	1·70	1·80	1·60	1·60	1·50
Visegrád Horthy-tel.	3·—	2·80	26·—	23·—	82·—	78·—	2·90	2·50	2·80	2·30	2·70	2·20	2·70	2·20	2·70	2·20	Visegrád Horthy-tel.		2·70	2·20	2·60	2·10	2·50	2·—

Weekendezőknek, turistáknak, cserkészeknek, evezősöknek, sielőknek, valamint társasutazásoknál, iskolai kirándulásoknál menetdíjkedvezmények. A szentendre—visegrádi viszonylatban külön autobusz előzetes megrendelése esetén jelentékeny viteldíjmérséklés. Kedvezményes utazásra jogosító jegyfüzetek a Bhév-re és a visegrádi autóbuszra is kaphatók minden pénztárnál. Felvilágosítás nyerhető az állomásokon, valamint az igazgatóságnál, V., Kertész u. 14. I. 172. sz. a. (Telefon: 462—08).

Himlőoltás. Minden gyermek védhimlőoltása első életévében és újraoltása 12 éves korában hatóságilag kötelező. A kerületi elöljáróságok minden évben falragaszok útján közlik a közönséggel, hol és mely napokon történik az oltás? Az oltás ingyenes. Gyakorló orvos is végezheti az oltást, de ennek megtörténtéről szóló igazolást az oltást végző kerületi orvosnak be kell mutatni Aki gyermekét vagy gyámoltját beoltatni elmulasztja, pénzbírsággal sújtható kihágást követ el.

Hirdetés közterületen csak a főváros engedélyével alkalmazható. Plakáthirdetések a székesfőváros területén, kizárólag a Hirdető Vállalat útján tehetők közzé. Ebből a célból cca 750 drb nagy hirdető oszlop, 1400 drb kis oszlop, 1200 drb favédőrács és 20.000 m² hirdetőtábla áll a főváros területén rendelkezésre. A hirdetések a Hirdető Vállalat hivatalos helyiségeiben, IV. ker., Kamermayer Károly-u. 5., I. em. és Károly király-út 28., földsz. alatt egész nap feladhatók. Elhelyezés és díjszabás szempontjából kétféle hirdetési mód van, oszlop- és táblahirdetés. A hirdetőfél tartozik minden ábrával ellátott plakátot kiragasztás előtt a polgármesteri IV. ügyosztálynál bemutatni. A plakáton a felelős kiadó és a nyomda cége feltüntetendő.

HIRDETÉSEK DIJSZABÁSA.

Plakátok.

I.

Tudomány, irodalom, művészet, hazafias és közművelődési egyesületek, amatőr sportcélokat, továbbá az ipar és kereskedelem céljait szolgáló hirdetések térdíja.

Oszlophirdetések térdíja 100 darabonkint:

Napok száma	1/4 ív 37×47	1/2 ív 48×63	1/1 ív 63×95
1—10	10·—	20·—	40·—
1—15	12·50	25·—	50·—
1—20	15·—	30·—	60·—
1—30	20·—	40·—	80·—

Táblahirdetések térdíja 100 darabonkint:

Napok száma	1/4 ív 32×47	1/2 ív 48×63	1/1 ív 63×95
1—10	3·—	6·—	12·—
1—15	3·75	7·50	15·—
1—20	4·50	9·—	18·—
1—30	6·—	12·—	24·—

II.

Mozgóképszínházak, vendéglők, éttermek, szállodák céljait szolgáló hirdetések térdíjai.

Oszlophirdetések térdíja 100 darabonkint:

Napok száma	1/4 ív 32×47	1/2 ív 48×63	1/1 ív 63×95	2/1 ív 95x126
1—10	20·—	40·—	80·—	160·—
1—15	25·—	50·—	100·—	200·—
1—20	30·—	60·—	120·—	240·—
1—30	40·—	80·—	160·—	320·—

Táblahirdetések térdíja 100 darabonkint:

Napok száma	1/4 ív 32×47	1/2 ív 48×63	1/1 ív 63×95	2/1 ív 95×126
1—10	6·—	12·—	24·—	48.—
1—15	7·50	15·—	30·—	60·—
1—20	9·—	18·—	36·—	72·—
1—30	12·—	24·—	48·—	96·—

III.

Mulatóhelyek, látványos és zenés szórakozóhelyek és egyéb céloka szolgáló hirdetések, valamint külföldön készült plakátok térdíja

Oszlophirdetések térdíja 100 darabonkint:

Napok száma	1/4 ív 32x47	1/2 ív 48x63	1/1 ív 63x95	2/1 ív 95x135	3/1 ív 95x189
1—10	30·—	60·—	120.—	240·—	360·—
1—15	37·50	75·—	150·—	300·—	450.—
1—20	45·—	90·—	180·—	360·—	540·—
1—30	60·—	120·—	240·—	480·—	720·—

Táblahirdetések térdíja 100 darabonkint:

Napok száma	1/4 ív 32x47	1/2 ív 48x63	1/1 ív 63x95	2/1 ív 95x126	3/1 ív 95x189
1—10	9·—	18·—	36·—	72·—	108·—
1—15	11·75	23·50	47.—	94.—	141·—
1—20	13·50	27·—	54·—	108·—	162·—
1—30	18·—	36·—	72·—	144·—	216·—

IV.

Kiragasztási díjak 100 drb-ként oszlopra és táblára:

	1/4 ív	1/2 ív	1/1 ív	2/1 ív	3/1 ív
100drb.	5.—	10·—	18·—	30·—	40·—

V.

Kiragasztási díjak falakon elhelyezett 100 drb hirdetés után:

100 drb.	1/4 ív	1/2 ív	1/1 ív	2/1 ív	3/1 ív
	7·50	15·—	27·—	45·—	70·—
Külön munkadíjjal	10·—	20·—	36·—	60·—	80·—

A transzparens oszlopok díjszabása a következő: Nagy oszlopok. Egy teljes oszlop, 18 egyíves és 6 félíves felület egy évre 1600·— P-től 2200·— P-ig. Egy teljes oszlop 18 darab egyíves, a 6 drb félíves nélkül egy évre 1400·— P-től 2000·— P-ig minősítés szerint. Havi bérlet esetén az évi bér 10%-a fizetendő. Egy oszlop 6 drb félíves alsó felülete havi 30·— P. Több félíves oszlopgyűrű bérbevétele esetén a kistípusú oszlopok tarifája mértékadó.

Felület bérletnél:

1 íves felület	1 hóra	1/4 évre	1/2 évre	3/4 évre	1 évre
	P	P	P	P	P
1	15·—	42·—	82·—	116·—	150·—
2	22·—	62·—	120·—	170·—	220·—
5	52·—	147·—	285·—	400·—	520·—
6	60·—	170·—	330·—	465·—	600·—
12	90·—	252·—	487·—	694·—	900·—
25	150·—	425·—	825·—	1162·—	1500·—
50	262·—	737·—	1425·—	2025·—	2625·—
100	520·—	1463·—	2860·—	4000·—	5200·—

Kisoszlopok. Egy teljes kisoszlop, 14 drb félíves felület évi bére 400·— P-től 900·— P-ig, minősítés szerint. Havi bérlet esetén az évi bér 10%-a fizetendő.

Felület bérletnél:

1/2 íves felület	1 hóra	1/4 évre	1/2 évre	3/4 évre	1 évre
	P	P	P	P	P
1	7·50	21·—	41·—	58·—	75·—
4	25·—	72·—	142·—	200·—	260·—
10	60·—	170·—	330·—	465·—	600·—
15	72·—	204·—	396·—	558·—	720·—
25	90·—	252·—	487·—	694·—	900·—
50	150·—	425·—	825·—	1162·—	1500·—
100	262·—	737·—	1425·—	2025·—	2625·—

A díjak havonta, illetve negyedévenként előre fizetendők.

Háromszögletű gázreklámlámpák és nappal világító reklámpajzsok. A gázreklámlámpák az alkony beálltától éjjel 11 óráig világítanak. A hirdetőfelet a hirdetési díjon kívül csak az üveg

festési költsége terheli. Egy lámpa évi díja világítási költséggel és karbantartással, valamint biztosítással együtt a felszerelés helyének forgalmához képest 190·— P-től 225·— P-ig terjed. A reklámpajzs speciális üvegből készült két oldalú hirdetőberendezés, amely a nappali fény visszaverésével igen intenzíven világítja meg a beléhelyezett reklámot. A hirdetés képének vagy szövegének két üvegre való festése, valamint a berendezés felszerelése és biztosítása a Hirdető Vállalat költségén történik. Egy reklámpajzs évi bére 150·— P.

A reklámpad az utcai hirdetés legolcsóbb módja, mely izléses kivitelével feltétlenül magára vonja a járókelő közönség figyelmét. A hirdetés szövege két példányban bádoglemezre festve, vagy dukkózva kerül a pad támláján elhelyezésre. Jelenleg is 1200 darab hirdető pad van közterületen felállítva. Egy hirdetőpad évi bére a felállítás helyének forgalmához képest 84·— P-től kezdődik.

A hirdetéses favédőrácsok kétféle típusa használatos állandó jellegű hirdetések közzétételére, éspedig négyszögletes festett rácsok, valamint háromszögletes kirakatos rácsok formájában. Négyszögletes festett favédőrács bérlete esetén a rácsot a Hirdető Vállalat bocsátja a hirdetőfél rendelkezésére, megfestés céljából. A kirakatos favédőrácsot egységes kivitelben a hirdetőfél tartozik elkészíteni és a hirdető vállalatnak átadni. A négyszögletes festett favédőrács évi bérleti díja 120·— P, a háromszögletes kirakatos favédőrács évi bérleti díja pedig 200·— P.

Az idegen ingatlanon elhelyezett hirdetés szokásos formái, tűzfalakra való közvetlen festés, tűzfalakra felerősített reklámtáblák, villamos várócsarnokokon, árubódékon elhelyezett hirdetések és a tetőreklámok különféle fajai. Ezeknek a hirdetéseknek felszereléséhez a Hirdető Vállalat engedélyét minden esetben előre meg kell szerezni. Amennyiben a reklámtábla emeleti soron van, vagy a földszinti soron a fal síkjában alkalmazni kívánt cég-, címtábla, vagy hirdetés hossza az 5 m-t, magassága az 1·5 m-t, vagy kiugrása a 15 cm-t meghaladja, úgy a Hirdető Vállalat hozzájárulásán kívül az illetékes építési hatóság engedélye is beszerzendő. Ilyenkor a kérvény kapcsán be kell a tervrajzot és a kivitel módjának pontos leírását is mutatni. A hirdetésnek valamely harmadik személy tulajdonát képező ingatlanra való felfestéséhez az ingatlan tulajdonosának írásbeli hozzájárulása is beszerzendő és bemutatandó. A szóban lévő hirdetések engedelmi díjai a következők: Magánterületen elhelyezett, nem világított hirdetések díja megkezdett négyzetméterenként évi 10·—, ugyanaz városi területen négyzetméterenként évi 16·—, árubódékon alkalmazott hirdetések m²-e évi 12·— P-től, kirakatszekrények engedelmi díja m²-ként évi 12·— P-től, villamos vasutak várócsarnokainak oldalán alkalmazott táblák engedelmi díja évente és négyzetméterenként 32·—, villamos vasutak várócsarnokainak tetőzetén alkalmazott táblák engedelmi díja négyzetméterenként évi 50·— P. A fenti kategóriákba tartozó világí-

tott táblák díját a székesfőváros polgármestere esetről-esetre állapítja meg.

A telefonfülkéken kiadható hirdető felületek díjszabása. I. Külső hirdetések: *a)* 1 fejezet (amely 4 drb 22×60 cm méretű transzparens táblából áll) bérleti díja évi 200·—, 10 fejezet bérleti díja évi 2000·—, 25 fejezet bérleti díja évi 4200·—, 50 fejezet bérleti díja évi 7000·— pengő; *b)* 1 eresz alj (amely 4 drb világítható 24×62 cm méretű, transzparens táblából áll) évi díja 175·—, 10 eresz alj bérleti díja évi 1600·—, 25 eresz alj bérleti díja évi 3500·—, 50 eresz alj bérleti díja évi 5600·— pengő; *c)* 2 üvegfelület (egy-egy jobb- és baloldalon, egyenként circa 62×130 cm hirdető felülettel) együttes bérleti díja évi 175·—, 10 pár üvegfelület bérleti díja évi 1600·—, 25 pár üvegfelület bérleti díja évi 3500.—, 50 pár üvegfelület bérleti díja évi 5600·— pengő; *d)* 1 lábazati hirdetés (amely 4 drb festett, 65×65 cm méretű hirdető felületből áll) bérleti díja évi 84·—, 10 lábazati hirdetés bérleti díja évi 700·—, 25 lábazati hirdetés bérleti díja évi 1400·—, 50 lábazati hirdetés bérleti díja évi 2400·— pengő; *e)* 1 külső hátfal hirdetés (140×62 cm festett hirdető felülettel) bérleti díja évi 168·—, 10 külső hátfal hirdetés bérleti díja évi 1400·—, 25 külső hátfal hirdetés bérleti díja évi 2800·—, 50 külső hátfal hirdetés bérleti díja évi 4900·— pengő. Vitrinek létesítése esetén az átalakítási költségek a hirdető felet terhelik. II. Belső hirdetések: *a)* 1 drb plakáthirdetés (a fülkék belsejében, üvegkeret alatt 18×24 cm nagyságban) évi bérleti díja 18·—, 10 drb plakáthirdetés évi bérleti díja 160·—, 25 drb plakáthirdetés évi bérleti díja 350·—, 50 drb plakáthirdetés évi bérleti díja 560·— pengő. Havi feladás esetén az évi bér 10%-a fizetendő. III. 1 fülke összes hirdető felületeinek bérlete esetén a bérleti díj évi 700·— pengő, 10 fülke bérlete esetén 10% kedvezmény.

Röplaposztogatás. A röplapok megtervezésénél figyelemmel kell lenni arra a körülményre, hogy az engedelmi alapdíj 24×32 cm nagyságú nyomtatványok után van megállapítva és amennyiben a kiosztásra kerülő nyomtatvány ennél nagyobb lenne, a díj kétszerese fizetendő. Oly röplapok, amelyeken ábra vagy kép van, az engedélyezési eljárás előtt a polgármesteri IV. ügyosztálynál mutatandók be. Az osztogatási engedély a székesfőváros egész területére vonatkozik az egyetemek és pályaudvarok, valamint a városháza és a konkurrens cégek üzlete előtti területek kivételével. A röplaposztogatás engedelmi díja emberenként és naptári naponként 16.— pengő. Havonta 10 engedély váltása esetén 8, 15 engedély váltása esetén 12, végül 30 engedély váltása esetén 15 engedély díja fizetendő le a Hirdető Vállalat pénztáránál.

A táblahordozás reklámnak gyakorlásához a budapesti m. kir. államrendőrség közigazgatási osztályának (Veres Pálné-utca 24.), valamint a Hirdető Vállalatnak az engedélye szükséges. A rendőrségi engedélyt a Hirdető Vállalat által díjtalanul rendel-

kezésre bocsátott nyomtatványon kell kérni. A rendőrség az engedélyt azonnal, díjtalanul adja ki. Ennek a hozzájárulásnak ellenében szerezhető azután meg a Hirdető Vállalattól a táblahordozási engedély, mely a Belváros és a Lipótváros belső területének kivételével a székesfőváros egész területére érvényes. Egy ember táblahordozási engedélyének díja naptári naponként 10·— pengő. Havonta 10 engedély váltása esetén 8, 15 engedély váltása esetén 12 és 30 engedély váltása esetén 15 engedély díja fizetendő le a vállalat pénztáránál. Ha a hirdető fél embereit jelmezben járatja, ezért emberenként és naponta további 2·50 pengő fizetendő.

A reklámkocsi járatás gyakorlásához ugyancsak a budapesti m. kir. államrendőrség közigazgatási osztályának és a Hirdető Vállalatnak engedélye szükséges. Reklámkocsinak tekintendő minden, még árukihordás célját is szolgáló olyan jármű, amelyen az árukihordó kocsikon általában használatos egyszerű cégjelzésen felül bármily módon érzékelhető reklámközlés vagy megjelölés van. Díszítés és díjszabás tekintetében kétféle reklámkocsi különböztethető meg, éspedig: *a)* egyszerű reklámkocsi, melyen a szokásos reklámfeliratokon túlmenően egyéb reklámeszközök nem vétetnek igénybe.; *b)* díszített reklámkocsi, melyen reklámfeliratokon felül más, a reklámhatás emelését célzó díszítések vétetnek igénybe, vagy amelynél a kocsi alakja az általában használatos szállító járművek alakjától eltérően van kiképezve. A rendőrségi engedélyt a Hirdető Vállalat által díjtalanul rendelkezésre bocsátott nyomtatványon kell kérni. A rendőrség az engedélyt azonnal díjtalanul adja ki. Ennek a hozzájárulásnak ellenében szerezhető meg a Hirdető Vállalattól a járatási engedély, mely a Belváros és Lipótváros belső területeinek kivételével a főváros egész területére érvényes és naptári napra váltható. Az egyszerű reklámkocsijáratás engedelmi díja egy naptári napra 10·— pengő. A díszített reklámkocsijáratás engedelmi díja egy naptári napra 20·— pengő. Havonta 10 engedély váltása esetén 8, 15 engedély váltása esetén 12, végül 30 engedély váltása esetén 15 engedély díja fizetendő le a Hirdető Vállalat pénztáránál. Amennyiben egy reklámkocsit jelmezes emberek kísérnek, úgy az díszített kocsi fogalma alá esik és az ezért járó díjon felül jelmezes emberenként és naponta további 2·50 pengő fizetendő.

Zászlóhirdetés. A zászló beszerzése, megfestése, a kifüggesztéshez szükséges helyek megszerzése és a zászlóknak az előírt közbiztonsági szabályok szerint történő felszerelése a hirdető felet terheli. A zászlóhirdetés díjszabása a következő: 1 darab zászló után fizetendő 1 napra 40·—, 8 napra 240·—, 15 napra 400·—, 30 napra 720·— pengő.

Hirdetéses repülőgépjáratás. A reklámrepüléshez szükséges engedélyeket a hirdetőfélnek kell az illetékes minisztérium, valamint a légügyi hivataltól és rendőrségtől beszerezni és azokat a Hirdető Vállalatnál bemutatni. Egy reklámgép egyszeri fel-

szállása után 40·— pengő hirdetési engedelmi díj fizetendő a Hirdető Vállalat pénztáránál. Szirénahasználatért külön 20·— pengő fizetendő.

A közterületbe nyúló táblák és lámpák díjszabása. Ily táblák után a székesfőváros területének elfoglalása fejében közterület, illetőleg térfoglalási díj fizetendő. Közterületbe nyúló táblát vagy lámpát csakis hatósági engedély alapján lehet felszerelni, melyet a Hirdető Vállalat útján a székesfőváros polgármesterétől kell kérni. Balkónon és egyéb kiszögeléseken elhelyezett cég szövegekre, vagy hirdetésekre szintén a kiugrótáblákra vonatkozó rendelkezések irányadók. Amennyiben a felszerelésre kerülő tábla vagy lámpa mérete a ½ négyzetmétert, legnagyobb kiugrása pedig a fal síkjától számított 100 cm-t meg nem haladja, elegendő annak felszerelését a Hirdető Vállalatnál előzetesen írásban bejelenteni. Ezzel egyidejűleg befizetendő az évi közterülethasználati díj is. A bejelentésben a felszerelés helye, ideje és a felszerelt tábla vagy lámpa pontos mérete megjelölendő. Ha a berendezés a fenti méreteket túlhaladja, akkor annak felszerelése előtt építési engedélyt kell kérni. Az erre a célra szolgáló nyomtatványt a Hirdető Vállalat díjtalanul bocsátja a fél rendelkezésére. A székesfőváros polgármesteréhez intézett kérvényhez három darab tervrajz (méretezett oldal és felülnézet), valamint három darab statikai számítás (szilárdsági számítás arra, hogy a tábla vagy lámpa négyzetméterenkénti 150 kg súlyú szélnyomás alapulvétele mellett a tízszeres biztonsági követelményeknek megfelel) is csatolandó. A Hirdető Vállalat a kérelmet az illetékes polgármesteri ügyosztálynak előterjeszti és az elintézésről a kérvényezőt értesíti. Az engedélyezés megtörténte, valamint a díj befizetése után a berendezés felszerelhető. A székesfőváros polgármestere által megállapított közterülethasználati díjak évente előre fizetendők. A berendezés leszerelése mindenesetre közlendő a Hirdető Vállalattal, hogy a tábla vagy lámpa a nyilvántartásból törölhető legyen. A közterülethasználat díjszabása a következő: *a)* Kiugrótáblák (világítás nélkül) ½ m² terjedelemig évi 3·—, ½ m²-től 1 m²-ig évi 8·—, 1 m²-től 2 m²-ig évi 20·—, 2 m²-en felül minden megkezdett további négyzetméter évi 20·— P. (Pl. 3 m² 40·— P, 4 m² 60·— P stb.) *b)* Világító táblák, lámpák és neonberendezések díjai. Ha méretük egyik irányban sem haladja meg az 50 cm-t évi 6·—, 50-től 100 cm méretig évi 12·—, 100 cm-en felül 1 m²-ig évi 20·—, 1 m²-től 2 m²-ig évi 40·—, 2 m²-en felül a reklámberendezés minden négyzetmétere 10 m²-ig évi 30·— P. (Pl. 3 m² 90·— P, 4 m² 120·— P stb.) 10 m²-en felül minden m² évi 40·— P. (Pl. 11 m² 440·— P, 12 m² 480·— P stb.) *c)* Nappali fényreklámtáblák, napfénytáblák díjai: ½ m²-ig évi 5·—, ½ m²-től 1 m²-ig évi 12·—, 1 m²-től 2 m²-ig évi 30·—, 2 m²-en felüli táblánál minden négyzetméter évi 25·— P. (Pl. 3 m² 75·—, 4 m² 100·— P stb.)

Hirdetővállalat. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Hirlapok. Lásd: Sajtóügyek c. a.

Hirlapok terjesztésére az ország területére a belügyminiszter, a székesfőváros területére a polgármester adja meg az engedélyt. A kéréshez csatolni kell a legutóbbi megjelent szám három példányát. Engedélyt csakis a kiadó kérhet. Nem időszaki lap nem kap terjesztési engedélyt. Az elutasító határozat megfellebbezhető a m. kir. belügyminiszterhez. (1914: XIV. t.-c. 9.—11. §§.) Lásd még: Sajtóügyek c. a.

Hitközségi adó megfellebbezése. Lásd: Egyházi adó c. a.

Hitközségek. Lásd: Egyházi hivatalok c. a.

Hitoktatási felügyelőségek. Budapest székesfővárosi róm. kat. hitoktatási érseki felügyelőség, IX., Gát-utca 6. (1-326-75); Budapesti görög kat. magyar egyház, VII., Rózsák-tere 10. (1-334-81); Budapesti református egyház vallásoktatási igazgatója, IX., Kálvin-tér (1-851-38); Pesti, kelenföldi és óbudai ág. hitv. evang. vallásoktatási igazgató, IV., Deák-tér 2. (1-401-24); Budai (várbeli) ág. hitv. evang. vallásoktatási igazgató, I., Verbőczy-utca 28. (1-604-68); Unitárius egyházközség, V., Koháry-utca 4. (1-174-24); Pesti izraelita hitközség, VII., Síp-u 12. (1-419-19); Budai izraelita hitközség, II., Fő-utca 12. (1-527-33); Óbudai izraelita hitközség, III., Zichy-u. 9. (1-623-21); Kőbányai izraelita hitközség, X., Cserkész-utca 7. (1-490-85).

Hitoktatási segélyek. A székesfőváros, mint iskolafenntartó község, a hitfelekezeteket hitoktatási segélyek folyósítása által állandóan támogatja. A hitoktatási segélyek legutóbbi rendezése 1925 május havában történt az 1048/1925. kgy. sz. határozattal. Ez alapon a tanács a 86.300/1924—VII. tsz. határozatával a törvényesen bevett keresztény egyházak hitoktatási segélyét a hitoktatóknak fizetési fokozatba való besorozásával, az izraelita hitközségek segélyét pedig a tanulók arányszáma szerint egy összegben állapította meg.

Hivatalos helyszínrajz. A fél a polgármesteri III. ügyosztályban a »Hivatalos helyszínrajz megrendelés«-t kitölti. A helyszínrajz díja általában 4·20 pengő, — a szabványos helyszinrajzlapnál nagyobb rajzlapot igénylő telkeknél a rajzlap nagyságával arányos többszöröse, — amelyet a polgármesteri III. ügyosztály segédhivatalában készpénzben kell fizetni s erről a fél »Elismervényt« kap. A helyszínrajzot elkészítése után az elismervény visszaadása ellenében adja ki az ügyosztály. Vonatkozó törvény; az Építésügyi Szabályzat. Nem fellebbezhető.

Hivatásos gyámság. A házasságon kívül született gyermekek fokozottabb jogvédelmének elősegítésére az árvaszék még 1910-ben egy teljes ülési határozattal életbeléptette a hivatásos gyámság intézményét. Ennek a lényege az, hogy az árvaszék a kiskorú anyáktól házasságon kívül született gyermekek részére, az anya kiskorúságának tartamára egy jogi szakképzettségű és a szociális

munkában gyakorlott tisztviselőjét rendeli ki gyámul, aki ilymódon számos házasságonkívüli gyermek felett a gyámságot hivatásszerűen látja el. A hivatásos gyám igyekszik gyámoltjai törvényesítését, esetleg örökbefogadását előmozdítani, gyámoltjai tartási igényét a természetes atyával szemben egyességileg biztosítani, ha pedig erre mód nincs, akkor az ügyet az erre vállalkozott ügyvédek egyikének perlésre kiadja. A hivatásos gyám gyámoltjainak személyi felügyeletét az Országos Stefánia Szövetség védőnői látják el. A hivatásos gyámság hivatali helyisége a Központi városházán III. pav. II. 51. sz. a. van.

Honosítás. Eredetileg idegen honos a magyar honosságot honosítás által szerezheti meg. A honosítás előfeltétele, hogy a folyamodó rendelkezési képességgel bírjon, vagy ennek hiányát törvényes képviselőjének beleegyezése pótolja, továbbá valamely belföldi község részére a községi kötelékébe való felvételt honosítás esetére kilátásba helyezze. A községi kötelékbe való felvétel kilátásba helyezéséhez honosítás esetére a következő okmányok szükségesek: 1. A folyamodó születési anyakönyvi kivonata, ha nős, házasságlevele, felesége és kiskorú gyermekei születési anyakönyvi kivonata. 2. Lakbizonylat a főkapitányság bejelentőhivatalától, melynek legalább 5 évi belföldön lakást kell igazolnia. 3. Erkölcsi bizonyítvány a lakhely szerint illetékes kerületi rendőrkapitányságtól. 4. Helyhatósági bizonyítvány a lakóhely szerint illetékes elöljáróságtól arról, hogy folyamodónak van olyan vagyona vagy keresete, amelyből magát el tudja tartani. Alkalmazott ezenkívül a munkaadó bizonyítványát is be kell, hogy mutassa. 5. Adófőkönyvi kivonat a kerületi elöljáróság adószámviteli hivatalától, melynek legalább 5 évi adózást kell igazolni. 6. A jelenlegi állampolgárságáról szóló bizonyítványa. 7. A Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság által kiadott lakhatási bizonylat. A felvétel díja általában 190 P 40 fillér. A kérvényre 20 P állami bélyeg kell. Szegényjogon bélyegmentes. Aki örökbefogadás útján óhajtja a magyar állampolgárságot megszerezni, annak a felvételhez a 4. és 5. alatt felsoroltak helyett az örökbefogadó születési, örökbefogadó atyjának a születési és házasságlevelét, lakbizonylatát, továbbá helyhatósági bizonyítvány és adófőkönyvi kivonatát kell még bemutatnia. Felvételi díjul 244 P 80 fillért fizet. Szakképzettséget nem igénylő vállalkozással, áruk vételével és eladásával, vagy ezek közvetítésével foglalkozók részére a hatósági díj 544 P. Akik az ország területén születtek és állandóan itt laktak, azoknak a hatósági díj 163 P 20 fillér. Annak, aki visszahonosítása esetére kéri a felvételét, az 5 évi adózását nem kell igazolnia, ellenben az apja születési és házassági anyakönyvi kivonatát kell bemutatnia. Díj 149 P 60 fillér. Ezen kérvény a polgármesterhez intézendő. A kilátásba helyezésről szóló véghatározat kézhezvétele után a polgármesteri IV. ügyosztályban újabb, a m. kir. belügyminiszter úrhoz címzett kérvényt kell benyujtani, amit az ügyosztály terjeszt fel a m. kir. belügyminiszterhez. Ezen kérvény 20 pengős állami bélyeggel

látandó el, szegényjogon bélyegmentes. A kérelem teljesítése esetén a IV. ügyosztály meghívja a honosítottat állampolgári eskü letétele végett. A kérelem elutasítása nem fellebbezhető meg. A vonatkozó törvény 1879. évi L. t.-c. 8. §.

Homlokzatváltoztatások engedélyezése a polgármester III. ügyosztályhoz tartozik. A 2 pengős állami okmánybélyeggel ellátott beadványhoz szükséges okmányok: 1. Terv, két példány 1 : 100 léptékben, esetleg kisebb épületnél 1 : 50 léptékben. Szükség esetén a várbeli építkezéseknél, homlokzatváltoztatásoknál, tatarozásoknál minden esetben a régi homlokzatról fényképfelvétel. Vonatkozó törvény: az Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához. (4 P-ős állami okmánybélyeg.)

Hordójelzési díjak. Közönséges hordók után: 50 literig darabonként 21 fillér, 50—150 literig darabonként 34 fillér, 150 literen felül, minden 10 liter után 3 fillér. Söröshordók után: 12·5, 25 és 50 literesért darabonként 21 fillér, 100 literesért 34 fillér, 200 literesért 48 fillér, 300 literesért 68 fillér darabonként. A telep helyszínén végzett hordójelzésekért ezenfelül a hordójelzőt félnapra 3.40, egész napra 6·80, a segédmunkást félnapra 2·10, egész napra 4·20 pengő munkadíj illeti meg, azonban a helyszínen jeleztető a jelzési díjból 25% engedményt kap, viszont a hordók ürtartalmának megállapításához szükséges vízről és a jelzési adatok kiégetéséhez szükséges tüzelőfáról gondoskodni tartozik, valamint a jelzésnél szükséges mérleg és súlyok el- és visszaszállításáról is.

Hordójelző Hivatal. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Horthy Miklósné-árvaház. Lásd: Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem c. a.

Horthy Miklós-kórház. Lásd: Közkórházak c. a.

Hosszadalmas ápolások engedélyezése. A székesfőváros közkórházaiban a betegek külön engedély nélkül 3 hónapig ápolhatók. Ezen az időn túl az ápolás engedélyezése — az 1300/1932. N. M. M. rendelet alapján a székesfőváros törvényhatósági bizottsága által emelt panasz elintézéséig — a polgármester hatáskörébe tartozik, aki az ápolások meghosszabbítása ügyében a tiszti főorvos javaslata alapján dönt.

Hősi- és hadifogoly temető. A székesfővárosban, a X. ker. új köztemetőben és a farkasréti temetőben vannak olyan sírok, melyekbe a világháború során elhalt halottakat temettek. Ma a világháborúban szerzett sebesülésük vagy sérülésük folytán elhúnyt azon halottak hátramaradottai igényelhetik halottaiknak a Hősi- és Hadifogoly temetőbe való eltemetését, kik a halottkémlést végző kórházi vagy illetékes tisztiorvossal igazoltatni tudják azt, hogy az elhunyt halála a világháborúban szerzett sebesüléssel, betegséggel vagy sérüléssel okozati összefüggésben van. Az ilyen halottak temetését — ha a hozzátartozók azt fedezni nem képesek — a Községi Temetkezési Intézet végzi díjmentesen. A díj-

mentes temetést biztosító utalványt, a haláleset bejelentése alkalmával az illetékes tisztiorvosi hivatalban kell kérni. Ilyen esetekben a díjmentes temetést a Községi Temetkezési Intézet egy osztállyal feljavítja és a székesfőváros közönsége az elhúnyt ravatalára koszorút helyez. A Hősi- és Hadifogoly temetőben ezidőszerint 18.000 hősi halott pihen. Egy-egy sírtáblát egységes síremlékekkel látnak el s ezért a hátramaradottak ebben a temetőben nyugvó hozzátartozóik sírján síremléket nem állíthatnak fel.

Hullafuvarozási gépjárművállalat engedélyezése. Lásd: Közhasználatú gépjárművállalat és Autobuszjárat engedélyezése c. a.

Hullaszállítás és kísérőlevél díja. A hullaszállításhoz engedély szükséges. Ezt az engedélyt belföldre való szállításnál az illetékes kerületi elöljáróság, külföldre való szállításnál pedig a polgármester adja. A halottnak légmentesen lezárt, betéttel ellátott ércvagy fakoporsóba csomagolva kell lennie. A halott tisztiorvosi vizsgálatért 20·— pengőt, a hullaszállító levélért 5·50—10·30 pengőt, a táviratért pedig 3 pengőt kell fizetni vidékre való szállítás esetén. Külföldre való szállítás esetén a halott tisztifőorvosi vizsgálatáért 30·— pengőt, az engedélyért 18·60 pengőt, a táviratért 2 pengőt kell fizetni. A vizumért és az engedélyek hiteles fordításáért ezenfelül kb. 70—80 pengő fizetendő. A hullaszállítást a Községi Temetkezési Intézet, vagy pedig bármely hullaszállító vállalkozó is végezheti, akinek az indítás vagy az érkezés helyén telepe van A hullaszállításért a vállalkozók kb. 50—70 fillért számítanak a megtett út minden kilométere után.

Húsbizományos. Lásd: Magánbizományosok c. a.

Húsvásárok. A helybeli vágóhidakon kitermelt húsok nagybani árusítása a marhaközvágóhidon (itt szarvasmarhán kívül borjú, birka-, kecske-, bivalyhús is), illetve a sertésközvágóhidakon levő húsvásárokon történik.

Húsvizsgálat. Budapest területén minden köz- és magánfogyasztásra kerülő hús állatorvosi vizsgálat alá veendő. Kivétel a magánfogyasztás céljára a vidékről felhozott (vasúton, kocsin, postán) 10 kg-on aluli húsmennyiség. A főváros közvágóhídjain levágott állatok vizsgálatát a közvágóhidi szolgálatot ellátó állatorvosok végzik, akik a közfogyasztásra átadott húsokat hatósági bélyegzővel látják el. Bélyegzés nélkül forgalombahozott hús lefoglalandó és a forgalombahozó ellen a kihágási eljárás megindítandó. A város területén ennek ellenőrzését a ker. tisztiorvos, ker. állatorvos, és a központi húsvizsgáló-állomás által időnként razziaszerűen kiküldött állatorvosok látják el. Minden a főváros területére behozott 10 kg-on felüli húsmennyiség a közvágóhidakra viendő ki, ahol is állatorvosi vizsgálat után (díjtalan) lebélyegezve, a közforgalomba bocsátható. A vidékről felhozott minden hús egy kg-ja után — a tengelyen érkezett szállítmányoknál a város határában levő vámoknál, a vasúton érkezetteknél pedig a pályaudvarokon szolgálatot teljesítő fogyasztási adókirendeltségnél — fogyasztási adó fejében 5·8 fillér, szúró- és

vásárdíj fejében pedig 3—3, összesen tehát 6 fillér fizetendő. A 10 kg-on felüli hússzállítmányokat a fogyasztási adó kirendeltségek visszatartják és a székesfővárosi húsvizsgáló állomást a szállítmány érkezéséről telefonon értesítik, amely haladéktalanul intézkedik a húsnak a közvágóhidakon levő állomáshoz kíséret melletti beszállításáról, hogy a kötelező vizsgálat megejthető legyen.

Húsvizsgáló állomás. Lásd: Központi húsvizsgáló c. a.

Hűtőházak. A székesfőváros hűtőházakat nyilvános célra nem tart fenn, csupán a Községi Élelmiszerárusító Üzem saját áruinak elraktározására és a közvágóhídon létesített húsvásáron a nagyvágók és húsbizományosok részére, továbbá a vásárcsarnokok árusainak árui számára.

I

Idegenforgalmi Hivatal. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Idegenforgalmi járulék. Lásd: Adók c. a.

Idegennyelvű színházi előadások engedélyezése a polgármester hatásköre. A polgármesteri XIV. ügyosztályhoz szabályszerű kérvény nyujtandó be, pontosan megjelölve az előadásokat és a műsort. Idegennyelvű az az előadás, ahol egy szereplőnél több nem magyarul ad elő. Idetartozik a külföldi színtársulatok szereplésének engedélyezése. A beadvány bélyegköteles. A polgármester véghatározata a belügyminiszterhez megfellebbezhető.

Iktató. Lásd: Polgármesteri központi segédhivatal c. a.

Illetékek (állami és városi), valamint városi és hatósági díjak: Adófőkönyvi, adóügyi és gyámpénztári számla kivonatok után ívenként 2·— P állami, 3·20 P városi bélyeg. Adó- és értékbizonyítvány után ívenként 1·— P állami, 3·20 P városi bélyeg. Adó- és értékbizonyítvány illeték kiszabás céljaira bélyegmentes. Adólajstrom kivonatok, birtokívek, zálogolási és árverési jegyzőkönyvek másolata után ívenként 2·— P állami, 3·20 P városi bélyeg. Adóbecslési bizonyítvány árveréshez 1·— P állami, 3·20 P városi bélyeg. Ajánlat közszállításoknál 50 pengőig bélyegmentes, 50—200 pengőig 1·— P, 200—10.000 P-ig 2·— P, 10—20.000 P-ig 5·— P, 20.000 pengőn felül 10·— P állami bélyeg. Alapszabályok jóváhagyása iránti kérelem után 2·— P állami illeték jár. Alkalmazás iránti kérelemre 2·— P állami bélyeg ragasztandó. Ártatlansági bizonyítvány bélyegmentes. Anyakönyvi kivonat után 1·— P állami, 2·— P városi bélyeg ragasztandó. Anyakönyvkivonat

házasság céljából feltételesen illetékmentes. Beadványok és ezeket helyettesítő jegyzőkönyvek első íve után 2·— P, minden további ív után 1·— P. A mellékletekre darabonként 30 fillér állami illeték. Bizonyítványok kiadása iránti kérelem után 2·— P állami illeték, 1·— P okmánybélyeg és 3·20 P hatósági díj. Bizonyítványok, jogszabályt tanusítók, ahány jogszabály tanusít, annyiszor 5·— P állami illeték, 10·— P okmánybélyeg, 3·20 P hatósági díj. Biztosíték kicserélése iránti kérelem után 2·— P állami illeték. Biztosíték visszautalása iránti kérelem bélyegmentes. Büntetés kitöltésének elhalasztása iránti kérelem után 2·— P állami illeték. Családi értesítő, ahány személyt, vagy eseményt tüntet fel, annyiszor 1·— P okmánybélyeg, 5·— P városi díj. Családi értesítésre az anyakönyvvezető által rávezetett záradékért 1·— P okmánybélyeg, 1·— P városi díj. Családi pótlék iránti kérelem, vagy bizonyítvány, illetve bejelentés bélyegmentes. Cselédkönyvek, munkakönyvek, ideiglenes igazolványok után 50 filléres okmánybélyeg. Dajkasági szerződés bélyegmentes. Egyesületek közül a tudományos, művészeti, gazdasági, kegyeleti és jótékonysági egyesületeknek közigazgatási beadványai, amennyiben az egyesület nem nyerészkedésre van alapítva, bélyegmentesek. Építési engedély kiadása iránti kérelem. Lásd: Magánépítés c. a. Építésrendőri bírság elleni fellebbezés bélyegmentes. Exhumálás iránti kérelem után 2·— P állami illeték. Felfolyamodások. Lásd: Jogorvoslatok c. a. Feljelentések, hivatalos közegek bánásmódja miatt bélyegmentesek. Fellebbezések. Lásd: Jogorvoslatok c. a. Felszólamlások, köztartozások, a választói névjegyzékből való kihagyás, vagy jogtalan felvétel, a népszámlálási munkálatokra vonatkozó rendelkezések és vízdíj ellen, illetékmentesek. Felülvizsgálati kérelem. Lásd: Jogorvoslatok c. a. Felzetek után darabonként 30 fillér állami illeték. Fizetési halasztás vagy részletfizetés iránti kérelem után kihágási ügyben is 2·— P állami illeték. Gépfelállítási engedély iránti kérelem. Lásd: Magánépítés c. a. Gőzkazánvizsgálati kérelemre 2·— P állami illeték. Hagyatéki leltárban felvett bruttó érték után minden megkezdett 5000 P összeg után ívenként 50 fillér okmánybélyeg. Halasztás (fizetés, a bekért okirat stb. bemutatási határidejének halasztása) iránti kérelem után 2·— P állami illeték. Halálesetfelvétel másolatának kiadása iránti kérelem után 2·— P állami illeték, 2·— P okmánybélyeg, 3·20 P hatósági díj. Halászjegyek kiadása iránti kérelem bélyegmentes. Halászjegy után 5·— P állami illeték. Halászjegy a halászatra jogosított segédszemélyzet részére 1·— P állami illeték. Hatósági orvosi bizonyítvány. Lásd: Orvosi bizonyítványok c. a. Hatósági (helyhatósági, vagyontalansági stb.) bizonyítvány az orvosi és szegénységi bizonyítványokat kivéve

GATTYÁN PÁL

KÖVEZŐMESTER ÉS ÚTÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

BUDAPEST, XIV., MOGYORÓDI-ÚT 16. SZ.

TELEFON: 297-744

Intézeti, kórházi, privát stb.

mosására, vegytisztításra

KIRÁLY GŐZMOSÓDA

FESTŐ ÉS VEGYTISZTÍTÓGYÁR

BUDAPEST, IV, MAGYAR-U. 3

TELEFON: 3-851-29 1-853-40

Ez a legmodernebb, tehát a legjobb tisztító!

FIDELIO *konzervek*

közkedveltek, mert olcsók!

KÉRJE MINDENÜTT!

GYÁRTJA: **DIKK FIDÉL ÉS TÁRSA, BUDAPEST**

ANGOL-MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Központ: Budapest, V., Vilmos császár-út 32

Telefon: *127-340 *110-000 **Sürgönycím: COLONIALE** **Alapítási év: 1890**

Alaptőke és tartalékok: **40,000.000·— pengő**

12 FIÓK BUDAPESTEN. — VIDÉKI FIÓKOK: Békéscsaba, Berettyóújfalu, Debrecen, Győr, Hatvan, Kiskunfélegyháza, Makó, Nagykanizsa, Nyiregyháza, Sopron, Szeged

FISCHER LIPÓT

ÓRÁS és ÉKSZERÉSZ

Új cím:

BUDAPEST, VIII., VAS-U. 1

Rákóczi-út sarok

Telefon: 142-695

Régi cím:

Budapest, VIII., Rákóczi-út 27

Állandó alkalmi vételek zálogházakból kiváltott brilliáns, arany, ezüst és antik ékszerekben.

ÉKSZERJAVÍTÓMŰHELY
ÓRAJAVÍTÓMŰHELY

Vétel — csere — eladás!

1939. nov. 1. után visszaköltözünk Rákóczi-út 27/a alá

Monori Magi

VIII. RÁKÓCZI-ÚT 7.

PAPLANOK, MATRACOK és ÁGYNEMŰEK
beszerzésénél vagy felfrissítésénél INTÉZETEK és SZANATÓRIUMOK forduljanak költségvetésért

Telefon: 182-383

PLUMA PAPLANGYÁR-HOZ
IV. KER., KAMERMAYER KÁROLY-UTCA 2. SZ.

2·— P állami illeték, 1·— P okmánybélyeg, 3·20 P hatósági díj. Házadómentesség iránti kérelem bélyegmentes. Házalási engedély iránti kérelem után 2·— P állami illeték, 80 fillér hatósági díj. Házasság céljára kiállított anyakönyvi kivonat, szülői, vagy gyámi beleegyező nyilatkozat bélyegmentes. Helyfoglalási engedély iránti kérelem után (nem üzleti célra) 2·— P állami illeték. Helyhatósági bizonyítvány kiadása iránti kérelem után 2·— P állami illeték, 1·— P okmánybélyeg, 3·20 P hatósági díj. Házbérvallomásív másolata ivenként 2·—P állami illeték, 3·20 P hatósági díj. Hitelesítése valamely okiraton vagy iraton aláírás valódiságának hatóság által, aláírásonként 1·— P okmánybélyeg. Hivatalos bizonyítványok. Lásd: Helyhatósági bizonyítványok c. a. Hivatalos másolatok. Lásd: Kivonatok c. a. Hullaszállítás iránti kérelemre 2·— P állami illeték, továbbá Budapest környékére történő szállítás esetén 3·20 P, vidéki szállításnál 8·— P, külföldre szállításnál 16·— P hatósági díj. Illetékmentes beadványok. Szegénységi bizonyítvány csatolásával igazolt szegényjogon. Közérdekű javaslatok és feljelentések. Bűnügyben (kihágást is ideértve) a vádlott és kezesei beadványai. Panasz feljelentés hivatalos közeg bánásmódja ellen. Ipari záróra meghosszabbítás iránti kérelem. Köztartozás megszabása céljából való bejelentések. Ingatlanterhelő köztartozásokról bizonyítvány után 1·— P városi díj, 3·20 P külön hatósági díj. Iparügyek: Iparbejelentés, iparengedély, iparigazolvány iránti kérelem, továbbá fő-, fióküzlet vagy mellékiparág bejelentése után 5·— P állami illeték. Iparáthelyezés bejelentése után 2·— P állami illeték, iparmegszüntetés után 1·— P állami illeték, végeladás iránti kérelemre 20.— P állami illeték, ipar újbóli megindítása, ha a megszüntetéstől számítva még egy év nem mult el 2·— P állami illeték. Iparostanoncok részére az iparhatóság által kiállított bizonyítványokra 50 fillér okmánybélyeg. Iparostanoncok szerződéseire 1·— P okmánybélyeg, 3·— P városi díj. Iparostanoncok orvosi vizsgálata és a kiadott orvosi bizonyítványra 50 fillér okmánybélyeg. Orvosi vizsgálati díj címén a tisztiorvosnak 1·— P fizetendő készpénzben. Ipartelep iránti kérelemre 20·— P állami illeték. Telepengedélyek és az iparengedélyek kiadását megelőző helyszíni hatósági eljárás díjai: Telepengedélyeknél és szállodáknál 40·— P városi díj. Vendéglőknél és kávéházaknál, kisüzemnél 8·— P, középüzemnél 16·— P, nagyüzemnél 32·— P városi díj, kocsmáknál és kávéméréseknél 8·— P városi díj. Jogorvoslatok másodfokú hatósághoz: Az elsőfokú hatóság intézkedése vagy rendelete ellen 4·— P állami illeték. Harmadfokú hatósághoz a másodfokú hatóság határozata ellen 8·— P állami illeték. Telepengedélyezési eljárásban a szomszédok által leadott észrevételek és az ezekre hozott I. fokú határozatok elleni fellebbezésre 8·— P állami illeték. Egydíj iránti kérelemre 2·— P állami illeték. Egyelmi kérvény rendőri büntető ügyben

2·— P állami illeték. Kiigazítás céljából hivatalos használatra kiállított anyakönyvi kivonat bélyegmentes. Kivonatok (másolatok) után 2·— P okmánybélyeg, 3·20 P hatósági díj. Középületek átengedése iránti kérelem után ívenként 3.— P állami illeték. Közérdekből beadvány bélyegmentes. Közigazgatási bírósághoz intézett felfolyamodás, végrehajtási panasz, védirat előterjesztés, sürgetés stb. után 5.— P állami illeték. Községi bíróság előtti eljárásban a panasz, tárgyalási jegyzőkönyv, ítélet, egyesség és a járásbíróság elé vitelre irányuló szándék bejelentése stb. után 30 fillér törvénykezési bélyeg és 30 fillér városi illeték jár. Látlelet bélyegmentes. Levél, ha beadványt pótol, annyi állami és városi illeték alá esik, mint maga a beadvány. Magán- és középítési ügyek: Építési, átalakítási, motorfelállítási, csatornabetorkolás, csatornatisztítás, gépfelállítási, lakhatási, tűzrendészeti eljárás, építkezések alkalmával járdafoglalási, járdafelbontási, járdaátkövezési, járdafoglalás (üzleti célra) iránti kérelemre 2·— P állami illeték. Marhalevelek: minden juh, kecske és félévesnél fiatalabb malac után darabonként 10 fillér, félévesnél idősebb vagy hízott sertés után darabonként 60 fillér, kétévesnél fiatalabb ló, szarvasmarha, bivaly, továbbá korra való tekintet nélkül minden szamár vagy öszvér után darabonként 60 fillér, kétévesnél idősebb ló, szarvasmarha vagy bivaly után darabonként 1·— P okmánybélyeg. Másodpéldányai beadványoknak, amennyiben az első példány illetékköteles 1·— P állami illeték. Másolatok. Lásd: Kivonatok c. a. Meghatalmazások: Lásd: Ügyvédi meghatalmazás c. a. Mellékletek után darabonként 30 fillér állami illeték. Munkakönyvek, szolgálati bizonyítványok munkásoknak, iparossegédeknek, cselédeknek 50 fillér okmánybélyeg. Nőtlenségi bizonyítványra (házassági ügyben) 2·— P állami illeték, 3·20 P hatósági díj, 1·— P okmánybélyeg. Nyugdíjazás iránti kérelem bélyegmentes. Orvosi (hatósági) bizonyítványok: Külföldi utazáshoz kiadott hatósági orvosi bizonyítvány díja, ha azt Basedow, tüdőbaj, izületi gyulladás vagy szervi szívbaj gyógyítására kérik 8·— P hatósági díj, 1·— P állami bélyeg. Minden más esetben 16·— P hatósági díj és 3.20 P kiállítási díj. Gyógyszertár átruházásáért folyamodó testi épségének igazolásáért 2·— P állami illeték, 16·— P hatósági díj, 1·— P okmánybélyeg. Gyógyszertár felállításáért folyamodó testi épségének igazolásáért 2·— P állami illeték, 3·20 P hatósági díj, 1·— P okmánybélyeg. Közszolgálati alkalmazottak részére, közszolgálatban nem állók pályázati ügyében, gépkocsivezetői vizsga letétele céljára 2·— P állami illeték, 3·20 P hatósági díj, 1·60 P városi díj, 1·— P okmánybélyeg. Házassági ügyekben, peres ügyekben 2·— P állami illeték, 3·20 P hatósági díj, 3·20 P városi díj, 1·— P okmánybélyeg. Minden más, itt fel nem sorolt ügyben 2·— P állami illeték, 3·20 P hatósági díj, 4·— P városi illeték 1·— P okmánybélyeg. Pénzbírságnak részletfizetése iránti kérelemre 2·— P állami ille-

ték. Rendőri büntető eljárásban halasztás, részletfizetés, kegyelmezés iránti kérelemre 2·— P állami illeték. Segélyadás iránti kérelem bélyegmentes. Szakvizsgáról (közigazgatási) bizonyítványok a közigazgatási szolgálatban 2·— P okmánybélyeg. Szegényházba való felvétel iránti kérelem bélyegmentes. Szegénységi bizonyítvány iránti kérelem kiadása bélyegmentes. Szegénységi bizonyítvány kiadása iránti kérelmet elutasító határozat elleni fellebbezésre 4·— P állami illeték fizetendő. Születési bizonyítvány. Lásd: Anyakönyvi kivonat c. a. Szülői vagy gyámi beleegyező nyilatkozat házasság céljára bélyegmentes. Tanoncbizonyítvány (segédlevél) 50 fillér okmánybélyeg. Tanoncszerződés 1.— P okmánybélyeg, 1·— P városi díj. Tanoncszerződés felbontása a tanidő lejárta előtt 2·— P állami illeték. Tanonc orvosi vizsgálata és a kiadott bizonyítvány 50 fillér okmánybélyeg, továbbá az orvosnak a vizsgálatért 1·— P fizetendő. Telepengedély. Lásd: Iparügyek c. alatt. Tűzvizsgálati bizonyítvány. Lásd: Ártatlansági bizonyítvány c. a. Ügyvédi meghatalmazás, ha az eljárás értéke meg nem becsülhető, 2·— P állami illeték alá esik. Különben pedig az eljárás értéke szerint: 500·— P-ig 50 fillér, 1000·— P-ig 1·— P, 5000·— P-ig 1·50 P, azonfelül 2·— P. Üzletvezető bejelentése 2·— P állami illeték. Vagyontalansági bizonyítvány iránti kérelemre 2·— P állami illeték, 3·20 P hatósági díj, 1·— P okmánybélyeg. Városbíróság előtti eljárás Lásd: Községi bíróság c. a. Végeladás engedélyezése iránti kérelemre 20·— P állami illeték. Végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem méltányossági alapon 2·— P állami illeték. Vízdíj elleni felszólamlás bélyegmentes. Vízrendőri kihágás ügyben büntető határozat ellen beadott fellebbezés bélyegmentes. Vízrendészeti ügyben hozott határozat elleni fellebbezés. Lásd: Jogorvoslat c. a. Záróra (ipari) meghosszabbítása iránti kérelem bélyegmentes.

Illetéktáblázat. Összeállítva a m. kir. pénzügyminiszternek 1932. évi 64.700. számú rendelete alapján. I. Számlabélyegilleték a m. kir. minisztérium 1931. évi 5100. M. E. számú rendeletének 10. §-a szerint ívenként: 200 P értékig 0·02 P, 200 P-től 500 P értékig 0·05 P, 500 P-től 1000 P értékig 0·10 P, 1000 P-től 2000 P értékig 0·20 P, 2000 P-től 5000 P értékig 0·50 P, 5000 P-től 7500 P értékig 0·75 P, 7500 P-tő! 10.000 P értékig 1·— P, 10.000 P-nél több 2·— P. II. Meghatalmazási illeték a m. kir. minisztérium 1931. évi 5100. M. E. számú rendeletének 7. §-a szerint: 500 P értékig 0·50 P, 500 pengőtől 1000 P értékig 1·— P, 1000 P-től 5000 P értékig 1·50 P, 5000 P-nél több 2·— P. III. Biztosítéki okirati illeték a m. kir. minisztérium 1931. évi 5100. M. E. számú rendeletének 35. §-a szerint: Üzleti biztosítékul letett kezességi okiratokra 20·— P, bánatpénzül letett kezességi okiratokra

2·— P, üzleti biztosítékul letett pénzintézeti betétkönyvekbe az 1929. évi 4620. M. E. számú rendelet 8. §-a értelmében vezetendő nyilatkozatra 20·— P, bánatpénzül letett pénzintézeti betétkönyvekbe az 1929. évi 4620. M. E. számú rendelet 8. §-a értelmében vezetendő nyilatkozatra 2·— P. A biztosítéki okiratok illetéke azonban a kötelezettség értékének 0·5%-ánál több nem lehet. IV. Engedményokirati illeték a m. kir. minisztérium 1931. évi 5100. M. E. számú rendeletének 17. §-a szerint 25·— P. Az engedményokiratok illetéke azonban az engedményezett követelés 0·5%-ánál több nem lehet. V. Nyugták és átvételi elismervények illetéke a m. kir. pénzügyminiszter 1927. évi 68.200. számú rendeletének 22. §-a és a m. kir. minisztérium 1932. évi 2030. M. E. számú rendeletének 17. §-a szerint: 2 P-ig illetékmentes, 2 P-n felül 0·6 %. VI. Ingó adásvételi és áruszállítási, építkezési, valamint az önálló munkavállalási szerződések illetéke a m. kir. minisztérium 1931. évi 5100. M. E. számú rendeletének 37. §-a és 1932. évi 2030. M. E. számú rendeletének 17. §-a szerint 3·6 %. VII. Bérleti és haszonbérleti szerződések illetéke a m. kir. pénzügyminiszter 1927. évi 68.200. számú rendeletének 6. §-a és a m. kir. minisztérium 1932. évi 2030. M. E. számú rendeletének 17. §-a szerint 0·6%. Illetékek százalékok szerint: A m. kir. pénzügyminiszter 1927. évi 68.200. számú rendeletének 25. §-a értelmében a fizetendő százalékos illeték alapját hússzal maradvány nélkül osztható összegre kell kikerekíteni olyan módon, hogy a 10 P-nél kisebb maradványösszeg figyelmen kívül marad, a 10 P, vagy ennél nagyobb maradványösszeg pedig teljes 20 P-nek vétetik. A 20 P-t meg nem haladó értékalapot kettővel maradvány nélkül osztható számra kell kikerekíteni olyan módon, hogy az 1 P-nél kisebb maradványösszeg figyelmen kívül marad, az 1 P, vagy ennél nagyobb maradványösszeg pedig teljes 2 P-nek számít. Az 1932. évi 2030. M. E. számú rendelet szerint 20%-os illetékpótlék miatt a 0·5%-os illeték 0·6%-ra, a 3%-os illeték 3·6%-ra emelkedett. Az illetékpótlék kiszámításánál az illetékösszegeknek (az illetékpótlék alapjának) a kerek tizes filléreket felülhaladó egyes fillérei figyelmen kívül maradnak.

			0·6%	**3·6%**	**4·2%**
2 P-től	2·99 P-ig		0·02 P	0·06 P	0·08 P
3 »	4·99 »		0·02 »	0·14 »	0·16 »
5 »	6·99 »		0·04 »	0·20 »	0·26 »
7 »	8·99 »		0·04 »	0·28 »	0·32 »
9 »	10·99 »		0·06 »	0·36 »	0·42 »
11 »	12·99 »		0·06 »	0·42 »	0·50 »
13 »	14·99 »		0·08 »	0·50 »	0·60 »
15 »	16·99 »		0·08 »	0·56 »	0·66 »
17 »	18·99 »		0·12 »	0·64 »	0·76 »
19 »	**29·99** »		**0·12** »	**0·72** »	**0·84** »

				0·6 %	3·6 %	4·2 %
30	P-től	49·99	P-ig	0·24 P	1·44 P	1·68 P
50	»	69·99	»	0·36 »	2·16 »	2·52 »
70	»	89·99	»	0·48 »	2·88 »	3·36 »
90	»	**109·99**	»	**0·60** »	**3·60** »	**4·20** »
110	»	129·99	»	0·72 »	4·32 »	5·04 »
130	»	149·99	»	0·84 »	5·04 »	5·88 »
150	»	169·99	»	0·96 »	5·76 »	6·72 »
170	»	189·99	»	1·08 »	6·48 »	7·56 »
190	»	**209·99**	»	**1·20** »	**7·20** »	**8·40** »
210	»	229·99	»	1·32 »	7·92 »	9·24 »
230	»	249·99	»	1·44 »	8·64 »	10·08 »
250	»	269·99	»	1·56 »	9·36 »	10·92 »
270	»	289·99	»	1·68 »	10·08 »	11·76 »
290	»	**309·99**	»	**1·80** »	**10·80** »	**12·60** »
310	»	329·99	»	1·92 »	11·52 »	13·44 »
330	»	349·99	»	2·04 »	12·24 »	14·28 »
350	»	369·99	»	2·16 »	12·96 »	15·12 »
370	»	389·99	»	2·28 »	13·68 »	15·96 »
390	»	**409·99**	»	**2·40** »	**14·40** »	**16·80** »
410	»	429·99	»	2·52 »	15·12 »	17·64 »
430	»	449·99	»	2·64 »	15·84 »	18·48 »
450	»	469·99	»	2·76 »	16·56 »	19·32 »
470	»	489·99	»	2·88 »	17·28 »	20·16 »
490	»	**509·99**	»	**3·—** »	**18·—** »	**21·—** »
510	»	529·99	»	3·12 »	18·72 »	21·84 »
530	»	549·99	»	3·24 »	19·44 »	22·68 »
550	»	569·99	»	3·36 »	20·16 »	23·52 »
570	»	589·99	»	3·48 »	20·88 »	24·36 »
590	»	**609·99**	»	**3·60** »	**21·60** »	**25·20** »
610	»	629·99	»	3·72 »	22·32 »	26·04 »
630	»	649·99	»	3·84 »	23·04 »	26·88 »
650	»	669·99	»	3·96 »	23·76 »	27·72 »
670	»	689·99	»	4·08 »	24·48 »	28·56 »
690	»	**709·99**	»	**4·20** »	**25·20** »	**29·40** »
710	»	729·99	»	4·32 »	25·92 »	30·24 »
730	»	749·99	»	4·44 »	26·64 »	31·08 »
750	»	769·99	»	4·56 »	27·36 »	31·92 »
770	»	789·99	»	4·68 »	28·08 »	32·76 »
790	»	**809·99**	»	**4·80** »	**28·80** »	**33·60** »
810	»	829·99	»	4·92 »	29·52 »	34·44 »
830	»	849·99	»	5·04 »	30·24 »	35·28 »
850	»	869·99	»	5·16 »	30·96 »	36·12 »
870	»	889·99	»	5·28 »	31·68 »	36·96 »
890	»	**909·99**	»	**5·40** »	**32·40** »	**37·80** »
910	»	929·99	»	5·52 »	33·12 »	38·64 »
930	»	949·99	»	5·64 »	33·84 »	39·48 »
950	»	969·99	»	5·76 »	34·56 »	40·32 »
970	»	989·99	»	5·88 »	35·28 »	41·16 »
990	»	**1009·99**	»	**6·—** »	**36·—** »	**42·—** »

	0·6%	3·6%	4·2%
1.000 P után	6 P	36 P	42 P
2.000 » »	12 »	72 »	84 »
3.000 » »	18 »	108 »	126 »
4.000 » »	24 »	144 »	168 »
5.000 » »	30 »	180 »	210 »
6.000 » »	36 »	216 »	252 »
7.000 » »	42 »	252 »	294 »
8.000 » »	48 »	288 »	336 »
9.000 » »	54 »	324 »	378 »
10.000 » »	60 »	360 »	420 »
20.000 » »	120 »	720 »	840 »
30.000 » »	180 »	1080 »	1260 »
40.000 » »	240 »	1440 »	1680 »
50.000 » »	300 »	1800 »	2100 »
60.000 » »	360 »	2160 »	2520 »
70.000 » »	420 »	2520 »	2940 »
80.000 » »	480 »	2880 »	3360 »
90.000 » »	540 »	3240 »	3780 »
100.000 » »	600 »	3600 »	4200 »

Illetmények a fővárosi alkalmazottak részére. Lásd: Közigazgatási alkalmazottak c. a.

Illetőségi bizonyítvány kiadását kérheti az a nagykorú magyar állampolgár, aki négy évet meghaladó időn át valamely belföldi községben megszakítás nélkül lakik és a község közterheinek viselésében is résztvett. Magyar állampolgárságot igazolja: Állampolgársági bizonyítvány, vagy okmányok által igazolt azon tény, hogy a kérelmező atyja, nagyatyja stb. 1851-ig visszamenőleg az ország területén született. Helybenlakást lakbizonylattal, a községi közterhekhez való hozzájárulást adókönyvvel, adószámlakivonattal lehet igazolni. Kiskorú az atyja, feleség a férje illetőségét követi. Illetőségi bizonyítvány kiadása iránti kérelem a polgármesteri IV. ügyosztályban szóbelileg is előterjeszthető, egyúttal benyujtandók az alább részletezett szükséges okmányok. A kérelemről jegyzőkönyv vétetik fel és ez lesz iktatva. A bizonyítvány hatósági díja és bélyegköltsége 35·64 P, alkalmazottaknál 22·04 P és a benyujtott okmányokra egyenként 30 fillér mellékleti bélyeg ragasztandó. Szegényjogon kiadható az illetőségi bizonyítvány díj- és bélyegmentesen. A díj városi bélyegekben rovandó le. Azok, akik megszállt területen születtek vagy atyjuk megszállt területi illetőségű, abban az esetben kaphatnak budapesti illetőségi bizonyítványt, ha jelenleg érvényes magyar állampolgársági vagy más magyar községbeli illetőségi bizonyítványuk van, vagy már 1921 július 26. előtt megszerezték négyévi helybenlakás és adózás által a budapesti illetőséget. Az elintézés ideje 1—5 nap, amely után a folyamodó jelentkezhet a polgármesteri IV. ügyosztályon a bizonyítvány átvételéért. Kérelemre az ügyosztály igazolja, hogy a folyamodó az illetőségi bizonyítvány kiadását

kérte és a kérelem elintézés alatt áll. Ily bizonyítványra 1·— P bélyeg szükséges. A kérvényhez az alábbiakat kell mellékelni. A p a u t á n i i l l e t ő s é g n é l: 1. Kiskorú, ha sem ő, sem atyja nem elszakított területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Atyja születési és házassági bizonyítványát. (Amennyiben atyja 1851 után született, nagyatyja születési bizonyítványát.) *c)* Atyja lakbizonylatát. *d)* Atyja adózását igazoló adókönyvét. 2. Kiskorú, ha ő maga vagy atyja, vagy mindketten elszakított területen születtek: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Atyja születési és házassági bizonyítványát. (Amennyiben atyja 1851 után született, nagyatyja születési bizonyítványát is.) *c)* Atyja lakbizonylatát. (Ezzel igazolandó 1921 július hó 26-a előtti négyévi helybenlakás.) *d)* Atyja adózását igazoló adókönyvét. (1921 július hó 26-a előtti adózásról.) 3. Nagykorú, ha sem ő, sem atyja nem elszakított területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Atyja születési és házassági bizonyítványát. (Amennyiben atyja 1851 után született, nagyatyja születési bizonyítványát is.) *c)* Atyja lakbizonylatát. (Melyben a folyamodó kiskorúsága alatti négy évi helybenlakás igazolandó.) *d)* Saját lakbizonylatát. (Amennyiben 24-ik életévét betöltötte, igazolandó, hogy nagykorúsága óta állandóan helyben lakik.) *e)* Atyja adózását igazoló adókönyvét. (Igazolandó a folyamodó kiskorúsága alatt fizetett adó.) 4. Nagykorú, ha a folyamodó vagy atyja, vagy mindaketten elszakított területen születtek: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Atyja születési és házassági bizonyítványát. (Amennyiben atyja 1851 után született, nagyatyja születési bizonyítványát is.) *c)* Atyja lakbizonylatát. (Mellyel a folyamodó kiskorúsága alatti és 1921 július hó 26-a előtti ittlakása igazolandó.) *d)* Atyja adózását igazoló adókönyvét. (Igazolandó a folyamodó kiskorúsága alatt és 1921 július hó 26-a előtti adófizetés.) *e)* Saját lakbizonylatát. (Amennyiben 24-ik életévét betöltötte, igazolandó, hogy nagykorúsága óta állandóan helyben lakik.) 5. Elvált nő, ha sem ő maga, sem atyja nem elszakított területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Házassági bontó végzését. *c)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *d)* Atyja lakbizonylatát. (Mellyel atyjának a folyamodó kiskorúsága alatti négyévi helyben lakása igazolandó.) *e)* Atyja adózását igazoló adókönyvét. (Igazolandó a folyamodó kiskorúsága alatt fizetett adó.) *f)* Saját lakbizonylatát. (Ha házasságának bírói felbontástól számítva négy év már elmúlt, mellyel igazolja, hogy házasságának felbontásától állandóan helyben lakik.) 6. Elvált nő, ha ő maga vagy atyja, vagy mindakettő megszállt területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Házassági bontó végzését. *c)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *d)* Atyja születési bizonyítványát. (Amennyiben atyja 1851 után született, nagyatyja születési bizonyítványát is.)

e) Atyja lakbizonylatát. (Mellyel atyjának a folyamodó kiskorúsága alatti és 1921 július hó 26-a előtti négyévi helybenlakása igazolandó.) *f)* Atyjának adózását igazoló adókönyvét. (Igazolandó a folyamodó kiskorúsága alatt és 1921 július hó 26-a előtt fizetett adó.) *g)* Saját lakbizonylatát. (Ha a házasságának bírói felbontásától számítva négy év már elmult, mellyel igazolja, hogy házasságának felbontásától állandóan helyben lakik.) Férj utánillettőségnél: 1. Férjezett nő, ha sem férje, sem apósa nem elszakított területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *c)* Férje lakbizonylatát. (Melyben négyévi állandó helybenlakás igazolandó.) *d)* Férje adófizetését igazoló adókönyvét. 2. Férjezett nő, ha férje, apósa vagy mindaketten elszakított területi születésűek: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *c)* Férje lakbizonylatát. (Mellyel 1921 július hó 26-a előtti négyévi állandó helybenlakás igazolandó.) *d)* Férje adófizetését igazoló adókönyvét. (Igazolandó az 1921 július hó 26-a előtti adófizetés.) *e)* Férje erkölcsi bizonyítványát. 3. Özvegy nő, ha sem néhai férje, sem apósa nem megszállott területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje halottlevelét. *c)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *d)* Férje lakbizonylatát. (Mellyel férjének halála előtti négyévi állandó helyben lakása igazolandó.) *e)* Férje adófizetését igazoló adókönyvet. *f)* Saját lakbizonylatát. (Ha több, mint négy éve özvegy, mellyel igazolja, hogy özvegysége óta állandóan egyhelyben lakik.) 4. Özvegy nő, ha néhai férje vagy apósa, vagy mindaketten megszállott területi születésűek: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje halottlevelét. *c)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben a férj 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *d)* Férje lakbizonylatát. (Mellyel igazolandó, hogy férje 1921 július hó 26-a előtt négy évig állandóan helyben lakott.) *e)* Férje adófizetését igazoló adókönyvet. (Igazolandó az 1921 július hó 26-a előtti adófizetés.) *f)* Saját lakbizonylatát. (Ha több, mint négy éve özvegy, mellyel igazolja, hogy özvegysége óta állandóan helyben lakik.) 5. Elvált nő, ha leszármazás szerint külföldi állampolgár volt: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Házassági bontó végzését. *c)* Atyja születési bizonyítványát. *d)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *e)* Férje lakbizonylatát. (Mellyel igazolandó, hogy férje a házasság felbontása előtt négy évig állandóan helyben lakott.) *f)* Férjének adófizetését igazoló adókönyvét. (Házassága felbontása előtt fizetett adóról vagy ha férje, vagy apósa megszállott területi születésű, úgy férjének 1921 július 26-a előtt fizetett adójáról.) *g)* Saját lakbizonylatát. (Ha házasságának bírói felbontásától számított négy év már elmúlt, mellyel igazolandó, hogy

házasságának felbontása óta állandóan helyben lakik.) Önjogonszerzett illetőségnél: 1. Ha sem a folyamodó, sem atyja nem megszállott területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Atyja születési bizonyítványát. (Amennyiben atyja 1851 után született, nagyatyja születési bizonyítványát is.) *c)* Lakbizonylatát. (Mellyel négyévi állandó, megszakításnélküli helybenlakás igazolandó.) *d)* Adófizetését igazoló adókönyvét. 2. Ha a folyamodó vagy atyja, vagy mindaketten elszakított területi születésűek: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Atyja születési bizonyítványát. (Amennyiben atyja 1851 után született, nagyatyja születési bizonyítványát is.) *c)* Lakbizonylatát. (Mellyel 1921 július hó 26-a előtt négyévi állandó, megszakításnélküli helybenlakás igazolandó s ha katona volt, leszerelési igazolványa is bemutatandó.) *d)* Adófizetését igazoló adókönyvét. (Melyben 1921 július hó 26-a előtt fizetett adózása igazolandó.) 3. Özvegy nő, ha sem néhai férje, sem apósa nem elszakított területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje halottlevelét. *c)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *d)* Saját lakbizonylatát. *e)* Adófizetést igazoló adókönyvét. 4. Özvegy nő, ha néhai férje vagy apósa, vagy mindakettő elszakított területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje halottlevelét. *c)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *d)* Saját lakbizonylatát. *e)* Adófizetést igazoló adókönyvét. 5. Elvált nő, ha sem férje, sem apósa nem megszállott területi születésű: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *c)* Házassági bontó végzését. *d)* Saját lakbizonylatát. *e)* Adófizetést igazoló adókönyvét. 6. Elvált nő, ha férje vagy apósa, vagy mindaketten elszakított területi születésűek: *a)* Saját születési és házassági bizonyítványát. *b)* Férje születési bizonyítványát. (Amennyiben férje 1851 után született, apósa születési bizonyítványát is.) *c)* Házassági bontó végzését. *d)* Saját lakbizonylatát. (Mellyel 1921 július hó 26-a előtti négy évi állandó helybenlakás igazolandó.) *e)* Adófizetését igazoló adókönyvét (1921 július hó 26-a előtti adófizetésről).

Illetőségi (budapesti) nyilvántartót vezetnek a polgármesteri IV. ügyosztályban. A budapesti illetőségűnek elismert polgárokról, valamint mindazokról is, akiknek állampolgársága vagy más községbeli illetősége valamely ügyből kifolyólag megállapítást nyert, vagy huzamosabban tárgyaltatott, évtizedek óta nyilvántartási lap állíttatik ki, amely betűrendbe sorozva az előadók és érdeklődők rendelkezésére áll.

Ingatlan becslések eljárási díja. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Ingatlanvagyon átruházási illeték. Lásd: Adók c. a.

Ingyen ebéd, kenyér, tej, stb. Lásd: Hatósági ínségenyhítő tevékenység c. a.

Ingyen gyógyszer. Lásd: Gyógyszert ingyen c. a.

Ingyen temetés. Ha az elhúnyt családtagjai olyan rossz anyagi viszonyok között vannak, hogy nem képesek hozzátartozójuk temetkezési költségét viselni, a tisztiorvos javaslatára az elöljáróság utalványt állít ki a családnak ingyen temetkezésre. Ha az elhúnyt kórházban halt meg, hasonló esetben a kórház gondoskodik az eltemetéséről. Magánkórházakban, klinikákon elhalt vagyontalanok eltemetéséről az illető kórház, fenntartó intézmény, klinika gazdasági hivatala tartozik gondoskodni. Minden esetben külön sírba temetik az elhúnytat.

Inségakció. Lásd: Hatósági ínségenyhítő tevékenység c. a.

Inségenyhítéssel kapcsolatos panaszokat az illetékes polgármesteri IX. ügyosztály vezetőjénél vagy helyettesénél kell beadni.

Inségjárulék. Lásd: Adók c. a.

Insulint szegénysorsú cukorbetegek részére a kerületi elöljáróság által kiállított szegénységi bizonyítvány, továbbá a betegséget megállapító közkórháznak, vagy egyetemi belklinikának a kérvényhez csatolt igazolása alapján engedélyeznek. A cukorbetegek részére az insulint rendszerint egy naptári év végéig engedélyezik, a kórház azonban egyszerre csak egy hónapra elegendő insulint rendelhet. A betegnek a gyógyszer rendelése végett minden hónapban jelentkeznie kell a kezelőintézetnél. Azok részére, akik az OTI vagy a MABI, vagy más biztosító intézet kötelékébe tartoznak, insulin nem engedélyezhető. A kérelem elutasítása esetén a belügyminiszterhez lehet fellebbezni.

Iparcikkárusítás a vásárcsarnokokban és a nyilt élelmiszerpiacokon. A kerületi vásárcsarnokokban és a nyilt élelmiszerpiacokon, ahol régebben a hetivásári iparcikkárusítás nem a keddi és a pénteki napokra esett, egyelőre továbbra is ugyanazokon a napokon tartatik az iparcikk-hetivásár, mint azelőtt. Így a Lenke-úti élelmiszerpiacon hétfőn, a Széna-téri vásárcsarnokban szerdán és szombaton, a Vérmezői vásárcsarnokban, a Kolozsi-téri és a Martinovich-téri piacon csütörtökön, a Bosnyák-téri piacon szerdán és szombaton, a Kerepesi-úti piacon szombaton. Az iparcikkárusoknak a vásárcsarnokokra nézve a vásárcsarnokok igazgatóságától, a piacokra nézve pedig az elöljáróságoktól nyert állandó helyfoglalási engedéllyel kell bírniok. Az árusítási idő az iparcikkárusoknál délután 3 óráig tart és 4 órakor kijelölt helyeiket el kell hagyniok.

Iparengedélyek és iparigazolványok. Ha valaki ipart vagy kereskedést kíván űzni, köteles ezt a ker. elöljáró hivatalánál kérelmezni. A kérelem annál a ker. elöljárónál nyujtandó be, amelynek területén a kérvényező üzlet (ipar) helyiségét felállítani kívánja. Addig, míg a ker. elöljáró, mint elsőfokú iparhatóság a bejelentést tudomásul nem vette, illetve az iparigazolványt (jogosítványt) ki nem állította, az ipar gyakorlását megkezdeni

nem szabad. Az 1922. évi XII. t.-c. az iparok három csoportját különbözteti meg: I. Képesítéshez kötött iparok iparigazolvány vagy iparengedély alapján. II. Engedélyhez kötött iparok. III. Szabadiparok. Képesítéshez kötött ipar az olyan ipar, amely a munka természeténél fogva csak megfelelő ideig tartó szakképzés és hosszabb gyakorlat alapján sajátítható el s gyakorlása a törvényben megállapított szakképzettség igazolásához van kötve. A képesítéshez kötött iparok a következők: *a)* Iparigazolvány alapján gyakorolható képesítéshez kötött iparok: arany-, ezüstműves, ékszerész, arany-, ezüst- és fémverő, ötvös, aranyozó, artézi- és műkútfúró, asztalos (épületasztalos, bútorasztalos, mintaasztalos, mintakészítő), autójavító és szerelő, bádogos, borbély és férfifodrász, bőröndös, bőrdíszműves, szíjgyártó-nyerges, kocsinyerges, kocsikárpitos, bronzműves, csillárkészítő, cég- és címfestő, csizmadia, cipész, cukrász (keksz-, piskóta- és konzervkészítők), esztergályos (a vas- és fémesztergályos kivételével), épületburkoló, fagylaltkészítő, fazekas, cserépkályhakészítő, fegyverkovács, puskaműves, fémnyomó, fényképészet és fényképnagyítás, férfiszabó, férfiruhakészítő, fésűs (szaruműves), fűzőkészítő, galvanizáló, galvanoplasztikus, gombkötő és paszományos, gubás és szűrszabó, gumijavító, hajóács, hangszerkészítő (vonós-, fa- és fémfúvó hangszerek, zongora, harmónium, cimbalom és harmónika készítője), kádár (bognár, pintér), kalapos (férfi és női nemez- és szalmakalapkészítő, ide nem értve a kalapdíszítést), kaptafakészítő, kárpitos, kárpitdíszítő, kazánkovács és hajókovács, kefekötő és ecsetkészítő, kelme- és fonálfestő, vegytisztító, késes, köszörűs, kesztyű- és sérvkötőkészítő, kocsigyártó, bognár (kerékgyártó), kocsilámpakészítő, kosárfonó, kovács, szerszámkovács, könyvkötő, doboz, díszmű- és tokkészítő, köteles, hálókészítő, kötőszövő, kövező, kútcsináló, lakatos (műlakatos, épületfelvasaló és géplakatos), látszerész, kozmetikai ipar, mázoló, fényező, mérlegkészítő, mészáros és hentes, mézeskalácsos és viaszöntő, molnár, mű- és aranyhímző, azsúrozó, műszerész, nap- és ernyőkészítő, nemez- és szövetsapkakészítő, női fodrász, női divatkalapkészítő ipar, női szabó és leányruhakészítő, órás, orvosi műszerész és orthopédgépkészítő ipar, paplanos ipar, papucsos (papucskészítő) ipar, pipakészítő, reszelő vágó, rézműves és ónozó, rézöntő, harangöntő, sokszorosító, faszobrász, fametsző, sokszorosító gipsz- és terrakottaszobrász, sokszorosító ipar (könyvnyomtatás, kőnyomás, betű- és tömöntés, fotochemigrafia, fotolitografia, fénynyomás, mélynyomás, cinkografia, fametszés), szappanos és gyertyamártó, szita- és rostakészítő, szobafestő, szűcs és szőrmesapkakészítő, takács, tetőfedő (cserép-, pala-, műpala-, facement-, péplemez- és kátránypapírfedő), tímár, üveges (ide nem értve a vándoriparosok által űzött egyszerű beüvegezést ablakba és képkeretbe) üvegcsiszoló, üvegedző és üvegvéső, üveghajlító, üvegfoncsorozó, üvegforrasztó, üveg-, porcellán- és fayencefestő, mozaikműves, tükörkészítő, vas- és fémesztergályos, vasöntő, vésőműves és bélyegzőkészítő, zománcozó ipar, zongorakészítő ipar. *b)* Iparengedély alapján

gyakorolható képesítéshez kötött iparok: fogadó (szálló, penzió) ipar, (ide nem értve a legfeljebb tíz vendégszobát fenntartó üzemeket), vendéglő és kávéházi iparok, mesterséges ásványvizeknek, gyógyszereknek és mérgeknek készítése, azoknak a szereknek kivételével, amelyeknek készítése kizárólag a gyógyszerészeknek van fenntartva, avagy közegészségi vagy állategészségi szempontokból külön feltételeknek, magasabb szakismereteknek igazolásához van kötve, drogéria-üzletek, gyógyszerfélékkel és mérgekkel való kereskedés, amennyiben ezeket a cikkeket közvetlenül a fogyasztóközönség részére árusítják, fogműves (fogtechnikus) ipar, építőiparok, kéményseprőipar, mindennemű gázvilágítási telepek, a vízellátást szolgáló mindennemű művek létesítése és berendezése, ideértve a csővezetékek létesítését, javítását, mérőeszközök felszerelését és egyéb szerelési munkát, továbbá központi fűtőberendezések létesítése, javítása, sütő (kenyér, aprósütemény, stb.), villamosáramú (elektromos világítási, erőátviteli, elektrotechnikai, stb.) berendezéseknek, azok részeinek, valamint villamos mérőeszközöknek felszerelése, vezetékek létesítése, kapcsolása, javítása, robbantószerek készítése és az azokkal való kereskedés, fehérneműtisztítás, sütőipar. Azok a bádogosok és lakatosok, akik iparigazolványukat 1918. évi október hó 31-ike előtt nyerték és annak alapján kisebb szerelési munkákat is végeztek, ily munkákat e törvény hatálybalépése után is iparengedély nélkül végezhetnek. *c)* Szabad iparok azok az ipari tevékenységek, amelyeknek gyakorlása sem engedélyhez, sem képesítéshez kötve nincs. Rokoniparra való áttérés vagy rokoniparok együttes gyakorlásának bejelentése. Az az iparos, aki valamely képesítéshez kötött ipart gyakorol, az általa gyakorolt iparral fentebb felsorolt rokonipar gyakorlására külön szakképzettség igazolása nélkül áttérhet, illetőleg ezeket eddig gyakorolt iparával együttesen gyakorolhatja. Iparigazolvány alapján gyakorolható képesítéshez kötött iparnál döntését az iparhatóság a már meglévő iparigazolványon határozat alakjában feljegyzi. Iparengedély alapján gyakorolható képesítéshez kötött iparnál azonban új iparengedélyt kell váltani, amikor is a szakképzettségen és megbízhatóságon kívül minden egyéb feltételt igazolni kell, tehát ipardíjat is kell fizetni. A bejelentés annál a kerületi elöljáróságnál teendő meg, amelynek területén az iparüzlet van. Engedélyhez kötött ipar olyan ipar, melynek gyakorlása külön feltételek igazolásához kötött engedély elnyerésétől függ. E n g e d é l y h e z k ö t ö t t i p a r o k a következők: állati hullák feldolgozásával foglalkozó ipar, bank- és pénzváltó-üzlet, beraktározási vállalatok, csatornatisztítóipar, értékpapírral készfizetés mellett kereskedőipar, élőállattal (marhával, sertéssel, lóval) kereskedés, filmkölcsönzőipar, fogadó (szálló, penzió) ipar, amennyiben a tulajdonos legfeljebb tíz vendégszobát tart fenn foglalkozást közvetítő irodák, fuvarleveleket felülvizsgáló irodák (azoknak az ipara, akik fuvarozási ügyletből kifolyólag a fuvarozóval szemben támaszható követeléseket akár a maguk nevében a maguk számlájára, akár az igényjogosult nevében és számlájára

keresetszerűleg érvényesítenek), féreg-, rovar- és kártékony állatokat irtó vállalatok, hirdetések szerzése, hirdetési vállalatok, hitelezők és adósok közötti egyezkedés közvetítése, hitelhírszolgálat és hiteltudósítás, játékkártyák készítése (gyártása), kávémérés, kocsma, küldöncvállalatok, lőfegyverekkel, lőszerekkel való kereskedés és ezek közvetítése, menetjegyirodák (utazási és fürdőirodák), ószeres ipar, pénzkölcsönt közvetítő ügynökségek, rendes járati időhöz kötött, állati erő felhasználásával űzött személyszállítási (társaskocsi) ipar, sütőipar, szabadalmak értékesítése, amennyiben azt nem szabadalmi ügyvivők végzik, személyszállító eszközöknek (bérkocsiknak, bérautomobiloknak) közhelyeken a közönség számára való tartása (bérkocsiipar) és azok ipara, akik közhelyeken a közönségnek szolgálataikat ajánlják (hordáripar), szemétfeldolgozó vállalatok, tejcsarnokok, tejgyűjtőtelepek, tejkereskedelmi és tejterméket feldolgozó vállalatok, ide nem értve az egyszerű tejkimérést, temetkezési vállalatok, vagyonőrő vállalatok, zsibárus üzletek. Képesítéshez, illetve engedélyhez kötött iparoknál az alábbi okmányok bemutatása, illetve a kérelemhez való csatolása szükséges: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. a magyar állampolgárság igazolása, (külföldi honosok iparűzésének tekintetében a nemzetközi szerződések irányadók), 3. erkölcsi bizonyítvány (a lakóhely szerint illetékes kerületi rendőrkapitányságtól), 4. tanonc-bizonyítvány, illetve a képesítés igazolása, 5. nyilatkozat az illető ipartestülettől, hogy az iparigazolvány kiadása tekintetében nincs észrevétele. Férjes nőknél házassági anyakönyvi kivonatot, születési anyakönyvi kivonatot és a férj állampolgársági igazolását kell csatolni. Szabad iparnál a születési anyakönyvi kivonat, erkölcsi bizonyítvány és a magyar állampolgárság igazolása szükséges. Jogi személyek, közkereseti és betéti társaságok képesítéshez vagy engedélyhez kötött ipart csak üzletvezető alkalmazásával űzhetnek. Kivételt képez az építőipar, amelyet jogi személyek nem űzhetnek. Az üzletvezető ugyanolyan feltételeket köteles igazolni, mint az önálló iparűző. Az üzletvezető elhalálozását vagy a társaságból való kilépését a társaság az iparhatóságnak 8 napon belül bejelenteni köteles. Az iparűző halála után házastársa az ipart özvegyi jogon tovább folytathatja, köteles azonban ezt a körülményt az iparhatóságnak bejelenteni. Ugyanez áll arra az esetre is, ha az életbenmaradt házastárs meghal és kiskorúak hátrahagyása esetén az ipart a gyám folytatja a kiskorúak nagykorúságáig. Képesítéshez kötött iparnál a gyám is köteles szakképzettségét és magyar állampolgárságát igazolni, vagy pedig szakképzett üzletvezetőt állítani. Az iparigazolvány (engedély) megszerzése iránti kérelmek a kerületi elöljáróság segédhivatalához nyujtandók be s ugyanott kell az előírt ipardíjakat városi, illetve állami bélyegjegyekben leróni. Az ipardíj: szabad iparnál 11·60 P, képesítéshez kötött iparnál 9·28 P, engedélyhez kötött iparnál 13·92 P, gyáripar és nagybani iparnál 29 P városi illeték. Állami illeték minden esetben 5 P és minden mellékletre 30 f ívenként. Minden iparnak

más helyiségbe való költözését a ker. elöljáróságnál 8 napon belül be kell jelenteni. Ugyancsak 8 napon belül be kell jelenteni az ipar megszüntetését az iparigazolvány visszamutatása mellett. A bejelentés 1 P állami bélyegilleték alá esik. Az iparos megszüntetett iparának újból való gyakorlására a megszűnés időpontjától számított 1 éven belül engedélyt kérhet annál a ker. elöljáróságnál, amelyik az ipar megszüntetését tudomásul vette. Nem rokontermészetű és képesítéshez kötött iparra való áttérés, illetve üzletkiterjesztés esetében az iparhatóság a Kereskedelmi és Iparkamara véleménye alapján dönt a szakképzettségről, illetve megkívánhatja a szakvizsgára bocsátást. Telepengedélyhez kötött ipartelepet csak telepengedély alapján lehet felállítani. A kérvényhez csatolandó: 1. A telep helyszínrajza (megszerezhető a polgármesteri III. ügyosztálynál a közp. városházán), 2. a felállítandó épületek és belső felszerelésük rajza, 3. az iparág műszaki leírása, 4. a szomszédes házak és telkek tulajdonosainak lakcíme, mindegyik két példányban. 5. a telektulajdonos beleegyezése. A kérelem benyujtása alkalmával 40 pengő városi és 20 pengő állami bélyegilleték rovandó le, ezenkívül mellékleti ívenként egyenként 30 fillér állami bélyegilleték. A helyszíni eljárás költségeire 100—120 pengő készpénzben a ker. pénztárnál letétbe helyezendő. A ker. elöljáró a helyszíni eljárásra határidőt tűz ki és ezt falragaszok útján közhírré teszi. A helyszíni tárgyalás szakértői: a ker. elöljáró, a ker. mérnök, a ker. tisztiorvos, az államrendőrség képviselője, a tűzoltó főparancsnokság, az iparfelügyelőség, a közmunkatanács képviselője, vegyészeti üzemek felállítása esetén a főv. vegyészeti intézet szakértője, vágóhidak húsüzemek felállításánál a fentemlítetteken kívül a ker. állatorvos. A helyszíni eljárás után a ker. elöljáró mint I. fokú iparhatóság a telepet véghatározattal engedélyezi és azt az iparfelügyelőséggel és a Közmunkatanáccsal közli. Az ipartelepet csak az engedély jogerőre emelkedése után lehet felállítani. Telepengedélyezési eljárást igényel a következő telepek, illetve műhelyek felállítása: acetongyárak, acetiléngázfejlesztő telepek, éter-, esszencia- és illóolajgyárak, agyagáru-égetőkemencék, alkáliák gyártása, (marónátron-, káliszóda- és hamuzsírgyártás), állati szőr előkészítésére szánt telepek, ásványolajfinomítók, ásványi savgyárak (kénsav-, sósav-, salétromsav- stb. gyárak), aszfaltfőző, aszfalt-fedéllemez, szigetelőlemez, aszfaltlakk és aszfaltmesztix gyárak, bélhúr és béltisztító telepek, bőrszárító telepek, celluloidot előállító, továbbá olyan ipartelepek, amelyekben egyidejűleg 10 kilogrammnál több celluloidot dolgoznak fel, cellulóze- és papírgyárak, cukorgyárak, csontégetők, csontgyüjtők, csontfehérítők, csontfőzők, csontszárítók, csontzúzók, degras törökvörös olajgyárak, dögfeldolgozó telepek, dögnyúzóhelyek, enyvfőzők, faggyúolvasztók, fatelepek, falepároló telepek, fatelítő telepek, fémöntő (amennyiben az olvasztás nem tégelyekben történik) és nyersfémek előállítására szolgáló telepek, firneiszfőzők, fürdők, gázkészítő- és gáztartó intézetek, gépfűrészek és mechanikai berendezéssel bíró

asztalosműhelyek, gépzsír-, vazelin- és kocsikenőcsgyártás, amennyiben a gyártás melegúton történik, gipszbányák, gőzmalmok, gummigyárak, gyanta- és terpentindesztilláló telepek, gyapjúfonó, kenderkészítő és fonó, lenkikészítő és fonó, továbbá pamutkártoló és fonó és jutafonó telepek, gyertyaöntők, gyorsfehérítők, gyógyszervegyészeti gyárak, gyúszeráruk készítésére szánt telepek, hámorművek, házfedőpapír- és házfedőnemez előállítására szolgáló gyárak, karbidgyárak, kátránykészítő- és kátrányos ponyvát előállító gyárak, kátránylepároló telepek, kazeingyárak, keményítő- és keményítőszörpelőállító gyárak, kocsikenőcsgyártás nagyban, kokszgyárak, amennyiben másutt állíttatnak fel, mint ahol az anyag termeltetik, kőfejtő telepek és kőbányák, koromégetők, lakkgyárak, len- és kenderáztató telepek, lőporgyárak és raktárak, malátagyárak, marha- és sertéshízlalók, amennyiben a nagyipar körébe tartoznak, mésztégla- és gipszégetőkemencék, műanyaggyárak (amennyiben azok gyártása vegyi átalakulással kapcsolatos, phenol, kondenzációs termékek stb.) műtrágyagyárak, műselyem- és collodiumgyárak, nyersfilmgyárak, ócska épületfa telepek, olajgyárak, olajhidrogénező (olajkeményítő) telep, őrlőmalmok, paraffingyárak, pörkölőkemencék, rézgálic- és vasgálicgyárak, rongygyüjtő és osztályozó telepek, ruggyantagyárak, sörgyárak, szappanfőzők, száraz- és szélmalmok, szárnyas- és apróállatok nagybani vágása, szénkéneggyárak, szerves festékgyárak (ú. n. kátrányfestékgyárak), szeszgyárak, szeszfinomítógyárak, téglagyártás, tímárműhelyek, tőzeg- és barnaszén lepároló telepek, trágyagyárak, tükörgyárak, tüzijátékáru készítésére szolgáló telep, uszodák, üveghuták, vágóhidak, vegyészeti gyárak, vegyi festékgyárak, vegytisztító telepek, villamoserőt és sűrített levegőt előállító ipari célt szolgáló telepek, viaszosvászon-, műbőr- és linoleumgyárak, vér- és lúgkőfőzők, vízgáztelepek, zsírbontó- és glicerinfinomító telepek. A telepengedély érvénye elenyészik, ha a jogerős telepengedély kézhezvételétől számított 2 év alatt az üzem meg nem indul vagy ha az 2 éven át szünetel. Műhelyekben, gyárüzemekben, iparhatóságilag jóváhagyott Munkarendet kell kifüggeszteni. A kérelemhez a munkarendet három példányban kell csatolni. A ker. elöljáró az iparfelügyelőség véleménye alapján láttamozza a munkarendet. A magyar királyi minisztérium 5.850/1938. M. E. számú rendelete értelmében további rendelkezésig iparigazolványt és iparengedélyt nem szabad kiadni. Ez a rendelkezés nem érinti azoknak az iparigazolvány, illetőleg iparengedély kiadására irányuló kérelmeknek az elbírálását, amelyeket az illetékes iparhatóságoknál 1938. évi augusztus hó 15. napját megelőzően terjesztettek elő. Az illetékes miniszter az iparigazolvány vagy az iparengedély kiadását egyes indokolt esetekben, vagy ha indokolt, egyes iparokra nézve is engedélyezheti. Az 1939. évi IV. t.-c. 14. §-a kimondja, hogy ipar gyakorlásra zsidónak iparigazolványt, illetőleg iparengedélyt mindaddig nem lehet kiállítani, amíg az illető községben a zsidóknak kiadott iparigazolványok és iparengedélyek együttes száma a községben fennálló összes iparigazol-

ványok és iparengedélyek számának 6%-a alá nem csökken. A kereskedelem- és közlekedésügyi, illetőleg az iparügyi miniszter közérdekből kivételt tehet. Foglalkozást közvetítő irodára, továbbá hitelhírszolgálatra és hiteltudósításra zsidó iparengedélyt nem kaphat. Foglalkozást közvetítő irodára a jelen törvény hatályba lépése előtt zsidónak adott iparengedély az 1940. évi december hó 31. napján megszűnik.

Iparisklolák. Lásd: Iskolák c. a.

Iparostanonciskola. Lásd: Iskolák c. a.

Iparrajziskola. Lásd: Iskolák c. a.

Ipartársulatok. Ugyanazt, vagy a különböző iparokat egy vagy több községben önállóan gyakorló iparosok közös érdekeik előmozdítása végett ipar(kereskedő-)társulatokká egyesülhetnek. Az iparosok és kereskedők által a közös érdekeik előmozdítására alakított egyesületek nem a belügyminiszter, hanem a kereskedelemügyi, illetve iparügyi miniszter hatásköre alá tartoznak. Ezekkel szemben nem az egyesületi jogszabályok, hanem az ipartörvény megfelelő szakaszai nyernek alkalmazást (1884. évi XVII. t.-c. 149—154. szakaszai). Az ilyen egyesületek felügyeletét az illetékes iparhatóság gyakorolja és így az ellenük beadott panaszoknak az elbírálása is az iparhatóság hatáskörébe tartozik. Az ipari és kereskedelmi egyesületek alapszabályai jóváhagyás végett a székesfőváros polgármestere útján mutatandó be a kereskedelemügyi, illetve iparügyi miniszterhez. Ezek az egyesületek a közhatóságokhoz és hivatalokhoz intézendő beadványaikra és irataikra nézve a peres — eljárás kivételével — az 1869. évi XVI. t.-c., valamint az illetékdíjjegyzék 85. tételének 15. pontja és 89. tételének XII/a. pontja értelmében a bélyegmentességet igényelhetik.

Ipartelepek ellen, zaj, bűz, füst stb. miatt a kerületi mérnöknél lehet panaszt tenni.

Ipartestület. Az ipartestület a képesítéshez kötött iparűzőknek a szervezete. Budapest székesfőváros területén 44 iparágak, illetve iparcsoportok szerint tagozódó és egy vegyes ipartestület van. Az ipartestületek, szemben az ipartársulatokkal és egyesületekkel, kényszertársulások, ehhezképest minden iparos, aki képesítéshez kötött ipart gyakorol, köteles az illetékes ipartestületbe tagként belépni. Az ipartestületek autonóm szervezetek, főfeladatukat képezik tagjaiknak mindennemű szakmai, gazdasági, művelődési és emberbaráti érdekeinek felkarolása és hatékony szolgálata. Több vonatkozásban hatósági jellegű teendőket is végeznek, így tanoncszerződések kötése, a munkakönyvek kiadása, a munkaviszony nyilvántartása, a munkaadók és alkalmazottak munkaviszonyából kifolyóan felmerült vitás kérdésekben békéltetés, illetve döntés. Az ipartestületi életet általában az 1932. évi VIII. t.-c., illetőleg az 1936. évi VII. t.-c. szabályozza. Ezek a törvények tartalmaznak megfelelő rendelkezéseket az ipartestületeknek megalakítására, hatáskörére, működésére, stb. nézve. A felügyeletet Budapest székesfőváros polgármestere látja el, ide-

fordulhatnak beadvánnyal, illetve panasszal az érdekeltek, az ipartestületek önkormányzati szervei és az egyes ipartestületi tagok is. A polgármester intézkedései ellen a m. kir. iparügyi vagy kereskedelmi miniszterhez lehet fellebbezni.

Iparvágány építésénél először bélyegköteles kérvényben a közigazgatási bejárás elrendelését és az elvi építési engedélyt kell kérni és pedig, ha kézi, vagy lóüzemű lesz a vasút, akkor a fővárosi közmunkák tanácsától, ha pedig géperejű lesz, úgy a kereskedelemügyi minisztertől. A kérvényhez mellékelni kell a vágány helyszínrajzát, hossz-szelvényét és műszaki leírását 4—4 példányban. Ha a bejárás megtartatott és az kedvező eredménnyel járt, a közigazgatási bejárásról felvett jegyzőkönyv hatósági jóváhagyása kapcsán folyamodó a vágány megépítésére elvi engedélyt kap s ez esetben az építés megkezdése előtt az igénybeveendő fővárosi közterületek használatára vonatkozólag a fővárossal szerződést kell kötnie (ezt külön nem kell kérni, a főváros tiszti ügyészsége a szerződéstervezetet elkészítve, folyamodónak aláírás végett megküldi). A szerződés aláírása után külön kérelmezendő bélyeges kérvényben a helyhatósági építési engedély a polgármestertől. A kérvényhez 4—4 példányban csatolni kell a már elvileg engedélyezett tervek alapján elkészült részletterveket. A helyhatósági építési engedély elnyerése után a vágány megépíthető és ha elkészült, használatbavétele előtt műtanrendőri bejárás kérelmezendő attól a hatóságtól, amely a közigazgatási bejárást elrendelte.

Iparvágányok közterületen. A közterületnek iparvágány céljára való átengedése tárgyában a kérelmet az elsőfokú közigazgatási hatósághoz, Budapest székesfőváros területén a polgármesterhez (V. ügyosztály) kell előterjeszteni. A beadvány bélyegköteles. Illetéke 2 P okmánybélyeg. Ez ügyben hozott határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

ISKOLAFELÜGYELŐK, SZAKFELÜGYELŐK,

Elemi iskoláknál. Albrecht István el. isk. ig. (Felügyelő igazgató) VIII., Dugonics-u. 19. (1-383-44). Bajor Dezső el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) III., Áldás-u. 1. (1-577-69). Bay József el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VII., Hernád-u. 46. (1-349-75). Ekamp Nándor el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) I., Labanc-út 3. (1-642-26). Emhő Gyula el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VI., Szívutca 19. (1-104-31). vitéz Gévay Károly el. isk ig. (Kislétszámú oszt.) V., Szemere-u. 3. (1-245-27). Háros Antal el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VIII., Mária Terézia-tér 8. (1-339-46). Harmat Artúr polg. isk. tan. (Ének) Közokt. ü.-o. (Városháza 329.). Karvaly Viktor polg. isk. tan. (Ének) közokt. ü.-o. (Városháza 329.). Mezey Ferenc felső keresk. isk. tan. (Testnevelés) VIII., Német-u. 44. Ölveczky Pál el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) I., Németvölgyi-út 46. (1-536-70). Br. Proff Kocsárdné polg. isk. tan. (Testnevelés) VIII., Német-u. 44. Stelly Géza el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VIII., Mária Terézia-tér 8. (1-339-46). Szilas

Ágost el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) I., Krisztina-tér 4. (1-531-51). Urbányi József el. isk. ig. (Felügyelő igazgató) III., Áldás-u. 1. (1-577-69). Vitál Ödön el. isk. ig. (Tanulmányi fel.) I., Márvány-utca 32. (1-530-37). **Polgári iskoláknál.** Dús Ferenc polg. isk. ig. (Elméleti tárgyak) II., Medve-u. 5—7. (1-523-40). Edvi Illés Jenő polg. isk. tan. (Rajz) VIII., Tisza Kálmán-tér 4. (1-383-81). gróf Festetich Pálné polg. isk. r. tanár (XI., Fehérvári-út 10. 1-584-06.), Harmat Artúr polg. isk. tan. (Ének) Közokt. ü.-o. (Közp. Városháza 329.). Karvaly Viktor polg. isk. c. ig. (Ének) Közokt. ü.-o. (Közp. Városháza 329.). Loschdorfer János polg. isk. ig. (Elméleti tárgyak) IX., Mester-u. 19. (1-342-09). Mezey Ferenc felső keresk. isk. tan. (Testnevelés) VIII., Német-utca 44. Palócz András dr. polg. isk. ig. (Felügyelő ig.) XI., Fehérvári-út 10. (1-584-06). Perjéssy Kálmán dr. id. isk. orv. (Egészségtan) I., Márvány-u. 32. (1-530-37). Br. Proff Kocsárdné polg. isk. c. ig. (Leányisk. testnev.) VIII., Német-u. 44. vitéz Sághelyi Lajos dr. polg. isk. ig. (Elméleti tárgyak) VII., Kertész-utca 30. (1-376-79). **Gyógytornatanfolyamoknál.** Hodászy Miklós testn. ig. Közokt. ü.-o. (Központi városháza 335.). **Gimnáziumoknál.** Erődi Kálmán dr. c. tank. kir. főig., gimn. ig. (Felügy. ig.) IV., Reáltanoda-u. 7. (1-855-05). **Felsőkereskedelmi iskoláknál.** Krisch Jenő (Felügy. ig.) IV., Reáltanoda-u. 7. (1-855-05). **Iparostanonc-iskoláknál.** Abonyi Sándorné ipt. isk. ig. (Tanulmányi fel.) IV., Váci-u. 43. (3-823-27). Albrecht István el. isk. ig. (Felügyelő igazgató) VIII., Dugonics-u. 19. (1-383-44). Jánosy Imre ipt. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VI., Szondy-u. 41. (1-112-89). Kelemen Konstancia ipt. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VII., Hernád-utca 46. (1-346-55). Lengyel Gyula ipt. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VII., Kertész-u. 30. (1-305-27). Riesz József ipt. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VIII., Szentkirályi-u. 12. (1-390-58). Rózsa Károly ipt. isk. ig. (Tanulmányi fel.) VII., Nyár-u. 9. (1-353-70). Urbányi József el. isk. ig. (Felügyelő igazgató) IV., Cukor-u. 6. (1-811-64). Zombory Moldován Béla iparrajzisk. ig. (Tanulmányi fel.) IX., Török Pál-u. 1. (3-851-06). **Női ipariskoláknál.** Loschdorfer János polg. isk. ig. IX., Mester-u. 19. (3-342-09). **Iskolai gazdasági telepeknél.** Varga Márton kertészképző isk. ig. XIV., Egressy-út 73. (2-964-21). **Zenetanfolyamoknál.** Breuer Éva felsőbb zeneisk. tanár (Hegedű) IX., Calvin-tér 9. (1-851-41). Geszler Ödön felsőbb zeneisk. ig. (Hegedű és zongora) IX., Calvin-tér 9. (1-851-41). **Kisdedóvóknál.** Stelly Gizella főóvónő (Felügyelő óvónő) VIII., Baross-u. 98. (1-403-28).

Iskolafogorvosi vizsgálóintézetek: I, Krisztina-tér 4. (1-531-51), III., Lajos-utca 1. (3-519-11), XIII., Váci-út 57. (2-914-68), VII., Nyár-utca 9. (1-354-07), XIV., Aréna-út 25. (1-380-47), VIII., Örömvölgy-utca 2. (1-364-78), IX., Mester-utca 19. (1-342-09) X., Szent László-tér 1. (1-480-52), IV., Prohászka Ottokár-utca 6. (3-831-45), XI, Váli-út 1. (2-585-52), III, Raktár-utca 1. (1-623-39).

Iskolai alapítványok és ösztöndíjakat a polgármester a VII. ügyosztály javaslatára nyilvános pályázat útján hirdet meg. A pályázati feltételeket és a kérvényhez csatolandó okmányokat

a mindenkori hirdetmények sorolják fel. Az alapítványi díjak és ösztöndíjak odaítélését a polgármester a VII. ügyosztály előterjesztése alapján eszközli.

Iskolai beiratások rendje és kellékei. Lásd: Beiratások a fővárosi iskolákba c. a.

Iskolai gondozónővérek. Minden iskolaorvos mellé egy iskolai gondozónővér van beosztva. Az iskolai gondozónővérek létszáma 62, akik közül 1, a vezetőjük a tiszti főorvosi hivatalban, 54 az iskolaorvosi körzetekben, 5 az iparostanonc körzetekben és végül 2 a sportorvosi és szívvizsgáló intézetben működik. Az iskolai gondozónővérek munkája két részre oszlik. Az egyik feladatuk az, hogy az iskolai orvosi vizsgálókban az orvosoknak a vizsgálatoknál segédkezzenek, a gyermekek egészségügyi törzslapját vezessék és végezzék az írásbeli munkát stb. A másik pedig, hogy a tanulókat az otthonukban, a környezetükben felkeressék, még pedig egyrészt az egészségügyi prevenció szempontjából rendszeresen, másrészt pedig az igazgató vagy az iskolaorvos felhívására a szükséges esetekben. A rendszeresen végzett környezettanulmányok egészségügyi szempontból is nagyon fontosak, mert a gyermekek szociális helyzete, a rossz lakásviszonyok, a hiányos táplálkozás, és ruházkodás, a környezet egészségi és erkölcsi mivolta sokszor felvilágosítást adnak a tanulók szervezeti állapotára és betegségére, amit a vizsgálatoknál az iskolaorvosoknak ismerniök kell. Az iskolai gondozónővérek az elmúlt évben 10.460 környezettanulmányt végeztek, amelyeket a gyermekek egészségügyi törzslapjához csatoltak. Az Országos Stefánia Szövetséggel való együttműködést az iskolai gondozónővérek teljesítik. A gyermekek betegsége vagy kórházi elhelyezése esetében eljárnak és a szülőkkel állandó érintkezésben vannak. A szakorvosi rendelőkben 22 asszisztensnő teljesít szolgálatot.

Iskolai gondozónővéri intézmény. IV., Központi Városháza, II. pavillon. Tisztifőorvosi hivatal.

Iskolai helyiségek egyesületi összejöveteli célokra való átengedése a polgármesteri VII. ügyosztálynál kérelmezendő. Csak belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályokkal működő egyesületek számíthatnak a kérelem teljesítésére és evégből a kérvényhez csatolniok kell a kormányhatóságilag láttamozott alapszabályt. A polgárm. VII. ügyosztály az érdekelt iskola igazgatójának véleménye alapján határoz a helyiségek ideiglenes átengedéséről. Amennyiben az iskolai helyiséget használó intézmény fűtést és világítást igényel, ennek költségeit meg kell térítenie.

Iskolai ingyenes tejreggeli. Budapest székesfőváros az ínséges iskolás gyermekek részére 1935. januárjában indította meg az iskolai ingyenes tejreggeliztetését. Azok az iskolás gyermekek, akiknek szülői a kerületi elöljáróságok szegénykataszterébe felvétettek, erről igazolványi lapot nyertek és ingyen-ebédben részesülnek, az iskolanővér ajánlására ingyen-reggelit kaphatnak abban az óvódában vagy iskolában, amelybe járnak. Az ingyenes tejreggeli 2 dl pasztőrözött tejből és 5 dkg barna kenyérből áll

Az iskolai ingyenes tejreggeliztetést a polgármesteri IX. ügyosztály vezetése mellett a főváros gyermeküdültetése bonyolítja le.

Iskolai körzettől eltérő beiratkozást a polgárm. VII. ügyosztálynál lehet kérelmezni, mely indokolt esetben és a lehetőségek figyelembevételével az engedélyt megadja. A beadvány után 2 P okmánybélyeget kell leróni.

Iskolai ösztöndíj-, illetve jutalomdíj-alapítványok. Aki valamely székesfővárosi községi iskola tanulóinak jutalmazása, illetve ösztöndíjban való részesítése céljából alapítványt kíván létesíteni, ebbeli szándékát a polgármesterhez címezett bélyegmentes kérvényben bejelenti. A kérelemben megjelöli az alapítvány összegét (jelenleg a székesfőváros alapítványi tőke címén a csekély kamathozadékra való tekintettel 1000 pengőnél kisebb összeget nem fogad el), továbbá azt, hogy az alapítványt kinek emlékezetére teszi (kiről kívánja elnevezni), mik legyenek a jutalomdíj, illetve ösztöndíj-adományozás feltételei (melyik iskola milyen tanulójának, ki által, milyen időközökben oszthatók ki az alapítványi tőke kamatai, stb.), végül a kérelemnek okvetlenül tartalmaznia kell azt a kötelező kijelentést is, hogy az alapítványt tevő az alapítványt Budapest székesfőváros kezelésére bízza. A kérvény beadása előtt a központi városházán a számvevőség X. ügyosztályánál (Központi Városháza, III. em., 371. sz. ajtó) történt számfejtés után az alapítvány tőkeösszegét a központi pénztárba be kell fizetni, illetőleg amennyiben az alapítványi tőke értékpapírból áll, azt ugyanezen eljárás után a központi pénztárnál letétbe kell helyezni. Az erről kapott nyugtát csatolni kell a polgármesteri központi segédhivatal iktatójába (Központi Városháza, fldsz. 6. ajtószám) benyujtandó kérvényhez. Az alapítvány alapító oklevelét az alapítványt tevő kívánságának megfelelően a tiszti ügyészség szövegezi meg. A tiszti ügyészség által bemutatott alapító oklevél-tervezetet a polgármester előterjesztés kíséretében a törvényhatósági bizottság közgyűlése elé terjeszti. A közgyűlés a székesfőváros közönsége nevében az alapítványt kezelésre elfogadja, az alapító oklevél szövegét a tiszti ügyészség tervezete alapján megállapítja és a megfelelő számban kiállított eredeti alapító okleveleket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez jóváhagyás végett felterjeszti. A székesfőváros közönségének kezelésében lévő ösztöndíj- és jutalomdíj-alapítványok kamatainak kiosztása iránt a polgármester az alapítványt tevő alapítólevélben lefektetett kívánságának megfelelően kellő időben intézkedik. Az ösztöndíj-, illetőleg jutalomdíjban való részesülés feltételeit a pályázó tanuló az iskola igazgatósága útján közzétett pályázati hirdetményből tudhatja meg. A szabályszerű pályázati eljárás útján betöltendő alapítványi ösztöndíjas, illetőleg jutalomdíjas helyek elnyerésének feltételeit tartalmazó pályázati hirdetményt a polgármester a Fővárosi Közlöny-ben és a Budapesti Közlöny-ben is közzététeti.

Iskolai tejtízórai. Budapest székesfőváros az óvódás és iskolás gyermekek tejtízóraiját 1929. évben indította meg. Mindazok a

gyermekek, kiknek szülői a tejtízórai (2 dl pasztőrözött tej) árát egy hétre előre megtérítik, a községi óvódákban és iskolákban a tízórai tanítási szünetben tejet kaphatnak, amelyet hygiénikus szívószál igénybevételével fogyasztanak. A tejtízóraira az óvónőknél, vagy osztályvezetőknél kell jelentkezni. Az iskolai tejtízórait a polgármesteri IX. ügyosztály vezetése mellett a főváros gyermeküdültetése bonyolítja le.

Iskolaköteleseket nyilvántartó hivatalok. Központi hivatal IX., Telepy-utca 17. (1-319-46). I. kerületi törzskönyvvezetői hivatal I. Incze pápa-tér 3. (1-605-90). II. kerületi törzskönyvvezetői hivatal II., Marczibányi-tér 1. fldsz. (1-526-76). III. kerületi törzskönyvvezetői hivatal III., IV. és V. kerületi törzskönyvvezetői hivatal V., Honvéd-utca 20. fldsz. 15. (1-236-85). VI. kerületi törzskönyvvezetői hivatal VI., Izabella-utca 61. fldsz. (1-210-72). VII. kerületi törzskönyvvezetői hivatal VII., Hernád-utca 17. (1-313-78). VIII. kerületi törzskönyvvezetői hivatal VIII., Német-utca 44. (1-330-26). IV. és IX. kerületi törzskönyvvezetői hivatal IX., Bakáts-tér 13. fldsz. (1-877-13). X. kerületi törzskönyvvezetői hivatal X., Szent László-tér 29. II. em. 68. (3-481-14). XI. kerületi törzskönyvvezetői hivatal XI., Verpeléti-út 3. V. 3. (2-689-68). XIII. kerületi törzskönyvvezetői hivatal XIII., Béke-tér 1. II. 47. (2-990-40). XIV. kerületi törzskönyvvezetői hivatal XIV., Pétervárad-utca 4. (2-979-20). A hivatalnak az a feladata, hogy az előírt iskoláztatási kötelezettség biztosítása érdekében a székesfőváros területén az iskolaköteles gyermekeket és tanoncokat nyilvántartsa és ellenőrizze, hogy minden iskolaköteles korban lévő gyermek a kellő időben beirattassék. A mulasztókat az illetékes hatóságnál bejelenti. Az iskolaköteleseket nyilvántartó hivatal két részből áll. A központi és a kerületi hivatalokból. A kerületi hivatalok élén a törzskönyvvezetők állanak. A kerületi hivatalok gyüjtik össze az anyagot és a központi hivatalnak beszolgáltatják. A mulasztókat megintik és a kihágási eljárás megindítása végett a kerületi elöljáróságnak bejelentik. A központ a beszolgáltatott anyagot feldolgozza és az egész hivatal ügymenetét vezeti és ellenőrzi.

Iskolaköteles kor. Minden gyermek iskolaköteles lesz ama év szeptember havában, amely év szeptember 15-ig bezárólag betölti a 6. életévét. Hatodik életévet ez időpontig be nem töltött gyermek az iskolába nem írható be.

Iskolanővéri intézmény. Az iskolanővéri intézmény 3 éves kortól 18 éves korig foglalkozik a gyermek szociális és erkölcsi védelmével. Összekötő kapocs az iskola és a szülői ház, valamint a különféle gyermekvédelmi intézmények és akciók között. Erkölcsvédelmi és szociális munkája az iskola nevelői munkájának szerves kiegészítő része. A székesfőváros tanintézetei 32 iskolanővéri körzetbe vannak beosztva s a körzeti iskolanővérek a tanítókkal és tanárokkal személyesen érintkezve veszik át az elintézendő eseteket. Az iskolanővérek munkáját az iskolanővéri központ (IV., Cukor-utca 6. Telefon: 3-805-09.) irányítja.

Az iskolanővérek fővárosi tanítónők, számuk ezidőszerint 43, akiknek 27 szellemi szükségmunkás tanítónő segédkezik az adminisztrációs munkák lebonyolításában.

Iskolaorvos tevékenysége kifejezetten a prevenció szolgálatában áll és csak gondoskodni tartozik arról, hogy a beteg gyermek az arra hívatott helyen megfelelő gyógyításban részesüljön s ennek megtörténtét figyelemmel kíséri. Az iskolaorvos teendőit az 12.644/1925. - VII. számú tanácsi rendelet állapítja meg. Minden iskolaévben az iskolaorvos az összes tanulókat megvizsgálni tartozik. A vizsgálatokról egészségi törzslapot vezet. A vizsgálatnál betegesnek, gyengének talált tanulót állandó megfigyelés alatt tartja, szükség esetén a gyermeket az iskolaszakorvoshoz küldi és a szakorvos leletét a törzslapra rávezeti. Ha indokolt, a szülőket a gyermek gyógykezeltetésére szólítja fel. Ezenkívül a gyermekek otthoni egészségügyi és szociális viszonyait indokolt esetben az iskolai gondozónővér útján ellenőrizteti. A tantestülettel együtt kiválasztja azokat a tanulókat, akiknél szükséges, hogy a székesfőváros nyári gyermeknyaraltató akciójában részesüljenek. Közreműködik az iskolákban rendezett egészségi akciókban, pl. tejtáplálás, ebéd-, csukamájolaj-adagolás, amikor az arra rászorultakat a tanulók közül kiválasztja. Ugyancsak közreműködik azoknak a tanulóknak évről évre való kiválasztásánál, akiket egészségi állapotuk és szegénységüknél fogva a székesfőváros ínségakciója ingyen étkeztetésben, felruházásban részesít. Az iskolaépületben az iskolaorvosnak vizsgálószobája van, ahol meghatározott napokon és órákban vizsgáló- vagy megbeszélési órákat tart, amelyeken a szülőket kívánalmaikról felvilágosítja, a tanulók gyógykezeltetésénél tanáccsal szolgál és a mellé beosztott iskolai gondozónővérnek utasításokat ad. Az iskolaorvos az egészségtan tanítását is ellátja. A legutóbbi tanévben 57 körzetben működött az iskolaorvosi intézmény. Ebbe a 57 körzetbe 282 tanintézet növendékei tartoztak. Az iskolák arányosan, körzetenként vannak elosztva, úgyhogy egy-egy körzethez 3—4 egymáshoz közelfekvő tanintézet 1500—1900 tanulója tartozik. Az iskolaorvosi vizsgálatokon kívül jelenleg 11 szakorvosi, 11 iskolafogorvosi vizsgálót tart fenn a székesfőváros, a szakorvosi vizsgálók között egy Röntgen-laboratórium, szívvizsgáló és sportorvosi intézet is áll az iskolaorvosi intézmény rendelkezésére.

Iskolaszakorvosi vizsgálóintézetek : I., Krisztina-tér 4. Szem-, fül-, orr-, torok- és gége-, bel- és testegyenészeti szakorvosi rendelés ; V., Sziget-utca 8—10. Szem-, fül-, orr-, torok- és gége-, orthopädszakorvosi rendelés ; VII., Nyár-utca 9. Bel-, szem-, fül-, orr-, torok- és gégeszakorvosi rendelés ; IX., Knezits-utca 17. Szem-, fül-, orr-, torok- és gégeszakorvosi rendelés ; VII., Nyár-utca 9. Belgyógyászati rendelés ; VII., Hernád-utca 10. Belgyógyászat ; IX., Szvetenay-utca 28. Bel- és ideggyógyászati rendelés ; VII., Nyár-utca 9. Iskolai röntgenintézet ; X., Szent László-tér 1. Szem-szakorvosi rendelés. Szívvizsgáló és sportorvosi vizsgálóintézet : VII., Dohány-utca 32.

ISKOLÁK.

Kisdedóvók. A székesfőváros 87 kisdedóvót tart fenn, amelyekben 300 óvónő működik. A gyermekek 3—6 éves korukig az óvódákban szerető gondozásban részesülnek; hasznos tudnivalók játszásközbeni elsajátításával képességeiket céltudatosan és harmónikusan fejlesztik. A napközi otthonokban lévő csoportok száma 120. Az otthonokban jelentkező gyermekek egésznapos gondozásban és a székesfővárosi étkeztetési akció révén ebédben is részesülnek. Gyermekotthonnal kapcsolatos óvóda 40 van, amelyeknek gyermeklétszáma 5163.

I., Czakó-u. 6., I., Koronaőr-u. 1., I., Ibolya-u. 2., I., Mészáros-u. 5., I., Ferry Oszkár-u. 15., I., Németvölgyi-út 46., I., Városmajor-u. 59., I., Diana-út 4., I., Zugligeti-út 61., I., Labanc-út 2., I., Hidegkúti-út 83., II., Szalag-u. 15. (gyermekotthon), II., Hattyú-u. 3—5. (gy. o.), II., Fillér-u. 19., III., Áldás-u. 1. ,III., Szépvölgy-u. 6. (gy. o.), III., Lublói-út 1. (gy. o.), III., Lajos-u. 71., III., Raktár-u. 1. (gy. o.), III. Tímár-u. 13/b. (gy. o.), III., Kiscelli-u. 82. (gy. o.), III., Vörösvári-út 19. (gy. o.), III., Szentendrei-út 8180. hrsz., III., Homokdűlő (gázgyár), IV., Prohászka- Ottokár-u. 6., V., Rothermere-u. 8., V., Vető-u. 5., V., Pannonia-u. 81., VI., Szív-u. 6. (gy. o.), VI., Szondy-u. 65. (gy. o.), VI., Kmetty-u. 13. (gy. o.), VI., Angyalföldi-u. 3. (gy. o.), VI., Lőportár-utca 29., VII., Dohány-u. 32. (gy. o.), VII., Dob-utca 95. (gy. o.), VII., Murányi-utca 27—29. (gy. o.), VIII., Rökk Szilárd-u. 13. (gy. o.), VIII., Mária Terézia-tér 9., VIII., Tisza Kálmán-tér 4. (gy. o.), VIII., Szigony-utca 18. (gy. o.), VIII., Csobánc-utca 5. (gy. o.), IX., Erkel-utca 10., IX., Bokréta-utca 3., IX., Ranolder-utca 43. (gy. o.), IX., Páva-utca 2., IX., Vágóhíd-utca 35. (gy. o.), IX., Telepy-utca 15. (gy. o.), IX., Soroksári-út 75., IX., Kén-utca 3. (I.), IX., Kén-utca 1. (II)., IX., Gyáli-út 25., IX., Mária Valéria-telep (gy. o.), I., II., X., Ceglédi-út 6., X., Simor-utca 37. (gy. o.), X., Kerepesi-út 33., X., Százados-út 6., Auguszta-telep I., II., X., Füzér-utca 32. (gy. o.), X., Gergely-utca 21. (gy. o.), X., Kada-utca 27. (I.), X., Maglódi-út 8. (gy. o.), X., Bihari-utca 10., XI., Sopron-utca 50. (gy. o.), XI.; Fehérvári-út 10. (gy. o.), XI., Diószegi-út 44. (gy. o.), XI., Kelenföld, Vasútállomás, XIII., Vető-utca 5., XIII., Janicsár-utca 2., XIII., Lomb-utca 20., XIII., Gömb-utca 53., XIII., Országbíró-utca 12., XIII., Petneházy-utca 83. (gy. o.), XIII., Szekszárdi-út 34. (gy. o.), XIII., Babér-utca 26.085. hrsz. (gy. o.), XIV., Tatai-út 1553. hrsz. (gy. o.), XIV., Lőcsei-út (gy. o.), XIV., Aréna-út 25. (gy. o.), XIV. Stefánia-út 10. (gy. o.), XIV., Uzsoki-utca 19. (gy. o.), XIV., Kövér Lajos-utca 7., XIV., Zugló-utca 75. XIV., Fűrész-utca 66. (gy. o.), XIV., Káldi-utca 32. (gy. o.), XIV., Külső Egressy-út (gy. o.), XIV., Álmos vezér-tér 1.

Elemi népiskolák. Jelenleg a székesfőváros elemi iskoláinak száma: 107. Az elemi iskolai osztályok száma 1.409, a kislétszámú osztályok száma 105, összesen 1.514.

I., Czakó-utca 6., I., Krisztina-tér 4., I., Márvány-utca 32., I., Németvölgyi-út 46., I., Városmajor-utca 59., I., Attila-utca 103—107., I., Diana-út 4., I., Diósárok-út 40. (erdei), Labanc-út 31., I., Hidegkúti-út 83., II., Szalag-utca 15., II., Csalogány-utca 45 fiú-, II.,Görgey Artúr-utca 36. leány, II.,Margit-körút 19—21., II., Marczibányi-tér 1,. II., Fenyves-út, III.,Áldás-utca 1., III., Lajos-utca 34., III., Ürömi-utca 64., III., Timár-utca 16., III., Kiscelli-utca 78—82., III., Raktár-utca 1., III., Vörösvári-út 93. fiú, III., Bécsi-út 2194/43. hrsz., III., Szentendrei-út 8180. hrsz., III., Keve-utca 41., IV., Cukor-utca 4—6., V., Szent István-tér 13—14., V., Szemere-utca 3—5., V., Sziget-utca 8—10., V., Pannonia-utca 81., VI., Érsek-utca 4., VI., Izabella-utca 61., VI., Szív-utca 19—21., VI., Szinyei Merse-utca 7., VI., Váci-út 21., VI., Lehel-utca 16. fiú, VI., Aréna-út 136. leány, VII., Kazinczy-utca 23., VII., Dob-utca 85., VII., Elemér-utca 20., VII., Peterdy-utca 17—19., VII., Peterdy-utca 17—19. leány, VII., Murányi-utca 10., VIII., Rökk Szilárd-utca 13—15., VIII., Mária Terézia-tér 8. gyakorlóiskola, VIII., Práter-utca 11., VIII., Bezerédi-utca 16. fiú, VIII., Bezerédi-utca 16. leány, VIII., Erdélyi-utca 6—8., VIII., Dankó Pista-utca 31., VIII., Jázmin-utca 6—14. fiú, VIII., Csobánc-utca 1., VIII., Dugonics-utca 19. fiú, VIII., Dugonics-utca 17—19. leány, IX., Lónyay-utca 6., IX., Bakáts-tér 12., IX., Ranolder-utca 22. fiú, IX., Szvetenay-utca 28. leány, IX., Tóth Kálmán-utca 35., IX., Tűzoltó-utca 85. fiú, IX., Ernő-utca 16. leány, IX., Soroksári-út 75—77., IX., Kén-utca 1., IX., Gyáli-út 25. fiú, IX., Gyáli-út 25. leány, X., Üllői-út 118., X., Bihari-út 10., X., Simor-utca 29—31., X., Pongrác-utca 19., X., Százados-út 6., X., Szt. László-tér 34., X., Ihász-utca 27. leány, X., Kápolna-tér 4. fiú, X., Kada-utca 27—29., X. Maglódi-út 8. fiú,, X., Maglódi-út 8. leány, X., Külső Jászberényi-úti Városszéli telep, XI., Sopron-utca 50., XI., Váli-utca 1., XI., Bocskay-út 97., XI., Horthy Miklós-út 141. fiú, XI., Horthy Miklós-út 141. leány, XI., Horthy Miklós-út 27., XI., Érdi-út 2. (Farkasrét)., XIII., Váci-út 57. fiú, XIII., Váci-út 61. leány, XIII., Váci-út 89., XIII., Gömb-utca 53. fiú, XIII., Gömb-utca 53. leány, XIII., Szent László-utca 61. fiú, XIII., Szent László-utca 59. leány, XIII., Tomori-utca 70. fiú, XIII., Tomori-utca 70. leány, XIV., Tatai-utca 1553/60. hrsz., XIV., Lőcsei-út 29.973/54. hrsz., XIV., Aréna-út 25., XIV., Hungária-középkörút 170—172., XIV., Egressy-út 69., XIV., Külső Egressy-út 31.484. hrsz., XIV., Angol-utca 25., XIV., Telepes-utca 32/b. fiú, XIV., Telepes-utca 32/b. leány, XIV., Miskolci-út 65—69., XIV., Őrnagy-utca 5—7., XIV., Álmos vezér-tér 2.

P o l g á r i i s k o l á k. Ma 23 polgári fiú- és 30 polgári leányiskolája van a székesfővárosnak 596 osztállyal.

(Fiú.) I., Attila-utca 103., I., Városmajor-u. 59., II., Medve-utca 5—7., III., Kiskorona-utca 10., III., Kórház-utca 9., V., Honvéd-utca 27., V., Pannonia-utca 81., VI., Váci-út 57—61., VI., Nagy-

mező-utca 1., VII., Nagyatádi Szabó István-utca 30., VII., Rottenbiller-utca 37., VII., Hernád-utca 3., VIII., Német-utca 44., VIII., Homok-utca 9., IX., Mester-utca 19., IX., Knezits-utca 17., IX., Telepy-utca 17., IX., Gyáli-út 25/b., X., Százados-út 6., X., Elnök-utca 3., X., Liget-utca 19., X., Váli-utca 1., XIV., Egressy-út 69., XIV., Álmos vezér-tér 2. (fiú és leány).

(Leány.) I., Böszörményi-út 22., I., Koronaőr-utca 3., II., Batthyány-u. 8., II., Marczibányi-tér 1., III., Lajos-u. 1., III., Szentendrei-út 8180. hrsz., IV., Prohászka Ottokár-utca 6., V., Szemere-utca 3., VI., Lovag-utca 9—11., VI., Felső erdősor 20., VI., Bajza-utca 33., VI., Üteg-utca 15., VI., Váci-út 21., VII., Dohány-utca 32., VIII., Práter-utca 31., VIII., Tisza Kálmán-tér 4., VIII., Jázmin-utca 10., VIII., Dugonics-utca 17—19., IX., Mester-utca 19., IX., Tóth Kálmán-utca 35., IX., Kén-utca 1., X., Százados-út 6., X., Simor-utca 25—27., X., Szt László-tér 1., X., Óhegy-utca 2., XI., Fehérvári-út 10., XIV., Aréna-út 25—27., XIV., Hungária-középkörút 140., XIV., Egressy-út 71.

Továbbképző (ismétlő) népiskolák. Az iskolák gazdasági, háztartási és háziipari irányúak. *a)* Gazdasági irányú ismétlő népiskolák. Ezeknek célja a mezőgazdaság, kertészet, gyümölcstermelés, szőlőművelés, erdőgazdaság, állattenyésztés és egyéb gazdasági ágak elméleti és gyakorlati alapismereteit, továbbá a gazdaságban szükséges kézügyességet a tanulókkal elsajátíttatni. A gyakorlati tanítás részben a munkatermekben, részben pedig a gyakorlóterületeken történik. A gazdasági népiskolát azok a gyermekek kötelesek látogatni, akik az elemi népiskolát elvégezték és valamely középfokú tanintézetben tanulmányaikat nem folytatják, sem iparos, sem pedig kereskedői pályára nem lépnek. A gazdasági népiskolában a látogatási kötelezettség 3 évig tart. A gazdasági népiskola háromosztályú, a tanulók sem felvételi díjat, sem tandíjat nem fizetnek. *b)* Háztartási irányú ismétlő népiskolák. Azon tanköteles leányok részére, akik az elemi népiskolát elvégezték és tanulmányaikat nem folytatják, a székesfőváros háztartási irányú ismétlő népiskolákat tart fenn. Ezeknek célja az általános ismeretek tanítása mellett, a háztartás körébe tartozó oly tudnivalók ismertetése, amelyek nemcsak a család gondozására és a háztartási teendők elvégzésére, hanem egyes kenyérkereseti pályákra is előkészítenek. A tanulók három tanéven át kötelesek a háztartási irányú ismétlő népiskolát látogatni. A háztartási irányú ismétlő népiskola háromosztályú, a tanulók sem felvételi díjat, sem pedig tandíjat nem fizetnek. *c)* Háziipari irányú ismétlő népiskolák. Ezen iskolák célja az egyes iparágak elméleti és gyakorlati ismereteit a tanulókkal elsajátíttatni és az ipar iránti hajlamukat — a kézügyesség fokozása mellett — fejleszteni. A gyakorlati tanítás a megfelelően felszerelt munkatermekben, gyakorlati irányban képzett tanerők vezetése mellett történik. Ezen iskolák szervezete ugyanolyan, mint a gazdasági vagy

háztartási iskoláké. A székesfővárosnak jelenleg 28 továbbképző népiskolája van.

I., Czakó-utca 6. (Háztartási és háziipari), I., Diana-út 4. (Gazdasági és háztartási), II., Marczibányi-tér 1. (Háziipari és háztartási), III., Kiscelli-utca 78—82. (Háztartási leány és háziipari irányú fiú), III., Vörösvári-út 93. (Gazdasági és háztartási), III., Szentendrei-út 129. (Háztartási gazdasági), V., Pannonia-utca 81. (Háztartási, háziipari), VI., Szinyei Merse-utca 7—9. (Háztartási és háziipari), VII., Dob-utca 85. (Háztartási), VII., Murányi-utca 10. (Háztartási és háziipari), VIII., Jázmin-utca 6. (Háztartási), VIII., Dugonics-utca 19. (Gazdasági), IX., Szvetenay-utca 28. (Háztartási), IX., Tűzoltó-utca 85. (Háziipari fiú), IX., Soroksári-út 75. (Gazdasági és háztartási), IX., Gyáli-út 25. (Háztartási és háziipari irányú), X., Százados-út 6. (Háztartási és gazdasági), X., Ihász-utca 27. (Háztartási és gazdasági), X., Kada-utca 27—29. (Háztartási és gazdasági), X., Maglódi-út 8. (Gazdasági és háztartási), XI., Horthy Miklós-út 27. (Gazdasági és háztartási), XIII., Váci-út 57. (Háziipari fiú és háztartási), XIII., Szt László-út 61. (Háziipari), XIII., Tomori-út 70. (Háztartási, háziipari), XIV., Tatai-utca 1553/60. hrsz. (Háztartási), XIV., Egressy-út 69. (Gazdasági), XIV., Angol-utca 25. (Háztartási), XIV., Álmos vezér-tér 2. (Gazdasági és háztartási).

Iparostanonciskolák. Az 1922. évi XII. t.-c. 94. §-ának rendelkezései folytán mindazok, akik iparospályára készülnek és ezért tanoncoknak szerződnek, tanoncidejük tartama alatt úgy a fiúk, valamint a leányok szolgálatbalépésük napjától kezdődően iparostanonciskolába kötelesek járni. Ezek az iskolák általánosak és szakirányúak. Az általános irányú iskolákban olyan iparágak tanoncai nyernek oktatást, amelyekben a tanoncok létszáma oly csekély, hogy részükre külön szakirányú iskola nem létesíthető. A szakirányú iskolákban egy-egy iparág, esetleg rokoniparágak tanoncai gyüjtetnek össze. Mindkét irányú iparostanonciskolában a tanoncok elméleti és rajzoktatásban részesülnek. Úgy az általános, mint a szakirányú iskolák 4 osztályúak. Az I. osztályba azok lépnek, akik az elemi iskola VI. osztályát elvégezték. A kisebb előképzettségűek részére előkészítő osztályok állanak rendelkezésre. A közép- vagy polgári iskola III—IV. osztályát végzetteket a II., a közép- vagy polgári iskola V—VI. osztályát végzetteket a III., az ennél magasabb végzettségűeket pedig a IV-ik osztályba kell sorozni. Nagykorúságukat elért tanoncok az iskola látogatása alól teljesen felmentendők. A tanítás heti 9 órában hetenként kétszer és pedig az önálló iskolákban egyszer délelőtt, egyszer délután 8—12-ig, illetve 2—7-ig, a többiekben pedig délután 2—6-ig, illetve 7 óráig tart. A tanítás heti 5 elméleti és 3 rajzórában, illetve a IV. osztályban 4 elméleti és 4 rajzórában állapíttatott meg, amelyhez járul még 1 hittanóra is. Az iparostanonciskolai tanulók felvételi és tanítási díjat nem fizetnek. A mesterek kötelesek tanoncaikat az iskolai tanuláshoz szük-

séges könyvekkel és egyéb tanszerekkel ellátni. Igazolt szegénység esetén az olvasókönyveket és tanszereket a székesfőváros adja. A tanonciskolai mulasztásért az 1922. évi XII. t.-c. 125—127. §-ai alapján az illetékes kerületi elöljáróság a munkaadót felelősségre vonja és pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén pedig megfelelő elzárással sujtja. A próbaidőre felvett tanonc már a próbaidő alatt is köteles a tanonciskolát látogatni. A fiúiparostanonciskolák száma 14, a leányiparostanonciskolák száma pedig 6.

(Fiú) V., Sziget-utca 8. (Borbély, fodrász), V., Honvéd-utca 27. (Cukrász, sütő, pék, molnár, általános fehérneműtisztító, kalapos, kelmefestő, fonalfestő, sapkás, kötszerész, vegytisztító), VI., Érsek-utca 4. (Épület- és bútorasztalos, bognár, csónakkészítő, kádár, kocsigyártó), VI., Szondy-utca 41. (Autószerelő, motorszerelő, géplakatos, látszerész, órás), VII., Nyár-utca 9. (Autó-, bútor- és kocsifényező, díszítő, ékszerész, fényképész, kárpitos, könyvkötő, szobrász, vésnök, sokszorosító, nyomdász, üvegfestő, üveges, kerámikus, cserépkályhakészítő, szobafestők téli oktatása), VII., Nagyatádi Szabó István-utca 30. (Férfiszabó és nőiszabó fiútanoncok, kötőszövő fiútanoncok, siketnémák), VII., Dohány-utca 65. (Bádogos, gáz- és vízvezetékszerelő, írógép-, kerékpár és varrógép-műszerész, késes, kocsi- és karosszéria-lakatos, kovács, lakatos), VII., Hernád-utca 3. (Fogtechnikus, réz- és bronzműves, géplakatos, lakatos, kovács), VIII., Szenkirályi-utca 12. (Általános orvosi, finom mechanikai és elektro-, rádió-, telefon-, mozgókép-műszerész, villanyszerelő), VIII., Német-utca 44. (Téli oktatás építőiparostanoncok számára és tavaszi oktatás szűcs, fiú- és leánytanoncok számára), VIII., Bezerédi-utca 16/a. (Bőrdíszműves, bőröndös, szíjgyártó, nyerges, cipész, kesztyűs), IX., Telepy-utca 17. (Hentes-mészáros), IX., Szvetenay-utca 24—26. (Borbély-fodrász általános), X., Szt László-tér 34. (Ált. fai ari, géplakatos, lakatos és kovács).

(Leány.) II., Iskola-u. 48—50. (Ált. női szabó), IV., Prohászka Ottokár-utca 6. (Női szabó), IV., Czukor-u.6. (Női kalapos, kötőszövő), IV., Váci-utca 43. (Női szabó, fűzőkészítő), VII., Dohány-utca 32. (Női fodrász, fehérneműtisztító, kozmetikus), VII., Hernád-utca 46. (Női szabó, takács és hurkoló).

Kereskedőtanonciskolák. A munkaadó tanoncát mindaddig köteles iskolába járatni, amíg annak tanoncideje tart. A fővárosban 2 kereskedőtanonciskola működik.

VII., Wesselényi-utca 38. fiú és leány, VIII., Vas-utca 9. (drogista).

Droguisták továbbképző tanfolyama:
VIII., Vas-utca 9.

Gimnáziumok. A székesfőváros jelenleg két gimnáziumot tart fenn éspedig a IV., Reáltanoda-utcai »Eötvös József«- és a VIII., Horánszky-utcai »Vörösmarty Mihály«-gimnáziumot.

IV., Reáltanoda-utca 7., VIII., Horánszky-utca 11.

Leánygimnáziumok. A leánygimnáziumok elődjei a felsőbb leányiskolák voltak. Ezekből alakultak ki később a leánygimnáziumok abból a célból, hogy oly magasabb általános műveltséget adjanak a leányoknak, mely egyenértékű a fiúgimnáziumokéval és a leányokat főiskolai tanulmányokra is képesíti. Az 1934. évi XI. t.-c. állapította meg az egységes középiskolát. Az új középiskola neve: gimnázium.

I., Iskola-tér 1. IV., Váci-utca 43. V., Szemere-utca 3—5. VIII., Práter-utca 15.

Felső kereskedelmi iskolák. A felső kereskedelmi iskolának célja, hogy a kereskedői pályára készülő tanulóknak a nélkülözhetetlen általános műveltséget megadja és őket a jövendő pályájukon szükséges szakismeretekkel ellássa. A tanulók tanulmányi ideje 4 év. Jelenleg 10 községi felső kereskedelmi iskola (6 fiú, 4 női) működik.

I., Márvány-utca 32., II., Ponty-utca 3/a, II., Jurányi-utca 1. női, VI., Izabella-utca 46., VII., Wesselényi-utca 38., VII., Wesselényi-utca 52. női, VIII., Vas-utca 9., IX., Mester-utca 56., IX., Mester-utca 23. női, XI., Horthy Miklós-út 27. női.

Kereskedelmi szaktanfolyamok. Ide tartoznak a női kereskedelmi szaktanfolyamok és a középiskolát végzettek egyéves kereskedelmi szaktanfolyama is. A női kereskedelmi szaktanfolyamok létesítését az tette szükségessé, hogy a gazdasági életben az általános tapasztalat szerint szükség van olyan női munkaerőre, akik a gyors- és gépírásban kellő jártassággal bírnak s emellett némi kereskedelmi szakismerettel is rendelkeznek. A szaktanfolyamokra legfeljebb 120 tanuló vehető fel. A középiskolát végzettek egyéves kereskedelmi szaktanfolyam célja az, hogy oly egyéneknek, akik középiskolákban érettségi vizsgálatot tettek, vagy más egyenértékű iskolát végeztek egy év alatt lehetőleg alapos kereskedelmi szakképzést nyujtson. Célja továbbá e szaktanfolyamnak az is, hogy kereskedelmi szakismeretek elsajátítását lehetővé tegye olyanoknak is, akik csak a kereskedelmi ismeretek egy-egy ágában óhajtják a továbbképzést. E tanfolyamra legfeljebb 120 rendes és 24 rendkívüli hallgató vehető fel.

II., Jurányi-utca 1., VII., Wesselényi-utca 52., IX., Mester-utca 23.

Középiskolát végzettek kereskedelmi szaktanfolyama:

VIII., Vas-utca 9.

Községi iparrajziskola. A községi Iparrajziskola azokban az oktatási körébe tartozó iparágakban, melyek képesítéshez vannak kötve, a szükséges képesítést megadja. A faipari (fafaragó) díszítő-festőipari, agyagipari, könyvkötő- és bőrdíszműves ipari, ötvösipari és sokszorosítóipari osztályok »ipari szakiskolai« jelleggel bírnak s 3 év elvégzése után olyan végbizonyítványt adnak a növendékeknek, mely őket az ipar szabad

gyakorlására képesíti. A negyedik évfolyam a mesterképző ipari tanfolyam, melynek végbizonyítványa annak birtokosát a »mesteri« cím használatára jogosítja. Az iskola többi szakosztálya, a textilipari, női ruhakészítő és díszítőszobrász szakosztály, a szakiskolai jellegű szakosztályokkal együtt tökéletesen felszerelt műhelyekkel rendelkezik s művészi színvonalon álló elméleti és gyakorlati kiképzést nyujt. Az iskola esti tanfolyamai, valamint az építőipari téli tanfolyam rajzi és szakmabeli kiképzést, illetve továbbképzést nyujtanak növendékeiknek.

IX., Török Pál-utca 1.

Kertészeti és gazdasági iskolák és gazdasági gyakorlótelepek. *A)* Kertészképző iskola. Az iskola célja a szükséges elméleti kiképzéssel kapcsolatban a kertészet minden ágában jártas gyakorlati szakemberek és képesített kertészek nevelése, továbbá a székesfőváros területén és annak környékén letelepedett kereskedő-kertészek tanoncainak oktatása. Célja még, hogy a hazai kertészetet új ágakkal gazdagítsa. Termeszti a különleges és kevésbé ismert dísz- és haszonnövényeket, továbbá az olyan virághagymákat, amelyeket eddig hazai termesztés hiányában külföldről voltunk kénytelenek beszerezni. Az iskola irányt és példát akar mutatni a kertészeknek és a főváros kertészkedő közönségének földjeik tökéletesebb kihasználására. A Kertészképző Iskola mint »Iskolai Növénykert« rendezi és gondozza a székesfővárosi iskolák és óvódák kertjeit. Az iskola végzett növendékei államérvényes végbizonyítványt kapnak, amelynek alapján mint »Képesített kertész«-ek működhetnek. *B)* Női gazdasági és háztartási iskola. Célja: A közép- vagy polgári iskola négy osztályát végzett 15—20 éves lányokat gazdaasszonyokká képezni, hogy önálló háztartást, kisebb kertészetet vagy gazdaságot önállóan vezetni tudjanak. Az iskola a szükséges elméleti kiképzéssel kapcsolatban gyakorlati kiképzésre helyezi a fősúlyt s ezért a növendékek a gazdaság és háztartás minden ágában gyakorlati munkára vannak kötelezve. Az iskola gyakorlóterülete 20 hold, amelyből 8 hold kertészet, 2 hold gyümölcsfákkal beültetett baromfitelep, 10 hold pedig szántóföld. *C)* Mezőgazdasági középiskola. Eltérően a vidéki hasonló iskoláktól — a belterjes gazdálkodásnak és az állattenyésztésnek elsajátítását tűzte ki céljául. Az elméleti és gyakorlati oktatás a XIV., Egressy-út 69—73. sz. iskolában és annak gyakorlótelepén történik.

XIV., Egressy-út 73.

Mezőgazdasági középiskola. XIV., Kövér Lajos-utca 5.

Nőipariskolák. A női ipariskolákban a növendékek megfelelő közismereti és elméleti tárgyakon kívül, külön a fehérvarrásban, a fűzőkészítésben, a fehérneműtisztításban, a női és gyermekruhavarrásban és a mű-, valamint aranyhímzésben nyernek kiképzést. A növendékek az egyes szakosztályok elvégzése után szakvizsga alapján végbizonyítványt kapnak,

amely nemcsak munkakönyv váltására, hanem egyévi szakbavágó gyakorlat igazolása után iparigazolvány, illetve a fehérneműtisztítóiparban engedély váltására és a mestervizsgára való bocsátásra jogosít. Jelenleg öt női iparisko la működik.

III., Lajos-utca 1., V., Sziget-utca 8—10., IX., Mester-utca 19., X., Szent László-tér 1., XI., Fehérvári-út 10.

Felsőbb zeneiskola és zenetanfolyamok. A székesfőváros a zenetanítás terén is arra törekszik, hogy a mai kor követelményeinek megfeleljen. Ezen cél szolgálatában állanak az egyes iskolákkal kapcsolatos zenetanfolyamok. A zenetanfolyamok 5 évi tananyagának elvégzése után a zene terén magukat továbbképezni kívánó és erre alkalmasnak mutatkozó növendékek a Felsőbb Zeneiskolában folytathatják tanulmányaikat; a különösebben tehetségesek pedig miniszteri biztos jelenlétében is vizsgázhatnak. Utóbbiak bizonyítványa egyenértékű az Orsz. Zeneművészeti Főiskola I—IV. akadémiai osztályainak anyagából vizsgázók bizonyítványával.

IX., Calvin-tér 9.

I., Városmajor-utca 59. (I., Czakó-utca), I., Koronaőr-utca 3., I., Böszörményi-út 22., I., Mészáros u. 5., I., Városmajor-utca 59. (elemi), I., Attila-utca 103. (elemi), II., Medve-utca 5—7., II., Batthyány-utca 8., II., Marcibányi-tér 1. (polg. leány), III., Áldás-utca 1., III., Lajos-utca 1. (polg. leány), III., Szentendrei-út 8180. hrsz., III., Kiskorona-utca 10., IV., Prohászka Ottokár-utca 6., IV., Váci-utca 43. (gimnázium), IV., Reáltanoda-utca 7., V., Szemere-utca 3. (polg. leány), V., Honvéd-utca 27., V., Pannonia-utca 81. (polg. fiú), V., Szemere-utca 3—5. (líceum), VI., Üteg-utca 15., VI., Lovag-utca 9—11., VI., Felső erdősor 20., VI., Bajza-utca 33., VI., Váci-út 21. (polg. leány), VI., Nagymező-utca 1., VI., Váci-út 57—61. (polg. fiú), VII., Kertész-utca 30. (polg. fiú), VII., Rottenbiller-utca 37., VII., Hernád-utca 3. (polg. fiú), VII., Dohány-utca 32., VIII., Tisza Kálmán-tér 4., VIII., Német-utca 44., VIII., Práter-utca 31. (polg. leány), VIII., Práter-utca 15., VIII., Horánszky-utca 11., VIII., Dugonics-utca 19. (polg. leány), IX., Mester-utca 19. (polg. fiú), IX., Mester-utca 19. (polg. leány), IX., Tóth Kálmán-utca 35. (polg. leány), IX., Knezits-utca 17., IX., Gyáli-út 25. (polg. fiú), X., Elnök-utca 3., X., Szent László-tér 1. (polg. leány), X., Százados-út 6. (polg. leány), X., Simor-utca 25., X., Liget-utca 19., X., Óhegy-utca 2. XI., Fehérvári-út 10., XIV., Aréna-út 25—27., XIV., Hungária-középkörút 140., XIV., Egressy-út 71.

Internátussal egybekötött gyógypedagógiai intézet. A szellemileg fogyatékos, de képezhető, mindkét nembeli tanulók kislétszámú gyógypedagógiai osztályokban, vagy amennyiben zárt intézeti nevelésre szorulnak, az internátussal egybekötött III. ker., Miklós-téri gyógypedagógiai intézetben nyernek elhelyezést és képzést. A gyógypedagógiai intézetben és a gyógypedagógiai osztályokban a szellemileg

fogyatékos növendékeket vallásos és erkölcsös nevelésben részesítik, különleges szakszerű módszerek segítségével beszédre és elemi ismeretekre oktatják, amennyire azt fogyatkozásuk lehetővé teszi. Kézügyességük fejlesztése mellett ipari kiképzésben is részesülnek. A súlyosan nagyothalló, iskolaköteles korban lévő gyermekek elhelyezésére a néhai dr. Török Béla egyetemi tanárról elnevezett VIII., Rökk Szilárd-utcai nagyothallók iskolája szolgál.

III., Miklós-tér 5., VIII., Rökk Szilárd-utca 13.

Női gazdasági és háztartási iskola:

X., Maglódi-út 8.

Háztartási irányú továbbképző tanfolyam:

IV., Prohászka Ottokár-utca 6.

Iskolánkívüli népművelési bizottság, Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Ismétlőiskolák, Lásd: Iskolák c. a.

Italmérési illeték, Lásd: Adók c. a.

Izraelita hitközségek. Lásd: Egyházi hivatalok c. a.

J

Javadalmi intézőség. Hivatalos helyisége és pénztára: IX. ker. Vámház-körút 1—3. szám, II. emelet. Telefonszám: 3-801-63. Vezető: Ivánfi Andor közélelmezési főtanácsos. A székesfőváros élelmiszerpiacain, közterületein, az országos-, búcsú- és egyéb alkalmi vásárokon helyetfoglaló árusok a 953/1925. kgy. sz. fővárosi szabályrendelet alapján helypénzt tartoznak fizetni, amelyet a főváros részére pénztára és pénzbeszedői útján a javadalmi intézőség szed be. Az árusok által fizetendő helypénz jelenleg a következő: 1. Állandó árusok által bódéval vagy sátorral elfoglalt terület után m²-kint és naponként 8 fillér, amely hivatalos nyugta ellenében havonkint előre egyösszegben mindig a hónap 10. napjáig fizetendő. 2. A földön lévő áruhelyért és m²-kint 10 fillér, azonban a legkisebb díj 16 fillér, amely hivatalos napi helypénzbárca ellenében a hely elfoglalásakor azonnal fizetendő. 3. Egy darab takarmánnyal (széna, szalma, stb.) megrakott kocsi után 1.60 P. 4. Egy darab teherautó és annak pótkocsija után különkülön 1.20 P. 5. Egy darab kétfogatú kocsi vagy szekér után 96 fillér. 6. Egy darab egyfogatú kocsi vagy szekér után 64 fillér. 7. Egy darab kézikocsi után, ha az 1 m-nél hosszabb 20 fillér, ha 1 m-nél rövidebb 10 fillér. 8. Országos vásárok alkalmával a vásár második vasárnapján tartott fővásári napon, valamint a búcsúkon és más alkalmi vásárokon az elfoglalt terület első 20 m²-e után a megállapított helypénz kétszeres összege fizetendő.

Javadalmiőri állásokra a pályázati kérelmet az altisztekéhez hasonló módon kell benyujtani. Alkalmazási kellékek: magyar állampolgár, budapesti lakos, 6 elemi iskolai végzettség, katonaviseltség, alsó korhatár 18 év, felső korhatár 35 év.

Járadékot élvező alkalmazottak járadékának kiegészítése. Az 1934. évi október hó 29-én 17.345/1934. pm. sz. alatt kelt rendelet a 116/1931. kgy. sz. szabályrendelet alapján járadékot élvezők járadékának kiegészítése iránti segélykérelmek elbírálását a polgármesteri XII. ügyosztály ügykörébe utalta. A szabályrendelet hatálya alá tartozó szolgálati viszonyban levők régebben egészen a járadék-igények megszerzéséig, munkaviszonyuk megszűntével kegydíjban, vagy havisegélyben részesültek. Ezek a kegydíjak, havisegélyek, mindenkor elérték a havi 30 pengőt, s az indokolt esetekben újonnan engedélyezésre kerülő segélyek legalacsonyabb összege ezidőszerint is havi 30 pengő. *Minthogy a 116/1931. kgy. sz. alatt kelt szabályrendelet alapján megállapítható járadékok az 1929. évi január hó 1. napja óta eltelt aránylag rövid idő miatt az esetek legnagyobb részében még a havi 30 pengőt sem érik el, indokolt, hogy a havi 30 pengőt el nem érő rokkantsági és özvegyi járadékok erre az összegre kegyképpen kiegészíttessenek és hogy az 1929. évi január hó 1. napja előtt is már a székesfővárosnál eltöltött, meg nem szakított szolgálat bizonyos mértékig figyelembe vétessék.* 1. *A járadékban részesülők járadéka segéllyel kiegészíthető:* a) *ha a járadék alapjául szolgáló munkaviszony a székesfőváros kötelékében már az 1929. évi január hó 1. napja előtt is megvolt és ha e határnap előtt és után eltöltött munkaviszonyban megszakítás nincs*; b) *vagy ha a székesfőváros szolgálatában eltöltött, s a járadékra igényt adó munkaviszony legalább 200 (kettőszáz) járulékhét*; c) *ha az* a) *vagy* b) *pontok alatt megjelölt feltételek megvannak és a járadék kevesebb mint havi 30 (harminc) pengő és* d) *ha az illetékes kerületi elöljáró, illetve helyi hatóság a járadékos teljes vagyontalanságát és ellátatlanságát megállapítja. (Ha tíz évnél hosszabb székesfővárosi szolgálata van a munkavállalónak, minden további nélkül jár a kiegészítő segély.)* 2. *A segély mértéke:* a) *ha a saját munkaviszonya alapján járadékra jogosult az 1929. évi január havának 1. napja után lépett a székesfőváros szolgálatába és járadéka a havi 30 pengőt nem éri el, a járadék az* 1. *pontban megállapított feltételek fennforgása esetén segély címén havi 30 pengőre egészíthető ki.* b) *Az 1929. évi január hó 1. napja előtt a székesfőváros szolgálatában eltöltött munkaviszony esetén a szabályrendelet alapján kiadódó fokozódó járadékrészt el kell osztani a járadék megállapításánál alapul vett munkahetek számával, s az így kiadódó átlagot meg kell szorozni az 1929. évet megelőzően a székesfővárosnál eltöltött munkahetek számával. Ha az így nyert összeg a járadékkal együtt a havi 30 pengőt eléri, vagy meghaladja, havi kiegészítő segélyként ez az összeg, ha pedig a járadékkal együttesen még mindig nincs havi 30 pengő, a járadék és 30 pengő közt levő különbözet utalványozható. Ezen az alapon azonban a kiegészítő segély havi 50 (ötven) pengőnél nagyobb nem lehet.* c) *Az özvegyi járadékon felül segély címén annak az összegnek a*

fele állapítható meg, amely a munkavállaló részére az 1. és 2. pontokban foglaltak alapján mint kiegészítő segély engedélyezést nyert, vagy engedélyezhető lett volna. Indokolt esetekben az özvegyi járadék is segély útján havi 30 (harminc) pengőre kiegészíthető. 3. Teljes árvajáradék kiegészítése — a méltánylást érdemlő körülmények figyelembe vételével — esetenként kerül elbírálásra. 4. A járadékokat kiegészítő segélyek csak a költségvetési évre utalványozhatók, s azokat minden költségvetési évre újból kell engedélyeztetni.

Járdafoglalások. A gyalogjárdáknak kávéházak, vendéglők, cukrászdák és egyéb üzletek által való elfoglalására az engedélyeket az illetékes kerületi elöljáróság adja meg. A gyalogjárdák elfoglalásáért fizetendő díjak nagyságát évenkint a székesfőváros polgármestere állapítja meg. A kerületi elöljárók a hozzájuk beérkezett kérvények alapján bizottságilag határozzák meg az elfoglalható terület nagyságát és a tarifális díjak alapján előírják a járda foglalásáért fizetendő összeget. A gyalogjárdák elfoglalására szóló engedélyekért az illetékes elöljárósághoz kell beadvánnyal fordulni. A kérvényre 2 P-s állami okmánybélyeget kell ragasztani. A kérvény minden évben február 15-ig nyujtandó be. A kérvény beadásával egyidejűleg 16 pengő eljárási díj és a tarifa szerint kiszámított járdafoglalási díj előre fizetendő. A jelenlegi járdafoglalási díjak a következők: I. osztály 7 P, II. osztály 6 P, III. osztály 5 P, IV. osztály 4.50 P, V. osztály 4.10 P, VI. osztály 3.50 P, VII. osztály 3 P, VIII. osztály 2.50 P, IX. osztály 2.10 P, X. osztály 1.80 P, XI. osztály 1.20 P, XII. osztály 1 P. Ezekbe a díjosztályokba a székesfőváros egyes kerületeiben a gyalogjárókat a következőképpen osztották be: Az I. kerületben: A Roham-utca páratlan számú oldalát a Krisztina-körút és Pauler-utca között az I. díjosztályba (7 P); a Roham-utca páros számú oldalát a Krisztina-körút és Pauler-utca között a II. díjosztályba (6 P); a Krisztina-teret, a Mészáros-utcát a Krisztina-tér és Koronaőr-utca között, a Krisztina-körútat az Alagút-utca és a Roham-utca között a III. díjosztályba (5 P); az Alagút-, Pauler-, Attila-utcát, a Várkert-rakpartot, a Döbrentei-utcát és teret, a Szebeny Antal-teret és a Krisztina-körutat az V. díjosztályba (4.10 P); a Vár egész területét a Bástyafalon belül és a svábhegyi fogaskerekű vasút svábhegyi állomásának közvetlen környékét a VI. díjosztályba (3.50 P). A II. kerületben: a Clark Ádám-teret és a Margithíd közvetlen környékét az V. díjosztályba (4.10 P); az Ybl Miklós- és Pálffy-teret, a Markovics Iván-, Fő-, Lánchíd-, Zsigmond-utcát, Margit-körutat, Margit-rakpartot és a Széna-teret, valamint az ezekből kiágazó utcákat, ha az üzletnek a felsorolt útvonalakon, vagy tereken homlokzata van, a VI. díjosztályba (3.50 P); minden egyéb útvonalat a VIII. díjosztályba (2.50 P). A III. kerületben: a Lajos- és Zsigmond-utcát és a Bécsi-utat a VII. díjosztályba (3.— P); minden egyéb utat a belső területen a Bogdáni-úti töltésig a XI. díjosztályba (1.20 P); minden egyéb útvonalat a XII. díjosztályba (1.— P). A IV. kerületben: a Petőfi-teret, a Feren-

ciek-terét, az Eskü-utat, az Eskü- és Apponyi-teret, a Petőfi- és Kossuth Lajos-utcát és a Ferenc József-rakpartot az Irányi-utcáig az I. díjosztályba (7.— P); a Ferenc József-rakpartot az Irányi-utcától a Fővám-térig és minden egyéb útvonalat a II. díjosztályba (6.— P). Az V. kerületben: a Vörösmarty-, Vigadó-, Berlini-, Szabadság- és Kossuth Lajos-teret, a Szent István-körutat és a Ferenc József- és a Széchenyi-rakpartot az I. díjosztályba (7.— P); az Alkotmány-, Aulich-, Perczel Mór-, Báthory- és Gróf Klebelsberg Kunó-utcát, Deák Ferenc-, Erzsébet-, József- és Ferenc József-teret és a Vilmos császár-utat a II. díjosztályba (6.— P); a Nádor-, Sas-, Bálvány-utcát a III. díjosztályba (5.— P); minden egyéb útvonalat az V. díjosztályba (4.50 P), A VI. kerületben: a Teréz-körutat, a Mussolini-teret és az Andrássy-utat a Mussolini-térig az I. díjosztályba (7.— P); az Andrássy-utat a Mussolini-togtól végig és a Vilmos császár-utat a II. díjosztályba (6.— P); a Király-utcát a III. díjosztályba (5.— P); a Teréz-körutat és a Vilmos császár-út között lévő utcákat, a Váci-utat az V. díjosztályba (4.10 P); a Teréz-körút és Aréna-út között lévő utcákat és az Aréna-utat a VI. díjosztályba (3.50 P); minden egyéb útvonalat a VII. díjosztályba (3.— P). A VII. kerületben: a Rákóczi-utat az Erzsébet-körútig és az Erzsébet-körutat az I. díjosztályba (7.— P); a Károly király-utat, a Rákóczi-utat az Erzsébet-körúton túl és a Baross-teret a II. díjosztályba (6.— P); a Király-utcát a III. díjosztályba (5.— P); a Dohány-utcát az V. díjosztályba (4.10 P); a Rottenbiller-utcát, a Thököly-utat az Aréna-útig, az Aréna-utat és a Damjanich-utcát a VI. díjosztályba (3.50 P); a Dob-utcát és az István-utat a VII. díjosztályba (3.— P); minden egyéb útvonalat az Aréna-úton belül és az Aréna-úton kívül a VII. díjosztályba (3.— P). A VIII. kerületben: a Rákóczi-utat a József-körútig és a József-körutat az I. díjosztályba (7.— P); a Múzeum-körutat, a Rákóczi-utat a József-körúton túl, az Üllői-utat a József-körútig és a Baross-teret a II. díjosztályba (6.— P); az Üllői-utat a József-körúton túl, a Népszínház-utcát a IV. díjosztályba (4.50 P); a Baross-utcát a József-körútig az V. díjosztályba (4.10 P); a Baross-utcát a József-körúton túl a VII. díjosztályba (3.— P); minden egyéb útvonalat a József-körúton kívül a VII. díjosztályba (3.— P). A IX. kerületben: a Vámház-körutat, a Fővám-teret, a Kálvin-teret, a Ferenc-körutat, az Üllői-utat a Ferenc-körútig, a Boráros-teret a II. díjosztályba (6.— P); az Üllői-utat a Ferenc-körúttól a Gróf Haller-utcáig a IV. díjosztályba (4.50 P); a Vásárcsarnok körül a Közraktár-utcát, a Csarnok-teret, a Gönczy Pál-utcát, Imre- és Ráday-utcát az V. díjosztályba (4.10 P); a Mester- és Gróf Haller-utcát, a Soroksári-utat a Gróf Haller-utcáig és a Gróf Haller-utcát a VII. díjosztályba (3.— P); minden egyéb útvonalat a Gróf Haller-utcán belül a VIII. díjosztályba (2.50 P); minden egyéb útvonalat a Gróf Haller-utcán kívül a IX. díjosztályba (2.10 P). A X. kerületben: a belső Jászberényi-úti és Fűzér-utcai sarokterületet

az V. díjosztályba (4.10 P); a belső Jászberényi-utat és az azon levő sarokterületeket a VIII. díjosztályba (2.50 P); minden egyéb útvonalat a X. díjosztályba (1·80 P). A XI. kerületben: a Szent Gellért-teret a III. díjosztályba (5·— P), a Horthy Miklós-utat a Szent Gellért és Horthy Miklós-körtér között az V. díjosztályba (4·10 P), minden egyéb útvonalat a VII. díjosztályba (3.— P); a XIII. kerületben: a Váci-út és a kerületnek a Váci-út és a Duna közötti része az V. díjosztályba (4.10 P); minden egyéb útvonala a VII. díjosztályba (3.— P). A XIV. kerületben valamennyi útvonal a VII. díjosztályba (3.— P) tartozik. Olyan üzleteknél, amelyeknél az elfoglalt járdaterület egy része magasabb, a másik része egy alacsonyabb díjosztályba tartozik, az egész elfoglalt terület után a magasabb díjszabást kellett alkalmazni. Az engedélyért folyamodók kötelesek az engedélydíj lefizetésével egyidejűleg az esetleg majd megrongált gyalogjárdák helyreállítására biztosítékot is letenni, és pedig: aszfaltburkolatoknál: 10 fm alul 28·— P-t, 10 fm felül minden megkezdett 5 folyóméterért 12·— P-t; kő és egyéb burkolatoknál: 10 fm alul 16.— P-t, 10 fm felül minden megkezdett 10 fm-ért 12.— P-t. Az engedélyidő lejárta után az engedélyes használatában volt és esetleg megrongált gyalogjárdát a kerületi elöljárók hatóságai jogosultak és kötelesek a letett biztosíték terhére azonnal helyreállítani és a biztosítéknak fennmaradó részét, vagy pedig, ha a gyalogjárdáknak helyreállítására nem volna szükség, az egész biztosítékot az engedélyesnek visszautalni.

Járműőrzés közterületen. Lásd: Közterületi járműőrzés c. a.

Játékszerek (festettek) vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Jég üzletszerű termelése, gyűjtése, forgalombahozatala és használata tárgyában a 17.233/1934. K. M. sz. rendelet intézkedik. Természetes jég gyűjtési és raktározási helyét az I. fokú közegészségügyi hatóság jelöli ki. Műjég gyártási és raktározási helyét be kell jelenteni az I. fokú közegészségügyi hatóságnak. A jégtermeléshez, illetve gyártásához felhasználandó vizet bakteriológiailag és vegyileg megvizsgálják. A jég termelése, illetve gyártása, raktározása, szállítása és felhasználása csak a közegészségügyi követelményeknek megfelelően történhetik.

Jogosulatlan iparűzők, vagyis a kontárok ellen a feljelentést annál a kerületi elöljárónál, mint rendőri büntető bíróná kell benyujtani, akinek a hatásköre alá tartozó kerületben a kihágás elkövettetett. A feljelentés megtételénél lehető pontosan körül kell írni a tényállást s úgy a feljelentett pontos lakcímét, mint a tanuk lakcímeit meg kell jelölni. A kerületi elöljáró a 172.510—1932. K. M. rendelet értelmében a kihágás ügyében 8 nap alatt tartozik tárgyalást kitűzni s a tárgyalás után lehetőleg ítéletet hozni. Folyamatban van a kontárügyek területi illetékességének központosítása olyanformán, hogy a főváros egész területén csak három kontárbíróság fog működni.

Jogszabályok. Lásd: Budapest Jogszabályai c. a.

Jótékonycélú egyesületek és intézmények nyilvántartása, segélyezése, ellenőrzése, vizsgálata, alapszabályainak láttamozása a polgármesteri IX. ügyosztály hatáskörébe tartozik.

Jótékonycélú hangversenyek táncmulatságok és egyéb szórakozások engedélyezése a polgármesteri IX. ügyosztálynál kérelmezendő. Az ilyen kérelmek a pénzügyminiszter által legutóbb kiadott 19.293/937. sz. körrendelet alapján bélyegmentesek, a helyhatósági engedély iránti külön kérvény illetéke 5 pengő. A kérelemben pontosan meg kell jelölni a rendezés célját, idejét és helyét, továbbá meg kell nevezni, hogy a kötelező elszámolásért ki felelős. A kérelemmel egyidejűleg be kell mutatni a rendőrhatósági engedély iránti kérvényt is a polgármester engedélyezését igazoló záradék rávezetése végett. A rendőrhatósági engedély iránti kérvényen ezenkívül szükséges még a vigalmiadó rendezésére vonatkozó igazolás, melyet a polgármesteri VI. ügyosztály ad meg, továbbá a Zeneszerzők Szövetkezetének a szerzői díj lefizetésére vonatkozó igazolása. A pénzügyi eredmény igazolását és elszámolását az előadás megtartását követő 14 nap alatt kell beterjeszteni a polgármesteri IX. ügyosztályhoz. A kötelező elszámolás beterjesztésének elmulasztása kihágási eljárást von maga után.

Jótékonycélú tárgysorsjáték engedélyezését a pénzügyminiszter engedélyezi és az eziránnyú kérelmek közvetlenül a pénzügyminisztériumba nyujtandók be. A pénzügyminiszter az engedélyezésre vonatkozó rendeletét megfelelő intézkedés végett a polgármesterhez küldi meg, aki a rendelet alapján a sorshúzás és az egyéb kikötések betartásának ellenőrzése céljából politikai biztost rendel ki és erről az engedélyest értesíti. A sorshúzás csak a politikai biztos jelenlétében tartható meg. A engedélyes köteles a tárgysorsjáték egész tervezetét, továbbá a kisorsolásra kerülő nyereménytárgyak jegyzékét a politikai biztosnak a sorshúzás előtt 8 nappal bemutatni és ugyanakkor a sorshúzás helyét és pontos idejét bejelenteni. Ha a sorshúzás napja az engedélyező rendeletben meg van állapítva, annak esetleges elhalasztását a pénzügyminiszter engedélyezheti. A sorshúzás eredményéről és lefolyásáról a politikai biztos jegyzőkönyvet vesz fel és azt a polgármester eredetiben a pénzügyigazgatóságnak küldi meg, másolatát pedig az engedélyesnek kiadja. Az engedélyes köteles a tárgysorsjáték anyagi eredményéről szóló elszámolását közvetlenül a pénzügyigazgatósághoz beterjeszteni.

K

Karóengedély díjak. Lásd: Kikötési c. a.

Karpaszomány viselési jogosultság elnyeréséért a kérelmet Budapest székesfőváros avatóbizottságához címezve a polgármesteri IV. ügyosztályhoz kell benyujtani. Szükséges okmányok: állampolgársági vagy illetőségi bizonyítvány, születési bizonyít-

vány, tudományos képzettséget igazoló bizonyítvány, érettségi vagy ezzel egyenjogú képesítés, (elegendő a középiskola nyolcadik osztályáról szóló bizonyítvány), erkölcsi bizonyítvány. Az okmányok bélyegmentesek. Fellebbezni lehet 8 napon belül a Népgondozó felügyelőség útján a honvédelmi miniszterhez.

Katonai belépési bizonyítványok. (Nyilatkozatok.) Szükséges okmányok: 1. születési anyakönyvi bizonyítvány, 2. állampolgársági vagy illetőségi bizonyítvány, 3. erkölcsi bizonyítvány. Karpaszományi jogosultságnál még a tudományos képzettség, érettségi bizonyítvány vagy ezzel egyenjogú képzettség igazolandó. Megjegyzendő, hogy a karpaszomány viseléséhez a középiskola sikeresen végzett VIII. osztályáról szóló bizonyítvány is elegendő.

Katonai (ideiglenes átvonuló) beszállásolási ügyek. Úgy az állandó, mint az ideiglenes (átvonuló) katonai beszállásolásra a katonai beszállásolásról szóló 1879. évi XXXVI. t.-c. 7. és 13. §-ai kötelezik a községeket. A rövidebb ideig tartó ideiglenes (átvonuló) beszállásolás összpontosításoknál, fegyvergyakorlatoknál, átvonulásoknál és kirendeléseknél s általában ideiglenes alkalmakkor ezek tartamára lép életbe. Ideiglenes beszállásolási hely céljaira is elsősorban a laktanyai férőhelyek, továbbá a községek által nyilvántartott egyéb alkalmas férőhelyek szolgálnak. A községek kötelesek a rendes beszállásolásra alkalmas férőhelyeken kívül a szükségbeli beszállásolásra még igénybevehető kevésbbé alkalmas férőhelyeket is kipuhatolni és nyilvántartani. Úgy a beszállásolási követelés jogának, mint a teljesítés kötelezettségének határát vegyes bizottság állapítja meg. A legénység s az altisztek ideiglenes beszállásolásánál ugyanolyan térítést fizet a katonai igazgatás, mint az állandó beszállásolásnál. (Egy legény beszállásolásáért napi 12 fillér.) A községek tartoznak gondoskodni átvonuló katonatisztek ideiglenes beszállásolásáról is. Az átvonuló katonatisztek elszállásolása céljából a községek jogosultak a házakban levő lakásokból egy-egy szobát a házak sorrendje szerint tiszti szállásul egy-egy hónapra igénybe venni. A főváros, hogy a közönséget a magánlakásokban való tiszti beszállásolás kellemetlenségeitől mentesítse, gazdaságos házikezelésben tiszti szálláshelyeket tart fenn, ú. m. a Mária-utcai tiszti szállót és a Ferenc József lovassági laktanyai tiszti otthont. Az előbbiben többnyire rövid időre Budapestre érkező tisztek, az utóbbiban pedig huzamosabb időre vezényelt tisztek nyernek elhelyezést. Magasabbrangú törzstiszteket és különleges megbízással a fővárosba érkező átvonuló tiszteket a honvéd állomásparancsnokság kívánságára szállodákban szállásolnak el, amely célra a főváros a szállodatulajdonosokkal időszakonként megállapodást köt. Egy tiszti szobáért világítással, fűtéssel és bútorzattal együtt a beszállásolási törvény rendelkezései szerint a katonai igazgatás a fővárosnak napi 70 fillér megtérítést fizet.

Katonai felmentés családfenntartók részére a lakhely szerint illetékes elöljárósághoz tartozik. A beadvány vagy jegyzőkönyv bélyegmentes. Szükséges okmányok: Helyhatósági bizonyít-

vány, mely azt igazolja, hogy az, akinek a felmentését kérik, a család egyedüli fenntartója. Családi értesítő váltható azon anyakönyvvezetőségnél, ahol a szülők házassága, esketése volt. A kérvény a m. kir. honvédelmi miniszternek címzendő.

Káplánságok. Lásd: Kegyuraság c. a.

Kávé, pótkávé vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszervizsgálatok c. alatt.

Kávéházi járdafoglalások. Lásd: Járdafoglalások c. a.

Kátrányozó- és bitumenező-telep. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Kegyuraság. A székesfőváros kegyurasága, mint a régi szabad királyi városok kegyurasága általában, a magyar királyok főkegyúri jogából származik. Keletkezése egybeesik azzal az idővel, mikor Buda és Pest városok szabad királyi városokká lettek. Buda és Pest városa állandóan éltek kegyúri jogaikkal s viselték annak terheit. A kegyuraságban rejlő jogok leginkább tiszteleti előjogok, a legjelentősebb a plébánosválasztás joga. Ugyancsak kegyúri jognak tekintették mindig az új plébániák felállítását. A kegyúri teher: a kegyuraság alá tartozó templomok és kápolnák karbantartása, valamint a javadalmakról való gondoskodás. A legutóbbi felosztással a főváros területe 36 plébániára és 7 helyi káplánságra osztatott fel. Nem minden r. kath. plébánia és templom tartozik azonban a székesfőváros kegyurasága alá. Az udvari, az alsóvízivárosi és az országúti plébániák és számos templom, amelyek szerzetesrendek vezetése alatt állanak s ezek tulajdonában is vannak, a székesfőváros kegyuraságának körén kívül állanak. A székesfőváros kegyurasága alá tartozó plébániák és helyi káplánságok a következők: Plébániák: 1. Várbeli, 2. Tabáni, 3. Krisztinavárosi, 4. Városmajori, 5. Kelenföldi, 6. Felsővízivárosi, 7. Újlaki, 8. Óbudai, 9. Belvárosi, 10. Lipótvárosi, 11. Lipótváros-lőportárdülői, 12. Terézvárosi, 13. Szent Család (volt Dalnok-u.), 14. Angyalföldi, 15. Külső Váci-úti (Tripoliszi), 16. Erzsébetvárosi, 17. Hermina-mezői, 18. Regnum Marianum-i, 19. Thököly-úti, 20. Törökőri, 21. Zuglói, 22. Belsőjózsefvárosi, 23. Külsőjózsefvárosi, 24. Rókusi, 25. Belsőferencvárosi, 26. Középsőferencvárosi, 27. Külsőferencvárosi, 28. Kőbányai, 29. Tisztviselőtelepi, 30. Rákosfalvai, 31. Külső Kelenföldi. Helyi lelkészségek: 1. Istenhegyi, 2. Római-fürdői, 3. Lágymányosi (Szt. Adalbert), 4. Külső Soroksári-úti, 5. Kada-utcai, 6. Kövi Szűz Mária, 7. Felső Krisztinavárosi. Pesti és Budai görög kath. plébánia. Műemlékszerű és fokozottabb védelmet érdemlő templomok a következők: Koronázó-főtemplom, Tabáni templom, Krisztinavárosi templom, Istenhegyi Szent László-kápolna, Gellérthegyi sziklakápolna, Batthyány-téri Szent Anna-templom, Fő-utcai Szent Flórián-templom, Margit-körút 66. sz. Szent Rókus-kápolna, Bécsi-út 32. sz. Újlaki templom, Lajos-u. 168. sz. Óbudai templom, Mária-kőkápolna, Belvárosi templom, Szent István-bazilika, Nagymező-u. Terézvárosi templom, Erzsébetvárosi templom, Rózsák-tere-i gör. kat. templom, Hermina-kápolna,

Szent Rókus-templom, Mária Terézia-téri templom, Bakáts-téri templom, Szent László-templom, Kápolna-téri ideiglenes kápolna.

Kenesei üdülőtelep. Lásd: Balatonkenesei fő v. üdülőtelep c. a.

Kenyér, péksütemény vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszervizsgálatok. c. a.

Kenyérgyár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Keresetek benyujtása és kifizetése. Lásd: Számlák kifizetése c. alatt.

Kereseti adó. Lásd: Adók c. a.

Kereskedelmi iskolák. Lásd: Iskolák c. a.

Kereskedelmi szaktanfolyamok. Lásd: Iskolák c. a.

Kereskedőtanonciskola. Lásd: Iskolák c. a.

Kerékpárőrzés. Lásd: Közterületi járműőrzés c. a.

Kerítés építése (lábazatos). Lásd: Építési engedélyek c. a.

Kertészet (fővárosi). Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Kertgazdasági iskolák. Lásd: Iskolák c. a.

Képviselők Budapesten. Lásd: Budapest székesfőváros országgyűlési képviselői c. a.

Képviselőválasztói névjegyzék, választói jogosultság. Lásd: Választójog c. a.

Kérvények, beadványok, fellebbezések az illetékes hivatalhoz, illetve annak vezetőjéhez címzendők. A fővároshoz intézett beadványokat, kérvényeket stb. általában a polgármesterhez kell címezni, az előljáróságokhoz intézendő iratokat az illetékes kerületi előljárósághoz, a szakhivatalokhoz benyujtandó kérelmeket az érdekelt szakhivatalhoz. (Pl. Tisztifőorvosi hivatal, Árvaszék, Tiszti ügyészség, Adófelügyelőség, stb.)

Kézbesítő. Lásd: Polgármesteri központi segédhivatal c. a.

Kiárusítási engedély. Lásd: Üzleti hirdetések korlátozása c. a.

Kihágási (rendőri büntetőbírói) bíráskodás. A ker. elöljárók, azok helyettesei, valamint a törvényhatósági bizottság közgyűlése által megbízott rendőri büntetőbírák, a következő kihágási ügyekben ítélkeznek: közegészségügyi, állategészségügyi, erdő- és mezőrendőri, ipari (házalási), vízrendőri, halászati, iskolamulasztási (tanonc), mértékügyi, különböző szabályrendeletekbe ütköző kihágások. Az élelmiszerhamisítási ugyekben egész Budapest területén a IV. ker. előljáró ítélkezik. A kihágási eljárás a m. kir. államrendőrség, a székesfővárosi erdő- és mezőgazdasági hivatal, a ker. előljáró szakközegei (ker. mérnök, tisztiorvos, állatorvos, vásárfelügyelő, iskolanyilvántartó), vagy a sértett magánfelek feljelentései alapján indul meg. Az ítéletek elleni fellebbezések illetékmentesek, de a pénzbírságok részletekben való fizetésének engedélyezése iránti halasztási, valamint a kegyelmi kérvények 2.— P állami bélyegilleték alá esnek.

Kihágási büntetések központi nyilvántartása. A közélelmezés keretébe tartozó kihágásoknak — amelyek legalább 15 napi elzá-

rással büntethetők — és ezenkívül az 1876. évi XIV. közegészségügyi törvénynek az élelmiszerhigiénére vonatkozó rendelkezéseibe ütköző kihágások elkövetőinek rendszeres feljegyzése, amely a Központi városháza közélelmezési ügyosztályában a másodfokú kihágási büntetőbíró ellenőrzése alá van rendelve. Ezen hivatal a 138.041/1933.—VIII. sz. polgármetseri határozat értelmében csupán a már fentemlített kihágások elkövetőit tartja nyilván. Tekintettel arra, hogy a közélelmezés keretébe tartozó kihágások elbírálását az egyöntetűség céljából a IV. ker. előljáró intézi,— tehát ezen előljáróság minden a fenti feltételeknek megfelelő kihágásban jogerőre emelkedett ítéletet nyilvántartóba való feljegyzés végett megküldi a kihágási büntetések közp. nyilvántartásának. Minden kihágási eljárás előtt az előljáróság megkeresésére a terheltnek nyilvántartólapjáról a nevezett hivatal másolatot küld, hogy ítélethozatal előtt a terhelt előéletére vonatkozólag megfelelő adatok álljanak rendelkezésére.

Kikötési és karóengedélydíjak. (Az első számjegy a kikötési, a második számjegy a karóengedélydíjat jelzi.) Minden géperejű-hajóért: *a)* amely 50 méternél hosszabb —·80, —·40, *b)* amely 30 méternél hosszabb, de 50 méternél rövidebb —·64, —·40, *c)* amely 30 méternél rövidebb —·48, —·40 fillért. Minden teherhordó- vagy uszályhajóért és halászbárkáért: *a)* amelynek hossza 30 méter vagy ennél hosszabb —·64, —·40, *b)* amely 30 méternél rövidebb —·32, —·40 fillért. Minden csónakért, dereglyéért vagy kikötőtalpért —·06, —·20 fillért. Minden dunafürdő- vagy magánuszodáért —·32, —·40 fillért. Minden csónakházért vagy víziépítményért —.08, —.20, vagy —.40 fillért. Minden tutajért (talpért), amely a szabadkikötőben kötött ki —·10, —·20 fillért kell naponként fizetni. Minden tutajért (talpért), amely a bérparton kötött ki, átalányba —·50 fillér kikötési díjat kell fizetni. Egész évre, illetőleg idényre szóló átalánydíjak: Minden hálaszcsónakért 2·40, 4·— P. Minden sportcsónakért 4·—, 8·— P. Minden motorcsónakért 10·—, 16·— P. Sportegyesületi úszóházért 15·—, P. Sportegyesületi kikötőtalpért 3.50 P. Kikötésidíj úgy a bérparton, mint a szabadkikötőkben, karóengedélydíj azonban csak a szabadkikötőkben kikötött úszómű után fizetendő.

Kilépés vallásfelekezetből. Lásd: Belépés vagy kilépés c. a.

Kíntornára, valamint egyéb utcai és házaló zenélésre, úgyszintén koldulásra engedély a 172.000/1936. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében Budapest székesfőváros területére nem adható. A rendelet alapján az államrendőrség főkapitánysága az ilyen engedélyek kiadását 1936 november hó 1-jével beszüntette és az előzően kiadott engedélyeket visszavonta.

Kioszkok bérbeadása a fővárosnál. Lásd: Vigadók, kioszkok c. alatt.

Kirakati szekrény felállítása. Lásd: Boltkapuzat felállítás c. a.

Kisajátítási eljárás. A kisajátítási jog engedélyezése s egyben a kisajátítási eljárás elrendelése a m. kir. kereskedelemügyi mi-

nisztertől kérelmezendő. A kisajátítási jog engedélyezése és kisajátítási eljárás elrendelése esetén a kisajátítási eljárást a közigazgatási bizottság kisajátítási albizottsága folytatja le. A kisajátítási eljárás keretében pedig a kisajátítási albizottság küldöttsége a kisajátító vállalat és a kisajátítást szenvedő telektulajdonosok között a kisajátítást szenvedő telektulajdonosok által felajánlott kisajátítási ár elfogadására vonatkozólag békés egyességet kísérel meg. Amennyiben a kisajátítási albizottság csupán a kisajátítási tervet állapítja meg, az ügyet a bírói kártalanítási eljárás megindítása végett az illetékes birtokbírósághoz teszi át. Az esetben pedig, ha az érdekeltek között felajánlott kisajátítási árra vonatkozólag békés egyesség jön létre, a kisajátítási albizottság a kisajátítási árat is megállapítja és a bírói kártalanítási eljárás elmarad. A kisajátítási albizottság elsőfokú véghatározata ellen a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez lehet fellebbezni. A fellebbezés bélyegmentes. Vonatkozó törvény: 1881. évi XLI. t.-c., vonatkozó rendelet: 7890/1930. M. E.

Kisajátított telkek (telekrészek) átvétele, átadása. Az átvételt, illetőleg az átadást elrendelő polgármesteri határozat kiadása után a kisajátítást szenvedő, illetve a telekvevő a kerületi elöljáró mérnöki hivatalában jelentkezni köteles az átadás, illetőleg az átvétel végett. Közterület céljára kisajátított telekrészek, illetve telkek — amennyiben az erre vonatkozó kisajátítási egyesség mást nem tartalmaz — csakis foglalásmentesen vehetők át, vagyis közterület céljára kisajátított oly telekrészek, melyek a még osztatlan telekkel egybe vannak kerítve, amelyek bérbe vannak adva vagy amelyeken ház, vagy házrész áll, tehát nem vehetők át. Az átadás, illetve átvétel előtt igazolandó, hogy a kisajátított telket vagy telekrészeket adó, vízdíj, vízóra eltávolítási költség, stb. nem terheli.

Kisdedotthon. Lásd: Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem c. alatt.

Kisdedóvók. Lásd: Iskolák c. a.

Kisipari és kiskereskedelmi kölcsönök szerzésének módja a Budapesti Kisipari Hitelintézetnél. Az intézetnél főként kisiparosok és kiskereskedők vagy építtetők kaphatnak kölcsönt. A kölcsönkérőnek magának is hitelképesnek kell lennie és vagy két jó kezest, vagy jó áruváltókat vagy tehermentes ingatlanfedezetet kell felajánlania. Kezességi kölcsönnél kisiparosoknak legfeljebb 4000 pengő, kiskereskedőknek legfeljebb 3000 pengő kölcsön nyujtható; elsőhelyű betáblázás, kézizálogfedezet vagy számlakövetelés engedményezése ellenében rendszerint 20.000 pengő a maximális hitelösszeg, ez azonban semmi esetre sem haladhatja meg az ingatlan becsértékének 25—33%-át, számlakövetelés engedményezése esetében pedig a követelés 50—75%-át. Kezességi kölcsönigénylés esetében kitöltendő az intézetnél kapható fehérszínű kölcsönkérő ív (kisiparosoknál) vagy sárgaszínű kölcsönkérő ív (kiskereskedőnél). Különösen pontosan és olvashatóan kell bevezetni az ívre a kölcsönkérő nevét, műhelyének címét, lakhelyét, a

vagyoni viszonyaira vonatkozó adatokat, az igényelt kölcsön összegét, a kezesek nevét, foglalkozását, lakhelyét, továbbá azt, hogy a hitelkérő vagy kezesei voltak-e már kényszeregyességben. Megjelölendő, hogy a kért összeget az igénylő milyen célra óhajtja felhasználni. Ingatlankölcsönöknél, valamint kézizálog és engedményezés esetében a kölcsönkérelem bejelentése az intézetnél kapható zöld- illetve fehérszínű kölcsönkérő íven történik, amelynél az ingatlan telekkönyvi betét és helyrajzi száma, fekvése (pontos utca és házszám feltüntetéssel) az épület rövid körülírása, a vételár és a kölcsönkérő szerinti becsérték, illetve a kézizálog tárgy vagy számlakövetelés megjelölése és becsértéke tüntetendő fel. Már az igénylés benyujtásakor bemutatandó ingatlankölcsön esetében a hiteles telekkönyvi kivonat, valamint az utolsó adófizetésre vonatkozó nyugta és igazolandó az ingatlan tűzbiztosítása. A kölcsönkérők üzemének általában tűz- és betörés ellen biztosítva kell lennie. Ha biztosítás nincsen, az intézet biztosítási osztálya készségesen ad felvilágosítást. A fentiek szerint felszerelt kölcsönkérvény az intézet kölcsönosztályának mutatandó be, utána pedig a C. pénztárnál lefizetendő a skála szerinti becslési, illetve információs díj. A bármely szombatig benyujtott kölcsönkérvényeket — ha különös akadály nem merül fel — legkésőbb az erre a szombatra követő második hét szerdájáig szavazza meg az intézet cenzúra-bizottsága. A határozatot a féllel az intézet írásban közli. A kölcsönök folyósítása: kezességi kölcsönöknél a kölcsönkérő — amennyiben nős ember, úgy felesége is — és kezesei a megszavazás után személyesen tartoznak az intézet kölcsönosztályánál jelentkezni, ahol személyazonosságuk igazolása után aláírásuk nyilvántartásba vétetik. Személyazonosság igazolására csak fényképes hatósági okmány, vagy házassági vagy születési anyakönyvi kivonat, vagy iparigazolvány, vagy ezekhez hasonló hiteles hatósági irat szolgálhat. Ezután a kölcsönösszegről háromhavi lejáratú váltó állítandó ki, amely természetesen a kezesek által is aláírandó. A kölcsön kifizetése alkalmával az intézet a háromhavi kamatot levonásba helyezi. Kezeskölcsönöknél a kamat ezidőszerint kisiparosok számára 6%, kiskereskedők számára pedig 7%. Ingatlankölcsönöknél a megszavazás után az ingatlan tulajdonosainak az intézet jogi osztályában kell megjelenniök, kedd és szombat kivételével, bármely köznapon délután 3 és ½6 óra között, a bekebelezési iratok kiállítása végett. Személyazonossági igazolvány természetesen itt is szükséges. A teher bekebelezése után a kölcsön a három- vagy hathavi lejáratra kiállított váltó benyujtása ellenében kerül kifizetésre. A kifizetéskor a három- vagy hathavi kamatot az intézet levonásba helyezi. Az ingatlankölcsönök kamatlába ezidőszerint 6%. Visszafizetés: A kölcsönök általában három- vagy hathavi lejáratúak. Kezességi és ingatlankölcsönöknél rendes körülmények között negyedévenként 10%-os törlesztés mellett hosszabbítható meg többször is a kölcsön. Jelzálog-

gal fedezett kölcsön esetében — a kisiparosság helyzetén való könnyítés érdekében — indokolt kérelemre csupán negyedévi 5%-os tőketörlesztés teljesítésére kötelezés ellenében (tehát 5 évre) is biztosítható a hitel fenntartása, de természetesen annak kikötésével, hogy a mindenkori tartozás összegére a fedezetül lekötött ingatlannak az intézet szakértője által megállapított értékében állandóan meg kell lennie a bankszerű (rendszerint háromszoros) fedezetnek és hogy az ingatlant közvetlenül terhelő köztartozások (előnyös tételek) pontos fizetését igazolnia kell. Méltánylást érdemlő esetekben a kölcsönösszeg 50%-ának tervszerinti letörlesztése után a törlesztési részletek az eredetinek felére csökkenthetők, aminek következtében nyolc év alatt történik a teljes visszafizetés. (Középlejáratú kisipari kölcsönök.) A meghosszabbítások alkalmával természetesen az első váltóhoz hasonlóan aláírt új váltót kell az intézethet benyujtani. A prolongálás jogát az intézet fentartja magának. Egyébként a kölcsönügyek minden részletére kiterjedő, az adott esetekhez alkalmazkodó felvilágosításokkal készséggel áll az érdeklődők rendelkezésére a : Budapesti Kisipari Hitelintézet R.-T., Rákóczi-út 30. Telefon : 1-363-10. és 3-403-62.

Kisipari Hitelintézet. Lásd : Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Kiskorúak (törvényes) elhelyezési, tartási és szüleikkel való érintkezési ügyei. A törvényes kiskorúak elhelyezése és tartása kérdésében rendszerint a gyámhatóság határoz, tehát ezekben az ügyekben a budapesti községi illetőségű vagy illetőség hiányában az itt lakó kiskorúak érdekében rendszerint az árvaszékhez kell fordulni. Az erre vonatkozó kérvények és jegyzőkönyvek bélyegkötelesek. A kérvény bélyegilletéke 2 P állami okmánybélyeg; ha a jegyzőkönyv beadványt helyettesít, akkor a jegyzőkönyvre is ugyanennyi bélyeget kell ragasztani. Ha a jegyzőkönyv tartásdíj megállapítására vonatkozik és a vitás tartásdíj értéke 200 P-t meg nem halad, a jegyzőkönyvi illeték ívenként 50 fillér, ha pedig a vitás érték ennél nagyobb, de 500 P-t meg nem halad, a jegyzőkönyvi illeték ívenként 1 P. Szegénységi bizonyítvány alapján a beadványok és a jegyzőkönyvek is illetékmentesek. Elhelyezési és tartási ügyekben csak kivételesen, és pedig két esetben határoz a bíróság : 1. a házassági per folyamán a per bírósága ideiglenesen határozhat, ha a gyámhatóság még nem határozott ; 2. a házassági felbontó vagy elválasztó ítéletben, vagyis a per befejezésekor a bíróság akkor is határozhat a gyermektartás és elhelyezése kérdésében, ha a gyámhatóság előbb már határozott. A házassági per befejezése után azonban a gyámhatóság a bíróság által hozott határozatnak a kiskorúakra vonatkozó részét megváltoztathatja, sőt utóbb a saját határozatától is mindannyiszor eltérhet, valahányszor az a lényegesen megváltozott körülmények következtében a gyermekek érdekeinek nem felel meg. A törvényes kiskorúak elhelyezése kérdésében elsősorban a szülők megállapodása irányadó. Abban az esetben, ha a szülők másként nem egyeztek meg, a gyermekek nemükre

való tekintet nélkül 7 éves korukig rendszerint anyjuknál maradnak. 7 éven felül a gyermekeket a bíróság vagy a gyámhatóság a házassági perben vétkesnek nem nyilvánított szülőre bízza. Ha pedig mindkét szülő vétkesnek nyilváníttatott, a fiúk atyjuknak, a leányok anyjuknak gondviselésébe kerülnek. Azonban ettől a szabálytól a gyermekek nyilvánvaló érdekében az árvaszék és a bíróság is eltérően intézkedhetik és a gyermekeknek más helyen való elhelyezését is elrendelheti. A szülők a nem náluk lévő gyermekeikkel is rendszerint érintkezhetnek. Az érintkezés módját — ha a szülők nem egyeztek meg — mindig a gyámhatóság állapítja meg, az ilyen ügyekben tehát akkor is az árvaszékhez kell fordulni, ha a házassági per folyamatban van. Az árvaszék az érintkezést kivételesen, ha ezt a gyermek nyilvánvaló érdeke szükségessé teszi, ki is zárhatja.

Kiskorúak és gondnokoltak vagyonának kezelése. A kiskorúak és gondnokoltak készpénzét, értékpapírjait, ékszereit, drágaságait (ezüst és arany evőeszközöket, stb.) gyámpénztári letétbe kell helyezni. Az értékpapírokat az árvaszék egyénenként, de bankszerűen kezelteti, a készpénzt pedig összesítetten gyümölcsözteti. Az árvaszék a kamatokat félévenként, február és augusztus havában, a szelvényeket pedig esedékességkor hivatalból utalványozza ki az atya, a gyám vagy a gondnok kezéhez. Az árvaszék hivatalból nem intézkedik a kiskorúak készpénzének ingatlanvagyonba vagy értékpapírokba való fektetése iránt, ha azonban az atya, a gyám vagy a gondnok errevonatkozóan kérelmet terjeszt elő és azt az árvaszék a kiskorú vagy gondnokolt érdekében állónak találja, a kérést teljesíti.

Kiskorúak és gondnokoltak vagyonának kiadása. A kiskorúak és gondnokoltak gyámpénztárilag kezelt tőkéjének kamatait, értékpapírjainak szelvényeit az árvaszék az atyának vagy a gyámnak, illetve a gondnoknak hivatalból kiutalványozza. A tőke egyrészét vagy esetleg a kisebb tőkét indokolt esetben egészben is kikérheti az atya, a gyám vagy a gondnok ruházati, gyógykezelési, tanulmányi stb. költségekre, azonban a tőke felhasználásáról nemcsak a gyám és a gondnok, hanem az atya és a t. és t. gyám is elszámolni tartozik. Ha a kiskorú 24. évét betölti vagy őt az árvaszék nagykorúsítja, vagy férjhezmenetel folytán nagykorú lesz s a gondnokolt a gondnokság alól felszabadul, az árvaszék a gyámpénztárban kezelt vagyon kiutalása iránt hivatalból intézkedik, férjhezmenetel esetén azonban a házassági anyakönyvi kivonatot be kell mutatni.

Kiskorúak házasságához gyámhatósági jóváhagyás és beleegyezés. Kiskorúak házasságkötéséhez, ha az atya vagy az anya él és szülői jogaikat gyakorolják, gyámhatósági jóváhagyás nem kell. Gyámság alatt álló kiskorú házasságkötéséhez is csak abban az esetben van szükség gyámhatósági jóváhagyásra, ha a kiskorú még nincs 20 éves. Nem szükséges ez a jóváhagyás, ha a gyám a kiskorú nagyatyja. A házasságkötéshez a jóváhagyást az árvaszék a gyámnak és a kiskorúnak személyes meghallgatása után adja meg. Ha a házasság a kiskorú érdekében van és a szülő vagy

a gyám a beleegyezést nem adja meg, az árvaszéknek jogában áll a beleegyezést pótolni. A gyámhatósági jóváhagyás és beleegyezés iránt a kérést írásban vagy élőszóval kell előterjeszteni. A kérvény bélyegmentes, ha azt a gyám vagy a kiskorú maga adja be. A kérvényhez csatolni kell a kiskorú születési anyakönyvi kivonatát. A szóbeli kérelmet, ha a kiskorú ügye már előfordult az árvaszéken, az ügy előadójánál, ellenkező esetben a házassági és útlevélügyi osztálynál (Központi Városháza, I. 142) kell előterjeszteni.

Kiskorúak névváltoztatása. Ha a kiskorú családnevének megváltoztatását kéri, szülője életében ennek beleegyezését csatolnia kell a belügyminiszterhez intézendő kérvényhez. Ez esetben árvaszéki jóváhagyásra nincs szükség. Gyámság alatt álló kiskorú névváltoztatásához gyámjának s a gyámhatóságnak hozzá járulása szükséges. Evégből az árvaszékhez kérvényt kell beadni. A kérvény bélyegköteles. (2 P állami okmánybélyeg.)

Kiskorúak örökbefogadása. Az örökbefogadás nem törvényesítés. Célja eredetileg az, hogy gyermektelen egyének vagy házasfelek mások gyermekét magukénak fogadhassák. Az örökbefogadás által a gyermek megszerzi az örökbefogadó nevét, utána úgy örököl, mintha édes gyermeke lenne és úgy köteles róla az örökbefogadó gondoskodni, őt eltartani, mintha édes szülője volna. Az örökbefogadásnak ezek a jogi hatásai alkalmasak arra, hogy a házasságonkívüli gyermekek részére, ha nem törvényesíthetők, ezen az úton biztosíttassék a törvényes gyermekéhez hasonló jogi helyzet. Minthogy azonban az örökbefogadás nem törvényesítés, az örökbefogadó atya neve nem kerül a gyermek születési anyakönyvi kivonatában a szülők rovatába, hanem csak az »Utólagos bejegyzések« rovatába, tehát a törvénytelen gyermek születési anyakönyvi kivonatából az örökbefogadás után is kitűnik, hogy házasságonkívül született. Csak nagykorúak fogadhatnak örökbe. Az örökbefogadó és az örekbefogadott között legalább 16 év korkülönbségnek kell lenni. Az örökbefogadónak biztosítani kell a szerződésben a gyermek részére a törvényes gyermeket megillető eltartást és a törvényes örökösödési jogot; enélkül a szerződés érvénytelen. A szerződést a kiskorú nevében annak törvényes képviselője (az atya vagy az anya, mint megerősített t. és t. gyám vagy a kirendelt gyám) kötheti meg. A szerződést 3 példányban kell kiállítani és 2 P-s állami és 2 P-s városi okmánybélyeggel ellátott kérvény kapcsán bemutatni. Az örökbefogadási szerződésre 5 P-s állami okmánybélyeg ragasztandó. Törvénytelen, hadiárva és teljesen árva gyermekek örökbefogadása ügyében a kérvény bélyegilletéke 50—50 fillér. A kérvényhez a következő okmányokat kell csatolni: 1. az örökbefogadónak s az örökbefogadottnak, ha ez az utóbbi házasságonkívül született, édesanyjának is születési anyakönyvi kivonata; 2. ha az örökbefogadók házastársak, ezeknek házassági anyakönyvi kivonata; 3. ha a törvényes atya vagy a házasságonkívül született örökbefogadottnak anyja vagy a szülők egyike sem él, ezeknek halotti anyakönyvi kivonata; 4. ha a kiskorúnak t. és t. gyámja van, az őt

megerősítő árvaszéki véghatározat, ha kirendelt gyámja van, akkor a gyámi rendelvény. E 4. alattiak mellőzhetők, ha azok az árvaszéki iratok közt eredetben megvannak. Ha a kiskorú magyar állampolgársága az iratokból és az okmányokból kétségtelenül meg nem állapítható, állampolgárságát külön kell igazolni. Járatlan és szegény ügyfelek kérésére az árvaszék díjtalanul jegyzőkönyvbe foglalja az örökbefogadási szerződést és a lehetőség szerint intézkedik a netán hiányzó okmányok beszerzése iránt. Az árvaszéknek az örökbeadót, az örökbefogadót és a 14 éven felüli örökbefogadott gyermeket személyesen is meg kell hallgatni. Ha az örökbefogadás a kiskorú érdekében áll, az árvaszék a szerződést jóváhagyja és kormányhatósági megerősítés végett az igazságügyminiszterhez felterjeszti. A megerősítés után az iratok visszakerülnek az árvaszékhez, amely hivatalból megkeresi az illetékes anyakönyvi hivatalt az örökbefogadás tényének az anyakönyvbe való bejegyzése iránt.

Kiskorúak útlevél váltásához gyámhatósági engedély. Kiskorú részére külföldre szóló útlevél váltásához, ha atyja nem él, a gyám beleegyezésén felül az árvaszék hozzájárulása is szükséges. Evégből kérvényt kell beadni. A kérvény bélyegköteles. (2 P állami okmánybélyeg.) Sürgősség esetén legcélszerűbb a kérelmet élőszóval előterjeszteni az árvaszék útlevél- és házasságügyi osztályánál. (Közp. Városháza, I. em. 142. sz.) E kérelmet az árvaszék rendszerint 24 óra alatt, de kivételes indokolt esetben még aznap elintézi.

Kiskorúak vallásváltoztatása. A törvényes kiskorúak vallásváltoztatása kizárólag abban az esetben lehetséges, ha a szülők különböző vallásúak voltak és egyikük a másik vallására tér át. Ekkor a 7 éven aluli gyermekek a szülők közös vallását követik árvaszéki intézkedés nélkül. A 7—18 éves gyermekek pedig a szülők közös vallására az árvaszék beleegyezésével áttérhetnek. Evégből az árvaszékhez a szülőknek kérvényt kell beadni és csatolni házassági anyakönyvi kivonatukat, születési anyakönyvi kivonatukat, amelyen az áttérés megtörténte igazolva van, továbbá a kiskorúak születési anyakönyvi kivonatait. A szülők kérvénye bélyegmentes. Az árvaszék a 7 éven felüli kiskorút meghallgatja annak megállapítása céljából, hogy ő maga is önként kíván-e áttérni és az áttérésre nem kényszerítik-e. A 7 éven aluli házasságon kívül született gyermek, anyjának áttérése esetén, annak új vallását követi. A 7 éven aluli s kegyelemmel törvényesített vagy az atya által elismert fiúgyermek az atyának a törvényesítést, vagy elismerést követő 6 hó alatt kijelentett kívánságára az atya vallását követi. Ezekhez az áttérésekhez árvaszéki beleegyezés vagy intézkedés nem kell. Ujabban a belügyminiszter a gyakorlatot enyhítette és ennek folytán a 7—18 éves gyermekek a gyámhatóság beleegyezésével áttérhetnek a szülők közös vallására akkor is, ha a vegyes vallású szülők egyike házastársának halála után tér át annak vallására, továbbá abban az esetben is, ha a vegyes vallású szülők harmadik közös bevett vagy elismert vallásra, vagy ha ugyanazon bevett vagy elismert valláshoz tar-

tozó szülők más közös vallásra tértek át. (135.990/1930. és 205.748/1931. B. M. sz. elvi jelentőségű határozatok.)

Kiskorúság. Kiskorú mindenki, aki a 24. évét még nem töltötte be, akit az árvaszék nem nagykorúsított s akinek a kiskorúságát a bíróság meghosszabbította. A nő férjhezmenetele által nagykorú lesz, ha nincs is 24 éves. A férfi azonban házasságkötéssel nem szerzi meg nagykorúságát.

Kiskorúság meghosszabbítása. A kiskorúságot meg kell hosszabbítani, ha a kiskorú testi vagy lelki fogyatkozásai miatt 24. évének betöltése után sem képes önmagát fenntartani vagy ügyeiről kellően gondoskodni, vagy ha magát tetemes adósságokba bonyolította, vagy oly kicsapongó életet folytat, mely miatt őt továbbra is atyai hatalom vagy gyámság alatt kell tartani. A kiskorúság meghosszabbítását a bíróság (az a kir. törvényszék, amelynek területén a kiskorú gyámhatóságának székhelye van) rendeli el. Eziránt a keresetet a kiskorú 23. évének betöltése előtt kell beadni. Ezután, de a 24. életév betöltése előtt csak akkor kérhető a kiskorúság meghosszabbítása, ha az az ok, amely a meghosszabbítást szükségessé teszi, a 23. év betöltése után következett be. A kiskorúság meghosszabbítását kérhetik : a kiskorú szülei, gyámja, az árvaszék utasítására az árvaszéki ügyész, szülők nem létében a nagyszülők, ezek hiányában bármely oldalrokon az unokatestvérig bezárólag és a kiskorú saját kiskorú gyermekének törvényes képviselője. Az atya vagy a gyám és a közeli rokonok kérelmére az árvaszék a kiskorúnak teljeskorúvá váltát — az eljárás lefolytatása után — ideiglenesen, a bíróság határozatának jogerőre emelkedéséig felfüggesztheti.

Kislakásos bérházak (fővárosi) helyei a következők : II., Margit-körút 64. sz. ; III. Bécsi-út 88—92. sz., Miklós-tér 2. sz., Hunor-utca ; V., Csáky-utca 88. sz., Csáky-utca 90. sz., Csáky-utca 92. sz., Csáky-utca 94. sz., Kárpát-utca 13—15. sz., Váci-út 170. sz., ; VI., Váci-út 87. sz., Frangepán-utca 4. sz., Frangepán-utca 6. sz., Angyalföldi-út 36—38. sz., Aréna-út 138—142. sz., Váci út 159. sz., Gyöngyösi-út 2—6. sz., VIII., Fiumei-út 21—23. sz., Alföldi-utca 16. sz., Alföldi-út 18. sz., Kisfaludy-utca 40. sz. ; IX., Üllői-út 119. sz., Üllői-út 121. sz., Gróf Haller-utca 8—18. sz., Gyáli-út 21—23. sz., Gyáli-út 30. sz., Mester-utca 5. sz., X., Szörény-utca 5—7. sz., Kerepesi-út 118. sz., Stróbl Alajos-utca 32—34. sz., Kolozsvári-út 39—43. sz., Simor-utca 7—9—11—13. sz., Jászberényi-út 36–38., Maglódi-út, Üllői-út 120–122–124., XIV., Gyarmat-utca 47—49. sz., Róna-Újvidék-utca 5. sz., és a VI., Lehel-utca 14. sz. műhelybérház. Ezekben a házakban van egyszoba-konyhás lakás 2715, kétszobás 1699, háromszobás 400, négyszobás 15. A kislakásos telepek helyei a következők : III., Bécsi-út ; V., Pozsonyi-út (Ujpesti rakpart) ; VI., Aréna-út, Forgách-utca, Janicsár-utca, Hungária-út, Palotai-út, Madarász-utca ; IX., Kén-utca (munkásházak), Mihálkovics-utca, Telepi-utca, Gubacsi-út, Vágóhíd-utca 33, X., Tattersall, Százados-utca, Százados-utca (művésztelep), Ciprus-utca, Kőbányai-út, Megyeri-út, Ceglédi-út, Villám-utca (műtermes lakás) ; XI.,

Budafoki-út. Ezeken a telepeken egyszoba-konyhás lakás 3958, kétszobás pedig 162.

Kivándorlási ügyek. L.: Elbocsátás a magyar állam kötelékéből c. a.

Koldusügy. Lásd: Munkaképtelen ínségesek támogatása c. a.

Kolportázs engedély. Lásd: Sajtótermékek utcai árusítása c. a.

Kontárok. Lásd: Jogosulatlan iparűzők c. a.

Kórházak. Lásd: Közkórházak c. a.

Kórházi ápolási díjak a székesfőváros közkórházaiban naponta a következők: egyágyas különszoba díja 10·—, kétágyas különszoba díja 8·—, háromágyas 7·— és négyágyas 6·50 P. Közöskórtermi ápolási díj 5·80 P.

Kórházi ápolási díjaknál telekkönyvi bekebelezés. Ha a székesfővárosi közkórházban ápolt beteg vagy annak fizetésére kötelezett hozzátartozói az ápolási költséget nem térítették meg és azok megfelelő ingatlan vagyonnal bírnak, akkor a gyógyköltség telekkönyvi biztosítása iránt a számvevőség előterjesztése alapján a polgármester (X. ügyosztály) intézkedik. A polgármester hatáskörébe tartozik a telekkönyvi törlés elrendelése, a végrehajtási jelzálogjog feljegyzése és az árverés elrendelése iránti intézkedés is.

Kórházi felvételi eljárás. A székesfőváros közkórházai minden beteget, akinek kórházi ápolásra okvetlenül szüksége van és ha üres ágy áll rendelkezésre — felvesznek. A jelentkező betegnek, ha állapota nem életveszélyes, az ápolási díjat 15 napra előre kell lefizetnie. Ez alól kivételnek csak akkor van helye, ha a beteg valamelyik biztosító intézetnek tagja és annak utalványát felmutatja, vagy ha a beteg a lakóhelye szerint illetékes elsőfokú hatóság által kórházi ápolás céljára kiállított olyan vagyoni bizonyítványt mutat fel, amely szerint az ápolási díjat előre lefizetni nem tudja. Ezen vagyoni bizonyítvány azonban önmagában ingyenes kórházi ápolásra nem jogosít és a kórházak számvevőségei utólagos eljárás során megkísérlik a felmerült ápolási költségeknek az ápolttól, vagy a 6000/1931. M. E. számú rendelet 2. §-a alapján fizetőköteles hozzátartozóktól való behajtását. A felvételi irodák a beteg felvételénél a személyazonosság s a foglalkozás igazolására okmányok felmutatását megkövetelik.

Kórházi és szegényházi ápoltak illetőségének megállapítása. Belföldön kórházi ápolásban részesültek illetősége a 6000/1931. és 8000/1933. M. E. számú rendeletek életbelépte után nem tárgyaltatnak. Ugyanígy nem tárgyalandó a belföldön szegényházakban élő, magyar honosoknak tekintendő ápoltak illetősége sem. Lásd még: Ápolásban részesült egyének illetőségének megállapítása és Szegényházi ápoltak illetőségének megállapítása c. a.

Kórházi központi ágynyilvántartó végzi a székesfőváros által fenntartott közkórházak üres ágyainak nyilvántartását. Székhelye a Szent Rókus központi közkórház. A központi ágynyilvántartó, a mentők, orvosok, szülésznők által telefonon kért, továbbá

A legkedvesebb kerti hely!

ANGOL PARK

Ezer szórakozás!

Lakások **tökéletes ciánozása** jótállással

Molyos vagy férges bútorok részére

ciánkemencék

Lakások **teljes takarítása**

Szőnyeg-**mosás, javítás**

Patkányirtás idomított kutyákkal

FISCHER VACUUM R. T.

VI., Vilmos császár-út 33. sz.

Telefon: **112-449**

Magyar Fogaskerék-, Autó-, Traktoralkatrész és Gépgyár Kft.

Budapest, VIII., Nagytemplom-u. 34
Telefon: *1-461-55

Friss — Eleven — Ötletes
az

Események
DÉNESFAY-DINICH VIDOR lapja

Előfizetési ár
Egész évre ... ... 24 pengő

POLITIKAI HETILAP

Megjelenik minden szombaton

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Nagymező-u. 22-24. Tel. : 111-060

Fővárosi Nagy Cirkusz

Igazgató: Fényes György

Nyitva májustól szeptemberig
Világvárosi műsor!

az okmányokkal felszerelve személyesen jelentkező betegek elhelyezéséről és előjegyzéséről gondoskodik.

Kórházi központi gyógyáruraktár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Kórházi központi műszerraktár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Kozmetikai és titkosszerek vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Kölcsönkötvények (fővárosi). 1910. évi 2 millió font sterlinges (48 millió Ks) 4%-os kölcsön. Fölvétetett közérdekű beruházásokra a londoni Lloyds Bank Ltd. és a Neumann, Luebeck & Co. cégektől a 13.643/1910. belügym. sz. a. jóváhagyott 117/1910. kgy. sz. határozat alapján. A kölcsönből végzett beruházások közül jelentősebbek: emeletes bérházak, földszintes kislakások, népszálló, iskolák építése; Szt. Gellért-kórház kibővítése; vízvezetéki csőhálózat kiterjesztése; fuvartelepi beruházások. — **1911. évi 100 millió K-s = 105 millió (francia) frankos** 4%-os kölcsön. Fölvétetett közérdekű beruházásokra egy szindikátustól, mely párizsi, brüsszeli, genfi és budapesti bankokból alakult, a 60.690/1911. belügym. sz. a. jóváhagyott 609/1911. kgy. sz. határozat alapján. A kölcsönből végzett beruházások közül jelentősebbek: a központi gázmű, Széchenyi- és Szent Gellért-gyógyfürdők, V. ker. fertőtlenítő intézet, lakások és iskolák építése; Szent István-kórház kibővítése. — **1914. évi 158,000.000 K-s** = 134,300.000 német birodalmi márkás = 6,583,333 „ 6 „ 8 angol font sterlinges = 165,900.000 frankos = 79,000.000 hollandi forintos 4½%-os kölcsön. Fölvétetett közérdekű beruházásokra egy szindikátustól, mely berlini, frankfurti, hamburgi, amszterdami, bazeli, brüsszeli, anversi, londoni és budapesti bankokból alakult, a 41.802/1914. belügym. sz. a. jóváhagyott 368/1914. kgy. sz. határozat alapján. A kölcsönből végzett beruházások közül jelentősebbek: az óbudai általános csatornázási s szivattyútelep, Szent Gellért-gyógyfürdő, Széchenyi-gyógyfürdő, iskolák, lakások, kórház építése, főbb útvonalak világító berendezése, vízvezetéki csőhálózat kiterjesztése, kenyérgyár bővítése. A székesfőváros és a külföldi hitelezők között 1925. évi augusztus 14-én megkötött osztendei egyezmény értelmében, részben az 1915 január 1-től, részben pedig 1919 július 1-től 1926 január 1-ig bezárólag esedékessé vált, ki nem fizetett kamatszelvények beváltása, a székesfőváros által egyetemlegesen a fenti három külföldi kölcsön kamatszolgáltatására átfizetett £ 458.402 „ 3 „ 10-ből történik. A fenti egyezmény értelmében az 1926. évi július 1-től esedékessé vált kamatszelvények fizetése félévenként (minden január 1.és július 1.) újból megindult, és pedig 1931. évi január 1-ig bezárólag az eredeti kamatok 75%-a erejéig, azontúl pedig a teljes eredeti összegben, míg a tőketörlesztés félévenként (minden január 1. és július 1.) 1934 július 1-től kezdve vétetik fel az elkészült új törlesztőterv alapján, melynek utolsó tőkerészlete az 1910. évi kölcsönnél 1980. évi január 1-én, az 1911. évi kölcsönnél 1981.

évi január 1-én és az 1914. évi kölcsönnél 1984. évi január 1-én válik esedékessé. A fővárosnak szabadságában áll a szükséges kötvényeket visszavásárlás, felajánlás vagy névértékben való kisorsolás útján visszafizetni. A hátralevő kölcsöntőke sorsolás útján nagyobb részletekben, visszavásárlással is törleszthető vagy — 6 havi előzetes felmondás mellett — névértékben egészben is visszafizethető. — **1927. évi 20 millió dolláros** 6%-os aranykölcsön. Fölvétetett közérdekű beruházásokra a Bankers Trust Co.-tól a 42.337/1927. IV. belügym. sz. a. jóváhagyott 800/1927. kgy. sz. határozat alapján. Visszafizetendő egyenlő annuitásokban 1927. évi június 1-től számított 35 év alatt, névértékben való félévi sorsolás vagy visszavásárlás útján. A sorsolások vagy visszavásárlások minden év június 1-én és december 1-én történnek. A székesfőváros fokozott törlesztésre vagy visszavásárlásra, avagy 6 havi előzetes értesítés után a még forgalomban levő összes címletek névértékben való beváltására jogosult. A kölcsönből tervbe vett beruházások közül jelentékenyebbek: a lakásépítés, elektromosművek, vízművek, autobuszüzem fejlesztése, marha- és sertésközvágóhidak, vásárok, a központi vásárcsarnok bővítése és két kerületi vásárcsarnok építése, amelyek legnagyobbrészt már végre is vannak hajtva. — **1930. évi 6,800.000 U. S. A. dolláros és 250.000 angol fontos** függőkölcsön. A székesfőváros a 49.146/1930—IV. B. M. számú belügyminiszteri leirattal jóváhagyott 1089/1930. kgy. sz. közgyűlési határozat alapján részben az 1927. év beruházási programm befejezésére, illetőleg a Vásárpénztár céljára, részben pedig a Vízművek és az Elektromos Művek legsürgősebb beruházásainak végrehajtására a Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztártól, részben a Magyar Általános Hitelbank, a Magyar Leszámítoló- és Pénzváltóbank, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank részvételével alakult pénzcsoporttól, részben az Angol-Magyar Banktól 250.000 angol font és 2,800.000 dollár, továbbá 2,000.000—2,000.000 dollár, összesen tehát 250.000 angol fontot és 6,800.000 dollárt kitevő függőkölcsönt vett fel. A Községi Takaréktól igénybevett 250.000 angol font és 2,800.000 dollár függőkölcsön 2 év alatt, a többi pénzintézetektől igénybevett 4,000.000 dollár 1½ év alatt fizetendő vissza. Minthogy az említett kölcsönök időközben lejártak s a fővárosnak a kölcsönöket visszafizetni nem állott módjában, a közgyűlés határozatai a kormányhatóság, úgyszintén a Külföldi Hitelezők Országos Bizottságának jóváhagyása alapján a főváros a kölcsönöket három hónapról három hónapra meghosszabbítja. A felvett 45,689.037·50 pengőnyi függőkölcsönből 17,845.822·50 P a Vízművek, 11,897.215·— P az Elektromosművek újabb beruházásaira szolgál, míg 15,646.000 P a korábban elhatározott beruházások végrehajtását biztosítja. — **1935. évi 21 millió aranypengős** 5½%-os kölcsön. Fölvétetett közérdekű beruházásokra az Országos Társadalombiztosító Intézettől a 117.408/1935—V. belügym. sz. a. jóváhagyott 171/1935. kgy. sz. határozat alapján. Visszafizetendő 20 évi részletben. A kölcsönből végzendő beruházások: a

XII., XIII., kerületi előljáróság felállítása, a Hungária-körúti főgyüjtőcsatorna és angyalföldi szivattyútelep építése, a Tabán részleges rendezése és parkozása, a Kőbányai-úti aluljáró építése, a balatoni országút fővárosi szakaszának megépítése, a Margithíd kiszélesítése, autobuszközlekedés fejlesztése, iskolák építése, a nagyvásártelepen raktárház építése, a sertésközvágóhíd modernizálása, az Új Szent János-kórházban szülészeti és nőgyógyászati pavillon építése, a Szent László-kórházban két barak pótlása, a budapesti kir. magyar Pázmány Péter tudományegyetem klinikai tüdőbetegosztályának megépítése, a Rudasfürdő bővítése és modernizálása, új artézi kút fúrása a Széchenyi-fürdőnél, az Állat- és Növénykertben az állatházak modernizálása és utak építése. — **1936. évi 9,000.000 aranypengős** 5½-os kölcsön. Fölvétetett közérdekű beruházásokra a Magánalkamazottak Biztosító Intézetétől a 109.772/1936.—IV. B. sz. leirattal jóváhagyott 202/1936. kgy. sz. határozat alapján. A kölcsön visszafizetési ideje 20 év. A kölcsönből tervbe vett jelentékenyebb beruházások: A BSZKRT céljaira szolgáló beruházások, a Rudasfürdő modernizálása, szükséglakások és új előljáróság építése, iskolabővítések és a Tabán rendezése. — **Kliringtartozás.** A háború alatt az ellenséges államok alattvalói részére nem volt szabad fizetést teljesíteni, ennélfogva a székesfőváros sem fizethette ki a külföldi kölcsönök esedékes annuitását. Ezek a tartozások a trianoni békeszerződés értelmében kliringeljárás alá esnek. A békeszerződés szerint ezekért a tartozásokért az állam felelős és így e tartozásokat az állammal kellett rendezni. A főváros azért e tartozások ügyében a kormánynyal megállapodást kötött, amelyben arra kötelezte magát, hogy eme adósságoknak felerészét az államnak visszafizeti, a felerész azonban 13,789.134 aranykoronánál nagyobb nem lehet. Az 1927. évi 110. kgy. sz. határozat szerint a főváros ezt a tartozását 1931-től kezdve 30 éven át törleszti, mégpedig úgy, hogy az első 20 évben maximálisan évi 700.000 aranykoronát (810.976 pengő), a következő tíz évben pedig maximálisan évi 1,050.000 aranykoronát tartozik az államnak fizetni. A megállapított maximális összegekben a kamatok már bentfoglaltatnak. — **1937. évi 5,000.000 aranypengős** 4½%-os kölcsön. Ezt a kölcsönt a főváros a 324/1937. kgy. határozat alapján a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól a tabáni gyógyszálló építésére vette fel. A kölcsön visszafizetési ideje 15 év. — Az **1937. évi 30,000.000 aranypengős** 5%-os kölcsön. Ezt a kölcsönt a főváros a Községi Takarékpénztártól a 106.931/1939-IV. B. M. számú leirattal jóváhagyott 440/1937. kgy. számú határozat alapján közép- és rövidlejáratú kölcsönök visszafizetésére, szoba-konyhás kislakások építésére, útépítésekre, telekszerzésekre és kisajátításokra, valamint a Kerepesi Temetőben új halottasház építésére vette fel. A kölcsön visszafizetési ideje 15 év. — Az **1938. évi 4,200.000 aranypengős** kölcsön. Ezt a kölcsönt a főváros az Országos Társadalombiztosító Intézettől a 30.863/1939-IV. B. M. számú leirattal jóváhagyott 394/1938. kgy. számú határozat alapján a Nemzeti Sportcsarnok építésére, a Gróf Andrássy

laktanya kibővítésére, szeméttelep részére vásárolt terület vételárára és más kisebb beruházásokra vette fel. A kölcsön visszafizetési ideje 20 év.

Kölcsönkötvények kamatszelvényeinek beváltási helyei. Budapest székesfőváros 1910. évi kölcsönének szelvényei minden év január 1-én és július 1-én esedékesek, beválthatók a Községi Takarékpénztár főintézeteinél. Az 1911. és 1914. évi kölcsönök szelvényei január és július 1-én esedékesek, beválthatók a Magyar Általános Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületnél. Az 1927. évi 20 millió dolláros kölcsön szelvényei június és december 1-én esedékesek, beválthatók a Községi Takarékpénztárnál. Az 1935. évi 21,000.000 aranypengős és az 1938. évi 4,200.000 aranypengős kölcsönkötvények szelvényei március és szeptember 1-én esedékesek. Beválthatók a székesfőváros központi pénztáránál. Az 1936. évi 9,000.000 pengős kölcsönkötvények szelvényei május és november 1-én esedékesek. Beválthatók a székesfőváros központi pénztáránál. Az 1937. évi 5,000.000 aranypengős kölcsönkötvények szelvényei január és július hó 1-én esedékesek. Beválthatók a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál és a székesfőváros központi pénztáránál.

Kőmúzeum a Halászbástyán. Lásd: Múzeumok c. a.

Könyöradománygyüjtési engedélyt a 172.000/1936. B. M. sz. rendelet következtében a hatóságok nem adnak. (Lásd: Munkaképtelen ínségesek c. a.)

Könyvtárhasználati feltételek a Fővárosi Nyilvános Könyvtárban. A helybenolvasás minden felnőtt részére díjtalan olvasójegyhez van kötve. A könyvek kölcsönzése kölcsönzőjeggyel történik. Kölcsönzőjegyet válthat minden budapesti lakos, aki személyazonosságát és főbérleti lakása címét elfogadható módon igazolja. Kölcsönzési díj a központi könyvtárban évi P 5.—. (Főiskolai hallgatók és ipari munkások részére P 1.—.) Fiókkönyvtárakban a kölcsönzési díj változó: P 4.—, P 10.—.

Körzettől eltérő beiratás a különböző fokú tanintézeteknél. Lásd: Iskolai körzettől eltérő c. a.

Kövezetbér. Lásd: Adók c. a.

Közadók és közadók módjára beszedendő követelések behajtása. A közadók és köztartozások behajtására az 1923. évi VII. t.-c. értelmében a kerületi adószámviteli osztályok illetékesek. A közadók módjára történő behajtásnak három fokozata van, úgymint a megintés, a zálogolás és az árverés. A megintésért a hátralék nagyságától függően 10, illetve 20 fillért kell a végrehajtást szenvedőnek fizetnie, a zálogolásért a hátralékos összeg 3%-át, az árverésért pedig a hátralékos összeg további 5%-át. Az adóbehajtási illeték fejében befolyt összegek a székesfőváros pénztárát illetik. Az adóbehajtásért befolyt illetékből a székesfőváros az összes végrehajtási költségeket, nevezetesen a végre-

hajtási eljárás során szükséges összes nyomtatványok árát, a végrehajtók díjazását, a beraktározás, a szállítás és az árverés költségeit fedezni tartozik.

Közcsatornák építése érdekében a polg. II. ügyosztálynál kell eljárni. Az ez ügyben benyujtott beadvány bélyegmentes. Az ügyosztály a helyszín kivizsgálása után a csatornázási viszonyok és a rendelkezésre álló fedezet mérlegelésével dönt a kért közcsatorna megépítéséről, határozata ellen nem lehet fellebbezni. Ha a közcsatorna megépítésének csak a fedezet hiánya lenne az akadálya, akkor az érdekeltek a közcsatornát a jóváhagyott terv alapján, a főváros ellenőrzése mellett saját költségükön is megépíthetik. A beadványra és tervekre bélyeget kell tenni.

Közegészségügyi és Bakteriológiai Intézet. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Közegészségügyi intézetek segélyezése. A kórházfenntartó közegészségügyi egyesületeket és intézményeket a székesfőváros segélyben részesíti. Újabb segélyeket a fővárosnak nem áll módjában adni, csupán a régebbi segélyeket adja csökkentett mértékben. A költségvetés kormányhatósági jóváhagyása után állapítják meg a segélyek összegét és erről a belügyminisztert értesítik.

Közegészségügyi kihágások. Közegészségügyi kihágásokat, illetőleg azokat a cselekményeket, amelyek kihágásnak vannak minősítve, az 1876. évi XIV. t.-c. valamint az ennek alapján kiadott miniszteri rendeletek és törvényhatósági szabályrendeletek állapítják meg. Az eljárás megindítása iránt az elkövetés helye szerint illetékes I. fokú rendőri büntetőbíróság (kerületi elöljáró) intézkedik, mely eljárásnak eredménye a felmentő vagy büntető ítélet. A megfellebbezett ítélet II. fokon a polgármester elé kerül elbírálás végett. III. fokú döntésre pedig az illetékes szakminiszterhez, illetőleg a belügyminisztériumban szervezett Kihágási Tanácshoz, csak az 1929. évi XXX. t.-c. 60. §-ában felsorolt fellebbezési lehetőségek esetén kerülhet fel a kihágási ítélet.

Középkori Kőemléktár. Lásd: Kőmúzeum, Múzeumok és Budapest székesfőváros múzeumai c. a.

KÖZIGAZGATÁSI ALKALMAZOTTAK (FŐVÁROSIAK) ILLETMÉNYEI.

A fővárosi alkalmazottak illetményeit az 1600/1927. kgy. és a 79.128/1928. IV. belügyminiszteri sz. határozat, a lakáspénzt a 640/1929. kgy. sz. határozat szabályozza. Ezeknek az illetményeknek a csökkentését az 5000/1931. M. E., 7000/1931. M. E., 3000/1932. M. E., 1400/1933. M. E. és a 7000/1937. M. E., illetve a 149.502/1931. pm., 5000/1932. pm., 83.000/1932. pm., a 3600/1933. pm. és a 667/1937. kgy. sz. rendeletek határozták meg.

A csökkentett illetményeket az egyes csoportokban az alábbi táblázatok tüntetik fel.

A) **Végleges tiszti személyzet:**

Fizetési osztály	Fizetési fokozat	Évi fizetés (pengőértékben)	Évi lakáspénz (pengőértékben)	Évi együtt (pengőértékben)	kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete
I.		19.800	2.636	22.436	
II.	1.	15.048	2.636	17.684	406
	2.	12.672	2.636	15.308	
III.	1.	10.260	2.433	12 693	
	2.	8.550	2.433	10.983	203
	3.	7.698	2.433	10.131	
IV.	1.	6.840	2 230	9.070	
	2.	6.498	2.230	8.728	203
	3.	6.162	2.230	8.392	
V.	1.	5.880	1.926	7.806	
	2.	5.538	1.926	7.464	203
	3.	5.190	1.926	7.116	
VI.	1.	4.848	1 723	6.571	
	2.	4.584	1.723	6.307	203
	3.	4.434	1.723	6.157	

Fizetés osztály	Fizetés fokozat	Évi fizetés (pengőértékben)	Évi lakáspénz (pengőértékben)	Évi együtt (pengőértékben)	kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete
VII.	1.	4.170	1.419	5.589	
	2.	3.990	1.419	5.409	203
	3.	3.810	1.419	5.229	
VIII.	1.	3.498	1.115	4.613	
	2.	3.366	1.115	4.481	203
	3.	3,228	1.115	4,343	
IX.	1.	3.162	1.115	4.277	
	2.	3.024	1.115	4.139	203
	3.	2.886	1.115	4.001	
X.	1.	2.814	811	3.625	
	2.	2.670	811	3.481	203
	3.	2.520	811	3.331	
XI.	1.	2.328	710	3.038	
	2.	2.238	710	2.948	203
	3.	2.130	710	2.840	

B) **Ideiglenes hivatalnokok:**

Fizetési osztály	I.	II.	III.	IV.
	pengőértékben			
Évi fizetés	2.640	2.424	2.322	2.214
Évi lakáspénz	608	608	608	608
Évi együtt	3.248	3.032	2.930	2.822
a kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete	203			

Gyakornokok, kezelők, kezelőnők, segédgondozó nővérek és havijegyzékes stb. hivatalnokok :

	Fizetési fokozat	I.	II.	III.	IV.	V.
		pengőben				
Évi	fizetés	2.112	1.896	1.794	1.686	1.584
	lakáspénz	608	528	528	528	528
	együtt	2.720	2.424	2.322	2.214	2.112
	a kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete...	81				

Gépészek :

	Fizetési fokozat	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
		pengőben											
Évi	fizetés	3.432	3.294	3.150	3.006	2.886	2.730	2.700	2.574	2.448	2 322	2.214	2.112
	lakáspénz	1.115	1.115	1.115	1.115	1.115	1.115	811	811	811	710	710	710
	együtt	4.547	4.409	4.265	4.121	4.001	3.845	3.511	3.385	3.259	3.032	2.924	2.822
	a kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete ...	203											

C) **Altiszti személyzet, erdő- és mezőőrök :**

	Fizetési fokozat	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Ideiglenesek 2. évtől	Ideiglenesek 1. évben
		pengőértékben													
Évi	fizetés	1.896	1.848	1.794	1.740	1.686	1.632	1.584	1.530	1.476	1.440	1.404	1.350	1.140	888
	lakáspénz	528	528	528	528	445	445	445	445	365	365	365	365	203	—
	együtt	2.424	2.376	2.322	2.268	2.131	2.077	2.029	1.975	1.841	1.805	1.769	1.715	1.343	888
	a kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete	81				62				40					

Ideiglenes altisztek:

Szolgálati idő		19 évtől	16—18 évig	13—15 évig	10—12 évig	7—9 évig	4—6 évig	2—3 évig	1-ső évben
		pengőértékben							
Évi	fizetés	1.584	1.530	1.476	1.440	1.404	1.350	1.296	1.266
	lakáspénz*)	203	203	203	203	203	203	203	203
	együtt	1.787	1.733	1.679	1.643	1.607	1.553	1.499	1.469

*) Családtagok számára való tekintet nélkül.

Javadalmi őrség, legénység (régi rendszerűek):

Fizetési fokozat		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Próbavizsgáló
		pengőben												
Évi	fizetés	2.322	2.214	2.112	2.004	1.896	1.794	1.686	1.584	1.476	1.404	1.296	1.254	942
	lakáspénz	528	528	528	528	445	445	445	445	365	365	365	365	—
	együtt.....	2.850	2.742	2.640	2.532	2.341	2.239	2.131	2.029	1.841	1.769	1.661	1.619	942
	a kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete ...		81				62				40			

D) **Tűzoltólegénység:**

Fizetési fokozat		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
		pengőértékben										
Évi	fizetés	2.322	2.214	2.112	2.004	1.896	1.794	1.686	1.584	1.476	1.404	1.296
	lakáspénz	689	689	689	689	689	689	608	608	608	568	568
	együtt	3.011	2.903	2.801	2.693	2.585	2.483	2.294	2.192	2.084	1.972	1.864
	a kettőnél több családtaggal bírók évi lakáspénztöbblete					122					81	

Újoncok: 1266 P fizetés + 203 P lakáspénz = 1469 P. A kerületi szülésznők — tekintet nélkül a szolgálati időre — évi 1740 P fizetést és 528 P lakáspénzt kapnak. Az alkalmazottak közlekedési segélye 120 P, az I.-1.—VI.-2. fizetési osztályok kivételével. A fentebbi táblázatokban megállapított illetményeken felül az alkalmazottak családi pótlékban is részesülnek. A családi pótlék mértéke:

	Feleség	Egyéb
1. végleges tiszti alkalmazottak egy-egy cs.-tag után évi	72 P	144 P
2. ideiglenes » » » » » »	66 »	132 »
3. altiszti és tűzoltói végleges alk. » » » »	60 »	120 »
4. ideiglenes altiszti alk. » » » »	54 »	108 »
5. javadalmi őrök » » » »	114 »	114 »

Hadipótlékban részesül az az alkalmazott, aki az 1938. IV. t.-c. szerint tűzharcos. A hadipótlék végleges tiszti alkalmazottaknál évi 86 P 40 f., ideiglenes hivatalnokoknál, altiszteknél és tűzoltóknál évi 43 P 20 f. A családi pótlék és a hadipótlék az állami alkalmazottakkal egyenlően van szabályozva. A 410. és 791/1926. kgy. sz., illetőleg az ezt módosító határozatok szerint az árvaszéki elnök, a tiszti főügyész, a tiszti főorvos, a számszéki igazgató, a statisztikai hivatali igazgató havi 240 P, a tanácsnokok, kerületi elöljárók, a III. fiz. oszt. 1. fokozatában eltöltött három év után havi 240 P, az árvaszéki elnök helyettesei, a tiszti főügyész helyettese, a tiszti főorvos helyettese, a főszámvevő és a számszéki igazgató helyettese havi 160 P, nyugdíjba beszámítandó személyi pótlékban részesülnek, mely pótlékok a fizetést csökkentő %-kal csökkennek. A 760a/1926., illetőleg az ezt módosító 968/1928. kgy. határozat szerint a polgármester és az alpolgármesterek képviseleti pótlékban részesülnek, még pedig az I. fiz. oszt. havi 1800 P, a II. fiz. oszt. 1. fokozatában havi 1128 P s a II. fiz. oszt. 2. fokozatában havi 1152 P pótlékban. A 760b/1926., illetőleg az ezt módosító 968/1928. kgy. határozat szerint képviseleti pótlék jár a tanácsnokoknak, árvaszéki elnöknek, tiszti főügyésznek, tiszti főorvosnak és a főszámvevőnek, a III. fiz. oszt. 1. fokozatában havi 704 P, a III. fiz. oszt. 2. fokozatában havi 720 P, a III. fiz. oszt. 3. fokozatában havi 728 P. Az új fővárosi törvény életbeléptetése óta megválasztott új tanácsnokok; a statisztikai hivatali igazgató és a számszéki igazgató külön közgyűlési határozatokkal havi 600 P képviseleti pótlékban részesülnek. A kerületi elöljárók, főlevéltáros, árvaszéki elnökhelyettesek, tiszti főügyészhelyettesek és tiszti főorvoshelyettes a III. fiz. oszt. 1. fokozatában havi 304 P, a III. fiz. oszt. 2. fokozatában havi 320 P, a III. fiz. oszt. 3. fokozatában és a IV. fiz. osztályban havi 328 P képviseleti pótlékot élveznek. Az új fővárosi törvény életbeléptetése óta megválasztott ezek a tisztviselők külön határozatok alapján havi 300 P, a számszéki igazgatóhelyettes és az ügyosztályt vezető főjegyzők és műszaki főtanácsos ugyancsak havi 300 P képviseleti pótlék-

ban részesülnek. E képviseleti pótlékok a nyugdíjba nem számíttatnak be. Az ideiglenes hivatalnokok és gyakornokok közül a teljes főiskolai képzettséggel rendelkezők évi 384 P nyugdíjba be nem számítható főiskolai pótlékban részesülnek, ha olyan beosztásban teljesítenek szolgálatot, amely beosztásban a főiskolai képesítés megkívántatik. A főiskolai pótlékot a 254/1931. kgy. sz. határozat — a meglévők épségben tartása mellett — megszüntette. Az 1299/1930. kgy. sz. határozat alapján a tűzoltófőparancsnok havi 110 P, a főparancsnokhelyettes a IV. f. o.-ban 150 P, az V. f. o.-ban 130 P, a tűzoltóparancsnok havi 110 P, az alparancsnokok 90 P, a főfelügyelők 80 P, a felügyelők 70 P, a segédfelügyelők 60 P, a tűzoltógyakornokok 50 P, a tűzoltótiszthelyettes havi 50 P, a törzstűzmester havi 45 P, a tűzoltótűzmester havi 40 P, a tűzoltócsővezető havi 30 P, a tűzoltósegédcsővezető havi 21 P és a tűzoltó havi 11 P tűzoltói pótlékot élveznek. A javadalmi őrség legénységéhez tartozó személyzet közül a törzsőrmester 48 P, az I. o. őrmester 43 P, a II. o. őrmester 38 P, a szakaszvezető 30 P, a fővizsgáló 21 P, a vizsgáló 11 P szolgálati pótlékot kap havonta. Az erdő- és mezőőri teendőket végző, a fertőtlenítő intézetekhez beosztott, a hordójelző hivatalban szolgálatot teljesítő »hordójelző«, továbbá a »mérlegmester«, valamint a vízművekhez beosztott és ott zárcsapfelügyelői, ellenőri teendőket végző altisztek részére a 4. fizetési fokozatig bezárólag 134 P 40 f., az 5. fizetési fokozattól lefelé 105 P 60 f., az egészségőri teendőkre beosztott altisztek részére a 4. fizetési fokozatig 86 P 40 f., az 5. fizetési fokozattól lefelé 67 P 20 f.; a gépkocsivezetői, szerelői és egyéb gépészeti teendőket végző altisztek részére a 4. fizetési fokozatig 163 P 20 f., az 5. fizetési fokozattól lefelé 134 P 40 f. nyugdíjba be nem számítható évi pótlék jár. A felsorolt pótlékok a fizetést csökkentő %-kal csökkennek.

Közigazgatási alkalmazottak nyugdíjazása. Lásd: Alkalmazottak nyugdíjazása c. a.

Közgyűlési ügyek nyilvántartója. Lásd: Polgármesteri központi segédhivatal c. a.

KÖZKÓRHÁZAK.

A székesfőváros közkórházaiban 52 kórházi osztály, 2 központi, 1 physicoterápiai és 6 Röngten-laboratórium, valamint 4 prosectura van, amelyeknek orvosi munkáját egy központi igazgató és négy igazgató-főorvos vezetése alatt 67 főorvos, 13 végleges alorvos, 15 adjunktus, 72 alorvos és 125 segédorvos látja el, míg az orvosi adminisztratív munkát három főorvos-titkár és két alorvos-titkár végzi, a központi ágynyilvántartóban pedig 3 alorvos teljesít szolgálatot. Az ápolószemélyzet létszáma 1070. A gazdasági kezelést 4 kórházi főfelügyelő és 2 felügyelő vezetése alatt 106 hivatalnok, 59 altiszt, 709 ideiglenes szolga és segédmunkás, 139 műszaki és

gépüzemi munkás, valamint 107 mosónő és varrónő látja el. A székesfőváros közkórházai négy kórházcsoportra oszolnak. A Szent Rókus-kórházcsoporthoz tartozik a Szent Rókus központi kórház, a Kún-utcai fiókkórház, a Gyöngyösi-úti szülőosztály és a Madarász-utcai csecsemő- és gyermekkórház és az Eötvös Lóránd rádium- és röntgenintézet; a Szent-István kórházcsoporthoz tartozik a Szent István-közkórház és a »Horthy Miklós-közkórház«; a Szent László-közkórház magában foglalja az összes kórházak fertőző osztályait; az Új Szent János-kórházcsoporthoz tartozik az Új Szent János-közkórház és a Szent Margit-fiókkórház. — I. Szent Rókus-kórházcsoport. A Szent Rókus-közkórház építése a legújabb beruházásoktól eltekintve — 1,643.716 arany K 01 f-be került. A kórház a Gyulai Pál-utca, Rákóczi-út, Flór-utca és Stáhly-utca által határolt 4.644·15 négyszögöl kiterjedésű telken épült és hozzátartozik a Stáhly-utcai 7. számú 432·76 négyszögöl kiterjedésű ház, amely a gazdasági hivatal elhelyezésére szolgál. A Kún-utcai fiókkórház 1237 négyszögöl kiterjedésű telkének vételára 349.234 arany K. A Gyöngyösi-úti szülőosztály átalakítási költsége 1,324.070 K 40 f. Az osztály 2800 négyszögöl területen épült földszintes kislakások egy kisebb csoportját foglalja magában. A Madarász-utcai csecsemő- és gyermekkórház építési költsége az 1916. évi 80 millió koronás kölcsön terhére 708.816 K 93 f, és 667.785 P 14 f. Az osztály 2337 négyszögöl területen épült. Az Eötvös Lóránd rádium- és röntgenintézet (azelőtt szülő- és nőbetegosztály) 402·85 □-öl kiterjedésű telkének és épületének vételára az 1917. évi 172. kgy. számú határozat és 23.250. belügyminiszteri számú leirat alapján 463.962 K volt és a telekvételárakból került ki, fölszerelésére pedig a községi háztartás terhére 71.915 K 21 fillért fordítottak, tehát az összes költség 535.877 K 21 fillér volt. A kórházban az 1936. óta a rádiumkezelést igénylő betegek nyernek elhelyezést, ágyainak száma: 100. — II. Szent István-kórházcsoport. A Szent István-közkórház felépítése a legújabb gyökeres helyreállítási költségtől eltekintve — 5,001.013 K 29 fillérbe került. A kórház a Gyáli-út, Lenkey-utca, gróf Haller-utcai és a Vágóhíd-utca által határolt 15.830·14 □-öl kiterjedésű városi telket foglalja el. A Horthy Miklós-közkórház éppen úgy, mint 150 év előtt a Szent Rókus-kórház, szegényházi kórháznak indult és az építkezés befejezése alkalmával alakították át közkórházi célokra. III. A Szent László-közkórház felépítése a legújabb gyökeres helyreállítási költségektől eltekintve — 5,159.503 K 30 fillér volt. A kórház a Gyáli-út, Hétvezér-utca, Lenkey-utca és Hungária-körút által határolt 29.842·60 □-öl és 15.456·50 □-öl kiterjedésű városi telkeket foglalja el. — IV. Új Szent János-kórházcsoport. Az Új Szent János-kórházba beruházott összes tőkék 20,206.105 aranykorona 70 f és 22.883,812.153 papiroskorona 21 f értéket képviselnek. A kórház a Hieronymi-út, Kútvölgyi-út és Diósárok által

határolt telket foglalja el, összes területe 38.970 négyszögöl. A Szent Margit-fiókkórház felépítési költsége 594.514 K 98 f. A kórház a Bécsi-út, Fényes Elek-utca és Kiscelli-utca által határolt összes területe 9365·05 négyszögöl. A székesfőváros közkórházaiban összesen 7128 ágy van, amelyek közül 6413 közös kórtermi ágy és 615 különszobai ágy. Ezek az ágyak az egyes kórházak között a következőképen oszlanak meg: Szent Rókus-közkórház 578 közös kórtermi ágy, 52 különszobai ágy, Kún-utcai fiókkórház 206 közös kórtermi ágy, 5 különszobai ágy, Gyöngyösi-úti szülőosztály 50 közös kórtermi ágy, 5 különszobai ágy, Madarász-utcai csecsemő- és gyermekosztály 189 közös kórtermi ágy, 18 különszobai ágy, Szent István-közkórház 1380 közös kórtermi ágy, 112 különszobai ágy, Horthy Miklós-közkórház 525 közös kórtermi ágy, 36 különszobai ágy, Eötvös Lóránd rádium- és röntgenintézet 79 közös kórtermi ágy, 36 különszobai ágy, Szent László-közkórház 1426 közös kórtermi ágy, 100 különszobai ágy, Szent János-közkórház 1760 közös kórtermi ágy, 244 különszobai ágy, Szent Margit-fiókkórház 140 közös kórtermi ágy, 7 különszobai ágy. A közkórházakba a közegészségügyi törvény értelmében minden jelentkező beteget, aki a felvételi orvos megállapítása szerint gyógyintézeti kezelésre szorul, személykülönbség nélkül fel kell venni. A felvételt kereső beteg köteles azonban a közkórházi ápolási díjat 2 hétre előre lefizetni vagy fizetőképtelenségét szegénységi bizonyítvánnyal igazolni, vagy ha valamely betegsegélyző pénztárnak tagja, az illető pénztár beutaló lapját felmutatni. Ezek nélkül a beteg csak akkor vehető fel, ha fertőző betegségben szenved vagy a felvétel a betegség természeténél fogva sürgős. A betegek elhelyezésének könnyítésére szolgál a központi ágynyilvántartó, amely a közkórházak üres férőhelyeit állandóan számon tartja és a betegek szétosztását irányítja.

Közlekedési adó. Lásd: Adók c. a.

Közlekedési segély. Lásd Közigazgatási alkalmazottak c. a.

Közmunkatanács tagjai. Lásd: Fővárosi Közmunkák Tanácsa c. a.

Közmunkák vállalati feltételei. Lásd: Ajánlati feltételek c. a.

Központi Anyagszertár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Központi fűtőberendezések felállítása. Lásd: Gépfelállítási engedélyek c. a.

Központi Húsvizsgáló Állomás. Telefon: 136-486. A szarvasmarhaközvágóhídon létesített intézmény, amely állatorvosai útján a piacok, csarnokok, húsipari feldolgozó telepek, konzervgyárak, kifőzdék, mészáros és hentesüzletek, vendéglők, éttermek, valamint a vidékről felhozott hússzállítmányok fokozott ellenőrzését van hivatva ellátni. A vizsgálatokat végző állatorvosok a romlott vagy bélyegzővel el nem látott húsneműeket lefoglalják és azok elkobzásáról a kerületi elöljáróság intézkedik és

a kihágási eljárást, amennyiben kihágás gyanúja fennforog, lefolytatják. A kihágási eljárás során történik intézkedés, hogy a lefoglalt és a közvágóhídra beszállított húsfélék elkoboztassanak, avagy a fél részére visszaadassanak.

Központi segédhivatal. Lásd: Polgármesteri központi c. a.

Központi Szegénynyilvántartó és Inségmunkáselosztó Hivatal. (IV., Gerlóczy-utca 11., I. em. 1.) A polgármesteri IX. ügyosztály kebelébe tartozik. Statisztikai adatszolgáltatás céljából nyilvántartja a székesfőváros által segélyezett inségeseket, ezenkívül feladata még, hogy a munkahelyeknek a kerületek között való igazságos felosztása céljából nyilvántartsa azokat a szükségmunkákat, amelyeknél a szegénynyilvántartásba felvett munkanélküli családfők közül kiküldött szükségmunkások rendes munkabér ellenében dolgoznak — és összeköttetést tartson fenn a műszaki ügyosztályokkal és a kerületi elöljárókkal.

Közraktárak. A főváros a közraktári üzlet kifejlesztése és megerősítése, az áruforgalomnak és kereskedelemnek a fővárosban való összpontosítása érdekében az 1881. évi 423. kgy. sz. határozattal bérleti szerződést kötött a Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bankkal a Duna balpartján, a Vámházon alul fekvő közraktári telepre vonatkozóan. A bank megtérítette a telep építési költségeit és pedig összesen 7,558.234 K 39 ft. A bérleti idő (1882 július 1—1942 június 30.) lejártával az összes építmények és berendezések teljesen használható állapotban, minden térítési kötelezettség nélkül a székesfőváros szabad rendelkezésére bocsátandók vissza. A megállapodás értelmében a székesfőváros a raktározási üzlet jövedelméből részesedik és pedig a tiszta nyereségnek 50, 55, illetve 65%-ával aszerint, hogy a tiszta nyereség a befektetett tőke 5—10, 10—12, illetve 12%-on felüli része. A közraktári épületek jelenlegi leltári értéke összesen 5,100.500 P.

Közsegélyezés. Lásd: Szegénysegélyek c. a.

Községi díjak. Lásd: Adók c. a.

Községi élelmiszerárusító üzem. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Községi fogyasztási adó. Lásd: Adók c. a.

Községi hatósági díjak. Lásd: Adók c. a.

Községi Kenyérgyár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Községi kötelékbe való felvétel. Valamely belföldi községben illetőséggel bírók kérhetik Budapest székesfőváros községi kötelékébe való felvételüket négy évi budapesti helybenlakás, vagy budapesti községi adózás nélkül, ez esetben azonban a felvételükért 136 pengő hatósági díjat, azonkívül 8 pengő 44 fillér kiállítási és bélyegköltséget kell fizetniök. Szegényjogon községi kötelékbe való felvétel nincs. Ha a felvételt kérő 2 év óta helyben lakik, vagy nem lakik itt, de 2 év óta adózik, felvétele nem tagadható meg. Település nélküli kérelem esetén az esetleges elutasítás nem fellebbezhető meg. Vonatkozó törvény: 1886. évi XXII. t.-c.

11—14. §§. Szükséges okmányok: kérvény, anyakönyvi okmányok, valamely belföldi község illetőségi bizonyítványa, lakbizonylat vagy adókönyvek. A kérvény a polgármesteri IV. ügyosztályban nyujtandó be. Lásd még: Illetőség c. a.

Községi kötelékbe való felvétel kilátásba helyezése (a honosítás előfeltétele). Lásd: Honosítás c. a.

Községi közszolgáltatások. A főváros közjövedelmeinek legjelentősebb tényezője s a háztartás legtekintélyesebb bevételi forrása az adók hozama. A főváros autonóm adóztatási joga a székesfőváros közigazgatásáról alkotott 1930: XVIII. t.-c. életbeléptetéséig az 1872: XXXVI. t.-c. 3., 10. és 19. §-aiban foglalt rendelkezésein alapult. E törvényes rendelkezések biztosították a fővárosnak, hogy önkormányzati hatáskörében szabályrendelet keretében, vagy ezzel egyenrangú intézkedésben közvetett államadókra is vethetett ki pótlékot, a városban és annak területén illetékeket, helypénzeket, vámokat szedhetett s az állam által igénybe nem vett új adókat hozhatott be, végül, hogy az összes önkormányzati és közigazgatási költségeinek fedezésére a közvagyon jövedelmein felül az állami egyenesadók után községi adópótlékot szedhetett. A főváros által életrehívott adók nagyobbik része az idézett jogforrásra vezethető vissza, míg egyes újabb, az államkormányzat részéről átengedett adók — az illető adónemnél feltüntetett — más törvényes rendelkezéseken alapszanak. A főváros által szedett adók részben egyenesadók, amenynyiben a vagyonból származó jövedelmet, illetőleg a keresetet terhelik, részben fogyasztási adó, illetve fogyasztási adójellegűek, de ezek mellett szerepet játszanak a főváros háztartásában a kifejezett céladók is. Az 1930: XVIII. t.-c. a 73. §-ában szabályozza újból ezt a kérdést, kimondván egyfelől, hogy a székesfőváros háztartásában szükséges kiadásokat rendszerint *a)* a vagyon jövedelméből, *b)* az állami adók után kivetett községi pótadókból, *c)* az állam által átengedett egyenes- és közvetett adójövedelmekből, *d)* önálló városi közszolgáltatásokból, *e)* illetékekből, vámokból, helypénzekből és díjakból kell fedezni. Ez a törvényszakasz újból törvénybe iktatja a már az 1872: XXXVI. t.-c. 10. §-ában, továbbá az 1927: V. t.-c. 45. §-ában is kifejezésre jutott azt a rendelkezést, hogy »a székesfőváros csak olyan közszolgáltatásokat állapíthat meg és vethet ki, amelyeknek igénybevételére a székesfővárost törvény, törvényes felhatalmazáson alapuló miniszteri rendelet, vagy szabályrendelet jogosítja fel vagy kötelezi.«

Községi Lóhúsüzem. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Községi pótadó. Lásd: Adók c. a.

Községi Takarékpénztár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Községi Temetkezési Intézet. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Községi választójog. Lásd: Választójog c. a.

Közszállítási feltételek. Lásd: Ajánlati feltételek c. a.

Köztemetők. Lásd: Temetők c. a.

Közterületek, gyalogjárdák használatának engedélyezése. Földberögzített árusító épület céljára a székesfőváros pesti oldalán csak a Hungária-körúton kívül, a budai oldalon pedig csak a Szépvölgyi-úttól északra fekvő területeken adnak területfoglalási engedélyt. A közterületfoglalási engedélyt a rendőrség főkapitányával egyetértésben és a Fővárosi Közmunkák Tanácsának a hozzájárulásával a polgármester (V. ügyosztály) adja. A beadvány 20 P áll. bélyegilleték köteles. Mellékelendők: a hadirokkantságot igazoló okmány, a legalább tíz évi helybenlakást igazoló lakbizonylat, vagyoni és kereseti viszonyokat igazoló helyhatósági bizonyítvány, helyszínrajz és a tervezett árusító épület tervrajzai; dohányárusító épület engedélyezése iránti kérelemnél ezen felül a dohányárusítási engedély másolata vagy a dohányárusítási engedély megadását kilátásba helyező pénzügyigazgatósági végzés. Bszkrt várócsarnokok a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter állásfoglalása szerint, semmiféle árusítás céljára igénybe nem vehetők. Lásd még: Járdafoglalás vagy Utcai árusítás c. a.

Közterületfoglalási eljárási díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Közterületi járóműőrzés. A székesfőváros közlekedése terén az utóbbi években mutatkozó átalakulás: egyrészt a gépjárműközlekedés fejlődése, másrészt a kerékpárok mind nagyobb mérvű használata kívánatossá tették, hogy ezeknek a járóműveknek az utcákon, utakon, tereken stb. való őrzésére megfelelő lehetőség biztosíttassék. Mivel a járóműőrzésnek a főváros egész területén egységes elvek szerint kell történnie, 51.033/1939.—V. pm. számú határozat szerint az illetékes ker. elöljárók 1941. év végéig járóműőrzés céljára helyfoglalási engedélyt csak a HONSz Vagyonőrző Egyesületének adhatnak. A járóműőrző helyek vagy állandóak, vagy alkalmiak. Ugy az állandó, mint az alkalmi őrzőhelyek céljára kijelölt közterületeken járóművét csak az tárolhatja, aki a megállapított őrzési díjat lefizeti. Az őrzési díj *a)* kerékpár után az első megkezdett 3 órára 6 fillér, minden további 3 órára 4 fillér; *b)* motorkerékpár után az első megkezdett órára 20 fillér, minden további megkezdett órára 10—10 fillér, végül *c)* minden egyéb gépjárművű után az első megkezdett órára 30 fillér, minden további órára 10—10 fillér. A színházak és mozgófényképüzemek közelében lévő állandó őrhelyeken az előadások ideje alatt való őrzésért motorkerékpár után 40, egyéb gépjárművű után 50 fillér fizetendő. A hangversenyek, sportversenyek s egyéb rendkívüli események alkalmával kijelölt alkalmi őrzőhelyeken fizetendő őrzési díjat az illetékes ker. elöljáró, az illető esemény előrelátható időtartamának megfelelően esetenként állapítja meg. Az 58.650/1936.—V. számú polgármesteri határozat kísérletképpen a közterületi járóműőrzés egy újabb módját vezette be. E határozat alapján a HONSz Vagyonőrző Egyesülete az illetékes ker. elöljáró által kijelölt más közterüle-

ten is bárhol őrizhet gépjáróműveket, az őriztetés azonban a gépjáróművek tulajdonosainak tetszésére van bízva. Szigorúan tilos bárkit is ezen engedély alapján gépjáróműve őriztetésére zaklatásszerű módon felszólítani.

Köztisztasági Hivatal. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Köztisztasági ügyekben panaszokat a kerületi tisztiorvosnál lehet benyujtani.

Köztisztviselők kölcsöne ügyében történő hatósági orvosi vizsgálatot a kerületi tisztiorvos végzi, amelynek eredményét a Pénzintézeti Központtól nyert nyomtatványra vezeti rá.

Közúti vasutak menetrend ügyei. A vasútvállalat által készített menetrend-tervezeteket a polgármester a m. kir. rendőrség főkapitányával egyetértésben állapítja meg. Az ez ügyben hozott határozat a kereskedelemügyi miniszterhez megfellebbezhető. (5582/1886. kgy. szabályrendelet.)

Közvágóhidak igazgatósága. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Kun-uteai kórház. Lásd: Közkórházak c. a.

Kutyaadó. Lásd: Ebtartás vagy Adók c. a.

Külföldiek házassági felmentése. Lásd: Házasulandó külföldiek c. a.

Különadók. Lásd: Rendkívüli adók c. a.

L

Lakáspénz fővárosi alkalmazottak részére. Lásd: Közigazgatási alkalmazottak c. a.

Lakásügyekben felvilágosítás. A polgármesteri XI. ügyosztály kezelésében állanak az összes székesfővárosi bérházak, kislakásos bérházak, kislakásos telepek, kisajátított házak gyámtartalékalapi és alapítványi bérházak. Mindezen házakban levő bérleményekkel kapcsolatos ügyeket, ú. m.: az egyes lakások kibérlése, a lakások felmondása, a lakások karbantartása, az egyes lakások használatával összefüggő különböző kérdések (albérlőtartás, a házirend és ezzel kapcsolatos ügyek stb.) a polgármesteri XI. ügyosztály, ill. ennek a lakásügyek intézésével megbízott része, mint központi szerv intézi. Ugyancsak ide tartoznak a felsorolt bérházakban stb. lévő üzlethelyiségekkel kapcsolatos hasonló ügyek.

Lakásügyi intézmények. Kislakásos bérházak: A székesfőváros a lakásinség enyhítése céljából 1909-ben nagyarányú hatósági építkezést indított meg, melynek során a világháború kitöréséig 24 kislakásos bérház épült. Az építési akciót a székesfőváros 1925-ben folytatta. A világháború után 22 kislakásos bérház épült. A székesfőváros 42 kislakásos bérházában

Válassza

reklámtanácsadójául

Budapest Székesfőváros Hirdetővállalatának

propaganda-irodáját

IV., Károly király-út 28. fsz. Telefon: 188-342, mely díjtalanul áll rendelkezésére. Tekintse meg

állandó plakáttervezet kiállításunkat

Díjtalan szaktanácsot adunk, hirdetéseit megtervezzük és megszövegezzük, költségvetést készítünk és elvállaljuk hirdetési ügyeinek elintézését

Legyen bizalommal az irodához, mert azt a főváros vezetősége az Ön érdekében létesítette

Alapíttatott 1892. évben

KÚN SÁNDOR

IV., FERENC JÓZSEF-RAKPART 18

Telefon: 384-507, 183-412

Festék, kence, zsiradékáru, kátrány, vegytermékek

FESTMÉNYEK

kiváló művészektől szolíd árban kaphatók

Székesfővárosi tisztviselők beszerzési helye

MOHRER ARNOLD

KÉPKERESKEDŐ

VII, Károly király út 5. Az átjáróban

Wertheimer és Frankl

Budapest, V., Klebelsberg Kúnó-u. 6 – Alapíttatott 1873

Kórházélelmezési különlegességek közvetlen behozatala.
Klinikák és kórházak legrégibb szerződéses szállítója.

4829 lakás van. Ebből egy szoba konyhás lakás van 2715, átlagos bére 414 P, egy szoba konyha, fürdőszobás lakás van 72, átlagos bére 534 P, két szoba konyhás lakás van 1108, átlagos bére 552 P, két szoba, konyha, fürdőszobás lakás van 591, átlagos bére 756 P, három szobás lakás van 400, átlagos bére 1134 P, négy szobás lakás van 15, átlagos bére 1536 P. — Kislakásos telepek: A székesfőváros 25 kislakásos telepén összesen 3958 egyszoba-konyhás és 162 kétszobás lakás van. A bérházakban 565 egyszobás, 395 kétszobás, 45 háromszobás, 28 négyszobás és 15 ötszobás lakás van; a kisajátított házakban pedig 447 egyszobás, 220 két-, 25 három- és 5 négyszobás; az alapítványi és gyámpénztári házakban 192 egy-, 35 két-, 18 három- és 16 négyszobás lakás van. Műtermesházak: VI., Lendvay-utca 8. szám és X., Villám-utca 26. szám alatt levő műtermes házakban egy-egy műtermes lakás van. — Szükséglakások: A szükséglakások célja a hajléktalanná vált, többgyermekes családok födél alá juttatása. A szükségvált, többgyermekes családok födél alá juttatása. A szükséglakások használói lakbér helyett igen mérsékelten megállapított használati díjat fizetnek. A tizenegy szükséglakásos telepen összesen 1495 lakás van. Azonkívül mintegy 1000 lakást bérel a főváros, a magánbérházakban üresen álló lakások közül szükséglakás céljaira való felhasználás végett. — Városszéli telep: A székesfőváros 1,000.000 P költséggel városszéli telep létesítését határozta el azzal a céllal, hogy a súlyos gazdasági válság következtében a tönk szélére jutott és létükben veszélyeztetett fővárosi családoknak ne csak emberhez méltó, egészséges otthont biztosítson, hanem lehetővé tegye számukra azt is, hogy két kezük munkájával átlag 300 négyszögöles telkeken folytatott rendszeres és szakszerűen irányított gazdálkodással megélhetésüket, elsősorban élelemmel való ellátásukat lényegesen megkönnyítsék. A telep egyik fele: 54 ikerház, azaz 108 egyszoba-konyhás lakás (kamrával, pincével, padlással) 1933. évi június havában adatott át rendeltetésének. Mindegyik ikerház 600, egy lakás tehát 300 négyszögöles telken épült, amelyen gazdasági épület is van több helyiséggel, ú. m.: fészerrel, baromfi- és disznóóllal. A telepesek a lakásért, valamint a gazdasági épület és telek használatáért csekély bért fizetnek. A telepen középület létesült elemi iskola, óvoda, orvosi rendelő, telepfelügyelői iroda és lakás céljára, továbbá üzletház az elsőrendű szükségleti cikkeket árusító üzletek elhelyezésére. 1934. folyamán újabb 34 ikerház épült 68 egyszobakonyhás lakással, továbbá egy orvosi lakás és rendelő. Az 1935. évben újabb 14 ikerház épült 28 lakással és egy kulturház. Részletes felsorolást lásd: Kislakásos bérházak cím alatt.

Lakbérek a fővárosi bérházakban. Lásd: Lakásügyi intézmények c. a.

Lakbérhátralékosok ügyei. A polgármesteri XI. ügyosztály kezelésében lévő összes bérházak, kislakásos bérházak, kislakásos telepek, kisajátított házak, alapítványi bérházakban lakó bér-

lők lakbérrel összefüggő ügyeit szintén az ügyosztály lakásügyekkel foglalkozó része intézi, részint saját hatáskörében, részint a szőv. tisztiügyészségnek közbenjöttével a felmondási és peres ügyekben.

Lakbizonylat. Azokban az esetekben, amikor valamely hatóság előtt egy bizonyos ügyben a be- és kijelentések körülményei hivatalosan igazolandók (pl. házasság, illetőség, útlevél, stb.), a felek a főkapitányság bejelentő hivatalától (V., Ferenc József-tér 7. sz.) lakbizonylat kiállítását kérhetik. Budapesten a bélyegilleték 3·28 P, szegénységi bizonyítvány alapján díjmentes.

Lakhatási engedélyezés eljárási díja. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Lakhatási engedélyt minden új épületre, vagy nagyobbszabású átalakítás folytán keletkezett helyiségre, az illetékes kerületi elöljáróságnál kell kérelmezni. A lakhatási engedély-kéréssel egyidejűleg az adómentességet is kérelmezni kell. A beadványhoz csatolni kell az építési vagy átalakítási engedélyt. Egyidejűleg be kell fizetni az előírt hatósági díjakat is. Bármilyen helyiséget a használati engedélytől eltérő más célra, csak újabb hatósági engedély alapján szabad igénybevenni.

Laktanyák. Az állandó katonai beszállásolás céljaira szolgáló laktanyák rendelkezésre bocsátását a katonai igazgatás a katonai beszállásolásról szóló 1879. évi XXXVI. t.-c. rendelkezései alapján jogosult követelni a községtől. A lakóházakban a házak sorrendje szerint kötelező egyenkénti és közös katonai beszállásolás megváltása céljából a főváros négy laktanyát engedett át a katonai igazgatás használatába, ú. m. a Mária-Terézia, Ferenc-József lovassági, gr. Andrássy tüzér és a gr. Szapáry laktanyákat. A laktanyák használatáért — a legénységi szállások és mellék szükségletei után — a törvényben megjelölt térítési díjakat, egyéb helyiségek után (tiszti és altiszti lakások, parancsnoksági irodák, tiszti étkezdék, műhelyek, fedett lovardák, stb.) pedig az előírt vegyes bizottság által időszakonként megállapított — bérszabásszerű — megtérítést fizet a katonai kincstár a laktanyatulajdonosnak. E térítési összeg ellenében a főváros — mintlaktanyaátengedő — köteles a törvény rendelkezései szerinta laktanyaépületeket használható állapotban tartani. A laktanyák használatának módjára vonatkozóan az 1895. évi XXXIX. t.-c. 9. §-a rendelkezik, amely szerint a katonai igazgatás az igénybevétel időtartama alatt a laktanyai épületet, amennyiben az csapatelhelyezésre nem szükséges, más katonai célokra is használhatja, esetleg a közegészségüggyel és közbiztonsággal nem ellenkező célokra bérbe is adhatja. Az állandóan Budapestre beosztott és itteni lakbért élvező tiszteknek állandóan lakásra van igényük. Az állandó lakást vagy természetben élvezi beosztásánál fogva a tiszt a (főváros is a laktanyáiban mintegy 50 tiszti lakást bocsátott a katonai igazgatás rendelkezésére) vagy a katonai állomásparancsnokság jelöl ki részére szolgálati helyéhez lehetőleg közel lakást vagy pedig a megállapított árszabásszerű lakbérilletményt

kapja, hogy lakását önmaga vegye bérbe. Az illetékszerű szállás (lakás) rangszerint emelkedő lakásegységek szerint van megállapítva. Ha ilyen illetékszerű lakást a tiszt lakbérilletményeért bérbevenni nem lehet s azt vegyesbizottság igazolja, az 1879. évi XXXVI. t.-c. 25. §-a szerint a község köteles az illetékszerű szállást rendelkezésre bocsátani, esetleg a bérkülönbözetet megtéríteni.

Leánygimnáziumok. Lásd: Iskolák c. a.

Lejárt (építési, stb.) engedélyek újbóli megadása. Lásd: Építési engedélyek újbóli megadása c. a.

Leletek, régiségek vagy a polgármesteri XIV. ügyosztályhoz vagy az eset körülményeihez képest a Fővárosi Múzeumhoz, esetleg az Aquincumi Múzeumhoz jelentendők be és az illetékes szakközeg intézkedéséig épségben tartandók.

Letelepedési engedély. A Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóságnál kérhető, IX., Vámház-körút. Vámház épület.

Levente ügyek. A levente intézmény ügyeit a Központi Városházán lévő központi testnevelési felügyelőség intézi, a ker. elöljáróságoknál pedig ellenőrző kirendeltségek vannak. A ker. elöljáróság hatáskörébe tartozik az elméleti vagy gyakorlati oktatási órákat mulasztó leventék bírságolása, illetve a bírságok nyilvántartása és behajtása. Lásd még: Testgyakorlási kötelezettség c. a.

Leves készítmények és ízesítők vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszer vizsgálatok c. a.

Levéltár. Itt őrzik és tartják rendben a székesfőváros tizenöt évnél régibb hivatalos iratait. Pontosabban: a székesfőváros közigazgatásának működése folyamán létrejött írott anyagot. Tehát a tizenöt évnél régibb ügyiratokat, továbbá korra való tekintet nélkül k ü l ö n t ű z b i z t o s p á n c é l s z o b á b a n az eredeti okmányokat, úgymint bérleti, vállalati, szolgálati és egyéb szerződéseket, egyességeket, kötelező nyilatkozatokat, biztosítéki okiratokat; végrendeleteket, eredeti szabályrendeleteket, egyesületi alapszabályokat; közgyűlési, tanácsülési és egyéb testületi (bizottsági) jegyzőkönyveket, az 1938. évi XIX. t.-c. 17. §-ának (5) pontja értelmében a központi választmány jegyzőkönyveit; a 66.654/1885. sz. földmívelés, ipar- és kereskedelemügyi miniszteri rendelet, illetőleg a 16.004/1938.—I. sz. pm. rendelet szerint a vízikönyveket és az ezekre vonatkozó összes okmányokat; az összes hitfelekezetek anyakönyvi másodpéldányait 1828-tól 1895-ig, az összes állami anyakönyvi másodpéldányokat 1895 október elsejétől kezdve, az országgyűlési és törvényhatósági választói névjegyzékeket; a királyi kiváltságleveleket, a canonica visitatió-kat, a polgárkönyveket; az összes segédkönyveket, melyek az ügydarabok megtalálását teszik lehetővé a többmillióra menő akta közt és általában mindazt, amit az óbudai, budai, pesti, majd budapesti közigazgatás a maga hivatalos működése, tevékenysége során í r á s b a n produkált. E szerint minden olyan ügy, amellyel a főváros közigazgatása valamilyen formában

foglalkozott, a levéltárban eredeti írott okmányokból megismerhető. Innen van a levéltár egyre jobban és jobban felismert nagy jelentősége mind közigazgatási, mind történeti szempontból. A közigazgatási tevékenység írásos termékeinek ugyanis elsősorban újból az élő közigazgatás veszi hasznát, illetőleg ez írásos termékek jórészének igénybevétele nélkül a hatóság a maga juriszdikcióját ész- és okszerűen nem is igen gyakorolhatja; másrészt pedig a történettudomány nem nélkülözheti e termékeket, éspedig azért, mert a levéltári anyag természeténél fogva nemcsak megvilágít (illusztrál), hanem bizonyít (dokumentál) is. Ezt igazolja legújabban az 1938 április 19-én kelt 34.500 sz. B. M. rendelet, amely szerint állampolgársági és illetőségi ügyek tárgyalása során a levéltár adatait, illetőleg kivonatait bizonyos esetekben okvetlenül igénybe kell venni; az 1938. évi választói törvény szerint pedig (53. §. 5.) a névjegyzékekről teljes vagy részleges másolatot a levéltár is köteles adni a hozzá forduló feleknek. Valóban a levéltár jogi és történeti fegyvertár. Az önkormányzat legszorosabb tartozéka és közigazgatásának legsajátabb terméke. Ezért a törvényhatóság levéltára — szemben a könyvtárral és múzeummal — a törvény értelmében közgyüjteménnyé nem nyilvánítható. (1929 : XI. t.-c.) Hogy a levéltári anyag úgy magánérdekű kutatásokra, valamint közigazgatási és tudományos szempontból minél használhatóbb legyen, ez a levéltár legfőbb feladata. Minél alkalmasabbá tenni az anyagot a kutatásra, ez a levéltári személyzet egyik legfőbb kötelessége. Ennek a felbecsülhetetlen értékű iratanyagnak legfőbb őre és tudományos, közigazgatási és történeti érdekű felhasználásának legfőbb irányítója a székesfőváros egyik főtisztviselője, a törvény értelmében (1934. évi XII. t.-c.) a törvényhatósági bizottság közgyűlése által megválasztott főlevéltáros. Ő engedélyezi a kutatásokat, valamint a hiteles másolatokat is. A másolatok a főlevéltáros vagy helyettesének hitelesítése által válnak közhitelű okiratokká. Magánfelek vagy a székesfővárosi hatóság kebelén kívül álló hivatalok és tisztviselők részére a levéltár eredeti iratokat csak a polgármester engedélye alapján adhat ki. Hiteles másolatot azonban a főlevéltáros, akadályoztatása esetén helyettese saját névaláírása és a levéltári bélyegző alatt bárkinek is a szabályszerű díjak lefizetése mellett kiadhat. Másolati illetékek és másolási díjak: Egy ívre terjedő másolat állami illetéke az 5100/1931. M. E. rendelet 25. §-a értelmében 2 P, városi illetéke a 188/1927 kgy. és 98.948/1933 —VI. tan. határozatok alapján 3.20 P. A másolási díj az ív első oldala után 2 P, minden további oldala után pedig 1 P. Az országgyűlési képviselőválasztók végleges névjegyzékéből készült másolatoknál az 1939. évi 244.200/1939. a. B. M. rendelet értelmében nevenként és példányonként 2·5 fillér másolási díj számítható fel. A választási iratokról magánfelek részére adott máso-

latok írásdíja pedig oldalankint és példányonkint 50 fillér. Szegénységi bizonyítvány alapján a magánfelek illeték- és díjmentesen kaphatják meg a kívánt másolatokat A felekezetnélküliek jegyzékéből készített anyakönyvi kivonatok 2 P állami és 1 P városi illeték alá esnek. Latin- és németnyelvű iratok másolási díjait, szem előtt tartva az írás olvashatóságát, esetről-esetre a főlevéltáros állapítja meg. A főváros levéltárában Buda visszafoglalása (1686) óta vannak nagyobb tömegben ügyiratok és megfelelő jegyző- és egyéb segédkönyvek. Eszerint letűnt századok írásos bizonyítékai őriztetnek a levéltárban. Vigyáznak is kínos éberséggel ezekre az értékekre, mert a vezetőség erősen tudatában van annak, hogy a levéltár szerves és szükséges alkotórésze a rendes városi közigazgatásnak és teljesen megbízható tudományos felvilágosító hely az élő közigazgatás és a történettudomány számára.

Légoltalmi kötelezettség ipartelepeknél. Az ipartelepek külön tartoznak a maguk légoltalmáról gondoskodni. Légoltalmi szempontból három csoportba soroltatnak. Az I. és II. csoportba sorolt gyár- és ipartelepek légoltalmukat az adott helyi viszonyokat figyelembe vevő légoltalmi terv szerint, saját költségükön tartoznak felépíteni. Légoltalmi tervek elkészítéséhez szükséges felvilágosításért a budapesti és környéki ipartelepek az 1. honvéd vegyesdandár légvédelmi parancsnokságához fordulhatnak. Légoltalmi ügyekben mindennemű felvilágosításért egyelőre a polgármesteri XIV. ügyosztályhoz kell fordulni.

Légoltalmi szolgálat. A légoltalmi szolgálatra igénybevehető — az 1939. II. t.-c. 82., 87., 92. és 132. §-a szerint — nemre való tekintet nélkül minden magyar állampolgár 14. életévének betöltésétől egészen a 70. életévének betöltéséig. Légoltalmi jogszabályok: 1939: II. t.-c. 180.000/1936. B. M., 62.000/1938. H. M., 62.100/1938. H. M., 62.200/1938. H. M., 62.300/1938. H. M., Polgármesteri rendeletek: 1075/1938.—XIV., 1438/1938.—XIV., 1800/1938.—XIV.

Légoltalmi ügyek. A légvédelemről szóló 1935. évi XII. t.-c., valamint az ennek alapján kiadott 17.176/eln. 15—1936. és a 2.060/eln. OLP/c. — 1936. sz. honvédelmi miniszteri rendeletek értelmében a polgári légoltalom jelenti a passzív védekezés megszervezését, felépítését, irányítását és ellenőrzését, valamint az azzal kapcsolatos munkálatok végrehajtását. Légoltalmi szempontból Budapesthez csatoltatott 27 megyei város és község, melyek gyűrűként veszik körül Budapestet és együttesen alkotják »Légoltalmi Budapestet.« A XIV. (Közművelődési, tűzrendészeti és légoltalmi) ügyosztály ügykörébe tartozik: a »Légoltalmi Budapest« gáz- és légoltalma, valamint az azzal összefüggő minden ügy. A »Légoltalmi Budapesthez« tartozó városok és községek légoltalmi ügyeinek általános irányítása és ellenőrzése, a légoltalmi kérdések egységes szabályozása, a székesfőváros légoltalmi hatóságai és légoltalmi intézményei ügyeinek ellátása, a hatósági légoltalmi szervek egységes kiképzésének biztosítása. Légoltalmi bizottságok munkálatainak irányítása. Önálló légoltalmi közüle-

tek (ipartelepek, állami intézmények stb.) légoltalmi szerveivel, valamint a Légoltalmi Ligával való együttműködés fenntartása. A lakosság légoltalmi iskolázása és tájékoztatása. Légoltalmi propaganda és kiállítások szervezése. Légoltalmi építkezésekkel kapcsolatos kérdések rendezése. Légoltalmi szolgálatosok nyilvántartása, a szolgálatra alkalmasak kiválasztása és beosztása. A segélyosztagok szervezése, felszerelése, elhelyezése. Légoltalmi központ felállítása és elhelyezése. A riasztószolgálat megszervezése, a riasztóeszközök elhelyezése. A csökkentett világítás és elsötétítő szolgálat szabályozása. Hatósági épületek, középületek, városi üzemek és intézmények légoltalmának megszervezése és kiépítése. A hatósági légoltalom és az önvédelem közötti összműködés szabályozása. Rendkívüli szükség esetén a közrend-, közbiztonság-, vízellátás-, világítás-, közlekedés-, egészségügyi szolgálat és élelmezésnek a biztosítása. Tartalék- és gázkórházak létesítése. Sebesültszállítás és fertőtlenítő-szolgálat megszervezése. Kitelepítésekről való gondoskodás és a kitelepítettek ellátásának biztosítása. Hajléktalanná váltak elhelyezése. A különböző műszaki berendezések meghatározása és beszerzése. Légoltalmi óvóhelyek létesítése és nyilvántartása, gázvédelmi eszközök és a légoltalmi osztagok szakkiképzéséhez szükséges oktatóanyagok beszerzése. Segélyosztagok felszerelésének megállapítása és beszerzése. Légoltalmi műszaki hivatal, légoltalmi laboratórium és szertár, valamint légoltalmi iroda megszervezése, létesítése és általában a légoltalommal összefüggő minden ügy intézése. Az 1800/1938.—XIV. számú polgármesteri rendelettel elrendelt épületnyilvántartást és ellenőrzést a székesfővárosi tűzoltófőparancsnokság (VIII., Kún-utca 2) hajtja végre. A 1076/1938.—XIV. légo. sz. polgármesteri rendelet szerint Budapest 14 légoltalmi kerületre van osztva és az ügyek intézésével az illetékes kerületi elöljárók vannak megbízva. A kerületi elöljárók jelölik ki az egyes házakon, házcsoportokon belül a légoltalmi őrség parancsnokát és helyettesét, akik a Légoltalmi Liga bevonásával e célra tartott tanfolyamot elvégezni kötelesek. A lakóház, házcsoport légoltalmi parancsnokának és helyettesének nevét, a kerületi rendőrkapitánnyal közölni kell és minden házban a lakók névjegyzékét feltüntető tábla mellett ki kell függeszteni.

Légvédelem. Lásd: Légoltalmi ügyek c. a.

Liszt és őrlemények vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszer vizsgálatok c. a.

Lófogatú árufuvarozási iparigazolvány. Lásd: Árufuvarozási iparigazolvány c. a.

Lóhúsüzem. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Lóösszeírás. Lásd: Állategészségügyi közigazgatás c. a.

Lóvásár hetenként egyszer, csütörtökön tartatik a Vágóhíd utca 9. sz. a. és bárki által vezethető fel ló a vásárra. Budapest területén a lóforgalom csökkenése folytán a vásár helyi jellege megszűnt és mondhatni a mai lóvásárok a környék vásárának minősíthetők. A heti csütörtöki vásárokon kívül évenként négy-

szer országos lóvásárok tartatnak, amely alkalomkor a lótartással kapcsolatos cikkek ú. m. szekerek, szerszámok, nyergek, patkók, patazsírok, stb. is eladásra kerülhetnek.

Lúgkővásárlási engedélyt kizárólag szappanfőzési célra a zsiradékmennyiségének megfelelően a kerületi tisztiorvos ad.

M

Madarász-utcai kórház. Lásd: Közkórházak c. a.

Magánbizományos. Vágóhidakon állat, a vásárcsarnokokban zöldség, gyümölcs, baromfi, tojás stb. bizományosok működnek. A hozzájuk beküldött árukat bizományba veszik át és azokat a napi áron eladják s a beküldővel a hasznosan fordított kiadások és a megfelelő bizományosi jutalék leszámítása után elszámolnak. Az állatbizományos működéshez a közélelmezési szakbizottság javaslatára 1000 pengő biztosíték ellenében a polgármester, egyéb bizományosi működéshez is 1000 pengő biztosíték ellenében a vásárcsarnokok igazgatósága ad engedélyt.

Magáncsatornák építésének engedélyezése a polg. II. ügyosztály hatáskörébe tartozik. Ez ügyben 2·— P állami és melléklet ívenként 30—30 fill. bélyeggel ellátott beadványt kell intézni. A kérvényhez mellékelendők a magáncsatorna építési tervei, esetleges beleegyezési nyilatkozat, telekkönyi kivonat. A bemutatott terveket a polgármester II. ügyosztály vizsgálja felül, mely megadja az építés feltételeit és közli a leteendő biztosíték összegének nagyságát. Kedvezőtlen elintézés esetén a határozat a Közmunkatanácshoz megfellebbezendő. A magáncsatornák után úrijog elismerés címén területhasználati díj fizetendő a fővárosnak.

Magánépítési engedélyek kiadása. Lásd: Építési engedélyek cím alatt.

Magángyógyintézet engedélyezése. Lásd: Szanatórium c. a.

Magániskolák segélyezése. Lásd: Sportegyesületek segélyezése c. a.

Magyar állam kötelékébe való felvétel. Lásd: Honosítás c. a.

Magyar Sertéshízlaló és Húsipari Rt. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Magyar Városok Országos Szövetsége. (Budapest, V., Vigadó-utca 5. I. 3. Telefon: 380-193, 380-125.) A Szövetség célja: *a)* a városok közérdekű feladatainak előmozdítása; *b)* a városigazgatás, a várostudomány és városkultúra fejlesztése; e célból figyelemmel kíséri és tanulmányozza a városfejlesztésre vonatkozó problémákat és a városi intézmények fejlesztésére vonatkozó újításokat; úgy ezek megismertetésével, mint szakkérdések megvitatásával, szakmunkák kiadásának elősegítésével és terjesztésével a városok fejlődését előmozdítja és a városok közigazgatásának színvonalát fokozatosan emeli; városi

irodalmi művek kiadását elősegíti és jutalmakkal járó pályázatokat tűz ki; *c)* a városi tisztviselők és alkalmazottai érdekeinek támogatása; védi és előmozdítja ezek erkölcsi és anyagi érdekeit és közbenjár mindazon intézmények létesítése érdekében, amelyek a városi tisztviselők és alkalmazottak jólétét vannak hivatva szolgálni; *d)* a hasonló célú külföldi szövetségekkel az érintkezés fenntartása, ezáltal a külföldi viszonyokat állandó figyelemmel kíséri, tanulmány tárgyává teszi és a szerzett tapasztalatokat kicseréli. *Elnök:* Szendy Károly, Budapest székesfőváros polgármestere. *Alelnökök:* Schuler Dezső dr., Budapest székesfőváros ny. alpolgármestere, Pálfy József dr., Szeged thjf. város polgármestere, Ujváry Ede, dr., Szombathely megyei város polgármestere, Lukács Ödön ny. pénzügyminiszteri osztályfőnök, ügyv. alelnök, Márkus Jenő dr. a Beszkárt h. vezérigazgatója. *Főtitkár:* dorogi Farkas Ákos dr. Budapest székesfőváros tanácsnoka. *Titkárok:* Keledy Tibor dr. székesfővárosi tanácsnok, Sik Lajos dr. Pécs thjf. város tb. főjegyzője. Jegyzők: gróf Lázár Imre dr. székesfővárosi főjegyző, Lukács Ödön dr. székesfővárosi tanácsjegyző, Mericzay Aladár Kispest m. város főjegyzője. Pénztáros: Steiner Vilmos ny. hadbiztos, hites könyvvizsgáló. Ellenőr: Huszka Viktor székesfővárosi főszámtanácsos. Ügyész: Feigler Károly dr. Budapest székesfővárosi tisztifőügyész. *Tiszteleti tagok:* Bárczy István dr. ny. igazságügyminiszter, a Magyar Városok Országos Kongresszusa volt elnöke, Nendtvich Andor dr. Pécs thjf. város ny. polgármestere, a Szövetség volt alelnöke, Karay Krakker Kálmán dr. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye volt főispánja s a Magyar Városok Országos Kongresszusa volt alelnöke, Harrer Ferenc dr. Budapest székesfőváros ny. alpolgármestere, a Magyar Városok Országos Kongresszusa volt alelnöke, Thirring Gusztáv dr. Budapest székesfőváros Statisztikai Hivatalának ny. igazgatója, egyetemi rk. tanár, Illyefalvi I. Lajos dr. Budapest székesfőváros Statisztikai Hivatalának igazgatója, Magyary Zoltán dr. egyetemi nyilvános r. tanár. Semsey Aladár. *Számvizsgáló bizottság:* Záborszky Nándor dr. pm., Budafok, Gátonyi Béla szfőv. főszámvevő, Budapest, Hamuth János pm., Pápa, Vargha Gyula dr. pm., Gyula, Farkas Géza dr. pm., Kalocsa, Balogh Géza dr. pm., Pestszentlőrinc, Falvi Jenő számv. főtiszt, Budapest. **A szakosztályok elnökei, társelnökei és alelnökei**, 1. Közigatási, egyúttal alkalmazotti szakosztály: *Elnök:* Endrey Béla pm., Hódmezővásárhely. *Alelnök:* Margitay Lajos dr. pm., Mohács. 2. Pénz- és adóügyi szakosztály: *Elnök:* Csitáry G. Emil dr. Székesfehérvár. *Társelnök:* Bódy László dr. tanácsnok, Budapest. *Alelnök:* Ujváry Ede dr. pm., Szombathely. 3. Műszaki és üzemi szakosztály: *Elnök:* Márkus Jenő dr. h. vezérigazgató, Budapest. *Alelnök:* Csitáry G. Emil dr. pm., Székesfehérvár. 4. Szociálpolitika, közjótékonysági és közegészségügyi szakosztály: *Elnök:* Sopronyi Thurner Mihály dr. pm., Sopron. *Társelnök:* Schuler Dezső dr. alpolgármester, Budapest. *Alelnök:* vitéz Jánossy Gyula pm., Békéscsaba. 5. Közművelődési szakosztály: *Elnök:* Pálfy József dr. pm., Szeged. *Társelnök:* Némethy Károly dr.

tanácsnok, Budapest. *Alelnök:* Krátky István dr. pm., Nagykanizsa. 6. Idegenforgalmi szakosztály: *Elnök:* Liszka Béla dr. pm., Kecskemét. *Társelnök:* Kovácsházy Vilmos tanácsnok, Budapest. *Alelnök:* Puky Árpád dr. pm., Gyöngyös. *Választmány: a)* 35.000 lakoson felüli városokból: Kölcsey Sándor dr. Debrecen. Fekete Bertalan dr. Miskolc. Molnár József dr. Kispest. Szohor Pál Nyíregyháza. Chikán Béla dr. Pestszenterzsébet. Späth Gyula dr. Győr. Sárkány Gyula dr. Cegléd. Nikelszky Jenő dr. Makó. Szabó Ferenc dr. Szolnok. Szőcs József dr. Rákospalota. *b)* 35.000 lakoson aluli városokból: Braun Károly Eger. Pénzes Mihály dr. Hajdunánás. Friedvaldszky Jenő dr. Jászberény. Gaál János dr. Kisujszállás. Alapy Gáspár dr. Komárom. vitéz Vendel István Szekszárd. Förster Kálmán dr. Salgótarján. Kaposváry György dr. Kaposvár.

Marhaleveleket minden ker. elöljáróságnál d. e. 10—12 óra között a ker. állatorvos ad ki. Marhalevelek díjtételei: két éven felüli szarvasmarha és ló darabonként 1·12 P, két éven aluli szarvasmarha és ló, szamár, öszvér (korra való tekintet nélkül) és ½ éven felüli sertés darabonként 72 fillér, ½ éven aluli sertés, juh, kecske darabonként 22 fillér. Marhalevél átruházás 8 fillér, marhalevél irányítás 6 fillér. Minden eladás, csere vagy átruházás esetén a fenti díjtételeken kívül vásárdíj is fizetendő, még pedig: lovaknál 1·50 P, szarvasmarháknál kilogrammonként ½ fillér, sertésnél 1 fillér.

Marhavásár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Meghatalmazási illeték. Lásd: Illetéktáblázat c. a.

Melegedőszobák. Lásd: Hatósági inségenyhítő tevékenység c. a.

Menetrend megállapítás. Lásd: Autobuszjárat engedélyezése és Közúti vasutak c. a.

Menhelyek. Lásd: Hatósági inségenyhítő tevékenység c. a.

Mentőszállítások költségeit a polgármester (X. ügyosztály) utalványozza. A székesfőváros területéről a kerületi orvos intézkedésére a mentők által beszállított kórházi ápolást igénylő és fizetésre nem képes szegénybetegek szállítási költségeit a budapesti mentőegyesületnek a kórházhoz negyedévenként benyujtott összesítő kimutatása alapján a polgármester utalványozza. A Városok és Vármegyék Országos Mentő Egyesülete a vidékről beszállított szegény betegek szállítási költségeiről szóló elszámolását a hatósági beutalások igazolásával és a hatósági vagyoni bizonyítvánnyal felszerelve a kórházhoz mutatja be. A kórház igazgató-főorvosának a beszállítás elkerülhetetlenségét igazoló nyilatkozata és a kórházi iratok alapján a szállítási költséget a polgármester utalványozza.

Mezőgazdasági (fővárosi) földek bérbeadása. Lásd: Haszonbéres földek bérbeadása és Telkek (fővárosi) bérbeadása c. a.

Mezőgazdasági hivatal. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Mezőgazdasági iskola. Lásd: Iskolák c. a.

Mezőrendészet. A székesfőváros mezőgazdasági területe 33 mezőőri járásra oszlik, a mezőőri járások öt csoportban egy-egy mezőrendőrfelügyelő ellenőrzése alatt állanak. Ezenkívül 15 ideiglenes mezőőr és 4 kisegítő mezőőr áll a mezőrendészet szolgálatában.

Méregtartási engedélyt a kerületi elöljárósághoz benyujtott bélyeges kérvénnyel lehet kérelmezni, amelyen feltüntetendő a kívánt méreganyag neme és mennyisége.

Mérgezésre gyanus ételek vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Mérnöki eljárási díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Méz vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszervizsgálatok c. a.

Motorok felállítása. Lásd: Gépfelállítási engedélyek c. a.

Munkaadói igazolvány. Megbetegedés esetén, ha a biztosított vagy családtagja valamely biztosító intézetnek bármilyen szolgáltatását igénybe óhajtja venni, a biztosítottnak munkaadójától, a munkaviszonyt igazoló munkaadói igazolványt kell kérni. A munkaadó az igazolványt köteles kiállítani, az erre a célra szolgáló ürlapon, melyet az intézetnél vagy a kirendeltségeknél díjmentesen adnak. Budapesten egyes gyógyszertárakban is kapható ilyen ürlap.

Munkaképtelen ínségesek támogatása. (Kolduskérdés.) A m. kir. belügyminiszter 1936. évi július hó 17-én kiadott 172.000/1936. B. M. sz. rendeletével Budapest területén 1936. évi november hó 1-től mindennemű könyöradománygyüjtést (koldulást) eltiltott. A munkaképtelen ínségesek támogatására a székesfőváros alamizsnamegajánlási akciót szervezett s a begyűlt adományok terhére a munkaképtelen ínségeseket segélyben részesíti. A miniszteri rendelet értelmében megalakított állandó központi bizottság munkáját a Társadalmi Embervédelmi és Szegényügyi Bizottság látja el. Ez a bizottság a munkaképtelen szegények gondozásával kapcsolatos ügyekben a polgármester véleményező és tanácsadó szerve. A lebonyolítás munkáját a kerületi elöljárók végzik az elnökletük alatt megalakult kerületi szegényügyi bizottságok támogatásával.

Munkakönyv. Munkakönyvek (gyári munkások részére) a ker. elöljáróságoknál személyes jelentkezés mellett adatnak ki. A munkakönyvet az a ker. elöljáróság adja ki, amelynek területén a munkaadó gyár (üzem) fekszik. Minden esetben a munkaadó gyártól (üzemtől) felvételi lapot kell bemutatni. A kérelmező személyazonosságát születési anyakönyvi kivonattal, házassági anyakönyvi kivonattal vagy bejelentőlappal igazolni tartozik. A munkakönyv ára 40 fillér és 50 fillér állami bélyegilleték, összesen 90 fillér. A ker. elöljáró szak-munkakönyvet csak azok részére ad, akik valamely gyárüzem részéről a kerületi elöljáróságnál lettek szerződtetve.

Munkalapot a kerületi elöljáróságok adják ki azoknak a nyilvántartott szegényeknek, akiket a főváros által végeztetett szükségmunkákhoz mint szükségmunkásokat kiküldenek. Munkalapért folyamodni nem kell, mivel az elöljáróságok a munkalapot

kérés nélkül adják ki azoknak a szegényeknek, akik a foglalkoztatásra leginkább rászorulnak.

Munkásnyilvántartó iroda. Az 1936. évi október hó 1. napjától kezdődően a polgármesteri XII. ügyosztályhoz kell bejelenteni mindazokat a munkásokat, akik a székesfővárosnál legalább egy évig jól szolgáltak, de munkahiány következtében tartósan elbocsátásra kerülnek. Ezekre vonatkozóan közölni kell az elbocsájtás napját, az elbocsájtandó munkás foglalkozását, lakhelyét, születési évét és helyét, családi állapotát, katonai viszonyait és szolgálati minősítését. Ugyancsak ennek megfelelően be kell jelenteni azokat a munkásokat is, kik munkahelyükön nélkülözhetők, akiket csak méltányosságból, szociális tekintetekből legtöbbször a munkaidő általános csökkentésével foglalkoztatnak. A kitűzött cél elérése érdekében tehát az 1936. évi október hó 1. napjától kezdődően ha munkások alkalmazása szükséges, ezt a polgármesteri XII. ügyosztályhoz kell bejelenteni. A bejelentésben közölni kell, hogy milyen munkásról van szó, ha a munka különleges képzettséget igényel, ezt is külön részletesen meg kell jelölni. A polgármesteri XII. ügyosztály a hozzá beérkező igénylések alapján a betöltendő munkahelyekre alkalmasnak vélelmezhető munkások neveit s személyi adatait rövid úton közli. Ha a kijelölt munkás a felvételre alkalmas, az alkalmazó hivatal, intézmény stb. a felvételtől számított 8 nap alatt a nyilvántartás céljára a felvételről írásban rövid jelentést tesz a polgármesteri XII. ügyosztályhoz. Ha a kijelölt munkás(ok) a betöltésre kerülő munkahelyekre nem alkalmas(ak), vagy ha a munkahelyet bármely okból nem fogadná(k) el, ezt is be kell jelenteni. Más munkást, mint a polgármesteri XII. ügyosztály által az elbocsájtottak közül kijelöltet, csak abban az esetben szabad alkalmazni, ha a nyilvántartottak között megfelelő nincsen.

Mutatványosok ügyei. A városligeti mutatványostelep bérleti ügyeit a polgármesteri XI. ügyosztály felügyelete mellett a székesfővárosi Állat- és Növénykert igazgatósága intézi. A városligeti mutatványostelep bérletére vonatkozó kérvényeket vagy a Közp. Városházán az iktató hivatalban, vagy az Állat- és Növénykert igazgatóságánál kell benyujtani. Új bérlő kérvénye bélyegköteles (2 P állami okmánybélyeg), régi bérlőknek bérleményükre vonatkozó kérvényei bélyegmentesek. A városligeti mutatványostelepen jelenleg üres parcella nincsen. — A népligeti mutatványostelep bérleti ügyeit a polgármesteri XI. ügyosztály felügyelete alatt a székesfőváros Gazdasági Hivatala (IX., Gyáli-út 3.) intézi. A népligeti mutatványostelep parcelláinak bérletére vonatkozó kérvényeket a Közp. Városházán az iktató hivatalban (földsz. 6.) kell benyujtani. Új bérlő kérvénye bélyegköteles (2 P állami okmánybélyeg), régi bérlőnek bérleményére vonatkozó kérvénye bélyegmentes. A bérletekre vonatkozó felvilágosításokat d. e. 8—2 óra között a Gazdasági Hivatal nyujt. A hüvösvölgyi nagyrétre szóló ideiglenes helyfoglalási engedélyeket (mutatványos, élelmiszerárus, stb.)

a polgm. XI. ügyosztály hozzájárulásával az Erdő- és Mezőgazdasági Hivatal ad. Ez ügyben felvilágosítást nyujt a székesfőváros Erdő- és Mezőgazdasági Hivatala (I., Olasz-fasor 8. sz.).

Múzeumok (Fővárosi). A Fővárosi Múzeum a székesfőváros középkori és újabbkori emlékeinek gyüjteménye Alapját a Lanfranconi Enea-féle műmetszet-hagyatékon kívül a millenniumi kiállításon felgyülemlett várostörténeti emlékek vetették meg. Ez a múzeum a Városligetben épült úgynevezett régi műcsarnok épületében létesült és a székesfőváros művelődéstörténeti, topográfiai és közigazgatási, illetve politikai fejlődésére vonatkozó emlékeket foglalja magában. A múzeum különösebb becsű és értékesebb része a főváros egészét és egyes részeit (tereit utcáit, nevezetesebb köz- és magánépületeit, hidait) feltüntető, majdnem teljesnek nevezhető metszetgyüjtemény, aquarellek, modellek, köz- és magánépületekről fennmaradt faragványok; Budapest szoros értelemben vett történeti (politikai) emlékei: Mátyás király palotájára, a török időkre, Budavára XVII. századbeli visszafoglalására, az 1848—49. eseményekre vonatkozó emlékek; a városi kormányzás emlékei, a céhemlékek; iparművészeti emlékek közül a régi budai és pesti ezüstök gyüjteménye; a Lyka-Lepora család biedermeier kosztüm-gyüjteménye; az érem- és plakett-gyüjtemény. A Fővárosi Múzeum anyaga körülbelül 35.000 darabot ölel fel. A jelenlegi helyiség szűk volta miatt a múzeumnak a kiscelli kastélyba való átköltözését készítik elő. A Halászbástya északi tornyában van elhelyezve a Fővárosi Múzeum Középkori Kőemléktára, a főváros területén talált középkori építészeti emlékek, kőtöredékek, sírkövek múzeuma, melyet a helyszínén feltalálható, még álló középkori építmények, ill. épületrészek képe egészíti ki. A kiállított anyag, amely magában foglalja a Koronázó (Mátyás) templom, a szt Domonkos rendűek temploma és a régi királyi vár maradványait, 300 kőemléket és 60 fényképet tartalmaz, valamint nagyszámú kisebb kerámiai és fémleletet. A Fővárosi Képtárba olvadt egykori Gróf Zichy Jenő-Múzeum anyagát gróf Zichy Jenő hagyatéka szolgáltatta. A hagyaték régi és modern (főleg külföldi), mesterek képzőművészeti alkotásaiból, fegyver- és becses iparművészeti gyüjteményből áll. Különös jelentőséget ad a múzeumnak a régi magyar mesterek kollekciója (Kupeczky, Mányoki, idősb. Markó Károly). A múzeumban kiállításra került 400 műtárgy, ezek között 150 festmény. Az 1933. évben nyilt meg a III. kerület Flórián-téren a II. római segédlégió nagyobb fürdőjének maradványa, amely öt földalatti helyiségben a fürdő berendezésének feltárt jellemző részeit mutatja be. Az Aquincumi múzeumban nyert elhelyezést az óbudai ásatásokból kikerült teljes anyag. A múzeum épülete a mai alakjában 1902-ben létesült. Az 1931. évben a múzeum épületét körülvevő lapidarium északi szárnya is elkészült. A római régiségek feltárását az állam kezdette meg, az 1884. évben azonban az ásatásokat egészen a főváros vette a kezébe. Az ásatások római városrészt tártak fel, amelynek jelentékeny maradványai

közül különösen kiemelendő négy fürdőépület, a vásár- és tornacsarnok, továbbá Mithras napisten temploma és az amfiteátrum. A legutóbbi ásatások alkalmával napfényre került az egész világon egyedül álló vizi orgona, továbbá a Raktár-utcában feltárt, még a római korból származó ókeresztény temetőkápolna. Az 1933. év őszén nyílt meg a volt gróf Károlyi-palota elsőemeleti termeiben a Fővárosi Képtár 22 helyiségben, mely magába fogadta a gróf Zichy Jenő-múzeumot, a régi magyar festőművészetnek a székesfőváros tulajdonában levő alkotásait és az élő művészet állandó és rendszeres, vásárlásokban nyilvánuló támogatásából létesült gyüjtemény válogatott anyagát s így teljes áttekintést ad egyrészt a székesfőváros gyüjtési munkájáról, másrészt a magyar művészet fejlődéséről. Az 1938. évben készült el a Képtár egyik szárnyának átépítése. A Képtár teljesen átrendezve és kibővítve az 1938. év május havában nyílt meg 35 teremben. Jelenleg további kibővítése van munkában.

Múzeumi vásárlások a főváros részére a Fővárosi Múzeumnál kezdeményezhetők. A múzeum igazgatóságának előterjesztése alapján a polgármester dönt. A Fővárosi Múzeum csakis várostörténeti vonatkozású régebbi tárgyakat vásárol.

Műszaki eljárási díjak. Lásd: Építési engedélyek díjai c. a.

Műszaki pótdíjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Műszerraktár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Művészeti pályadíjakat a polgárm. XIV. ügyosztály előterjesztésére a polgármester nyilvános pályázat során ír ki. A pályázati feltételek a mindenkori hirdetményekben vannak felsorolva.

N

Nagykorúsítás. A nagykorúsítást kérheti maga a 18. évét betöltött kiskorú vagy ennek törvényes képviselője (atyja, ennek nem létében anyja, mint a kiskorúnak term. és törv. gyámja, vagy az árvaszékileg kirendelt gyám). A kiskorú saját hozzájárulása nélkül nem nagykorúsítható. A nagykorúsítás iránt kérvényt kell beadni az árvaszékhez. A kérvényre 5 P állami okmánybélyeget kell ragasztani. Csatolni kell a következő okmányokat: *a)* a nagykorúsítandó szül. anyakönyvi kivonatát, *b)* a kiskorúnak vagy szüleinek budapesti községi illetőségét igazoló bizonyítványt. Ha ilyen nincs és a kiskorú nem más községbe való illetőségű, igazolni kell magyar állampolgárságát, *c)* a kiskorúnak legutolsó iskolai bizonyítványát, *d)* a nagyszülőknek, illetve a legközelebbi vérrokonoknak a nagykorúsításhoz való hozzájárulását, *e)* abban az esetben, ha a nagykorúsítást önálló iparűzés vagy kereskedés céljából kérik, a szóbanlevő foglalkozási ágban való szakképzettséget igazoló bizonyítványt (munkakönyvet, tanoncbizonyít-

ványt stb.). A kérelem elbírálása előtt az árvaszék tárgyalást tűz ki, amelyen kiskorút és a szülőket vagy a gyámot és a rokonokat meghallgatja. A kiskorú személyes meghallgatását az árvaszék nem mellőzheti, a többi érdekeltek írásban is nyilatkozhatnak. Az árvaszék csak akkor nagykorúsít, ha a kiskorú saját ügyeinek vitelére eléggé érett és képes és nagykorúsítása érdekében áll. 18 éves korán alul senkit sem lehet nagykorúsítani.

Nagytétényi Sertéshizlalda. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Napközi otthonok. A napközi otthon célja kettős. Egyrészt a prevenciót szolgálja, védelmet nyujtva a gyermeknek az utcai csavargással és ennek erkölcsi veszélyével szemben, másrészt módot nyujt a munkás szülőinek arra, hogy gyermekeit, mikor munkája miatt házon kívül van, felügyelet alá helyezze. Négyféle napközi otthon van: 1—3 éves korig kisdedek, 3—6 éves korig óvodás, továbbá elemi iskolás gyermekek részére. Aki gyermekét napközi otthonba kívánja adni, jelentkezzék a lakásához legközelebb eső intézetnél, hol orvosi vizsgálat után és férőhely esetén a gyermek nappali gondozásra elhelyezést nyer ingyen vagy csekély díjazás mellett. Az óvodás és iskolás napközi otthonba a szülők kérelmére bármely gyermeket felvesznek, aki az óvoda, illetve az iskola kötelékébe tartozik. Budapest székesfőváros fenntart 6 napközi otthont 1—3 éves kisdedek részére. Ezek az otthonok az Országos Stefánia Szövetség kezelésében vannak és a szövetség védőintézetei mellett működnek. A székesfővárosi napközi otthonban a napi ellátási díj 30 fillér, amelyet a védőintézet főorvosa jogosult leszállítani vagy el is engedni. Ezenkívül a székesfőváros 79 óvódájában és 109 elemi iskolájában tart fenn napközi otthont. Az elemi iskolákban 309 napközi csoport működik. Ezekben az otthonokban az arra rászoruló gyermekek ebédet kapnak heti 28 fillérért, a székesfőváros ebédeltetési akciója keretében. A gyermekeket az iskolák vezetősége jelöli ki az ebédeltetésre. Lásd még: Anya-, csecsemő- és gyermekvédelem c. a.

Nedves lakás az illetékes kerületi tisztiorvosnál jelentendő be, aki helyszíni vizsgálatot tart és indokolt esetben intézkedik.

Nemleges illetőségi és opciós bizonyítványt a polgm. IV. ügyosztály az érdekelt fél kérelmére azonnal kiad. A beadványra 2 P, a kiadmányra 1 P, a mellékletekre darabonkint 30 fill. bélyeg ragasztandó. Szükséges okmányok: a kérelmező születési vagy házassági anyakönyvi kivonata.

Népfürdők: VI. ker. Palotai úti népfürdő. A Palotai-úti fővárosi kislakásos telep egyik épületében van elhelyezve. 8 kád- és 6 zuhanyfürdő áll a látogatók rendelkezésére. Nyitva reggel 8 órától este 6 óráig a hétfő, szerda, pénteki nap kivételével. Hétfőn és pénteken ugyanis a fürdőt csak gyermekek használhatják, szerdán pedig a fürdő üzeme szünetel. A kádfürdő 40 fillérbe, a zuhanyfürdő pedig 20 fillérbe kerül. A kijelölt napokon a gyermekek fürdetése ingyenes. — IX. ker. Dandár-utcai népfürdő. A IX. ker. gróf Haller-utca 8—18. sz.

fővárosi kislakásos bérház mögött lévő telken (IX., Dandár-u. 5.) épült. 24 kádfürdő, egy 15 m hosszú és 12 m széles félköralakú medencefürdő, gőzfürdő és 14 káddal felszerelt gyermekfürdő áll a közönség rendelkezésére. A fürdő nyitva hétköznapokon reggel 7 órától este 6 óráig, vasár- és ünnepnapokon reggel ½7 órától délután 1 óráig. A gőz- (medence-) fürdőt kedden és pénteken egész nap a nők használják, a többi napokon a férfiak. A fürdési díj személyenként, a kádfürdőben lepedő- és törülközőhasználattal 70 fillér, lepedő- és törülközőhasználat nélkül 50 fillér, a gőzfürdőben (medence) lepedő- és törülközőhasználattal 50 fillér, a gyermekfürdőben 30 fillér. A fürdőben külön masszírozóhelyiség, pedikürözés, büffé és borbélyműhely is van. — XI. ker. Lágymányosi fővárosi ingyenes strandfürdő. A lágymányosi téli kikötő kopaszi védőművén az állam részéről ideiglenesen átengedett területen létesült. A fürdőben 1500 szekrény áll a férfi és női látogatók rendelkezésére. A fürdő használata ingyenes. Külön férfi és női öltözőterem és zuhany. Megközelíthető a ferencvárosi Összekötővasúti-híd budai hídfőjétől kiinduló és a védőművön végigvezető úton. — III. és V. kerületi ingyenes Dunafürdők. Tutajra elhelyezett, fafelépítményű, kosaras Dunafürdők. Használatuk teljesen ingyenes. Május 1-től szeptember 15-ig állanak a közönség rendelkezésére. Déli 1 óráig nők, délután férfiak használhatják. A III. kerületi Nagyszombat utca tengelyében a Dunaparton, az V. kerületi pedig a Margitsziget felsőcsúcsával szemben a pesti parton van elhelyezve. A nyári idényben, a megállapodás szerinti időben, a fürdőket a katonaság is használhatja és ekkor 1—2 óra tartamára a közönség részére a fürdő zárva van. — IV. kerületi fővárosi Dunafürdők. A férfi Dunafürdő a Petőfi-téri oldalon, a női Dunafürdő a Döbrentei-téri oldalon van elhelyezve. Tutajra helyezett, fafelépítményű, kosaras Dunafürdők. A teljesen különálló női fürdőben 104 kabin és 184 szekrény, a férfi fürdőben 227 kabin és 221 szekrény áll a közönség rendelkezésére. A kabinoknak 60 fillér, szekrényeknek pedig 40 fillér a díja és ez a jegy váltása, a fürdő három órán át való használatára jogosít. A fürdőn vendéglő, fodrász és pedikürös áll a közönség rendelkezésére. Nyitva május 1-től szeptember 15-ig, kedvező időjárás esetén azonban, szükség szerint, ezen időponton túl is, naponta reggel 7-től este 8-ig.

Népház a székesfőváros V., Vág-utca 12. sz. alatti 120.000 K értékű telkén létesült 704.000 K költséggel. A Népház népkonyhájával, éjjeli szállójával, foglalkoztató műhelyeivel, gyermekotthonával és népszerű közművelődési intézményeivel fontos népjóléti és kulturális feladatkört tölt be a környék szegénysorsú lakossága körében. A Népházat a magánjótékonyság nagyméretű igénybevételével, hatósági támogatás mellett, az V. kerületi Általános Közjótékonysági Egyesület kezelte, de 1939-ben a főváros vette át. A Népházban különféle népjóléti és kulturális intézményt tartanak fenn, nevezetesen átlag naponta 500 embert ellátó népkonyhát, — 327 ággyal felszerelt éjjeli szállót (minden-

napi kötelező zuhanyfürdővel és intézeti hálóruhával napi 32 fillér használati díjért), — bölcsődét 40 gyermek részére (reggeli 6 órától este 7 óráig tartó gondozással és élelmezéssel), — munkaiskolát ötven 12—15 éves leánygyermek részére (kézimunka, háztartási teendők és a VII—VIII. elemi iskolai osztályú tananyag oktatásával tandíjfizetés nélkül), — csecsemőkelengye-kölcsönzést (az újakat használati díj ellenében, a használtakat ingyen). Ugyancsak a Népházban van elhelyezve a Fővárosi Nyilvános Könyvtár 7. számú fiókja is.

Népligeti mutatványosok. Lásd: Mutatványosok c. a.

Népművelési bizottság. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Népszálló (VI., Aréna-út 150-152.) 1912-ben nyílt meg. Kölcsönpénzből épült, a berendezéssel együtt 1,537.567 K költséggel. Célja nőtlen férfiak ágyrajárásának megszüntetése. A szálló 1027·44 négyszögölnyi területen levő háromemeletes épület, modern berendezéssel (étkezőhelyiségekkel, konyhával, olvasóteremmel, ingyenkönyvtárral, fürdőkkel, higienikus berendezésekkel). Minden lakónak külön fülkéje van. A férőhelyek száma 438. Rendes fülke bérösszege egy hóra 11·50, hét napra 2·75, egy napra 0·45 pengő, különfülke bérösszege egy hóra 15·60, hét napra 3·80, egy napra 0·70 pengő.

Névváltoztatás kiskorúaknál. Lásd: Kiskorúak névváltoztatása c. a.

Nikotinvásárlási engedélyt a kerületi tisztiorvosi hivatalokban lehet beszerezni.

Nőipariskolák. Lásd: Iskolák c. a.

Növénykert. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Növénykerti belépő díjak. Lásd: Állat- és Növénykerti c. a.

Növényvédelem. Lásd: Fa- és növényvédelem c. a.

Ny

Nyaraltatási akció. Lásd: Gyermeküdültetés c. a.

Nyilvános betegápolási pótadó. Az állam a nyilvános betegápolási pótadóból évi 7,000.000 pengőt enged át a fővárosnak a m. kir. kormánnyal kötött egyesség értelmében a budapesti és vidéki szegénybetegek ápolási költségeinek fedezésére. Ez az összeg azonban a szükségletet nem elégíti ki és az ezen felül évenként mutatkozó meg nem térített gyógyköltség fedezetéről a székesfővárosnak külön kell gondoskodnia. Az adó kulcsát a belügyminiszter minden évben rendeletileg állapítja meg. Ezidőszerint az adókulcs a földadó, házadó, általános kereseti adó, társulati adó és tantiem adó 16%-a.

Nyomdák, nyomdatermékek. Lásd: Sajtótermékek c. a.

Nyomdák nyilvántartása a főváros területén a polgm. IV. ügyosztály hatáskörébe tartozik. A nyomda üzemének megkezdését, áthelyezését, megszüntetését vagy bármilyen másirányú

változást itt kell bejelenteni bélyegköteles beadványban. Különleges nyomdai címek tudomásulvételéhez szükséges a cégjegyzési kivonat.

Nyugdíjas fővárosi tisztviselők egyesülete. Elnök: Kovács Jenő dr. m. kir. kormányfőtan., árvaszéki elnökh. **Társelnökök**: Szilágyi Lajos műsz. főtanácsos, Szirmay István számv. főtanácsos, özv. Quint Józsefné polg. isk. tanárnő, Szente Miklós m. kir. kormányfőtan. tanácsnok. Klázer Kálmán ny. főszámvevő h. **Ügyvezető elnök**: Ágh Géza dr. kir. főigazgató. **Főtitkár**: Schrott Béla számv. tanácsos. **Titkár**: Poleretzky János számv. főtiszt. **Jogtanácsos**: Tóth Péter dr. tiszti ügyész. **Pénztáros**: Wukassinovits József műsz. főtan. **Ellenőr**: Prückler Frigyes adóhiv. főtan. **Számvizsgálók**: Sarlós Lajos háziny. igazgató, Heisler Ferenc számv. főtanácsos, Csapláros Ferenc adóhiv. főtanácsos. **Igazgatótanácsi tagok**: Bikich Imre, Czéh István, özv. Kárpáthy Béláné, özv. Tanos Ferencné, Enyingi Aladár, Jankó Béla, Klázer Kálmán, Márkus Imre, Schrott Béla, Havas István, Kasics Margit, özv. Rácz Ödönné, Horti Géza, Okolicsányi-Kuthy Dezső dr., Vita Emil dr., Bognár Dénes dr., Jablonkay Géza dr., Kabakovics Józsefné dr., Kovalovszky József, Rákos István, Hittig Lajos, Barkóczy Béláné, dr. Párdány Emil, B. Axmann Gyula, Járitz Gyula, özv. Weigand Istvánné, Barton Imre, dr. negyedi Szabó Ignác, Ujhelyi Sándor. **Tiszteletbeli tagok**: Ripka Ferenc dr. v. főpolgármester, Bárczy István dr. ny. min., v. főpolgárm., Reiter Ferenc korm.-tan. v. s. hiv. főigazg., Jauernik Nándor ny. nyomdai vezérig., Harrer Ferenc dr. ny. alpolgármester, Horváth Cyrill dr. kir. főigazgató.

Nyugtabélyeg illeték. Lásd: Illetéktáblázat c. a.

O

Olajok: ét-, gép- és kenőolajok. A vizsgálatra vonatkozólag felvilágosításért legcélszerűbb személyesen vagy írásban, esetleg távbeszélő útján egyenesen a Szfőv. Vegyészeti Intézethez (Központi Városháza) fordulni.

Opciós bizonyítvány (ideiglenes). Azok számára, akik a törvényes határidőben (1921—22. évben) optálták a magyar állampolgárságot, a polgármesteri IV. ügyosztály ezen tényről igazolványmásolatot állít ki. Az igazolvány azonban az állampolgárság végleges elismerését még nem bizonyítja. Az igazolványmásolat hatósági díja és bélyegköltsége 7 pengő 20 fillér. Szegénységi bizonyítványra díj- és bélyegmentesen is kiadatik. Kérvény nem kell, a kérelem szóbelileg tehető. Azon tényről, hogy opciós bejelentés nem történt, szintén kapható nemleges igazolvány. Ennek összes költsége 3 pengő, szegényjogon díjtalan. Opciós és nemleges bizonyítvány kérelem esetén azonnal kiadatik. Nemleges bizonyítvány iránti kérelem

az előadóknál kapható kérvényürlapon terjeszthető elő. 1921—1922. évben azok, akiknek illetősége megszállott területre esett, magyar honosságuknak fenntartását (optálás) jelenthették be. Ezen bejelentések a m. kir. belügyminisztériumba terjesztettek föl. Az optálás ténye önmagában a magyar állampolgárságot még nem igazolja, hiszen bárki tehetett ily bejelentést. A m. kir. belügyminisztérium anyakönyvi okmányok alapján elbírálta az optáló állampolgárságát és állampolgársági bizonyítványt állított ki részére, vagy elutasította vagy hiányzó okmányai pótlására hívta fel. Utóbbiaknak állampolgársága mindaddig kétes, amíg okmányok alapján a m. kir. belügyminiszter el nem ismeri. Általában egy felmenőágbeli magyar honosságának, azaz magyarországi születésének igazolására van szükség. Ha tehát valaki opciós bejelentése alapján magyar állampolgárságának végleges elismerését kéri, ezirányú kérelméhez csatolnia kell 1. saját születési és házassági anyakönyvi kivonatát, opciós bejelentése idején 18. életévét be nem töltött gyermekei születési kivonatát, atyjának születési és házassági bizonyítványát, 2. opciós bejelentését igazoló igazolványát, 3. opciós bejelentésére vonatkozó belügyminiszteri közbenső határozatát. Opciós kérvény a polgármesteri IV. ügyosztályban nyujtandó be, ahol kérvényürlapot az előadók adnak. A kérvény a m. kir. belügyminiszterhez bélyeg- és díjmentesen terjesztetik fel. A m. kir. belügyminiszter által kiállított állampolgársági bizonyítványt a polgármesteri IV. ügyosztály kézbesíti ki. A bizonyítványra 1 pengős bélyeg szükséges, ha azonban kérelmező a kérelem előterjesztésekor szegénységi bizonyítványt csatolt, a bizonyítvány bélyegmentesen állíttatik ki. Az állampolgárság esetleges elutasítása végleges, nem felebbezhető. A vonatkozó törvény 1921. évi XXXIII. t.-c.

Országcímer magánosok által való használata ügyében a polgármesterhez 100 P állami bélyeggel ellátott beadvány intézendő. Mellékelni kell a kérelmező erkölcsi bizonyítványát, amennyiben társas cégről, vállalatról van szó, a vezetőség minden tagjának erkölcsi bizonyítványa melléklendő. Ezenkívül a kérvényhez mellékelni kell a cég, vállalat tüzetes leírását, eddigi működésének pontos ismertetésével. A polgármester az adatokat kivizsgálja és a belügyminiszter útján a miniszterelnöknek tesz javaslatot a címerhasználat engedélyezése ügyében. A kiadandó engedélyokiratért 500 pengőt kell fizetni. Vonatkozó törv. 1883. XVIII. t.-c.

Országgyűlési képviselők Budapesten. Lásd: Budapest székesfőv. országgyűlési képviselői c. a.

Országgyűlési képviselőválasztói névjegyzék, választói jogosultság. Lásd: Választójog c. a.

Orvosi bizonyítványt kerületi tisztiorvosnál személyes jelentkezés után lehet kapni. A jelentkező személyazonosságát megfelelő igazolvánnyal vagy rendőri bejelentőlappal tartozik igazolni. Hatósági orvosi bizonyítvány kérhető: pályázati ügyben, kegydíj elnyerése, katonai felmentés (ha a besorozott családfenntartó és a

családtagok munka- és keresetképtelenek. A keresetképtelen családtagot kell orvosi vizsgálatra elvinni), venereás betegek kórházi ápolása, elmegyógyintézeti beutalás, peres ügyek, testgyakorlat alóli felmentés oly iskolába járóknál, ahol iskolaorvos nincs, iskolai felmentések, köztisztviselő végelbánás alá vonása, árvaházi elhelyezés, gyógypedagógiai intézeti beutalás, kilakoltatás, koldulási engedély, észeres ipar gyakorlása, vízárusítási engedély, pénzügyőrök vizsgálata, munkaképességvizsgálat, trafik és vendéglő vezetése, házasság, gondnokság alóli felmentés stb. ügyében.

Orvosi bizonyítványt gyógyszertári jog elnyeréséhez, megfelelő vizsgálat alapján a tiszti főorvosi hivatal ad ki.

Orvos letelepedését a Budapesti Orvosi Kamaránál (V., Nádor-utca 32.) kell bejelenteni, illetőleg a kamarai bejegyzést kérni.

Észeres csarnok. Lásd: Zsibárustelep c. a.

Óvadékul és bánatpénzül elfogadható értékpapírok. Budapest székesfőváros 1910. évi 4%-os angol fontra szóló kölcsönkötvényei. Budapest székesfőváros 1911. évi 4%-os francia frankra szóló kölcsönkötvényei. Budapest székesfőváros 1914. évi 4½%-os angol fontra, svájci frankra és hollandi forintra szóló kölcsönkötvényei. Budapest székesfőváros 1927. évi 6%-os U. S. A. dollárra szóló kölcsönkötvényei. Budapest székesfőváros 1935. évi 5½%-os aranypengőre szóló kölcsönkötvényei. Budapest székesfőváros 1936. évi 5½%-os aranypengőre szóló kölcsönkötvényei. Budapest székesfőváros 1937. évi 4½%-os aranypengőre szóló kölcsönkötvényei. Budapest székesfőváros 1938. évi 5½%-os aranypengőre szóló kölcsönkötvényei. A Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár R.-T. 7½%-os angol fontra szóló »A« és »B« sorozatú 45 éves és svájci frankra szóló »C« sorozatú 35 éves záloglevelei. A Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár R.-T. 1937. évi 5%-os aranypengőre szóló községi kötvényei. — I. A magyar állam által kibocsátott kötvények, kincstári utalványok és pénztárjegyek. 1. Az 1922: I. t.-c. 6. §-a alapján kibocsátott, francia frankra szóló 6%-os állandósított magyar állami pénztárjegyek. Tőzsdei árfolyamértékben, de legfeljebb a névérték erejéig. 2. Az 1922: I. t.-c. 6. §-a alapján kibocsátott, francia frankra szóló 1925. évi 6%-os kötvények. A névérték 70%-a erejéig. 3. Az 1923: XXVIII. t.-c. 12. §-a alapján kibocsátott külföldi értékre (valutára) szóló 3½%-os állami kötelezvények (clearing-kötvények). A névérték 70%-a erejéig. 4. Az 1924: VIII. t.-c. alapján kibocsátott, francia frankra szóló 6½%-os kötvények. Tőzsdei árfolyamértékben, de legfeljebb a névérték erejéig. 5. Az 1924: XXIII. t.-c. alapján kibocsátott, olasz lírára szóló 6%-os magyar állami pénztárjegyek. A névérték 70%-a erejéig. 6. Az 1924: VI. t.-c. alapján kibocsátott 5%-os járadékkölcsön (kényszerkölcsön) kötvények. A névérték 70%-a erejéig. 7. A Magyar Királyság 1924. évi államkölcsöne: *a)* magyar részkibocsátásának vagylagosan dollárra és aranykoronára szóló kötvényei; *b)* amerikai részkibocsátásának U. S. A. dollárra szóló kötvényei; *c)* angol részkibocsátásának fontster-

lingre szóló kötvényei; *d)* svájci részkibocsátásának svájci frankra szóló kötvényei; *e)* olasz részkibocsátásának olasz lírára szóló kötvényei; *f)* hollandi részkibocsátásának hollandi forintra szóló kötvényei; *g)* csehszlovák részkibocsátásának csehszlovák koronára szóló kötvényei; *h)* svéd részkibocsátásának svéd koronára szóló kötvényei. Névértékben. 8. *a)* az 1922 : I. t.-c. 6. §-a alapján kibocsátott olasz lírára szóló, valamint a svájci frankra szóló 6%-os magyar állami pénztárjegyek. A névérték 70%-a erejéig. *b)* az 1929 : XLIV. t.-c. 4. cikke alapján kibocsátott belga frankra szóló 6%-os törlesztéses kötvények. A névérték 70%-a erejéig. *c)* az 1930 : XXXI. t.-c. alapján kibocsátott részben angol fontra, részben U. S. A. dollárra és részben svájci frankra szóló állami váltók. Névértékben. *d)* az 1930 : XXXI. t.-c. alapján kibocsátott vagylagosan francia frankra, svájci frankra, hollandi forintra, olasz lírára és pengőre szóló kincstárjegyek. Névértékben. *e)* az 1931 : XXVI. t.-c. 6. §-a alapján kibocsátott, háromhavi lejáratú, kamatozó magyar állami pénztárjegyek. Névértékben. *f)* a volt m. kir. kereskedelemügyi s újabban m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium által az állami útépítési munkálatok végrehajtásánál keletkezett vállalkozói követelésekről kiadott kötelező jegyek. A mindenkori tőketartozás 85%-a erejéig. Az 1938 : XX. t.-c. 2. §-a alapján kibocsátott 5%-os törlesztéses kölcsön (1938. évi Nemzeti Beruházási Kölcsön) kötvényei (névértékben). — II. Magyarországi egyéb kölcsönök alapján kibocsátott magyarországi egyéb közkölcsönök alapján kibocsátott kötvények. 1. Magyar Egyesített Városi Kölcsön 1925. évi U. S. A. dollárra szóló 7½%-os kötvényei. 2. Magyar Egyesített Városi Kölcsön 1926. évi U. S. A. dollárra szóló 7%-os kötvényei. 3. Magyarországi vármegyék 1926. évi angol fontra szóló 7½%-os kötvényei. 4. Magyarországi vármegyék 1927. évi angol fontra szóló 6%-os kötvényei. — III. A Magyarországon székhellyel bíró pénzintézetek és egyéb vállalatok által kibocsátott záloglevelek és kötvények. 1. Angol-Magyar Bank R.-T. U. S. A. dollárra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 2. Angol-Magyar Bank R.-T. angol fontra szóló 7½%-os *A)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 3. Belvárosi Takarékpénztár R.-T. angol fontra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 4. Belvárosi Takarékpénztár R.-T. angol fontra szóló 7%-os községi kötvényei. 5. Belvárosi Takarékpénztár R.-T. pengőre szóló 7%-os 35 éves községi kötvényei. 6. Belvárosi Takarékpénztár R.-T. U. S. A. dollárra szóló 7%-os 25 éves záloglevelei. 7. Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete U. S. A. dollárra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 8. Magyar Általános Hitelbank U. S. A. dollárra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 9. Magyar Általános Hitelbank U. S. A. dollárra szóló 7%-os 35 éves záloglevelei. 10. Magyar Általános Takarékpénztár R.-T. U. S. A. dollárra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 11. Magyar Általános Takarékpénztár R.-T. angol fontra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 12. Magyar

Általános Takarékpénztár R.-T. pengőre szóló 7%-os 35 éves záloglevelei. 13. Magyar Dunántúli Villamossági R.-T. angol fontra szóló 6½%-os *B)* sorozatú kötvényei. 14. Magyar Földhitelintézet angol fontra szóló 7½%-os *A)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 15. Magyar Földhitelintézet angol fontra szóló 7½%-os *B)* sorozatú 45 éves záloglevelei. 16. Magyar Földhitelintézet U. S. A. dollárra szóló 7½%-os *A)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 17. Magyar Földhitelintézet U. S. A. dollárra szóló 7½%-os *B)* sorozatú 33½ éves záloglevelei. 18. Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bank U. S. A. dollárra szóló 7½%-os *F)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 19. Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bank pengőre szóló 7½%-os *G)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 20. Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bank U. S. A. dollárra szóló 7%-os községi kötvényei. Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bank pengőre szóló 5%-os II. sorozatú községi kötvényei. 21. Magyar-Olasz Bank R.-T. U. S. A. dollárra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 22. Magyar-Olasz Bank R.-T. U. S. A. dollárra szóló 7%-os 35 éves záloglevelei. 23. Magyar-Olasz Bank R.-T. angol fontra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 24. Magyar-Olasz Bank R.-T. angol fontra szóló 7%-os 35 éves záloglevelei. 25. Magyar Országos Központi Takarékpénztár U. S. A. dollárra szóló 7½%-os *A)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 26. Magyar Országos Központi Takarékpénztár U. S. A. dollárra szóló 7½%-os *B)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 27. Magyar Országos Központi Takarékpénztár angol fontra szóló 7½%-os *A)* sorozatú 35 éves záloglevelei. 28. Országos Központi Hitelszövetkezet U. S. A. dollárra szóló 7%-os kötvényei. 29. Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület U. S. A. dollárra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 30. Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület svájci frankra szóló 7%-os 20 éves záloglevelei. 31. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank U. S. A. dollárra szóló 7½%-os 35 éves záloglevelei. 32. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank U. S. A. dollárra szóló 7%-os 35 éves záloglevelei. 33. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank angol fontra szóló 6½%-os községi kötvényei. Budapesti új lóversenypálya építő Rt. U. S. A. dollárra szóló, 8%-os elsőbbségi kölcsönkötvényei. Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete U. S. A. dollárra szóló, 7%-os, 35 éves záloglevelei. Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége U. S. A. dollárra szóló, 7½%-os, 35 éves záloglevelei. Magyar Jelzálogintézetek Szövetkezete U. S. A. dollárra szóló, 7%-os, 35 éves záloglevelei. Magyar-Olasz Bank R.-T. U. S. A. dollárra szóló, 7½%-os, községi kötvényei. Magyar Olasz Bank R.-T. aranypengőre szóló 5%-os 35 éves záloglevelei. Magyar Pénzintézetek záloglevél kibocsátó szövetkezete U. S. A. dollárra szóló, 7½%-os, 35 éves záloglevelei. Országos Lakásépítési Hitelszövetkezet (1930 : XLI. t.-c. alapján kibocsátott) 5½%-os kötvényei. Országos Magyar Ipari Jelzálogintézet Rt. U. S. A. dollárra szóló, 7%-os, 20 éves ipari záloglevelei. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank svájci frankra szóló, 7%-os, 20 éves záloglevelei. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank angol fontra szóló, 7%-os községi kötvényei. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank pen-

gőre szóló, 7%-os, községi kötvényei. — A kimutatás II. és III. fejezetében felsorolt záloglevelek és kötvények közül: *a)* tőzsdén jegyzettek árfolyamértékben, de legfeljebb a névérték 90%-a erejéig. *b)* a tőzsdén nem jegyzettek közül az 5%-os, vagy ennél magasabb százalékkal kamatozók a névérték 80%-a erejéig, a kimutatás IV. fejezetében felsorolt részvények árfolyamértékben, de legfeljebb a névérték erejéig fogadhatók el üzleti biztosítékul, vagy bánatpénzül. Az árfolyamértéket a Budapesti Áru- és Értéktőzsdén a letétbehelyezést megelőzően utoljára jegyzett pénzárfolyamon kell számítani. Amennyiben azonban egy hónapon belül ilyen jegyzés nem történt, az érték kiszámítása tekintetében a tőzsdén nem jegyzett értékpapírokra megállapított fenti rendelkezés alkalmazandó. IV. Részvények és kötvények. 1. Magyar Nemzeti Bank részvényei.

Óvadék versenytárgyalásoknál. Lásd: Ajánlati feltételek c. a.

Óvodák. Lásd: Iskolák c. a.

Ö

Önkéntes. Lásd: Karpaszományos c. a.

Örökbefogadás. Lásd: Kiskorúak örökbefogadása c. a.

Őstermelő az, aki a saját terméséből származó árukat hoz forgalomba. Őstermelők az élelmiszer nagyvásártelepen kocsikról, a kerületi vásárcsarnokok és piacokon külön kijelölt helyen gyalogosan, mindennap 11 óráig árusíthatnak és őstermelői igazolvánnyal kell bírniok.

Őstermelői igazolvány. 1933. évtől a saját termelésüket árusító gazdák részére őstermelői igazolványt a főváros adja ki. A községi elöljáróságoknál »Jelentkezési ürlap«-ot kell kitölteni s ezek felülbírálata után a főváros állítja ki és küldi meg az igazolványokat. Csak azok a termelők kaphatnak őstermelői igazolványt, akik konyhakertnél, szőlőnél, gyümölcsösnél, 300 □-öl saját tulajdonú, szántóföldnél 1 k. hold saját tulajdonú rendszeres művelés alatt álló földet tudnak igazolni. Bérelt földnél a konyhakertnek, szőlőnek, gyümölcsösnek 1600 □-ölnek, a szántóföldnek 2 k. holdnak kell lennie, azonkivül ezt olyan szerződéssel kell igazolni, amely után a szerződési illeték lerovatott. Az őstermelői igazolványért darabonként 60 fillér fizetendő. Az igazolvány egy évre érvényes, június 1-iki kezdettel. Az, aki a falujában, vagy bárhol másutt összevásárolt élelmicikkeket hoz piacra, vagy a vásári idő előtt, avagy nem a vásárra kijelölt helyen árusít, vagyis aki zugvásárt tart, attól a vásárfelügyelőségi közegek az őstermelői igazolványt elkobozzák és őt magát a budapesti piacokról és vásárcsarnokokból kitiltják. Élelmicikkekkel Budapesten házalni tilos; a házalókat a hatóság szigorúan bünteti.

P

Papírvizsgálatok. A vizsgálatra vonatkozólag felvilágosításért legcélszerűbb személyesen vagy írásban, esetleg távbeszélő útján egyenesen a Szfőv. Vegyészeti Intézethez (Központi Városháza) fordulni.

Paprika vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszer vizsgálatok c. a.

Parcellázások. Lásd: Telekrendezés c. a.

Parkokban árusítási, területfoglalási engedélyt a polgármesteri II. ügyosztálynál lehet kérelmezni. A beadványra kocsiról történő árusítás esetében 2 P, sátorból történő árusítás esetén 20 P állami bélyeget, a mellékletekre pedig ívenként 30—30 fill. bélyeget kell tenni. A területfoglalási kérelmet az illetékes szakbizottság tárgyalja, majd kedvező véleményezés esetén a Közmunkatanácshoz és a m. kir. rendőrség budapesti főkapitányságához kerül át hozzájárulás végett.

Partbérlet. Lásd: Dunapartok c. a.

Patika-ügyek. Lásd: Gyógyszertár c. a.

Pályázati feltételek versenytárgyalásokon. Lásd: Ajánlati feltételek c. a.

Pedagógiai Könyvtár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Pedagógiai Szeminárium. A tanítók továbbképzésére szolgál, valamint az iskolai munka minőségének javítását és emelését célozza. A kezdő tanítót bevezeti az iskolai munkába, képzettségének hézagait pótolja, a régi alkalmazásban levő tanítókat pedig segíti abban, hogy állandóan haladhassanak és a kor színvonalán maradhassanak. A Pedagógiai Szemináriumnak állandó tanári kara nincsen, hanem évről-évre megbízott előadók, tudományos életünk kiváló képviselői tartják az előadásokat.

Pedagógiai Szeminárium gyakorló elemi iskolájába való felvétel iránt kérvényt kell beadni, amelynek bélyegilletéke 2 P.

Pedagógiai Szeminárium továbbképző tanfolyamára való felvétel ügyében a polgármester pályázatot ír ki. A pályázat értelmében vagy személyes jelentkezés vagy pályázati kérelem beadása szükséges. Bélyegilleték 2 P. A pályázónak születési anyakönyvi kivonatot, elemi iskolai tanítói oklevelet kell bemutatnia, azonkívül igazolni tartozik, hogy budapesti lakos.

Penzióárak Balatonkenesén. Lásd: Balatonkenesei főv. üdülőtelep c. a.

Piaci áruhely igénylése. Lásd: Áruhely igénylése a vásárcsarnokokban c. a.

Piaci záróra. L.: Vásárcsarnokok és nyilt élelmiszerpiacok c. a.

Plakátok közterületen való kifüggesztése előtt a városháza közjogi ügyosztályánál bemutatandók előzetes engedélyezés végett. E célból a kifüggeszteni szándékolt hirdetmény négy példányát kell bemutatni a felelős kiadó, a nyomda és a felelős

nyomdavezető feltüntetésével. Külön kérvény benyujtása nem szükséges.

Plébániák. Lásd: Kegyuraság és Egyházi hivatalok c. a.

Polgári iskola. Lásd: Iskolák c. a.

Politikai jogaik gyakorlásától jogerősen felfüggesztett, valamint a jogerősen hivatalvesztésre ítélt egyéneket a polgármesteri IV. ügyosztály tartja nyilván az említett mellékbüntetés leteltéig vagy elengedéséig. Az előbbiek nyilvántartása kartotékszerűen, az utóbbiaké nyilvántartó könyvben történik.

Portál engedélyezés. Lásd: Boltkapuzat c. a.

Pótadó. Lásd: Adók c. a.

R

Rakodóhelydíjak. A szabadkikötőpartokon kirakott (méterbe rakott) tüzifa minden négyzetmétere után 10—10 naponként és pedig az első tíz napra 6 fillér, a második tíz napra 13 fillér, a huszonnegyedik naptól tíz naponként 19 fillér. A szabadkikötő partján lerakott minden egyéb áruval (ideértve a nem idomba rakott tüzifát is) elfoglalt területért négyzetméterenként és naponként 2 fillért kell fizetni.

Rakpart bérlet. Lásd: Dunapartok c. a.

Ravatalozás. A 762/1920. sz. közgyűlési szabályrendelet folytán a halottak ravatalozása csak a temetői halottasházakban történhetik. Csak kivételes esetekben adhat a polgármester engedélyt arra, hogy az elhúnytat középületben vagy templomban ravatalozzák, rendszerint akkor, ha az elhúnyt közéleti nagyságnak ilyen helyeken való ravatalozását valamelyik erkölcsi testület kéri.

Rácfürdő. Lásd: Szent Imre gyógyfürdő c. a.

Rádióantennáknak közterületen át való feszítése iránti kérvényt a polgármesterhez címezve, 2 pengős okmánybélyeggel felülbélyegezve kell beadui. A kérvényhez 3 egyforma terv, alaprajz és keresztmetszet csatolandó. A mellékletekre 16 filléres okmánybélyeg teendő. A közterület használatáért évente 5 P úrijogbér fizetendő a központi pénztárba. Az antenna leszerelése irásban bejelentendő a polgármesteri XII. ügyosztálynál.

Reáliskolák. Lásd: Iskolák c. a.

Református egyházközségek. Lásd: Egyházi hivatalok c. a.

Reklámtarifa. Lásd: Hirdetési díjszabás c. a.

Rendkívüli adók. Lásd: Adók c. a.

Rendőri büntető bíráskodás. Lásd: Kihágási bíráskodás c. a.

Reverzális. Lásd: Születendő gyermek c. a.

Régészeti ügyekben a múzeumok mellett a polgármesteri XIV. ügyosztály illetékes. Ásatásokra a polgármesteri XIV. ügyosztály ad engedélyt, a III. ügyosztály véleményezése alapján. Műemlékek védelme az illetékes múzeumok mellett a polgármesteri XIV. ügyosztályhoz tartozik.

Régiségek. Lásd: Leletek c. a.

Réteket és szántóföldeket a székesfőváros mezőgazdasági és konyhakerti célokra kereken 2500 magyar hold kiterjedésben ad bérbe. E területből a Pestszentlőrincen fekvő 110 magyar kiterjedésű területet a rajta levő felépítményekkel együtt egy tagban, míg a többi terület 2 holdas parcellákra osztottan adják bérbe. A bérbeadás, néhány kivételtől eltekintve, nyilvános árverés útján történik és pedig a nagyobb terjedelmű területek tíz évi időtartamra, a többi területek pedig hat évi időtartamra. A bérlők a megállapított béren felül a földadót is kötelesek megfizetni.

Rizs vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszer vizsgálatok c. a.

Robbantási engedély a polgármesteri III. ügyosztálynál kérelmezhető. A beadványra 2 P állami okmánybélyeget kell tenni. Szükséges okmányok: 1. Telekkönyvi kivonat. 2. Hivatalos helyszínrajz két példány. A kérelem elbírálását a hivatalos helyszíni eljárás előzi meg. Az engedély díja egy teleknél 14 pengő. Nagy és több teleknél a díj a telek nagysága és a végzendő munka szerint állapíttatik meg. Vonatkozó törvények: 139.428/1930. K. M. rend. 1884. évi XVII. t.-c. és a 40.302/1890. B. M. rendelet. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához. (4 P állami okmánybélyeg.)

Rókus-kórház. Lásd: Közkórházak c. a.

Római katolikus plébániák. Lásd: Egyházi hivatalok és Plébániák c. a.

Romlott élelmiszerek vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Rudas-fürdő. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Ruhaosztás. Lásd: Hatósági ínségenyhítő tevékenység c. a.

S

Sajtóügyek. Új időszaki lap megjelentetéséhez, továbbá megszűntnek tekintendő régi időszaki lap újból való megindításához, vagy már létező időszaki lap címének, vagy jellegének megváltoztatásához miniszterelnöki engedély szükséges. Időszaki lap minden olyan lap, szaklap, hírlap vagy folyóirat akár könyvnyomdai, akár kőnyomatos úton állíttatik elő, amely egy hónapot meg nem haladó időközökben, naponta, hetenként, vagy havonta legalább egyszer, vagy többször megjelenik. Amelyik lap egy hónapnál ritkábban jelenik meg, az nem időszaki lap, tehát annak megindításához sem miniszterelnöki engedély nem szükséges, sem a lap megindítását nem kell a polgármesternek bejelenteni. Ilyen sajtótermék utcai terjesztési engedélyt nem kap. Az engedélyt az időszaki lap kiadója a miniszterelnökhöz

címzett, a miniszterelnökség iktatójába beadandó, 20.— pengős okmánybélyeggel ellátott kérvényben köteles kérelmezni. A kérvényben felsorolandó: a lap címe, alakja, jellege, vagyis tartalma, megjelenési időszaka, nyelve, tulajdonosának, felelős szerkesztőjének és kiadójának neve és lakása, szerkesztőségének és kiadóhivatalának helyisége, a lapot előállító nyomda neve és pontos címe, végül az a hely, ahonnan a terjesztés megindul. Ha a miniszterelnök az engedélyt megadta, akkor az időszaki lap megindítása legalább 15 nappal megelőzően a kiadó által bejelentendő a polgármesterhez címzett, a városházi iktatóba beadandó bélyeges kérvényben, amelynek tartalmaznia kell: 1. a laptulajdonos és a felelős kiadó nevét és lakását, 2. a felelős szerkesztő nevét és lakását, 3. a lapot előállító nyomda megjelölését, 4. a lap címét, alakját, megjelenésének, a szerkesztőség és kiadóhivatal helyét és a megjelenés időszakait, 5. a lap jellegét és nyelvét, 6. azt a helyet, ahonnét a terjesztés megindul. Politikai tartalmú időszaki lap és hirlaptudósító újság megindítása esetén biztosítékot is kell előzőleg letenni a városházi számvevőség VI. ügyosztályában történő számfejtés után a fővárosi központi pénztárban. A bejelentési kérvényhez mellékelni kell úgy a felelős szerkesztőnek, mint a felelős kiadó nak: állampolgársági, nagykorúsági, születési, erkölcsi bizonyítványát, a kir. törvényszék oly értelmű igazolványát, hogy sem a felelős szerkesztő, sem a kiadó csőd vagy gondnokság alatt nem áll; a biztosíték letételéről kapott nyugtát; a felelős szerkesztőnek és kiadónak két tanu előtt aláírt nyilatkozatát, melyben a lapban megjelenő közleményekért a szerkesztéssel, illetőleg kiadással járó sajtójogi felelősséget elvállalják; a miniszterelnök engedélyét a lap megindítására. A polgármester a bejelentést megvizsgálja és azt, ha törvényszerűnek találja, tudomásul veszi, ellenkező esetben az ok megjelölésével elutasítja. Ha a polgármester 15 nap alatt nem közli határozatát a kiadóval, úgy kell tekinteni, mintha a bejelentést tudomásul vette volna. Egyébként a bejelentés tudomásulvétele előtt a lapot megindítani nem szabad. Hasonló módon, az esetleg szükséges okmányok csatolása mellett, 2 nap alatt bejelentendők a fenti körülményekben beállott változások is, pl. a szerkesztőség vagy kiadóhivatal helyének, a nyomdának stb., valamint — újabb miniszterelnöki engedély megszerzése után — a lap címének, vagy jellegének változása.

Sajtótermékek utcai terjesztése. Aki bármilyen sajtóterméket Budapesten utcai terjesztés, vagyis árusítás, ingyenes szétosztás, közszemlére kitétel, nyilvános helyen való elhelyezés, kiragasztás, vagy házalás útján terjeszteni kíván, erre a polgármestertől külön köteles engedélyt kérni. Országos, vagy több törvényhatóság területére szóló terjesztésre, valamint külföldön kiadott sajtótermékek terjesztésére a belügyminiszter ad engedélyt. Falragaszok és röpcédulák terjesztési engedélyének megadása iránt, kérvény nélkül, négy példány bemutatásával a polgm. IV. ügyosztályban kell eljárni. Illetéke 2.— pengő okmánybélyeg. Hírlapok és egyéb sajtótermék utcai terjesztésének engedélyezését kérő beadványra 20.— P

okmánybélyeg ragasztandó. A kérvényhez csatolandó az illető sajtótermék három példánya. Időszaki lapoknál a kérvényben hivatkozni kell a lap megindításának bejelentését tudomásulvevő polgármesteri rendelet számára. Olyan sajtóterméket, amelyen a nyomtatás vagy más sokszorosítás helye és a nyomdavállalat tulajdonosának, illetve felelős vezetőjének, úgyszintén a sajtótermék kiadójának neve, időszaki lapokon ezenkívül még a felelős szerkesztő neve is feltüntetve nincs, sem előállítani, sem terjeszteni nem szabad. A polgármester a terjesztési engedélyt megadó vagy megtagadó határozatát közli a féllel. Az engedély megadása előtt a sajtóterméket az utcán terjeszteni nem szabad. Az utcai terjesztési engedélyt nyert időszaki lapok minden egyes számából — a köteles példányokon felül — a terjesztés megkezdésével egyidőben három példányt a polgármesterhez is be kell szolgáltatni. Az utcai terjesztési engedély lejártával egyszerű kérvény alapján az engedély meghosszabbítása újból kérelmezendő.

Sajt vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszer vizsgálatok c. a.

SEGITŐALAP (SZÉKESFŐVÁROSI ALKALMAZOTTAK)

IV., Calvin-tér 3. félem. Telefon: 186—875. Igazgató, aligazgató, főorvos külön telefonszáma: 189—644. Hivatalos órák: 8—2 óráig. Ügyeletes hivatal szolgálat délután 2—5 óráig. Pénztári órák: 9—1 óráig. Fogorvosi rendelés d. e. 8-tól este 8 óráig. Fog-röntgenvizsgálati idő: 11—3 óráig. Ellenőrzőorvosi vizsgálat: délelőtt 8-tól este 5 óráig. Szakorvosi vizsgálatok, kezelések és műtétek engedélyezése, kórházi és egyéb gyógyintézeti beutalások a következő időbeosztások szerint: 1. Bel-, gyermek-, ideg-, seb-, orthopädia-, urológia és bőrgyógyászat szakorvosaihoz d. e. 8— d. u. 1-ig, szemszakorvoshoz d. e. 9—2-ig, füll-, orr-, gégeszakorvoshoz d. e. 9—2-ig, szülész-nőgyógyász szakorvoshoz d. u. 1—5-ig. 2. Beutalás székesfővárosi közkórházakba és betegszállítás engedélyezése d. e. 8— este 5-ig. 3. Gyógyszerkülönlegességek engedélyezése d. e. 8— d. u. 5-ig. 4. Utalványok kiszolgáltatása: *a)* laboratóriumi és röntgenvizsgálatra, *b)* röntgen-, rádium- és fizikoterápiás kezelésekre, *c)* vízgyógyintézeti kezelésekre és egyéb különleges gyógymódokra, *d)* gyógyászati segédeszközökre d. e. 8— d. u. 1-ig. 5. Idegen és szerződéses magángyógyintézetekbe való felvételek engedélyezése d. e. 8— d. u. 5-ig. Szombaton és ünnepelőtti napokon a hivatalos idő csupán déli 12 óráig tart. Déli 12—2-ig csupán közkórházi beutalások, valamint betegszállítás engedélyezése ügyében áll rendelkezésre az inspekciós ellenőrző-orvos. A Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapjának célja általánosságban az, hogy jövedelmeinek keretén belül, az igényjogosult tagok egészségügyi, kulturális és hiteligényeit, valamint anyagi érdekeit támogassa, e célra szolgáló intézményeket létesítsen és fenntartson. A Segítőalap a tagok és azok igényjogosult családtagjai részére a következő szolgáltatásokat nyujtja:

Kórházi ápolás. A tag vagy igényjogosult családtagja szükség esetén kórházi ápolást vehet igénybe. Ez esetben a házi (kezelő) orvos a vényfüzetbe beírja a diagnózist és véleményt ad a kórházi ápolás szükségességéről. Az így kiállított vényfüzettel a beteg vagy hozzátartozója a Segítőalap központi hivatali helyiségében, IV., Calvin-tér 3., I. emelet 10. sz. terem, az ellenőrzőorvostól engedélyt kér, amely engedély alapján a Segítőalap kiállítja a kórházi utalványt. Kórházi ápolás általában véve csak a székesfőváros közkórházaiban vehető igénybe, ahol a Segítőalap a közös kórtermi díjakat megtéríti. Amennyiben a beteg a székesfőváros kórházaiban különszobát vesz igénybe, a közös kórtermi ápolás és a különszobai ápolás díja közti különbözetet, valamint a napi 2 pengő főorvosi látogatási díjat a tagnak külön meg kell fizetnie a kórházban. Kivételes esetekben (életveszélyes állapot, sürgős operáció) nemcsak a székesfőváros közkórházaiban, hanem más kórházakban, klinikákon és oly szanatóriumokban is, amelyekkel a Segítőalap szerződéses viszonyban van, lehet kórházi ápolást igénybe venni. Sürgős szükség, életveszély esetén a beteget be lehet azonnal szállítani a kórházba, azonban a beutaló utalványt vagy engedélyt legkésőbb 8 nap alatt be kell szerezni. Utólagos bejelentés esetén a sürgős beszállítás szükségességét az illetékes kórházi osztályos főorvossal kell igazoltatni. Bajmegállapítással és különböző vizsgálatokkal kapcsolatosan azonban kórházi beutalások csakis a székesfővárosi körkórházakba történhetnek.

Tüdőbetegápolás. Ha a tag vagy igényjogosult családtagja tüdőbajban megbetegszik és kórházi vagy szanatóriumi ápolást igényel, a beteg vagy hozzátartozója a Segítőalap központi hivatali helyiségében a IV., Calvin-tér 3., 10. sz. termében az ellenőrzőorvosnál beutalást kér, akinek felülvizsgálata alapján a Segítőalap a beutaló utalványt kiállítja. Tüdőbetegek rendszerint közkórházi tüdőosztályra kaphatnak beutalást, illetve csak ilyen helyen felmerült költségeikre kaphatnak térítést. Oly tüdőbetegeknek, akiknek szanatóriumi kezelésre és ápolásra feltétlen szükségük van és attól munkaképességük helyreállítása, vagy legalább is jelentős javulás várható, tüdőbetegszanatóriumi beutalást is nyujt a Segítőalap. Ha a tüdőbeteg tüdőbetegszanatóriumot vett igénybe, a közös kórtermi ápolás (ezidőszerint 5·80) alábbi táblázat szerinti %-át kapja kedvezmény gyanánt.

Fizetés+lakbér havi	Családi pótlékok száma: 0	1	2	3	4	5
1—100 P	95%	100%	100%	100%	100%	100%
100—150 »	80%	90%	100%	100%	100%	100%
150—200 »	70%	80%	90%	100%	100%	100%
200—300 »	60%	70%	80%	90%	100%	100%
300—400 »	50%	60%	70%	75%	80%	85%
400—500 »	40%	50%	60%	70%	75%	80%
500—600 »	35%	45%	55%	65%	70%	75%
600 felül »	30%	35%	45%	55%	60%	70%

Kedvezmények a székesfővárosi közkórházakban és az egyezményes gyógyintézetekben.

A gyógyintézet neve	Helye	Közös szobák (A tagokat ráfizetés nem terheli) ágyak száma	A tagokat terhelő ráfizetés, a napi 2 pengő főorvosi látogatási díjon felül, a külön szobák minősége szerint. (Naponként pengőben) 4 ágyas	3 ágyas	2 ágyas	1 ágyas	Kísérő ellátási díja (A tagot terheli)	Jegyzet
I. A székesfőváros saját kórházai.								A szfőv. közkórházaiba szóló utalványoknak különszobára való érvényesítése a Segítőalapnál történik.
Horthy Miklós-, Szt. János-, Szt. István-, Szt. Margit-, Szt. László-, Alföldi-utcai és Gyöngyösi-úti szülő- és nőbeteg-, Madarász-utcai gyermekkórház		—	—.70	1·20	2·20	4·20	2·50-től 7·50-ig	
Szt. Rókus-közkórház		—	—	1·20 / 3·20	4·20	8·20 / 10·20		
Eötvös Loránd rádium- és röntgenkórház		—	1·05	1·80	3·30	6·30		
II. Egyéb kórházak.								
»Assisi Szent Ferenc«-kórház	I., Széher-út 45.	7—8	—	—	3·—	4·— / 5·—	5·—	
Bethesda Diakonissza-kórház	XIV., Hermina-út 39.	6—12	1·20	1·20	2·20	6·20	6·—	
Bpesti Aut. Orth. Izr. Hitközség	I., Városmajor-u. 64-66	—	1·—	2·—	3·—	5·—	6·—	
Bródy Zsig. és Adél gyermekkórház	VI., Bókay-tér 1.	—	1·—	2·50	3·—	7·—	7·80	
Budai Izr. Szentegylet-gyógyintézet	I., Maros-u. 16.	5—6	—·70	1·70	4·70	6·70	7·50	
Charité-Poliklinika	VI., Csengery-u. 69.	4—6	1·20	—	—	4·20	3·—	
Gróf Apponyi Albert Poliklinika	VII., Szövetség-u. 14-16.	8—17	2·70	3·20	4·20	6·20 / 8·20	6·—	
Gr. Károlyi S. Alapítványi kórház	Újpest, Nyár-u. 99.	6—12	—	—·70	—	2·20 / 4·20	4·—	
Lóránffy Zsuzsanna-kórház	VII., Nürnberg-u. 57.	nincs	2·—	—	—	4·— / 6·—	5·—	
Pesti Izr. Hitközség kórháza	VI., Szabolcs-u. 33.	—	1·—	2·50	3·—	7·—	7·80	
Szt. Erzsébet Apácarend női kórháza	II., Fő-u. 41.	—	—	1·20	3·20	6·20	4·—	
Szent Paula Szülőotthon	X., Méhes-u. 4.	5—10	—·20	1·20	2·20	6·20	6·50	
Újpesti Szegény-gyermekkórh. Egyl.	Újpest, Árpád-út 124.	—	—	—	2·72	3·72	4·—	
Újpesti Szülőotthon-kórház	Újpest, Horthy M.-út 69.	12—14	1·40	1·40	1·40	4·40	5·60	
III. Szanatóriumok.								
Batizfalvy-szanatórium	VII., Aréna-út 82.	nincs	—	—	4·—	6·—	8·—	
Fasor-szanatórium	VII., Vilma kir.-nő-út 9.	4	—	3·—	6·—	8·—	10·—	
Dr. Jakab-szanatórium	VI., Szondy-u. 102.	nincs	—	—	4·—	5·50	6·—	Sebészet nincs
János-szanatórium	I., Városmajor-u. 68.	nincs	—	—	6·—	8·—	9·—	
Dr. Lukács-szanatórium	Kispest, Horthy M.-út 30.	—	2·—	2·—	3·—	5·—	6·—	
City-szanatórium	VI., Szobi-u. 3.	7—9	1·—	2·—	3·—	4·— / 10·—	*2.— / **9.—	*) Étkezés n. **) Étkezéssel
Otthon Magángyógyintézet	VII., Gizella-út 36.	6	—	1·—	2·—	3·—	6·—	
Dr. Pajor-szanatórium	VIII., Szentkirályi-u. 14.	6, 8, 15	2·—	3·—	4·—	6·—	10·—	*) Háromszori étkezéssel
Siesta-szanatórium	I., Ráth Gy.-u. 5.	nincs	—	—	4·—	6·—	*)9·— / **)9·50	
Therápia polgári szanatórium	VII., Aréna-út 74.	nincs	1·—	2·—	3·—	5·—	—	**) Négyszeri étkezéssel

Gyógyfürdői kezelés és üdülőhelyi üdültetés. — Gyógyfürdői kezelés. Gyógyfürdői kezelést a Segítőalap csak idült neuralgia, körzeti hűdések, idült lobos izzadmányok, idült izületi és izomcsúz, továbbá köszvény, női bajok, szervi idegbajok, vesebaj és vérkeringési szervek betegségeiben szenvedő tagjainak nyujthat. Gyógyfürdői kezelést az Alap csak szabályszerű beutalás formájában nyujt a tagoknak. Más módon felmerült ilynemű költségekre térítést vagy segélyt a Segítőalap nem folyósít. A beutaltak részére az Alap fizeti a lakást, fürdőt és az orvost. Ellátásról mindenki maga gondoskodik. — Üdülőhelyi üdültetés. Az üdülőhelyen való üdültetést csak azok kérelmezhetik, akik előző betegség vagy túlfeszített munka, izgalmak vagy csapások következtében testileg leromlottak, idegkimerültek, továbbá azok, akik valamely oly komolyabb megbetegedésben szenvednek, melynek lényeges javulása csak bizonyos klimatikus tényezőktől várható. (Pl. Basedow-kór, idült légzőszervi bántalmak stb.) Fővárosi tényleges alkalmazottak az üdülőhelyre való beutalásukat csak akkor kérelmezhetik, ha szabadságukat, akár a rendes szabadság címén, akár a tiszti főorvosi hivatal felülvizsgálata alapján a kérelem benyujtása alkalmával igazolják. Üdülőhelyen való üdültetést az Alap csak szabályszerű beutalás formájában nyujt a tagoknak. Önkéntesen, vagy a nem kijelölt helyen és időben igénybevett üdülés folytán felmerült költségekre az Alap térítést vagy segélyt nem ad. A balatonkenesei üdülőtelepre ilyen kedvezményes gyógyüdültetési beutalás csak a nagy ünnepek (karácsony, húsvét, pünkösd), valamint a nyári főévad (június 20-tól szeptember 1-ig) kivételével történik. A balatonkenesei beutalásoknál a tagok az ellátási díj fejében 2 pengő 50 fillért fizetnek. A balatonvilágosi altiszti üdülőtelep csak a nyári időszakban van nyitva.

Betegszállítás. Amennyiben a kezelőorvos igazolja, hogy a kórházba utalt beteg csak fekve szállítható, az igényjogosult beteget lakásáról a kórházba, vagy onnan haza, az Alap betegszállítókocsin szállíttatja. Utalványt a kezelőorvos ily igazolása alapján a Segítőalap központi hivatalában ellenőrzőorvosi engedély alapján lehet kapni. Vidékről történő betegszállítás esetén a beszállítás mindenkor csak a legközelebbi állami, megyei vagy városi közkórházba történhetik. Ha sürgős szükség esetén a tag maga fedezte a betegszállítókocsi költségét és azt hitelt érdemlően igazolja, megtérítést kaphat azon összeg erejéig, amennyibe a szállítás az Alap szerződéses betegszállítójánál került volna. Autotaxi vagy egyéb fuvarköltségek nem igényelhetők s meg sem térittetnek. A vidéki betegszállítási költség összege ezidőszerint 30 pengőnél több nem lehet.

Különleges gyógymódok. Ezek a gyógymódok csak abban az esetben engedélyezhetők, ha azokra feltétlenül szükség van s ha azoktól jelentős gyógyulási eredmény várható. A kezelőorvos a különleges gyógymódot szabályszerűen kiállított vénylapon rendeli s a beteg ezzel a rendelvénnyel a Segítőalap ellenőrzőorvosánál tartozik jelentkezni. Az ellenőrzőorvosi felül-

vizsgálás és javaslat alapján, nemkülönben az önköltségi ár 20%-ának lefizetése után, a Segítőalap kiadja az utalványt vagy jegyfüzetet azoknak az intézeteknek egyikéhez, amelyekkel a Segítőalap szerződéses viszonyban áll. Engedély nélkül, vagy más intézetnél igénybevett kezelés költségeit az Alap nem téríti meg. Ugyanazon különleges gyógymódra 12 hónapon belül legfeljebb 20 kezelésre szóló utalvány igényelhető. Gőz-, termál- vagy tisztasági fürdők, valamint fogyasztókúra címén vízgyógy-, Zander- vagy masszázskezelések nem kérelmezhetők és nem engedélyezhetők. Gyakran előforduló gyógymódoknak a tag által fizetendő önköltségi árai a következők: kvarckezelés 20 fill., diathermia 40 fillér, Röntgen átvilágítás 1 pengő, Röntgenfelvétel 2 pengő, iszapgöngyölés 28 fillér, szénsavas fürdő 40 fillér.

Gyógyszerellátás. Az illetékes kezelőorvos által a tag vényfüzetén rendelt gyógyszerek, azok árának 20%-os lefizetése ellenében, bármely szerződéses gyógyszertárban beszerezhetők. A vénykönyv előlapján megnevezett kezelőorvoson kívül a vénykönyvben más orvos nem rendelhet. Vényfüzetek kiadása, kicserélése, változtatások átvezetése és a szükséges felvilágosítások megadása a IV., Calvin-tér 2. sz. házban a 8. számú szobában történik. (Csak d. e. 8—2 óráig.) Elvesztett vényfüzet helyett újat csak 10 pengő lefizetése ellenében adhat a Segítőalap.

Gyógyászati segédeszközök. Ezek közé tartozik a haskötő (kizárólag súlyos műtét után orvosi javaslatra), továbbá sérvkötő, pólya, szemüveg, mankó, lúdtalpbetét, műláb, műkar, rögzítőtok. Betegápolási cikkek: hőmérő, ágytál, irrigátor az Alaptól nem igényelhető, ilyeneket az Alap nem is ad, valamint nem adható megtérítés az oly gyógyászati segédeszközre sem, amelyet a tag az Alap előzetes engedélye nélkül szerzett be. Gyakran előforduló gyógyászati segédeszközöknek a tag által fizetendő önköltségi árai a következők: lúdtalpbetét 1·40 P, 2·20 P, aszerint, hogy a tag műszerész vagy szakorvos által gipszminta után elkészített betétet igényel; haskötő 1·40 P, 2·20 P; szemüveg 50 fillértől. Mikor a fentemlített gyógyászati segédeszközökre szükség van, a házi (kezelő) orvos a vényfüzetbe beírja és a beteg a központi ellenőrzőorvosnál személyesen jelentkezik. Vizsgálat megejtése után a Segítőalap központi hivatala kiadja az utalványt a gyógyászati segédeszköz 20%-ának megtérítése ellenében, amely utalvány alapján a tag az utalványon felsorolt szállítók egyikéhez megy és az utalvánnyal fizet.

Fogászati kezelés. Fogászati kezelést, mely a műtéti és konzerváló gyógykezelést foglalja magában, az Alap csak az általa fenntartott fogászati rendelőben nyujt. Az elhasznált anyag és a technikusmunka önköltségi árát a tag megtéríteni tartozik. Etekintetben a mindenkor kihirdetett és a rendelőben kifüggesztett árszabás az irányadó. A rendelés a Segítőalap IV., Calvin-tér 2. sz., I. emeleti helyiségében történik. Idegen helyen végeztetett fogászati kezelés költségeire az Alap térítést vagy segélyt nem folyósít. A díjakat a tagok megfelelően kiállított utalvány alapján fizetik be d. e. 8—1 óráig a Segítőalap pénztáránál, d. u.

1—5 óráig, Calvin-tér 3., 10. sz. teremben lévő utalvány-jegypénztárnál. A befizetés megtörténtéről a pénztár még aznap értesíti a fogászati rendelőt. A munkák a fogászati rendelőben csak akkor kezdhetők el, ha a pénztár a befizetésről az Intézetnek már értesítést küldött. A fog-röntgenfelvételek díja a Röntgen-intézetben készpénzzel fizetendő.

A fogorvosi rendelő díjszabása.

I. Sebészi kezelések.

Foghúzás érzéstelenítés nélkül	díjtalan
Foghúzás érzéstelenítéssel	—·60
Foghúzás bódítással	2·50
Fogkőeltávolítás, fogtisztítás stb.	díjtalan
Pyorrhoea-kezelés, sebészeti beavatkozás nélkül	díjtalan
Tályognyitás	díjtalan
Sebészeti beavatkozások (gyökércsúcsresectio, cystaműtét, Neumann, epulis stb.)	4·—
Vésés	3·—
Vérzéscsillapítás varrat nélkül	díjtalan
Vérzéscsillapítás varrattal	1·—
Röntgenfelvétel	—·40

II. Konzervatív kezelések.

Vizsgálat	díjtalan
Ideiglenes tömés	díjtalan
Cement- és rézamalgámtömés	—·20
Ezüstamalgámtömés	1·—
Porcellán- és aranyamalgámtömés	2·—
Gyökérkezelés fogbéllobnál	2·—4·—

III. Fogpótlások.

Aranykorona kis metszőfogra	10·—
Aranykorona nagy metszőfogra vagy szemfogra	14·—
Aranykorona zápfogra, öntött tetővel	18·—
Arany csapos fog	20.—
Arany vagy porcellán hídtag	20·—
Arany gombos fog kaucsukon, foganként	2·50
Kaucsuklemez javítása	1·50

Egyéb arany-, kaucsuk- és Wiplamunkák önköltségi áron.

A fogorvosi rendelő a Calvin-tér 2. számú ház, I. emeletén van. A fogorvosi rendelők személyi beosztása:

A rendelő	8—12	óráig	Kováts Endre dr.
B »	8— 1	»	Virágháty Gyula dr.
	2— 5	»	Zavaros Béla dr.
	5— 8	»	Megválasztandó fogorvos.

C rendelő	8—12	óráig	Gábor Gyula dr.
	12— 3	»	Szacsvay Gyula dr.
	3— 6	»	Megválasztandó fogorvos.
D »	8—12	»	Igyártó Sándor dr.
	12— 3	»	Makovényi István dr.
	4— 8	»	Jakabházy István dr.
Röntgen	11— 3	»	Vosits Géza dr.

Szülési és anyasági segély. Gyermekszülés esetén az igényjogosult tagok szülési segélyben részesülnek, melynek mértékét időről-időre az Intézőbizottság állapítja meg. Ezidőszerint altiszteknél 80 pengő, tisztviselőknél 300 pengő törzsfizetésig 120 pengő, ezen felül 160 pengő. Ha a szülőanya szülés esetén a Segítőalap terhére kórházi ápolást vesz igénybe, szülési segélyt nem igényelhet. Az anyasági segély az igényjogosult családfő, illetve az anya legutóbb élvezett s mellékilletmények és lakáspénz nélkül számítandó törzsfizetésének egyhavi összegéből áll, melyet a Segítőalap két részben folyósít. Az első részletet az esetleges szülési segéllyel együtt, a szabályszerűen anyakönyvezett születés igazolása után azonnal, második részletét pedig egy hónap mulva fizeti ki az igényjogosultnak. A szülési és anyasági segélyt a Segítőalapnál rendelkezésre álló kérvényürlapon kell kérelmezni s a kérvényhez csatolni kell az illetékes anyakönyvi hivatal által kiállított »Értesítés«-t. A kérvényt a hivatalfőnökkel igazoltatni kell. A születési »Értesítés«-t az anyakönyvi hivatal díjmentesen állítja ki.

Temetési segély. Az igényjogosult családfő elhalálozása esetén temetési segélyre az elhúnytnak házastársa, ilyennek nem létében családi pótlékban részesülő családtagjai tarthatnak igényt. A tag elhalálozása esetében a temetési segély összege, további intézkedésig az elhúnyt által utoljára élvezett és mellékilletmények, valamint lakáspénz nélkül számítandó egyhavi fizetés, illetve ellátási díj kétszerese. Az igényjogosult családfőt igényjogosult családtagjainak elhalálozása esetében temetési segély címén ezidőszerint, mellékilletmények és lakáspénz nélkül számítandó fizetésének, illetve ellátási díjának egyhavi összege illeti meg. Ha a tag eltemetéséről, családtagok hiányában, vagy ezek mulasztásából más gondoskodik, s ennek megtörténtét számlákkal igazolja, a temetés valóságos költségeit, a szabályszerűen járó temetési segély összegének erejéig, a Segítőalap az eltemettetőnek megtéríti. Ha a tagnak eltemettetéséről senki sem gondoskodik, a tag eltemettetéséről, a temetési segély erejéig, a Segítőalap is gondoskodhat. A temetési segély iránti kérelemhez, mely a Segítőalapnál rendelkezésre álló ürlapon történik, csatolni kell az elhalálozást igazoló anyakönyvi »Értesítés»-t, melyet az illetékes anyakönyvi hivatal a Segítőalap részére díjmentesen állít ki. A kérvényt a tényleges szolgálatban álló tag hivatalfőnöke láttamozza, az illetékes számvevőség pedig az igényjogosult tag mellékilletménye és lakáspénz nélküli havi törzs és nyugdíjba beszámítható fizetés jellegével bíró pótillet-

ményét igazolja. A nyugdíjas, özvegyi díjas és kegydíjas tagok kérvényein a mellékilletmények és lakáspénz nélküli egyhavi illetmény összegét az illetékes számfejtőhivatal köteles igazolni. Nevelési segélyben részesülő szülőtlen árva elhalálozása esetében a Segítőalap az eltemettetőnek a nevelési segély kéthavi összegét folyósítja. A temetési segélyt a Segítőalap, ha a segély felvételére jogosult a pénztáránál megjelenik és személyazonosságát hiteltérdemlően igazolja, készpénzben azonnal is kifizeti. A Segítőalap azonban a Községi Temetkezési Intézethez szóló levelet is bocsáthat a temettető rendelkezésére, amelyben igazolja, hogy mely összeg erejéig vállalja a temetés költségeit. Ezt az összeget azután a Segítőalap közvetlenül a Községi Temetkezési Intézetnek küldi meg.

Pénzkölcsön. Az igényjogosult tagok részére megokolt esetekben pénzkölcsön folyósítható. A kölcsön feltételeinek megállapítása és folyósításának engedélyezése az Intézőbizottság hatáskörébe tartozik. Általában véve kölcsönben részesülhet minden fővárosi alkalmazott (tényleges, nyugdíjas), aki a Segítőalapnak tagja, ha lefoglalható illetménye van és szükség esetén biztosítékkal is rendelkezik. A kölcsön összege, a mellékilletmények és lakáspénz nélkül számított legutóbbi törzsfizetés (nyugdíj) hathavi összegéig terjedhet, 3000 pengőt azonban túl nem haladhat. A kéthavi fizetésnél nagyobb összegű kölcsön legfeljebb csak akkora lehet, mint amennyi háromévi időtartam alatt a fizetésből lefoglalható. (A jelenleg fennálló törvényes rendelkezések szerint a fizetés lefoglalható része tényleges alkalmazottaknál évi 2000 pengő érintetlenül hagyásával a fizetés egyharmadrésze, nyugdíjasoknál pedig évi 1200 pengő érintetlenül hagyásával az ellátási díj egyharmada.) A korosabb, főként a 63. évnél idősebb tényleges alkalmazottak, korosabb nyugdíjasok részére általában legfeljebb egyhavi, különös méltánylást érdemlő, rendkívüli esetben pedig legfeljebb kéthavi fizetésüknek, nyugdíjuknak megfelelő kölcsönt lehet, de akkor is csak megfelelő biztosíték mellett, engedélyezni. A kölcsönkérelmet minden egyes esetben részletesen meg kell indokolni s a kölcsönkérelmek a legszorosabb értelemben vett egyénenkénti elbíráláson mennek keresztül, figyelemmel a kérelmezők személyi, családi, vagyoni viszonyaira, sőt szükség esetén egészségi állapotára is. Az Intézőbizottság általában véve bármilyen összegű kölcsön engedélyezését megtagadhatja, a kölcsön biztosítására külön biztosítékot kívánhat különösen az úgynevezett nagyobb kölcsönöknél. A kérvények beadási határideje mindig a hónap utolsó napja a kifizetést pedig a kérvény beadását követő hó 15.-e utáni napokban kezdik meg. Aki tehát kérelmét pl. december hó utolsó napjáig adja be, annak elbírálása január hó második hetében, kifizetése pedig január hó 15.-e után fog megtörténni. Nagyobb (3-tól 6 havi törzsilletmény) kölcsönben csak az részesülhet, akinek a törzsilletménye a törvényesen letiltható évi 2000 pengőt megfelelő mértékben felülhaladja. Mindazok, akik a kölcsönkötelezvényt — akár mint kölcsönvevő, akár mint

készfizető kezes (házastárs) — aláírni tartoznak, személyazonosságukat úgy az aláírásnál, mint a pénz felvétele alkalmával szabályszerű fényképes igazolvánnyal kötelesek igazolni. Ilyen igazolvány gyanánt a vasúti arcképes igazolvány, vagy az arra illetékes polgármesteri ügyosztály által kiállított arcképes igazolvány szolgálhat. A kölcsönkérelem kedvező elintézését biztosítja az, ha a felhozott indokokat megfelelő írásos bizonyítékok (okmányok, számlák, költségvetés, házassági kihirdetés stb.) támasztják alá. A kölcsönkérvények elintézéséről mindenki írásbeli értesítést kap és pedig az elintézéstől számíe tott egy-két napon belül. Az egyénenkénti érdeklődésnek tehát célja nincsen s ezért sem az elintézés alatt, sem a kölcsönügyi albizottság döntése után a Segítőalap az érdekelteknek szóbeli felvilágosítást nem ad. Lásd még: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Sertésvásár. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Sikló tarifa. Lásd: Budai Hegypálya c. a.

Síráthelyezések. A ker. elöljáróság indokolt kérelemre megengedheti, hogy valamely halott földi maradványait ugyanabban a temetőben vagy valamelyik más temetőben lévő sírba, vagy sírboltba helyezzék át. Sírboltba csak légmentesen lezárt, sértetlen ércbetétes kettős koporsót lehet áthelyezni. A halottak áthelyezése ügyében az írásbeli kérelmet a ker. elöljárósághoz intézve kell előterjeszteni, szabályszerű felbélyegzés után. (Továbbiakat lásd: Exhumálás c. alatt). A sír felnyitásának engedélyezését az illetékes kerületi elöljáróságtól külön kérvényben kell kérni. Az engedély megszerzése ügyében azonban felhívásra eljár a temető és a temetkezési intézet is és a sírbontási engedélyek iránti kérelmet ott is elő lehet terjeszteni.

Sírbolt ügyek. Kész sírbolt használatának megváltása, sírboltokba való temetkezések meghatározása és engedélyezése ügyében, továbbá sírboltnak építésére alkalmas területek használatának megváltása és sírboltépítési ügyekre vonatkozó írásbeli kérelmeket a polgármesteri X. ügyosztályban (IV., Köp. Városháza, I. em. 80. ajtószám) kell előterjeszteni. Írásbeli kérelmeket pedig a polgármesterhez kell címezni és 2 P állami bélyeggel ellátva a Központi Városháza iktatóhivatalában, földszint 6. ajtószám alatt kell benyujtani. Felvilágosítások végett célszerű a kérelem benyujtása előtt, ha a Duna balpartján lévő temetőbeli sírboltról van szó, a dunabalparti köztemetők igazgatóságához (Kerepesi-temető, telefon 1-305-28); ha pedig a dunajobbparti köztemetőben lévő sírboltokról van szó, a dunajobbparti köztemetők igazgatóságához (Farkasréti-temető, igazgatósági épület, telefon 1-536-79) fordulni.

Sírboltokat építeni csak a temetőnek erre a célra kijelölt helyén és erre a célra megváltott területen lehet. Az építési engedély

iránt a polgármesterhez kérvényt kell benyujtani, amelyhez csatolni kell az építendő sírbolt pontos méreteit feltüntető tervrajzokat 3 példányban. A kérvényt 2 P állami okmánybélyeggel kell ellátni, a mellékletekre pedig a szabályszerű mellékleti bélyeget kell ragasztani.

Sírboltokat használatra a székesfőváros vagy készen enged át, vagy megengedi, hogy a temetőknek erre a célra kijelölt helyein sírboltokat építsenek. A sírboltok használata a temetők fennállásáig, 100 évig, vagy 60 évig terjed. A sírboltok és sírboltépítésre alkalmas területek használati díja különböző és ahhoz igazodik, hogy mekkora, lesz a sírbolt befogadóképessége, melyik temetőben, milyen helyen van az és hány év a kikötött használati idő? A sírboltok használatának megváltása ügyében adott esetekben közelebbi tájékoztatással a temetőigazgatóságok szolgálnak. A dunabalparti köztemetőkre nézve a dunabalparti köztemetők igazgatósága (Kerepesi-temető, telefon 1-305-28), a Duna jobbpartján lévő temetőkre nézve pedig a dunajobbparti köztemetők igazgatósága (Farkasréti-temető, telefon 1-536-79) ad közelebbi tájékoztatást és felvilágosítást.

Síremlékek felállítását a polgármester engedélyezi. Az engedélyezési eljárás a következő : a síremlék tervrajzát 2 példányban kell elkészíteni és a polgármesteri XIII. ügyosztálynak a temetési ügyeket intéző alosztályánál (Központi Városháza, III. em., 313. ajtószám alatt) kell bemutatni. Az engedély megadása esetén a terveket nyomban felülbélyegzik és a síremlék felállítható. A Kerepesi-temető 11. számú sírtáblájában az elsősoros sírhelyeken, továbbá sírboltokon felállítandó síremlékek tervrajzát a polgármesterhez címzett kérvény kapcsán kell benyujtani. Ezeken a sírboltokon és az elsősoros sírokon felállítandó emlékművek engedélyezése a műszaki osztályon kívül a közművelődési és művészeti ügyosztály véleményezése alapján történik.

Sírhelydíj-visszatérítést a polgármester csak kivételes méltánylást érdemlő esetekben engedélyez. Az ezirányú kérelmeket a polgármesterhez kell címezni és kellően meg kell indokolni. A kérvényeket szabályszerű bélyegzéssel (2 P állami) kell ellátni.

Sírhelyek. A székesfőváros köztemetőiben kettős sírhelyeknek használata is váltható. A kettős sírhely használata azzal a nappal kezdődik, amikor a sírhelydíjat kifizették és ettől a naptól számított 30 esztendeig tart. A második temetésnél, ha az első temetéstől a második temetés időpontjáig egy évnél több idő mult el, meg kell fizetni a kettős sírhelyeknek annyiszor $^1/_{30}$-ad részét, ahány esztendő a két temetés között eltelt. Ezzel a díjjal szemben a kettős sírhely használati ideje megfelelően meghosszabbíttatik. A polgármester indokolt kérésre megengedheti, hogy a kettős sírba három halottat is betemessenek. A kettős sírhely használatának megváltásához nem kell kérvény.

Sírkiásás. Lásd : Exhumálás c. a.

Sírkövek áthelyezését csak a sírban nyugvó halottak földi maradványaival egyidejűleg engedélyezi a hatóság. A szóbeli

kérelmet a polgármesteri X. ügyosztályban (Központi Városháza, I. em., 81. sz.) alatt kell előterjeszteni, míg az áthelyezés iránti írásbeli kérelmet a polgármesterhez kell címezni s azt 2 P állami bélyeggel kell ellátni.

Sírkövek eladása. A sírokon álló sírköveket a hátramaradottak semmiféle címen sem igényelhetik, mert a sírkő a halott emlékének ajándékozottnak tekintendő és sem az ajándékozó, sem leszármazottja azt többé vissza nem veheti. A lejárt használati idő után egy-egy sírtáblában visszamaradt síremlékeket a székesfőváros hatósága a temetőkről szóló szabályrendelet rendelkezései alapján a temetők fejlesztési alapja javára, vagy nyilvános árlejtés útján, vagy pedig szakértői becslés alapján megállapított árakon, közalkalmazottak részére darabonkint értékesíti. A szóbeli kérelmeket a polgármesteri X. ügyosztályban (Központi Városháza, I. em., 80. ajtószám) kell előterjeszteni, míg írásbeli kérelmeket — melyet 2 P állami bélyeggel kell ellátni — a polgármesterhez kell címezni.

Síroknak dísznövényekkel való kiültetése. A temetőben levő sírokat és sírboltokat tavasztól őszig fűvel, virágokkal, vagy dísznövényekkel lehet díszíttetni. Gyermeksír fűmagoztatásáért 5.44 pengőt, nagysír fűmagoztatásáért 8 P-t kell fizetni. A dísznövényeknek vagy virágoknak a sírokra való ültetését a temetői kertészet árjegyzék szerint végzi, amire vonatkozóan felvilágosítással a temetőigazgatóságok szolgálnak. A Kerepesi- és a X. ker. új köztemetőben (rákosi) lévő sírokra nézve a dunabalparti köztemetők igazgatósága (Kerepesi-temető) ad felvilágosítást, telefon 1-305-28; a Duna jobbpartján lévő Farkasréti-, Óbudai- és Németvölgyi-temetőkben lévő sírokra nézve pedig a Farkasréti-temetőben lévő dunajobbparti köztemetők igazgatósága ad felvilágosítást, telefon 1-536-79. Lásd még: Temetői kertészeti szabályzat és árjegyzék c. a.

Síröntözés. A temetőben lévő sírokra és sírboltokra ültetett fűnek, dísznövényeknek és virágoknak öntözését a temetőigazgatóság elvállalja és végezteti április hó 1-től minden év november hó 1-ig. Részletes díjszabást lásd: Temetői kertészeti szabályzat c. a.

Sorsjáték ellenőrzési díja. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Só vegyvizsgálata. L. Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Sportegyesületek segélyezése a polgárm. VII. ügyosztály hatáskörébe tartozik. A segélyt kérő egyesület kérelmét a polgármesterhez címezve adja be. A kérelmet ajánlatos már az előző évben benyujtani, mert a segély megszavazásáról a költségvetés keretében történik gondoskodás.

Statisztikai hivatal. Lásd: Bp. székesfőv. intézményei és üzemei c. f. a.

Svábhegyi Fogaskerekű Villamos Vasút díjszabása. (Városmajor állomásról Széchenyi-hegyről és viszont.) II. o., illetve III. osztály: Havi bérletjegy 12.— P, 10.— P. Hetijegy 3.20 P, 2.50 P. Tanuló hetikártya 1.68 P. Tanonc hetikártya 1.68 P.

Hegymeneti jegy 60 fillér, 50 fillér. Lejtmeneti jegy 40 fillér, 30 fillér. Menettértijegy 90 fillér, 70 fillér. Menettérti gyermekjegy 30 fillér, 24 fillér. Menetjegy vasár- és ünnepnapon reggel 8 óráig 24 fillér. Menetjegy (Adalak—Svábhegy) 20 fillér. Menetjegy (Svábhegy—Széchenyi-hegy) 16 fillér. Menetjegy (Városmajor—Erdei iskola) 30 fillér. Poggyászszállítási jegy 8 fillér.

Sz

Szabályozási ügyek. Lásd: Telekrendezés c. a.

Szabályozásmódosítás iránti kérelmek a polgármesteri III. ügyosztályhoz intézendők. A bélyegköteles beadványt (2·— P állami okmánybélyeg) a szabályozásmódosításban érdekelt összes ingatlanok tulajdonosainak aláírásával kell ellátni. Szükséges okmányok: 1. Telekkönyvi kivonatok. 2. A kérelem tárgyát feltüntető vázlatrajz, esetleg kívánságra rétegterv (magassági viszonyokat feltüntető rajz) és kötelező nyilatkozatok is beadandók. Díj jelenleg nincs megállapítva. Az elintézés menete: A polgármesteri III. ügyosztály javaslatot tesz, amelyre nézve a városrendezési és magánépítési szakbizottság meghallgatása és — nagyobb szabályozásoknál a törvényhatósági bizottság — állásfoglalása után a Fővárosi Közmunkák Tanácsa határoz. Vonatkozó törvények: Az 1870. évi X. t.-c., az 1930. évi XVIII. t.-c. és az 1937. évi VI. t.-c. Fellebbezésnek helye nincs, miután szabályozási kérdésekben a Fővárosi Közmunkák Tanácsa véglegesen dönt.

Szakfelügyelő iskoláknál. Lásd: Iskolafelügyelők c. a.

Szakorvosi cím használatát a 237.600/1936. és a 240.600/1936. B. M. sz. rendeletek szabályozzák. A szakorvosi vizsgára a belügyminiszternél kell írásban jelentkezni. A kérvényhez csatolni kell az oklevél másolatát és a működési bizonyítványokat.

Szanatórium, gyógyintézetek engedélyezése. Kórházat, bárminemű gyógyintézetet és járóbetegek gyógyítására szolgáló orvosi rendelőintézetet az 1300/1932. N. M. M. eln. számú miniszteri rendelet értelmében csak a m. kir. belügyminiszternek engedélyével lehet felállítani. Az engedélyezés iránt a kérvényt a m. kir. belügyminiszterhez címezve az intézet helye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselőjéhez kell benyujtani. A kérvényhez csatolni kell: 1. a törvényhatósági tiszti-főorvos igazolását arról, hogy az intézet számára kiszemelt hely és környéke a közegészségügy követelményeinek megfelel; 2. az intézet elhelyezésére szolgáló ingatlan telekkönyvi kivonatát és a környéket is feltüntető helyszínrajzát; 3. részletes kimutatást, amely tartalmazza: pontos műszaki leírását annak, hogy az intézet milyen (tömb, pavillon) rendszer szerint épült, illetőleg épül, az egyes épületek, a kórszobák, a személyzet részére szolgáló lakások, a mellékhelyiségek helyszíni elhelyezésére és berendezésére (vízzel való ellátás,

szellőztetés, fűtés, világítás, ürülékek eltávolítása, csatornázás stb.) vonatkozó adatok kimerítő feltüntetésével; 4. annak bejelentését, hogy az intézet, valamint az egyes kórszobákat hány ágyra tervezik, általános vagy egyes betegségek (speciális) gyógyítására szolgál-e; s mily kórosztályokra fog tagozódni; 5. annak kimutatását, hogy az orvosok, az ápolók és a segédszemélyzet elhelyezéséről kielégítő módon gondoskodtak; 6. pénzügyi tervezetet az intézet létesítésével és fenntartásával járó költségek megfelelő fedezetéről; 7. az intézet nevének és pecsétjének megjelölését; 8. amennyiben az intézet fenntartója és létesítője törvényhatóság, város vagy község, az intézet felállítására és a költségek fedezésére vonatkozó közgyűlési, illetőleg a kisgyűlés által jóváhagyott képviselőtestületi véghatározatot. A hiányosan felszerelt kérvényt a törvényhatóság első tisztviselője, a hiány pótlása végett, a folyamodónak minden egyéb eljárás mellőzésével visszaadja. A törvényhatóság első tisztviselője a kellően felszerelt kérvényt a tiszti-főorvosnak, a törvényhatósági egészségügyi bizottságnak, továbbá a törvényhatóság székhelyén kívül eső helyen tervezett intézet tekintetében, a fekvése szerint illetékes elsőfokú közegészségügyi hatóságnak és orvosi szakközegének véleményével kiegészítve, saját véleményes jelentése kíséretében a m. kir. belügyminiszterhez terjeszti fel. Az intézet felállítását, a tervek egyidejű megállapításával a m. kir. belügyminiszter — törvényhatósági, megyei, városi és községi intézet létesítése esetében a m. kir. pénzügyminiszterrel egyetértve — engedélyezi.

Számlák kifizetése a főváros pénztárainál. A vállalati járandóságok kifizetése háromféleképpen történik: számla, kereset és végszámla útján. 1. Amennyiben valamely vállalkozó valamely munkára való megbízást megrendelőlevél útján kapta, úgy a munkáért járó követelését számla benyujtása útján kérheti. Számlában mindig a szóbanlevő munkálattal kapcsolatos egész vállalati járandóság összegét kell kérni. 2. Amennyiben a vállalkozó valamely közmunka elvégzésére megbízást, szűkebb vagy nyilvános versenytárgyalás útján nyerte el, úgy egyes részmunkálatok teljesítése után a végzett munka arányában részfizetést kérhet, az egyes részfizetések iránti kérelmek között legalább 15 napi időköznek kell eltelnie, be nem épített anyagra a székesfőváros keresetet (részfizetést) nem utal ki. 3. Szűkebb és nyilvános versenytárgyalás útján elnyert munkáknál a munka teljes befejezése után az egyes részfizetéseken felül fennmaradó végjárandóság kifizetését a vállalkozó végszámla benyujtása útján kéri. Számlák, a keresetek és a végszámlák mindig 2 példányban készítendők el és a központi számvevőség kezelőosztályánál (Központi városháza III. em. 375. ajtó) nyujtandók be. A számlákat a székesfőváros, amennyiben azok összege az 1000 pengőt meghaladja, a benyujtástól számított 30 napon belül fizeti ki. Az egyes keresetek kifizetése fent megjelölt értékhatáron alul, a benyujtástól számított 8 napon belül nyer elintézést, míg a végszámlák elintézésének ideje időbelileg meghatározva nincsen, mert az mindig a munka nagyságától függ.

Számlabélyeg. Lásd: Illetéktáblázat c. a.

Szántóföldek (fővárosi) bérbeadása. Lásd: Haszonbéres földek bérbeadása c. a.

Származási állatbizonyítványok. Lásd: Állategészségügyi közigazgatás c. a.

Szegénybetegek részére gyógyászati segédeszközöket a polgármesteri IX. ügyosztály engedélyez. Az elöljáróság által kiállított szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt kérelmeket az illetékes kerületi elöljáróságnál kell benyujtani, mely a beteget a kerületi orvosnál való személyes jelentkezésre szólítja fel. Az engedélyezésről a folyamodó határozatot kap, melynek alapján az engedélyezett gyógyászati segédeszközt a határozathoz csatolt jegyzékben felsorolt cégek bármelyikénél, a főváros költségére beszerezheti. Azok részére, akik az OTI-nak, vagy a MABI-nak, vagy valamely más, az 1927. évi XXI. t.-c. hatálya alá eső biztosító intézetnek igényjogosult tagjai, gyógyászati segédeszköz a főváros költségére nem engedélyezhető. A kérelem elutasítása esetén a belügyminiszterhez lehet fellebbezni. Vonatkozó törvény: 6000/931. M. E. és 400/932. N. M. M. rendeletek.

Szegénygondozás központi irányítása a polgármesteri IX. ügyosztály hatásköre. Minden kerületi elöljáróságnál népjóléti osztály működik, amelynek feladata a kerületben lakó szegények természetben és készpénzzel való segélyezése. Minden hatósági segélyezésre szorultnak a ker. elöljáróságnál nyilvántartó lapja van, a segélyezettnek pedig »Igazolványa«. Az igazolványban minden akár természetbeni, akár pénzbeli segélyezést a ker. elöljáróság bejegyez. »Igazolvány« nélkül segélyt senki sem kaphat. Minden segélyezettről a ker. elöljáróság helyszíni vizsgálat alapján környezettanulmányt vesz fel s csak az igényjogosultság elbírálása után folyósítja a segélyt. A segélyezés módjai: Ebédjegyekkel a ker. népkonyhában való étkeztetés. Élelmiszerutalványok. Tej vásárlására jogosító utalványok. Ruházati szükséglet. Téli hónapokban tüzelőszer. Pénzbeli támogatás. Vasúti jegy, ha a segélyezett igazolja, hogy valamely városban, vagy községben állandó munkát kapott s így hatósági támogatásra már nem szorul. Az 1934. október hó 8-án bevezetett segélyezési rendszer: a munkakészség igazolása ellenében nyujtott segélyezés rendszerének értelmében munkaképes családfő, illetőleg családja csak az esetben részesülhet hatósági segélyben, ha félévenkint 18 munkanapon, napi 6 órán át, díjtalan munkát, u. n. inségmunkát végzett. Eltartásra köteles hozzátartozók hiányában teljesen munkaképtelen és elaggott budapesti illetőségű szegényeknek szeretetotthonban való elhelyezése. Részletezést lásd: a különböző címszavak alatt.

Szegényházak. Lásd: Szeretetotthonok c. a.

Szegényházba (szeretetotthonba) való felvétel és tartásdíj. Azok a vagyontalan, munka- és keresetképtelen, magukat fenntartani nem képes egyének, akik közsegélyben való részesítésük előtt legalább három évig (6000/1931. M. E. sz. kormányrendelet

18. §.) Budapesten laktak, (amennyiben magyar állampolgárok) s akiknek ellátásra kötelezhető és képes hozzátartozóik nincsenek, a székesfőváros által fenntartott szeretetotthonokban (szegényházakban) nyerhetnek elhelyezést és szükség esetén ugyanott kórházi ápolásban is részesülnek. A székesfőváros erre a célra három fő- és kilenc fiókintézetet tart fenn. (Lásd: Szeretetotthonok c. a.) Aki a székesfőváros által fenntartott szeretetotthonok (szegényházak) egyikébe óhajt jutni, jelentkezik a lakása szerint illetékes kerületi elöljáróságnál, hol kéréséről jegyzőkönyvet vesznek fel, majd előzetes orvosi vizsgálat és életviszonyainak a helyszínen, népjóléti megbízott által megejtett tüzetes vizsgálata után, az eredményhez képest pártoló vagy elutasító javaslatot tesznek a székesfőváros polgármesteri IX. ügyosztályához. Amennyiben a folyamodó lakóhely községe még nem nyert megállapítást, a polgármesteri IX. ügyosztály, az ügy érdemleges elbírálása előtt az iratokat a lakóhely község megállapítása végett a polgármesteri IV. ügyosztályhoz teszi át. A budapesti lakóhely megállapítása esetén a polgármester (polgármesteri IX. ügyosztály) a felvétel vagy elutasítás tekintetében további jogorvoslat kizárásával végérvényesen határoz. Szükséges okmányok: A folyamodó jelentkezése alkalmával (a ker. elöljáróságnál) leghelyesebb, ha magával viszi minden meglevő okmányát, nevezetesen születési anyakönyvi kivonatát, munkakönyvét, cselédkönyvét, illetőségi vagy állampolgársági bizonyítványát, lakbizonylatát; férjes nő vagy özvegyasszony, házasságlevelét, illetve férje halotti bizonyítványát.

Szegényházi ápoltak illetőségének megállapítása. Magyar állampolgárok illetőségének megállapítása szegényházi felvételükhöz szükségtelen. A 6000/1931. M. E. számú rendelet a szeretetházi ápolásban lévők után felmerülő ápolási költségek viselésére a »lakóhely község«-et kötelezik. »Lakóhely községe« valakinek az a község, melyben az utóbbi öt éven belül három évén át vagy leghosszabb ideig lakott (6000/1931. M. E. rend. 18—20. §§.). Ezt tárgyalások által a polgármesteri IV. ügyosztály hivatalból állapítja meg. Azon ápolásban állók vagy ápolást kérők honosságát, akik magyar honosoknak nem tekinthetők, diplomáciai úton lefolytatott tárgyalás által állapítja meg. Utóbbi esetben szükség van az állampolgárság megállapítására, mert kívánatos a közeltartásra szoruló idegen honosoknak átadása hazájuk részére. A legutóbbi belügyminiszteri rendeletek azon gyakorlat kifejlődésére utalnak, hogy idegen honos eltartására belföldi község nem kötelezhető.

Szegényjogon rendelt gyógyszerekről szóló számlákat a polgármesteri IX. ügyosztály intéz el rövidúti utalványozással. A gyógyszerészek számláit a vonatkozó orvosi vényekkel együtt a szegénység igazolása és orvosi szakszempontból való felülvizsgálás mellett a gyógyszertár helye szerint illetékes kerületi elöljárósághoz kell beterjeszteni. Ez eljárás után az elöljáróság a számlákat a tisztifőorvosi hivatalnak mutatja be, mely észrevételei közlése mellett azokat a polgármesteri IX. ügyosztályhoz továbbítja. Az így

beérkezett számlák a polgármesteri X. ügyosztály által történt retaxálás után kerülnek utalványozásra, illetőleg számvevőségi érvényesítésre. A tiszti-főorvosi hivatal által meg nem engedett gyógyszerek vényei szabálytalanoknak minősíttetnek, azokat a számlákból törlik és a gyógyszertárnak visszaadják.

Szegénysegélyek. A székesfőváros népjóléti igazgatásának szervezéséről szóló 1092/1916. kgy. sz. szabályrendelet alapján a kerületi előljárók az arra szoruló budapesti lakosoknak, a székesfőváros polgármestere pedig a vidéken lakó budapesti illetőségű rászorultaknak havi vagy rögtöni segélyt nyujt. A szegényellátást legújabban szabályozó 6000/1931. M. E. sz. rendelet 15. §-a, valamint a 400/1932. N. M. M. Eln. sz. rendelet I. szakasza értelmében az igazolt szegények gyógyszer és gyógyászati segédeszközzel való ellátása a tartózkodási községet terheli.

Szegénységi bizonyítványok. Szegénységi bizonyítványt hatóságnál leendő felhasználás céljából csak az kaphat, akinek vagyona nincs, jövedelme pedig a Budapesten szokásos napszám összegét nem haladja meg. Szegénységi bizonyítványt a következő ügyekben lehet kérni: Bírósági (peres) ügyekben leendő használatra útlevél, vizum beszerzésre. Okmányok díjtalan beszerzésére. Kórházi ápolásra, orvosi kezelésre. Szegénységi bizonyítványt csakis személyes jelentkezéssel lehet kérni a lakás szerint illetékes kerületi előljáróságon. Kérvényt nem kell benyujtani. A kérelem jegyzőkönyvi felvétele alkalmával a személyazonosság igazolandó s a lakásbejelentő-lapot, valamint a jövedelmet igazoló kereseti kimutatást is fel kell mutatni. Kórházi ápolási ügyekben kért szegénységi bizonyítványok csakis az Országos Társadalombiztosító Intézet igazolása után adhatók ki.

Szellemi szükségmunkát rendszeresen nem tart fenn a főváros. Amikor a szellemi szükségmunkát elrendelik, a megfelelő képesítéssel rendelkező munkanélküli budapesti lakosok kérelmeiket a polgármesterhez terjesztik elő. Az akció lebonyolítását a polgármesteri IX. ügyosztály intézi. Az alkalmaztatás ideiglenes és meghatározott időre szól. A legutóbbi szükségmunka során a havi fizetés 60—70—80 pengő volt aszerint, hogy a szükségmunkás egyedülálló-e vagy családtagokkal rendelkezik.

Szemétfuvarozás elleni panaszokat a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál: Kún-utca 8. sz. alatt kell bejelenteni.

Szemétfuvarozási illeték. Lásd: Adók c. a.

Szemét kifuvarozását, amennyiben az olyan nagymennyiségű, vagy olyan anyagokból származik, amelyeknek díjmentes elfuvarozására a Köztisztasági Hivatal nem köteles, csak külön díjazás ellenében végzi a Köztisztasági Hivatal. Igy többek között nem köteles a hivatal díjmentesen elszállítani az ülzletekből származó szemetet, a nagyarányú épületjavítások, tatarozások után kikerülő szemetet, a szalmazsákok hulladékát. Egy fuvarrakomány ilyen természetű szemét elszállítása 16.50 pengőbe kerül. A magánosok által saját fuvarban kiszállított szemét az Ecseri-úti átemelő állomáson üríthető ki az ott lévő vasúti kocsikba. Ezért külön díjazás nem jár.

Szemétválogatásra (szemétbányászásra) a Köztisztasági Hivatal igazgatóságánál, VIII., Kún-u. 8. sz. alatt kérhető engedély.

Szent Imre gyógyfürdő. Lásd : Budapest székesfőváros üzemei és intézményei c. a.

Szent István-kórház. Lásd : Közkórházak c. a.

Szent László-kórház. Lásd : Közkórházak c. a.

Szent Margit-kórház. Lásd : Közkórházak c. a.

Szeretetotthoni (szegényházi) tartásdíjak behajtása. Az ideiglenesen felvett, idegen lakóhely községű (illetőségű) szeretetotthoni ápoltak tartásdíjainak behajtása hivatalból, átiratok útján történik. Eljárás : *a)* az 1931. évi november hó 1. előtti időben felmerült tartásdíjak esetében az idegen községbeli illetőség megállapítása után, *b)* az 1931. évi november hó 1. utáni időben felmerült tartásdíjak esetében pedig — a 6000/1931. M. E. számú kormányrendelet alapján — az idegen lakóhely község megállapítása után a polgármesteri IX. ügyosztály átirat útján szólítja fel az illetékes község hatóságát. Amennyiben a község (város) a megtérítést bármely okból megtagadná, a vitás ügyben elsőfokon annak a törvényhatóságnak első tisztviselője jár el, amely törvényhatóság (törvh. város) ellen, illetőleg, amely törvényhatóság területén fekvő megyei város vagy község ellen a követelés irányul. Az alispán határozata ellen panasszal lehet élni a m. kir. közigazgatási bírósághoz. Vonatkozó törvény : 1886. évi XXII. t.-c. (145. §.), illetve az 1422/1889. V. sz., az 51.000/1899. sz., 172.523/1913. IX. sz., 172.524/1913. IX. sz. belügyminiszteri körrendeletek és a 6000/1931. M. E. sz. kormányrendelet.

Szeretetotthonokban nyernek elhelyezést azok a munka- és keresetképtelen szegények, akiknek eltartásra kötelezhető és arra képes hozzátartozóik nincsenek. A székesfőváros három fő- és kilenc fiókintézetet tart fenn erre a célra : az Erzsébet-szeretetotthont hat fiókintézettel, a dunajobbparti szeretetotthont három fiókintézettel és a Kamaraerdei szeretetotthont. A szegények a szeretetotthonokban teljes ellátást (élelem, lakás, ruha, mosás, fürdő, borbély és zsebpénz) kapnak, a betegek orvosi kezelésben és gyógyszerellátásban részesülnek. Mindegyik intézetnek — a fiókok kivételével — saját konyhaüzeme, cipő- és ruhajavítóműhelye van. Az ápoltak szórakoztatására könyvtár és rádió szolgál. Az intézeti élelmezést és betegápolást a Szent Vince-rendű irgalmas nővérek és az Assisi Szent Ferenc leányairól elnevezett nővérek végzik. — E r z s é b e t-s z e r e t e t o t t h o n. (VII., Alsó erdősor 7.) A szeretetotthonhoz hat fiókintézet tartozik. Az I. számú fiókintézet a VII., Izabella-utca 31. számú házban, a II. számú fiókintézet a VIII., Alföldi-utca 6—8. szám alatt III. számú fiók a VII., Rottenbiller-utca 50. sz., a IV. számú fiók a VII., Rottenbiller-utca 16—18, az V. számú fiók VII., Alföldi-utca 11. sz., a VI. számú fiók a VI., Angyalföldi-út 2. számú épületekben működik. Az Erzsébet-szeretetotthon fő- és hat fiókintézetében összesen 2151 szegény nyerhet elhelyezést. A betegek ápolására 848 ágyas kórház van a főintézetben és külön zárt osztály az elmebetegek részére. — D u n a j o b b p a r t i s z e-

retetotthon (II., Széna-tér 3.). A szeretetotthonhoz három fiókintézet tartozik. Az I. számú fiókintézet a Lógodi-utca 44. szám alatt, a II. számú fiókintézet a II., Menház-utca 3. szám, a III. számú a II., Marczibányi-tér 3. szám alatt működik. A jobbparti szeretetotthon fő- és három fiókintézetében összesen 605 szegény nyerhet elhelyezést. A betegek ápolását a főintézetben 104 ágyas kórházi osztály látja el. — A kamaraerdei szeretetotthon (I., Kőérberek-dülő 15.877. hrsz.) 308 szegény. elhelyezésére szolgál. Ennek a szeretetotthonnak konyhakerti gazdasága, tejgazdasága és sertéshízlalója is van.

Szeszes italok vegyvizsgálata. L.: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Széchenyi-fürdő. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapja. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Szénavásár. Lásd: Takarmányvásár c. a.

Szikvíz- és szikvizes palackalkatrészek vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálat c. a.

Színházi (rendkívüli) előadás engedélyezését a polgármesteri XIV. ügyosztálynál és a rendőrség főkapitányságánál egyidőben kell kérelmezni. A polgármester az engedélyezést a rendőrséghez benyujtandó kérvényre vezeti rá, ezért külön díjat fizetni nem kell.

Színháznyitási engedély megadása a polgármesteri XIV. ügyosztály hatáskörébe tartozik. A kérelmező 20·— P okmánybélyeggel ellátott kérvényben igazolni tartozik anyagi felkészültségét, erkölcsi megbízhatóságát és szakértelmét. Meg kell jelölnie a színház helyét, célját, művészi irányát. A polgármester megkérdezi az engedély kiadása előtt a Színművészeti és Filmművészeti Kamarát. A véghatározat ellen a belügyminiszterhez lehet fellebbezni. Minden működő színház, minden játszási évad megnyitása előtt, valamint a játszási évad befejezése előtt évadnyitó, illetve évadzáró vizsgálatot is köteles kérni a polgármestertől. Az eljárást a polgármester folytatja le, szakértők bevonásával, tűzrendészeti, építészeti, színpadtechnikai stb. szempontból vizsgálja felül a színház épületét és berendezését és a szükséghez képest változtatásokat rendelhet el. A véghatározat ellen a belügyminiszterhez lehet fellebbezni.

Szoborfelállítási költségekhez való hozzájárulást a polgármestertől kell kérni, az ügy a XIV. ügyosztály ügykörébe tartozik. A bélyegköteles kérvényben meg kell jelölni a szobrot állító testületet és ismertetni kell a szobor felállítására irányuló mozgalom kereteit. Feltétlenül igazolni kell a már gyüjtött összeget, mert a székesfőváros csak a gyüjtés végén és csak a gyüjtött összeg kisebb hányadával járulhat a legjobb esetekben is a költségekhez. Be kell mutatni a kész szobor tervét, vagy közölni a szoborterv beszerzésének módját (pályázat, megbízás, stb.), egyúttal meg kell jelölni a szobor helyét. A költségekhez való esetleges hozzájárulás rendszerint csak a szobor helyének kijelölése után történhet, úgyhogy a szoborfelállítás engedélyezésénél történő bírálat ennek a kérelemnek elbírálását is megelőzi.

Szobrok felállításának engedélyezését a polgármestertől kell kérni, az ügyet a XIV. ügyosztály intézi. A beadvány bélyegköteles, mellékelni kell a tervezett szobor képét, talapzatának rajzát, elhelyezésének helyszínrajzát. A beadványban meg kell jelölni az állíttatót, a tervező szobrászművészt és műépítészt, közölni kell továbbá, hogy a szobor mintái hol tekinthetők meg. Amennyiben a szobor még nincs készen, vagy a hely kijelölését a fővárostól előzetesen kérik, természetesen az ennek megfelelő mellékletek mellőzhetők. Kész szoborterv nélkül csak akkor lehet hely kijelölését kérni, ha pályázat kiírásáról van szó. Ebben az esetben azonban a hely átengedése csak elvi és a kiválasztott terv újból elbírálásra kerül. Általában szobrot a közművelődési szakbizottság, esetleg a művészi szaktanácsadó testület albizottsága bírál el. A szobor helyét az összes érdekelt ügyosztályok és közüzemek helyszíni szemléje alapján a polgármester jelöli ki. A polgármesteri határozathoz a Főv. Közmunkák Tanácsának hozzájárulása kell. A polgármester határozata megfellebbezhető a Közmunkák Tanácsához, onnan a belügyminiszterhez.

Szobrok karbantartása, gondozása, sérüléseik kijavítása a polgármesteri XIV. ügyosztályhoz tartozik. A közterületen álló szoborműveket a polgármester, vagy megbízottja, általában át szokta venni a székesfőváros gondozásába, amire külön kell felkérni. Az átvétellel a szobor a polgármesteri XIV. ügyosztály nyilvántartásába és felügyelete alá kerül.

Szövetek, textiláruk vizsgálata. A vizsgálatra vonatkozólag felvilágosításért legcélszerűbb személyesen, vagy írásban, esetleg távbeszélő útján egyenesen a Székesfőv. Vegyészeti Intézethez (Központi városháza) fordulni.

Szükséglakások. A polgármesteri IX. ügyosztály kezelésében jelenleg kétfajta szükséglakás van, mégpedig: a saját szükséglakásos telepek és a magánháztulajdonosok által felajánlott és a főváros által szükséglakás céljaira bérelt lakások. A szükséglakásokban Budapesten hajléktalanná vált családok nyernek elhelyezést, s ezek a lakások a 4780/1932. M. E. rendelet értelmében segélyként utaltatnak ki. 1937 február hó 1-től kezdődőleg a 125.336/937—V/b. sz. belügyminiszteri rendelet értelmében a főváros területén levő összes (tehát az állami telepeken is) szükséglakásos lakótelepek megüresedett lakásait a főváros utalja ki. A kiutalásokat és az ezzel járó egyéb teendőket a polgármesteri IX. ügyosztályhoz tartozó szükséglakás-hivatal (VII., Alsóerdősor 28. sz.) végzi. Lásd még: Lakásügyi intézmények c. a.

Szükségmunkáselosztó Hivatal. Lásd: Központi Szegénynyilvántartó és Inségmunkáselosztó Hivatal c. a.

Születendő gyermekek vallására megegyezés. Különböző vallású házasulandók a házasság megkötése előtt a születendő gyermekek vallására nézve egyességet köthetnek (a házasságkötés után reverzális nem létesíthető), mely szerint a gyermekek nemre való tekintet nélkül az atya — vagy az anya vallását követik. E célból a házasulandók a házasság kihirdetésének elrendelését igazoló, az anyakönyvvezetőségnél beszerzendő kihirdetési értesí-

téssel megjelennek a Központi városháza IV. ügyosztályának előadójánál, aki felveszi a jegyzőkönyvet és még ugyanaznap megkapják a végzést, mely az anyakönyvben hivatalból feljegyeztetik. (Bélyegmentes.)

Születési anyakönyvi bejegyzés. Lásd: Anyakönyv c. a.

Szülésznő letelepedését, gyakorlatának megkezdését vagy megszüntetését, lakásváltoztatását, elhalálozását a tiszti-főorvosi hivatalnál kell bejelenteni.

Szülő nők ingyenes kezelése. Szegénysorsú szülő nők szerezzék be a lakásuk szerint illetékes előljáróságon a szegénységi bizonyítványt és jelentkezzenek ugyanott a kerületi orvos rendelőjén, ahol kijelölik számukra a kerületi szülésznőt, aki ingyen kezelésben részesíti őket. Sürgős esetekben a szegénységi bizonyítványt utólag is be lehet szerezni.

Szülőotthonok. Az Országos Stefánia Szövetség budapesti szülőotthona X., Belső Jászberényi-út 24—26. szám alatt működik. A szülőotthonba a védőnő javaslatára felvesznek háziterhest 8 hónapi terhességtől, szülőanyákat és nőibajban szenvedőket. A háziterhesek és szülőanyák díjtalanul élvezik az otthont. Vidéken a szövetség 12 szülőotthont tart fenn. Az Országos Stefánia Szövetség szülőotthonain kívül a pesti izr. nőegylet által fenntartott »csepeli Weiss Alice-szülőotthon« (VII., Kertész-utca 36. sz.) és a X., »Paula-szülőotthon« (X., Méhes-utca 4.) működik.

T

Takarmányvásár. Az Országos vásártéren kedd és pénteken vidékről termelők által kocsival felhozott takarmány- és szalmafélék kerülnek eladásra. Nagybani kereskedők préselt állapotban a Józsefvárosi teherpályaudvaron lévő rakodón árusítják a fentieket.

TANÁROK, TANITÓK ÉS ÓVÓNŐK HAVI FIZETÉSE A FŐVÁROSNÁL.

Fizetési		Fizetési csoport				
osztály	fokozat	I.	II.	III.	IV.	IV.
A)	1.	158.—	177.50	184.50	198.—	—
	2.	167.—	184.50	193.50	206.50	210.—
	3.	176.—	193.50	202.—	218.—	227.—
	4.	184.50	202.—	210.—	234.—	242.—
	5.	193.50	210.—	227.—	244.50	252.—
	6.	202.—	227.—	242.—	260.—	265.—
	7.	211.—	242.—	252.—	272.50	283.50
	8.	220.—	252.—	265.—	291.50	310.—
	9.	228.50	265.—	283.50	314.50	336.—
	10.	—	283.50	302.50	336.—	377.—
B)	1.	242.—	302.50	325.—	366.—	411.50
	2.	252.—	325.—	354.—	393.50	454.—
	3.	265.—	354.—	380.—	418.—	497.50
C)	1.	—	380.—	404.—	454.—	541.50
	2.	—	404.—	454.—	497.50	641.50

A székesfővárosi közoktatási alkalmazottak negyedévi lakáspénzei.

1. A rendszeres alkalmazásban levő oktatószemélyzet és a kinevezett dajkák, valamint a közoktatási nyugdíjasok, özvegyek és szülőtlen árvák lakáspénze.

A tényleges alkalmazottaknál, valamint a 411/1926. és az 1601/1927. kgy. sz. határozatok alapján ellátott nyugdíjasoknál, özvegyeknél és szülőtlen árváknál az						a) Azoknál a tényleges alkalmazottaknál, akiknek legfeljebb két családi pótlékuk van, valamint a 15 évi vagy 15 évnél hosszabb szolgálati idővel rendelkező nyugdíjasoknál	b) Azoknál a tényleges alkalmazottaknál, akiknek legalább három családi pótlékuk van
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.		
az 1602/1924. kgy. sz. határozat alapján ellátott nyugdíjasoknál, özvegyeknél és szülőtlen árváknál az							
I. és VII.	II. és VIII.	—	III., IV. és V	VI.	IX.		
fizetési csoport alábbi fizetési osztályaiban és fokozataiban						1932 aug. 1-től pengő	1932 aug. 1-től pengő
—	—	—	—	—	A/1—4.	91·08	101·20
—	—	—	—	—	A/5—8.	111·32	126·73
A/1—3.	A/I.	—	—	—	—	152·03	202·63
A/4., 5.	A/2—4.	A/1—3.	A/1.	—	—	177·33	227·93
A/6—9.	A/5., 6.	A/4., 5.	A/2—4.	A/2., 3.	—	202·63	253·46
B/1—3.	A/7—9.	A/6—8.	A/5—7.	A/4—6.	—	278·76	329·36
—	A/10., B/1—3., C/1., 2.	A/9., 10., B/1—3., C/1., 2.	A/8—10., B/I	A/7—9.	—	354·66	405·49
—	—	—	B/2., 3, C/1, 2.	A/10., B/1—3.	—	430·79	481·39
—	—	—	—	C/1., 2.	—	481·39	532·22

2. A legalább heti 15 órával működő ideiglenes és helyettes oktatószemélyzet, továbbá iskolaorvosok, iskolanővérek, asszisztensek és iskolai kezelők, továbbá az önálló hitoktatókat helyettesítő hitoktatók lakáspénze, tekintet nélkül a családi pótlékok számára, 101.20 P

3. A napibéres altisztek és dajkák lakáspénze, tekintet nélkül a családi pótlékok számára, 50.60 P.

A székesfőváros közoktatási intézeteinél előforduló ideiglenes alkalmazások és megbízások díjazása.

A mellékfoglalkozás ellátásáért megállapított alább feltüntetett összegeket 1938. évi január hó 1-től kezdődően ugyanolyan százalékkal kell csökkenteni, mint a főfoglalkozás ellátásáért járó havi fizetést. A főfoglalkozásként ellátott órákért járó díjazás havi összegét 100 pengőig 5%-kal, 100 pengőtől 120 pengőig 10%-kal, 120 pengőn felül pedig 12%-kal kell csökkenteni.

Az alkalmazás helye	Mellékfoglalkozásként ellátott igazgatás	Szakfelügyelet, iskolalátogatás*)	Órák adására egész iskolaévre történő ideiglenes alkalmazásnál havidijátalány, illetve egyhavi díjazás heti óránként	Helyettesítés és egyes órák tartására történő kiküldés
Kisdedóvó	felügyelő-igazgatónak egy kisdedóvó felügyeleteért (beleértve a napközi otthont is) havi 16 P, minden további kisdedóvó után havi 8 P	anyagszertári vagy szakfelügyelő, vagy látogató óvónő havi 72 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	havidíj 160 P	naponként 6 P, de havonként legfeljebb 160 P
Napközi otthon	egy, legalább 25 főből álló csoport után havi 16 P, minden további csoport után havi 8 P, de legfeljebb havi 40 P	—	havidíj 160 P	naponként 6 P, de havonként legfeljebb 160 P
Elemi iskola, árva- és szeretetház, gyógypedagógiai nevelőintézet	—	anyagszertári vagy szakfelügyelő havi 88 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	havidíj 170 P, énektanítóknál, hitoktatóknál óránként 8·50 P, de legfeljebb havi 170 P	naponként 6·50 P, de havonként legfeljebb 170 P
Továbbképző iskola	egy osztály után havi 16 P, minden további osztály után még havi 8 P, de legfeljebb összesen 80 P	—	8·50 P, gazdasági szaktanítás 9·50 P	az előző osztályozás szerint óránként 2·20 és 2·40 P
Iparostanonciskola	havi 88 P	anyagszertári vagy szakfelügyelő havi 88 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	előírt képesítéssel 9,50 P a többiek 8·50 P	az előző osztályozás szerint óránként 2·40 és 2·20 P
Kereskedőtanonciskola	havi 88 P	—	10 P	óránként 2·50 P
Női gazdasági iskola	—	—	9·50 P	óránként 2·40 P
Polgári iskola	—	anyagszertári vagy szakfelügyelő havi 96 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	testnevelés, ének és kézimunka 9·50 P, egyéb 10 P	az előző osztályozás szerint óránként 2·40 és 2·50 P

Női ipariskola	havi 106 P	anyagszertári vagy szakfelügyelő havi 96 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	elméleti tárgyak és rajz 10 P, egyéb 9·50 P	az előző osztályozás szerint óránként 2·50 és 2·40 P
Női kereskedelmi szaktanfolyam	két osztály után havi 88 P, több osztály után havi 106 P	—	gyors-, gép-, szépírás és testnevelés 9·50 P, egyéb 10 P	az előző osztályozás szerint óránként 2·40 és 2·50 P
Alsófokú zenetanfolyam	a tandíj 20 %-a	szakfelügyelő havi 96 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	10·80 P, állandó helyettesítéssel megbízott ideiglenesek havidíja 160 P	óránként 2·70 P
Gyógypedagógiai nevelőintézet	—	—	havidíj 220 P	naponként 8·50 P, de havonként legfeljebb 220 P
Gimnáziumoknál, felső kereskedelmi iskola és iparrajziskola	—	anyagszertári felügyelő havi 106 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	gyors-, szép-, gépírás, testnevelés, ének és kézimunka 10 P, egyéb 12 P	az előző osztályozás szerint óránként 2·50 és 3 P
Kertészképző és felső mezőgazdasági iskola	—	—	elméleti tárgyak 12 P, gyakorlati tárgyak 10 P	az előző osztályozás szerint óránk. 3 és 2·50 P
Felsőbb zeneiskola	—	—	13.60 P	óránként 3·40 P
Középiskolát végzettek kereskedelmi szaktanfolyama és a droguista továbbképző tanfolyam	havi 160 P	—	egyetemi tanárok 40 P, gyors-, gép-, szépírás 12 P, egyéb 16 P	az előző osztályozás szerint óránként 10, 3 és 4 P
Pedagógiai Szeminárium	—	—	—	egyetemi tanárok 15 P, elméleti tárgyak előadói 10 P, mások 5 P. Mintatanítás 10 P
Irodai teendők ellátása bármely intézetnél, a közigazg. tisztviselőkre megállapított munkaidővel	—	—	havidíj 160 P	naponként 6 P, de havonként legfeljebb 160 P
Iskolaegészségügyi intézménynél	—	felügyelő iskolaorvos havi 106 P tiszteletdíj és 13·60 P közlekedési költség	iskolaorvos és szakorvos 270 P havidíj, iskolanővér és asszisztens, ha legalább elemi isk. tanítónői oklevele van 170 P, ha nincs, 160 P havidíj	az előző osztályozás szerint naponként 12, 6·50 és 6 P, de havonként legfeljebb 270, 170 és 160 P.

*) Két vagy több felügyelet ellátása esetén csak egy és pedig a magasabb összegű díjazás jár. Akinek felügyelői elfoglaltsága azonban állandóan a nap mindkét felére terjed, úgyszintén, aki a felügyeletet nem fő-, hanem mellékfoglalkozásként látja el, a feltüntetett tiszteletdíjaknak és a közlekedési költségnek kétszeresét kapja.

Működési pótlékok.

Az állás megjelölése	A működési pótlék összege
Ideiglenes és helyettes igazgatók	Az ideiglenes igazgatók a tanítói, illetve tanári és az igazgatói fizetés közti különbözetet a helyettes igazgatók pedig e különbözet felét kapják működési pótlék cimen.
Kislétszámú osztályok vezetői	Az elemi iskolai kislétszámú osztályok vezetőinek működési pótléka, ha gyógypedagógiai tanári vagy kisegítőiskolai tanítói oklevelük van, havi 44 P, ha ilyen képesítésük nincs, havi 18 P. A helyetteseknél ez a pótlék napi 1·80 P, illetve 0·72 P, de legfeljebb havi 44 P, illetve 18 P.
Gyógypedagógiai nevelőintézet internátusának, árvaházak és szeretetházak személyzete	A gyógypedagógiai nevelőintézet internátusánál, az árvaházaknál és szeretetházaknál az igazgatók havi 88 P, a felügyelettel megbízott rendes vagy ideiglenes tanárok és tanítók havi 44 P működési pótlékot kapnak. A helyetteseknél ez a pótlék napi 1·80 P, de legfeljebb havi 44 P.
A Pedagógiai Szeminárium gyakorló elemi iskolájánál	Az igazgató, az osztálytanítók és legalább heti 15 órában működő ének- és kézimunkatanítók a hallgatók gyakorlati kiképzésében való tényleges részvételük 1—3. évében havi 48 P, 4—6. évében havi 60 P, 7—10. évében havi 72 P, 10. évétől kezdve pedig havi 88 P működési pótlékot kapnak.

Hadipótlék. A rendszeres állásban levő személyzet ..... havi 7.20 P

Ideiglenes tanárok és tanítók, ha legalább heti 15 órát látnak el havi 3.60 P

A rendes dajkák havifizetése.

VI. csoport fizetési		1927 nov. 1-től	1931 szept. 1-től és 1932 febr. 1-től	1932 július 1-től	1933 márc. 1-től	1938 jan. 1-től
osztály	fokozat	pengő				
	1.	125·—	112·50	112·50	106·—	112·50
	2.	130·—	117·—	117·—	110·50	117·—
	3.	135·—	121·50	120·—	112·—	120·—
	4.	140·—	126·—	123·—	116·—	123·—
	5.	145·—	130·50	127·50	120·—	127·50
	6.	150·—	135·—	132·—	124·50	132·—
	7.	155·—	139·50	136·—	128·50	136·—
	8.	160·—	144·—	140·50	132·50	140·50

A napibéres altisztek, takarítónők és dajkák napibére.

Szolgálati év	1938 január 1-től pengő
A szolgálat első évében	2·20
2—5 évben	2·90
6—10 »	3·40
11—15 »	3·70
16 évtől	4·—

Közlekedési segély. Rendszerés állásban levő oktató- és dajkaszemélyzet, továbbá az ideiglenes tanárok és tanítók, de az utóbbiak csak ha legalább heti 15 órát látnak el, havi 10.— P, 1932 július 1-től azonban az összes fizetési csoport C) osztályában, továbbá az V. fizetési csoport B) osztályának 1., 2. és 3. fokozatában, végül a III. fizetési csoport B) osztályának 3. fokozatába sorozott oktatók közlekedési segélyben nem részesülnek. Helyettesek, ha legalább heti 15 órát látnak el, továbbá a napibéres altisztek és dajkák napi —.48 P, de havonta legfeljebb 10.— P. Az iskolától vagy kisdedóvótól távol lakó azok a helyettesek, akik legalább heti 15 órát látnak el és elfoglaltságuk állandóan a nap mindkét felére terjed, azokra a napokra, amikor kettős elfoglaltságuk van napi —.96 P de havonta legfeljebb 20.— P.

Családi pótlék. A 903/1918. kgy. számú határozatban megállapított csoportok szerint minden egyes igényjogosult családtag után egy hónapra az I. csoportban feleség után havi 12·— P, gyermek és családtag után havi 18·— P, a II. csoportban feleség után havi 11·— P, gyermek és családtag után havi 16·50 P, a III. csoportban feleség után havi 10·— P, gyermek és családtag után havi 15·— P, a IV. csoportban feleség után havi 9·— P, gyermek és családtag után havi 13·50 P. A negyedik és négyen felüli gyermek után a családi pótlék az I. csoportban havi 24·— P, a II. csoportban havi 22·— P, a harmadik csoportban havi 20·— P és a IV. csoportban havi 18·— P.

1.

1. Az óvónők az I., az elemi iskolai, árvaházi és szeretetházi tanítók a II., az iparostanonciskolai tanítók szabályszerű képesítés birtokában a III., a polgári iskolai tanárok az alább megjelölt kivételekkel a IV., a középiskolai tanárok pedig ugyancsak az alább megjelölt kivételekkel az V. fizetési csoportra megállapított fizetéseket kapják. 2. A középiskolához elméleti tárgyaknak vagy a rajznak tanítására polgári iskolai tanári oklevéllel megválasztott tanárok a IV. fizetési csoportra megállapított fizetéseket kapják. A polgári és középiskolákhoz megválasztott gyorsírás-, gépírás-, szépírás-, kézimunka-, ének- és testnevelés-tanítók, illetve tanárok a következő fizetéseket kapják: *a)* azok, akiknek csak szakképesítésük van, de elemi iskolai tanítói oklevelük vagy érettségi bizonyítványuk nincs, a II. fizetési csoportra megállapított fizetéseket kapják; *b)* azok közül, akiknek a szakképesítésükön kívül még elemi iskolai tanítói oklevelük vagy érettségi bizonyítványuk is van, a polgári iskolákhoz megválasztottak a III., a középiskolákhoz megválasztottak pedig a IV. fizetési csoportra megállapított fizetéseket kapják; *c)* azok közül, akiknek a szakképesítésükön kívül még az elméleti tárgyaknak vagy a rajznak tanítására képesítő polgári iskolai tanári oklevelük is van, mind a polgári, mind a középiskolákhoz megválasztottak

a IV. fizetési csoportra megállapított fizetéseket kapják ; *d)* azok közül, akik a szakképesítésükön kívül még az elméleti tárgyaknak vagy a rajznak tanítására képesítő közép- vagy felsőkereskedelmi iskolai tanári oklevéllel, tanítóképzőintézeti tanári oklevéllel, tanítóképzőintézeti zenetanári oklevéllel, zeneművészeti főiskolai (országos zeneakadémiai) végbizonyítvánnyal, ugyanott szerzett zeneművészi vagy zenetanári oklevéllel, avagy állam- vagy jogtudori oklevéllel rendelkeznek, a polgári iskolákhoz megválasztottak a IV., a középiskolákhoz megválasztottak pedig az V. fizetési csoportra megállapított fizetéseket kapják ; *e)* a gyógyítótorna tanítására megválasztott testnevelési tanítók ugyanolyan fizetéseket kapnak, mint a polgári iskolákhoz megválasztott testnevelési tanárok.

2.

1. Az óvónők, tanítók és tanárok megválasztásuk után rendszerint a megfelelő fizetési csoport *A)* osztályának legalsó fokozatában kezdik meg szolgálatukat. Fizetésük azután a kimutatásban megállapított várakozási időközök leteltével fokozatosan emelkedik, amíg az A) fizetési osztály legmagasabb fokozatát eléri. 2. Ha a főváros olyanokat választ meg óvónői, tanítói vagy tanári állásra, akik a fővárosi szolgálatukat közvetlenül megelőzően az illető állásra előírt törvényes képesítéssel más nyilvános vagy nyilvánossági joggal felruházott kisdedóvónál vagy iskolánál rendszeres alkalmazásban voltak, azoknak a megválasztással elért álláshoz szükséges képesítés birtokában, rendszeres állásban, megszakítás nélkül eltöltött egész szolgálati idejét a fizetési fokozatba való besorozás alapjául be kell számítani. Ha pedig az ezen az alapon való besorozásuk mellett fizetésük kevesebb lenne annál a rendszeres fizetésnél, amelyet előbbi állásukban élveztek, akkor abba a fizetési fokozatba kell besorozni őket, ahol a fizetés legalább annyi, mint az illetőknek előbbi állásukban legutóbb élvezett rendszeres fizetése volt és ebben az esetben a legutóbbi fizetési fokozatban már eltöltött várakozási idejüket is be kell számítani. 3. A magasabbfokú iskolához rendszeres állásra megválasztott fővárosi rendes óvónőknek, tanítóknak és tanároknak, úgyszintén a rendes óvónői, tanítói és tanári állásra megválasztott szaktanítóknak, ideiglenes vagy rendszeres állásban volt közigazgatási alkalmazottaknak fizetését ugyanezen szabályok szerint kell megállapítani. 4. Az óvónők, tanítók és tanárok által a szabályszerű képesítés birtokában, a köteles heti óraszámmal vagy legalább is ezen óraszámnak háromnegyedrészével a főváros közoktatási intézeteinél ideiglenes és helyettes minőségben megszakítás nélkül eltöltött együttes szolgálati időt rendszeres állásra történő megválasztásuk esetén a fizetési fokozatba való besorozás alapjául szintén be kell számítani. Ha a most körülírt feltételek mellett eltöltött helyettesi szolgálatban megszakítás van ugyan, de a szolgálat egy iskolaévben mégis legalább 150 munkanapra terjed, akkor a megszakítást nemlétezőnek kell

tekinteni. Ha pedig ez a szolgálat egy iskolaévben 150 munkanapnál kevesebb időre, de még legalább 100 munkanapra terjed, akkor azt félévi szolgálatként kell beszámítani, viszont a 100 munkanapnál rövidebb helyettesi szolgálati időt figyelmen kívül kell hagyni. 5. A fizetési fokozatba való besorozás szempontjából szabályszerű képesítés gyanánt nemcsak az elnyert tanszék összes tárgyainak tanítására jogosító képesítést kell tekinteni, hanem szabályszerűnek kell venni már a korábban megszerzett azt a képesítést is, amely az illető iskolanemnél, vagy azzal azonos jellegű iskolánál valamely rendes tárgy tanítására jogosít, feltéve, hogy a korábbi képesítés birtokában az illető iskoláknál elnyerhető tanszékek ugyanolyan fizetések élvezetével vannak egybekötve, mint a megválasztással éppen elért állás. 6. A 2. és 4. bekezdésben foglalt rendelkezések csak az 1925. évi július hó 1-je után megválasztott oktatószemélyzetre vonatkoznak.

3.

1. Az elemi iskolai, árvaházi és szeretetházi igazgatók megválasztásuk után a II., az iparostanonciskolai igazgatók a III., a polgári iskolai igazgatók a IV., a középiskolai igazgatók pedig az V. fizetési csoport *B)* osztályának 1. fokozatában kezdik meg szolgálatukat. A testnevelési igazgató, ha középiskolai testnevelési tanári oklevele van, a IV., ha pedig polgári iskolai testnevelési tanári oklevele van, a III. fizetési csoport *B)* osztályának 1. fokozatában kezdi meg a szolgálatát. Az igazgatók fizetése azután a kimutatásban megállapított várakozási időközök leteltével fokozatosan emelkedik, amíg a *B)* fizetési osztály 3. fokozatára megállapított fizetést eléri. 2. Ha a főváros olyanokat választ meg igazgatói állásra, akik megválasztásukat közvetlenül megelőzően már a *B)* fizetési osztály 1. fokozatára megállapított fizetéseket élvezték, ezeket a *B)* fizetési osztálynak abba a fokozatába kell besorozni, ahol fizetésük legalább annyi, mint amennyi előbbi állásukban volt és ebben az esetben a legutóbbi fizetési fokozatban már eltöltött várakozási idejüket is be kell számítani.

4.

1. A főváros az óvónők, tanítók és tanárok egyrészét is előléptetheti a *B)* fizetési osztályba, de az így előléptetettek száma a szervezett igazgatói állásokkal együtt a szervezett igazgatói és tanítói, illetve tanári állások összlétszámának 10 százalékát nem haladhatja meg. Az ugyanabba a fizetési csoportba tartozó alkalmazottakat e százalék meghatározásánál, illetve az előléptetésnél nem iskolafaj szerint külön-külön, hanem együttesen kell számításba venni. 2. A B) fizetési osztályba azonban csak azokat lehet előléptetni, akiket a közoktatási ügyosztály vezetője a közoktatásügyi bizottságnak, illetőleg az óvónőkre és az elemi iskolai tanítókra nézve még külön az illetékes iskolaszéknek meghallgatásával

kiváló működésük és kifogástalan magatartásuk alapján az előléptetésre előterjeszt. Az előléptetésnek további előfeltétele még, hogy abban csak az az óvónő, tanító vagy tanár részesíthető, aki az *A)* fizetési osztály legmagasabb fokozatát már elérte. 3. Az óvónők, tanítók és tanárok előléptetésük után a megfelelő fizetési csoport *B)* osztályának 1. fokozatába kerülnek ; fizetésük azután a kimutatásban meghatározott várakozási időközök leteltével fokozatosan emelkedik, amíg a *B)* fizetési osztály 3. fokozatát eléri.

5.

1. Kiváló működés és kifogástalan magatartás alapján a főváros a közoktatási ügyosztály vezetőjének a közoktatásügyi bizottság meghallgatásával tett előterjesztésére az elemi, polgári és középiskolai igazgatók, a testnevelési igazgató, továbbá a B) fizetési osztályban levő elemi iskolai tanítók, polgári és középiskolai tanárok közül előléptethet néhányat a megfelelő fizetési csoport *C)* osztályának 1. fokozatába ; az előléptetettek a kimutatásban meghatározott várakozási időköz leteltével ennek a fizetési osztálynak 2. fokozatába lépnek elő. Az előléptetésnek további előfeltétele még, hogy abban csak az az igazgató, tanító vagy tanár részesíthető, aki a *B)* fizetési osztály legmagasabb fokozatát már elérte. 2. Az így előléptetettek száma a II., III., IV. és V. fizetési csoportban a szervezett igazgatói és tanítói, illetve tanári állások összlétszámának 2 százalékát nem haladhatja meg. 3. Ha a főváros olyanokat választ meg igazgatói állásra, akik már a C) fizetési osztály részére megállapított fizetéseket kapták, akkor a megválasztottak továbbra is megmaradnak addigi fizetésük élvezetében és az illető fizetési fokozatban már eltöltött várakozási idejüket is be kell számítani.

TANDIJAK, BEIRÁSI DIJAK ÉS VIZSGADIJAK A SZÉKESFŐVÁROSI KÖZSÉGI ISKOLÁKBAN.

A székesfővárosi községi ismétlő iskolákban, valamint iparos- és kereskedőtanonciskolákban beírási- és tandíjat fizetni nem kell. A székesfővárosi községi elemi iskolákban tandíj nincsen, ellenben az 1930. évi VII. t.-c. 1. és 2. §-a értelmében az elemi iskolákban minden beiratkozó tanulótól 1—1 pengő összegű beírási díjat kell szedni, melynek megfizetése alól azonban korlátlan számban mentesíthetők a mentességre rászorult tanulók. A többi székesfővárosi községi iskolákban és tanfolyamon beírási díjat, tandíjat, valamint a beírások alkalmával a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium által megállapított külön díjakat kell fizetni. A tandíjak és beírási díjak összege a következő :

A székesfőváros községi iskoláiban fizetendő díjak.

Iskolafaj	A beírási díj: összege pengő	A beírási díj: fizetése alól felmenthető tanulók %-a	A teljes	A III. fokú	A II. fokú	Az I. fokú	Teljes összegű	III. fokú	II. fokú	I. fokú	Tandíjmentes tanulók %-a	Magántanulók évi tandíja pengő
			tandíj évi összege pengőben				tandíjat fizető tanulók százaléka					
Elemi iskola	1	korlátlan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polgári fiúiskola	3	30	40	32	16	8	15	20	20	20	25	56
Polgári leányiskola	3	30	40	32	16	8	15	35	15	10	25	56
Nőipariskola	6	10	48	36	24	12	20	30	25	10	15	—
Leánygimnázium	20	2	160	120	80	40	50	15	25	5	5	170
Női felső kereskedelmi iskola	20	2	128	96	64	32	50	15	25	5	5	170
Fiú felső kereskedelmi iskola	20	2	128	96	64	32	16	50	20	10	5	170
Gimnázium	10	2	160	80	52	26	17	50	20	10	3	150
Felsőbb zeneiskola felső fokú tagozat	20	2	160	120	80	40	26	24	36	10	4	—
Felsőbb zeneiskola középfokú tagozat	10	2	96	72	48	24	26	24	36	10	4	—
Zenetanfolyam	10	2	72	56	36	20	26	24	36	10	4	—
Gyakorlati női háztartási és kertgazdasági iskola, kertészképző iskola és háztartási irányú továbbképző tanfolyam	10	2	96	72	48	24	40	10	26	20	4	—
Női kereskedelmi szaktanfolyam	10	2	80	60	40	20	40	10	26	20	4	—
Felső mezőgazdasági iskola	10	2	96	72	48	24	55	10	20	10	5	—
Középiskolát végzettek egyéves kereskedelmi szaktanfolyama	25	2	248	186	124	62	60	20	15	5	—	—
Droguista továbbképző tanfolyam	6	2	64	48	32	16	55	15	16	10	4	—
Iparrajziskola:												
Ipari szakiskolák és mesterképző tanfolyam	10	2	64	48	32	16	15	20	20	20	25	—
Ipari szakosztályok	10	2	80	60	40	20	15	20	20	20	25	—
Esti iparostovábbképző tanfolyam	5	2	32	24	16	8	15	20	20	20	25	—
Esetről-esetre szervezett tanfolyamok és rendkívüli hallgatók óránként	5	2	4	3	2	1	40	15	15	15	15	—

A jeles és jó (a felsőbb zeneiskolában és a zenetanfolyamokon a kitűnő és jeles) előmenetelű hadiárvák, hadigyámoltak, árvaházi és szeretetházi növendékek, ha e minőségüket a beiratás alkalmával kellően igazolják, a beírási díj fizetése alól mentesek. Azt a példás magaviseletű és jeles előmenetelű tanulót, aki oly szegény, hogy még a beírási díjat sem tudja megfizetni, az igazgató kivételesen a beírási díj fizetésének kötelezettsége alól is felmentheti. A beírási díj fizetése alól így felmentett tanulók száma az elemi iskolákban korlátlan, a polgári fiúiskolákban a beírt tanulók létszámának 20%-át, a polgári leányiskolákban 15%-át, a nőipariskolákban 10%-át, a többi iskolákban és tanfolyamokon 2%-át nem haladhatja meg. Az a tanuló, aki a székesfőváros egyik községi iskolájából a másik hasonló jellegű iskolába az iskolaév folyamán átlép, ha a beírási díjat már befizette és ezt kellően igazolja, másodízben nem tartozik beírási díjat fizetni. Az iskolaév folyamán más jellegű fővárosi községi iskolába átlépő tanuló után csak a két iskola beírási díja között esetleg fennálló különbözetet kell pótlólag megfizetni. A nem fővárosi községi iskolákból évközben átlépő tanulók a beírási díjat teljes összegében tartoznak megfizetni. A tandíjat a székesfőváros községi iskoláiban és tanfolyamain nyolc egyenlő előleges havi részletben kell megfizetni olyképpen, hogy az első havi részlet október hó 1-én, az utolsó havi részlet pedig május hó 1-én esedékes. Ha a felvétel a községi iskolák, vagy tanfolyamok bármelyikére október hó 1-e után történik, a tandíj első részlete a felvétel alkalmával esedékes. A tandíj csak a meghatározott részletekben és határidőkben fizethető. Különös méltánylást érdemlő esetekben azonban az igazgató legfeljebb 15 napig terjedő halasztást adhat. A középiskolát végzettek egyéves kereskedelmi szaktanfolyamán a leckepénz két egyenlő részletben és pedig a felvétel alkalmával és február hó 1-én esedékes. Az iparrajziskolában a tandíjat négy egyenlő előleges részletben kell fizetni. Az első részlet október hó 1-én, a második részlet december hó 1-én, a harmadik részlet február hó 1-én, a negyedik részlet pedig április hó 1-én esedékes. Az iparrajziskolának esetről-esetre tartott külön tanfolyamain a tandíj egész összegét a felvétel alkalmával kell megfizetni. Ha a tandíjfizetés alól fel nem mentett tanuló az esedékes tandíjrészletet a megszabott határidőig és az esetleg engedélyezett halasztás leteltével le nem fizette, az igazgató az illető tanulót a tanulók névsorából haladéktalanul törölni és erről a szülőt (gondozót) írásban értesíteni tartozik. Az ilymódon törölt tanuló az előadásokat nem látogathatja s az iskola kötelékébe csak akkor vehető vissza, ha a hátralékot teljes összegében kiegyenlítette. Az iskolaév folyamán felvett tanuló attól a hónaptól, illetve negyedévtől vagy félévtől kezdve köteles a tandíj esedékes részleteit megfizetni, amelyben felvették.

A székesfőváros községi iskoláiban fizetendő egyéb díjak.

	Pengő
Elemi iskolai magánvizsgálat díja	32.40
Bizonyítványmásodlatok kiállítási díja:	
elemi, ismétlő-, iparos- és kereskedőtanonciskolában	2.40
a többi iskolában	3.50
Érettségi bizonyítványok másolatának és másodlatának kiállítási díja	3.50
Elveszett iparos-, kereskedőtanonc értesítőkönyvecskék helyett kiadott másodpéldányok:	
kiállítási díja	1.50
ármegtérítése	1.50
Elveszett középiskolai tanulmányi értesítőkönyvek másodlata:	
ahány osztályról szól, annyiszor	3.50
ármegtérítése	2.—
Elveszett ellenőrzőkönyvecskék helyett kiadott másodpéldányok:	
kiállítási díja	1.—
ármegtérítése	1.—
Végbizonyítvány díja a középiskolát végzettek egyéves kereskedelmi szaktanfolyamán	3.50
A beírások alkalmával fizetendő értesítő díjak összege:	
polgári iskoláknál	—.80
reáliskoláknál, leánygimnáziumoknál, leánylíceumoknál, felső kereskedelmi iskoláknál és a középiskolát végzettek egyéves kereskedelmi szaktanfolyamánál	2.—
A községi iskolai értesítőkönyvecskék díja	—·60

A székesfővárosi községi iskolákban is a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által a hasonló fokú állami iskolákra megállapított kezelési és vizsgálati díjakat fizetik *a)* a polgári, reál- és felső kereskedelmi iskolákban, a leánygimnáziumokban és leányliceumokban a magánvizsgázók, *b)* azok a tanulók, akik valamelyik községi iskolában vagy tanfolyamon felvételi, pótló, javító, különbözeti, kiegészítő különbözeti, javító érettségi vagy teljes érettségi vizsgálatot tesznek. A vizsgálati díjak összegére vonatkozólag mindenkor az illetékes iskola igazgatója ad felvilágosítást.

Tandíjmentesség és díjkedvezmény a fővárosi iskolákban. A megfelelő viseletű és előmenetelű nyilvános tanuló, ha szülője (gondviselője) anyagi helyzete is megokolttá teszi, tandíjmentességben vagy díjkedvezményben részesülhet. A székesfőváros

községi iskoláiban és tanfolyamain fizetendő teljes összegű, továbbá III., II. és I. fokú tandíj összegét kimutatás tünteti fel. Ugyancsak ez a kimutatás foglalja magában a tanulók összlétszámához viszonyított azt a százalékos keretet is, amelyeken belül a tandíjmentesség és a különböző fokozatú díjkedvezmények engedélyezhetők. A jeles és jó (a felsőbb zeneiskolában és a zenetanfolyamokon a kitűnő és jeles) előmenetelű hadiárvák, hadigyámoltak, árvaházi és szeretetházi növendékek, ha e minőségüket igazolják, tandíjmentesek. Hadiárva vagy hadigyámolt az, aki ezt a minőségét a hadigondozottak nyilvántartó hatósága »hadigondozási igazolványá«-val bizonyítja. Tandíjmentességben részesíthető még az a tanuló is, aki a megelőző félévben példás magaviselet mellett jeles előmenetelt tanusított és akinek szülője (gondozója) igazolni tudja, hogy a tandíj megfizetése vagyoni, kereseti és családi viszonyainál fogva túlságos megterhelést jelentene reánézve. A polgári iskolákban az egyéb feltételek fennforgása esetén kivételesen a példás magaviseletű és csak jó előmenetelű tanuló is részesülhet tandíjmentességben. I. fokú díjkedvezményben részesülhet elsősorban az a példás magaviseletű és általános jeles előmenetelű tanuló, aki nem annyira szegény, hogy az I. fokú kedvezményes tandíj összegét nem tudná megfizetni, de a teljes tandíj összegének megfizetésére anyagi körülményeinek figyelembevételével képtelen. Ugyancsak I. fokú díjkedvezményben részesülhet másodsorban, hasonló anyagi ráutaltság mellett az a tanuló is, akinek legutolsó iskolai bizonyítványában magaviselete példás és több a jeles osztályzata, mint a jó, de elégségese nincsen. A polgári iskolákban az egyéb feltételek fennforgása esetén kivételesen a példás magaviseletű és csak elégséges előmenetelű tanuló is részesülhet I. fokú díjkedvezményben, de csak akkor, ha kettőnél nincs több elégséges osztályzata, mint amennyi jeles és jó együttvéve. II. fokú díjkedvezményben részesíthető az a tanuló, akinek magaviselete legalább jó, előmenetele pedig az I. fokú díjkedvezményekre jogosultakénál gyengébb, de legalább általános jó és akinek szülője (gondozója) igazolni tudja, hogy a tandíj megfizetése vagyoni, kereseti és családi viszonyainál fogva túlságos megterhelést jelentene reánézve. A polgári iskolákban az egyéb feltételek fennforgása esetén kivételesen a jó magaviseletű és csak elégséges előmenetelű tanuló is részesülhet II. fokú díjkedvezményben. III. fokú díjkedvezményben részesíthetők — az alább felsoroltak kivételével — azok a tanulók, akik a megelőző félévben jó magaviselet mellett legalább elégséges előmenetelt tanusítottak és akiknek szülője (gondozója) igazolni tudja, hogy a tandíj megfizetése vagyoni, kereseti és családi viszonyainál fogva túlságos megterhelést jelentene reánézve. III. fokú díjkedvezményben a fenti feltételek fennforgása mellett sem részesíthető a tanuló: 1. a gimnázium és felső kereskedelmi iskola I—IV. osztályában, ha magasabb osztálybalépés szempontjából figyelembeveendő tantárgyakból több az elégséges osztályzata, mint a jeles és jó együttvéve. 2. a gimnázium V—

VIII. osztályában, ha a tanári testület megítélése szerint azoknak a tantárgyaknak egyikéből, amely az érettségi vizsgálatnak is tárgya, vagy pedig a természettudományi tárgyak egyikéből sem mutat állandó kiváló eredményt. Nem részesíthető sem tandíjmentességben, sem díjkedvezményben az a tanuló, akinek 1. szülője (gondozója) az évi teljes tandíjösszeget meg tudja fizetni, 2. magaviselete szabályszerűnél nem jobb, 3. bizonyítványában elégtelen osztályzata van, még akkor sem, ha sikeres javítóvizsgálat után felsőbb osztályba léphet, kivéve a polgári iskolai tanulót, de csak akkor, ha a javítóvizsgálatot sikerrel állotta ki. A felsőbb zeneiskolában, valamint a zenetanfolyamokon teljes tandíjmentességben csak a zenei tanulmányokban kitűnő, I. fokú díjkedvezményben csak kitűnő, illetve jeles, II. fokú díjkedvezmény csak jeles, III. fokú díjkedvezmény pedig csak a jó előmenetelű növendékek részére adható és csakis abban az esetben, ha a növendék szülője (gondozója) igazolni tudja, hogy a tandíj megfizetése vagyoni, kereseti és családi viszonyainál fogva túlságos megterhelést jelentene reánézve. Elsőízben járó növendék legfeljebb csak II. fokú díjkedvezményben részesülhet. A zenetanfolyamok növendékeinek tandíjmentessége és díjkedvezménye tárgyában a polgármester határoz. A zenetanfolyamra járó növendékeknek a tandíjmentesség vagy díjkedvezmény engedélyezése iránt kérvényeiket kellően felszerelve legkésőbb szeptember hó 15-ig az igazgatóhoz kell benyujtani. Az iparrajziskola iparostovábbképző esti tanfolyamán a tanoncokat a tandíjmentesség, a segédeket pedig a II. fokú díjkedvezmény mindig megilleti, de ez utóbbiakat létszámbeli korlát nélkül a tandíjfizetés alól is fel lehet menteni. Az iparrajziskola többi osztályának és tanfolyamának növendékei a kimutatásban megállapított százalékos keretek figyelembevételével tandíjmentességben vagy I. fokú díjkedvezményben részesíthetők, ha jeles vagy jó előmenetelűek, II., vagy III. fokú díjkedvezményben részesíthetők, ha elégséges előmenetelűek és egyben igazolni tudják, hogy a maguk, illetve szülőjük (gondozójuk) a tandíjat vagyoni, kereseti és családi viszonyaik miatt megfizetni nem tudják. Elégtelen előmenetelű növendék sem tandíjmentességben, sem díjkedvezményben nem részesíthető. Mind a tandíjmentesség, mind a díjkedvezmény élvezetét elveszti a tanuló, ha 1. magántanulóvá lesz, 2. az iskolából vagy tanfolyamról kilép, kivéve, ha az iskolaév folyamán egy másik, de ugyanolyan fajú székesfővárosi községi iskolába lép át, mely esetben az iskolaév végéig megtartja tandíjmentességét, illetve díjkedvezményét, 3. az iskolából vagy tanfolyamról kizárják, 4 a tandíjmentes, illetve díjkedvezményes tanulónak vagy szülőjének (gondozójának) vagyoni helyzete kedvezőbbé lesz, mely esetben a tandíjmentességet, illetve díjkedvezményt, a változás beálltát követő hónap első napjától kezdve veszti el ; az az eset akkor áll be, ha az igazgató a beálló kedvező vagyoni viszonyokról az ennek bejelentésére kötelezett szülőtől (gondozótól) vagy más úton tudomást szerez, 5. az

iskolaév végén a magaviseletből szabályszerű vagy elégtelen érdemjegyet nyer, vagy ha a felsőbb osztályba való fellépésénél irányadó tárgyak valamelyikében elégtelen előmenetelt tanusít. A tandíjmentesség és díjkedvezmény csak szabályszerű folyamodási nyomtatványon előterjesztett kérelemre adható. A kérelmeket szeptember hó 15-ig, illetve február hó 3-ig az illető iskolához kell benyujtani. A tandíjmentesség és díjkedvezmény engedélyezése iránt benyujtott folyamodványokat az osztályfőnökök veszik át és gondoskodnak a szükséges okmányok beszerzéséről. Ha valamely folyamodvány a kereset vagy jövedelem és vagyon megjelölése, vagy más adat szempontjából nem látszik hiteltérdemlőnek, az igazgató felhívja a folyamodót, hogy a szükséges adatokat záros határidőn belül hatósági bizonyítvánnyal igazolja. Az igazgató, amennyiben célszerűnek látja, az adatok kivizsgálása érdekében az illetékes kerületi elöljárósághoz megkeresést intézhet, valamint jogában áll az iskolához beosztott iskolanővért is környezettanulmány végzésére utasítani. A tanári testület a tandíjmentességet és a díjkedvezményt a tanulók érdemességének és anyagi ráutaltságának gondos figyelembevételével engedélyezi.

Tanonciskolák. Lásd: Iskolák c. a.

Tanoncotthonok. A székesfővárosnak jelenleg 3 tanoncotthona van, és pedig a VII., Kazinczy-utca 23. sz. alatti fiú, a VI., Szondy-utca 41. sz. alatti fiú és a VII., Hernád-utca 46. szám alatti leánytanoncotthon. Az otthonokban a tanulók szálláson kívül reggelit és vacsorát is kapnak. Az otthonok befogadóképessége 150 személy. A felvett tanulók 50%-a teljesen ingyenes, 15%-a egész, 35%-a pedig félfizető. Az elszállásolási díjak mindenkor a tanulók szociális és anyagi körülményeihez képest állapíttatnak meg.

Tanoncszerződés. Tanoncul csak olyan egyén alkalmazható, aki a 12. életévét betöltötte és iskolai bizonyítvánnyal igazolja, hogy legalább hat elemi osztályt végzett vagy az írás, olvasás és számolás elemi ismereteit elsajátította. Kivételesen e rendelkezéstől el lehet tekinteni, de az ilyen tanoncnak a munkaidejét egy fél évvel hosszabb időben kell megállapítani. Tanoncot csak tanoncszerződés megkötése mellett lehet alkalmazni. Ha a tanonc nagykorú, a saját nevében köti a szerződést, ha kiskorú, akkor a törvényes képviselője köti meg azt. A szerződést az ipartestületnél kell megkötni, kivéve azon gyárak alkalmazottait, amelyek az ipartestületnek nem tagjai, mert azok tanoncszerződéseiket az elsőfokú iparhatóság előtt kötik, a tanonc alkalmazásától számított 4 héten belül. 1. A tanidő általában nem lehet 3 évnél rövidebb és 4 évnél hosszabb; 2. olyan tanoncok tekintetében, akik valamely középiskola vagy polgári iskola 4 osztályát sikerrel elvégezték vagy 16. életévüket betöltötték, 2 évnél rövidebb és 3 évnél hosszabb; 3. oly tanoncok tekintetében, akik valamely középiskola vagy polgári iskola 6 osztályát elvégezték 1 ½ évnél rövidebb és 2 ½ évnél hosszabb; 4. végül olyan

tanoncok tekintetében, akik érettségi bizonyítvánnyal rendelkeznek 1 évnél rövidebb és 1½ évnél hosszabb. A tanoncszerződés megkötésekor igazolni kell a tanonc személyi adatait (anyakönyvi okmánnyal), iskolai képzettségét (iskolai bizonyítvánnyal), a szóban levő iparra való alkalmasságát (hatósági orvosi bizonyítvánnyal), ezenkívül a szerződő felek minden egyéb feltételre is megállapodnak. (Ellátás, fizetés, tanszerek beszerzése, stb.) A tanoncszerződés díja 5 P bélyegilleték. A tanoncszerződés felbontását annál a hatóságnál kell kérni, ahol a szerződés köttetett. A bizonyítványon 50 fillér okmánybélyegilleték rovandó le.

Tanoncvizsgálatot a kerületi tiszti orvos végez személyes jelentkezés és újraoltási bizonyítvány bemutatása alapján. A vizsgálat díja 1 pengő.

Tanszerbeszerző-, nyilvántartó- és javítóintézet. Lásd: Bp. székesf. intézményei és üzemei c. f. a.

Tanügyi állások betöltésére a polgármester hirdet pályázatot. Az összes tanerők kinevezését a polgármester eszközli. A pályázati hirdetmények sorolják fel az egyes állások elnyerésére szükséges kellékeket, szakismereteket, valamint a pályázati kérvényhez csatolandó okmányokat. A pályázati kérvényre 2 P okmánybélyeg ragasztandó. A pályázati hirdetmény a Fővárosi Közlönyben jelenik meg.

Tartásdíjak. A székesfőváros a súlyos testi fogyatkozásban, különösen érzékszervhiányban szenvedő szegényeket lehetőleg társadalmi szakintézetekben helyezi el tartásdíjtérítés ellenében. A fennálló szabályok értelmében ugyancsak tartásdíjat fizet a főváros a vidéki hatóságok által gondozott, közellátásra szoruló, budapesti illetőségű felnőttek, valamint az állami gyermekmenhelyeken gondozott 7 éven felüli budapesti illetőségű gyermekek után. Az állami gyermekmenhelyek részére 1925 július 1-től a gyermekek után felmerülő gondozási díjat az országos betegápolási és gyermekgondozási pótadó hozadékából fedezik.

Taxiipar, taxirendszám. Lásd: Autotaxi c. a.

Taxitarifa. Lásd: Autótaxi viteldíjszabás c. a.

Taxaméter. Lásd: Viteldíjjelző c. a.

Tárgysorsjáték ellenőrzési díja. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Technikai vizsgálatok. A vizsgálatra vonatkozólag felvilágosításért legcélszerűbb személyesen, vagy írásban, esetleg távbeszélő útján egyenesen a Szfőv. Vegyészeti Intézethez (Központi Városháza) fordulni.

Teherárufuvarozási engedély. Lásd: Autobusz c. a.

Teherkocsik állomáshelyeinek kijelölését akár az ipartestület, akár az iparigazolvánnyal már rendelkező fuvaros kérheti. A be-

adványt a polgárm. V. ügyosztályhoz kell benyujtani, 2 P okmánybélyeggel ellátva. A kérvényt a polgármester véleményezés végett a budapesti főkapitányság közigazgatási osztályához küldi át és amennyiben a rendőrhatóság az állomás engedélyezéséhez hozzájárul, a teherkocsi állomáshelyének pontos kijelölése az érdekeltek bevonásával megtartott helyszíni eljáráson történik. Esetleges kedvezőtlen döntés ellen a belügyminiszterhez címzett és a Központi Városháza központi iktatóhivatalában beadott fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezésre 4 P állami bélyeg ragasztandó. Uj állomáshelyet a polgármester a város belterületén nem engedélyez.

Tehéntartási engedélyek. A főváros területén teheneket beállítani, a meglévő tehénállományt kiegészíteni vagy az abban beállott csökkenést pótolni, végül tehenet eddigi helyéről a fővárosban más helyre áttelepíteni csak a polgármester engedélyével szabad. Tehéntartásra engedélyt csak az kaphat, akinek a főváros határában a tehénállománnyal arányos kiterjedésű mezőgazdasági üzeme (szántó, rét, legelő, kert és szőlő) van és aki a közegészségügyi követelményeknek megfelelő tejkezelő helyiséggel és tehénistállóval rendelkezik. A fővárosban tartott tehenek után darabonként és havonként 2 pengő 50 fillér tejellenőrzési díjat kell fizetni, éspedig úgy az engedélyezett, mint az esetleg jogosulatlanul tartott tehenek után. Tehéntartási engedélyekre vonatkozó ügyekben a Vegyészeti Intézet kirendeltségéhez kell fordulni (IV., Szervita-tér 5. sz.).

Tejakció. Lásd: Hatósági ínségenyhítő tevékenység c. a.

Tejárusítási iparengedélyek. Tejfiókok, fűszerkereskedések, kávémérések, péküzletek és általában mindazok az üzletek és kereskedések, amelyekből utcán át, vagyis az üzlethelyiségen kívül való fogyasztásra tejet, tejszínt, tejfelt, joghurtot vagy különleges tejkészítményeket eladnak, ennek az üzletágnak a folytatására külön tejárusító iparengedélyt tartoznak kiváltani. A tejkereskedőnek, tejárusnak (viszontelárusító) az ugyanazon a helyen (üzlethelyiségben, árusítóhelyen) forgalomba hozott tejet csak egy és ugyanazon termelőtől vagy tejvállalattól szabad árusítás céljából beszereznie. A tejárusító más szállítótól származó tej árusítására csakis a polgármester előzetes engedélyével térhet át. Minősített tejet, tejszínt és tejfelt más szállítótól is szabad beszerezni, mint aki a tejet szállítja. A tejárusítási engedélyekkel kapcsolatos ügyekben a Vegyészeti Intézet tejhivatali kirendeltségéhez kell fordulni (IV., Szervita-tér 5. sz.).

Tej, tejszín, tejfel vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszervizsgálatok c. a.

Tejreggeliztető akció. Lásd: Iskolai ingyenes tejreggeli c. a.

Tejtízórai. Lásd: Iskolai tejtízórai c. a.

Telekbérlet (fővárosi) átruházását a polgárm. XI. ügyosztálynál lehet kérelmezni. A terület bérlőjének a leendő bérlővel közös bélyegköteles beadványában (2 P állami okmánybélyeg) fel kell tüntetni, hogy a bérletet a bérleti biztosítékkal együtt, vagy anélkül kívánják átruházni. Fel kell tüntetni még az átruházás időpontját is. Polgármesteri határozat alapján elkészített és aláírt szerződésátruházó záradék jóváhagyása után a terület átvétele, illetve átadása végett az illetékes ker. elöljáró mérnöki hivatalában tartoznak a felek megjelenni. A vonatkozó törvény : az 1930. évi XVIII. t.-c. Fellebbezésnek helye nincs.

Teleki-téri zsibárus-bódék. Lásd : Zsibárustelep c. a.

Telekkitermelés iránti kérelmek a polgárm. III. ügyosztályhoz intézendők. A beadványra 2 P állami okmánybélyeget kell ragasztani. Szükséges okmányok : 1. Telekkönyvi kivonat (30 napnál nem régibb keletű). 2. Hivatalos helyszínrajz (2 példány). 3. A munkálat elbírálásához szükséges alaprajzot, valamint megfelelő számú hossz- és keresztmetszetet feltüntető terveket (3 példány) felelős szakértő aláírásával ellátva. 4. A szomszédos telkek tulajdonosainak nevét és lakcímét. 5. Iparhatósági telepengedély (kivéve azon eseteket, amikor a kitermelt anyag saját szükségletre használtatik). A kérelem elbírálását a hivatalos helyszíni bejárás előzi meg. Engedély díja egy teleknél 14 pengő. Nagy és több teleknél a díj a telek nagysága és a végzendő munka szerint állapíttatik meg. Vonatkozó törvények : Építésügyi Szabályzat és a 138.428/1930. K. M. rendelet, 1884. évi XVII. t.-c. (Ipartörvény), vízjogi törvény. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához (4 P állami okmánybélyeg).

Telekkitűzések kérésének két módja lehetséges. Kitűzés kérhető a polgárm. III. ügyosztálynál az építési engedély birtokában, avagy kerítésfelállítással kapcsolatosan kitűzési kérvénnyel (2 P állami okmánybélyeg). Előfordulhat még az úgynevezett felmérés, amikor is a kérdéses teleknek mesgyéjén kell egy esetleg hibásan álló épület vagy kerítés helyét vizsgálni. Ezen tény esetleges megállapítása a feleknek határrendezésre való felszólításával nyer elintézést. A fenti eljárásokról kitűzési igazolvány állíttatik ki. Kitűzés díjai : Építkezéssel kapcsolatosan 13, 27 és 40 P. Kerítkezéssel kapcsolatos kitűzéseknél rendes esetben, amikor egy teleknek a kitűzését kérik, 35 P, több telek kitűzésének, vagy parcellázásoknak díjai esetenként a telkek nagysága és a végzendő munka szerint állapíttatik meg. A kitűzések feltételeként a telek telekkönyvezettsége szükséges, valamint a kitűzött pontok átadásakor szükség szerint az érdekelt szomszédok jelenléte. Vonatkozó törvények : Építésügyi Szabályzat. Fellebbezésre vonatkozóan lásd az Építésügyi Szabályzat 103—106. §-ait.

Telekrendezés. A telekrendezési ügyek lehetnek 1. telekszabályozások, 2. telekfelosztások, 3. telekegyesítések és 4. telek-

határrendezések. Az ügyek rendszerint magánkérelemre indulnak meg, kivéve az építkezésekkel és az útépítésekkel kapcsolatban hivatalból megindított telekszabályozásokat, továbbá az 1937. évi VI. t.-c. 7. §-a alapján hivatalból megindított telekhatárrendezési ügyeket. Telekfelosztás, telekegyesítés és telekhatárrendezés csak az esetben engedélyezhető, ha előzetesen vagy egyidejűleg a telekszabályozási kérdések is elintéztetnek, épp ezért oly telkek esetében, melyek még véglegesen szabályozva nincsenek — csupán felosztási, egyesítési és határrendezési kérelem esetén is —, a szabályozás okvetlenül végrehajtatik és ha ehhez a telektulajdonos nem járul hozzá, a telekfelosztási, egyesítési vagy határrendezési kérelem sem teljesíttetik. A magánkérelemre megindítandó ügyek esetében a polgárm. III. ügyosztályhoz intézett bélyegköteles beadvány alapján tétetik folyamatba az eljárás. A beadványt a szóbanforgó telek telekkönyvi tulajdonosa vagy annak meghatalmazottja tartozik beadni. A beadványhoz okvetlen mellékelni kell az eljárásba bevont összes telkek jelenlegi állapotát feltüntető telekkönyvi kivonatokat ; a tulajdonosok nevében történő kérelmezés esetén a meghatalmazást és amennyiben a kívánt elintézési mód a beadványban szavakkal le nem írható, egy magyarázó helyszínrajzot, továbbá, ha a felosztásra kerülő telken a felosztás után is fenntartandó építmény, vagy oly egyéb létesítmény, vagy növényzet volna, amelyet a felosztás szempontjából figyelembe kell venni, úgy egy, az ezek elhelyezését feltüntető, méretezett és ily mérésekre jogosított mérnöki kamarai tag által aláírt rajzot is csatolni kell. Mindezen ügyek után hivatalos eljárási díj fizetendő, melyet az ügy előadója által történt számszerű előírás után a III. ügyosztály segédhivatalában kell befizetni. E célból 4—5 nappal a kérelem beadása után az illetékes előadónál célszerű jelentkezni. Az eljárási díj lefizetése után foganatosíttatik az esetleg szükséges helyszíni kiszállás és elkészül a vonatkozó térrajz, mellyel az ügy a városrendezési és magánépítési szakbizottság elé kerül tárgyalás és véleményezés céljából, kivéve azokat az eseteket, hol közterület csatolásáról van szó, amikor az ügyek előzetesen még a Fővárosi Közmunkák Tanácsához küldendők az elszámolás megejtése végett és csak azután vihetők a szakbizottság elé. A székesfőváros tulajdonában lévő telkek, telekrészek vagy csonkatelkek átadásával, valamint a székesfőváros részéről történő kártalanítási ár fizetésével kapcsolatos telekszabályozási ügyek a szakbizottsági véleményezés után engedélyezés végett a polgármester vagy a közgyűlés elé kerülnek. Ennek megtörténtével az összes iratok a tiszti ügyészséghez kerülnek a kisajátítási egyezség elkészítése és ennek a kisajátítást szenvedők által történő aláírása céljából, amely után a III. ügyosztály elkészíti a tudomásulvevő polgármesteri véghatározatot és a politikai hatósági engedélyt, valamint jóváhagyja a kisajátítási egyezséget és térrajzot. Erről az érdekelteket — a szükséges másolatok kapcsán — értesíti, az eredeti okmányokat pedig a tiszti ügyészségnek küldi meg telekkönyvi keresztülvitel céljából, melynek megtörténte után a kisajátított telkek, illetve telekrészek

átvétele, vagy az átengedett telkek, telekrészek és telekkönyvezetlen terjedékek átadása iránt történik intézkedés. Abban az esetben, ha a székesfővárosnak kártalanítási árat is kell fizetni, a kisajátítási egyezségben megállapított időben ez is megtörténik. Olyan telekrendezési ügyek, melyek kapcsán sem vagyonelidegenítés, sem a főváros részéről történő fizetés nincs, a szakbizottság véleményezése után a tiszti ügyészségre küldetnek. Ezután az ügymenet általában az előbbivel azonos. Az olyan telekrendezési ügyek pedig, melyeknél sem szabályozásról, sem telekkönyvi korlátozások feljegyzéséről nincsen szó, a tiszti ügyészségre sem mennek, hanem a véghatározat, a politikai hatósági engedély és az eredeti térrajz kikézbesíttetik a folyamodónak, aki saját hatáskörében tartozik gondoskodni a szükséges térrajz-másolatok elkészíttetéséről és az ügynek egy éven belüli telekkönyvezéséről. A telekrendezési ügyekben hozott határozatok megfellebbezhetők a Fővárosi Közmunkák Tanácsához, kivéve a megállapított megváltási árat, melynek módosítását legfeljebb újabb beadvánnyal lehet kérni a kisajátítási egyezség aláírása előtt. Vonatkozó törvények: 1930. évi XVIII. t.-c., az 1937. évi VI. t.-c. és az Építésügyi Szabályzat.

Telekterjedékügyek. A telekterjedékügyek elintézésének módja teljesen azonos a telekszabályozásoknál követendő eljárással. Lásd: Telekrendezés c. a.

Telekvétel (telekfelajánlás) és telekcsere ügyében a polgárm. III. ügyosztálynál kell eljárni. A felajánlott telek megvételét, illetve elcserélését csakis az ingatlan valamennyi tulajdonosa együttesen, saját maguk vagy megbízottjuk útján kérhetik. A 2 pengős állami bélyeggel ellátott beadványban fel kell tüntetni a telek fekvésén (kerület, utca, helyrajzi szám vagy házszám) kívül a kért vételárat, illetve az elcserélendő telek fekvését. A vonatkozó törvény: 1930. évi XVIII. t.-c. Fellebbezésnek helye nincs.

Telepengedélyeknek városszabályozási szempontból való véleményezése. A telepengedélyek megadása az illetékes kerületi elöljáró hatáskörébe tartozik, a kérelmek ott nyujtandók be. Mindennemű felvilágosítást a kerületi elöljáró iparügyi előadója ad meg. A polgárm. III. ügyosztály az engedélyezési eljárásban nem vesz részt, csak városrendezési és szabályozási szempontból ad írásbeli véleményt a kérelem tárgyában a kerületi elöljárónak. Vonatkozó törvények: 1884. évi XVII. t.-c. és az 1922. évi XII. t.-c.

Telepengedélyezési díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Telepengedélyhez kötött ipar. Lásd: Iparengedély c. a.

Telkek bérbeadása a fővárosnál. A székesfőváros a be nem épített telkeiből kereken 2500.00 négyszögöl kiterjedésű területet ad bérbe ipari és raktározási célokra. Az ilyen célra bérbeadott területek évi bére négyszögölenként 1—5 pengő. A székesfőváros ezeknél a területeknél biztosítja az $^1/_4$ évi felmondást, úgy hogy

az esetben, ha a fővárosnak ezekre a területekre saját, vagy más célra szüksége volna, rövid felmondási határidővel a bérletből visszavehető. Ezeket a területeket is átlag 6 évi időtartamra adja bérbe a székesfőváros. Üres fővárosi telkek, ipari, raktározási, kereskedelmi, konyhakerti, vagy mezőgazdasági, stb. céljára bélyegköteles beadványban a polgármesteri XI. ügyosztálytól kérhetők bérbe. (2.— P állami okmánybélyeg.) A beadványban fel kell tüntetni a terület fekvését (kerület, utca, helyrajzi szám, vagy házszám, stb.), milyen célra kívánja bérbevenni a területet és mekkora bérösszeget ajánl fel. Amennyiben a kért területet a főváros bérbeadja és az ajánlatot a polgármester vagy a közgyűlés elfogadja, a bérlő a terület átadása végett a kerületi elöljáró mérnöki hivatalában tartozik megjelenni. Az ajánlat elfogadása előtt a félévi bérnek megfelelő bérleti biztosíték, egy negyedévi bér és a szerződési illeték letétbehelyezése igazolandó. A vonatkozó törvény : 1930 : XVIII. t.-c. Fellebbezésnek helye nincs.

Temetések. Minden ker. elöljáróságnál, minden közkórházban, továbbá a Roham-utca 4., Batthyány-utca 2., Üllői-út 95., Baross utca 67. és Kígyó-utca 5. sz. alatt a Községi Temetkezési Intézetnek felvételi irodája van, ahol a hozzátartozók a temetést megrendelhetik. A temetés költsége : Keresztény temetések. Felnőtteknél : I. oszt. temetés 350.— P, II. oszt. temetés 260.— P, III. oszt. temetés 170.— P, IV. oszt. temetés 90.— P, V. oszt. temetés 56.— P, VI. oszt. temetés 30.— P, Gyermekeknél 5 éves korig : 230.—, 140.—, 85.—, 50.—, 30.—, 20.— P ; 5—12 éves korig : 280.—, 190.—, 110.—, 60.—, 40.—, 25.— P. A gyermektemetések kivitelben azonosak a felnőttek temetésével. Ezen díjtételekben csakis a típustemetéshez tartozó — az intézet által nyujtott áru- és szolgáltatás foglaltatik, míg a halottasházi illeték, sírhely, sírkerti harangozás, egyházi díjak és egyéb illetékek, valamint az esetleg megrendelt gyászlapok ára stb. külön kerülnek felszámításra. Izraelita vallású halottak temetési szertartását az autonómiával bíró zsidó szentegyletek intézik, ilyeneknél az intézet a koporsót szolgáltatja és a halottakat a temetőbe kiszállítja. A koporsó minőségét a megrendelő fél állapítja meg, a kiszállítás díjai a következők : gyüjtő kiszállítás (több halott közös kocsiban) 20·— P, külön kiszállítás felnőttnél 32·— P, gyermeknél 5 éves korig és 160 cm koporsó méretig 26·— P. Teljesen vagyontalan szegények, akik a temetés költségeit nem tudják viselni, ingyen (gratis) temetés kedvezményében részesülhetnek, a kerületi elöljáróság előzetes vizsgálata alapján. Állami kórházban elhaltak hozzátartozói ingyentemetésre a kerületi elöljáróságnál utalványt nem kaphatnak. A hősi halottaknak a hősök temetőjében való eltemetését a ker. tisztiorvos előterjesztése alapján a ker. elöljáróság engedélyezi. A X. ker. új köztemetőben a 10. és 20. sz. parcellák a vitézek részére vannak fenntartva. A 10. számú táblában csak azok kaphatnak sírhelyet, kik a világháborúban rendkívüli érdemeket szereztek. A 20-as számú

vitézi sírhelytáblában eltemetendők részére az idevonatkozó sírhelyutalványt a vitézi széktől kapják a hozzátartozók, azonban érvényesítés végett ezen utalvány a polgármesteri X. ügyosztályban bemutatandó. A X. ügyosztály ugyanakkor rávezeti, hogy ezen sírhely díjmentes-e, avagy fizetendő-e a sírhelyért. E parcellában az árakra vonatkozólag szolgáljon tájékoztatásul, hogy azok a mindenkor érvényben lévő I. o. táblák áraival azonosak, vagyis jelenleg I. sor 70.— P, II. sor 55.— P, III. sor 45.— P, IV. stb. sor 35.— P.

Temetkezési Intézet. Lásd : Bp. székesf. intézményei és üzemei c. f. a.

Temető. A dunabalparti köztemetők igazgatóságának (X., Fiumei-út 14, telefon 1-305-28) kezelése, illetve felügyelete alatt áll : 1. a Kerepesi-úti köztemető, területe 260.394·50 □-öl. Ez a temető 1849 április 1-je óta áll fenn ; 2. a X., Új (Rákoskeresztúri) temető. Területe 505.300·70 □-öl. A temető 1886. évi május hó 1-én nyílt meg. 1903-ban a temetőből egy kisebb rész a katonaság részére engedtetett át temetkezési helyül, mely terület a háború alatt nagymérvben kibővíttetett ; 3. a Kerepesi-úti izraelita temető, területe 4·06 hold, már betelése előtt áll ; 4. a X., Rákoskeresztúri izraelita temető, területe 70 hold. A zsidó temetkezések nagyrésze ebbe a temetőbe történik. — A dunajobbparti köztemetők igazgatóságának (I., Németvölgyi-út 67, telefon 1-536-79) kezelése és felügyelete alatt a következő temetők állanak: 1. Az I., Farkasréti-temető. Megnyílt 1894. évben, területe a kibővített résszel együtt 117.184.40 □-öl. A temető csak az I. és II. kerületi lakosság temetkezési helyéül szolgál. 2. A farkasréti temető területéből az 1894. évben kihasított 8120 négyszögöl a II. ker. izraelita hitközség felekezeti temetője. A temetőt a II. ker. izraelita szentegylet kezeli. 3. A katonai temető. A régi vízivárosi lezárt katonai temető pótlására a Farkasréti-temető területéből 2400 □-ölet engedett át a főváros új katonai temető létesítésére. A temető a dunajobbparti köztemetők igazgatóságának felügyelete alatt áll, a sírhelyek utalványozási joga azonban a budapesti városparancsnokságot illeti. 4. Az I., Németvölgyi-temető. Megnyílt 1885. évben, területe 23.460·40 négyszögöl. A temető már megtelt és csak a sírboltokba, valamint egyes előre megváltott sírhelyekbe történnek még temetkezések. 5. Az orthodox chevra kadisa temetője. Az I., Csörsz-utcában, a Németvölgyi-temetővel szemben. Területe 922 □-öl. Ez a temető már megtelt. 6. A III., Táborhegyi-temető. Megnyílt az 1885. évben, területe 22.407·10 négyszögöl. Ez a temető már megtelt. 7. A III., Táborhegyi-izraelita temető. Területe 1500 négyszögöl. Az 1885. évben átengedett területen 1888 május 1-én kezdték meg a temetkezést. Ezt a temetőt a III. ker. izraelita szentegylet kezeli, azonban már megtelt, lezárták és helyette a Törökkői új izraelita temető nyílt meg 1922 december havában. 8. A III., Törökkői új temető. Területe 86.244 □-öl. Megnyílt 1910 február 1.

TEMETŐI KERTÉSZETI SZABÁLYZAT ÉS ÁRJEGYZÉK.

A székesfőváros dunajobbparti és dunabalparti köztemetői igazgatóságainak vezetése alatt álló virágkertészet elvállalja a temetőkben levő síroknak és sírboltoknak állandó és alkalmi díszítését, a növény- és virágdísz öntözését és gondozását. A temetői kertészet a sírok és sírboltok díszítéséhez termelt és a sírok és sírboltok díszítéséhez már fel nem használt felesleges virágokat és növényeket darabszámra is árusíthatja. A virágok és növények gondozása alatt a rendes időjárás és rendes körülmények között, a kiültetés és díszítési munkák elvégzése, a virágok és növények tisztítása, az elpusztultak pótlása, a sírhant rendbehozatala és a növénykultúra öntözése értendő. Fagy, jég, eső, viharok, vagy általában a temetőigazgatóságok által el nem hárítható kártételek és pusztítások által okozott nagyobbmérvű rongálások helyreállítására a temetői kertészet nem köteles, azonban a temetői kertészet által kiültetett sírokon ezen károk helyreállítása a befizetett díj egyharmadának lerovása ellenében biztosítható. A virágok árának kifizetését, továbbá a kiültetésre, díszítésre és gondozásra vonatkozó megrendeléseket az illetékes köztemetői igazgatóságnál kell eszközölni és az erre irányuló érdeklődésekre a temetőigazgatóságok személyzete köteles a szükséges felvilágosításokat mindenkinek megadni A megrendelt virágok a rendelés előtt esetleg meg is tekinthetők. A temetői kertészetek szolgáltatásainak megrendelése és az árjegyzék szerint esedékes díj lefizetése vagy személyesen, vagy pedig posta útján történhetik. A díjaknak postán vagy csekken való beküldése esetén a gondoztatni kívánt sírról részletes tájékoztatást kell adni. Közölni kell a halott nevét, elhalálozási idejét, nyughelyének (sírtábla, sor, sír) számát, avagy sírboltszámát. Pontosan fel kell tüntetni a postautalványon, csekkszelvényen, vagy pedig külön levélben azt, hogy a pénzküldeményből a megrendelő a sírnak mennyi ideig, milyen díszítését és ápoltatását kívánja biztosítani. Az igazgatóság a sírápolási díjak befizetése esetén a díjak lerovásáról szabályszerű nyugtát tartozik adni. A díjaknak postán való lerovása esetén a befizetőnek a temetőigazgatóság csak akkor tartozik postán nyugtát küldeni a befizetésről, ha a temetőigazgatóságnak a portóköltséget is beküldték. Esetleges panaszokkal a temetőigazgatósághoz kell fordulni. A temetőigazgatóságok a panaszokat megvizsgálják és a jogos panaszok orvoslása iránt haladéktalanul tartoznak intézkedni. Vásárolhatók egyes virágok is; ilyen esetben azonban rendszerint a vevő maga viszi el és ülteti ki a virágot. A 4 pengőn aluli megrendeléseknél a virágoknak a sírhoz való elszállítását és kiültetését a vevő nem igényelheti. A 4 pengő értéken felül történő vásárlásoknál a temetőigazgatóság — ha erre módja van — a temetői kertészet útján, a befizetések sorrendjében a virágokat a sírhoz szállíttatja s azok elültetéséről is gondoskodhatik. A kiültetéseket a temetői kertészet a megrendelések sorrendjében tartozik teljesíteni.

A fővárosi temetőkertészetben vásárolt virágokat és dísznövényeket a temetőből kivinni nem szabad. Megrendelhető a síroknak és sírboltoknak az egész idényre szóló és esetleges alkalmi díszítése is. A dísznövényeket a temetői kertészet a megrendelőnek csak használatra engedi át s azok a főváros tulajdonában maradnak. Az állandó díszítéshez használt dísznövények október hó 15-ig maradnak a sírokon, illetve sírboltokon. A temetőigazgatóságok a használati díj egyharmadának lerovása ellenében az ilyen dísznövények használatát október hó 15-től november hó 3-ig meghosszabbíthatják. Ilyen esetekben, ha az öntözési díj csak október hó 15-ig volt kiegyenlítve, azt pótolni kell. A hullaházi ravatalozáshoz szükséges növénydíszítések csak a temetői kertészetből rendelhetők. A tavaszi, nyári és őszi sírdíszítés és gondozás a síroknál és sírboltoknál évenkint április hó 15-től október hó 15-ig — azonban, ha az időjárás megengedi — november hó 3-ig tart. A sírhantok magassága 35 centiméter. A sírok és sírboltok díszítéséért és gondozásáért, továbbá a darabszámra eladott virágokért és növényekért a következő díjtételeket számítják:

Virágok árjegyzéke. Tavasszal virágzó növények darabja 2—80 fillér, nyáron virágzó növények darabja 4—100 fillér, szőnyegnövények darabja 2—30 fillér, ősszel virágzó növények darabja 20—140 fillér, örökzöld szabadföldi növények darabja 20—250 fillér, rózsafák darabja 40—180 fillér. Amennyiben az árjegyzékben felsorolt virágok vagy növények valamelyike a temetőigazgatóságnak nem állana rendelkezésére, azok beszerzését a közönség nem igényelheti. Sírok és sírboltok kertészeti virágozása és díszítése: egyes fűmagozott, vagy kőszegélyes gyermeksírnál 2·50—18 pengő, kettős gyermeksíroknál 14—22 pengő, egyes nagysíroknál 5—30 pengő, kettős nagysíroknál 21—40 pengő, kettős kőszegélyes nagysíroknál, vagy sövényes sírboltoknál 10—42 pengő. sírbolton lévő virágkosárba 8—25 pengő. A síroknak és sírboltoknak Mindszentek és Halottaknapján növénydísszel való ellátása a növények mennyisége szerint 15—90 pengő. Egy babérfának, vagy pálmának október 15-ig terjedő időre való kölcsönzése, ha az öntözési díj ez időre ugyancsak lefizettetett 8—45 pengő. Síroknak egyes alkalmakra növénydísszel való ellátása 5—45 pengő. Sírhantolási díjak egyes gyermeksírnál 2.20, kettős gyermeksírnál 3.50, egyes nagysírnál 3.50, kettős nagysírnál 7 pengő. Fűmagozási díjak 2.50—25 pengő. Öntözési díjak április 1-től október 31-ig havonta 0.80—12 pengő. Idénygondozási díjak gyermeksíroknál 9—19 pengő, nagysíroknál 11.50—81 pengő.

Templomok. Lásd: Kegyuraság c. a.

Terraszok engedélyezése és díja. Lásd: Járdafoglalás c. a.

Területfoglalás és árusítás parkokban. Lásd: Parkokban árusítás c. a.

Tervmódosítások. Lásd: Építési engedélyek módosítása c. a.

Tervrajzhitelesítés a polgármesteri III. ügyosztálynál kérhető. A fél szóbelileg előadja, hogy a hitelesített tervre milyen célból van szüksége, átadja a hitelesítendő tervet, befizeti a 188/1927. kgy. sz. díjszabás alapján megállapított hitelesítési díjat. A befizetési díjnyugta ellenében 24 órán belül megkapja a hitelesített tervet.

Tervrajzok másolata. Kérelmező a ház tulajdonosának beleegyező nyilatkozata ellenében engedélyt kap a polgármesteri III. ügyosztály tervtárában lévő terv megtekintésére. Miután kiválasztotta a szükséges tervet és a 188/1927. kgy. sz. díjszabás szerinti engedély díját és másolási díját befizette, a másolatot megállapított határidőre ugyanott megkapja.

Testgyakorlási (levente) kötelezettség. Az 1939. II. törvénycikk 7. §. szerint minden magyar állampolgár ifjú, annak az évnek szeptember hó 1. napjától, amelyben tizenkettedik életévét betölti, mindaddig, míg tényleges katonai szolgálatát meg nem kezdi, vagy a katonai szolgálatra való alkalmatlanságát végleg meg nem állapítják, az alábbi szabályok szerint leventeköteles. A leventekötelezettség általában megszűnik legkésőbb annak az évnek szeptember hó 30. napján, melyben az ifjú a 23-ik életévét betölti. Ezen életkoron túl is leventekötelesek maradnak tényleges katonai szolgálatra való bevonulásukig azok, akik a tényleges katonai szolgálat megkezdésére halasztást kaptak. Leventekötelesek az országban lakó azok az ifjak is, akiknek állampolgársága nem állapítható meg. 1939. II. t.-c. 8. §. Bejelentési kötelezettség. Orvosi vizsgálat. Minden ifjút abban az évben augusztus hó 31. napjáig, amelyben 12-ik életévét betölti, leventekötelezettségének nyilvántartásba vétele végett be kell jelenteni. A leventeköteles lakóhelyének minden változását be kell jelenteni. Annak az évnek a végéig, amelyben az ifjú 18-ik életévét betölti, a bejelentési kötelezettség a 11. §-ban felsoroltakat, az említett időpont után a leventekötelest terheli. A leventekötelesek testi és szellemi alkalmasságát hatósági orvosi vizsgálat útján kell megállapítani. Az orvosi vizsgálaton való megjelenés költségét a leventeköteles maga viseli; az orvosi vizsgálat díjtalan. 1939. II. t.-c. VII. Büntető rendelkezések. I. fej. Leventekötelezettséggel összefüggő bűncselekmények. A leventeköteles kihágásai. 171. §. A leventeköteles kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha: 1. a hatósági orvosi vizsgálaton (8. §.) nem jelenik meg és elmaradását alapos okkal ki nem menti; 2. a leventekiképzésen vagy gyakorlaton (9. §.) nem jelenik meg és elmaradását alapos

okkal ki nem menti; 3. a leventeképzésben közreműködő személlyel szemben szándékosan tiszteletlenül viselkedik vagy a leventeképzés körében kapott parancsnak szándékosan nem engedelmeskedik, feltéve, hogy ilyen magatartás miatt már legsúlyosabb fegyelmi fenyítést állott ki. A 18 évesnél fiatalabb leventekötelesnek a fenti 1. v. 2. p. alá eső cselekménye nem kihágás; emiatt a leventekötelest házi, iskolai v. fegyelmi fenyítés éri. Kihágás miatt pénzbüntetéssel büntetendő az a 18 évesnél idősebb leventeköteles, aki a bejelentésre és a nyilvántartásra vonatkozó szabályokat megszegi. — A leventeköteles gondviselőjének és munkaadójának kihágásai 172. §. Vállalat tulajdonosának és üzletvezetőjének kihágásai 173. §. A leventekötelezettség kijátszása 174. §. A leventeköteles vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, ha: 1. fondorlattal kivonja magát a leventekötelezettség alól, vagy 2. külföldre távozik abból a célból, hogy a leventeképzés alól szabaduljon.

Térrajzmásolatot és kitűzési igazolványmásolatot a folyamodó előszóval kérhet a polgárm. III. ügyosztályon. Esetleg kérheti a magával készen hozott másolatnak hitelesítését. A térrajz hitelesítési díja 10·50 P, kitűzési igazolvány díja 15 P, mely összeg a III. ügyosztály segédhivatalában fizetendő. A térrajzok másolati díja □-dmként 0·56 P és telkenként 0·56 P, mely összeghez szabályozási vonalak feltüntetése esetén 50% felár számíttatik. Befizetése ugyancsak a III. ügyosztály segédhivatalában történik. A kész rajzok, illetve igazolványok a díjaknak befizetése után hitelesíttetnek s a félnek kiadatnak.

Tisztességtelen verseny. Lásd: Üzleti hirdetések korlátozása c. a.

Tisztiorvosi vizsgálati és eljárási díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Toldaléképítkezések engedélyezése. Lásd: Építési engedélyek c. a.

Továbbképző iskolák. Lásd: Iskolák c. a.

Történeti Múzeum. Lásd: Fővárosi Múzeum, Múzeumok és Budapest székesfőváros múzeumai c. a.

Törvényhatósági választójog. Lásd: Választójog c. a.

Törvénytelen gyermekek. Lásd: Házasságon kívül született c. a.

Trolleybus engedélyezése. Lásd: Autobusz c. a. foglalt megállapításokat azzal a kiegészítéssel, hogy a trolleybusz létesítéséhez szükséges felsővezeték építésére az elkészített felsővezeték használatba vételére engedélyt minden esetben a m. kir. kereskedelemügyi minisztertől kell kérni és az erre vonatkozó kérelemhez a járat útvonalának 1 : 2880 léptékű tervrajzát, a berendezés szerkezeti lerajzolását és műszaki leírását is kell csatolni.

Tudakozó iroda. Lásd: Polgármesteri központi segédhivatal c. a.

Tulajdonjogi korlátozások telekkönyvi bekebelezése a polgárm. III. ügyosztály hatáskörébe tartozik. Bizonyos engedélyek (építési, telekrendezési stb.) kiadása előtt esetleg szükségessé válik a székesfőváros javára tulajdonjogi korlátozások telekkönyvi biztosítása. A tiszti ügyészség állítja ki a bekebelezéshez szükséges okiratot és a fél aláírása után a telekkönyvi bekebelezést is keresztülviszi.

Tulajdonjogi korlátozások telekkönyvi törlésénél először a székesfővárostól kell kérni bélyegköteles beadványban a törlési engedély kiadását és ezt kell a megfelelő törlési kérelemmel a telekkönyvi hatósághoz benyujtani. Mellékelni kell egy, a jelenlegi állapotot feltüntető telekkönyvi kivonatot. A szomszédos telkek valamelyikének javára biztosított oly szolgalom törlésénél, melynek törléséhez a székesfőváros hozzájárulása is ki van kötve, előzetesen a székesfővárostól szerzendő beleegyező nyilatkozat. Vonatkozó törvény: az Építésügyi Szabályzat. Fellebbezhető a Fővárosi Közmunkák Tanácsához. (4 P állami okm. bélyeg.)

Túró vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszervizsgálatok c. a.

Tüdőbeteggondozó intézetek. Lásd: Egészségügyi gondozó intézetek c. a.

Tüzelőanyag kiosztás. Lásd: Hatósági inségenyhítő tevékenység c. a.

Tűzoltási járulék. Lásd: Adók c. a.

Tűzoltói állásokra a pályázati kérelmet közvetlenül a tűzoltófőparancsnokságnál (VIII., ker., Kun-utca 2.) kell benyujtani. Alkalmazási kellékek: magyar állampolgár, budapesti lakos, 4 elemi iskolai végzettség, katonaviseltség, alsó korhatár 21 év, felső korhatár 30 év.

Tűzoltóság és tűzrendészet. Budapest székesfőváros tűzvédelmét és tűzrendészetét a szakszerűen felszerelt és kiképzett hivatásos tűzoltóság látja el. A tűzoltóság ma a következő szerekkel rendelkezik: 5 drb tiszti szolgálati kocsi, 2 drb tiszti fecskendő, 18 fecskendő, 7 tolólétra, 4 száraz, illetve haboltó, 2 villamosgenerátorszer, 2 rohamszer, 1 mentőszer, 2 tömlőszállítószer, 9 kéménytüzes jármű, 1 kis-, 2 nagy teherautó és 1 terepjáró autószer, 2 drb agregát fecskendő. A mozgó őrségek elhelyezése a következő: I. kerületi őrség I., Koronaőr-utca 5., II. kerületi őrség II., Tölgyfa-utca 28., III. kerületi őrség III., Calvin-utca 16., IV. kerületi őrség IV., Gerlóczy-utca 6., V. kerületi őrség V., Szalay-utca 6., VI. kerületi őrség VI., Próféta-utca 4., VIII. kerületi őrség VIII., Kun-utca 2., IX. kerületi őrség IX., Közraktár-utca 4., X. kerületi őrség X., Mázsa-tér 8., XII. kerületi őrség XII., Felhő-utca 6. XIII. kerületi őrség XIII., Teve-utca 6. XIV. kerületi őrség XIV. Pósa Lajos-tér 1. A színházi díszletek tűz- és lángralobbanás elleni impregnálásának bevezetésével a nagyobb színházakban az állandó tűzőrségek megszűntek s csak a Nemzeti Színházban, a m. kir. Operaházban, továbbá a Gázgyárban

van még házi őrség. Az őrségek tűzvédelmi körzetekkel bírnak, melyek akkép vannak megállapítva, hogy azok minden pontjára az illető kerületi őrség érkezzék elsőnek. Ez okból a körzet tűzjelzőállomásai is ezen őrségre futnak be. Lásd még: Budapest székesfőv. üzemei és intézményei c. a.

Tűzrendészeti eljárási díjak. Lásd: Hatósági eljárási díjak c. a.

Tűzvizsgálatot tűzeset alkalmából a kerületi tűzrendészeti bizottság hivatalosan tart, melynek alapján a kerületi előljáró hivatalból, kérelem nélkül teszi meg a szükséges intézkedéseket. A károsult fél a hivatalosan felvett jegyzőkönyvnek másolatát, az úgynevezett ártatlansági bizonyítványt kérheti, melyet rövid úton kiadnak a mindenkori hatósági díjak, bélyegben való lerovása mellett a biztosító társaságok előtti felhasználás céljából.

U

Újból való anyakönyvezés szükségességét a polgármester hivatalból állapítja meg és rendeli el, ha az Anyakönyvi Utasítás 68. §-ában körülírt előfeltételek valamelyike fennforog.

Új építkezések engedélyezése. Lásd: Építési engedélyek c. a.

Újság. Lásd: Sajtóügyek c. a.

Újságírók (városházi) Lásd: Fővárosi Rovatvezetők c. a.

Uj Szent János-kórház. Lásd: Közkórházak c. a.

Unitárius egyház. Lásd: Egyházi hivatalok c. a.

Útburkolási járulék. Lásd: Burkolási járulék c. a.

Utcaelnevezéseket a Fővárosi Közmunkák Tanácsánál kell kérni.

Utcai árusítást vagy asztalkáról (állványról), vagy tolókocsiról lehet folytatni. Ehhez az utcai árusításhoz az illetékes kerületi elöljárónak utcai árusításra jogosító helyfoglalási engedélye szükséges. Ezt az engedélyt a kerületi elöljáró csak akkor adhatja meg, ha kerületében az utcai árusításra alkalmas, hatóságilag kijelölt helyek közül valamelyik megüresedett. Ebben az esetben is azonban csak igazolt hadigondozottnak adhatja meg az engedélyt. Ennek a hadigondozottnak is igazolni kell az utcai árusításról szóló 1100/1922. kgy. sz. szabályrendelet értelmében azt, hogy más megélhetése nincs, régi állandó budapesti lakos, kifogástalan előéletű, ragályos vagy undorító betegségben nem szenved. Az utcai árusításról szóló helyfoglalási engedély csak az engedélyes személyére szól, azt átruházni nem szabad. Továbbá személyesen kell gyakorolnia az utcai árusítást, kivéve betegség esetén, amikor az engedélyest házastársa, vagy 16 éven felüli gyermeke helyettesítheti. A megadott helyfoglalási engedély hatálya csak egy évre szól. Azt további egy évre csak akkor lehet megújítani, ha a szabályrendeletben felsorolt és előbb említett kellékek megvannak,

továbbá, ha az engedélyes a helyfoglalási engedély díját és a helypénzt megfizette. Ezeknek a hiányában az engedély évközben is, valamint közszempontokból is bármikor visszavonható. Abban az esetben, ha a helyfoglalási engedély visszavonása nem az engedélyes hibájából történt, az engedélyes a lehetőséghez képest más árusításra hatóságilag kijelölt helyre utasítható. Az utcai árusításról szóló helyfoglalási engedély kérelem tárgyában hozott I. fokú véghatározat ellen fellebbezést lehet beadni a kerületi elöljáróságon a székesfőváros polgármesteréhez, az ő másodfokú véghatározata ellen pedig felülvizsgálati kérelmet lehet beadni ugyancsak a kerületi elöljáróságon a belügyminiszterhez. Az utcai árusításra eddig ismertetett és szigorúan az utcai árusításról szóló 1100/1922. számú szabályrendelet rendelkezései alá tartozó formán kívül van még pavillonból történő, alkalmi, ligeti és ujságárusítás. A pavillonból történő utcai árusításhoz a székesfőváros polgármesterének (V. ügyosztály) közterület foglalási engedélyére, továbbá a pavillon helye szerint illetékes kerületi elöljárótól kiállított árusításra jogosító iparigazolványra, a ligeti árusításhoz a polgármesternek (II. ügyosztály általában a Városligetben, XI. ügyosztály az Állatkert területén és a Népligetben) engedélyére, azután megfelelő iparigazolványra, a VI. és X. kerületi elöljáróknak helyfoglalási engedélyére (víz, perec, stb.), az alkalmi árusításhoz (halottaknapi, karácsonyi, húsvéti, búcsún árusítás) ugyancsak az árusítási hely szerint illetékes kerületi elöljáró heiyfoglalási engedélyére van szükség. Az utcai ujságárusítást a rendőrség engedélyezi. Ehhez, valamint az alkalmi árusítások között említett karácsonyi, húsvéti képeslevelezőlap árusításokhoz sajtótermékek utcai forgalombahozására jogosító polgármesteri engedély is szükséges (IV. ügyosztály).

Utcai járműőrzés. Lásd : Közterületi járműőrzés c. a.

Útlevelet az útlevél kiállító hatóság, a rendőrség főkapitányságí hivatala állít ki. Az útlevélkérelmet személyesen kell előadni. A kérelmező bemutatni köteles : 1. Születési vagy házassági anyakönyvi kivonatát. 2. Állampolgársági bizonyítványát vagy optálási igazolványát (amennyiben külföldön, vagy elszakított területen született). 3. 2 darab fényképet, hátlapján ellátva a lakhely szerint illetékes rendőrőrszoba személyazonosság és lakhely igazolásával. 4. Bejelentőlapot. 5. Szülői vagy gyámhatósági belegyező nyilatkozatot (amennyiben kérelmező 24. évét be nem töltötte). Az útlevél kiadása után annak az államnak, ahová a fél kiutazni, illetve, amelyen keresztülutazni szándékozik, budapesti követségétől, vagy konzulátusától, vizumot is kell kérni az útlevélre. Házastársak közös útlevelet kaphatnak, 15 éven aluli gyermekek pedig szüleik, nagyszüleik vagy testvérük útlevelébe jegyezhetők fel, mint útitársak. Az útlevelek kiállításáért járó díjak : *a)* közszolgálatban álló alkalmazottak részére, ideértve a díjnokokat, továbbá a nyugdíjasokat és mindezeknek ellátását élvező hozzátartozóit is 3·50 P, ; *b)* a szokásos napszámot meg nem haladó keresetből élő személyek (cselédek,

legények, inasok, munkások, napszámosok) részére 3·50 P; *c)* más személyek részére 15 P. Az útlevél kiállításával egyidejűen — a kiállítási díjon felül — illetéket is kell fizetni. Ez az illeték az *a)* és *b)* pontokban felsorolt személyek útlevele után 50 f, a *c)* pontban felsorolt személyek útlevele után pedig 5 P. Ha az útlevelet két évre állítják ki, a kiállítási díj kétszeresét, ha pedig három évre állítják ki, annak háromszorosát kell fizetni. Az illetéket azonban ezekben az esetekben is csak egyszeresen kell leróni. Az egy útlevélbe bejegyzett útitársak után külön díjat és illetéket nem kell fizetni. Az útlevél minden meghosszabbítása ugyanolyan kiállítási díj- és illeték alá esik, mintha új útlevelet állítottak volna ki. A meghosszabítás után járó illetéket bélyeggel kell leróni. Az útlevélkiállító hatóság útlevél meghosszabbítása esetén mindig vizsgálja azt, vajjon az útlevéltulajdonos kereseti viszonyaiban, közszolgálati alkalmazotti minőségében nem állott-e be esetleg időközben változás. Az esetleg beállott változások esetén ugyanis az eredetileg alacsonyabb díj befizetése mellett kiállított útlevelet magasabb, viszont az eredetileg magasabb díj mellett kiállított útlevelet alacsonyabb díj befizetése mellett kell meghosszabbítani. Utlevéldíj fizetése szempontjából közszolgálatban álló alkalmazottak azok, akik az állam és az állami üzemek, továbbá a m. kir. kormány igazgatása alatt álló közalapítványok, a törvényhatóságok, a városok és a községek szolgálatában állanak. A vonatkozó részletes felsorolást az útlevélkiállító hatóságokkal külön rendelet közli. Államvasúti arcképes igazolvánnyal rendelkező rokkantak útlevéldíj szempontjából a nyugdíjas közszolgálati alkalmazottakkal esnek egy tekintet alá. Közszolgálatban álló alkalmazottak, továbbá nyugdíjasok és mindezeknek ellátást élvező hozzátartozói részére kiállított útlevélben ezt a minőséget az útlevél foglalkozás rovatában fel kell tüntetni. Az útlevéldíj fizetése szempontjából a közszolgálatban álló alkalmazottakkal azonos elbírálás alá esnek, vagyis szintén alacsonyabb útlevéldíjat fizetnek: *a)* a bevett és elismert vallásfelekezetek lelkészkedést folytató papjai, nyugdíjas lelkészei, az említett felekezetek által fenntartott iskolákban alkalmazott tanárok és tanítók (kántortanítók), továbbá a rendszeresített állásban levő hitoktatók (kivéve a kizárólag kántori foglalkozást betöltő egyéneket és egyéb egyházi alkalmazottakat) és ezeknek hozzátartozói; *b)* a szerzetes rendek tagjai; *c)* az Országos Társadalombiztosító Intézet és a Magánalkalmazottak Biztosító Intézete tisztviselői és alkalmazottai (kivéve a szerződéses orvosokat) és ezeknek hozzátartozói; *d)* a Magyar Állam Vasutak, a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút, a Mohács—Pécsi vasút, a Szeged—Csanádi vasút, a Budapesti Helyiérdekű vasutak, a Debrecen—Nyirbátori Helyiérdekű vasutak, az Alföldi Első Gazdasági Vasút, a Bodrogközi Gazdasági Vasút, a Nyiregyháza—Vidéki Kisvasút Vállalatok alkalmazottai (kivéve az orvosi tanácsadókat), nyugdíjasai és ezeknek hozzátartozói. A szokásos napszámot meg nem haladó keresetet hatósági vagyoni (szegénységi) bizo-

nyítvánnyal kell igazolni. Ha azonban nyilvánvaló, hogy az útlevelet kérő egyén keresete a szokásos napszámot nem haladja meg, akkor ezt a körülményt a hatóság az útlevéllapon is igazolhatja. Ha az útlevelet kérő személy alacsonyabb útlevéldíjra jogosultsága valószínűnek látszik, de a hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítvány az útlevél kiállításának sürgőssége miatt nem szerezhető be, akkor az útlevél alacsonyabb díj mellett állítható ki. Kötelezni kell azonban az illetőt arra, hogy a hatósági vagyoni (szegénységi) bizonyítványt utólag mutassa be. Ha ebből az tűnnék ki, hogy a szokásos napszámot meghaladó keresete van, a különbözetet meg kell térítenie. Önálló keresettel nem rendelkező, a szülő eltartása alatt álló kiskorú az útlevéldíjat a szülők vagyoni (kereseti), illetve alkalmazotti minősége szerint fizeti. Önálló keresettel nem rendelkező és nem a szülők eltartása alatt álló kiskorú az útlevéldíjat a saját vagyoni viszonyai szerint fizeti. Önálló keresettel rendelkező, de a szülők eltartása alatt álló kiskorú, habár kereseti viszonyai miatt az alacsonyabb útlevéldíj fizetésére jogosult, mégis a magasabb útlevéldíjat fizeti abban az esetben, ha útlevélkiállítás esetében a szülőknek is magasabb díjat kellene fizetniök. A szülők eltartása alatt álló, de önálló keresettel nem rendelkező nagykorú egyént úgy kell tekinteni, mint bármely más nagykorú útlevélkérőt és ezért útlevéldíj fizetése szempontjából a saját vagyoni és jövedelmi viszonyai az irányadók. A szülőktől kapott rendszeres pénzbeli segélyt szintén jövedelemnek kell venni.

Útügyi Intézet. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Ü

Üdítő- és hűsítőtalok vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi, illetve élelmiszer vizsgálatok c. a.

Üdültetési akció. Lásd: Gyermeküdültetés c. a.

Üres telkek (fővárosi) bérbeadás. Lásd: Telkek (fővárosi) bérbeadása c. a.

Üzleti hirdetések korlátozása és a tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. t.-c. módosítása tárgyában alkotott 1933. évi XVII. t.-c. értelmében árukat a rendes üzleti forgalmon kívül eső eredetüknek vagy valamelyik alkalomszerű vásárlási lehetőségnek hirdetésével árusítani tilos. Senkinek sem szabad tehát azt hirdetni, hogy áruja pl. csődtömegből, zálogházból, bírói vagy hatósági árverésből, valamely megvásárolt üzletből vagy áruraktárból származik. Kereskedő (iparos) árukészletét önkéntes árverés, kiárusítás, üzletmegszüntetés, üzletfeloszlatás, felszámolás, üzletáthelyezés, végeladás vagy végeladásra utaló más, hasonló körülmény hirdetésével csak abban az esetben árusíthat, ha arra az

illetékes iparhatóságtól jogerős véghatározattal engedélyt kapott. Tehát leltári árusítást, kiárusítást, maradékvásárt, stb. sem üzletáthelyezés, sem üzletmegszüntetés, sem más címen rendezni nem lehet mindaddig, amíg erre jogosító hatósági engedélyt az illető kereskedő (iparos) meg nem szerzi. A hatósági engedélyt a főváros egész területére kiterjedő hatáskörrel az V. kerületi elöljáró, mint I. fokú iparhatóság adja meg. Az engedély kiadásáért ezidőszerint díjat fizetni nem kell. Az engedély elnyerésére irányuló beadványhoz mellékelni kell: 1. a kiárusítani kívánt áruk mennyiségét és minőségét feltüntető részletes és pontos jegyzéknek (leltárnak) az engedélyt kérő által aláírt három példányát; 2. annak igazolását, hogy az engedélyt kérő egyfolytában legalább két év óta foglalkozott a jegyzékben (leltárban) felsorolt árunemek árusításával; 3. az illetékes kereskedelmi és iparkamara tanusítványát arról, hogy a folyamodó a kérvény beadását megelőző két év alatt árukészletét a 2. §-ban említett tények hirdetésével nem árusította; 4. az iparjogosítványt, amelynek alapján az engedélyt kérő az árusítást folytatja. Az illetékes elsőfokú iparhatóság (V. ker. elöljáró) az engedély megadása felől a kereskedelmi és iparkamara meghallgatása után határoz. A hirdetésre engedélyezett idő három hónapnál hosszabb nem lehet. Az engedélyezett hirdetés ideje alatt csak a bemutatott jegyzékben (leltárban) feltüntetett árukat szabad árusítani. A kereskedő (iparos) iparűzési jogosítványa az engedélyben megszabott határidő leteltével megszűnik és újabb iparűzési jogosítványt két éven belül csak abban az esetben kaphat, ha új üzlete Budapesten más közigazgatási kerületben van, mint ahol megszüntetett üzlete volt és nem esik ennek közelébe. A kereskedelmi és iparkamara az érdekelt ipari és kereskedelmi szakmák képviselőinek meghallgatásával minden évben legfeljebb két ízben 15—15 napnál nem hosszabb időt állapíthat meg arra, hogy ezalatt akár az összes, akár egyes szakmákhoz tartozó kereskedők és iparosok idényét vagy divatját mult, raktáron maradt, kiselejtezett stb. áruikat kiárusítás hirdetésével árusíthassák. Karácsony és húsvét első napját közvetlen megelőző 14 napon át engedély nélkül szabad az ilyenkor szokásos alkalmi árusítást hirdetni.

V

Vadászjegyek váltását a lakóhely szerint illetékes ker. elöljáróságnál az ott kapható bejelentőlapok kitöltése mellett kell kérni. A bejelentőlapok ára 2 fillér. A bejelentő köteles a következő adatokat felsorolni: 1. a vadászni szándékozó neve és lakása, 2. a vadászfegyverek rendszere, 3. a fegyvergyáros neve, 4. a fegyver kalibere, 5. a fegyver gyártási száma. A ker. elöljáróság az igényjogosultságot elbírálja és a bejelentésekről nyilvántartást vezet, a bejelentőlapot pedig záradékos igazolással látja el és a bejelentő-

nek kiadja. A ker. elöljáróságnál a kérelmezőnek további teendője nincs, a vadászjegyeket a kir. pénzügyigazgatóság állítja ki a bejelentő lap alapján és ugyanitt fizetendők a díjak is. Vadászjegyeket egész idényre (aug. 1—júl. 31.), de egy hónapra is lehet váltani, illetve folytatólag megújítani. 20-ik életévét be nem töltött egyénre vonatkozóan a bejelentőlapot csakis az atya vagy gyám állíthatja ki. Külföldi állampolgár csak magyar állampolgár szavatossága mellett kaphat vadászjegyet. Vadőrök (vadászcselédek) bejelentését gazdájuk (a vadászterület birtokosa vagy bérlője) köteles kiállítani.

Vagyontalansági (hatósági vagyoni) bizonyítványt az kaphat, akinek sem ingó, sem ingatlan vagyona nincs, de olyan keresete van, hogy nem tekinthető szegénynek. A bizonyítványt mindenki a lakása szerint illetékes kerületi elöljáróságon kérheti, ahol, ha személyazonosságát és kereseti viszonyait igazolja, jegyzőkönyvet vesznek fel róla és a lefolytatott vizsgálat után megadják a bizonyítványt. A bizonyítvány 6 pengő 20 fillér bélyegilleték alá esik (3·20 P városi és 3 pengő állami bélyegilleték), mely a bizonyítvány kiadásakor fizetendő.

Vaj vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszervizsgálatok c. a.

Vallásegyesség létesítése esetén az érdekelt házasuló felek együttesen megjelennek a polgármesteri IV. ügyosztályban, ahol megegyezésükről jegyzőkönyvet vesznek fel. E jegyzőkönyvnek egy hiteles másolatát a házasság megkötését eszközlő állami anyakönyvvezető, egy másik hiteles másolatát a házasulók kapják.

Vallásfelekezetbe való belépés vagy kilépés. Lásd: Be- vagy kilépés c. a.

Vallásváltoztatás kiskorúaknál. Lásd: Kiskorúak vallásváltoztatása c. a.

Vasútépítési engedélyek. Lásd: Közúti vasutak c. a.

Vágóhidak igazgatósága. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

VÁLASZTÓJOG.

Országgyűlési képviselőválasztójogi kellékek. Az 1938. évi XIX. t.-c. lajstromos és egyéni választókerületeket állapít meg. A választójogosultság kellékei a lajstromos választókerületekben: férfiaknál (19. §.) 26 éves életkor, 10 éves állampolgárság, 6 éves helybenlakás és hat elemi iskolai végzettség; az 1912 előtt születetteknél négy elemi; írni-olvasni tudás a családfenntartónál, ha vitézségi érem tulajdonos, vagy altiszt, hadirokkant, tűzharcos, önálló iparos, vagy kereskedő, földmíves (birtokának kat. tiszta jövedelme 40 aranykorona, vagy két kat. hold és ház, vagy két kat. hold és hat kat. hold bérlet, vagy haszonbérlő hat éve 100 aranykorona tiszta jövedelmű területen, vagy haszonbérlő tíz kat. holdon); gazdasági cseléd négy éve

ugyanott; főiskolás diplomások tekintet nélkül a korra. Nőknél (20. §.) 30 éves életkor, 10 éves állampolgárság, 6 éves helybenlakás, 6 elemi, ha saját keresetéből él, vagy választó férfi felesége, vagy özvegye; írni-olvasni tudás és legalább három gyermek; középiskolásoknál 26 év, főiskolás diplomásoknál tekintet nélkül a korra. A választójogosultság kellékei az egyéni választókerületekben: férfiaknál (21. §.) 30 éves életkor, 10 éves állampolgárság, állandó foglalkozás, családfenntartó, hatévi helybenlakás, hat elemi; az 1912. előtt születetteknél négy elemi; írni-olvasni tudás, ha vitézségi érem tulajdonos, vagy altiszt, hadirokkant, tűzharcos, önálló iparos, vagy kereskedő két év óta és egyenes adót fizet; földmíves (birtokának kat. hold tiszta jövedelme 60 aranykorona, vagy öt kat. hold és ház, vagy öt kat. hold és öt kat. hold bérlet, vagy haszonbérlő hat éve 100 aranykorona tiszta jövedelmű területen); gazdasági cseléd hat éve ugyanott; középiskolásnál 26 éves életkor. Nőknél (22. §.) 30 éves életkor, 10 éves állampolgárság, 6 éves helybenlakás és 6 elemi; ha saját keresetéből él, vagy választó férfi felesége, vagy özvegye; írni-olvasni tudás és legalább három gyermek; középiskolásnál 26 éves életkor és állandó foglalkozás, vagy választó férfi felesége vagy özvegye. — Zsidónak — az 1939. évi IV. t.-c. 4. §-a szerint — csak akkor van országgyűlési, törvényhatósági és községi választójoga és zsidót csak akkor lehet országgyűlési képviselőnek, törvényhatósági bizottsági és községi képviselőtestületi tagnak megválasztani, ha ő maga és szülei — amennyiben szülői az 1867. december 31. napja után születtek, ezeknek szülői is — Magyarországon születtek és a törvényben meghatározott egyéb előfeltételeken felül hitelt érdemlően igazolja azt is, hogy szülői vagy — amennyiben szülői az 1867 december 31. után születtek — ezek felmenői is az 1867 december 31. óta állandóan Magyarország területén laktak. Jogorvoslatok. Az ideiglenes névjegyzék ellen felszólalással lehet élni. Az ideglenes névjegyzékbe történt jogosulatlan felvétel ellen bármelyik választó, a kihagyás miatt azonban csak maga az érdekelt szólalhat fel. A felszólalásokat május hó 16. napjától ugyanezen hónap 30. napjáig bezárólag írásban kell benyujtani. A felszólaló köteles felszólalásában foglalt kérelmét okirattal bizonyítani. A felszólalást a központi választmányhoz kell intézni és Budapesten az illetékes kerületi előljárónál kell benyujtani. A felszólalásokra mindazok, akiket a felszólalás joga megillet, május hó 16. napjától június hó 14. napjáig bezárólag írásban észrevételeket nyujthatnak be. A központi választmány a felszólalások és az észrevételek felett július hó 31. napjáig határoz. A központi választmány határozata ellen a határozat kézhezvételétől számított 15 nap alatt a közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak van helye. A panaszt a központi választmánynál kell benyujtani.

Székesfővárosi törvényhatósági választójogi kellékek. Az 1938. XIX. t.-c. 212. §. szerint községi választójoga van annak, aki a lajstromos választókerületben választójogosultnak, a községi választói névjegyzék összeállításának évére érvényes név-

jegyzékébe a község területén fel van véve, ha saját maga, illetőleg férje legalább két év óta fizet a községben föld-, ház-, vagy általános kereseti adót, beleértve az alkalmazottak kereseti adóját is. A zsidók választójogára nézve lásd az Országgyűlési képviselőválasztójogi kellékek c. a. foglaltakat. Jogorvoslatok. A polgármester által összeállított választói névjegyzék ellen április hó 1. napjától április hó 15. napjáig az igazolóválasztmányhoz intézendő felszólalásnak van helye. A jogosulatlan felvétel miatt bármelyik választó, a kihagyás miatt azonban csak maga az érdekelt szólalhat fel. Az igazolóválasztmány a felszólalások felett május hó 31. napjáig határoz. Az igazolóválasztmány határozata ellen 15 nap alatt panasznak van helye a közigazgatási bírósághoz.

Vállalkozók számláinak kifizetése. Lásd: Számlák kifizetése c. a.

Vám. Lásd: Adók c. a.

Vándoriparnak az olyan ipari jellegű tevékenységet kell tekinteni, amelyet telephely nélkül, házról-házra vándorolva szoktak végezni. Budapesten csak a VII. ker. elöljáró által kiállított engedéllyel lehet ezt az ipart űzni. (Drótosok, vándorablakos, vándor nap- és esernyőjavító, vándor üstfoltozó, vándor teknővájó stb.) Vándoripari engedélyt csak az kaphat, akinek a multban a szőv. területére vonatkozólag már volt ilyen engedélye s az nem lemondás vagy visszavonás útján szűnt meg. Az engedélyt Budapesten a VII. kerületi elöljáróságtól kell kérni. Kellékei: 1. a folyamodó neve, a lakhely feltüntetése (az ország bármely községében állandó lakhelyének kell lenni), 2. igazolása a 24. életév betöltésének születési bizonyítvánnyal, (aki 18. évét betöltötte, de még nincs 24 éves, annak gyámhatóságilag jóváhagyott atyai (gyámi) beleegyezést kell csatolni), 3. állampolgárságának igazolása (illetőségi vagy honossági bizonyítvánnyal). Aki nem magyar állampolgár, de 1921. július 26-a óta Magyarország területén tartózkodik és a magyar állampolgárság elnyerése érdekében az előírt lépéseket 1925. július 6. előtt megtette, annak csatolni kell az erről szóló hatósági bizonyítványt. Ipardíj 3 P 48 f, melyet az engedély meghosszabbításakor újból le kell fizetni. A lejárt s idejében meg nem hosszabbított vándoripari engedélyek, a kereskedelemügyi miniszter rendelete értelmében, utóbb már nem hosszabbíthatók meg. Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén díjmentes.

Városbírák. I. ker. Fülöp József dr.; II. ker. Marczell János; III. ker. Poór Gyula dr.; IV. ker. Eberhardt-Orbay Dénes dr.; V. ker. Novák Jenő dr.; VI. ker. Zobor Artur dr.; VII. ker. Dienes György dr.; VIII. ker. Schaller Sándor dr.; IX. ker. Szendrőy József dr.; X. ker. Barnabás Pál dr.; XI. ker. Jánosfy-Jaczkovits Iván.; XIV. ker. Nagy Zsigmond dr.

Városbíróság minden ker. elöljáróságnál működik. A ker. városbíróhoz a 100 pengőn aluli magánkövetelések tárgyalása tar-

tozik, melyek pénz fizetése, munka teljesítése vagy ingó dolgok kiadására vonatkoznak. A kereseteket személyesen élőszóval kell előadni vagy írásban benyujtani. A panasz felvételekor 30 fillér törvénykezési bélyegilleték fizetendő. Egyéb illetékek: tárgyalás és ítélethozatal 60 fillér, fellebbezés 30 fillér, végrehajtás kérése 30 fillér törvénykezési bélyegilleték.

Városháza épületében üzlethelyiségek bérbeadását a városházi gondnoki hivatal útján a polg. XI. ügyosztály intézi. Üzlethelyiségek bérbevétele érdekében tehát a gondnoki hivatalhoz kell fordulni. A legutóbbi határozat értelmében a városháza épületében lévő üzletek béreit alapterületük nagysága szerint állapították meg. A Kamermayer Károly-utcai fronton egy négyzetméter üzletterület évi bére 45—60, a Károly király-úton 65—90, a Gerlóczy-utcában 50 pengő. A hátsó üzletterület négyzetméterének évi bére 10—15 pengő. A Központi Városháza újjáépítése miatt a bérbeadás szünetel.

Városházi Étkező. Lásd: Budapest Székesfőváros Diétás Étterme c. a.

Városházi gondnoki hivatal. Lásd: Gondnoki hivatal c. a.

Városházi ujságírók. Lásd: Fővárosi Rovatvezetők c. a.

Városi bélyegek a központi városháza polgármesteri központi segédhivatalában (iktató) kaphatók, földszint 6. szám.

Városi bérházak. Lásd: Kislakásos bérházak c. a. és intézményei c. a.

Városi ingatlanvagyon átruházási illeték. Lásd: Adók c. a.

Városi vám. Lásd: Adók c. a.

Városligeti mutatványosok. Lásd: Mutatványosok c. a.

Városok Szövetsége. Lásd: Magyar Városok Országos Szövetsége c. a.

Városszabályozási ügyek. Lásd: Szabályozásmódosítás iránti kérelmek c. a.

Városszéli telep. A Külső Jászberényi-úton a szolnoki vasútvonal és a Határerdő-öv által határolt területen létesült — amely 204 egyszoba-konyhás lakásból, központi épület (iskola) és üzletházból áll — abból a célból, hogy a székesfőváros legszegényebb osztályához tartozó lakosok részére egészséges otthont nyujtson és hogy az egy-egy lakáshoz tartozó 300 négyszögöles telken a beutaltak számára a legszükségesebb élelmiszerszükségletük megtermelésére lehetőséget nyujtson. A 108.268 négyszögöl kiterjedésű telepen van egy elemi iskola, egy üzletház, egy kultúrház, telepfelügyelői lakás és iroda, orvosi lakás és rendelő. A lakások heti bére 5 P. A kérvényeket a polgármesterhez címezve a központi iktatóba kell benyujtani. A városszéli telep ügyeit a polgárm. IX. ügyoszt. intézi. Lásd még: Lakásügyi intézmények c. a.

Vásárcsarnokok célja a lakosságnak jó, egészséges és lehetőleg olcsó élelmi cikkel való ellátását biztosítani. Az Élelmiszernagyvásártelep rendeltetése, hogy a vidéki élelmiszerfelhozatal központja és a főváros kiskereskedelmének ellátója, a kerületi

vásárcsarnokok és piacok árusainak, valamint a nyílt árusítási üzletek kiskereskedőinek, továbbá szállodák, éttermek, vendéglők, korcsmák, kifőzők és hasonló étkezési üzemek bevásárlási helye legyen.

Vásárcsarnoki áruhely igénylése. Lásd: Áruhelyigénylés a vásárcsarnokokban c. a.

Vásárcsarnoki helypénzek. Lásd: Helypénzek c. a.

Vásárcsarnoki hivatalos árjegyzék. Lásd: Áruforgalmi és árjegyzési statisztika c. a.

Vásárcsarnokok árusítási rendje. Helybeli élelmiszerkereskedők: a vásárcsarnokokban és a nyílt élelmiszerpiacokon, a csarnokokra és a piacokra nézve megállapított árusítási idő alatt és csak akkor árusíthatnak, ha valamelyik vásárcsarnokban vagy piacon helyfoglalási engedélyük van és csak abban a vásárcsarnokban, vagy piacon, ahová a helyfoglalási engedélyük szól. Vándor árusítást nem folytathatnak. Vidéki igazolványos élelmiszerkereskedők: a Nagyvásártelepen csak kedden és pénteken és csak kocsiról árusíthatnak, délelőtt 11 óráig. A vasúton vagy hajón szállított árut csak a Nagyvásártelepen működő magánbizományosok útján értékesíthetik. A kerületi (detail) vásárcsarnokokban és nyílt élelmiszerpiacokon a vidéki iparigazolványos élelmiszerkereskedők (batyusok) csak kedden és pénteken árusíthatnak, délelőtt 11 óráig, a helybeli állandó árusok sorában. A helybeli és vidéki őstermelők: a Nagyvásártelepen vasárnapokon — a csarnok zárása miatt — nem árusíthatnak, egyéb napokon mindennap délelőtt 11 óráig; a kerületi (detail) vásárcsarnokokban és a nyílt élelmiszerpiacokon köznapokon és ünnepnapokon délelőtt 11 óráig, vasárnapokon délelőtt 8 óráig árusíthatnak. Az őstermelők a kereskedőktől elkülönítve nyernek elhelyezést. Kocsiról árusítás: a Nagyvásártelepen, még pedig az őstermelők vasárnap kivételével mindennap délelőtt 11 óráig, a vidéki iparigazolványos élelmiszerkereskedők csak kedden és pénteken, délelőtt 11 óráig. Kísérletképpen, további intézkedésig az óbudai és a Batthyány-téri vásárcsarnokokban, valamint a Ferdinánd-téri-, a Teleki-téri-, a Martinovich-téri és a Budagyöngyi piacon is engedélyeztetett a kocsiról árusítás korlátozott számban, az évnek június 1-től november 30-ig terjedő szakában. A 3 mázsa mennyiséget meg nem haladó áruval kocsin érkező őstermelő a ker. (detail) vásárcsarnokokban és a nyilt élelmiszerpiacokon a gyalogos őstermelők sorában lerakodhatnak és naponta délelőtt 11 óráig árusíthatnak, kizárólag kicsinyben, a közvetlen fogyasztók részére, míg a viszonteladók részére árusítaniok nem szabad. Hetivásári iparcikkárusok: délután 3 óráig árusíthatnak.

Vásárcsarnokok és nyílt élelmiszerpiacok nyitási és zárórája. I. Nyári időszakban március hó 1-től október hó 31-ig a) Nagyvásártelepen nyitás köznapokon és ünnepnapokon reggel 4 óra. Vasárnap és Szent István napján szünet. Zárás köznapokon és ünnepnapokon déli 12, vasár- és ünnepnapok előtti köznapokon délután 5 órakor. *b)* A kerületi vásárcsarnokokban

és nyílt élelmiszerpiacokon: Nyitás köznapokon és ünnepnapokon a hentes- és mészáros iparosok részére reggel 6, az egyéb árusok részére reggel ½6, a vásárlóközönség részére reggel 6 óra. Vasárnap és Szent István napján a nyitás úgy az árusok mint a vásárló közönség részére reggel 7 óra; hús árusítása szünetel. Zárás köznapokon este 7, szombaton este 8 óra. Az I., VIII., IX., X. és XII. számú vásárcsarnokok kivételével a kerületi (detail) vásárcsarnokok délután 1 és 4 óra között zárva tartatnak. A mészáros- és hentesiparban az ipari munka november, december, január és február hónapokban reggel ½7 óránál, a többi hónapokban reggel 6 óránál korábban nem kezdhető meg. — II. A téli időszakban november hó 1-től február hó 28-ig *a)* a Nagyvásártelepen: Nyitás köznapokon és ünnepnapokon reggel 5 óra. Vasárnapokon szünet. Zárás köznapokon és ünnepnapokon déli 12, vasár- és ünnepnapok előtti köznapokon délután 5 óra. *b)* A kerületi vásárcsarnokokban és nyilt élelmiszerpiacokon: Nyitás köznapokon és ünnepnapokon az árusok részére reggel ½7, a vásárlóközönség részére reggel 7 óra, vasárnapokon úgy az árusok, mint a vásárlóközönség részére reggel 7 óra. Zárás köznapokon este 7, ünnepnapokon déli 12, vasárnapokon délelőtt 8 óra. Az I., VIII., IX., X. és XII. számú vásárcsarnokok kivételével a kerületi (detail) vásárcsarnokok délután 1 és 4 óra között zárva tartatnak.

Vásárdíjak. A székesfőváros a marhavásárokon a fővárosba felhozott állatok és hús után vásárdíjakat szed. Ezenfelül a vásáron kívül eladott állatok és a kőbányai kir. Állategészségügyi Hivatal sertésszállásaiban kényszerszúrással leölt és eladott sertések után is kell vásárdíjat fizetni. A vásárdíjakat legutóbb az 1927. évi 690. kgy. sz. közgyűlési határozat állapította meg.

Vásárfelügyelő. Vásárrendészetnek az elöljáróság hatáskörébe tartozó ügyeinek ellátására a kerületi vásárfelügyelők illetékesek. Kötelességeik közé tartozik a nyílt élelmiszerpiacok, üzletek, kifőzdék, éttermek stb. ellenőrzése, piaci árusok részére áruhely kijelölése, piaci árusok helypénz fizetési kötelezettségének ellenőrzése. A helypénzt nem fizető árusokat az árusítástól eltilthatja. Azoknál az árusoknál, akik az árusítást nyolc napon túl indokolatlanul szüneteltetik, áruhelyeiknek megvonása iránt intézkedik.

Vásárigazgatóság. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Vásári helypénzek beszedését és behajtását a Javadalmi intézőség közegei útján eszközli. Lásd: Javadalmi Intézőség c. a.

Vegyészeti Intézet. Lásd: Budapest székesfőváros intézményei és üzemei c. f. a.

Vendéglőhelyiségek bérbeadása a fővárosnál. Lásd: Vigadók, kioszkok, c. a.

Vendéglői járdafoglalások. Lásd: Járdafoglalások a.

Versenytárgyalási feltételek. Lásd: Ajánlati feltételek c. a.

Veszettség elleni oltás. Lásd: Ebtartás c. a.

Végeladás. Lásd: Üzleti hirdetések korlátozása c. a.

Végkielégítés. Lásd: Alkalmazottak nyugdíjazása c. a.

Vidéki élelmiszerkereskedők árusítása a fővárosi piacokon. Vidéki élelmiszerkereskedőknek a főváros hetivásári engedélyt ad, hogy a főváros vásárcsarnokaiban és piacain a vidéken a termelőhelyeken vásárolt élelmiszereket elárusíthassák. Az engedély a Nagyvásártelepen, a kerületi vásárcsarnokokban és piacokon hetivásári napokra, keddre és péntekre érvényes, amikor és ahol a fogyasztók részére kicsinyben árusíthatnak, míg a nagy tömegben felhozott élelmiszermennyiségeket az Élelmiszer-nagyvásártelepen minden nap eladhatják. A fővárosi piacokat látogató vidéki kereskedők részére a székesfőváros arcképes hetivásári engedélyt ad, melyet évenként kell megújítani és ugyanakkor darabonként 1.30 P fizetendő be kezelési és postaköltség címén. Az arcképes hetivásári engedély megszerzéséhez az elsőfokú iparhatóság által kiállított »Iparhatósági tanusítvány« szükséges, amelyet a főváros közélelmezési ügyosztályában (Városháza, II. em. 194. sz.) kell postán vagy személyesen benyujtani.

Vigadók (Pesti Vigadó és Budai Vigadó) helyiségeinek bérletére vonatkozó összes felvilágosítást a Vigadó gondnoka ad. Található a Közp. városházán a polgármesteri XI. (városgazdasági) ügyosztályban a hivatalos órák alatt. A helyiségek bérösszege változó. Függ az időponttól (délelőtt, délután, télen, nyáron stb.), a céltól (bankett, előadás, gyűlés, bál stb.).

Vigadók, kioszkok és különálló vendéglőhelyiségek. A főváros eme bérleményei: a Nagykovácsi-úti és a Jánoshegyi kilátó alatti vendéglő, a Hármashatárhegyi vendéglő, a Gellérthegyi kioszk, a III., Korona-tér 2. sz. alatti Magyar Korona épület, az Erzsébettéri kioszk, a Városligeti tejivócsarnok, a Városligeti volt kiállítási Király-pavillon, a városligeti Fővárosi Pavillon, a Soroksári-úti határcsárda, a Népligeti és Köztemetői vendéglő, végül a pesti és budai Vigadók. Ezen épületek a pesti és budai Vigadók kivételével szerződéses alapon bérbe vannak adva. A pesti és budai Vigadó-épületekben lakások is vannak bérbeadva. A különálló vendéglőket és kioszkokat nyilvános versenytárgyalás útján hasznosítja a székesfőváros. Az üresedésben levő, illetve kiírásra kerülő vendéglői és kioszki bérletekre vonatkozó hivatalos hirdetmények a Fővárosi Közlönyben jelennek meg. A pesti és budai Vigadók vigalmi helyiségeit házi kezelésbe vették, mert ezáltal nemcsak pénzügyileg értek el jobb eredményt, mintha azokat bérbe adás útján hasznosították volna, hanem azért is, mert ennek révén mindennemű kulturális igényeket ki tudnak elégíteni és egyben a fővárosnak módjában van a termek hasznosításának módját irányítani és általában az egész intézmény nívóját mindenkor a kellő színvonalon tartani.

Vigalmi adó. Lásd: Adók c. a.

Világító aknák vagy szerelő aknák az építkezések alkalmával az építési engedély kérésével egyidejűleg a polgárm. III. ü. o. útján kérendők. Az építési engedély kiadása előtt a polgárm. III. ügyosztály átteszi az ügyiratot hivatalosan a polgárm. XII. ü. o.-hoz véleményezés és hozzájárulás miatt. A helyszíni szemle és a

földalatti közművek vezetőségeinek meghallgatása után, az építésügyi szabályzat idevonatkozó §-a értelmében adja meg az engedélyt.

Villamosbérletjegyek a Beszkárt székházában, VII., Akácfa-u. 19. földsz. válthatók. Arcképes bérletjegyek ára havi 40 P. Arckép nélküli bérletjegy ára havi 50 P. Érvényesek a BSZKRT összes földfeletti vonalaira a vecsési vonalrész kivételével, valamint a földalatti vasút útvonalára. Új bérletjegyek váltása: Hétköznapokon 8—2 órák között. Bérletjegyek megújítása: A hónap két utolsó és négy első napján d. e. 8-tól d. u. 6 óráig. Az ezen hat nap egyikére eső vasár- és ünnepnapokon 9—12 órák között. Az autóbuszvonalakon bérletjegyrendszer nincs bevezetve.

Villamos- és autóbuszügyekben panasz tehető hétköznapokon 8—2 óra között VII. ker., Akácfa-utca 15. II. emelet 211. szám alatt. Panasz tehető postai úton írásban is fenti címre, a panasz tárgyának és pontos adatainak (az alkalmazott sapkaszáma, viszonylatszám, kocsiszám, pontos idő) közlésével. Jegyre vonatkozó panaszok esetén a kifogásolt jegyet is mellékelni kell. A panaszt tevő neve és lakáscíme olvashatóan írandó.

Villamos különvonatokat a Beszkárt székházában: VII., Akácfa-u. 15. II. em. 241 sz. alatt lehet bérelni, illetve megrendelni. Egy kocsiból álló villamos bérletdíja 40 pengő, két kocsiból álló vonat díja 60 pengő.

Villamoson, autóbuszon talált tárgyakat hétköznapokon 9—½2 között lehet átvenni az azonosság igazolása mellett VII., Akácfa-u. 19. földsz. alatt.

Villamostarifa. Lásd: BSzKR díjszabás c. a.

Villanytarifa. Lásd: Elektromosáram díjszabás c. a.

Villanyügyek. Lásd: Elektromosáram c. a.

Visszahonosítás. Azok, akik az elszakított országrészek valamelyik községében bírtak illetékességgel és nem optáltak, az 1922. évi XVII. t.-c. 24. §-a alapján visszahonosításukat kérhetik. Visszahonosítást ugyanezen az alapon kérheti az is, aki a mai napig megszállott területen tartózkodott és most akar visszatérni. Visszahonosítás iránt folyamodók kérvényüket a m. kir. Belügyminiszter úrhoz címezzék és Budapesten a Központi Városháza polgármesteri IV. ügyosztálynál (Károly-körúti rész, I. em,) nyujtsák be. Kívánatra az illetékes hatóság kiállíthat olyan tartalmú bizonyítványt, mely igazolja, hogy az illető visszahonosítás iránti kérvényét benyujtotta. A kérvényhez az alábbiakat kell mellékelni: 1. saját születési anyakönyvi kivonat, 2. atyja születési anyakönyvi kivonata, 3. atyjának házassági levele. (Ha a folyamodó özvegy, férje atyjának anyakönyvi kivonata és házassági levele. Ha a folyamodó törvénytelen, anyjának, esetleg nagyatyjának születési anyakönyvi kivonata. Ha nős, házassági levele, feleségének és 18 éven aluli gyermekeinek születési anyakönyvi kivonata). 4. Hatósági bizonyítvány az illetékes kerületi elöljáróságtól arról, hogy van olyan jövedelme vagy keresete, melyből magát és családját a község megterhelése nélkül eltartani képes. 5. Lakbizonylat 6. Erkölcsi bizonyítvány. A visszahonosí-

tás iránt benyujtott kérvényre 2 P bélyeget kell tenni, mellékletekre 30 filléres bélyeget. A visszahonosítás díjtalan. Szegénységi bizonyítvány esetén a kérvény és a mellékletek bélyegmentesek. Azok, akik magyar állampolgárságukat elbocsátás, távollét vagy házasság következtében veszítették el, szintén kérhetik visszahonosításukat. A szükséges okmányok megegyeznek a honosítás kellékeivel azzal a kivétellel, hogy öt évi helybenlakás és adózás igazolására nincs szükség, azonban a felmenők születési és házassági kivonata bemutatandó. Ezen visszahonosítás hatósági díja 155 pengő 04 fill., bélyegköltsége 20 pengő. A visszahonosítást a m. kir. Belügyminisztérium adja meg a polgármester véleményezése alapján. Kedvező elintézés esetén a fél eskütételre behívót kap a polgármesteri hivatalba, hol megkapja a magyar állampolgárságát igazoló okiratot.

Viteldíjmegállapítás közlekedési vállalatoknál. Lásd: Autóbuszjárat engedélyezése c. a.

Viteldíjjelző. Engedélyezett rendszerű viteldíjjelzőknek a közterületen a közönség rendelkezésére tartott géperejű bérkocsikon való alkalmazása kötelező. A viteldíjjelző felszerelése előtt igazolandó a m. kir. központi mértékügyi hivatal hitelesítési engedélye.

Víz, kútvíz vegyvizsgálata. Lásd: Egészségügyi vizsgálatok c. a.

Vízdíjak elleni fellebbezés. A vízdíjaknak, a vízmérőhasználati és vizsgálati díjaknak, valamint a fél számlájára végzett munkák költségeinek, továbbá a megrongált vagy hiányzó vízmérőért az ingatlan tulajdonosát, illetve a külön vízmérővel ellátott helyiség bérlőjét terhelő károsszegnek a kivetése, biztosítása és behajtása ügyében a Vízművek részéről tett intézkedések ellen jogorvoslat iránt előterjeszthető kérelmek fölött való döntéseknél elsőfokú hatóság az a kerületi elöljáróság, melynek területén az ingatlan fekszik, másodfokú hatóság a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága. A vízdíjak, a vízmérőhasználati és vizsgálati díjak, valamint a fél számlájára végzett munkák költsége és a kártérítési összegek fizetése kérdésében hozott másodfokú határozatok ellen az 1896. évi XXVI. t.-c. értelmében a közigazgatási bírósághoz panasznak van helye. Minden egyéb kérdésben elsőfokú hatóság az illető kerületi elöljáróság, másodfokú hatóság a polgármester, harmadfokú hatóság a belügyminiszter. A jogorvoslatok iránt a kérelmeket mindenkor a kézbesítést követő naptól számított 15 nap alatt kell benyujtani, azonban halasztó hatályuk nincs, a megtámadható határozat, meghagyás vagy rendelkezés jogerőre emelkedése előtt is végrehajtható. A ker. elöljáróságok által hozott elsőfokú véghatározatok ellen a Vízművek is fellebbezhet a másodfokú hatósághoz.

Víz fogyasztási egységára köbméterenkint 22 fillér.

Vízjogi engedélyezési eljárással kapcsolatos ügyekben a polgárm. II. ügyosztály illetékes. A székesfővváros területén tervezett és az 1885. évi XXIII. t.-c. értelmében vízjogi engedélyezés alá tartozó vízművek engedélyezése iránt benyujtott kérelmek tárgyában az engedélyezési eljárást a II. ügyosztály folytatja le.

A kérelmezők által benyujtott és két-két példány műszaki leírással helyszínrajzzal és tervekkel felszerelt kérvény (bélyegköteles) alapján az illetékes kerületi elöljáróságon megtartandó helyszíni tárgyalásnak kitűzése és az ezen tárgyaláson felvett jegyzőkönyv és a m. kir. kultúrmérnöki hivatal szakértői véleménye szerint az engedélyokirat szövegét magába foglaló véghatározatot kiadják. A véghatározat ellen a m. kir. földmívelésügyi miniszterhez intézendő és a polgármesternél benyujtandó fellebbezésnek van helye. A jogerőre emelkedés után kiadásra kerülő engedélyokiratot a vízikönyvbe bevezetik.

Vízművek. Lásd : Bp. székesfőv. intézményei és üzemei c. f. a.

Vízvezetéki magánvezeték elkészítése és fenntartása. A vízzel ellátandó ingatlan vizvezetéki berendezésére vonatkozó terveket a Vízművek vezetősége műszaki szempontból megvizsgálja és ha a vízszolgáltatási szabályrendelet rendelkezéseinek megfelelnek, azokat a kivitelre jóváhagyja. Ha a tervek a szabályoknak meg nem felelnek, a Vízművek vezetősége a tervek módosítását rendeli el. Ha a vízzel ellátott ingatlannak vezetékén módosítás történik, az erre vonatkozó terveket előzetes jóváhagyás végett ugyancsak be kell mutatni a Vízművek Magánépítési Osztályának. A vízvezetéknek a magánterületen való berendezése ügyében (ideértve a tűzivízvezeték berendezését is) a Vízművek Magánépítési Osztályához intézendő beadványnak a következő adatokat kell tartalmaznia : *a)* az ingatlantulajdonosnak nevét és a lakását ; *b)* az ingatlan helyét : a kerület, utca, házszám, helyrajzi szám megjelölésével ; *c)* a berendezést készítő szerelőiparos nevét és lakását ; *d)* a tervezett berendezés műszaki leírását két példányban ; *e)* az ingatlanon levő, vízzel ellátandó épületek pincéjének, vagy földszintjének alaprajzát két példányban, 1 : 100 mértékben, a teljes csőhálózattal s elzárócsapokkal ; a fölszálló csővezetékek helyeit sorszámmal kell megjelölni ; *f)* a be nem épített, de csőhálózattal ellátott telekrészek helyszínrajzát 1 : 720, vagy 1 : 1440 mértékben a teljes csőhálózattal s elzárócsapokkal két példányban ; *g)* minden földszintesnél magasabb épületről a fölszálló csővezetékek vázlatos rajzát az összes ágcsövekkel és berendezési tárgyakkal két példányban ; *h)* a tervekre az összes csővezetékek belső átmérőit milliméterekben kifejezve reá kell írni ; *i)* a beadványt s összes mellékleteit az ingatlantulajdonos, vagy kellően igazolt meghatalmazottja és a berendezést készítő szerelőiparos köteles aláírni ; *j)* a vízmérőaknának, illetőleg a szabadon szerelendő vízmérőnek helyét a terveken föl kell tüntetni. Ha az új vízvezetéki berendezés csőhálózata vagy a meglevőnek a kiterjesztése az engedélyezett terv szerint elkészült, ezt az ingatlantulajdonos vagy megbízottja írásban tartozik a Vízművek Magánépítési Osztályának bejelenteni és egyszersmind a nyomási próba műszaki ellenőrzését is kérelmezni. A próba idejét a Vízművek Magánépítési Osztálya állapítja meg s azt az ingatlantulajdonosnak és a szerelőiparosnak írásban tudomására hozza. A szerelőiparos tartozik szivattyúról, a szükséges szerszámokról és munkásokról gondoskodni. A cső-

vezeték nyomási próbájáért az ingatlantulajdonos vagy a szerelőiparos a Vízművek pénztárába előre díjat tartozik készpénzben fizetni.

Vizsgadíjak a fővárosi iskolákban. Az elemi iskolákban fizetendő magánvizsgálati díj 32.40 pengő. A székesfőváros községi iskoláiban is a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által a hasonló fokú állami iskolákra megállapított kezelési és vizsgálati díjakat fizetik: *a)* a polgári, reál- és felső kereskedelmi iskolákban, a gimnáziumokban magánvizsgázó; *b)* azok a tanulók, akik valamelyik községi iskolában vagy tanfolyamon felvételi, pótló-, javító-, különbözeti kiegészítő-, különbözeti, javítóérettségi, vagy teljes érettségi vizsgálatot tesznek. Ugyancsak a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter által megállapított mértékben kell fizetni a kereskedelmi szaktanfolyamokon és az iparrajziskolában a kollokviumi, pótló és javítókollokviumi, záróvizsgálati és javítóvizsgálati díjat is. Azokban a községi iskolákban és tanfolyamokon, amelyekkel hasonló fokú állami íntézetekre nézve a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter nem rendelkezik, az esetleges vizsgálati díjakat a polgármester állapítja meg. Az oktatótestületet megillető vizsgálati díjaknak részben vagy egészben való elengedése tárgyában minden községi iskolában és tanfolyamon maga a tantestület határoz. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek a vizsgálati díjak szabályozására vonatkozó rendelkezéseit a székesfővárosi községi iskolákra vonatkozólag, a polgármester minden esetben külön rendelettel hajtja végre. A magánvizsgálati díj elengedésére vonatkozó kérvényeket az illető iskola igazgatójánál szegénységi bizonyítvány csatolása mellett kell benyujtani, aki ezeket véleményével ellátva azonnal felterjeszti a polgármesterhez. A magánvizsgálati díjakat a vizsgálat megkezdése előtt az iskola igazgatójának kezéhez le kell fizetni. Az a magánvizsgázó, aki a székesfővárost megillető díjaknak elengedése iránt folyamodott, szintén köteles e díjakat lefizetni, hacsak a polgármesternek a díjak elengedésére vonatkozó határozata, a vizsgálat megkezdése előtt az iskolába meg nem érkezett.

Z

Zenetanfolyamok. Lásd: Iskolák c. a.

Zichy Jenő Múzeum. Lásd: Múzeumok c. a.

Zugvásárt folytat az a személy, aki a hatóság által meg nem engedett helyen, módon és időben hoz árut forgalomba.

Zs

Zsibárupiacon az árusítás a zsibárusfülkékben, az ószerescsarnokban és a kocsival járó ószeresek beálló helyén történik. A zsibárusfülkékben csak azok árusíthatnak, akiknek a zsibárus-

ipar, az ószerescsarnokban és a kocsipiacon pedig csak azok árusíthatnak, akiknek az ószeresipar gyakorlására jogosító iparengedélyük s ezenfelül az árusítóhelyek használatára jogosító helyfoglalási engedélyük van. A zsibárusfülkékben lévő árusítóhelyek használatára csak állandó, az ószerescsarnokban és a kocsipiacon lévő árusítóhelyek használatára állandó vagy ideiglenes helyfoglalási engedély adható. A megüresedő helyfoglalási engedélyeket a jelentkező zsibárusok, illetve ószeresek közül elsősorban — és ha kellő számú hadigondozott jelentkező van, legalább ötven százalékban — hadigondozottaknak kell kiadni. A nem hadigondozott jelentkezők közül a helyfoglalási engedélyek kiadásánál előnyben kell részesíteni azokat, akik a zsibárupiacon való árusításra létfenntartásuk biztosítása végett rá vannak utalva és ezek közül is elsőbbség illeti azokat, akik a zsibárus-, illetve ószeresipart kifogástalanul régebben gyakorolják. Ha a zsibárusfülkékben valamely árusítóhely megüresedik, a vásárigazgatóság ezt a körülményt haladéktalanul közhírré teszi, valamint egyidejűleg a hadigondozottak érdekképviseletére a honvédelmi miniszter által hivatalosan elismert társadalmi alakulat budapesti csoportjával is közli. A helyfoglalási engedély elnyerésére irányuló írásbeli kérelmet a közhírrététel első napjától számított tizenöt napon belül a vásárigazgatóságnál személyesen kell benyujtani. A kérvényhez a zsibárusipar gyakorlására jogosító iparengedélyt (az iparengedély kiadását kilátásba helyező iparhatósági határozatot), vagy pedig a hadirokkantság igazolására szolgáló okmányokat is mellékelni kell. Az ószerescsarnokban és a kocsipiacon lévő árusítóhelyek használatára jogosító helyfoglalási engedélyt az ószeresnek a vásárigazgatóságnál személyesen, szóbelileg kell kérelmeznie s egyidejűleg iparengedélyét és rendőrségi igazolványát, vagy pedig a hadirokkantság igazolására szolgáló okmányokat is be kell mutatnia. A zsibárusfülkék használatáért járó helypénzt havonként előre, a hó első nyolc napján kell megfizetni. A fizetés módozatait a polgármester szabályozza. Az ószerescsarnokban és a kocsipiacon a helypénzt naponként, mindjárt az árusítóhely elfoglalásakor, járva-kelve árusítás esetén pedig az árusítás megkezdése előtt kell megfizetni.

Zsibárustelep és ószeresesarnok. (VIII., Teleki-tér.) Az épületek közül az ószerescsarnok szilárd építkezés, a zsibárusbódék (40 pavillon 206 bolthelyiséggel) téglatalapzaton faváz közötti téglafalakkal épültek. Leltári értékük 264.720 P. A Teleki-téri zsibárusbódékat a közgyűlés 1924. évi május havában 4 osztályba sorozta. A bódék havibérei általában a következők: I. o. bódé 65 P, II. o. bódé 40 P, III. o. 35 P, IV. o. 26 P. Ez összegben az őrzési, világítási és szemétfuvarozási díjak is bentfoglaltatnak. Az ószerescsarnokban a helyfoglalási díj napi 40 f.

Zsírok, zsiradékok, olajok vegyvizsgálata. Lásd: Élelmiszer vizsgálatok c. a.

Budapest székesfőváros üzemei és intézményei.

ANYAGSZERTÁR

(IV., Központi városháza. Távbeszélő kapcsoló száma : 1-897-39.) A székesfővárosi Központi Anyagszertár 1908-ban azon cél érdekében létesíttetett, hogy annak útján a székesfőváros hivatalai, iskolái, intézetei és egyéb intézményei részére szükséges anyagokat és szereket egységesen beszerezze és azoknak a tényleges szükségletnek megfelelően a takarékosság elvének érvényesítésével való kiszolgáltatását, gazdaságos elhasználását ellenőrizze. Hatásköre az anyagbeszerzés központosítására vonatkozó rendelkezések következtében fokozatosan bővül és ma már a főváros összes hivatalainak, intézményeinek és üzemeinek anyagbeszerzését végzi. A Központi Anyagszertár a polgármester rendelkezése alá tartozik, ki az ügyvitel fölötti felügyeletét a polgármesteri XII. (vízvezetéki és világítási) ügyosztály útján gyakorolja. A Központi Anyagszertár beszerzési hatásköre 1204 cikkre terjed ki. A beszerzés a közszállításra vonatkozó jogszabályok figyelembevételével részben nyilvános, részben zártkörű versenytárgyalás útján történik. Különös gondot fordít az Anyagszertár arra, hogy a fővárosi hivatalok, intézmények és üzemek anyagellátásában a kereskedők és iparosok minél szélesebb rétege vehessen részt. Az 1938. évi 5,560.000 pengő értékű szállításból összesen 623 cég részesedett. A kiszolgáltatott anyagokat önköltségi áron számolja el. Az intézmény önmagát tartja fenn a kiszolgáltatott anyagszerek értékének bizonyos százalékában a polgármester által évről-évre megállapított kezelési költségekből, mely az ügymenet racionalizálása következtében a közigazgatási hivataloknál 5%-ra apasztatott, a Házinyomdánál 3%, míg az üzemek kezelési költséget nem fizetnek. Az anyagszertár keretei részben a főváros intézményeinek fejlődésével, részben az önálló vagyonkezeléssel bíró intézményeknek bekapcsolódása következtében bővültek. Vezető: Schön Oszkár igazgató.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGYI TELEP

(IX., Illatos-út 9637. hrsz. Távbeszélő száma : 135-112.) 1905-ben létesült, rendeltetése a székesfőváros területén elhullott vagy leölésre szánt beteg állatoknak, valamint a közfogyasztásból

kizárt húsoknak, hulladékoknak elszállítása és olymódon való feldolgozása, hogy a hulladékokból kitermelhető és közgazdasági szempontból értékes anyagok megmentessenek és értékesíttessenek. Ezek az anyagok a hullákból nyert húsliszt és ipari zsiradék; az előbbi haletetés, baromfi- és sertésnevelésre, az utóbbi szappangyártásra szolgál. Mindkét cél elérését a feldolgozógépek modern berendezése biztosítja, amennyiben a hullákban levő kórokozó anyagok, a baktériumok és azok spórái, a magasnyomású gőzzel történő főzés útján, teljes biztonsággal megsemmisülnek, másrészt az így nyert termékek a jelzett állatetetési célokra fel is használtatnak. Ilymódon az Állategészségügyi telep kiküszöbölte azt a korábbi gyakorlatot, hogy az állati hullák elföldeltessenek, ami közegészségi szempontból aggályos volt. Az Állategészségügyi telep ezenkívül más fontos köz- és állategészségügyi szolgálatokat is lát el, nevezetesen a kóbor és gazdátlan, beteg, esetleg veszettségben szenvedő ebek befogását és ártalmatlanná tételét, továbbá a veszettség gyanuja miatt befogott ebek megfigyelését, elsősorban oly esetekben, mikor az eb embert mart meg. Végül hivatása a telepnek az 1928. évi XIX. t.-c. idevonatkozó rendelkezései alapján az állati hullák és a telepen leölt állatok felboncolása. Ez az állatorvosi szakszolgálat azon célból történik, hogy a boncolás útján megállapított fertőzőbetegségek esetén az állategészségügyi hatóságok a szükséges óvóintézkedéseket végrehajthassák és így a betegség továbbterjedésének és az esetleges járvány kifejlődésének elejét vegyék. Igazgató: dr. Véghelyi Károly. — A szappanműhely az állategészségügyi teleppel kapcsolatban 1916-ban létesült, egyrészt az Állategészségügyi telepen termelt állati zsírnak gazdaságos értékesítése végett, másrészt köz- és állategészségügyi szempontból oly célzattal, hogy az Állategészségügyi telepen termelt zsír hatósági kezelés és ellenőrzés mellett tényleg és kizárólag csakis ipari célra használtassék fel. A termelt szappan elsősorban a fővárosi intézetek és intézmények házi szükségletének fedezésére szolgál, amennyiben ezek speciális igényeinek megfelelő minőségű szappanféléket készít. A főváros házi szükségletén felül készült szappan a községi élelmiszerárusító üzem és községi lóhúsüzem elárusító helyei útján jut, az esetleg indokolatlanul fellépő drágulás ellensúlyozására, a közönségnek. A szappanműhely vezetője: Frohner Román dr. vegyész.

ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT

(XIV., Városliget. Távbeszélő száma: 1—194—30.) A budapesti állatkertet az 1864-ben alakult Pesti Állatkert Részvénytársulat 1866. évi augusztus hó 9-én nyitotta meg a Pest városa által a Városliget nyugati részén átengedett területen 597 állattal. A részvénytársulat 1871-ben állat- és növényhonosító társasággá alakult át és tagdíjakból, belépődíjakból, bérekből, valamint a székesfőváros által 1875-től 1896-ig adott évi 5000, majd 6000 forintnyi

segélyből tartotta fenn az állatkertet, egészen 1907-ig, amikor is a m. kir. belügyminiszter a társaság működését megszüntette s az egyesület feloszlatását rendelte el. A fennállott szerződés értelmében a terület birtoklása és a felépítmények tulajdonjoga a székesfővárosra szállt át s a székesfővárosnak jogában volt egyúttal az ingóvagyonok megváltása is. A törvényhatósági bizottság közgyűlése már a következő 1908. évben elhatározta az állatkertnek teljes rendezését, sőt újjáépítését és korszerű felszerelését és erre a célra összesen 3,915.000 korona hitelt engedélyezett. Területéül 38.117 négyszögölet jelölt ki, amelyből 4791 négyszögöl a mutatványostelepre, 33.326 négyszögöl pedig magára az állat- és növénykertre esik. Újraépülése után az állat- és növénykert 1912. évi május hó 20-án nyilt meg 2477 állattal. Ez az állatállomány 1914. év végéig 2836-ra emelkedett s az 1920. év végéig a háborús állapot következtében 1379-re csökkent. Az állatállomány darabszáma 1938. év végével 4168 volt, 353.942 P értékben. Igazgató : Nadler Herbert.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS GYÓGYFÜRDŐI ÉS GYÓGYFORRÁSAI.

I. Szent Gellért-gyógyfürdő és szálló. (XI., Gellért-tér 1. Távbeszélő kapcsolószáma : 2-688-00.) 1918 szeptember hó 26-án adták át a közhasználatnak a hatalmas fürdő- és szállópalotát, mely ma Budapest idegenforgalmának egyik hathatós tényezője. A Szent Gellért-gyógyfürdő évszázados termálforrásai egy, még a török időkből származó, mélyen a Gellért-tér útteste alatt lévő kupolás forráscsarnokban fakadnak. Tizenkét, a dolomit sziklából feltörő forrás ontja itt páratlan bőségben a termálvizet. A források vizének hőfoka 46—51 C° között váltakozik. Napi vízhozamuk kb. 2,600.000 liter. Vegyi összetételük alapján erős rádióaktivitású meszes-földes, kénes hévvizek. A Szent Gellért-gyógyfürdő összes fürdő- és gyógyhelyiségei a hatalmas kupolás nagycsarnok körül vannak csoportosítva. A csarnok a hozzácsatlakozó fedett uszodával és hullám-fürdővel a közönség várakozó- és pihenőhelyiségéül is szolgál. A férfi és női termálfürdőmedence csarnokai művészi Zsolnay-féle majolika és grés kiképzése a fürdő egyik látványossága. Az előbbihez 130, az utóbbihoz 110, a fedett uszodához és a hullámfürdőhöz pedig 145, a legnagyobbrészt nyugággyal felszerelt kényelmes öltözőfülke tartozik. A fürdőcsarnok baloldalán két traktusban, négy emelet sorban a férfi és női társas iszapkezelő osztály, nyolc külön iszapkezelőosztály, 18 első osztályú és 18 másodosztályú kádfürdő, továbbá két díszfürdő van. 18 kádfürdő szénsavfürdőkre, 2 további kádfürdő pezsgőfenyőfürdőkre és soványító habfürdőre, 9 kádfürdő pedig sósfürdők kiszolgáltatására van berendezve. Külön férfi és külön női osztálya van a hőlég kezeléseknek, valamint a legmodernebb berendezésű hidegvízgyógyintézeteknek. A belégző osztály egy kisebb és egy nagyobb társas belégzőhelyiségből, nyolc apparátussal felszerelt

külön belégzőszobából és egy öt személy befogadására alkalmas pneumatikus kamrából áll. Az intézet gépgyógyászati (Zander) osztálya a legmodernebb szerkezetű aktív és passzív gépeknek tökéletes sorozatát nyujtja. Ezenkívül svéd gimnasztikára és Frankel-gyakorlatokra van berendezkedve, specialista orvos vezetése mellett. Orvosi villanyozóosztály, diathermiás d'Arsonval-készülékkel, Quartzfénykezelésekkel és négyrekeszes villanyfürdővel, továbbá Röntgen-osztály, elektrokardiograph, valamint bakteriológiai vegyi és szerológiai laboratórium egészíti ki az intézet orvosi berendezkedését. A maga nemében páratlan szépségű a fürdő parkjában elhelyezett termális hullámfürdő, mely 1939 májusában új melegvizű termálmedencével bővült. 1934-ben készült el a télikert helyiségéből alakított pezsgővizű fürdőúszócsarnok. A gyógyfürdővel közvetlen kapcsolatban levő szálló 260 szobája a modern szállótechnika minden kényelmi berendezésével van ellátva. Az összes szobák központi melegvízfűtéssel, állandóan cirkáló hideg és meleg vízzel, zajtalan fényjelzőberendezéssel, interurbán telefonnal, 60 szoba telefonhírmondó berendezéssel van ellátva, 72 szoba külön fürdőszobával kapcsolatos. A szálló hatalmas méretű és fényes berendezésű társas helyiségei a legelőkelőbb külföldi nagyszállókra emlékeztetnek és a vendégek részére az előkelő otthon kényelmét és szórakozását biztosítják. A nagyméretű szállodai éttermeket egy dunai és egy parkterrasz, ezenkívül egy polgári étterem egészíti ki. A vendégek rendelkezésére tenniszpálya, autógarázs létesült. A gyógyfürdő és gyógyszálloda megépítése és berendezése a telekszerzésekkel együtt 9,700.000 aranykoronába került. A fürdőüzemek gyógytényezői iránt mutatkozó fokozott érdeklődés, valamint az üzem célirányos fejlesztése kívánatossá tette szanatóriumi osztály létesítését is; ennek révén a gyógyvendégek teljesen elkülönített osztályon részesülnek szanatóriumi gyógykezelésben. Az egyesített üzem központi igazgatással megbízott vezetője: bilkei Pap Lajos dr., igazgatók: Kállay Sándor, Kurtz Béla, Dérföldy Lux Vilmos. Orvos-vezető: bilkei Pap Lajos igazgató-főorvos. — II. Rudas-gyógyfürdő. (I., Döbrentei-tér 9. Távbeszélő kapcsolószáma: 156-070.) Fürdőjellegét a török hódoltság idején, 1556-ban nyerte, amikor Sokoli Mustafa pasa a mai gőzfürdők nyolcoszlopos, hatalmas boltozatú, mecsetszerű termét, az úgynevezett törökfürdőt felépítette, mely ma is ép állapotban a főváros egyik építészeti remekét és történelmi nevezetességét képezi. Mostani épülete 1831-ben épült. A főváros a fent említett török fürdőhöz kád- és kőfürdőket és vendégszobákat épített, a fürdő történelmi nevezetességű részét pedig jókarba helyezte. A főváros a fürdőt azóta is folyton nagyobbította, fejlesztette s ezáltal a mai igények színvonalára emelte. Ezidőszerint a 114 kabinnal rendelkező gőzfürdőn kívül 5 rádium kádfürdő, 5 szalon, 10 porcellán- és márványkád-, 2 népfürdő és a 128 kabinnal bíró úszócsarnok áll a közönség rendelkezésére. Az 1932. évben kémfúrás útján feltárt

három forrás közül a »Juventus« rádium forrás vizét 1933-ban a szalónfürdők helyén épült teljesen új rádiumos kádosztály táplálására bevezették oly módon, hogy a forrásvíz tárolás és szivattyúzás nélkül közvetlenül a kádakban ömlik és ezáltal rádium emanátiójából semmit el nem veszít. Folyamatban van a Rudas-fürdő renoválása. Ezen munkával kapcsolatban a rádiumos kádfürdők száma 11 új fürdővel bővül és az első emeleten 14 modern hideg és meleg folyóvízzel ellátott szállodai szoba létesül. —III. Széchenyi-gyógyfürdő. (XIV., Városliget. Távbeszélő kapcsolószáma: 1-206-89.) A Széchenyi-gyógyfürdő a városliget tó északi partján épült 1711·66 négyszögölnyi területen. Utóda, illetve a fejleménye az egykor oly népszerű Ártézi-fürdőnek, mely Zsigmond Vilmos nagynevű geológusunknak köszönheti létét, aki 970.48 méternyi mélységben 73.92 Celsius fokú forró, kénes gyógyforráshoz juttatta a fővárost. A forrás napi szolgáltatóképessége 760 köbméter. Az új fürdőt 1913-ban adták át a nyilvános közhasználatnak. Az építési és berendezési költség összesen 3,900.000 korona. A fürdő modern reneszánsz-stílusban épült, egy fő- és két szárnyépülettel. Van 15 szalon- és 36 termálkádfürdője különleges gyógyászati berendezésekkel (szénsavas, iszapborogatásos, fényfürdő stb.), férfi- és női termál gőzfürdője 247 öltözőfülkével, előfürdővel, langyos-, forró- és lehűtőmedencékkel, száraz és nedves gőzkamrákkal, izzasztó pakkolóhelyiségekkel, pihenő-, lábápoló- és fodrászhelyiségekkel; teljesen átépített férfi és női népfürdője összesen 494 vetközőszekrénnyel, zuhanyokkal, előfürdővel, meleg- és forrómedencével, továbbá gőzkamra, dörzsölő-, lábápoló-, pihenő- és fodrászhelyiségekkel, Zander-helyiséggel; 1927-ben nyílt meg az újonnan épült strandszoda 6900 négyzetméter területen, három nagy medencével, összesen kb. 2400 köbméter ürtartalommal, 2040 m³ vízfelülettel, zuhanyhelyiségekkel, külön férfi és női napozóval, 2800 m³ homokos területtel; a befogadóképessége kb. 3400 személy; a rendelkezésre áll vetkőzés céljából 589 négyszemélyes kabin és 1050 vetközőszekrény külön a férfiak és külön a nők részére. Az átépített két népfürdő építési költsége 2,000.000 pengő, míg a stranduszodáé 2,400.000 pengő. A gyógyvíznek ivókúrára való felhasználása céljából megnyílt a fürdő ivócsarnoka, mely az épület jobbszárnyában nyert pompás, kényelmes elhelyezést. Az ivócsarnokot naponta százával keresi fel az idült gyomorbajban, epebántalmakban, vese- és hólyaghurutban és köszvényben szenvedő közönség. 1939-ben lett feltárva az új Szent István artézi forrás, amely 77° C-os vizével a fürdő fűtését és a meleg strandmedence táplálását teljes egészében képes ellátni. — IV. Szent Imre gyógyfürdő (Rácfürdő) (I., Hadnagy-utca 8--10. szám. Távbeszélő száma: 2-605-66.) A XV. században épült Mátyás király uralkodása alatt, akinek kedvenc fürdője volt. Akkori területe a jelenlegi fürdőnek csak $^1/_5$ részét képezte és a királyi várpalotával boltozatos folyosó kötötte össze. Elite női gőzfürdőjében ma is látható az e korból teljes épségben megmaradt szép és hatalmas kupola. Urigőzfürdője 1865-ben.

II. oszt. női gőzfürdője 1866-ban épült. Területe 1102 négyszögöl. Budapest székesfőváros közönsége tulajdonába 1935 május hó 11-én került. Két forrása van: a »Nagy forrás« és a »Mátyás forrás«. Napi vízhozamuk kb. 900.000 liter, hőmérsékletük az előbbinek 44° C, az utóbbinak 38·2° C. Rádiumemanáció tartalmuk 9·8 Mache-egység. 1930 szeptemberében Mache professzor, a bécsi műegyetem világhírű tanára megállapította, hogy az általa megvizsgált Szent Imre gyógyfürdő forrásvizei rádiumemanáción kívül rádium- és thorium-elemet is tartalmaznak, többet mint dupláját a híres Gastein legdúsabb forrása — az Erzsébet aknaforrás rádiumtartalmának, még pedig a »Nagy forrás« literenként 13 billiomod gramm rádiumot és 30 milliomod gramm thoriumot, a »Mátyás forrás« 16 billiomod gramm rádiumot és 44 milliomod gramm thoriumot. Rádium- és thorium elemet tartalmazó közepesen rádióaktív földesmeszes hévvíz. Fürdő alakjában a legkiválóbb eredménnyel gyógyítja a rheumás és köszvényes bántalmakat, az idegzsábákat, az idült izületi izzadmányokat, mindennemű csontbántalmakat és bénulásokat. Az ivókúra gyógyítja az anyagcsere és epekőbántalmakat, gyomor- és bélbajokat és a vese megbetegedéseit. Három különálló gőzfürdője van: 1. úrigőzfürdő 266 öltözőfülkével; 2. elite női gőzfürdő 107 öltözőfülkével és 3. II. oszt. női gőzfürdő 84 öltözőfülkével. Mindhárom gőzfürdő különböző hőfokú medencék egész sorozatával, gőz- és meleg légkamrákkal, pihenő-, lábápoló- és fodrászhelyiségekkel van ellátva. 10 szalón-, 9 márvány-, 19 I. oszt. kő-, 8 II. oszt. kő-, 11 II. oszt. kádfürdő áll a közönség rendelkezésére. Az összes fürdőket a thermálforrások vize táplálja. — V. Ásványvízüzem. — Hungária-, Attila kénes és Juventus rádiumos források. (I., Szent Gellért-rakpart 1. Távbeszélő száma: 1-538-17.) A székesfőváros budai részén, a Gellérthegy Duna felé eső meredek oldalának északi tövében, az Erzsébethíd budai végében fekűsznek a székesfőváros páratlan gyógyerejű ivóvízforrásai, a Hungária-, Attila- és Juventus-források. Ezek közül a Hungária-forrás természetes, mig az Attila- és Juventus-forrás mesterséges úton feltárt kincse a fővárosnak. Mindhárom forrás legfőbb hasznosítása a naponta többezer beteg által a helyszínen végzett ivókúrák alakjában történik. A Hungária és Attila kénes forrás gyomor- és bélhurutoknál, krónikus gége- és légcsőhurutnál, vese-, máj- és epebántalmaknál bír nagy gyógyító erővel, míg a Juventus rádiumforrás véredényelmeszesedés, fokozott vérnyomás, rheumatikus és köszvényes megbetegedéseknél elsőrendű gyógytényező. A Juventus-forrás vize a Rudasfürdő rádiumos kádosztályán gyógyfürdők alakjában is felhasználást nyer. Mindhárom forrás teljesen modern foglalattal bír, de azok építészeti kiképzése csak ideiglenes és a Rudas-fürdőnek már folyamatban lévő átépítése kapcsán nyer végleges kiépítést. A források a magy. kir. belügyminisztérium határozatai alapján hivatalosan is »gyógyvizeknek« vannak nyilvánítva. A Hungária-forrás vizét palackozott állapotban is forgalomba hozzák. A gyógy-

víz forgalombahozatalának lebonyolítására létesítették az Ásványvízüzemet, amely e kiváló gyógyvizet szénsavval telített állapotban »Harmatvíz« néven, mint üdítővizet is forgalomba hozza. Magyarországon az Ásványvízüzem volt az első, amely a kefenélkül működő palackmosógépet bevezette és e tekintetben az összes magánüzemeknek követendő példát mutatott. Egyéb higiénikus berendezései pedig lehetővé teszik, hogy a legsterilebb vizet nyujtsa a közönségnek. Az autópark 19 teherautóból áll, úgy hogy a vidék és az egészséges ivóvízben szűkölködő Balaton szükségletét az üzem teljes mértékben ki tudja elégíteni.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ÚTÜGYI INTÉZETE

(X., Bihari-utca 4. és 6. távbeszélő kapcsolószáma: 1-484-60, 1-484-69, 1-484-70). A közgyűlés határozata alapján az intézmény fenti elnevezés alatt az Anyagvizsgáló Intézetből és a Kátrányozó és Bitumenező Telepből alakult. A székesfőváros anyagvizsgáló intézete eredeti célja az volt, hogy a főgyüjtő és ezzel kapcsolatos szivattyútelep építésénél felhasználásra kerülő cementeket használhatóságuk szempontjából megvizsgálja. Ebből a laboratóriumból fejlődött idők folyamán az anyagvizsgáló intézet, mely egyre bővülő munkakört töltött be. Az anyagvizsgáló csoport munkaköre: A főváros különféle építkezéseivel és az építkezések beszerzéseivel kapcsolatos versenytárgyalások alkalmával benyujtott ajánlati mintákat megvizsgálja és minősíti. Az elfogadott ajánlatok alapján leszállított anyagokból vett mintákból megállapítja, hogy a vállalkozó az ajánlati mintával azonos minőségű anyagot szállított-e? Ezeken kívül az intézet kutató munkát is végez. Ezek közül fontosabbak: a keserűsós talaj: vizek által az alapépítményekben előidézett romboló hatásoknak ellensúlyozására megfelelő módszerek kidolgozása, új építőanyagok kipróbálása, különféle burkolatokkal kapcsolatos kísérletek. Az útburkolási csoport feladatkörét a törvényhatósági bizottság közgyűlésének az üzemi kérdés tárgyalása során hozott és a m. kir. belügyminiszter által jóváhagyott határozata a következőkben állapította meg: *a)* Az útépítési technika fejlődése során felmerülő burkolási módok tökéletesítésére és újabb burkolási módok gyakorlati vizsgálatára vonatkozó kísérletek és e célból megfelelő próbaburkolatok létesítése; *b)* úgy az intézet, mint a vállalkozók által végzett burkolásokra vonatkozó részletes árelemzés és árellenőrzés; *c)* az útfenntartási szolgálat ellátása a kátrányos és bitumenes, valamint a kerületi útfenntartási munkák kapcsán makadámburkolatoknál is. A fent részletezett szorosabb munkakörén kívül az intézet igen mélyreható tudományos munkásságot is fejt ki, melyből a bitumenek absolut viszkozitása alapján való vizsgálati eljárásának kidolgozását emelhetjük ki, mint az elmult évek eredményét. (Cságoly-féle eljárás). Az intézet vezetője: Láng Rezső műszaki főtanácsos.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI KÖZLEKEDÉSI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

(VII., Akácfa-utca 15, távbeszélő száma: 1-436-40). A BSzKRt a székesfőváros törvényhatóságának 1922. évben hozott határozata értelmében, a főváros közönsége által a Budapesti Közúti Vasút Társaságtól és a Budapesti Villamos Városi Vasút Rt.-tól birtokba vett közúti vasutak üzemvitelére és beváltására alakult. Ugyanekkor a Ferenc József Földalatti Villamos Vasút Részvénytársasággal, a Budapest—Szentlőrinci Helyi Érdekű Villamos Vasúti Részvénytársasággal és a Budapest—Újpest—Rákospalotai Villamos Közúti Vasút Részvénytársasággal kötött megállapodások értelmében ezek a vasutak is a Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. kezelésébe, majd a megváltási egyezségek értelmében a Budapestvidéki Vasúttal együtt részben kizárólagos, részben pedig többségi tulajdonába is kerültek. A BSzKRt kezelésében levő vasutak pályahossza az 1938. év végével 191.650 méter. A váltók közül 92 automatikusan működő villamosáramú berendezéssel van ellátva. 10 üzemen kívül helyezve. A BSzKRt a várakozó közönségnek az időjárás ellen való megvédése céljából a forgalmasabb megállóhelyeken a szépészeti követelményeket is kielégítő üvegezett várócsarnokokat állít fel. Az 1938. év végéig 43 ilyen üvegezett vasszerkezetű várócsarnok létesült. A BSzKRt 1926. év őszén üzemkezelésbe vette a Svábhegyi Fogaskerekű Vasutat és teljesen elavult felszerelését a legmodernebb berendezéssel, 2 és fél millió pengő költséggel, villamosüzemre alakította át. A Svábhegyi Fogaskerekű Vasút pályahossza 3915 méter, vágányhossza 5337 méter. Az 1878-ban létesített Budai Hegypálya (Sikló) vasúti üzemét, amelynek építményei és vasúti berendezései 1920 március 2-án háramlás útján a székesfőváros tulajdonába jutottak, 1932 január 1-ével a BSzKRt vette kezelésébe, egyelőre a székesfőváros számlájára. A Budai Hegypálya 1938. évi teljesítménye 70.869 menet, 6733 kocsikilométer, 873.700 utas. — A teljesített kocsikilométerek száma 1938-ban 79,569.951 volt. A szállított utasok száma 1938-ban 304,415.245 volt. A járművek száma a vasutak egyesítésekor 1071 »kétmótoros« személykocsi, 551 pótkocsi, 38 egyéb mótoros és 217 mótornélküli, összesen 1877 volt. A leromlott járműállományból a még használható kocsik teljesen átépíttettek s a kocsik egyrészét kiselejtezték; 105 mótorkocsi pótkocsivá, 48 pótkocsi pedig »egymótoros« gépeskocsivá alakíttatott át. A BSzKRt üzemkezelése óta a következő új járművek szereztettek be: 64 középbejáratú »egymótoros« személykocsi (ikerkocsi); 48 középbejáratú »kétmótoros« személykocsi (távkapcsolású kocsi); 77 középbejáratú pótkocsi (ebből 27 távkapcsolású rendszerben) és 8 »Rovan«-rendszerű pótkocsi (a Fogaskerekű Vasút részére); 40 villamos tehermozdony és nyolc fogaskerekű villamos mozdony; öt benzinmótoros személyszállító sínautó, végül 35 különféle mótornélküli teherkocsi. A beszerzett 64 »egymótoros« személyszállító mótor-

kocsin kívül régi »kétmótoros« gépkocsiból és pótkocsiból összesen 118 jármű »egymótorossá« alakíttatott át, ilyképen a vasút ezidőszerint összesen 182 »egymótoros« kocsival rendelkezik, amelyekből 91 ikerkocsipár kapcsolható. A BSzKRt járműállománya az 1938. év végével: 1119 géphajtású személyszállító jármű, 658 személyszállító pótkocsi, 4 sínautó, 3 trolleybus, 90 géphajtású egyéb jármű és 247 mótornélküli egyéb jármű, összesen 2118 járműegység. A BSzKRt magalakulása: 1923 január 1-je óta kereken 46 millió pengőt ruházott be a villamos vasutakba. — **A BSzKRt autobuszüzemének** kocsiparkja 226 autobuszból és 3 trolleybuszból áll, mely létszámmal jelenleg 29 vonalat tart fenn. A székesfővárosi Autobuszüzem 1932 július 1-én a BSzKRt üzemkezelésébe került. Igazgatósági tagok: dr. Verebély Jenő elnök, dr. Usetty Béla alelnök, dr. Bárczy István, dr. vitéz Hajnóczy Béla, Lévai Sándor, dr. Miklós Ferenc, Pásztor Imre, Scheuer Róbert, Szabó József, Terbócz Imre, dr. Weiller Ernő. Miniszteri biztos: dr. Álgyay Hubert Pál államtitkár. Felügyelőbizottsági tagok: dr. Sztudinka Béla elnök, dr, Bocsáry Spur Kálmán alelnök, Gátonyi Béla, dr. Hanasievicz-Hajnády Oszkár, Sávolt János. A végrehajtó szolgálatot dr. Perczel György vezérigazgató, dr. Márkus Jenő és Csilléry Dezső vezérigazgató-helyettesek, Farkas Elek igazgató, dr. Patz Sándor igazgató, dr. Paulini Alfréd igazgató, dr. Lengyel Endre igazgató, Menczer Mihály BHÉV igazgató vezetik.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI KÖZSÉGI TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

(V., Dorottya-utca 4., távbeszélő száma: 1-818-70.): Alapította Budapest székesfőváros közönsége a 80.759/1928—IV. számú belügyminiszteri leirattal jóváhagyott 274/1928. kgy. számú határozatával az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár részvénytöbbségének megszerzése útján. A részvénytőke 20,000.000 pengő, mely 200.000 darab à P 100 névértékű részvényre oszlik. A takarékpénztár cégét az 1928. évi július hó 12-én tartott közgyűlés változtatta meg »Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár R.-T.«-ra. A Takarékpénztár ügyeit a közgyűlési pártok által delegált s a takarékpénztár közgyűlése által megválasztott igazgatóság intézi. Az 1928. évben 3·6 millió pengőben megállapított alaptőkéjét a takarékpénztár már az 1929. évben 10·8 millió pengőre emelte fel a Székesfőváros elhatározásából, miáltal üzletkörének jelentős kiterjesztése vált lehetővé. A takarékpénztárra kivetett 1,971.607 pengő összegű beruházási hozzájárulás részbeni fedezésére az 1939 április 21-én tartott közgyűlés a tiszta nyereségből 371.607 pengőt fordított, a fedezetlenül maradt 1·6 millió pengőt pedig a 21·6 millió pengő összegű alaptőkének 20 millióra való leszállításával fedezte, 16.000 darab részvény visszavásárlása útján. Az 1929. év folyamán sikerült megkezdenie záloglevélkibocsátási tevékenységét s ezáltal jelentős külföldi tőkét bekapcsolnia üzleti forgalmába,

másrészt a fővárosi hitelkereső közönségnek törlesztéses kölcsönök nyujtásával is szolgálatára állani és ezzel — hatvannál több építkezés lehetővé tétele útján — munkaalkalmat is teremtenie. Ezirányú tevékenységét az 1931. évi bankzárlatig folytatta, azóta azonban szüneteltetni kénytelen. A takarékpénztár az 1929. évben állította fel biztosítási osztályát és ugyanazon évben kezdte meg parcellázási tevékenységét is. Az 1930. év folyamán Budapest Székesfőváros 8 millió dolláros hitelt vett igénybe, melynek felét a takarékpénztár bocsátotta rendelkezésére. Az 1931. évi bankzárlat nyomában kitört gazdasági válság hátráltatta a takarékpénztár gyors fejlődését, azonban a főváros lakosságának a takarékpénztár iránt kezdettől fogva megnyilvánuló bizalma azóta is egyre fokozódott, ami legjobban betéteinek évről-évre való emelkedésében jut kifejezésre. A takarékpénztárnál takarékkönyvre és folyószámlára elhelyezett betétek összege az 1928. évi december hó 31-én kimutatott 22·2 millióval szemben 1929. évi december hó 31-én kimutatott 41·6 millióra, 1930. évi december hó 31-én kimutatott 47·6 millióra, 1931. évi december hó 31-én kimutatott 52·4 millióra, 1932. évi december hó 31-én kimutatott 57·3 millióra, 1933. évi december hó 31-én kimutatott 62·9 millióra, 1934. évi december hó 31-én kimutatott 68·3 millióra, 1935. évi december hó 31-én kimutatott 78·3 millióra, 1936. évi december hó 31-én kimutatott 86·5 millióra, 1937. évi december 31-én kimutatott 91·6 millióra és 1938. évi december 31-én kimutatott 95·3 millióra növekedett. A Székesfőváros községi folyópénzeinek és különleges rendeltetésű betéteinek hozzászámításával a takarékpénztár 1938. évi december hó 31-én 104 millió pengő betétet kezelt. Az 1932. évben bonyolította le a takarékpénztár a Parkváros Rt. tranzakciót, melynek révén érdekkörébe kerültek nagykiterjedésű svábhegyi, gellérthegyi és váciúti telkek. A vállalat tevékenysége a telkek parcellázásán és eladásán kívül kiterjed balatonszemesi villatelkek parcellázására és értékesítésére is. A takarékpénztár 1931-től kezdve részt vett államkölcsönök nyujtásában, ami jelentékenyen emelte értékpapír-tárcáját. A borárostéri Horthy Miklós-híd építésének meggyorsítására az 1934. évben 1·5 millió pengős hitelt bocsátott a takarékpénztár a kereskedelmi kormány rendelkezésére, elősegítve ezzel a híd építését és egyúttal hozzájárulva munkaalkalmak teremtéséhez. A takarékpénztár 1936-ban is e híd építési céljaira, mégpedig ezúttal a feljárók kiképzésére, azok környékének rendezésére, valamint a pesti oldal Dunapartjának rendezésére nagyobb összegű hitelt bocsátott rendelkezésre. Az Andrássy-út tervezett meghosszabbításának céljaira ugyanezen elgondolás alapján a Fővárosi Közmunkák Tanácsának már 1934-ben nagyobb hitelt bocsátott rendelkezésére. Az 1933. és 1934. években jelentékeny feladata volt a takarékpénztárnak a Székesfőváros külön megbízása alapján a Budapest Székesfővárosi Vásárpénztár r. t. felszámolása. A Vásárpénztár felszámolását a vállalat közgyűlése 1932. évi december hó 12-én határozta el. Az 1933. év nyarán

elkészült vagyonstátus oly nagyarányú veszteséget mutatott ki a Vásárpénztárnál, hogy e kérdés megfelelő rendezése nagy gondot okozott a fővárosnak. A felszámolás munkája a nehéz behajtási és értékesítési lehetőségek dacára eredményesen halad előre a befejezés felé. A Vásárpénztár felszámolásának tervszerű előbbrevitele az 1935. évben lehetővé tette, hogy a Székesfőváros teljesen átadja a felszámolás további lebonyolítását a takarékpénztárnak és a vásárpénztári intézmény újbóli létesítése és fenntartása tárgyában határozzon. A takarékpénztár által 1935. év decemberében 500.000 aranypengő alaptőkével alapított Budapest Székesfővárosi Állatvásár Pénzforgalmi r. t. a vásárpénztári intézmény fenntartására vonatkozólag Budapest székesfőváros közönségével 30 évre szerződést kötött, melynek alapján a főváros marha- és sertésvásárterein az egész vásárpénztári tevékenységet ellátja. Elvégzi ezenkívül az ezzel kapcsolatos összes teendőket és a vásárok zavartalan lebonyolítása érdekében hitelezési tevékenységet is fejt ki. Ez a szerződés a takarékpénztárra nézve újabb, nagyfontosságú üzletkör felvételét jelentette. A takarékpénztárnak ez a vállalata közérdekű tevékenységét a Székesfőváros vezetőinek teljes megelégedésére folytatta. Nemcsak teljes mértékben megfelelt a vásári forgalom lebonyolítása, ellátása s az ezzel kapcsolatos teendők terén reá váró feladatoknak, hanem ezen kívül zavartalanul és teljes mértékben elégítette ki a nála jelentkező hitelszükségleteket is. Hitelezési tevékenysége során nemcsak közvetlenül a vásári forgalom lebonyolítása körül felmerülő hiteleket folyósította, hanem az e célból szükséges hitelkeret rendelkezésére bocsátásával lehetővé tette számára a takarékpénztár azt is, hogy az állatok és állati termékek exportját is elősegíthesse. Budapest székesfőváros az 1936. év folyamán felmondotta a vagyontárgyaira vonatkozó biztosítási szerződéseit és az év végével bizonyos változásokkal új szerződéseket kötött. Az új biztosítások megkötésében a főváros érdekeinek szolgálatában a takarékpénztár jelentékeny munkával és megfelelő eredménnyel működött közre. Az 1937. évben teljes egészében visszafizetésre került a főváros egyik rövidlejáratú hitele. Az 1930. évben a főváros által felvett hitelek között szerepelt az a kölcsön, melyet akkor a takarékpénztáron keresztül a Mendelssohn & Co. berlini cégtől vett fel a Vásárpénztár céljaira. E kölcsön eredetileg 2·8 millió dollárt tett ki s a hitelrögzítő egyezmények szerint éppen a Vásárpénztár felszámolása folytán visszafizethetővé vált. E kölcsönből az évek során eszközölt törlesztések után fennmaradt részt az 1937. évben fizette vissza a takarékpénztár s a teljes kiegyenlítés a Székesfőváros részére tekintélyes összegű árfolyam- és tőkenyereséget biztosított. Az 1937. év második felében, az előbb említett dollárkölcsön-visszafizetésből és a közkórházi alap korábbi felszámolásából származó 18 milliós rövidlejáratú hitelek konverziójára, valamint új beruházások céljaira egy új, összesen 30 millió pengős 15 éves törlesztéses kölcsönt nyujtott Budapest székesfővárosnak. E hitelművelet lebonyolítására

az 1897. évi XXXII. t.-c. alapján kamatozó községi kötvényeket bocsátott ki a takarékpénztár 30 millió pengő névértékben. A Községi Takarékpénztár az 1938. üzletévben érte meg fennállásának tizedik évfordulóját s ebben az évben történt alaptőkéjének 21·6 millió pengőre való felemelése, ami nemcsak a legelsőrendű pénzintézetek sorába emelte a takarékpénztárt, hanem egyben képessé tette közérdekű feladatainak még szélesebb körben való ellátására. Az 1938. év második felében a kormányzat új alapokra fektette a külföldre irányuló állat- és állati termék-exportot és azt új szervre bízta. Ennek a fontos és jelentős összegű kivitelnek finanszírozását a takarékpénztár a Magyar Általános Hitelbankkal, a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesülettel és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal közösen, együttesen 24 millió pengős hitelkeret nyujtásával bonyolítja le. Ugyanakkor a lókivitelt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal közösen finanszírozza éppen úgy, mint ahogyan a borexportnak korábban megkezdett finanszírozását is eredményesen folytatja, ugyancsak a nevezett intézettel közösen. A takarékpénztár az 1938. évben sem tért el jól bevált üzletpolitikai elveitől. Ennek köszönhető a takarékpénztár iránt megnyilvánuló általános bizalom, melynek meggyőző bizonysága az a tény, hogy a betéti tőkeképződésnek közismerten kedvezőtlen évében is betéteinek emelkedéséről számolhat be. Annak ellenére, hogy a székesfőváros betétei kereken 4 millió pengővel csökkentek ez évben, a takarékpénztár összes betéteinek összege az előző évi 104 milliós szinten maradt, mert a magánosok részéről elhelyezett betétek összege ugyancsak kerek 4 millió pengővel megnövekedett. A takarékpénztár 1938. évi december hó 31-i zárószámadásának adatai az intézet további fejlődését, üzleti tevékenységének szélesebb alapokra való fektetését, valamint üzletkörének kibővülését és belső erőinek jelentékeny fokozását mutatják. Igazgatóság: Szendy Károly polgármester, elnök, dr. Morvay Zsigmond ny. főispán, alelnök; Szentgáli Antal, Mónus Illés, dr. Szentgyörgyi Elemér, Picker Frigyes, Szakál Géza és dr. Várkonyi Kálmán igazgatósági tagok. Felügyelőbizottság: Ascher István, De Sgardelli Caesar, dr. Dabasi Halász Lajos, dr. Pető Ernő és Sebő Béla. Ügyvezetőség: dr. Liptay Lajos vezérigazgató, Furtkovits Béla vezérigazgatóhelyettes, Bárány Károly ügyvezető igazgató. Igazgatók: Artner Oszkár, Fidy György, Pétery Jenő dr., Reich Gyula, Reischl Károly, Voigt Rudolf, Wéber Sándor dr., Weiner Samu. Aligazgatók: Bulányi Szilárd, Emmerling Mór, Ghyczy Kálmán, Gortvay Tibor, Erdey Zoltán, Fáth Gyula, Gömbös Andor, Szandtner Ernő, Szaszovszky Géza. Cégvezetők: Pois István, Horváth Arisztid, Horváth Ernő, dr. Matolcsy Sándor, Rónay Árpád, Seidel Rudolf, Szigethy Lajos, Weinszeisz Béla, Kákosy Károly. Központi osztályok: Biztosítási osztály. Főnök: Seidel Rudolf. Ellenőrzési osztály: Főnök: Reichl Gyula igazgató. Értékpapír-pénztár. Főnök: Szandtner Ernő aligazgató. Értékpapír-számfejtőség. Főnök: Ghyczy Kálmán aligaz-

gató. Folyószámla-osztály. Főnök: Szaszovszky Géza aligazgató. Főkönyvelőség. Főnök: Fáth Gyula aligazgató. Főpénztár. Főnök: Emmerling Mór aligazgató. Hitelegylet. Főnök: Gömbös Andor aligazgató. Hitelosztály. Főnök: dr. Weber Sándor igazgató. Jelzálogosztály. Főnök: Weiszer Samu igazgató. Központi fiókfelügyelőség. Főnök: dr. Weber Sándor igazgató. Levelezőosztály. Főnök: Reischl Károly igazgató. Számfejtőség. Főnök: Horváth Arisztid cégvezető. Titkárság. Főnök: Voigt Rudolf igazgató. Tőzsdeosztály. Főnök: dr. Péteri Jenő igazgató. Ügyészség. Főnök: dr. Pőzel István főügyész. Váltóosztály. Főnök: Fidy György igazgató. Valuta- és deviza osztály. Főnök: Rónay Árpád cégvezető. Ingatlankezelési osztály. Főnök: v. Sebők Sándor cégvezető. — Parkváros Rt.: Artner Oszkár igazgató. — Budapesti fiókok: Budai osztály (II., Fő-utca 2. szám). Főnök: Radó Béla fiókigazgató. Józsefvárosi osztály (VIII., Rákóczi-út 11). Főnök: Partos Jakab fiókigazgató. Szent István-körúti osztály (V., Szent István-körút 29). Főnök: Ványi Rezső fiókigazgató. Szent István városi osztály (V., Nádor-utca 23). Főnök: Gráf Mihály fiókigazgató. Horthy Miklós-úti osztály. (XI., Horthy Miklós-út 1). Főnök: Schermann József fiókigazgató. Erzsébetvárosi osztály (VII., Erzsébet-körút 58). Főnök: Kunstädtner Andor fiókigazgató. Krisztinavárosi osztály (I., Krisztina-körút 133). Főnök: Malovetz Ferenc fiókigazgató. Óbuda-újlaki osztály (III., Fő-tér 2.). Főnök: Angermann József fiókigazgató. Károly király-úti osztály (IV., Károly király-út 30). Főnök: Tomka Géza fiókigazgató. Vámház-körúti osztály (IX., Vámház-körút 1). Főnök: Moravetz Béla fiókigazgató. Baross-téri osztály (VII., Baross-tér 23). Főnök: dr. Nónay Dezső fiókigazgató. Ferencvárosi osztály (IX., Ferenc-körút 14). Főnök: Szulyovszky Ödön fiókigazgató. Margit-körúti osztály (II., Margit-körút 4). Főnök: Hoffmann Rudolf fiókigazgató. Belvárosi osztály (IV., Apponyi-tér 3). Főnök: dr. Szabó József fiókigazgató h. Madách Imre-téri osztály (Madách Imre-tér). Főnök: dr. Vozár Jenő fiókigazgató. Élelmiszer-nagyvásártelepi osztály (IX., Élelmiszer-nagyvásártelep, igazgatósági épület). Főnök: Ványi Rezső fiókigazgató. Marhavásártéri osztály (IX., Soroksári-út 18). Főnök: Erdey Zoltán aligazgató. Sertésvásártéri osztály (IX., Gubacsi-út 6). Főnök: Horváth Ernő cégvezető és Szigethy Lajos cégvezető. Közforgalmi repülőtéri kirendeltség: Szent-Léleky György. Debreceni fiók: A. Toris Béla c. fiókigazgató.

BUDAPESTI HELYIÉRDEKŰ VASUTAK RT.

A Budapesti Helyiérdekű Vasutak Részvénytársaság kezelésében a Haraszti—Ráckevei—Helyiérdekű Vasút Rt., valamint a Szentendre—Visegrád—Horthy Miklós-telepi autobuszjárat. Igazgatóság: Budapest, VII., Kertész-utca 10. sz. Távbeszélő: 1-436-40, 1-462-08. Vonalhossz: Buda-

pest—gödöllői vonal 45.5 km, Budapest—szentendrei vonal 20.3 km, Budapest—dunaharaszti vonal 28.1 km, Budapest—budafoki vonal 26.7 km, Haraszti—ráckevei h. é. vasút 27.4 km, Szentendre—Visegrád—Horthy Miklós-telepi autobusz vonal hossza 27.0 km, Aquincum—Római-part—Hungária strand autobusz vonal 2·5 km. 1938-ban szállított utasok száma 30,142.328, utaskilométer 227,655.867, személykocsikilométer 13,752.170. Autobuszutasok száma 1938-ban 289.856, kocsikilométer 191.983. Járműpark: 33 mozdony, 115 motorkocsi, 233 pótkocsi, 8 autobusz. B. H. É. V. Igazgatóság: dr. Verebély Jenő elnök, dr. Usetty Béla alelnök, dr. Bárczy István, dr. Erdély Sándor, Lévai Sándor, dr. Miklós Ferenc, Pásztor Imre, Scheuer Róbert, Szabó József, Terbócz Imre, dr. vitéz Hajnóczy Béla, dr. Weiller Ernő. Felügyelőbizottsági tagok: dr. Sztudinka Béla elnök, dr. Bocsáry-Spur Kálmán alelnök, Gátonyi Béla, dr. Hanasievicz-Hajnády Oszkár, Sávolt János. Vezérigazgató: dr. Perczel György. Vezérigazgatóhelyettesek: dr. Márkus Jenő és Csilléry Dezső. A Haraszti—Ráckevei H. É. Vasút Rt. Igazgatósági tagok: dr. Verebély Jenő elnök, dr. Usetty Béla alelnök, dr. Bárczy István, dr. Harsányi László, Lévai Sándor, dr. Miklós Ferenc dr. Nánássy Béla, dr. Noszlopy Kálmán, dr. Pálházy Endre, Pásztor Imre, Scheuer Róbert, Szabó József, Terbócz Imre, dr. Weiller Ernő. Felügyelőbizottsági tagok: dr. Sztudinka Béla elnök, dr. Bocsáry-Spur Kálmán alelnök, dr. Hanasievicz-Hajnády Oszkár, Gátonyi Béla, Sávolt János.

BUDAPESTI KISIPARI HITELINTÉZET RT.

(VII., Rákóczi-út 30. Telefon: 13-63-10, 34-03-62). Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága 1916. évi július 5-én 842/1916. sz. alatt hozott határozatával az ú. n. »Albrecht Hildegard« alap tartalékaiból megfelelő összeget hasított ki oly célból, hogy ezzel az összeggel egy a kisiparosság és kiskereskedelem hitelszükségleteit altruisztikus alapon ellátó és érdekeit támogató intézményt létesítsen. Így jött létre a »Budapesti Kisipari Hitelszövetkezet«, amely 1918. évi január 1-én kezdte meg működését. Tulajdonképpen ezzel vette kezdetét Magyarországon a kisipari hitelellátás intézményes megszervezése. A szövetkezet a reá bízott feladatot speciális munkamódszereivel közmegelégedésre tudta megoldani. A szövetkezet 1923. évi december 14-én részvénytársasággá alakult át, »Budapesti Kisipari Hitelintézet Részvénytársaság« név alatt. Alaptőkéje jelenleg 117.500 darab 10 pengő névértékű — egyenként 10 szavazatra jogosító és kizárólag Budapest székesfőváros közönsége által átvehető — *A)* sorozatú és 55.000 darab 10 pengő névértékű — egyenként 1 szavazatra jogosító és bárki által átvehető

— *B)* sorozatú részvényre oszlik. A részvényekből 170.515 darab van Budapest Székesfőváros tulajdonában, mely az összes részvények 98·85%-a. A hitelintézet kezdettől fogva a budapesti és környéki kisiparosok és kiskereskedők hiteligényenek altruisztikus alapon való kielégítésével foglalkozik és természetesen rendelkezésükre áll a banküzleti tevékenység más ágaiban is. Ezen működése során a hitelintézet a közbizalmat olyannyira kiérdemelte, hogy a kormány a Pénzintézeti Központ útján, 3,500.000 P-t bocsátott a kisipari hitelellátás rendelkezésére, mely összegből 2,400.000 P a Pénzintézeti Központnál közvetlenül áll a Kisipari Hitelintézet rendelkezésére, míg a további 1,100.000 P a Budapesti Székesfővárosi Községi Takarékpénztárnál zálogleveleк vásárlására fordíttatott. E zálogleveleк felhasználásával a m. kir. pénzügyminisztérium a Budapest Székesfőváros Községi Takarékpénztárnál veszteségi tartalékalapot alkotott, melynek fedezete mellett további 5,600.000 P váltóvisszleszámítási hitel áll a Budapesti Kisipari Hitelintézet rendelkezésére. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1928-ban a hitelintézetet a budapesti és környéki kiskereskedelmi hitelek lebonyolításával, majd 1929-ben azon vidékek kiskereskedelmi hitelellátásával is megbízta, amely vidékek pénzintézetei e megbizatásnak rentabilitás hiányában nem tehettek eleget. Erre a célra a Pénzintézeti Központ útján jelenleg kereken 1,500.000 P hitelkeret áll az intézet rendelkezésére. A székesfőváros a budapesti kiskereskedők hitelellátására — a kormány által rendelkezésre bocsátott 1,500.000 P-n felül — további 1,000.000 P-t helyezett el a hitelintézetnél. Az intézet saját tőkéje a tartalékokkal együtt kereken 3,000.000 P és ezzel együtt az intézet kereken 14,000.000 P tőkével szolgálja a kisiparosság és kiskereskedelem állandó hitelellátását. Az intézet altruisztikus alapon működik és ennek ellenére tevékenységét racionális megszervezettségénél fogva az állam és a főváros minden anyagi megterhelése nélkül végzi. Az intézet a kormány és a főváros szolgálatában igen nagy áldozattal elvállalta 1934-ben a személyi (fedezetlen) kölcsönök lebonyolítását is, amely akció hiteltőkéi ezidőszerint 263.800 pengőt tesznek ki. 1936 júliusában pedig a kormány megbízásából, bizományi kezelésre a vásárcsarnoki kereskedők és piaci árusok kereken 425.000 pengő összegben fennálló hiteleinek behajtását és további kezelését — újabb ily kölcsönök folyósítását — is átvette. 1937-ben vezette be az intézet az ipari termelési hitelek folyósítását. E célra a kormány 1938. októberében 500.000.— pengő veszteségi tartalékot bocsátott az intézet rendelkezésére, amelynek alapján a kisipari termelés céljaira előreláthatólag kb. 2½ millió pengő hitelkeret fog rendelkezésre állhatni. Az intézet az 1937. évről áthozott 13,687.282.92 P hitelállomány kezelése mellett az 1938. évben 4.238 tételben 5,953.660.85 pengő összegű újabb kölcsönt folyósított a kisiparosok és kiskereskedők részére. Az intézet kihelyezett hitelállománya 1938. december 31-én 14,963.718.90 pengőt tett ki. A kisipari hitelakció megindulásától, 1924-től 1938. év végéig 53,787.549.25 P összegű hitellel állt az intézet a

kisiparosság és kiskereskedelem szolgálatára. Igazgatóság. Elnök: Girardi Tibor kormányfőtanácsos, alelnök: Ilovszky János kormányfőtanácsos, kereskedő. Tagok: Hubert Vilmos igazgató, dr. Kresz Károly kincstári főtanácsos, a TÉBE igazgatója, Lajta Rezső m. kir. keresk. tanácsos, kereskedő, Munkácsi Gyula lakatosmester, Szilágyi Antal iparos. Vezérigazgató: dr. Szél Jenő.

DUNAPARTI FELÜGYELŐSÉG

(IX., Fővám-tér 15. Telefon: 182—012.) Hatáskörét lásd Dunapartok c. a. Vezető: Tiszay Andor gazdasági főtiszt.

ELEKTROMOS MŰVEK.

(V., Váci-út 74. Tel.: 2—904—00, 2—922—50.) Az 1938. évi áramtermelés 360 millió kilowattóra volt. Az eladott kilowattórák számának az utóbbi években történt változása a következő volt: 1930. évben az eladott kilowattórák száma 180,223.380. 1931. évben az eladott kilowattórák száma 193,009.535. 1932. évben az eladott kilowattórák száma 188,895.390. 1933. évben az eladott kilowattórák száma 210,122.398. 1934. évben eladott kilowattórák száma 237,366.269. 1935. évben az eladott kilowattórák száma 254,884.538. 1936. évben az eladott kilowattórák száma 279,185.159. 1937. évben az eladott kilowattórák száma 288,685.765, míg 1938. évben az eladott kilowattórák száma 300,700.151 volt. A fenti számokból látható, hogy az elmult évben az eladott árammennyiség 4.2%-kal növekedett. Ennek oka az, hogy főleg nappali fogyasztásra nagyobb iparvállalatok kapcsoltattak az Elektromos Művek hálózatához. Az elektromos áram kilowattóránkénti átlagos értékesítése az 1938. évben 16.22 fillérrel történt. 1938-ban a fogyasztók száma 273.597 volt. A fogyasztók száma az előző esztendővel szemben 6.790 főnyi emelkedést mutat. A székesfőváros saját áramfejlesztőtelepe, a kelenföldi áramfejlesztőtelep közvetlenül a világháború kitörése előtt, 1914. év júliusában helyeztetett üzembe, két egyenként 5000 kilowatt teljesítményű gépegységgel. Ez az áramfejlesztőtelep az elektrotechnika időközben történt fejlődésének megfelelően már háromfázisú váltakozó áram termelésére és elosztására lett berendezve, mely áramrendszer az elektromótorok hajtására is rendkívül alkalmas. A székesfőváros 1914-ben megváltotta a Magyar Villamossági Rt., 1918-ban pedig a Budapesti Általános Villamossági Társulat telepét és hálózatát s azóta maga látja el Budapest székesfőváros világítási és energiaáramszükségletét. 1937-ben vette át az Elektromos Művek a BSzKRt-tól a Révész-utcai áramfejlesztőtelepet. A Magyar Dunántúli Villamossági Rt. bánhidai telepe ugyancsak szolgáltat az Elektromos Művek hálózatára energiát, amit a Kárpát-utcai átvevő-

állomáson vesznek át. Korszerű berendezése következtében a kelenföldi áramfejlesztőtelep termeli legolcsóbban az áramot, miért is az Elektromos Művek gazdaságosítási programmja odairányul, hogy ez a telep termelje a legtöbb áramot, míg a másik három megváltott telep csak mint kisegítő telepek működjenek. Ezen gazdaságosítási programm megvalósítására az Elektromos Művek a háború után megkezdte a kelenföldi telepének bővítését. Ebben az időben e telep teljesítőképessége három gépegységgel 20.000 kilowatt volt, míg a jelenlegi teljesítmény nyolc gépegységgel 130.000 kilowatt. Hogy ezen kitűzött célt az Elektromos Művek már az eddigiekben milyen nagy mértékben tudta megvalósítani, kitűnik abból, hogy míg 1924. évben a két régebbi telep a hálózatba kiadott összenergiának 59·1%-át termelte, addig az 1938. évben a hálózatba kiadott összenergiának mindössze csak 1·3%-át. A beruházási programm kapcsán új transzformátorállomások létesültek, melyek a kelenföldi telepről érkező nagyfeszültségű áramot alakítják át. Így új transzformátorállomás létesült a Központi városháza udvarán, a Hungária-körúton, a Markó-utcában, valamint a Szentendrei-úton, a Kazinczy-utcában, továbbá a Simor-utcában és az Attila-utcában. A Váci-úti és a kelenföldi telep együttműködésének lehetővétételére a Visegrádi- és Drávautca sarkán is épült egy új transzformátorállomás. Az egyenáramú hálózat ellátásának minél üzembiztosabbá tétele céljából az egyenáramú állomások korszerűsítése folyamatban van. Az Elektromos Művek fogyasztóinak minél gyorsabb kiszolgálására és közvetlenebb kapcsolat létesítésére körzeti irodákat létesített a Margit-körúton, a Baross-téren, a Ferenc-körúton. Ezen körzeti irodák egyúttal megfelelő propaganda kifejtésére is alkalmasak, oly módon, hogy berendezésük által szemléltetően tárják a közönség elé az elektromosságnak különböző célokra való használhatóságát úgy a háztartásban, mint az iparban. Külön kiállítása van az Elektromos Műveknek az alkalmazottak Nyugdíjalapi Székházában, a Honvéd-utca 22. sz. alatt, ahol az elektromos árammal való világítás, fűtés, hűtés, főzés, sütés, melegvízkészítés gyakorlati példákban, a háztartásban való használhatóságnak meggyőző illusztrálásával kerül bemutatásra. A kiállításhoz tartozó előadóteremben érdeklődők részére előadások tartatnak, amelyen a közönség és az ipar részére ismertetik az elektromos áram alkalmazásának lehetőségeit és célszerűségét. A kiállítás hétköznapokon télen délelőtt 8—2, délután 4—7 óra között, nyáron 8—3 óra között tekinthető meg; a megtekintés díjtalan. A közvilágítási lámpák száma 1938-ban 30.986 darab volt. Az elmult évben folytatódott a közvilágítási lámpák kapcsolásainak, gyujtásának és oltásának központosítása. Az összes közvilágítási lámpáknak 93%-a kapcsoltatott már 1938. év végén önműködő kapcsolóberendezéssel. Az Elektromos Művek által ellátott közvilágítási lámpák fogyasztása 1938. évben 13,354.441 kilowattórát tett ki. Vezető: Plósz Pál vezérigazgató. Szaszovszky Ottó vezérigazgató helyettes.

ERDŐ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HIVATAL

(I., Olasz-fasor 8. Távbeszélő száma: 1-506-07). A székesfőváros erdőbirtoka a városfejlődés vonalába eső kisebb erdőfoltok kiirtása folytán beállott apadások leütésével kisajátítások és vásárlások útján 1882-től a mai napig majdnem kétszeresre, pontosan 3942 kat. holdra emelkedett. Az erdőbirtok területéből 1123.4 kat. hold Budakeszi község, 2818.60 kat. hold pedig Budapest székesfőváros határában, és pedig 367.30 kat. hold a pesti, 2451·3 kat. hold a budai oldalon terül el. Utóbb említett erdők túlnyomó része a határvonalak mentén fekszik, helyenként elkeskenyedő és a magánbirtokok által rövidebb-hosszabb szakaszokon elválasztott pásztákban húzódik az ürömi határtól a budai hegyeken át a Kakukhegyig, illetőleg a Kamaraerdőig és a Dunán túl a gubacsi, kispesti, pestszentlőrinci, rákoskeresztúri határ mellett Rákosszentmihályig. Az erdők Budapest székesfőváros közönségének üdülőhelyeül szolgálnak, ezért kezelésüknél és fenntartásuknál az a cél van kitűzve, hogy a meglevő állományokban használatukat a lombozat észrevehető megbontása nélkül foganatosítsák és hogy a tisztás, kopár területeket mielőbb beerdősítsék. Ennek a célnak követését a jóváhagyott rendszeres gazdasági tervek szigorúan előírják, ilyen korlátozás mellett pedig egyáltalában nem lehet arra számítani, hogy az erdők nagyobb jövedelmet hajtsanak, különösen nem akkor, ha tudjuk, hogy az erdőket nap-nap mellett nagyszámban látogató közönség által okozható károsítások és tűzesetek megakadályozása céljából aránylag nagyszámú őrzőszemélyzetet kell alkalmazni. Itt még azt a körülményt sem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a közönség kényelmét szolgáló és az erdőségeket behálózó mintegy 80 kilométer hosszú sétaút, több kilátó, nevezetesen a jánoshegyi Erzsébet-kilátótorony, a széchenyihegyi Gloriette, Árpád-pihenő, 7 kisebb menedékház, 12 fedett és a több mint 900 darab pad fenntartási költségei is az erdőgazdaságot terhelik. Ugyancsak az erdőgazdaságot terhelik az erdősítések és a csemetenevelés költségei is. A jelenleg folytatott szálalóvágások erdőhasználati mód alkalmazása mellett a vágások erdősítés költségei aránylag csekély összeget képviselnek, de annál többet emészt fel a régebben és újabban vásárolt kopárságok beerdősítése. A székesfőváros a Viharhegy-dülőben az 1906. év folyamán 271 kat. hold kopár területet vásárolt, amely a további vásárlásokkal együtt kereken 300 kat. holdra szaporodott. Ezek a kopár és tisztás területek már be lettek ültetve. A kipusztult csemeték pótlása azonban még mindig tetemes összeget emészt fel. A pesti oldalon fekvő fásítási öv 367.30 kat. hold területének 320 kat. holdjáról az erdőt az 1918—1920. években a Károlyi-forradalom és az oláh megszállás alatt mondhatni, teljesen kiirtották. Az erdőhivatal nagy erővel fogott hozzá a kiirtott területek beerdősítéséhez és a beerdősített területek pótlásához, úgyhogy az már teljes egészében végre van hajtva. Erdőőrzés céljára 19 erdőőri állás van rendszeresítve és ugyanezen

célból 1 erdőszolga van alkalmazásban. Erdőőröknek csakis törvényszerű képesítéssel bíró egyének alkalmaztatnak. A székesfőváros határában az 1935. évi statisztikai évkönyv adatai szerint 26.904.8 kat. hold úgynevezett kültelek van. A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII. t.-c. úgy intézkedik, hogy a községek kötelesek a határ (kültelek) őrzésére a viszonyok által kívánt számban mezőőröket alkalmazni. Ez alapon az idézett törvény értelmében a kültelki területek 33 kerületre osztattak és valamennyi kerületbe egy-egy mezőőr alkalmaztatott, akiknek közvetlen felügyeletére és ellenőrzésére 5 mezőrendőri felügyelői állás is rendszeresíttetett. Ennek a személyzetnek, amelyet később — 1922. évben — még 10 ideiglenes járőr, illetve az 1936. évi statusrendezéssel kapcsolatosan 15 ideiglenes mezőőr és 4 kisegítő mezőőr alkalmazásával egészítettek ki, szolgálati, fegyelmi, fegyverviselési és fegyverhasználati jogairól és kötelességeiről a szfőváros a törvény rendelkezései alapján 913/1925. kgy. sz. alatt szabályrendeletet alkotott, amely némi módosítással jelenleg is érvényben van. Az erdőőri és mezőrendőri személyzet felett a felügyeletet és ellenőrzést az erdő- és mezőgazdasági hivatal gyakorolja, a személyzet ennek van alárendelve és ez van hivatva arra, hogy a törvény rendelkezéseinek pontos végrehajtása és betartása felett őrködjék. Ide futnak be a felügyelők által összegyűjtött jelentések hétről-hétre és innen irányítják azokat az illetékes hatóságokhoz, illetve telektulajdonosokhoz. Az említett jelentések az erdőgazdaságot érintő minden kihágásról (kihágás, lopás, rongálás stb.) tűzesetről, természeti csapásokról és olyan eseményekről szólnak, melyek az erdőgazdasággal és annak tartozékaival valamilyen szempontból vonatkozásban vannak. A mezőrendőri személyzet jelentést tesz minden olyan esetről és cselekményről, amely a mezőrendőri, útügyi, vízjogi, közegészségügyi, halászati. vadászati stb. törvények, továbbá az építésügyi stb. szabályrendeletek értelmében valamilyen szempontból elbírálás tárgyát képezhetik. Ez a hivatal képviseli a székesfővárost a hatósági tárgyalásokon is. Vezető: Csizmazia László erdőfőtanácsos.

FERTŐTLENITŐ INTÉZET

(V., Váci-út 174. sz. Távbeszélő kapcsolószáma: 2-922-44.). Az 1892-ben fellépett kolerajárvány idején létesítette a főváros egy ideiglenes favázas barakban az első fertőtlenítő intézetet. Ez a kis intézet 1892 október hó 3-án kezdte meg működését. A kolerajárvány megszűnése után a törvényhatóság a fertőtlenítő intézet állandó fenntartását határozta el, hatósági jelleggel ruházta fel és működési körét a többi fertőző betegségekre is kiterjesztette. A modern új fertőtlenítő intézet az V., Váci-út 174. szám alatt 1913-ban nyilt meg. 1925-től kezdve csak a Váci-úti fertőtlenítő intézet és a vele kapcsolatos 60 ágyas megfigyelőintézet működik. A fertőtlenítő intézet kisegítő intézménye a Gyáli-út 7/a szám

alatt 1929. évben épült betegszállítóállomás, amelynek feladata a betegszállítókocsik fertőtlenítése és tiszta felszereléssel való ellátása, ami által a kocsiknak fertőtlenítés miatt a Váci-úti intézetbe esetenként való visszatérése elkerülhető. 1932-től kezdve a fertőtlenítő és megfigyelő intézetet maga a főváros tartja fenn. Igazgató: dr. Székelyhídi Hammer Dezső egyetemi magántanár, egészségügyi főtanácsos.

FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR

(VIII., Reviczky-u. 1. Távbeszélő száma: 146-256, 146-257, 130-350.). Könyvállománya az 1938. év végén 500.325 kötet; ebből a központra 261.638 kötet, a fiókhálózatra 238.687 kötet esik. A könyvtár szervezete szerint két részből áll: 1. tudományos jellegű központi könyvtárból és 2. fiókkönyvtárak hálózatából. — A központi könyvtár egyetemes kultúrkönyvtár. Célja: 1. minden tudományszak alapvető irodalmának minden világnyelven összegyűjtése és a közönség szélesebb rétegei számára hozzáférhetővé tétele; 2. a városi igazgatás körébe eső irodalom lehető teljes kiépítése; 3. a főváros történetére vonatkozó irodalom összegyűjtése. A könyvtár külön gyűjteményeket is tart fönn szaktudósoknak. E gyűjtemények: 1. Bibliográfiai gyűjtemény. 2. Keleti gyűjtemény. 3. Budapesti gyűjtemény. 4. Hazai és külföldi röpiratok gyűjteménye. A könyvtár kettős tagoltságának megfelelően egyrészt központi olvasótermet tart fenn minden tudományszak legfontosabb kézikönyveiből összeállított kézikönyvtárral, másrészt 13 fiókkönyvtárat tart üzemben a klasszikus (magyar, német, francia, angol és olasz) és-válogatott modern szépirodalmi és ismeretterjesztő művek kölcsönzésére. A fiókkönyvtárakban négy olvasóterem, három gyermekolvasóterem és két kerti szabadolvasó áll a közönség rendelkezésére. — Fiókkönyvtárak: 1. sz. IV. Királyi Pál-utca 11.; 2. sz. VII., Almássy-tér; 3. sz. X., Százados-út 10. gyermekolvasóteremmel és kerti szabadolvasóval; 4. sz. VI., Aréna-út 150—152. (Népszálló); 5. sz. Állatkert, kerti szabadolvasóval; 6. sz. II., Corvin-tér 6. (Budai Vigadó); 7. sz. V., Vág-utca 12. (Népháza), olvasóteremmel és gyermekolvasóteremmel; 8. sz. III., Fő-tér 2. gyermekolvasóteremmel; 9. sz. VIII., József körút 70. olvasóteremmel; 10. sz. VI., Andrássy-út 52, olvasóteremmel; 11. sz. I., Krisztinakörút 155.; 12. sz. X., Kolozsvári-utca 28.; 13. sz. ifjúsági könyvtár, IV., Királyi Pál-utca 11. I. emelet. Vezető: Enyvvári Jenő könyvtári igazgató.

FŐVÁROSI PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR

(VIII., Mária Terézia-tér 8. Távbeszélő száma: 1-396-70.) Feladata: 1. A tanítóság továbbképzési törekvésének támogatása. 2. A fiatal tanítógeneráció nevelése és tudományos kutatásra való

szoktatása. 3. Az ifjusági irodalom állandó szemmeltartása és amennyire lehet, az irókon és kiadókon keresztül való irányítása. 1938. év végén 80.240 kötet. Évi forgalma 1938-ban 37.373 személy és 149.946 kötet. Könyvtárigazgató: Enyvvári Jenő, a Fővárosi Nyilvános Könyvtár igazgatója. Könyvtárvezető: dr. Németh Sándor gimnáziumi rendes tanár.

GAZDASÁGI HIVATAL

IX., Gyáli-út 3/b. sz. Távbeszélő kapcsolószámok: 130—109 (beraktározás, iskolai bútorjavítás és beszerzés, adóárverési raktár és telekbérleti ügyek), 134—955 (biztosítás, ruházat), 135—097 (vámépületek, vigadók és bérlakások karbantartása), 137—910 (bérlakások karbantartása). — A gazdasági hiv. hatáskörébe tartozik: 1. a fővárosi altiszti, takarítónői személyzet, a fővárosi egyenruházott köztisztasági hivatali alkalmazottak, a fővárosi javadalmi őrség és a hivatásos tűzoltóság, továbbá az önálló vagyonkezelésű üzemek ruházati illetményeinek beszerzése, kiosztása és a ruházat használatának ellenőrzése, — 2. biztosítási ügyek: a fővárosi épületek, ingóságok és készletek tűzkár esetére, ingóságok és készletek betöréses-lopás esetére való biztosítása és szavatossági biztosítások, — 3. a fővárosi bérházak, kislakásos bérházak és telepek és kisajátított házakban lévő bérlemények karbantartási munkái, — 4. telekbérleti ügyek: a székesfőváros által be nem épített telkeknek különféle célokra való bérbeadásával kapcsolatos teendők (árlejtés, bérelőírás, bérbeszedés, behajtás, nyilvántartás), — 5. a városi vámépületek és őrházak, vámsorompók, alapítványi házak, erdő- és mezőőri épületek és a budai szeretetotthon épületének karbantartási munkái, városi telkek bekerítése, — 6. a polgármesteri XI. ügyosztály hatáskörébe tartozó épületek kéményseprési munkáinak ellenőrzése, a polgm. XI. ü. o. által karbantartási kötelezettséggel bérbeadott fővárosi épületeknél a karbantartási munkák teljesítésének ellenőrzése, hivatali ablakpokrócok és ágyfölszerelési cikkek beszerzése, raktározása, kiadása, — 8. ünnepélyek, továbbá elemi csapások vagy közegészségügyi veszélyek alkalmával elrendelt intézkedéseknél a gazdasági hivatal ügykörébe utalt tennivalók, —9. a gazdasági raktár és az abban elhelyezett ingók kezelése, elszámolása és a fővárosi hivatalokban, intézetekben és iskolákban fölöslegessé vagy használhatatlanná vált bútorok, szerek, eszközök és anyagok átvétele, raktározása, az időközben felmerült szükséghez képest felhasználása, illetve időszakonkint árverés útján való értékesítése, — 10. a házilag eszközlendő költöztetések elvégzése, — 11. a népligeti mutatványos telep parcelláinak bérbeadása, a bérösszegek beszedése, elszámolása és a telep fölötti állandó felügyelet, — 12. az adó árverési csarnok és raktár teendőinek ellátása, — 13. a sétányszékek házi kezelése. Vezető: vitéz Herczeg István gazdasági főfelügyelő.

GÁZMŰVEK

(VIII., Tisza Kálmán-tér 20. Távbeszélő száma: 1-309-85.) Pest szab. kir. város gázvilágítására a Mayer Kapfererrel és Stefáni Lajossal 1855-ben kötött szerződés alapján 1856-ban épült meg az első gázgyár a lóvásártéren (ma Tisza Kálmán-tér). Követte ezt a budai terület gázellátása 1866-ban, míg Óbuda (a mai III. kerület) utcái 1871-ben kapcsoltattak be a csőhálózatba. Az Általános Osztrák Légszesztársasággal, majd az Osztrák-Magyar Általános Légszesztársasággal többször megújított szerződés 1910 december 15-én lejárt, amikor a székesfőváros a Gázműveket megváltotta és saját kezelésébe vette. A városi kezelésbe vétel idejében a Tisza Kálmán-téren kívül a Margit-körúton, a Ferencvárosban és Ujpesten épült gyárakban termelték a gázt. Ezek a gyárak termelőképességük végső határáig igénybe voltak véve, másrészt termelésük nem volt gazdaságos, miért is a székesfőváros elhatározta, hogy a gáztermelés súlypontját egy újonnan építendő nagy gázgyárba helyezi át. Az új gázgyár Óbudán a Homokos-dülőben a Weiss-, Bernauer- és Schön-féle tervek alapján épült fel és 1913 október 13-án helyeztetett üzembe. Az Óbudai gázgyár Európa legmodernebbül berendezett gázgyárainak egyike. Saját pályaudvarral és ahhoz csatlakozó kb. 13 km hosszú vágányhálózattal rendelkezik; hozzátartozik még egy tisztviselő- és munkáslakótelep, több mint 100 lakással, elemi iskolával, óvodával, orvosi rendelővel, gyógyszertárral, könyvtárral, színházzal, munkáskaszinóval, sportpályával, stb. Az üzem szíve a gázfejlesztő berendezés, amelynek egy-egy kamrája 10.000 kg szenet fogad be. A kamrák töltése és kiürítése villamos erővel hajtott töltőkocsik segítségével történik, egy 120 vagón szenet befogadó silosból. A termelt és megtisztított gáz, az óbudai gázgyárban levő két, egyenként 100.000 m³ ürtartalmú gáztartóba kerül, ahonnan elektromos kompresszorok segítségével nyomócsöveken át jut a pesti és budai gáztartókba. 1913-ban a Tisza Kálmán-téri, Margit-körúti és újpesti gyárak üzeme megszűnt, míg a ferencvárosi gyárak üzemét 1919-ben, illetve 1923-ban szüntették be. A székesfőváros kezelése alatt épültek még — az óbudai gázgyáron kívül — a Révész-utcai 60.000 köbméteres, a Tomcsányi-utcai 150.000 köbméteres és a Margit-körúti 18.000 köbméteres új gáztartók; végrehajtatott továbbá a főváros egész területére kiterjedő új távnyomó- és elosztócsövek fektetése is. A háború és a forradalmak lezajlása után a Gázművek nagy erővel látott hozzá az üzemi berendezések kibővítéséhez és modernizálásához. 1920-ban berendezkedett a gázgyártás melléktermékeként adódó és eddig egyáltalán nem értékesített barnaszénkátrány feldolgozására, 1921-ben pedig — minthogy Nyugat-Magyarország elszakításával az ország egyetlen ammóniákgyárát elvesztette — cseppfolyós- és kénsavasammóniák, valamint szalmiákszesz termelésére. 1925-ben megépítette az óránként 120 tonna teljesítőképességű szénőrlő és keverő berendezését, amely lehetővé teszi az olcsóbb aknaszenek nagyobb arányú felhasználását és meg-

javítja a koksz minőségét is. 1927-ben — a fokozódó gázszükséglet kielégítése, valamint a gáz hőértékének javítása érdekében — az eredetileg napi 250.000 köbméter gáz gyártására épült üzemet a Gázművek egy napi 180.000 köbméter teljesítményű vízgázgyártó berendezéssel bővítette ki, amelynek révén az óbudai gázgyár teljesítőképessége napi 430.000 köbméterre emelkedett. 1934-ben a Gázművek egy benzolgyártó berendezést létesített, amellyel kb. évi 160—180 vagon benzol termelhető. Mindezen berendezéseken kívül a termelés fokozottabb kihasználása és gazdaságossága érdekében a gázgyár a gázgyártási technika minden hasznos újítását igyekszik felhasználni. Így többek között átépítette kátránylepároló berendezését, aminek folytán a legújabb német és angol útépítő előírásoknak megfelelő kátrányt tud előállítani. 1935-ben a koksznak fokozottabb értékesítése érdekében a Gázművek öntődei koksz gyártására rendezkedett be. Ennek az új kokszfajtának forgalombahozatala mintegy 12.000 tonna külföldi koksz behozatalát tette feleslegessé. A gázleadás a gázgyár első üzemi évében 1,688.807 m³ volt, a székesfőváros kezelésébe történt átvétel időpontjában pedig mintegy 63,000.000 m³, majd 1917-ben fokozatosan 105,650.600 m³-re emelkedett. 1931-ben Kispest városa is bekapcsolódott a gázfogyasztók sorába, gázfogyasztása 1938-ban 422.852 m³ volt. A gázleadás 1938-ban 101,723.000 m³, a gázfogyasztók száma pedig 129.246 volt. A gáz általános eladási ára ezidőszerint 20 pengő-fillér, ami 17·2 aranyfillérnek felel meg, vagyis a gáz ma 2·8 aranyfillérrel olcsóbb, mint volt a békében. A Gázművek a székesfőváros kezelésébe való átvétele óta állandóan nagy propagandát fejt ki a gázfogyasztás népszerűsítésére. E célból előadásokat rendez, szakkiállításokon vesz részt, gázfőző-, sütő-, vasalókészleteket, vízmelegítő-, víztárolókészülékeket, gáztűzhelyeket és gázfűtőkályhákat ad bérbe és különböző kedvezmények nyujtásával igyekszik a gáz használatát terjeszteni. A gázpropaganda összpontosítása, valamint az ügykezelés egyszerűsítése érdekében 1927-ben a kerületi szerelési irodákat és a gázelszámoló osztályt a város központjában fekvő Rákóczi-út 18. sz. alatti helyiségeiben egyesítette, ahol a fogyasztóközönség a gázhasználattal kapcsolatos minden ügyes-bajos dolgát egy helyen intézheti el. A Gázművek 1931-ben átvette az eddig önálló üzemként működő Székesfővárosi Tüzelőszertelepet és gondoskodik a székesfővárosi alkalmazottak, hivatalok, intézetek és egyes üzemek tüzelőanyagellátásáról. A X., Ceglédi-utcai tüzelőszertelepen kívül újabban a koksztelepek is szállítanak fát, szenet és brikettet, ami a tüzelőanyagellátást megkönnyíti. A Gázművek Tüzelőszerosztálya a fővárosi alkalmazottak tüzelőanyagát 6 havi részletfizetésre szállítja és a szállításra vonatkozó kívánságait a lehetőség szerint figyelembe veszi. A Gázművek vezetősége: dr. Véssei Ede m. kir. kormányfőtanácsos, vezérigazgató, Szigeth Gábor helyettes vezérigazgató és műszaki igazgató. dr. Szabó Árpád, Dragonits Rezső, Streck Ede, Kún Attila és Bordás Lajos igazgatók.

HÁZINYOMDA

(IV., Közp. Városháza. Földsz. 30/a. Telefon: Városháza 485). A főváros a hivatalos nyomtatványokat régtől fogva házilag sokszorosította. Az egyesítést megelőző időkben a három város mindegyikének saját kis kézisajtós kőnyomdája volt. Az egyesítés után a házi kőnyomda előbb a régi Városházán, majd pedig a Váci-utcai Újvárosháza pincéjében nyert elhelyezést és a tanácsi kiadóhivatal főnökének vezetése alatt kizáróan kiadmányozásra kerülő ügyiratok sokszorosításával foglalkozott. A tanács 1895-ben a kőnyomdát könyvnyomdával bővítette. Ebből a célból megvásárolta az akkoriban csődbejutott Bernfeld, majd később a Magyar Nyomda betűit, gépeit és fölszereléseit és ezzel megvetette a Házinyomda alapját. Ettől kezdve a Házinyomda készíti a főváros hivatalai, intézetei, iskolái, üzemei részére a szükséges nyomtatványokat, másoknak azonban nem dolgozik. A házinyomda a Központi városháza földszinti helyiségeiben működik. Berendezése 32 darab gyorssajtógépből, 8 darab kézisajtógépből, 22 segédgépből, 53 darab könyvkötészeti gépből, 12 szedőgépből, 8 betűöntőgépből, 24 darab tömöntő- és galvanizálógépből, 79 darab elektromos motorból áll. Gépeinek és fölszereléseinek értéke mintegy 1,230.000 pengő. Vezető: Kurfürst István vezérigazgató.

HIRDETŐ VÁLLALAT

(Központi városháza, IV., Kamermayer Károly-utca 5., I. emelet. Telefon: 1-891-38, 1-893-08.) A hirdetés jogát még 1911. év március havában vette házikezelésbe a székesfőváros az Emmerling-cégtől, mely azt addig bérben bírta. A székesfőváros hirdető vállalatának a hatáskörébe tartozik mindennemű és fajta közterületről látható hirdetés elhelyezésének a joga. A házikezelésbevétel óta, de különösen az utóbbi években nagy arányokban fejlődött a vállalat. Az átvétel alkalmával ugyanis mindössze 195 darab hirdetőoszlop került a vállalat kezelésébe és azóta nemcsak a ragasztott hirdetések elhelyezésére szolgáló objektumok száma hatványozódott meg, hanem a vállalat több új hirdetési ágat is bevezetett, így a világított hirdetést is, amely a fővárosnak — különösen az esti órákban — oly nagyban emeli a világvárosi jellegét. A székesfőváros hirdető vállalata kebelében nyilt meg a »Propaganda iroda« a Károly király-út 28. számú földszinti üzlethelyiségben. (Telefon: 1-883-42.) Hivatva van ez az iroda a nyilvános reklám ügyét minél szélesebb körben népszerűsíteni, propagálni és az érdeklődőknek minden díjazás és ellenszolgáltatás nélkül a kívánt felvilágosításokat útbaigazításokat megadni s esetleges kalkulációkat, javaslatokat, terveket kidolgozni. A hirdető vállalatnak a közönség rendelkezésére álló hirdető berendezése az 1936. évben a következő: 736 darab nagy, 1400 darab kis hirdetőoszlop, 1200 darab hirdetéses favédőrács, 1592 darab hirdetőtábla (körülbelül 14.200 m² felülettel),

28 darab nagy és 117 darab kistípusú transzparens hirdetőoszlop, 105 darab háromszögletű gázreklámlámpa, 216 darab nappal világító reklámpajzs. 1100 darab reklámpad, stb. A vállalatnak továbbra is főtörekvése a különböző hirdető módok fejlesztése. Igazgató: Pogány Zsigmond.

HORDÓJELZŐ HIVATAL

(IX., Hungária-alsókörút 13. Telefon: 1-308-66.). A hivatal rendeltetése kizárólag a székesfőváros területén közforgalomban levő szeszes-, boros-, sörös- és egyéb hordók jelzése: 1. a Hordójelzőhivatal helyiségében; 2. esetről-esetre a felek kívánságára a helyszínen (pincékben, kádármestereknél, sörgyárakban); 3. időszakos vagy állandó kirendeltségek útján. A Hordójelző Hivatal elhelyezésére az 1926. évben épített hivatali épület és jelzőhelyiség, továbbá a jelzésre hozott hordók tárolására és a jelzési adatok kiégetésére szolgáló téglafalu, palatetőzetű félszerek szolgálnak. A jelzés naponként 8—2 óráig történik, azonban a hivatal délután 4 óráig ügyeletes szolgálatot tart a hordók beszállítása, illetve a már jelzett hordók elszállítása céljából, amennyiben ez utóbbiak után fizetendő jelzési díj előzőleg már kiegyenlíttetett. Vezető: Schottola Kálmán irodatiszt.

IDEGENFORGALMI HIVATAL

(V., Deák Ferenc-utca 2., Fővárosi Vigadó. Telefon: 181-213, 181-349). A hivatal célja: 1. felkutatni és hozzáférhetővé tenni mindazt, ami az utazóközönség figyelmére úgy a székesfővárosban, mint az országban számot tarthat; 2. minden szükséges intézkedést megtenni azirán t, hogy úgy a székesfővárosban, mint az országban az utazóközönség igényei kielégíthetők legyenek; 3. ismertetni úgy a belfölddel, mint a külfölddel azokat a közgazdasági, természeti, néprajzi, művelődési és egyéb értékeinket, amelyek az utazók egész tömegét vannak hivatva idevonzani; 4. odahatni, hogy az itt megforduló utas előnyösen ismerje meg viszonyainkat és végül 5. őrködni a felett, hogy az idegenforgalmat bármilyen vonatkozásban károsan befolyásoló jelenségek gyors és gyökeres orvoslást nyerjenek. 1938-ban a Székesfőváros Statisztikai Hivatalának kimutatása szerint 249.741 idegen 824.530 éjszakát töltött Budapesten. Az érkezett idegenek közül 111.427 Csonkamagyarországról érkezett, 138.314 pedig külföldről. A magyar idegenforgalom 1938-ban közel 35 millió pengőt eredményezett Magyarország fizetési mérlege javára. Vezető: dr. Markos Béla igazgató. — **Budapesti Idegenforgalmi Iroda Bécsben.** (Wien, I., Kärntnerstrasse 51. Telefon: R. 26—5—69.) A Budapest székesfőváros idegenforgalmi hivatalának legkitűnőbben bevált és legértékesebb propaganda eszköze a Budapesti Idegenforgalmi Iroda Bécsben, amely működését a polgármesteri XI. ügyosztály felügyelete alatt, Budapest Székesfőváros Idegen-

forgalmi Hivatalának irányítása szerint végzi. A bécsi iroda feladata az érdeklődő külföldiek részére felállított információs szolgálaton felül a Wienből Budapestre irányuló társasutazások megszervezése, propagandanyomtatványainknak Wien és az Ostmark területén való terjesztése, továbbá a Wienbe és az Ostmarkba utazó magyarok útbaigazítása. A bécsi irodához az 1938. évben 20.520 látogató fordult felvilágosításért. Nagymennyiségű propagandanyomtatványt helyezett el, számos társasutazást irányított a fővárosba, továbbá mintegy 6000 hallgató előtt 40 propaganda-előadást tartott fővárosunkról. Vezető: Dérföldy-Lux Vilmos aligazgató.

ISKOLÁNKIVÜLI NÉPMŰVELÉSI BIZOTTSÁG

(IV., Szép-utca 5, félemelet 2. Távbeszélő száma: 384-529.) A törvényhatósági bizottság 1926-ban alkotta meg a mai szervezési szabályzatot. A Bizottság elnöke Szendy Károly polgármester; alelnöke Morvay Endre dr. alpolgármester; helyettese dr. Némethy Károly, a közművelődési ügyosztály tanácsnoka; előadója Novágh Gyula, a Bizottság ügyvezető igazgatója. Az Iskolánkívüli Népművelési Bizottság feladata a főváros területén az iskolán kívüli oktató és nevelő tevékenység megszervezése, irányítása, ellenőrzése, illetőleg támogatása. Különös gondot fordít a Bizottság a nemzeti műveltség és faji öntudat ápolására, a székesfőváros helyi kultúrájának tudatosítására és elmélyitésére, az önművelési és önnevelési készség felébresztésére és ébrentartására, az erkölcsi eszmények terjesztésére. A Bizottság kielégíti a társadalom legkülönbözőbb rétegeinek, felkeltett vagy meglévő érdeklődési igényeit s végül valamennyi közműveltség terjesztésére hivatott egyesület munkaközösségének megteremtésére törekszik. Fenti céljait a Bizottság részben önállóan szervezett munkáival és akcióival, részben társadalmi egyesületekkel karöltve, részben azokat támogatva és irányítva szolgálja. Céljainak elérésére igénybeveszi a szemléltetés minden korszerű és megfelelő eszközét az alább felsorolt keretek között. A különböző jelentkező kulturális hiányok, szükségletek, érdeklődések leküzdésére, illetőleg kielégítésére előadásokat, előadás-sorozatokat, tanfolyamokat, szemináriumokat, munkaközösségeket stb. szervez. Egyes tanfolyamokat (pl. Analfabéta-tanfolyam), közös tárgykörhöz tartozó tanfolyam-sorozatokat (pl. Népművelési Telepek), végül különböző tárgykörű tanfolyamcsoportokat (pl. Szabadegyetem). Hasonló jellegű tanfolyamok megszervezésénél irányítással és támogatással szolgál. A Bizottság tanulmányi sétákat, kirándulásokat, üzem- és gyárlátogatásokat, műterem-, múzeum-, kiállítás látogatásokat rendez úgy a nagyközönség, mint zárt csoportok részére, mindenkor szakvezetéssel. Az önművelés lehetőségeinek megvalósítására önálló vándor könyvtárakkal rendelkezik s kooperál a Fővárosi Könyvtárral. A különböző alakulatok népművelési tevékenységének támo-

gatására diapozitív lemezeket, gramofónt és gramofón-lemezeket, könyveket és folyóiratokat bocsájt az egyesületek, egyesületi vezetők rendelkezésére. Tevékenysége kiterjed közművelődési célokat szolgáló alkalmi akciók megszervezésére (pl. Nemzeti Gyermekhét) vagy hasonló jellegű akciókban való részvételre. Végül a szabad idő helyes irányú felhasználására irányuló nevelő tevékenységét szolgálják tervszerűen felépített hangversenyei, hangverseny-sorozatai, Nemzeti Színház és Operaházi bérletsorozatai, irodalmi estjei, egyes és sorozatos tudományos és szórakoztató diapozitív, illetőleg filmelőadásai. A Népművelési Bizottság elvi célkitűzései alapján és a megadott keretek között mindenkor igyekszik kielégíteni a kor és pillanatok teremtette szükségleteket is, így akciói állandóan fejlődnek, bővülnek és módosulnak. A Bizottság minden népművelési céllal bíró egyesületnek, alakulatnak, szervezetnek vagy a népműveléssel hivatásszerűen foglalkozó egyénnek készséggel áll népművelési ügyekben rendelkezésére. A népművelési mozgalom eszméinek terjesztésére a Székesfőváros Népművelési Bizottsága megszervezte Tanulmányi Csoportját, amelynek mindenki tagja lehet, aki a népművelés kérdései iránt érdeklődik, a népművelési akciókban résztvesz és évi 2.— pengő tagsági díjat fizet, amelynek fejében ingyenesen kapja a havonta megjelenő munkatervet és a Népművelési Bizottság minden akciójában jelentékeny kedvezményt élvez. A Bizottság hivatalos órái naponta 9—2, péntek d. u. 5—7-ig vannak.

KERTÉSZET

(Igazgatóság: XIII., Vágány-u. 10. Távbeszélőszáma: 498-144.) Az intézmény rendeltetése: a székesfőváros tulajdonát képező nyilvános ligetek, sétányok, fasorok, játszóterek tervezése, létesítése, fenntartása, különböző állandó és alkalmi növénydíszítés elvégzése, a házilag fel nem nevelhető, de szükséges növényanyag beszerzése, a temetőkertészetek kertészeti szakellenőrzése. A növényanyag előállításával, a kertesítési, fásítási és fenntartási munkákkal az igazgatóság irányítása alatt 8 csoport foglalkozik. A központi kertészeti telep (XIII., Vágány-u. 10, távbeszélőszáma: 498-144) szaporítja, neveli és telelteti az üvegházi, melegágyi kezelést igénylő növényeket és az évelőnövényeket, végzi a növénydíszítéseket. Területe 42.821 m², 24 növényházának alapterülete 3278 m², a 885 melegágy területe 1328 m². A népligeti és Bihari-úti faiskola (távbeszélőszáma: 135-561) neveli a lomblevelű fa- és cserjecsemetéket. Területe 156.065 m². A városmajori faiskola (távbeszélőszáma: 150-245) a tűlevelűeket, rózsákat és kétnyári növényeket neveli, 26.288 m² területen. A többi csoport a székesfőváros területének egy-egy részén létesítési és fenntartási munkákat végez, az alábbi munkaterületeken: Városliget (Távbeszélőszáma: 113-286). Népliget (Távbeszélőszáma: 135-561). I. és XI. kerület (Távbeszélőszáma: 269-124). II. és III. kerület (Távbeszélőszáma: 150-245).

IV., V., VI., VII. és XIII. kerület (Távbeszélőszáma: 114-523). VIII., IX., X. és XIV. kerület (Távbeszélőszáma: 137-311). A dunajobbparti fasorok kezelését is önálló csoport végzi (Távbeszélőszáma: 290-358.). Vezető: Morbitzer Dezső kertészeti igazgató. Helyettese: Szilágyi József kertészeti aligazgató.

KÓRHÁZI KÖZPONTI MŰSZER- ÉS ANYAGRAKTÁR

(VII., Nagydiófa-utca 14. Távbeszélő kapcsoló száma: 1-385-24.) A központi műszerraktárt és javítóműhelyt 1913-ban állították fel azért, hogy a székesfővárosi közkórházakat és egyéb egészségügyi intézményeket a szükséges műszerekkel, orvosi segédeszközökkel, kötszerrel, fehérneművel, bútorokkal és gazdasági cikkekkel lássa el. A törvényhatósági bizottság a községi műszerüzemet és anyagraktárt mint önálló üzemet megszüntette és az intézmény azóta a különleges kórházi szükségletek beszerzése és tárolása céljából a kórházak gazdasági igazgatásában mint központi beszerző szerv, kórházi anyagraktár működik. Vezető: Schön Oszkár igazgató.

KÖZEGÉSZSÉGÜGYI ÉS BAKTERIOLÓGIAI INTÉZET

(IX., Gyáli-út 3/a. Távbeszélő száma: 1-344-24 és 1-318-59.) Az intézet célja a fertőző betegségek elleni védekezés, az ivóvíz és élelmiszerek közegészségügyi ellenőrzése és a közegészségügy előmozdítása, önálló, tudományos vizsgálatokkal. Az 1888-as kolerajárvány hatására létesült intézet az első években mint a tisztifőorvosi hivatal segédlaboratóriuma működött. 1893 óta rendszeres tevékenységet fejt ki s munkaköre évről-évre bővül. Ezt a munkaszaporulatot nagyban befolyásolta a fővárosi vízművek fokozatos kiépítésével a termelt és a közönség által fogyasztott víznek rendszeres bakteriológiai ellenőrzése. 1930-ban épült új otthonában az intézet megnagyobbodott munkaköre a fertőző betegek környezetvizsgálatának kimélyítésében, a tej és tejtermékek, élelmiszerek bakteriológiai vizsgálatában, levegővizsgálatokban és a higiéne különböző ágainak intenzívebb művelésében nyilvánul meg. A munkakör kiterjedésével természetesen a vizsgálatok száma is erősen emelkedett; az 1910—1920. közötti években a vizsgálatok száma általában 20.000 körül mozgott, 1938-ban viszont 109.017 volt a vizsgálatok száma. Az intézet díjtalanul végzi a főváros területén előforduló fertőző megbetegedésekre vonatkozó laboratóriumi vizsgálatokat. E vizsgálatok részben a betegség felismerését (diagnostikai), részben pedig — a typhus és diphtheria esetében — a gyógyulás megállapítását s a bacillusgazdák felkutatását szolgálják (kötelező ellenőrző vizsgálatok). A vizsgálati anyagok késedelem nélküli feldolgozását az intézetben rendszeresített különleges szolgálat biztosítja, amely reggel 8 órától este 20 óráig (vasár- és ünnep-

napokon délután 16 óráig) tart. Az intézet igazgatója: Lovrekovich István dr.

KÖZSÉGI ÉLELMISZERÁRUSITÓ ÜZEM

(IX., Soroksári-út 58. Telefon: 1-318-41, 1-318-43, 1-354-00.) A Községi Élelmiszerárusító Üzemet a főváros 1911. évben azon közérdekű szempont által vezérelve létesítette, hogy legyen egy oly végrehajtó szerve a főváros közönségének, mely — a legelemibb és legfontosabb szükségletre — az élelmiszerekre vonatkozó községi közélelmezési politikának a főváros gazdasági, szociális és egyéb érdekeire irányuló akaratát a gyakorlatban aktív tevékenységgel megvalósítsa. Legyen a fővárosnak egy oly szaküzeme, mely az élelmezés terén a fővárosi fogyasztók érdekében minden eshetőségre rendelkezésre álljon, s melynek kerete rendkívüli viszonyok esetében — az adott helyzetnek megfelelően s a feladatok nagyságához képest — könnyen kiterjeszthető. Az üzem e tevékenységét oly irányelvek alkalmazásával gyakorolja, hogy egyrészt a termelőknek az árubeszerzéseknél kellő ellenérték adásával reális értékesítési lehetőséget nyujt, másrészt az élelmiszerek forgalombahozatalánál a magánélelmiszeripar és kereskedelem jogos és méltányos érdekeit is szemmel tartja. Az üzem egyébként teljes egészében magángazdasági alapon — vagyis azonos versenyfeltételekkel, kamat, adó és egyéb teher viselésével — működik és az évvégi zárszámadásoknál mutatkozó többlet a székesfőváros háztartási szükségletének javára lesz befizetve. Az üzem gazdasági működési köre kétirányú: részben ipari, részben pedig kereskedelmi jellegű tevékenység. Ipari tevékenysége az elsőrendű tömegszükségletet képező hús-, kolbász- és hentesáruk gyártása, zsiradék feldolgozása és kiolvasztása, juhgomolya feldolgozása. Kereskedelmi tevékenysége marha-, sertés-, borjú- és bárányhús, kolbászáru, zsiradék és egyéb hentesáru, lőtt vad, tojás, vaj, sajt és egyéb tejtermék, hüvelyes, kenyér és tésztanemű, harmatvíz, zöldség, gyümölcs, burgonya és egyéb elsőrendű szükségletet képező élelmiszerek árusítása, s a fogyasztóközönség igényeinek e cikkek keresleténél kedvezőbb, jobb és jutányosabb kielégítése. A közfogyasztás ezen cikkeinek árusítása a fogyasztók érdekében szükséges árszabályozó és ellensúlyozó tevékenységre irányuló árpolitikával történik. Ide tartozik: Az elégtelen árufelhozatal miatt támadt áruhiány esetében a keresett élelmicikkek megjelenítése. A magánvállalkozás részéről kevésbé rentabilis volta miatt mellőzött, de közérdekből kívánatos élelmicikkek árusítása (mint lőtt vad, bárányhús, stb.). Az üzem minőségi cikkeivel mértékül szolgál a fogyasztónak összehasonlítás szempontjából a közforgalomban lévő élelmiszerekkel szemben árra és minőségre nézve. Továbbá útmutatást nyujt az élelmicikkeknek a közegészségügyi és egyéb közszempontok kívánalmainak megfelelő előállítására, kezelésére, csomagolására, tárolására s forgalombahozatalára nézve. Az üzem feladata továbbá a fővárosi közkórházak és egyéb nép-

jóléti intézmények szükségleteinek élelmiszerrel való gyors, állandó és zavartalan ellátása, részben az üzem termelvényeivel, illetve áruival, részben — árlejtés útján a magánvállalkozástól beszerzett és az üzem által átvett, kezelt és elosztott — élelmiszerekkel. Az élelmiszerüzem alimentálja a hatósági inségenyhítő tevékenység főzőhelyeit, ellátja, illetve adminisztrálja a főváros egyéb szociálpolitikai intézkedése során létesített szervezeteinek — mint anya- és csecsemővédő intézetek, gyermeknyaraltatási akciók, stb. — élelmiszer igényléseit. Az üzem központi telepe a Marhaközvágóhíd elkülönített részében fekszik. Itt van az üzem külön nagy vágócsarnoka a mögötte elterülő vágóállatistállókkal. E telepen működnek az üzem ipari természetű üzemei: kolbász-, hentesáru gyára, napi cca 8—10.000 kg kolbászáru termeléssel, húspácoló és füstölő termekkel. Modern zsiradékfeldolgozó és olvasztó üzem, napi több vagónos termelőképességgel és tejtermék feldolgozó helyiségei. Ehhez csatlakoznak a kész gyártmányok és a többi, hűtést igénylő élelmiszerek tárolására az üzem hűtőraktárai, melyeknek gépi hűtését saját hűtőtelep végzi. Az áruforgalmat az élelmiszerfajták szerint elkülönített osztályok bonyolítják le. Termény, tejtermék, tojás, baromfi, lőtt vad, zöldség és gyümölcs, burgonya-osztályokban történik az áru átvétele, kezelése, osztályozása és csomagolása. A tojás-osztály végzi a forgalomba hozandó tojások előzetes minőségi vizsgálatát (lámpázását). Az élelmiszerek szétosztását, mérlegelését és expediálását a központi szállítási osztály bonyolítja le saját, 21 egységből álló gépkocsi parkjával. A technikai berendezéseket kiegészíti még az üzem saját gőzfejlesztő üzeme, gépházzal, valamint az adminisztráció lebonyolítására kétemeletes irodaépület. A központi telepen kívül működnek a sertésközvágóhídon a sertésvágóüzem, az élelmiszernagyvásártelepen a zöldség-, gyümölcs- és baromfi-osztálya és raktárai vannak. A fogyasztóközönség részére az élelmiszerek kiszolgáltatását a főváros minden kerületében felállított 52 saját elárusító üzlet bonyolítja le. Az üzem az 1938. évben 172.137 q élelmiszert hozott forgalomba, amelynek összértéke 16,714.372.— pengő volt. Vezető: beodrai Baitz József vezérigazgató. Igazgató: csukási Gartner Károly.

KÖZSÉGI KENYÉRGYÁR

(X., Százados-út 16. sz. Távbeszélő száma: 1—310—34). A községi kenyérgyár célja egyrészt, hogy állandóan árszabályozó hatást gyakoroljon a főváros piacán a kenyérárak alakulására, másrészt, hogy mintaképül és buzdításul szolgáljon a magánvállalkozásnak arra, hogy kenyérkészítő műhelyeit és kenyérgyárait a közegészség és köztisztaság korszerű követelményeinek megfelelően rendezze be. A főépület középrészén vannak az irodai helyiségek, a vegyvizsgáló laboratórium és a sütőmunkások fürdőhelyiségei és öltözőterme. Az irodák mögött emelkedik a három-

emeletes sütőépület, melynek földszinti tésztatermében készül a kenyértészta. Az egész tésztakészítő művelet alatt a tésztának a munkás testével való bármilyen érintkezése szükségtelen, mert a munkát gépek végzik. A tésztateremből jobbra és balra nyílik a két sütőterem, melyeknek mindegyike szintén 36 méter hosszú és 7 méter széles. Mindegyik terembe nyílik 12 darab gőzsütőkemence. A kemencék fűtése beforrasztott csövekbe zárt túlhevített gőzzel történik. Egy-egy kettős kemencében egy óra alatt egyszerre több mint 100 darab 2 kg-os kenyér süthető. A sütőkemencékhez a tésztát és a kemencéktől a kisült kenyeret kerekeken járó állványokon szállítják. A felsorolt termek és helyiségek falai fayence-burkolattal vannak ellátva, a padozatok betonnal vannak burkolva. A kenyérgyártóterem fölött az első emeleten van a tésztagyár, melynek berendezése hasonlóan modern gépekből áll, mint a kenyérgyáré, mégis azzal a különbséggel, hogy a tésztát kemencék helyett szárítószekrényekben ventillátorok segélyével szárítják. A tészta kizárólag a legfinomabb búzalisztből és tojásból készül, mindenféle festőanyag hozzáadása nélkül. A tészta metélt, kocka- és csőtészta (macaroni), valamint tarhonya formájában készül. A tésztagyár fölött a II. és III. emeleten vannak a lisztraktár termei, ahová villamoselevátor szállítja fel a lisztet. Ugyanitt van négy lisztszitáló- és négy lisztkeverőgép, ezekből a megszitált és megkevert liszt a második emeleten levő négy lisztartányba hull alá, melyekből a liszt az elsőemeleti automatikus mérlegekbe továbbítható, ahol az egyes dagasztáshoz szükséges lisztadagok pontosan megméretvén, a földszinten álló tésztacsészékbe hullanak. A lisztnek ez az útja a III. emeleti beöntőgaratról a földszinti tésztacsészéig egyenes vonatban és teljesen elzárt úton, a természetes esés törvénye szerint halad, úgyhogy mindenféle emelő- és továbbítószerkezetek, amelyek sarkaikkal és szögleteikkel a lisztmoly képződésére alkalmasak, teljesen ki vannak küszöbölve. A főépülethez egy fedett folyosón át csatlakozik a kenyérraktár, ide jut kerekes állványokon a kemencékből kisült kész kenyér. A kenyeret innen kosarakba rakva automobilokon szállítják a város minden részében levő elárusítóhelyekre. A baloldali melléképületben van a burgonyafőzőhelyiség a burgonyamosógéppel, két burgonyafőzővel és egy gőzkazánnal. A burgonyafőzőhelyiség folytatása a burgonyahámozóterem két burgonyazúzógéppel. A burgonyafeldolgozóhelyiség alatt van a burgonyapince. Végül a főépület mögötti udvaron épült a kocsiszín és az autógarázs. A kenyérgyár udvarára vasúti iparvágány vezet, amelynek segélyével a liszt-, szén-, burgonya- és egyéb szükségletek közvetlenül vasúti kocsikban szállíthatók a gyártelepre. A községi kenyérgyár 1909. évi augusztusban indult meg és 26. évi fennállása alatt, különösen a háborúban és a háborút követő súlyos években igen nagy szolgálatokat tett a főváros fogyasztóközönségének, amikor a hatósági kenyérellátásnál a legnagyobb és legbiztosabb támasza volt a hatóságnak és a főváros lakosságának egyaránt. 1938. évi termelése 8,580.908 kg kenyér és 598.367 kg tésztaáru volt. A gyártott kenyeret és tésztát részint a vásár-

csarnokokban levő saját elárusítóhelyeken, továbbá a Községi Élelmiszerüzem és Községi Lóhúsüzem 91 elárusító helyén, részint pedig mintegy 37 tejcsarnokban és fűszerüzletben hozza forgalomba. Igazgató: dr. Gyurkovics Henrik.

KÖZSÉGI LÓHÚSÜZEM

(IX., Gubacsi-út 6. Távbeszélő kapcsolószáma: 2-318-33. és 2-348-19.). A Községi Lóhúsüzemet a főváros 1905-ben létesítette abból a célból, hogy a főváros szegény lakosságának olcsó hússal és kolbászfélékkel való ellátását biztosítsa. Ez okból az üzem létesítését elhatározó közgyűlési határozat azt is kimondja, hogy a lóhús és a lóhúsból készült hentesáruk (kolbászfélék) önköltségi áron árusítandók, úgyhogy a Községi Lóhúsüzem szociális üzemnek tekintendő, melyből a főváros háztartása jövedelemre igényt nem tart. Ugyancsak elhatározta a közgyűlést azt is, hogy a lóhúst és az abból készült kolbászféléket közvetlenül a fogyasztók részére az üzem saját kezelésében hozza forgalomba, mely intézkedésnek az esetleges visszaélések megakadályozása volt a célja, nehogy a lóhús és az abból készült kolbászfélék, mint marhahús és marhahúsból készült termékek árusíttassanak a fogyasztóközönségnek. A lóhúsüzem a sertésközvágóhíd déli szomszédságában lett berendezve, önálló vágóhídja, kolbászgyára, továbbá a hús- és kolbászfélék hűtésére önálló hűtőberendezése van; a telepet kiegészítik a szükséges istálló- és raktárhelyiségek, modern felszerelésű munkásöltöző helyiségek, végül a kórbonctani és húshygieniai múzeum. Az árusítás a főváros legkülönbözőbb helyein 40 helyen folyik. Az 1938. évben az üzem 9075 darab lovat vágott le és ezekből 916.339 kg emberi fogyasztásra alkalmas húst és 907.130 kg kolbászféléket hozott forgalomba. Az üzem igazgatója: Mósch Béla, m. kir. kereskedelmi főtanácsos.

KÖZSÉGI TEMETKEZÉSI INTÉZET

(Igazgatóság: IV., Kigyó-utca 5. szám. Távbeszélő száma: 1-899-13.) Budapest Székesfőváros Községi Temetkezési Intézetét a székesfőváros közönsége 1919 augusztus hó 7-én létesítette. A 843/1925. kgy. sz. szabályrendelet, amely 1926 április 13-án 61.531/1926—XIX. szám alatt kormányhatósági jóváhagyást nyert, a székesfőváros területén a temetkezést hatósági feladattá nyilvánította és kimondta, hogy temetkezési vállalkozásra — tekintettel az ahhoz fűződő közegészségügyi és szociális érdekekre — iparengedélyt nem ad ki. Bár az intézet feladatkörébe kizárólag csak a temetések felvétele, azok lebonyolítása, illetve a hullaszállítás tartozik, azonban a közönség érdekében, hogy azt minden utánjárástól mentesítse, minden, a temetésekkel, halottszállításokkal, exhumálásokkal kapcsolatos teendőket elvégez. Személyzeti létszáma 64 tisztviselő, 215 munkás. Központi felvételi iroda: IV., Kígyó-utca 5. Hiva-

talos órák : 8—19 óráig. Telefon : 1-899-13, 1-899-14, 1-885-55, Telep és felvételi iroda : VII., Egressy-út 13. Hivatalos órák : 8—19 óráig. Távbeszélő száma : 2-972-47, 2-972-48, 2-972-49. (Éjjel is.) Felvételi irodák : I., elöljáróság épületében : Telefon : 1-607-49, hivatalos órák : 8—½15 óráig ; I., Roham-utca 4., Telefon : 3-515-87, hivatalos órák : 8—18 óráig. II., Batthyány-tér 2. Telefon : 1-528-18, hivatalos órák : 8—18 óráig. III., elöljáróság épületében. Telefon : 3-623-47, hivatalos órák : 8—½15 óráig. V., ker. elöljáróság épületében. Telefon 1-232-40, hivatalos órák 8—½15-ig óráig ; VI. kerületi elöljáróság épületében. Telefon : 1-179-87, hivatalos órák : 8—½15 óráig. VII., elöljáróság épületében. Telefon : 1-394-78, hivatalos órák : 8—½15 óráig. VIII., elöljáróság épületében. Telefon : 1-303-17, hivatalos órák : 8—18 óráig. IX., elöljáróság épületében. Telefon : 1-873-46, hivatalos órák: 8—½15 óráig. IX., Üllői-út 95. Telefon : 1—348—39, hivatalos órák : 8—18 óráig. X., elöljáróság épületében. Telefon : 148-251, hivatalos órák : 8—½15 óráig. XI. ker. elöljáróság épületében. Hivatalos órák : 8—½15 óráig. Telefon : 2-689-63. XIII. ker. előljáróság épületében. Hivatalos órák : 8—½15 óráig. Telefon : 2-975-51. XIV. ker. előljáróság épületében. Hivatalos órák : 8—½15 óráig. Telefon : 2-975-51. Szent János-kórház. Telefon : 6-535-68, hivatalos órák : 8—16 óráig. Szent Rókus-kórház. Telefon : 1-305-74, hivatalos órák : 8—16 óráig. Szent István-kórház. Telefon : 1-439-44, hivatalos órák : 8—16 óráig. Szent László-kórház. Telefon : 1-413-58, hivatalos órák : 8—16 óráig. Kerepesi temető. Telefon : 1-306-84, hivatalos órák 8—18 óráig. X. ker. újtemető .Telefon : 1-489-06, hivatalos órák : 8—18 óráig. Farkasréti temető. Telefon : 1-533-78, hivatalos órák : 8—18 óráig. Óbudai újtemető. Telefon : 1-632-06, hivatalos órák : 8—18 óráig. A típústemetések árait, valamint az intézet egyéb árszabásait a polgármester állapítja meg, mely ármegállapításoknál minden alkalommal érvényesíti azt a szociális szempontot, hogy az olcsóbb temetések önköltségen alul állíttassanak ki, e temetések árának az önköltségeit meghaladó részét pedig a tehetősebbek a fényűzőbb módon temettetők viseljék. Az üzem vezetője : dr. Rostagni Achilles igazgató.

KÖZTISZTASÁGI HIVATAL

(VIII., Kún-utca 8., távbeszélő száma : 1-460-94.). A székesfővárosi köztisztaság hivatal feladata a főváros egész területén az utak tisztogatása, az úttestről és a járdákról lekerülő szemét összegyüjtése és eltakarítása, az úttest portalanítása (vízzel való locsolása, valamint a leesett hónak eltávolítása. Ugyancsak a hivatal végezteti az így összegyüjtött utcai szemétnek, továbbá a háziszemétnek és vásárcsarnokokból kikerülő csarnoki szemétnek (beleértve a piaci szemetet is) elfuvarozását és a kifuvarozott szemétmennyiségnek az átemelőállomás útján Pestszentlőrinc határában levő szeméttelepre vasúti kocsikkal való kiszállítását is. A köztisztasági hivatal igazgatósága a VIII., Kún-

utca 8. szám alatt levő főtelepen van. Ugyancsak itt vannak a fő autójavítóműhelyek, a központi raktár, továbbá a garázsok egy része. A II. számú főtelep VI., Bulyovszky-utca 34—36. szám alatt van és kizárólag autógarázs céljára szolgál, kisebb javítóműhelyekkel. II. ker., Csapláros-utca 8—10. szám alatt van a III. számú főtelep, amely a dunajobbparti részen foglalkoztatott autók garázsa, kisebb javítóműhelyekkel. Végül a IV. számú főtelep az I. ker., Felhő-utca 4. szám alatt, ahol 24 munkás, továbbá soffőrök és kocsisok részére laktanya van, mosdókkal és fürdővel, továbbá raktár- és irodahelyiségekkel, istállóval és garázzsal, a Svábhegyen dolgozó kocsik befogadására. A most még lóüzemű fuvarozótelep IX. ker., Ecseri-út 6., 7., 8., 9. és 12. szám alatt van. A fiókfuvarozótelepek a VI. ker., Erzsébet királyné-úton és a II. ker., Kis-Rókus-utcában vannak. A hivatal céljaira szolgáló és kezelése alatt álló épületek száma 115. A szeméttelep Pestszentlőrinc határában fekszik és a főfuvarteleppel normálnyomtávú vasút köti össze. A szemétszállító vasútnak a fuvartelepen levő pesti végállomásán van a szemétátemelő berendezés, ahol villamosüzemű portáldaruk segélyével öntik át a szemetet a lóüzemű szemeteskocsikból a vasúti kocsikba és az úgynevezett alagúti rakodó, amelyen viszont az automobilüzemű szemétfuvarozógépek tartalmát ürítik át a vasúti kocsikba. A köztisztasági hivatal tiszti, altiszti, iparos soffőr, műhely és rendes munkásszemélyzete ezidőszerint 2295 főből áll. A téli havazások alkalmával ezenfelül a leesett hó mennyiségéhez mérten, naponként 1500—10.000 rendkívüli munkást is alkalmaz a hivatal. A köztisztasági hivatal a következő fuvarozó eszközökkel rendelkezik: 5 vasúti mozdony, 81 darab vasúti kocsi, 3 darab villamosdarú, 67 darab autó és 34 darab ezekre szerelhető munkagép (hóeke, seprőgép, pótjármű és pótkocsi), 135 darab lóüzemű locsolókocsi, 31 darab olajoskocsi, 6 olajszállítótank, 2 lóüzemű aszfaltmosógép, 158 darab szemeteskocsialváz vasból, 55 darab szemeteskocsi fából, 243 darab különféle igáskocsi, 33 darab kordé és 48 darab hóeke. A lóállomány 1938. év végén 577 darab volt. A műhelyben 59 darab villanyerőre berendezett munkagép dolgozik, van azonkívül több kisebb kézzelhajtott gép is. A szemétgyüjtő mozgóládák és hófuvarozó vastaligák száma 2550 darab. A köztisztasági hivatal által rendszeresen tisztogatott és pormentesített utak, utcák, járdák és terek területe 7,377.149 m²; 1938. évben a főváros területéről a fuvartelep által elszállított szemét mennyisége a következő volt: 198,681.200 kg háziszemét, 35,475.200 kg utcai szemét, 3,519.000 kg csarnoki szemét, 480.000 kg csatornaiszap és pöcegödör ürülék. A vízzel való pormentesítésnél 1,255.960 m³ vizet használt fel a hivatal. Az 1938. évben leesett hó mennyisége (34 cm hóréteg alapján) 2,800.000 köbméter volt. Ennek eltávolításával 29 napon át 81 nyolcórás munkaterminusban 115.445 rendkívüli hómunkást foglalkoztatott a hivatal. A hóeltakarítási munkálatok összköltsége 384.646 pengőt tett ki. A köztisztasági hivatal vezetője: Balló Alfréd igazgató.

KÖZVÁGÓHIDAK ÉS ÁLLATVÁSÁROK IGAZGATÓSÁGA

(IX., Soroksári-út 58. Távbeszélő kapcsolószáma: 134-287.) Idetartozik: a szarvasmarhaközvágóhíd és vásár, lóvásár, valamint a sertésközvágóhíd és vásár. Igazgató: dr. Kazár Gyula állatorvos főtanácsos.

MAGYAR SERTÉSHIZLALÓ ÉS HÚSIPARI R.-T. (Nagytétény.)

Telefon: 2-697-15, 2-697-84. A Székesfőváros 1929 július 1-én vásárolta meg a Magyar Sertéshízlaló és Húsipari Rt. részvénytöbbségét. A nagytétényi sertéshízlaló-telep kezelését is ugyanekkor vette át. A részvénytársaság 110.000 darab részvényéből 63.357 darab van a székesfőváros birtokában, vagyis 57·6%-a. Ezen részvényeket a főváros 1,408.625 pengőért vásárolta meg. A vállalat többi részvényéből 43.220 darab, vagyis 39·3% a Magyar Királyi Földművelésügyi Minisztérium tulajdona s a még fennmaradó 3423 darab részvény pedig, vagyis 3·1%, magánosok kezében van. A vasbeton fallal körülkerített hízlaló telep területe 139.873 négyszögöl. Ezenkívül hozzátartozik még a hízlalda közelében fekvő 3 különálló telek, összesen 2966 négyszögöl kiterjedésben, tehát a terület összesen 142.839 négyszögöl. A hízlaló telep körülbelül 45—50.000 darab sovány sertés befogadására elegendő szállásokkal, illetve aklokkal rendelkezik. A hízlalda kiegészítő részét képezi a kétemeletes daramalom-épület, mely 8 pár darálókővel, 4 előtörővel és a megfelelő felvonó készülékekkel van felszerelve. A telepnek van körülbelül 800 vagón sertéseleség befogadására alkalmas 2 magtára (silos). Mindkét silos el van látva a takarmányok berakásához, illetve kezeléséhez szükséges műszaki berendezésekkel. Úgy a daramalom teljesítménye, valamint a silosok befogadóképessége a sertéshízlalótelep méreteivel áll arányban. A telephez tartozik még körülbelül 100 vagón csövestengeri raktározásához elegendő góré is. Ezenkívül a hízlalda berendezéséhez tartozik még a kényszervágóhíd és 320 négyzetméter alapterületű hűtőház, továbbá az egyemeletes irodaépület, valamint a kétemeletes tisztviselő-lakás-épület és munkáslakások, végül 1 különálló igazgatói villaépület (jelenleg használaton kívül). Ezenkívül a vállalat tulajdonát képezi egy emeletes vendéglőépület is, 24 vendégszobával. Az egész telep fel van szerelve saját vízvezetékkel és 500 köbméteres víztartánnyal, valamint szennyvízlevezetőcsatornahálózattal és motorikus, valamint világító villanyáram hálózattal. Ezeken kívül a telepnek van 9·5 km hosszú kisvasúti hálózata, melynek teherszállító kocsijait egy kis gőzmozdony és egy benzinmotor vontatják. Ugyancsak a telep tulajdonát képezi a normálnyomtávú és körülbelül három km hosszú iparvágány. A telep közvetlenül a Duna mellett fekszik és saját dunai mólója van a vízi-úton érkező takarmányok kirakása céljára. A telep egyrészt a mezőgazdasági exportot, másrészt pedig a székesfőváros közélelmezési érdekeit szolgálja. Igazgatóság: Elnök: dr.

Nuszer János, alelnökök : dr. Rosta János, dr. Bárányos Károly. Tagok : enesei Dorner Béla, dr. Konkoly-Thege Sándor, Battha Pál, Izeri Izsák Gyula, Freund Jenő, Milkovits Vazul, dr. Gidró László. Felügyelő-bizottság : Elnök : dr. Viczenik Ferenc. Tagok : dr. Papfalvay Valér, dr. Bócz Elek, dr. Gavora Ferenc, Hercsut Kálmán, Ascher István, Pilis Károly.

MARHAKÖZVÁGÓHID ÉS VÁSÁR

(IX., Soroksári-út 58. Távbeszélő kapcsolószáma : 131-878.) Pest város tanácsa 1867-ben határozta el, hogy a pesti magánvágóhidakat megszünteti és az összes marhavágásokat központosítva, városi közvágóhidakat létesít. A közvágóhidak megnyitásával a marhavásár is központosíttatott. A marhavásárok nagy forgalma következtében a vásártér területi kiterjesztése többször szükségessé vált. 1932. évben két intézménnyel ismét bővült. Az egyik a lóvásár, amelyet a Tattersall és lóvásártelep megszüntetésével a IX., Vágóhíd-utca 9. szám (távbeszélő kapcsolószám : iroda 1-323-89, nyilvános telefon hívószáma : 1-368-89) alatt e célra létesített új lóvásártelepre helyezték át. A másik a vidéki hideg húsvásár, ahol a vidékről érkezett húsokat árusítják. A marhaközvágóhíd régi rendszerű jéghűtőjét korszerű léghűtőkre alakították át 1440 m² alapterülettel, amely később elégtelennek bizonyult és ezért egy új hűtő épült 554 m² alapterülettel. Elkészült az 1500 borjú befogadására alkalmas új borjuvásárcsarnok, a közvágóhíd műjéggyára és a húsipari munkások részére öltöző- és mosdóhelyiség. Majd modern állatorvosi laboratórium és múzeum. A marhavásár és közvágóhíd kiegészítő részei még a kőistálló és takarmányraktár-telep, a kényszervágóhíd, a bél- és a pacalmosók, bőr- és faggyúraktárak, két víztorony és a kétirányú vasúti vágányzat, amely az intézményt egyrészt a ferencvárosi rendezőpályaudvarral, másrészt a dunaparti teherpályaudvarral közvetlenül összeköti. A marhaközvágóhíd és vásár ingatlanainak leltári értéke kb. 12,215.000 P. A marhaközvágóhíd és vásár szolgálatát a közélelmezési kar személyzete látja el, az állatvásárok és közvágóhidak igazgatójának irányítása alatt. A marhavásártér állategészségügyi szolgálatát a földmívelésügyi minisztérium által kirendelt magyar királyi állatorvosi személyzet, a közvágóhídi húsvizsgálatot pedig az állatorvos tanácsos vezetése mellett a székesfővárosi állatorvosok látják el. A marhavásárra felhajtásra került és közvetlenül a vágóhídra érkezett az 1938. évben 42.214 darab nagymarha, 89.444 darab borjú és 35.543 darab aprómarha (juh, kecske), míg ugyanez évben a marhavágóhídon levágásra került 38.372 darab nagymarha, 89.202 darab borjú és 35.537 darab aprómarha. Elszállítottak : belföldre 3870 darab nagymarhát, 262 darab borjút, 5 darab aprómarhát, külföldre pedig 35 darab nagymarhát. A felhajtott és levágott állatszámok különbözete az 1938. évi felhajtás és az előző maradványnak még le

nem vágott létszámából adódik. Vezető: Laszip László közélelmezési főfelügyelő.

SERTÉSKÖZVÁGÓHID ÉS SERTÉSVÁSÁR

(IX., Gubacsi-út 6. Távbeszélő száma: 131-821.) 1902-től kezdve a sertésekre is életbelépett a főváros egész területén a közvágóhídi kényszer. A sertésközvágóhídon a vágások céljára szolgál két vágócsarnok bélmosóhelyiségekkel és a nagyvágó hentesmesterek külön feldolgozó helyiségeivel. A vágócsarnokokat és a húsvásárcsarnokot — mely 1200 leölt sertés befogadására elegendő — szállítóberendezések kötik össze a 2800 m² rakterületű emeletes régi és az 1760 m² területű új hűtőépülettel, amelyben egyidőben 6382 darab szúrt sertés, 31.000 métermázsa szalonna és zsír tárolható. A közvágóhídhoz tartozó létesítmények még: a húsvásárcsarnok, a kazán- és gépház, a jéggyár, a szivattyú és víztorony, a szabadforgalomból kizárt sertések húsának sterilizálására szolgáló párolóberendezések, a munkásöltöző és 2600 darab sertés befogadására alkalmas vágóhídi szállások. A sertésközvágóhíd mellett van a zárt (konzum) vásár, 1200 darab sertés elhelyezésére alkalmas váró-szállásokkal. A sertésközvágóhíd szomszédságában helyeződik el a sertésvásár, a modern, betonból épült 5000 sertés befogadására alkalmas fedett sertésvásárcsarnokkal, vasúti rakodóval, mosószállásokkal és 2500 darab sertés befogadására alkalmas vásári szállásokkal, mely szállások a vásáron eladatlanul visszamaradt sertések etetésére és éjjeli elszállásolására szolgálnak. A vásártér bejáratánál van a bizományosi és vásárpénztári irodaépület, a sertésvásárcsarnok mellett pedig az állami állatorvosi irodaépület. A vásártér berendezéseit kiegészítik a mérlegházak, a boncolóház és a trágyatelep. A sertésközvágóhídi és vásári szolgálatot az állatvásárok és közvágóhidak igazgatójának irányítása mellett az intézőség személyzete látja el. A közvágóhídi húsvizsgálatot a vezető főállatorvos vezetése mellett a székesfővárosi állatorvosok, a sertésvásár állategészségügyi szolgálatát pedig a földmívelésügyi minisztérium által kirendelt m. kir. állatorvosok látják el. A sertésvásárra felhajtásra került és közvetlen a vágóhídra érkezett összesen az 1938. évben 663.390 darab sertés, 3940 darab süldő és 1047 darab malac, ebből a sertésközvágóhídon levágásra került 662.852 darab sertés, 3721 darab süldő, 873 darab malac. Vezető: vitéz Csorda Ferenc közélelmezési tanácsos.

STATISZTIKAI HIVATAL

(VIII., Sándor-utca 8. Távbeszélő kapcsolószámok: Városháza 214 mellékállomás és 1-384-85, 1-384-86, 1-454-34.) Feladata úgy a hatósági működés körében, valamint a lakosság életében mutatkozó mindazon tényeket és viszonyokat megfigyelni és ezekre

vonatkozó észleleteit rendszeresen összeállítani, melyek szükségesek vagy célszerűek arra nézve, hogy egyrészt a helyes közigazgatás elősegíttessék, másrészt a főváros minden érdekeinek felismerése statisztikai szempontból lehetővé tétessék. Kiadványai: Statisztikai és Közigazgatási Évkönyv, Statisztikai Zsebkönyv, Statisztikai Havifüzetek, Statisztikai Értesítő, Városi Szemle, Statisztikai Közlemények. Igazgató: Illyefalvi I. Lajos dr.

SZÉKESFŐVÁROSI ALKALMAZOTTAK SEGITŐALAPJA

(IV., Calvin-tér 2. és 3. Telefon: 1-868-75*.) A székesfőváros közigazgatási és közoktatási tényleges és nyugdíjas alkalmazottainak régi óhaja és törekvése volt, hogy a maguk és családtagjaik megbetegedése esetén megfelelő orvosi kezelésben, gyógyszerellátásban részesülhessenek és általában biztosítva lássák magukat minden oly, a családjukkal kapcsolatos rendkívüli esemény alkalmával, amelynek nagyobb költségeit rendes havi jövedelmükből fedezni képtelenek. Támogatta ezen törekvésüket, hogy az 1921. évi XLVI. t.-c., illetve a kiadott kormányrendeletek alapján az állami tisztviselők részére »Országos tisztviselői betegsegélyző-alap« létesítetett, amely alap szolgálja az állami közalkalmazottak betegség esetén való biztosítását. Hasonlóképpen az országos társadalombiztosító intézettől független, külön betegségi biztosítási intézete van már többek közt a m. kir. postatakarékpénztárnak, a m. kir. posta és a m. kir. államvasutak alkalmazottainak is. A Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapját a székesfőváros törvényhatóságának 406/1916. számú szabályrendelete hívta életre; amelyet később a 969—1928. majd a 162—1931. kgy. számú szabályrendeletekkel módosított. A Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapjának megalakulásakor tagjai csak a közigazgatási és tanügyi alkalmazottak voltak. Már akkor, amidőn az 1928. évben a székesfőváros törvényhatóságának közgyűlése a Segítőalapnak mint betegjóléti szervezetnek szabályrendeletét véglegesen megalkotta és működését mai formájában megindította, a székesfőváros tanácsa foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy az üzemi alkalmazottak is részesülhessenek a székesfőváros tisztviselői jóléti intézményének kedvezményeiben. A legutóbb történt üzemi státusrendezés lehetővé tette, hogy legalább a nagyüzemek, mint az Elektromos, Gáz- és Vízművek, valamint a Házinyomda alkalmazottai tagjai lehessenek a Segítőalapnak. Az erre vonatkozó közgyűlési határozatot a m. kir. belügyminiszter 273.657/1936—IV. szám alatt jóváhagyta és ennek következménye, hogy a fentemlített üzemek alkalmazottai 1937. évi március hó 1-től kezdve a Segítőalap tagjai sorába léphettek. A közgyűlés 385/a—1938. számú határozatával a Segítőalap kedvezményeinek élvezetét a kisüzemekre is kiterjesztette. A m. kir. belügyminiszter által jóváhagyott 385/b—1938. kgy. számú szabályrendelet szerint tehát 1939. évi február hó 1-től kezdődőleg a Székesfőváros Gyógyfürdői és

Gyógyforrásai, a Községi Élelmiszerárusító Üzem, a Községi Kenyérgyár, a Községi Lóhúsüzem, a Hirdetővállalat és a Községi Temetkezési Intézet havifizetéses alkalmazottai is tagjai a Segítőalapnak. A székesfőváros közigazgatási, tanügyi és fenti üzemek tényleges és nyugdíjas alkalmazottai a kedvezmények fejében (a lakbér kivételével) készpénzben kapott összes járandóságaik után 2%-os járulékot tartoznak fizetni és az alkalmazottak (nyugdíjas, özvegy) által fizetett járulékok összegével egyenlő összegű készpénzbeli támogatást vállal a székesfőváros is. Vezető: Dulácska Jenő igazgató.

SZÉKESFŐVÁROSI KÖZKÓRHÁZAK GYÓGYSZERTÁRAI ÉS KÖZPONTI GYÓGYSZERRAKTÁR

(VII., Nagydiófa-utca 14. Telefon: 1-319-69.) A gyógyszerüzem az 1919. évi március hó 1-én községi kezelésbe vett négy közkórházi gyógyszertárból és az ezeket ellátó központi gyógyszerraktárból keletkezett. Ez az intézmény azzal a célzattal létesült, hogy a székesfőváros közkórházait, valamint jóléti és egyéb intézeteit azonosságra és tisztaságra nézve megvizsgált gyógyszerekkel gazdaságosan lássa el, a gyógyszereket orvosi előírás szerint készítse el és szolgáltassa ki. Ezt a feladatát a községi gyógyszerüzem a Szent Rókus-, Szent István-, Szent László- és Szent János-közkórházakban levő gyógyszertárai, valamint az ezeket mindennemű anyaggal ellátó központi raktára és laboratóriuma útján végezte. A törvényhatósági bizottság a községi gyógyszerüzemet mint önálló üzemet megszüntette s 1934 január hó 1-ével mint a községi háztartás keretében kezelt, fenti elnevezésű közigazgatási intézménnyé szervezte át. Vezető: dr. Horváth Jenő igazgató.

SZÉKESFŐVÁROSI KÖZSÉGI TANSZERBESZERZŐ, TANSZERNYILVÁNTARTÓ ÉS TANSZERJAVITÓ INTÉZET

(VII., Nagydiófa-u. 8. Telefon: 1-335-07.). Az intézet célja a székesfőváros iskoláit a tanítási tervnek megfelelően egyöntetű felszerelésekkel és tanszerekkel tervszerűen ellátni, azok leltári nyilvántartásáról gondoskodni és a tanszereket jókarban tartani. Vezető: Behyna Miklós igazgató, okl. középiskolai tanár.

TŰZOLTÓSÁG

(VIII., Kun-utca 2. Telefon: 1-462-85, 1-462-86, 1-462-87, 1-462-88, 1-462-89, kizárólagosan tűz esetére »05«) Vezető: vitéz Nádudvari Kiss Lajos dr. főparancsnok, helyettesei: Teasdale Ottó másodfőparancsnok, Ausch Rezső főparancsnokhelyettes és Erlesbek György főparancsnokhelyettes. Budapest

székesfőváros tűzvédelmét és tűzrendészetét a szakszerűen felszerelt és kiképzett hivatásos tűzoltóság látja el. Tiszti létszám 16 fő, legénységi létszám 670 fő. A tűzoltóság jelenleg a következő készenléti szerekkel rendelkezik: 5 db tiszti szolgálati gépkocsi, 2 db ügyeletes tiszti gépkocsi, 18 db motoros fecskendő, 6 db tolólétra, 4 db száraz- illetve haboltószer, 2 db villamosgenerátorszer, 2 db rohamszer, 1 db mentőszer, 2 db tömlőszállítószer, 9 db kéménytüzes jármű, 1 db kis, 2 db nagy teherautó, 1 terepjárószer és 2 db vontatásos motoros fecskendő. A mozgóőrségek elhelyezése a következő: I. őrség I., Koronaőr-utca 5. II. őrség II., Tölgyfa-utca 28. III. őrség III., Calvin-utca 16. IV. őrség IV., Gerlóczy-utca 4. V. őrség V., Szalay-utca 6. VI. őrség VI., Próféta-utca 4. VIII. őrség VIII., Kun-utca 2. IX. őrség IX., Közraktár-utca 4. X. őrség X., Mázsa-tér 8. XII. őrség XII., Felhő-utca 6. XIII. őrség XIII., Teve-utca 6. XIV. őrség XIV., Pósa Lajos-tér 1. Házi őrségek: a m. kir. Operában, a Nemzeti Színházban és az óbudai gázgyárban vannak. A mozgóőrségek tűzvédelmi körzete úgy van megállapítva, hogy a körzet minden pontjára a körzeti őrség érkezzék elsőnek. Ez okból a körzet tűzjelző telefonállomásai is erre az őrségre futnak be.

VÁROSHÁZI GONDNOKI HIVATAL

IV., Központi Városháza, földszint 14. Távbeszélő száma: 515.) Feladatai: A székesfőváros hivatalai részére bútorok, egyéb berendezési tárgyak, továbbá díszítések, zászlók, címerek versenytárgyalás megejtésével való beszerzése és leltár szerinti nyilvántartása. A gondnoki raktárban a már meglévő, de javításra szoruló fenti tárgyak rendbehozása esetleg versenytárgyalás útján való kiadása. A központi városháza, új városháza és a régi képviselőház szükséges tatarozása és egyéb műszaki munkáinak vállalatba adása versenytárgyalás útján. Kisebb javítási munkáknak a megrendelőlevelek alapján a gondnoki kézi előlegből való kifizetése és elszámolása. A központi városháza tüzelőellátása, világítása, tisztogatása, továbbá a székesfőváros hivatalainak nagytakarítása, az ehhez szükséges fogyasztási anyagok beszerzése és elszámolása. A központi városháza épületében elhelyezett bérlemények, üzletek bérbeadása, üzletbérleteinek elszámolása és az ezzel kapcsolatos adóügyek elintézése. Vezető: Veronács Gyula gazdasági főfelügyelő, a Központi városháza gondnoka, az Ujvárosházán levő törvényhatósági közgyűlési termének háznagya, ki a közgyűlési termet a törvényhatóság közgyűlésre előkészíti, a karzatjegyek kiosztásáról gondoskodik. A közgyűlési termet s annak könyvtárát rendben tartja. A terem világításáról, fűtéséről, büfféről és egyebekről gondoskodik. Vezető: Veronács Gyula gazdasági főfelügyelő.

VÁSÁRCSARNOKOK

Igazgatóság: IX., Nagyvásártelep. (Távbeszélőszáma: 137-215, 143-554, 143-202, 144-155, 143-499, 142-485.) Az intézmény áll a Vámház-körúti, Rákóczi-téri, Klauzál-téri, Hunyady-téri

Klebelsberg Kúnó-utcai, a Belvárosi, a Batthyány-téri, az óbudai, a vérmezői, a Garai-téri és a Széna-téri vásárcsarnokból, valamint a Rákóczi-téri vásárcsarnokhoz tartozó Teleki-téri élelmiszerpiacból és a Ferencvárosi kikötőnél a soroksári Dunaág és a zimonyi vasútvonal között épült Élelmiszernagyvásártelepből. Az élelmiszernagyvásártelepen, mely a mai kor igényeinek megfelelően épült fel, 8120 m² árusítóterület, 3849 m² raktárterület, vasuti rakodó 220 vagón tárolólehetőséggel áll rendelkezésre. A hajón érkező áruk részére készült a 130 méter hosszú rakpart, továbbá a Kvassay-zsilipen keresztül érkező kisebb járművek részére a dereglyekikötő. Az élelmiszerbizományosok üzleti tevékenységének ellátását 54 irodahelyiség szolgálja. Vezető: Ivánfy Andor közélelmezési főtanácsos, a vásárok és vásárcsarnokok igazgatója.

VÁSÁRIGAZGATÓSÁG

(IX., Nagyvásártelep. Távbeszélő száma: 1-320-37, 3-320-37, 1-432-02, 1-441-55, 1-320-99, 3-320-99.) A vásárigazgatóság rendeltetése, hogy a kerületi nyílt élelmiszerpiacok és nyílt árusítási üzletek élelmiszervizsgálatát és vásárrendészetét, úgyszintén a kerületi vásárfelügyelőségeket irányítsa. Közvetlenül a polgármesteri közélelmezési ügyosztály alá rendelt szakhivatal. — Vezető: Ivánfy Andor közélelmezési főtanácsos, a vásárok és vásárcsarnokok igazgatója.

VEGYÉSZETI ÉS ÉLELMISZERVIZSGÁLÓ INTÉZET

(IV., Központi Városháza, II. em. 180.) Az intézetnek az élelmiszerek ellenőrzésén kivül a következő feladatai vannak: a budapesti vízvezetéki víz minőségének állandó ellenőrzése a Vízművek kútjaitól egészen a fogyasztóig; a fürdők és gyógyforrások vizének állandó ellenőrzése; a budapesti gyógyszertárak hatósági ellenőrzéséből származó gyógyszerminták vizsgálata; a fővárosi Gázművek által szolgáltatott gáz állandó ellenőrzése; a fővárosi kórházak részére különböző orvos-kémiai és kémiai-diagnosztikai vizsgálatok végzése; mindenféle textilanyagok, papiros és különböző technikai cikkek anyagvizsgálata a székesfőváros háztartása részére és pedig úgy a megrendelések előtt, valamint a kérdéses áruk leszállításakor is; bűnügyi vizsgálatok az államrendőrség és a m. kir. csendőrség megkeresésére; szakvélemények adása telepengedélyezési eljárásoknál, nemkülönben fogyasztási adóügyekben és számos közegészségi és közigazgatási ügyből kifolyólag. Az intézet tevékenysége legújabban még egy fontos és nagy munkakörrel bővült: ugyanis az intézet a megszűnt Központi Tejhivatal helyett az el nem engedhető ellenőrző munkát és általában a központi élelmiszerellenőrzést és az ezzel kapcsolatos mintavételeket is végzi. Ennek a feladatnak a megoldására az intézetben az eddig meglévő osztályok mellett egy újabb osztály, az intézet mintavétel osztálya létesült. Díjazott munkálatok azok a laboratóriumban végzett vizsgálatok,

amelyeket az intézetbe a kerületi vásárfelügyelők és tisztiorvosok által beküldött mintákon végez az intézet. Ezeken a laboratóriumi vizsgálatokon kívül azonban az intézet a különböző ügyosztályoknak, elöljáróságoknak, hivataloknak igen sok olyan szakvéleményt ad, sok olyan helyszíni eljáráson vesz részt, amelyek sok időt és munkát igényelnek. Így például igen nagy munkát végez az intézet a közélelmezési, közegészségügyi és iparügyi ügyosztályokba fellebbezés folytán kerülő kihágási ügyek másodfokú elbírálásához szükséges szakvélemények adásával; a városi kövezetvám és fogyasztási adó kivetésével kapcsolatban elkészített javaslataival, az iparhatósági telepengedélyekkel járó helyszíni tárgyalásokon, a kerületi elöljáróságok által lefolytatott tűzrendészeti gyárvizsgálatokon. Számtalan esetben — sőt amióta az élelmiszerrendészeti kihágások a IV. kerületi elöljáróságon központosíttattak állandóan — a kihágási ügyek tárgyalásain mint meghívott szakértő szerepel az intézet. A jövőben a vizsgálatok száma valószínűleg növekedni fog, mert a földmívelésügyi kormány több olyan élelmiszer forgalmát szabályozta, amelyeknek hatályosabb ellenőrzése csakis ezután a szabályozás után válik lehetségessé. Vezető: dr. Hunkár Béla igazgató.

VIZMŰVEK

(IV., Egyetem-utca 2. Távbeszélő száma: 185-855, 182-846.) A főváros területén az első vízművet a rómaiak építették. A törökvilágban emberhajtotta taposómalmok segítségével emelték a Duna vizét a Várba és a Rudas-fürdőbe. A pesti oldalon közkutakból és a Dunából lajtokkal hordott vízzel történt a vízellátás. Budapest vízellátásának, mai vízművének alapját Lindley angol mérnök vetette meg 1868-ban. 1878-ban Wein vízműigazgató az Országház-téren egy úgynevezett gyüjtőcsöves víztermelőberendezést épített. A budai városrész ellátására 1881-ben a budaújlaki Dunaparton is épült vízműtelep. A rohamosan fejlődő várost azonban ezek a berendezések már nem tudták kielégíteni és ezért mesterséges szűrőberendezésekkel szűrt dunavizet szolgáltattak a fogyasztóknak, míg végre a kolerajárvány kikényszerítette a végleges vízműtelep létesítését. 1893-ban kezdték meg a káposztásmegyeri vízműtelep építését, amely 1896-ban fejeződött be. Víznyerés tekintetében Budapest rendkívül kedvező helyzetben van. A Duna folyam a Visegrádtól dél felé elterülő lapos területet feltöltötte homokos kavics hordalékával és így kifogyhatatlannak mondható jó ivóvíznyerő területet létesített. Ezekben a hatalmas homokos kavicsrétegekben természetes szűréssel megszűrt víz tárolódik. A kavicsréteg vize dunatalajvízből és csapadékból eredő talajvíz keveréke. Üdítő és jóízű, hőmérséklete 7—11 fok C, 12 német keménységi fokú, baktériummentes. A káposztásmegyeri vízmű üzembehelyezése után a főváros vízellátása részére újabb, jelentősebb víztermelőtelep hosszú ideig nem épült. A világháború és az azt

követő gazdasági leromlás után végre 1926-ban sor került a víztermelés további növelésére. A régi víztermelő telepek vízszolgáltatásának növelése és gépi berendezéseinek modernizálása mellett az erősen fejlődő budai oldal vízellátásának biztosítása érdekében szükségesnek mutatkozott a Duna jobbpartján egy külön vízműtelep létesítése. Ezt a vízműtelepet a békásmegyeri dunaparton építették meg s vele kapcsolatban a Szentendreisziget nyugati oldaláról kiindulóan egy kisebb méretű alagutat, úgynevezett bujtatót építettek. Ezen a bujtatón keresztül jut a monostori vízműtelep vize a békásmegyeri telep közvetítésével a budai vízcsőhálózatba. A Vízművek üzembiztonságának fokozására a váci Dunaág alatt két járható tartalék-alagutat építettek. 1938. évben az egész évi víztermelés 73,355.720 m^3 volt. A csőhálózat hossza 1,268.593 folyóméter, 6.428 zárcsappal és 8.408 tűzcsappal. 202 nyilvános közkút áll a lakosság rendelkezésére. A főváros összesen 35.476 épülete közül 1938-ban 33.476 volt vízzel ellátva. A fürdőszobák száma 125.509, vízöblítéses klozet pedig 299.277 volt ugyanez évben. A fogyasztott víz elszámolása mérők alapján történik. 36.678 darab vízmérő volt felszerelve 1938-ban. Vezető: Pap Ferenc vezérigazgató. Helyettes vezérigazgató: Molnár Aladár.

VÁLLALKOZÓK CÍMTÁRA.

Bádogos és szerelő cégek:

Kőszegi István bádogos- és szerelőmester, vízvezeték-, központi fűtés-, gáz-, villamosberendezési vállalkozó. Budapest, III., Lajos-u. 38. Telefon: 1-626-69.

Drótkerítések:

Jales Dezső drótkerítés és sodronyfonó ipartelepe. Budapest, VIII., Staffenberger-utca 16. Telefon: 1-302-36.

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa Lakk- és Festékgyár Rt. Budapest, XIV., Örnagy-u. 4. Telefon: *297-229 (sorozat). Zománcok, lakkok, rozsdagátlófestékek, szigetelőanyagok, penészirtó- és házigombaelleni szerek, kő- és könyvnyomdai festék stb. stb.

Hőszigetelő-vállalatok:

Levélboríték- és papírneműgyár, papíráruház:

Vasadi és Vértesi levélboríték- és papírneműgyár. Budapest, VI. ker., Vörösmarty-utca 50. Telefon: 1-221-14, 1-130-86.

Pauker Mór Papíráruháza Budapest, VI., Vilmos császár-út 60. Telefon: 124-737.

Műszaki rovat:

Ulrich B. J. bádog- és ólomárugyár, csövek, összes szerelési anyagok. VI., Vilmos császár-út 31. Telefon: *127-260.

Fémáru-, Fegyver- és Gépgyár R. T. IX., Soroksári-út 158. Telefon: *1-454-69.

Papucskészítők:

Somlyai György speciális kórházi és egyéb papucskészítő. Budapest, VIII., Nap-utca 15.

Számológép-szállítók:

Loewinger I. számológépspecialista. A »Thales« számológépek vezérképviselője. Az összes rendszerű számológépek javítóműhelye. Budapest, VI., Andrássy-út 54. Telefon 119-450.

Útépítő-vállalkozók :

Posnansky és Strelitz Rt. Tetőfedő- és útépítővállalat. Budapest, V., Zsitvay Leó-u. 13. Telefon : 1-228-29, 1-282-85.

Vaskereskedelmi cikkek :

Magyar Kereskedelmi Hitelbank. Schopper J. G. Részvénytársaság, Vasnagykereskedés. Budapest, IV, Piarista-utca 4. Telefon : *1-889-68.

Vegyi ipari vállalatok :

»HUNGÁRIA« Műtrágya-, Kénsav- és Vegyiipar Rt. Budapest, V., Árpád-utca 8. sz. Telefon : 1-239-57, 1-112-07, 1-152-33.

Budapesti Nemzetközi Vásár

Minden év május első felében.

50%-OS UTAZÁSI KEDVEZMÉNY

ARCKÉPEK JEGYZÉKE

(A név melletti szám a műmelléklet oldalszámát jelzi.)

Alberti Gyula 10
Alkér Miklós Ernő dr. 8
Ambrózy Kálmán dr. 11
Amigó József 15
Antalfy Géza 4
Asztalos Gyula 15
Babarczy István báró dr. . 2
Baitz József 13
Bajkay Tibor dr. 9
Balló Alfréd 13
Battlay Imre 4
Bánfalvy Béla 15
Bánlaky Géza 12
Bánóczy Béla 10
vitéz Bárány László dr. ... 6
Bártfai Gusztáv 16
Bärtl Tivadar 6
vitéz Becske Kálmán 2
Beliczay Imre dr. 2
Beliczay Oszkár dr. 10
Benedek Szabolcs dr. 4
Benesch István 5
Benke Balázs 8
Bernáth Gusztáv dr. 10
Bisitz Károly 15
Bódy László dr. 1
Born József dr. 10
Boros István 15
Boros Pál dr. 4
Briestyánszky Sándor 15
Buday-Günther Tivadar dr 6
Budó Juszkin dr. 5
Csanády Gusztáv dr. 6
Csilléry Dezső 12
Csizéri Ferenc dr. 8
Csizmazia Béla 8
Csizmazia László 14
vitéz Csorda Ferenc 14
Csordás Elemér dr. 5
Csupor László dr. 11
Czebe Jenő dr. 4
Czike Ferenc 15
Cziprián Gyula 8
Della Donna Mihály dr. ... 7
Demeter Dezső 7
Dévény Andor dr. 8
Ditrói József 14
Dorogsághy Győző dr. 11
Dőrre Endre 7
Duday Alajos dr. 4
Dulácska Jenő 13
Enyvvári Jenő 5
Erdélyi Jenő 10
dorogi Farkas Ákos dr. 3
Farkas Lajos dr. 4
Fáth Ferenc dr. 11
Fáy Ferenc 16
Feigler Károly dr. 5
Fekete Géza dr. 9
Felkay Ferenc dr. 3
Fertsek Leó dr. 5
Fodor Barnabás 10
Fodor Kálmán 9
Fridrich Lajos 3
Futó Gyula 15
Furtkovits Béla 12
Fülöpp Imre dr. 9
Füstösy Ede 7
Füzy Rezső 11
Gallner Ferenc dr. 6
Garabán Lajos 11
Garancsy László dr. 4

Gartner Károly 13
Gavora Ferenc dr..... 5
Gátonyi Béla 5
Gergelyi Ernő dr. 4
Géber Gyula 16
Gloetzer László dr. 8
Grigássy Béla dr. 9
Guttay Ferenc 14
Gyenes Alajos..... 5
Gyulai József János 16
Gyurkovics Henrik dr..... 13
Gyüre Sándor..... 16
Hajnos László dr..... 10
Hajós József 16
Halász Árpád dr. 14
Hanák Szilárd dr..... 8
Hanthy-Haidekker
János dr..... 4
Haury István dr. 13
Hegedüs Sándor dr. 9
vitéz Herczeg István 14
Herrmann Gábor dr. 7
Hodászy Miklós 9
Hoffer Ferenc..... 11
Homolyay Rezső dr..... 6
Hornyák János 13
Horony-Pálfi Aurél dr..... 2
Horváth Henrik dr. 14
Horváth Jenő dr. 13
vitéz Horváth László dr. ... 6
Horváth Vidor 9
Horváthy Béla dr. 11
Hunkár Béla dr. 13
Huszka Viktor 15
Huszty Károly dr. 3
Hyross Nándor 16
Illyefalvy I. Lajos dr. 5
Ivánfi Andor 14
Jaczó Győző 10
Jánosfi Emil 8
Jenkey Zsigmond 4
Karafiáth Jenő dr. 1
Karády János..... 11
Kazár Gyula dr. 14
Kazinczy Gábor dr. 6
Kállay Albert dr. 7
Kállay József 9
Kállay Sándor 12
Kánya István dr. 9
Keledy Tibor dr. 2
Kelndorfer Zoltán 16
Kemenesy Sándor 15
Kenessey Gizella 7
Keresztes Miklós dr..... 4
Kégl Elemér dr. 9
Kintzig János dr. 9
Király Kálmán 2
vitéz Kiss Albert 16
Kiss György dr..... 9
vitéz Kiss Lajos 5
Kleisz Alajos 5
irányossy-Knoblauch
Géza dr. 7
Kolin Móric 8
Kopp Jenő dr. 14
Korenchy László dr..... 7
Kosztolányi Sándor 5
Kovácsházy Vilmos 4
Kurfürst István..... 12
Lantos Géza 11
L'Auné Frigyes 15
Láng Rezső..... 14
Lázár Imre gróf dr. 7
Lehoczky Iván dr. 7
Leimeter Endre 16
Léczfalvi Frigyes 16
Liptay Lajos dr. 12
Lukács Ödön dr. 10
Lukácsy István dr. 10
Lukácsy József dr. 4
Majthényi Miklós dr. 11
Markos Béla dr..... 13
Markovich Aladár dr. 4
Marthényi József 15
Márkus Jenő dr. 12
Medgyessy Iván..... 8
Melly József dr..... 10
Messik Géza 6
Meszter László 11
Michál Jenő 4
Molnár Aladár 12
Morbitzer Dezső..... 14
Morvay Endre dr..... 1
Morzsányi Károly 4
Mosch Béla..... 13
Mosdóssy József..... 10
Mötz Stefánia..... 16
Mutzer György 14
Nagy Gyula 11
Nagy Lajos..... 16

Nádler Herbert 13
Némethy Károly dr..... 3
Novágh Gyula 14
Nyers László dr. 8
Orbay Dénes dr. 6
Oszoly Kálmán dr. 7
Pacher Béla dr..... 11
Palásthy Béla..... 11
Pap Ferenc..... 12
bilkei Pap Lajos dr..... 12
Payr Egon 11
Perczel György dr. 12
Pertik Béla dr. 4
Péchy-Szilágyi Miklós dr.... 11
Péter Miklós dr. 9
Placht József 15
Plósz Pál..... 12
Póczonyi Béla 15
Pogány Zsigmond 13
Popelka János 8
Prokopp Sándor dr. 6
Purébl Győző dr. 9
Raáb József 15
Remete Viktor 4
Reminiczky Lajos 10
Rimanóczy Olivér dr. 4
vitéz Rónaszéky Ferenc..... 16
Rosta János dr..... 3
Rostagni Achilles dr. 13
Rózay Jenő..... 15
Rózsavölgyi István dr..... 6
Rózsás Pál 8
Salamon Géza dr. 3
Salamonfay Nándor dr..... 9
Sándor Dénes dr. 10
Schara Béla..... 4
Schindler Pál dr. 7
Schlosser János dr. 8
Schoen Arnold dr..... 11
Schön Oszkár 13
Schuchtár Attila 16
Schuber Gyula 8
Schusztler István 8
Scitovszky János dr..... 7
Séy-Staub Aladár dr. 6
Stokovszky József 16
Szabó Béla 16
Szabó János 8
primor Szabó Jenő 8
Szabó Zsigmond..... 16
Szaszovszky Ottó 12
Szászy Lajos dr. 7
Szebeny József dr..... 3
Szendy Károly 1
Szentmiklósi József dr..... 7
Szepesváry Pál dr. 2
Szécsi Ernő dr. 5
Székelyhidi Hammer
Dezső dr..... 13
Szél Jenő dr. 12
Széll Lajos dr. 10
Szigeth Gábor..... 12
Szokolay Leó dr. 5
Szoyka Emil 15
Szőke Sándor 18
Szőnyi László dr. 6
Sztankai István dr. 10
Sztankovits Mihály 4
Sztojka József..... 11
Szüts Tivadar dr. 14
Szvoboda K. Endre dr..... 6
Takáts Levente dr. 11
Teasdale Ottó..... 5
Ternyei Árpád dr..... 9
Thirring Gusztáv ifj. 8
Tichler Ödön 9
Tokody Dániel 10
Tomcsányi Tamás dr. 7
Tőkés Gyula dr. 10
Tölgyes Vilmos 16
Udvardy István..... 15
Unger Ferenc..... 4
Vadon Géza dr..... 6
Vargha Zsigmond dr. 7
Várady Jenő dr. 5
Váray Ignác 15
Vásárhelyi Leó 11
Veres Imre dr. 5
Veronács Gyula 14
vitéz Vécsey Kálmán dr.... 6
Végh Lajos dr. 7
Véssei Ede dr. 12
Vida József..... 16
Vigyázó Géza dr. 4
Viola Rezső dr..... 6
Wagner-Weiss István dr.... 9
Wester Gusztáv dr. 5
Wolff Károly dr. 5
Wurmb Gyula dr..... 9
Zachara Mátyás 15

Zaitz László 6
Zakariás G. Sándor dr..... 11
Zeke Aurél 10
Zielinski Tibor 4
Zobor Miklós dr. 6
Zsoldos Pál..... 7

Az arcképek a következő műtermekben készültek: Angelo, Blahos, Botfán, Brunhuber Béla udv. és kamarai fényk., Diskay, Elite, Famos, Földes, Gombos, Halász fotó, Halmi Béla udv. fényk., Hungária fényk. társ., Hunnia, Kossak utóda Komáromi udv. fényk., Krummer Géza, Kvassay, Labori, Mészöly, Molnár Erzsi, Multas, Pobuda Alfréd, Rády László, Rákos, Rivoli, Rosband, Rozgonyi udv. és kamarai fényk., Rőmer Erzsi, Sebes, Szabó János, Szendrik, Szenes Koller utóda, Székely Aladár, Tizian, Tóth Margit, Vajda M. Pál, Veres A. Pál főhercegi udv. és kamarai fényk.

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

Megnyílik minden év tavaszán
Május első felében
A magyar ipari termelés legnagyobb propagandája
50%-os utazási kedvezmény
Felvilágosítás és vásárigazolvány kapható: a vásárirodánál, Budapest, V., Alkotmány-utca 8. szám.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ

A.

Oldal

Adóbizonylat 53
Adófelügyelőségek székhelyei 53
Adófelszólamlási bizottságok 45
Adófizetések esedékessége 53
Adófőkönyvi kivonat 54
Adók 54
Adók behajtása 64
Adókerületek beosztása... 64
Adókivetés elleni fellebbezés 64
Adománygyüjtések engedélyezése 65
Adóügyi albizottság 39
Ajánlati feltételek a fővárosi versenytárgyalásoknál 65
Alkalmazás iránti kérelmek 71
Alkalmi árusok 71
Alkalmazottak kereseti adója 71
Alkalmazottak nyugdíjazása 71
Alkalmazottak szövetsége 72
Alkalmazotti járadékok kiegészítése 72
Alpolgármesteri hivatalok 3
Altiszti felvétel 72
Altiszti üdülőtelep 72
Anya- és csecsemővédelem 72
Anyagszertár 73, 346
Anyagvizsgáló intézet..... 73
Anyakönyvi bejegyzések... 73

Oldal

Anyakönyvi bejegyzés kigazítása 74
Anyakönyvi kivonatok ... 74
Anyakönyvi kivonatok felülhitelesítése 74
Anyakönyvi ügyekben felszólamlás 74
Anyakönyvvezetőségek helyiségei 75
Aquincumi Múzeum 75
Atyai hatalom megszüntetése és felfüggesztése ... 75
Autobusz hirdetések felvétele 75
Autobuszjáratok engedélyezése 75
Autobuszjáratok viteldíja 77
Autobuszkülönjáratok megrendelése 77
Autobuszon talált tárgyak 77
Autobuszüzem 77, 354
Autobuszüzem díjszabása 77
Autóőrzés 77
Autotaxiállomások 77
Autotaxiipar üzése 77
Autotaxi viteldíjszabás ... 78

Á.

Állami alkalmazottak egészségi vizsgálata 79
Állampolgársági kötelékből való elbocsátás 79
Állampolgársági bizonyítvány 79

Oldal

Állandó beszállásolási (katonai) ügyek 79
Állandó havi segély..... 79
Állatárverések 79
Állategészségügyi gondozás 79
Állategészségügyi közigazgatás 79
Állategészségügyi rendészet 80
Állategészségügyi telep 80, 346
Állatkert 80, 347
Állat- és növénykerti belépődíjak 80
Állatok bejelentése 80
Állatorvosi vizsgálati és eljárási díjak 80, 164
Állatszállítás 80
Állatvásárok igazgatósága 80, 380
Általános kereseti adó 54, 80
Ápolásban részesült egyének illetőségének megállapítása 80
Ápolási díjak a fővárosi kórházakban 80
Áruforgalmi és árjegyzési statisztika 81
Árufuvarozási iparengedély 81
Árufuvarozási iparigazolvány 81
Áruhelyigénylés a vásárcsarnokokban 81
Árusítás utcán, közterületeken 81
Árusítási rend a vásárcsarnokokban 82
Árvaházak 82
Árvaházba való felvétel ... 83
Árvaszék 5
Árvaszék hatásköre 83
Árvaszék illetékessége..... 84
Árvaszéki beadványok alakja, beadása és bélyegkötelezettsége 84
Árvaszéki határozatok elleni fellebbezés 85
Ásványvízüzem..... 86
Átalakítások engedélyezése 86
Átmeneti gyermekotthonokba felvétel 86

B.

Oldal

Bakáts-téri kórház 86
Bakteriológiai intézet 86, 373
Balatonkenesei üdülőtelep 86
Balatonszabadi altiszti üdülőtelep 88
Baptista egyházközség ... 89
Baromfihús vizsgálat 89
Bál, jótékonycélú engedélyezése 89
Bánatpénz 89
Bánatpénzül elfogadható értékpapírok 89
Beépítési módok megállapítására és megváltoztatására kérelmek 89
Beiratási díjak az iskolákban 89
Beiratások módja a fővárosi iskolákba 89
Bejelentőlap 97
Belépési (katonai) bizonyítványok 97
Belépés vagy kilépés bevett vallásfelekezetbe 97
Benzinkút engedélyezés ... 97
Benzintároló és adagolóberendezések felállítása ... 98
Beszállásolás, katonai 98
Betegápolási pótadó 98
Betegszállító gépjárművállalat engedélyezése 98
Bevett vagy elismert vallásfelekezetből kilépés, belépés 98
Bécsi magyar idegenforgalmi iroda 98
Bérautó ügyek 98
Bérleti pótdíjak 98, 163
Bizományos 98
Bizonyítványdíjak az iskolákban 98
Bizottsági tagok és pót-tagok 27, 31
Biztosíték 98
Biztosítéki illeték 98
Biztosítékul elfogadható értékpapírok 98
Bódéfelállítási engedély... 98

Oldal
Boltkapuzatok felállítása 99
Bölcsődék 99
Börtönügyi bizottság 39
BSE 99
BSZKRT díjszabás..... 99
Budai Hegypálya díjszabása 100
Budapest felsőházi tagjai 100
Budapest Jogszabályai ... 100
Budapest képviselői 100
»Budapest« Sport Egyesület 100
Budapest Székesfőváros Diétás Étterme..... 101
Budapest székesfőváros felsőházi tagjai 101
Budapest Székesfőváros Gyógyfürdői és Gyógyforrásai 102, 348
Budapest Székesfőváros Múzeumai 102
Budapest székesfőváros országgyűlési képviselői ... 102
Budapest Székesfőváros Utügyi Intézete 352
Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt..... 102, 353
Budapest Székesfővárosi Községi Takarékpénztár Rt..... 102, 354
Budapesti Helyiérdekű Vasutak Rt. 102, 358
Budapesti illetőségűek nyilvántartása 102
Budapesti illetőségű, vidéken lakó szegények segélyezése 102
Budapesti Kisipari Hitelintézet Rt. 103, 359
Burkolási járulék..... 103

C.

Ciánozás 105
Cipőtisztítási engedély..... 105
Cukor, cukorka vegyvizsgálata 105
Cukrászüzletek minősítésének eljárási díja ... 105, 162

Cs.

Oldal
Családi pótlék fővárosi alkalmazottak részére..... 105
Csatornaépítési szakbizottság 40
Csatornaépítési ügyosztály 3, 7
Csatornahálózat és csatornázási intézmények ... 105
Csatornázási járulék..... 106
Csecsemő ingyenes ambulatórium 109
Csecsemőkelengye ellátás 109, 167
Csecsemővédelem 109
Cselédkönyv 109

D.

Dajkaságba adás 109
Diákjóléti intézmények segélyezése 109
Diákszállók 109
Diétás étterem 110
Díjvisszatérítés építési engedélyeknél 110
Dispensaire (tüdőbeteg)... 110
Diszpenzáció 110
Droguista továbbképző tanfolyam 219
Dunai életmentés 110
Dunaparti felügyelőség ... 361
Dunapartok bérlete 110

E.

Ebadó 63, 111
Ebtartás..... 111
Ecet, ecetsav vegyvizsgálata 111
Egészségügyi gondozóintézetek 111
Egészségügyi panaszok ... 113
Egészségügyi vizsgálatok 113
Egyesületek alapítása..... 113
Egyesületek, intézmények nyilvántartása, ellenőrzése, vizsgálata, alapszabályok láttamozása 113

Oldal
Egyéni lap hadigondozottaknak 114
Egyházi adó megfellebbezése 114
Egyházi hivatalok 114
Elbocsátás a magyar állam kötelékéből 116
Elektromosáram díjszabás 117
Elektromos vezetékek engedélyezése 121
Elektromos közvilágítás iránti kérvények 121
Elektromos légvezeték iránti kérvények 121
Elektromosművek ... 121, 361
Elektromos szerelési helyhatósági engedély..... 121
Elektromos vezetékek felszerelése közterület érintésével 122
Elemi iskolák 122, 215
Elhagyottsági ügyek 122
Elismert vagy bevett vallásfelekezetből kilépés, belépés 122
Eljárási díjak 123
Elmebetegek kórházi elhelyezése 123
Elnöki szakbizottság 40
Elnöki ügyosztály 3, 6
Előadások, jótékonycélúak engedélyezése 123
Elöljárósági hatósági díjak 123
Elöljáróságok 13
Elöljáróságok hatásköre ... 14
Elveszett tárgyak bejelentése 123
Elvi építési engedély..... 123
Emeletráépítés 123
Emléktábla felállításának engedélyezése 123
Emléktábla költségeihez hozzájárulás 124
Engedelmi díj 55, 124
Engedményezés 124
Erdő és mezőgazdasági hivatal 124, 363
Erdőgazdaság 124
Erkölcsi bizonyítvány 124

Oldal
Evangélikus egyházközség 124
Exhumálás..... 124

É.

Éjjeli menedékhely..... 125
Élelmezésre vonatkozó egészségügyi rendészet... 125
Élelmiszerárusító Üzem 126, 374
Élelmiszerek ellenőrzése... 126
Élelmiszerekkel elkövetett kihágások 126
Élelmiszervizsgálatok 127
Élelmiszervizsgáló és Vegyészeti Intézet ... 127, 386
Élesztő vegyvizsgálata ... 127
Építési engedelmi és műszaki eljárási díjak..... 127
Építési engedélyek 127
Építési engedélyek és tervbírálatok hatósági díjai 129
Építési engedélyek iránti beadványok kiállítási módja 134
Építési engedélyekhez szükséges kellékek 135
Építési engedélyek módosítása 136
Építési engedélyek újbóli megadása 136
Építési pótdíjak 137, 163
Étkeztetés 137, 165

F.

Fa- és növényvédelem..... 137
Fagylalt, parfé vizsgálata 137
Faiskolai felülvizsgáló helyibizottság 137
Faiskolai szállítási bizonyítványok 138
FANSZ 138
Fegyelmi választmány..... 39
Fellebbezési albizottság ... 40
Felekezeti segélyek 138
Felekezetnélküliek belépése, kilépése, nyilvántartása 138

Oldal

Felmentés házasság kihirdetése alól ... 139
Felmérések ... 139
Felnőttek felruházása ... 139
Felsőházi tagok Budapesten 139
Felügyelők iskoláknál ... 139
Felső kereskedelmi iskolák 220
Felvonók építésének engedélyezése ... 139
Ferencvárosi kikötő ... 139
Fertőtlenítés ... 140
Fertőtlenítő Intézet ... 140, 364
Fertőző állatbetegségek bejelentése ... 140
Fertőző betegek kórházba szállítása ... 140
Féregirtás ... 141
Fogaskerekű tarifa ... 141
Fogyasztási adó ... 57, 141
Forgalmi adó ... 56, 141
Forgalmi adó átalányozása 141
Földbérlet a fővárosnál ... 141
Főpolgármesteri hivatal ... 3
Főszámvevői hivatal ... 5, 18
Fővárosi alkalmazottak illetményei ... 141
Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége ... 142
Fővárosi bérházak, lakások 143
Fővárosi Képtár ... 143
Fővárosi kölcsönök ... 143
Fővárosi Könyvtár 143,144, 365
Fővárosi Közlöny ... 143
Fővárosi Közmunkák Tanácsa ... 50
Fővárosi Múzeum ... 144
Fővárosi Nyilvános Könyvtár ... 144, 365
Fővárosi nyugdíjasok egyesülete ... 144
Fővárosi Pedagógiai Könyvtár ... 365
Fővárosi rovatvezetők ... 144
Főzőedények vizsgálata ... 145
Fűárverés ... 145
Fürdődíjszabás a fővárosi fürdőkben ... 145
Fürdők ... 145

Oldal

Fűszerek vegyvizsgálata ... 146
Fűtőberendezések felállítása ... 146, 161

G.

Gazdasági albizottság ... 39
Gazdasági Hivatal ... 146, 366
Gazdasági iskolák ... 221
Gázcsőfektetések engedélyezése ... 146
Gáz és elektromosáram egységárából kedvezmény 146
Gáz egységára ... 146
Gázfogyasztási bérleti tárgyak ... 146
Gázművek ... 147, 367
Gellért fürdő ... 147
Géperejű bérkocsik ... 147
Gépfelállítási engedély eljárási díja ... 147, 161
Gépfelállítási engedélyek 147
Gimnáziumok ... 219
Gondnok elmozdítása ... 148
Gondnoki Hivatal ... 148, 385
Gondnoki kirendelés ... 148
Gondnokoltak vagyonának kezelése és annak kiadása 148
Gondnoksági ügyek ... 148
Gondnokságról való lemondás ... 148
Görögkeleti egyházközségek ... 148

Gy.

Gyalogjárdák elfoglalása ... 148
Gyámkirendelés ... 149
Gyám és gondnok elmozdítása ... 149
Gyámhatósági fellebbviteli küldöttség ... 39
Gyámhatósági jóváhagyás kiskorúak házasságához 149
Gyámpénztári kölcsönök ... 149
Gyámságról vagy gondnokságról lemondás ... 150

Oldal
Gyermekek vallására megegyezés 150
Gyermekmenhely kötelékébe való felvétel 150
Gyermekotthon 151
Gyermekotthonba való felvétel 151
Gyermeküdültetés 151
Gyermekvédelmi ügyek ... 152
Gyógyáruraktár 153
Gyógyászati segédeszközök szegény betegeknek 153
Gyógydíjak megtérítése ... 153
Gyógyfürdők, gyógyforrások 348
Gyógyfürdő szegénybetegeknek 153
Gyógyhelyi bizottság 43
Gyógyintézetek felállítása 153
Gyógypedagógiai intézet 153, 222
Gyógyszálló-bizottság 43
Gyógyszerek vegyvizsgálata 153
Gyógyszertár áthelyezés... 153
Gyógyszertár felállítása... 153
Gyógyszertári személyzet 155
Gyógyszertári személyzet be- és kijelentése..... 155
Gyógyszer ingyen szegénybetegeknek 155
Gyógyszer külföldi behozatala 155
Gyógytornaoktatás 155
Gyöngyösi-úti szülészeti kórház 155
Gyüjtés könyöradományra 155
Gyümölcsízek, levek, szörpök vegyvizsgálata 155

H.

Hadifogolytemető 156
Hadipótlék fővárosi alkalmazottak részére 156
Hadirokkantak, hadiözvegyek, hadiárvák 156
Hagyatéki leltározási díjak 157, 164
Oldal
Hagyatéki ügyek 157
Hajléktalanok elhelyezése 157, 167
Hajóhíd engedélyezése ... 157
Hajómalom engedélyezése 157
Hajózási engedélyek nem gőzerejű hajóknál 157
Haláleset bejelentése 158
Halászati engedély 158
Halottkiföldelés 158
Halottszállítás külföldre... 158
Haszonbéres földek bérbeadása 159
Haszonállatösszeírás 159
Hatósági díjak 63, 159
Hatósági eljárási díjak..... 159
Hatósági étkeztetés..... 165
Hatósági ínségenyhítő tevékenység 165
Hatósági hússzék..... 168
Hatósági közvetítő 168
Hatósági orvosi bizonyítvány 168
Hatósági orvosi díjszabás 168
Házadómentesség..... 169
Házalási engedély 169
Házasság 170
Házasság kihirdetése alóli felmentés 170
Házassági felmentés fejletlen kor akadálya alól 171
Házassági várakozási idő alóli felmentés 171
Házasságon kívül született gyermek védelme..... 171
Házasulandó külföldi állampolgárnak felmentés 172
Házbérek a fővárosi bérházakban 172
Házbérkrajcár 54, 172
Házicsatornák bekötése... 172
Háziipari foglalkoztatás 168, 173
Házinyomda 173, 369
Házszámok megállapítása 173
Háztartási alkalmazottak bejelentése..... 173
Háztartási iskola ... 173, 223
Háztartási tanfolyam 223
Helyfoglalási engedély 173

Oldal
Helyhatósági bizonyítvány 173
Helyiséghasználati engedély ... 174
Helypénzdíjszabás ... 174
Helypénzek ... 177
Helyszínrajz ... 177
HÉV ... 358
HÉV-tarifa ... 178
Himlőoltás ... 180
Hirdetés közterületen ... 180
Hirdetési díjszabás (Hirdetővállalat) ... 180
Hirdetővállalat ... 187, 369
Hírlapok ... 187
Hírlapok terjesztése ... 187
Hitközségi adó fellebbezése 187
Hitközségek ... 187
Hitoktatási felügyelőségek 187
Hitoktatási segélyek ... 187
Hivatalos helyszínrajz ... 187
Hivatásos gyámság ... 187
Honosítás ... 188
Homlokzatváltoztatások engedélyezése ... 189
Hordójelzési díjak ... 189
Hordójelző Hivatal 189, 370
Horthy Miklósné-árvaház 189
Horthy Miklós-kórház ... 189
Hosszadalmas ápolások engedélyezése ... 189
Hősi- és hadifogolytemető 189
Hullafuvarozási gépjárművállalat ... 190
Hullaszállítás és kísérőlevél díja ... 190
Húsbizományos ... 190
Húsvásárok ... 190
Húsvizsgálat ... 190
Húsvizsgáló állomás ... 191
Hűtőházak ... 191

I.

Idegenforgalmi Hivatal ... 191, 370
Idegenforgalmi járulék 62, 191
Idegennyelvű színházi előadások engedélyezése ... 191
Oldal
Igazoló választmány ... 40
Iktató ... 5, 191
Illetékek, városi és hatósági díjak ... 191
Illetéktáblázat ... 195
Illetmények a fővárosi alkalmazottak részére ... 198
Illetőségi bizonyítvány ... 198
Illetőségi nyilvántartó ... 201
Illetőségi szakbizottság ... 41
Illetőségi ügyosztály ... 4, 7
Ingatlanbecslések eljárási díja ... 162, 201
Ingatlanvagyonátruházási illeték ... 55, 201
Ingyen ebéd, kenyér, tej 167, 202
Ingyen gyógyszer ... 202
Ingyen temetés ... 202
Inségakciók ... 202
Inségenyhítéssel kapcsolatos panaszok ... 202
Inségjárulék ... 56, 202
Inségmunka ... 166
Insulin szegénysorsú betegeknek ... 202
Iparcikkárusítás a piacokon ... 202
Iparengedélyek és ipari igazolványok ... 202
Ipariskolák ... 208
Ipari szakbizottság ... 42
Ipari ügyosztály ... 5, 13
Iparostanonciskola ... 208, 218
Iparrajziskola ... 208, 220
Ipartársulatok ... 208
Ipartelepek elleni panasz 208
Ipartestület ... 208
Iparvágány építése ... 209
Iparvágányok közterületen 209
Iskolafelügyelők, szakfelügyelők ... 209
Iskolafogorvosi vizsgálóintézetek ... 210
Iskolai alapítványok, ösztöndíjak ... 210
Iskolai beiratások rendje és kellékei ... 211
Iskolai gondozónővérek ... 211

Oldal

Iskolai gondozónővéri intézmény 211
Iskolai helyiségek egyesületi összejövetel céljaira 211
Iskolai ingyenes tejreggeli 211
Iskolai körzettől eltérő beiratás 212
Iskolai ösztöndíj és jutalomalapítványok 212
Iskolai tejtízórai 212
Iskolaköteleseket nyilvántartó hivatal..... 213
Iskolaköteles kor 213
Iskolanővéri intézmény ... 213
Iskolaorvos 214
Iskolaszakorvosi vizsgálóintézetek 214
Iskolák 215
Iskolánkívüli népművelési bizottság 223, 371
Ismétlőiskolák 217, 223
Italmérési illeték 56, 223
Izraelita hitközségek 223

J.

Javadalmi Intézőség 223
Javadalmi őri állások..... 224
Járadékot élvező alkalmazottak járadékának kiegészítése 224
Járdafoglalás..... 225
Járműőrzés közterületen... 227
Játékszerek vegyvizsgálata 227
Jéggyüjtési engedély 227
Jogosulatlan iparűzés 227
Jogszabályok 227
Jótékonycélú egyesületek nyilvántartása 228
Jótékonycélú hangversenyek engedélyezése 228
Jótékonycélú tárgysorsjáték engedélyezése..... 228

K.

Karóengedélydíjak 228
Karpaszomány viselése ... 228

Oldal

Katonai belépési bizonyítványok 229
Katonai beszállásolási ügyek 229
Katonai felmentés családfentartók részére 229
Katonai szakbizottság 41
Katonai ügyosztály 4, 7
Káplánságok 230
Kávé, pótkávé vegyvizsgálata 230
Kávéházi járdafoglalások 230
Kátrányozó és bitumenező telep 230
Kegyuraság 230
Kegyúri bizottság 42
Kenesei üdülőtelep 231
Kenyér, péksütemény vegyvizsgálata 231
Kenyérgyár 231, 375
Keresetek benyujtása és kifizetése 231
Kereseti adó 54, 231
Kereskedelmi iskolák 220, 231
Kereskedelmi szaktanfolyamok 220, 231
Kereskedelmi szakbizottság 42
Kereskedelmi ügyosztály 5, 13
Kereskedőtanonc iskola 219, 231
Kerékpárőrzés 231
Kerítés építése 231
Kertészet 231, 372
Kertgazdasági iskola 221, 231
Kerületi elöljáróságok..... 13
Kerületi választmányok... 36
Képviselők Budapesten ... 231
Képviselőválasztói névjegyzék 231
Kérvények, beadványok, fellebbezések 231
Kézbesítő 231
Kiárusítási engedély 231
Kihágási bíráskodás 231
Kihágási büntetések központi nyilvántartása ... 231
Kijelölő választmány 40

Oldal
Kikötési és karóengedélydíjak 232
Kilépés vallásfelekezetből 232
Kintornaengedély..... 232
Kioszkok bérbeadása 232
Kirakati szekrény felállítása..... 232
Kisajátítási albizottság ... 39
Kisajátítási eljárás 232
Kisajátított telkek átvétele, átadása 233
Kisdedotthon 233
Kisdedóvók 215, 233
Kisipari és kiskereskedői kölcsönök szerzése 233
Kisipari Hitelintézet 235, 359
Kiskorúak elhelyezési, tartási, szüleikkel való érintkezési ügyei 235
Kiskorúak és gondnokoltak vagyonának kezelése ... 236
Kiskorúak és gondnokoltak vagyonának kiadása ... 236
Kiskorúak házasságához gyámhatósági jóváhagyás 236
Kiskorúak névváltoztatása 237
Kiskorúak örökbefogadása 237
Kiskorúak útlevélváltásához gyámhatósági engedély 238
Kiskorúak vallásváltoztatása..... 238
Kiskorúság 239
Kiskorúság meghosszabbítása..... 239
Kislakásos bérházak 239
Kivándorlási ügyek..... 240
Koldusügy 240
Kolportázs engedély 240
Kontárok 240
Kórházak 240
Kórházi ápolási díjak..... 240
Kórházi ápolási díjaknál telekkönyvi bekebelezés 240
Kórházi felvételi eljárás... 240
Kórházi és szegényházi ápoltak illetőségének megállapítása 240

Oldal
Kórházi központi ágynyilvántartó..... 240
Kórházi központi gyógyáruraktár 241
Kórházi központi műszerraktár 241, 373
Kozmetikai és titkosszerek vegyvizsgálata 241
Kölcsönkötvények (fővárosi) 241
Kölcsönkötvények kamatszelvényeinek beváltási helye 244
Kőmúzeum a Halászbástyán 244
Könyöradománygyüjtési engedély..... 244
Könyvtárhasználati feltételek 244
Körzettől eltérő iskolai beiratás 244
Kövezetbér 244
Közadók behajtása..... 244
Közcsatornák építése 245
Közegészségügyi albizottság 39
Közegészségügyi és bakteriológiai intézet ... 245, 373
Közegészségügyi intézetek segélyezése..... 245
Közegészségügyi kihágások 245
Közegészségügyi szakbizottság 41
Közegészségügyi ügyosztály 4, 11
Közélelmezési szakbizottság 41
Közélelmezési ügyosztály 4, 9
Középkori kőemléktár 245
Közgazdasági szakbizottság 42
Közgyűlési fellebbezési albizottság 40
Közgyűlési ügyek nyilvántartása 250
Közigazgatási alkalmazottak illetményei..... 245
Közigazgatási alkalmazottak nyugdíjazása 250

Oldal
Közigazgatási bizottság ... 38
Közigazgatási bizottság albizottságai ... 39
Közjogi szakbizottság ... 41
Közjogi ügyosztály ... 4, 7
Közjótékonysági szakbizottság ... 41
Közjótékonysági ügyosztály ... 4, 10
Közkórházak ... 250
Közlekedési adó ... 59, 252
Közlekedési segély ... 252
Közlekedési szakbizottság 41
Közlekedési ügyosztály... 4, 8
Közmunkatanács ... 50
Közmunkatanács tagjai 50, 252
Közmunkák vállalati feltételei ... 252
Közművelődési szakbizottság ... 42
Közművelődési ügyosztály 5, 12
Közoktatásügyi szakbizottság ... 41
Közoktatási ügyosztály 4, 9
Központi adószámviteli hivatal ... 5
Központi Anyagszertár ... 252
Központi fűtőberendezések felállítása ... 252
Központi Húsvizsgáló Állomás ... 252
Központi pénztár ... 5
Központi segédhivatal 5, 253
Központi szegénynyilvántartó és ínségmunkáselosztó hivatal ... 253
Központi választmány ... 40
Közraktárak ... 253
Közsegélyezés ... 253
Községi díjak ... 63, 253
Községi Élelmiszerárusító Üzem ... 253, 374
Községi fogyasztási adó 57, 253
Községi hatósági díjak ... 253
Községi Kenyérgyár 253, 375
Községi kötelékbe való felvétel ... 253
Községi kötelékbe való felvétel kilátásbahelyezése 254

Oldal
Községi közszolgáltatások 254
Községi Lóhúsüzem 254, 377
Községi pótadó ... 54, 254
Községi Takarékpénztár 254, 354
Községi Temetkezési Intézet ... 254, 377
Községi választójog ... 254
Közszállítási feltételek ... 255
Köztemetők ... 255
Közterületek, gyalogjárdák használatának engedélyezése ... 255
Közterületfoglalási eljárási díjak ... 161, 255
Közterületi járműőrzés ... 255
Köztisztasági hivatal 256, 378
Köztisztasági ügyekben panaszok ... 256
Köztisztviselők kölcsöne... 256
Közúti vasutak menetrend ügye ... 256
Közvágóhidak igazgatósága ... 256, 380
Kun-utcai kórház ... 256
Kutyaadó ... 63, 256
Külföldiek házassági felmentése ... 256
Különadó ... 256

L.

Lakáspénz fővárosi alkalmazottak részére ... 256
Lakásügyben felvilágosítás 256
Lakásügyi intézmények... 256
Lakbérek a fővárosi bérházakban ... 257
Lakbérhátralékosok ügyei 257
Lakbizonylat ... 258
Lakhatási engedély ... 258
Lakhatási engedélyezés eljárási díja ... 161, 258
Laktanyák ... 258
Leánygimnáziumok... 220, 259
Lejárt építési engedélyek meghosszabbítása ... 259
Leletek, régiségek ... 259
Leltározási díjak ... 164

Oldal
Letelepedési engedély..... 259
Levente ügyek 259
Leveskészítmények és ízesítők vegyvizsgálata..... 259
Levéltár 5, 259
Légoltalmi kötelezettség ipartelepeknél 261
Légoltalmi szolgálat 261
Légoltalmi ügyek..... 261
Légoltalmi ügyosztály... 5, 12
Légvédelem 262
Liszt és őrlemények vegyvizsgálata 262
Lófogatú árufuvarozási iparigazolvány 262
Lóhúsüzem 262, 377
Lóösszeírás 262
Lóvásár 262
Lúgkővásárlási engedély... 263

M.

Madarász-utcai kórház ... 263
Magasépítési szakbizottság 42
Magasépítési ügyosztály 4, 12
Magánbizományos 263
Magáncsatornák építése... 263
Magánépítési engedélyek... 263
Magánépítési szakbizottság 40
Magánépítési ügyosztály 4, 7
Magángyógyintézet engedélyezése 263
Magániskolák segélyezése 263
Magyar állam kötelékébe való felvétel 263
Magyar Sertéshízlaló és Húsipari Rt. 263, 380
Magyar Városok Országos Szövetsége 263
Marhalevelek..... 265
Marhavásár és vágóhíd 265, 381
Meghatalmazási illeték ... 265
Melegedőszobák 265
Menetrendmegállapítás ... 265
Menhelyek 265
Mentőszállítások költségei 265
Mezőgazdasági földek bérbeadása 265
Oldal
Mezőgazdasági hivatal 265, 363
Mezőgazdasági iskola 221, 265
Mezőrendészet 266
Méregtartási engedély..... 266
Mérgezésre gyanús ételek vegyvizsgálata 266
Mérnöki eljárási díjak..... 162
Méz vegyvizsgálata..... 266
Motorok felállítása 266
Munkaadói igazolvány..... 266
Munkaképtelen ínségesek támogatása 266
Munkakönyv 266
Munkalap 266
Munkásnyilvántartó iroda 267
Munkásügyi bizottság ... 42
Mutatványosok ügyei..... 267
Múzeumok (fővárosi) 268
Múzeumi vásárlások..... 269
Műszaki eljárási díjak 132, 269
Műszaki pótdíjak 163
Műszerraktár..... 269, 373
Művészeti pályadíjak 269

N.

Nagykorúsítás 269
Nagytétényi sertéshízlalda 270, 380
Napközi otthonok..... 270
Nedves lakás bejelentése 270
Nemleges illetőségi és opciós bizonyítvány..... 270
Népfürdők 270
Népház 271
Népligeti mutatványosok 272
Népművelési bizottság 272, 371
Népoktatásügyi albizottság 39
Népszálló 272
Népszínházi bizottmány... 43
Névváltoztatás kiskorúaknál 272
Nikotinvásárlási engedély 272
Női gazdasági iskola 223
Nőipariskolák 221, 272
Növénykert 272
Növénykerti belépődíjak... 272
Növényvédelem 272

Ny.

Oldal

Nyaraltatási akció 272
Nyilvános betegápolási pótadó 272
Nyomdák, nyomdatermékek 272
Nyomdák nyilvántartása... 272
Nyugdíjas Fővárosi Tisztviselők Egyesülete 273
Nyugdíjazó bizottság 44
Nyugtabélyeg illeték 273

O.

Olajok vegyvizsgálata..... 273
Opciós bizonyítvány 273
Országcímer használati engedély..... 274
Országgyűlési képviselők Budapesten 274
Országgyűlési képviselőválasztói névjegyzék 274
Orvosi bizonyítvány (hatósági) 274
Orvosi bizonyítvány gyógyszertári jog elnyeréséhez 275
Orvos letelepedése 275
Ószeres csarnok 275
Óvadékul és bánatpénzül elfogadható értékpapírok 275
Óvadék versenytárgyalásoknál..... 278
Óvodák 278

Ö.

Önkéntesség 278
Örökbefogadás 278
Őstermelő 278
Őstermelői igazolvány..... 278
Összeférhetetlenségi bizottság 44

P.

Papírvizsgálatok 279
Paprika vegyvizsgálata ... 279
Parcellázások 279
Parkokban árusítás..... 279

Oldal

Partbérlet 279
Patika-ügyek 279
Pályázati feltételek versenytárgyalásokon 279
Pedagógiai Könyvtár 279, 365
Pedagógiai Szeminárium... 279
Pedagógiai Szeminárium gyakorló elemi iskolájába felvétel 279
Pedagógiai Szeminárium továbbképző tanfolyamára felvétel..... 279
Penzióárak Balatonkenesén 279
Pénztár 5
Pénzügyi szakbizottság ... 41
Pénzügyi ügyosztály 4, 8
Piaci árusítóhely igénylése 279
Piaci záróra 279
Plakátok közterületen..... 279
Plébániák 280
Polgári iskola 216, 280
Polgármesteri hivatal 3
Polgármesteri központi segédhivatal 5
Polgármesteri ügyosztályok 3
Politikai jogaik gyakorlásától felfüggesztettek nyilvántartása 280
Portálépítés engedélyezése 280
Pótadó 54, 280

R.

Rakodóhelydíjak 280
Rakpartbérlet 280
Ravatalozás 280
Rácfürdő 280
Rádióantennák közterületen 280
Reáliskolák 280
Református egyházközség 280
Reklámtarifa..... 280
Rendkívüli adók 63, 280
Rendőri büntetőbíráskodás 280
Reverzális 280
Régészeti ügyekben eljárás 280
Régiségek 281
Rétek, szántóföldek bérbeadása 281

Oldal
Rizs vegyvizsgálata..... 281
Robbantási engedély 281
Rókus kórház 281
Római katolikus plébániák 281
Romlott élelmiszerek vegyvizsgálata 281
Rudasfürdő 281
Ruhaosztás 167, 281

S.

Sajtóügyek 281
Sajtótermékek utcai terjesztése 282
Sajt vegyvizsgálata 283
Segítőalap (Székesfőv. Alkalmazottak)..... 283, 383
Segítőalapi bizottság 43
Sertésvásár 291, 382
Sikló tarifa 291
Síráthelyezések 291
Sírboltügyek 291
Sírboltok építése 291
Sírboltok használata 292
Síremlékek felállításának engedélyezése 292
Sírhelydíj visszatérítés..... 292
Sírhelyek 292
Sírkiásás 292
Sírkövek áthelyezése 292
Sírkövek eladása 293
Síroknak dísznövényekkel való kiültetése 293
Síröntözés 293
Sorsjáték ellenőrzési díja 164, 293
Só vegyvizsgálata..... 293
Sportegyesületek segélyezése 293
Sportügyi bizottság..... 43
Statisztikai Hivatal... 293, 382
Svábhegyi fogaskerekű vasút díjszabása 293

Sz.

Szabályozási ügyek..... 294
Szabályozásmódosítás iránti kérelmek 294
Szakfelügyelők iskoláknál 294
Oldal
Szakorvosi cím használata 294
Szanatórium, gyógyintézet engedélyezése 294
Szavazatszedő küldöttség 40
Számlák kifizetése a fővárosnál 295
Számlabélyeg 296
Számszék 5
Számvevőségek ügyköre... 18
Szántóföldek bérbeadása... 296
Származási állatbizonyítványok 296
Szegénybetegek részére gyógyászati segédeszközök 296
Szegénygondozás 296
Szegényházak 296
Szegényházba felvétel..... 296
Szegényházi ápoltak illetőségének megállapítása... 297
Szegényjogon rendelt gyógyszerekről szóló számlák 297
Szegénysegélyek 298
Szegénységi bizonyítvány 298
Szellemi szükségmunka 165, 298
Szemétfuvarozás elleni panaszok 298
Szemétfuvarozási illeték 55, 298
Szemét kifuvarozása 298
Szemétválogatási engedély 299
Szent Imre gyógyfürdő... 299
Szent István kórház..... 299
Szent László kórház..... 299
Szent Margit kórház 299
Szeretetotthoni tartásdíjak behajtása 299
Szeretetotthonokba elhelyezés 299
Szeszes italok vegyvizsgálata 300
Széchenyi fürdő 300
Székesfővárosi Alkalmazottak Segítőalapja..... 300, 383
Szénavásár 300
Szikvíz és szikvizes palackrészek vegyvizsgálata ... 300
Színházi előadások (rendkívüli) engedélyezése ... 300
Színháznyitási engedély... 300

Oldal
Szoborfelállítási költségekhez hozzájárulás 300
Szobrok felállításának engedélyezése 301
Szobrok karbantartása ... 301
Szociálpolitikai szakbizottság 41
Szociálpolitikai ügyosztály 4, 10
Szövetek, textiláruk vegyvizsgálata 301
Szükséglakások 301
Szükségmunkáselosztó hivatal 301
Születendő gyermek vallására megegyezés 301
Születési anyakönyvi bejegyzés 302
Szülésznő letelepedése..... 302
Szülő nők ingyenes kezelése 302
Szülőotthonok 302

T.

Tabáni gyógyszálló-bizottság 43
Takarmányvásár 302
Tanárok, tanítók, óvónők fizetése a fővárosnál ... 302
Tandíjak, beiratási díjak és vizsgadíjak a fővárosi iskolákban 310
Tandíjmentesség a fővárosi iskolákban 313
Tanonciskolák ... 218, 219, 316
Tanoncotthonok 316
Tanoncszerződés 316
Tanoncvizsgálat 317
Tanszerbeszerző intézet 317, 384
Tanügyi állások betöltése 317
Tartásdíjak 317
Taxiipar, taxirendszám ... 317
Taxitarifa 317
Taxaméter 317
Tárgysorsjáték ellenőrzési díja 164, 317
Technikai vizsgálatok 317
Teherárufuvarozási engedély 317
Teherkocsik állomáshelyeinek kijelölése 317
Tehéntartási engedélyek... 318
Tejakció 318
Tejárusítási iparengedélyek 318
Tej, tejszín vegyvizsgálata 318
Tejreggeliztető akció 318
Tejtízórai 318
Telekbérlet átruházása ... 319
Teleki-téri zsibárus bódék 319
Telekkitermelés iránti kérelmek 319
Telekkitűzés 319
Telekrendezés 319
Telekterjedékügyek 321
Telekvétel és csere 321
Telepengedélyek véleményezése 321
Telepengedélyezési díjak 160, 321
Telepengedélyhez kötött ipar..... 321
Telepítési albizottság 39
Telkek bérbeadása a fővárosnál 321
Temetések 322
Temetkezési Intézet 323. 377
Temetői kertészeti szabályzat és árjegyzék 324
Temetők 323
Templomok 326
Terraszok engedélyezése és díja 326
Területfoglalás és árusítás parkokban 326
Tervmódosítás 326
Tervrajzhitelesítés 326
Tervrajzok másolata 326
Testgyakorlási kötelezettség 326
Testnevelési bizottság ... 43
Térrajzmásolat és kitűzési igazolványmásolat 327
Tisztességtelen verseny ... 327
Tisztifőorvosi hivatal 5

Oldal

Tisztiorvosi vizsgálati és eljárási díjak 164, 327
Tisztiügyészség 5
Toldaléképítkezések..... 327
Továbbképző iskolák 217, 327
Történeti Múzeum 327
Törvényhatósági bizottsági tagok és póttagok 27, 31
Törvényhatósági választójog 327
Törvénytelen gyermek ... 327
Trolleybus engedélyezése 327
Tudakozóiroda 328
Tulajdonjogi korlátozások telekkönyvi bekebelezése és törlése 328
Túró vegyvizsgálata 328
Tüdőbeteggondozó intézetek 328
Tüzelőanyagkiosztás 167, 328
Tűzoltási járulék 62, 328
Tűzoltói állás 328
Tűzoltóság és tűzrendészet 328, 384
Tűzrendészeti eljárási díjak 160, 329
Tűzrendészeti ügyosztály 5, 12
Tűzvizsgálat 329

U.

Újból való anyakönyvezés 329
Új építkezések engedélyezése..... 329
Újság 329
Újságírók (városházi) 329
Új Szent János-kórház ... 329
Unitárius egyház 329
Útburkolási járulék..... 329
Utcaelnevezések 329
Utcai árusítás 329
Utcai járműőrzés 330
Útépítési szakbizottság ... 40
Útépítési ügyosztály..... 3, 7
Útlevél 330
Útügyi albizottság 39
Útügyi intézet..... 332, 352

Ü.

Oldal

Üdítő- és hűsítőitalok vegyvizsgálata 332
Üdülőhelyi bizottság..... 43
Üdültetési akció 332
Ügyészség 5
Ügyosztályok ügyköre 6
Ügyosztályok vezetői 3
Üres telkek bérbeadása... 332
Üzemi választmányok 45
Üzleti hirdetések korlátozása 332

V.

Vadászjegyek 333
Vagyontalansági bizonyítvány 334
Vaj vegyvizsgálata 334
Vallásegyesség lésesítése... 334
Vallásfelekezetbe belépés, kilépés 334
Vallásváltoztatás kiskorúaknál 334
Vasútépítési engedély 334
Vágóhidak igazgatósága 334
Választójog 334
Vállalkozói számlák kifizetése 336
Vám..... 58, 336
Vándoripar 336
Városatyák 27
Városbírák 336
Városbíróság 336
Városfejlesztési különbizottság 44
Városgazdasági szakbizottság 42
Városgazdasági ügyosztály 4, 11
Városháza épületében üzlethelyiségek bérlete ... 337
Városházi étkező 337
Városházi gondnoki hivatal 337, 385
Városházi újságírók..... 337
Városi bélyeg 337
Városi bérházak 337

Oldal

Városi ingatlanvagyon átruházási illeték 55, 337
Városi vám 58, 337
Városligeti mutatványosok 337
Városok Szövetsége 337
Városrendezési szakbizottság 40
Városrendezési ügyosztály 4, 7
Városszabályozási ügyek 337
Városszéli telep 337
Vásárcsarnokok 337, 385
Vásárcsarnoki árusítóhely igénylése 338
Vásárcsarnoki helypénzek 338
Vásárcsarnoki hivatalos árjegyzék 338
Vásárcsarnokok árusítási rendje..... 338
Vásárcsarnokok és nyilt piacok nyitási és zárórája 338
Vásárdíjak..... 339
Vásárfelügyelő 339
Vásárigazgatóság 386
Vásári helypénzek beszedése..... 339
Vegyészeti intézet ... 339, 386
Vendéglőhelyiségek bérbeadása 339
Vendéglői járdafoglalások 339
Versenytárgyalási feltételek 339
Veszettség elleni oltás..... 339
Végeladás 339
Végkielégítés 340
Vidéki élelmiszerkereskedők árusítása a fővárosi piacokon 340
Vigadók helyiségeinek bérlete 340
Vigadók, kioszkok, különálló vendéglőhelyiségek 340
Vigalmiadó..... 60, 340

Oldal

Világítási szakbizottság ... 42
Világítási ügyosztály ... 4, 12
Világítóaknák 340
Villamosbérletjegyek 341
Villamos- és autobuszügyek 341
Villamos különvonatok bérlése 341
Villamoson talált tárgyak 341
Villamostarifa 341
Villanytarifa 341
Villanyügyek..... 341
Visszahonosítás..... 341
Viteldíjmegállapítás közlekedési vállalatoknál..... 342
Viteldíjjelző 342
Víz, kútvíz vegyvizsgálata 342
Vízdíjak elleni fellebbezés 342
Víz egységára 342
Vízjogi engedélyezési eljárás 342
Vízművek 343, 387
Vízvezetéki magánvezetékek elkészítése és fentartása 343
Vízvezetéki szakbizottság 42
Vízvezetéki ügyosztály... 4, 12
Vizsgadíjak az iskolákban 344

Z.

Zenetanfolyamok 222, 344
Zichy Jenő-múzeum 344
Zugvásár 344

Zs.

Zsibáruspiacon árusítás ... 344
Zsibárustelep és ószerescsarnok 345
Zsirok, zsiradékok vegyvizsgálata 345

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
A székesfőváros központi hivatalai, azok vezetői és helyettes vezetői	3
A polgármesteri ügyosztályok ügyköre	6
A kerületi elöljáróságok székhelye és vezetői	13
A kerületi elöljáróságok hatásköre	14
Budapest székesfőváros számvevősége és hatásköre	18
A törvényhatósági bizottság tagjainak és póttagjainak névsora	27
A kerületi választmányok tagjainak névsora	36
Választmányok és bizottságok tagjainak névsora	40
Az adófelszólamlási bizottságok tagjainak névsora	45
Fővárosi Közmunkák Tanácsa	50
Lexikon-rész	53
Budapest székesfőváros üzemei és intézményei	346
Vállalkozók Címtára	389
Arcképek jegyzéke	391
Betűsoros tárgymutató	395

TSOUI-KÖLNI
VEZET!

KAPHATÓ

BÁRDI

PARFUMERIÁKBAN

Kiadó
P 6.–

83690
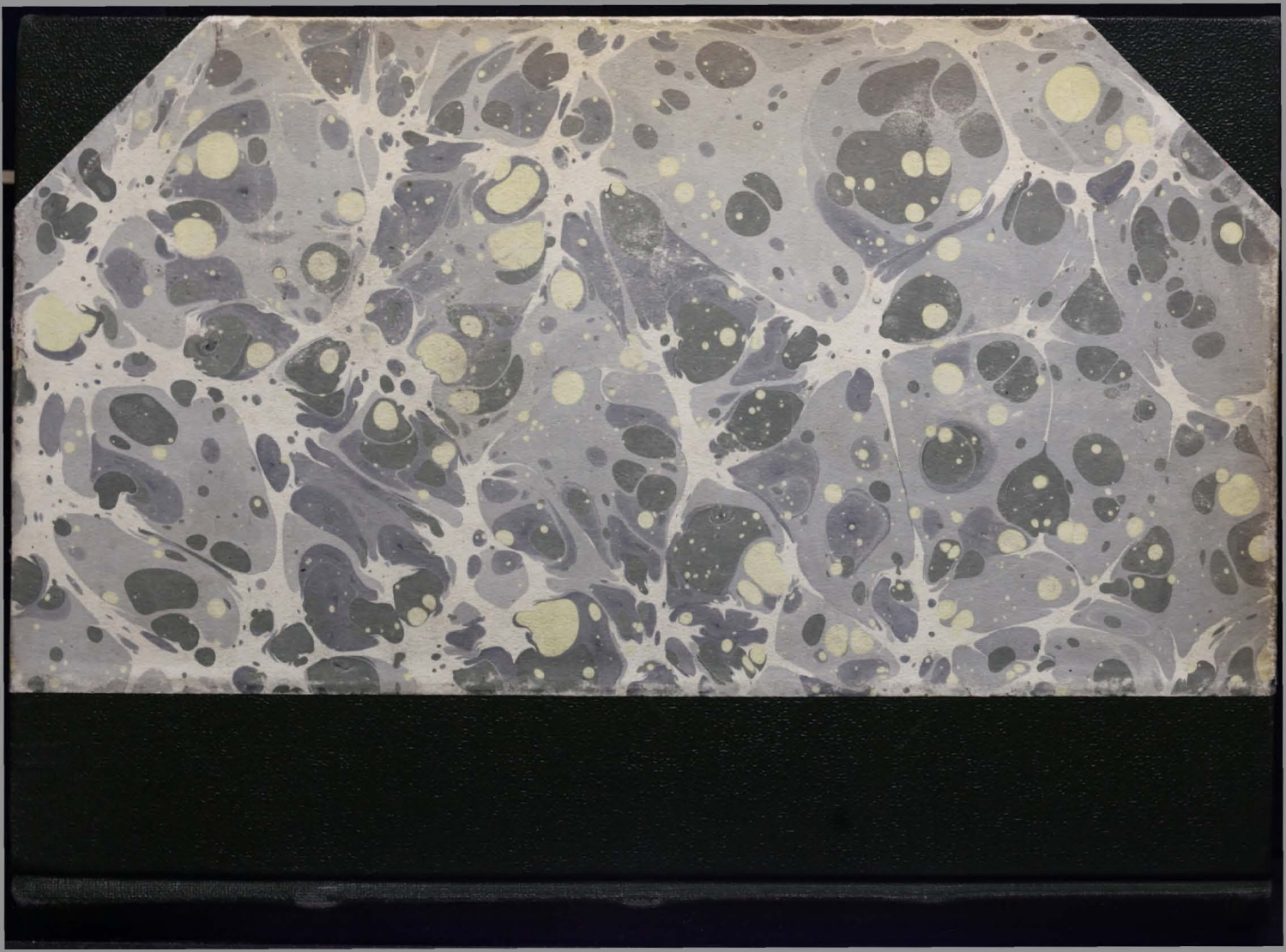
(15)